Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

34
S-74

2004

340
1841-ՕՐ

ՏԻՄԹՈՒՐ

ՄԱՆԶՈՒՄԻ ԼՓԲԵԱՐ ՆԱՄ ՃԷՐԻՏԷՆԻՆ

ՍԱՀԻՊ ԻՄԹԻԵԱԶԸ

Կ. Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ՄԱՐԻՓԷՓԻՏՅԼԻ

ԼԻՄԱՆԸ ԼԷԹԱՓԷԹՐԷՄԱՆԸ ԹԻՒՐԲԻՏԷՆ

ԱՑՆԷՆ ԷՐՄԷՆԻՃԷ ՀՐՈՒՓԱԹԱ ՆԱԳԼ

*Վ*Լ

ՄԷԱՐԻՓԻ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵԼ ՆԷԶԱՐԷԹԻ ՃԷԼԻԼԷՍԻ

ՐՈՒԽՍԱԹԸՅԼԱ ԹԱՊ ՈՒ ՆԷՇՐ ԻՏԻԼՄԻՇ ՏԻՐ

Ի Մ Թ Ա Ն Պ Օ Լ

ԳԱԼԱԹԱՏԱ, ԲԷՐՇԷՄՊԷ ԲԱԶԱՐՃՆՏԱ, Ն· 41, ԻԲՍԻ ԽԱՆՃՆՏԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԻ ԼՓՓԵԱՐ ԹԱՊԽԱՆԷՍԻՆՏԷ

—

1881

82-4.ℓ.

58-62

ՏԻՄԹՈՒՐ

Հ.Ս.Խ.Հ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
U.S.S.R. Публичная Библиотека
7/XI 1922
имени А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

ԿԻՒԼԽԱՆԷՏԷ ԳՐԱԱՓ ՕԼՈՒՆԱՆ

ԽԱՓՓԸ ՀԻՒՄԱԵՈՒՆՈՒՆ

ՍՈՒՐԲԷԹԻ ՏԻՐ

Ձիւռիէեհ մայիսմ օլսուղու իւղրէ, Տէվրէթի Սվիչեմիվին պիտաեէթի (1) զուհուրնատէն պէրու, ահքեամը ճէլիէյի Գուրանիւեհ վէ գավանինի Շէրիւեհէ քէմալկյէ ըիաեէթ օլունսուղունան, Սալմանաթը սէնկյեհէմիվին գուվվէթ ու միքնէթ (2), վէ պիլճիւմիէ թէպաասընըն ըէֆահ (3) ու մամուրկյեէթի (4) ըիւթպէյի զաեէթէ (5) վասըլ օլմուշ իքէն, եիւղ էլլի սէնէ վար ասըր քի, զավայիկ (6) միւթէազզիզպէ (7) վէ էպապալը միւթէնէվվիաեէ (8) մէպնի, նէ Շէրի չէրիֆէ վէ նէ գավանինի միւնիֆէեհ (9) ինզըբաատ (10) ու խիմիւսալ (11) օլունմամագ հասէպկյէ, եվվէլքի գուվվէթ ու մամուրկյեէթ պիլաքս զաաֆ (12) ու ֆագրա միւպէտաէլ (13) օլմուշ, վէ հալ պու քի, գավանինի Շէրիւեհ թահթընտա իտարէ օլունմահան մէմալիքին բայտար (14) օլմահաճաղը վաղընհաթտան (15) պուլունմուշ օլուպ, ձիւլուսու հիմմէտու,

(1) Պէռոեէր, պաշլանկըճ։
(2) Մէխնէր, գուարէթ, գուվվէթ։
(3) Րէֆահ, բահաչ իւղրէ կէչինմէք։
(4) Մամուրկյեէր, շէն օլմագ, ապատ օլմագ։
(5) Ղաեէր, զաեէ, սօն, ուճ։
(6) Ղավայիլ, զայլելըր։
(7) Մէ-ըէֆէֆէզզ, պիր պիրի արդասընտան կէվշն։
(8) Մէ-ըէնէվվի, տիւրլիւ տիւրլիւ։
(9) Մէ-նիֆ, եիւքսէք։
(10) Ինզըբաատ, իթտաաթ։
(11) Խիւխաալ, մուվաֆագաթ իթմէք։
(12) Զաաֆ, զայիֆլիք։
(13) Մէ-պէռոեէլ, տէյիչիմիշ։
(14) Բայտար, գավի, թէմէլլի։
(15) Վաղընհ, պէկլի օլան, աշիքքար օլան։

14971-58

տեղ իսրտիեն օրուայ, չեզոք չի, սիրտ
հասու ճանաչուած մի ըլլալ ու նուաստ
տեղ աստղ (15) պէտ չէ օրհնութիւն
ստեղ, պէտ տեսած սնեցի մի հոգի
կիօրտիչէն (16) իմացայ որ ինքն ալ
իրմէ առաջ նամակներ ղրկած էր մի
տիկնոջ (17) անունով մը, որ ինծի
պատմեց թէ ամուսինը (18) մեռած
ատեն, պէտք եղած ատենը չէ հասած
իրեն, ու ինքն ալ ամուսնացած է
ուրիշի մը հետ, ու ինծի ալ ամուսնա-
նալ կ՚ուզէ, ինծի ալ ամուսնանալ
կ՚ուզէ, ինծի ալ ամուսնանալ կ՚ուզէ,
ինծի ալ ամուսնանալ կ՚ուզէ, ինծի
ալ ամուսնանալ կ՚ուզէ, ինծի ալ ամու-
սնան

Տիմոֆուի (1), ան տխո՜ւր ան խռով ան ցաւագե՜ղ դէմքը վառուած էր ներքին մի ցասումով, որ ամբողջ մարմինը կը դողդողացնէր, ինչպէս ուժգին հողմէ մը ծռած ծառ մը։ Ան կը քալէր արագ քայլերով, ինչպէս մարդ մը որ կ՚ուզէ ինքզինքը ազատել ետեւէն հալածող վտանգէ մը։ Ան կը խօսէր ինքնիրեն, կը գոռար, կը սպառնար, կը հայհոյէր, կ՚անիծէր, կը հեկեկար, կը լացէր, կը ծիծաղէր, կը կատղէր, կը հանդարտէր, կը մռնչէր, կը սպրդէր, կը սողար, կը ցատկոտէր, կը պարզէր ձեռքերը, կը սեղմէր զանոնք, կը ծեծէր զանոնք, կը ծամէր զանոնք, կը պատռտէր զանոնք, կը ծռմռէր զանոնք, կը ոլորէր զանոնք, կը ջարդէր զանոնք, կը ճմռթէր զանոնք, կը ճղէր զանոնք, կը կրծոտէր զանոնք, կը ծծէր զանոնք, կը ծակծկէր զանոնք, կը ծակէր զանոնք, կը ծակտիլ տար զանոնք, կը ծակտիլ տար զանոնք, կը ծակտիլ տար

ԻՍԼԱՀԱԹԱ ՏԱՅԻՐ, ԹԱՐԱՖԸ ՎԼՓԵԱԼԼԹԻ ՄՈՒԹԼԱԳԱԵԱ ԽԻԹԱՊԻՆ, ՊԱԼԼԱՍԸ ԽԱԹԹԸ ՀԻՄԱԵՈՒՆ ԻԼԼ ՄԻՎԼՂՇԱՀ ՇԷՐԼՖՍԱՏՐՐ ՕԼԱՆ ՖԷՐՄԱՆԸ ԱԱԼԻՆԵՒՆ ՍՈՒՐԼԹԻ ՏԻՐ

Պահել էլդապ։

Նէտաի մուէլեխաի (1) միլլութաա-նէմէ վէտայի (2) ճէնապը Պարի օլան քեաֆֆէյի սունուֆու թէպասյի չա-հանէմին, հէր ճիհէթլէ թէմամիի հու-սուլ սաաաէթի հալի, ադաէմի (3) էֆ-քարը խայրկյէթ–ախսարը (4) փաաի-չահանէմ օլարադ, ճիլլուսու մէյմէ-նէթ–մէննաա (5) հիմմաուննաա կիս-նիանէն պէրու, պու պադաէ զու-հուրա կելէն հիմէմի (6) մախաաէյի չահանէմին, համու օլաան, բէք չօդ սէմերէյի նաֆիսաը մէչհուա օլուպ, միք ու միլլէթիմիզին մամուրկյէթ ու սէրվէթի (7), ան պէ ան (8) թէզա-եիա (9) էթմէքաէ խաէաէ, Տէվլէթի Ամլյակէմիզին չանընա մուվաֆֆըգ, վէ միլէլի միսթէմէաանէ (10) արաաընաա պիհադդ (11) հայիզ (12) օլաուզու մէվ-զըի (13) աալի վէ միհիմմէ լաեըգ օ-լան հալին քէմալէ (14) խալը (15) իլլին, չիմուկյ գաաար վազ ու թէէսիսինէ մուվաֆֆադ օլաուզում նիզամաթը ճէաիաէյի խայրկյէնէնին, էզաեր նէվ (16) թէէքիա ու թէկյէյէ, մաթլուպու մաա-սէլէթ–մաահուպու Փաաիչահանէմ օ-աուղու հալաէ, ումմաթ թէպասյի չահանէմիզին մէաաիյի (17) ճէմիլէյի (18) համկյէնէթ.քեարանէլէրի, վէ միսթէթ-ֆիզը խասը պահիրիւ ելելասըմըզ (19) օլան ախուէյլի մուֆախխամէնին հիմ-մէթ ու մուավէնէթի խայրխահանէ-լէրի էաերի օլմադ իւզրէ, Տէվլէթի Ամլյակէմիզին, պու քէրրէ, պի ինանէ-թուլլահի Թաալէա, խարճէն (20) հու-գուգու սէնկյէէ, պիր գաթ տահա թէէքիա (21) կյալէմիկյինէ, վէ պու ճի-հէթլէ, չուսար, Տէվլէթի Ամլյակէմիզ կյէն, պիր դէմանը խայրկյէթ–կյթի-բանըն (22) մէպաէի (23) օլաճաղընաան, աախկյէն (24) աախ, Սալթանաթը սէ-նկյէէմիզին, թէղկյիի (25) գուվվէթ ու միքնէթինի, վէ ըէվապըթը (26) գալ-պկյէէ յի վաթանտաշի էլէ, պիրպիրի-նէ մէրպութ (27) օլան, վէ նագարը մաատէլէթ էաերի միչճֆֆիդանէմ

(1) Եէոոէ ոոէկյէէ գուսրէթլի օլան կլ։
(2) Վէոէ, էմանէթ։
(3) Աէոէ, էն էլը, պիրինճի։
(4) Տիաոր, գաբլաեըճը։
(5) Մէկդէնդէնաա, մէյմէնէ թէ, պէրճէկ թէ պարչին։
(6) Հէզմ, հիմմէթլէր։
(7) Սէրվէր, պէնկիլիք։
(8) Ան պէ ան, կիմ պէ կիմ, հէր վագըթ։
(9) Թէղէկյոո, արթմագ։
(10) Մէ-ընէզոոյն, մէ ան, թէրպիյէլի։
(11) Պիհաճէ, աալէն հագդը օլարադ։
(12) Հայիզ, մալիք օլմագ։
(13) Մէվճուդ, ան րկյ ճկ։
(14) Քէմալ, թէքմիլիք։
(15) Խալ, եէթիշմէք։
(16) Էզ ուէր նէվ, եէնի պաշտան։
(17) Մէաէ, զայրէթ։
(18) Ճէմիլ, բարլագ։
(19) Իճլաա, տօթ օլմագ։
(20) Խաբէճէն, տիշարտան։
(21) Թէէքիա, գավիլք։
(22) Իգըլէյա, իգատամ իթմէք, պօչլամամագ։
(23) Մէպութ, պաշլանկըճ, թէմել։
(24) Տաոէլէն, իչէրտէն։
(25) Թէղէկյո, չօզալթմագ։
(26) Րէվապըն, բաղշթալար, պաղլար։
(27) Մէրպոոն, պաղաը։

գաթ, Խրիսթիանա վէ թէպասյի զայ-րի միսալմէյի սայիրէնին հէր պիր ճէօմաաթը, պիր մէկյի (12) մուայէնէն (13) իչինաէ, իմթիհազաթ վէ մուաֆիկա-թը հապըրկյէրկինէն րուկյէթ վէ մուայ-ենէնէանէ իալթիաար (14) իլէ, օլ պապ-աէ վագթըն, վէ կէրճէք ասաըը մէ-սէնկյէկյէթ վէ մալիմաթը միսքթէաէ-պէնին (15) իճապ իթմաիրիկի խալահա-թը, իրաաէ վէ թէնասիպի Շահանէմ իլէ, վէ Պապը Ամլիմիզին նէզդարէթի թահթընաա օլարադ, մախաուսէն Բամբրիգհանէկյերաէ թէչքիլ օլունա-ճագ մէճլիսկյեր մարիֆէթիյլէ պիրլիու-զաքերէ, ճանիպի Պապը Ամլիմիզէ արզ ու իֆհաաէ իյլէմէկյէ մէճպուր օլա-րադ, ճէննէթմէքճան ապու իլ ֆէթհ սուլթան ՄԷհէմմէէ խանը սանի հագ-րէթլէկյէ, վէ կէրճէք ախլաքը աագամ-լարը թաարաֆկյարընաան, բամբրիգկյեր իլէ Խրիսթիանա բիսդօգօլարընա ի-թա պուկյրուրկինէ օլան րուխսաթ ու իգթիհադը, նիհաէթը ֆիլիթիվվէթ-քեաճանէ յի փաաիչահանէմուէն նաչի, իչպու ճէօմաաթլարա թէէմին օլուն-մուշ օլան հալ ու մէվզրի ճէճիա իլէ թէվֆիգ օլունուպ, վէ բամբրիգլերին էլճայէթի–հագիկի ճարի օլան ուսուլ ինթիհապկյինէլերի խալահ օլունուգ-ան ածրա, բամբրիգլիք պէրաթը աա-ալիսինն աֆքհամընա թամամիգան, գայաը հաճաթ իլէ նասպ ու թայինն օլունմալարը ուսուլինն, թէմամէն վէ սահիհէն իճրա, վէ Պապը Ամլիմիզ ի-լէ ճէօմաաթը միսթէթլիֆէնին րուէա-սայի բուհանկյէէսի պէ յինանէ գա-բարկիր օլաճագ պիր սուրէթէ թամա-միգան, բամբրիգ, վէ մէթրօօլիտ,

(1) Մէ-ուէֆֆէյէ, մէրհամէթ խոիճի։
(2) Վէոայէ, վէսիկյէր, ակպէպլէր։
(3) Աընէյհէր է-ը գէէր, աշաղըտա վիքր օլու-նան։
(4) Մահֆո-պէյհէր, հըֆզ օլունմագըզդ։
(5) Թէէյհէա, տիդգաթ։
(6) Ճէէլէ ւզէաբմաթ, լէթրա լթմէք։
(7) Թէաոապէր, թէսպիրլէր, չարկյէր։
(8) Մէ-հուէր, թէկսոլրի։
(9) Իրընէհոո, պաշլամագ, կլ աթմագ։
(10) Զէյռէ ճէնուճ, ճէնահ եանի գանատ պիթը։
(11) Սէնէն, ակնէվէր, եըլար։
(12) Մէհզ, մրհէվթ, վագթ։
(13) Մո-այհեն, պէկյի։
(14) Իպրէնոոբ, պաշլամագ։
(15) Մէ-բրէ-եոպ, գազանըմիչ։

վէ մէրհասա, վէ բհագօգօս, վէ խա-
խամլարըն, հէնի նասպընտա, ուսուլ
Թահլիֆիյէնէն (1) իֆա գըլընմասը,
վէ հէր նէ սուբէթ վէ նամ լէյ օլսը
խէ օլսուն, բահիպլէրէ վիրիլմէքսէ
օլան ճէվայիզ (2) ու ավաեիսաթ (3),
ճիւմլէթէն մէն օլունարագ, եէրինէ,
բաթրիդլէրէ վէ ճէօմասաթ պաչլարը-
նա, վարիսաթը մուայէնէ Թահսիս,
վէ բու Տպանը սայիրէնէն տասի, բիւթ-
պէ վէ մանօրպալարընէն էֆէնտիյէթ-
լէրինէ, վէ պունատան սոնրա վիրիլ-
ճէք գարարա կէօրէ, քէնտիլէրինէ,
պէրվէճհի հազրանիյէթի մուաչլար
Թայէին օլունուպ, ֆագաթ, Խրիսթի-
եան բահիպլէրինէն, էմվալը մէնգուլե
վէ զայրի մէնգուլելէրինէ, պիր կիւնա
սէբէթ իւրա օլունմաեարագ, Խրիս-
թիանա վէ սայիր Թէպասայի զայրի
միսիլի ճէօմասաթլարընէն, միլլէթճէ
օլան մուալասաթլարընէն իտարէսի, հէր
պիր ճէօմասաթէն, բու Տպանն վէ ավա-
մը (4) պէ յինատ միւնթէխապ (5) սա-
զասան միւրէքքէպ պիր մէճլիսին,
հիւքմի մուհաֆազասընա հավալէ գը-
լընմասը, վէ էհալիի ճիւմլէթէն պիր
մէզհէպասէ պուլունան չէհիր, վէ գա-
սապա, վէ գարիճէլէրէտէ, իճրայի այ-
ելինէ մախսուս օլան էֆէնտիյէնէն, վէ
կէրէք մէքթէպ, վէ խասէթախանէ, վէ
մէզարլըգ միսիլու սայիր մուհէլլէրին,
հէյէտաթը ավլիյէլէրի իւզրէ Թամիր
վէ Թէրիմլէրինէ, պիր կիւնա մէվա-
նի (6) իգա (7) օլունմաեարագ, պէօյլէ
մուհէլլէրին միւճէսսէսէն ինչասը լա-
զըմ կէլմիյէսէ, բաթրիդ վէ եա բու-
էսասյի միլլէթին Թաավիսի (8) հալին-
տէ, պունլարըն բէհ ու սաբէթի ին-
չասը, պիր քէրրէ ճանիպի Պասը Աա-
լեմիզ արզ օլունմագ իգթիզա խէ-

(1) Ո-սու-լէ ըհուլֆէյէ, էվմրն վիրմէքլիք ու-
սուլի:
(2) ՃԷվայիզ, աթկնէլէրը, խոռանդէրը:
(3) Ավաեիսաթ, ավայիլէրը, ալկըլար:
(4) Սվամ, ոռնալի, խաղ:
(5) Մէ-ռիբէթսաղ, սէլմիմը:

ճէկլինասէն, պա սուվէրի մարուզէ գա-
պուլ էլէ, միւթասալլիզ օլաճագ էրա-
սէյի սէնկյեէյի Միւլուքեանէմ մու-
ճիպինճէ, էգթիզասը իճրա, վէ եա
պիր միւտասէթի մուայէնէ զարֆընա-
սա, օլ պապասէ օլան իգթիրաղաթ (9)
պէեան օլունուպ, պիր մէզհէպին ճէօ-
մասաթը եալընըզ օլարագ, եանի սա-
յիրլէյլէ գարըշըզ օլմասարագ, պիր
մահէլլասէ պուլունուր խէ, օ եէրասէ,
այինէ միւթասալլիզ խուսուսաթը, զա-
հիրէն վէ ալենէն իճրասա, պիր միւ-
լուկ գուհուսա (10) սիւչար օչմաերպ,
ահալիսի էտեանը (11) միւխթէլիֆէտէ
պուլունան ճէօմասաթլարասն միւէք-
քէպ օլան չէհիր, վէ գասապա, վէ
գարիյէելէրասէ իսէ, հէր պիր ճէօմաս-
թէն թագըմը, սաբին օլսուզու այրը-
ճա մահէլլէտէ, պալէտասէ պասթ ու
պէեան օլունան ուսուլէ իգթիխապէն,
քէնտի քէլինէ, վէ խասթախանէ, վէ
մէքթէպ, վէ մէզարլըգլարընը, Թա-
միր ու Թէրիմէ միւգթէհիր օլապիլ-
մէսի, վէ միւճէտաէտէն ինչա օլունմ-
մասը իգթիզա էյլէեէն էպնիեէեէ կէ-
լինճէ, պունլար իչին, բուխասթը լա-
զըմէյի, Խաթրիդլէր վէ եախօտ ճէօ-
մասթի մէթրօքօլիտէրի, ճանիպի Պա-
պը Աալեմիզէն իսթիտա իսիպ, Տէվ-
լէթի Աալիյէէմիզճէ պունատա պիր կիւ-
նա մէվանիի միլքիեէ օլմասըդը հալ-
ատ, բուխասթը Սէնկյեէմ երզան գը-
լընմասը, վէ պու մագսուդէ իչլէրատ,
հիւքիւմէթ Թարաֆընատն վուգու
պուլաճագ մուամէլաթ, քիւլլիյէն հաս-
պի օլմասը, վէ պիր մէզհէպէ Թապի
օլանլարընն ատէսի նէ մըգտար օլսը
իսէ օլսուն, օլ մէզհէպին, քէմալի սէր-
պէսթի իլէ իճրա օլունմասընը Թէէմին
իչլին, Թէատալէրի լազըմէ վէ դաւիյ-

(6) Մեվճուդ, մանիլէը, մէնն իսթիֆիքլէր:
(7) Իգթա, վուգու պուլտուրմագլըգ:
(8) Թաավիս, պէհէնճքլիք:
(9) Իճթիզաղ, էթիրազաթ, էօղուրլէր:
(10) Գուհուսա, միվանի, կիւճլիքլէր:
(11) Էտեան, տինլէր:

եէնին իթԹիխաղ գըլընմասը, վէ մէզ-
հէպ, վէ լիսան, վէ եախօտ ճինսիյ-
եէթի ճինէթլէրիյլէ, սունուֆու (1) Թէ-
պասյի Սալթանաթը սէնկյեէմինէն,
պիր սընըֆընան ասէր սընըֆընատան ա-
չաղը ԹուԹուրնասընը միւթէզամ
մէն օլան քէաֆֆէյի Թապիրաթ (2),
վէ էլֆաղ (3), վէ Թէմեիլաթ, մու-
հարրէրաթը սիվանիյէեէն (4), իլէլ
եախօտ մահվ ու իզալէ գըլընմասը, վէ
ահատուր նաս պէ յինատէ, վէ եախօտ
մէէմուրին Թարաֆլարընատն տասի,
մուճիպի չէֆի (5) ու ար օլաճագ, վէ եա
նամուսա Թօգունաճագ հէր սիւրլիս
Թարիֆ ու Թավսիֆէն իսթիխալէ, գա-
նունէն մէնն օլունմասը, վէ չիւնքի,
մէմալիքի Մահրուսէմէտէ պուլունան
հէր տէն ու մէզհէպին այինէ, պէր-
վէճհի սէրպէսթի իճրա օլունուպ զուն-
ատան, Թէպասյի Շահանէմուտէն հիչ պիր
քիմսէնէ, պուլունուպ զու տէնինէ
քիմսէնէ իճրատէն մէնն օլունմասը, վէ
պունատան սոլաեը ճէվր ու էզա կէօր-
մէմէք, վէ Թէպասյի տէն ու մէզհէպ
իթմէք իւզրէ, քիմսէ իճբար (6) օլուն-
մասը, վէ Սալթանաթը սէնկյեէմի-
նին մէէմուրին ու խասէմէտինէն ին-
Թիխապ ու նասպը Թէնսիպ, վէ իրա-
տէյի Շահանէմէ մէնսուբ օլարագ,
Թէպասյի տէվլէթի Աալիեէմին ճիւմլէ-
սի, հէր գանդի միլլէթատէն օլսը իսէ
օլսուն, տէվլէթին խըրամէթ վէ մէէ-
մուրկյեէթլէրինէ գապուլ օլունճագ-
լարընատն, պունլար էհլիյէէթ ու գա-
պիլիյէթլէրինէ կէօրէ, ունսուր հագ-
գընատ մէրի իւլ իճրա օլաճագ նիզա-
մատա խիթխասընէն (7), մէէմուրկյեէթ-

(1) Սուռուֆ, սընըֆլար:
(2) Թասէրրուֆ, Թապրըլըչ, սէօյլէ յինլէր:
(3) Էլֆաղ, լաֆզլար, սէօզլէր:
(4) Մուհարրէրաթը ուէլանիյէ, գալէմլէր:
(5) Շէֆի, աեըզ:
(6) Իճբար, ճէպր իթմէքլիք:
(7) Խիզմէտլէրն, իւԹաաթ խասէրլէք:
(8) Մէէթճուիյէ, մէքթէպլէր:
(9) Հէյէթ, հիւճէյլէր, իշլէր:
(10) Սունուչի, սանաթլար:

լէրասէ խոթիխասամ օլունմալարը, վէ
Սալթանաթը սէնկյեէմ Թէպասյին-
տան պուլունանլար, մէքհամիյէ (8)
չահանէմին, նիզամաթը մէվզուալա-
րընատա, կէրէք սինճէ վէ կէրէք իմ-
Թիհանճա, մուգարրէր օլան չէրայիթի
իֆա էյլէտիքլերի Թագտիրասէ, ճիւմ-
լէսի, պիլա ֆարգ ու Թէմեիլ, տէվ-
լէթի Աալիյէէմին մէքհամիյէի ասկէրիյ-
եէ վէ միլքիյէսինէ գապուլ օլունմա-
սը, վէ պունատան պաչգա, հէր պիր
ճէօմասաթ, մէսարիֆ, վէ հիրէֆ (9), վէ
սանատիկա (10) տայիր, միլլէթճէ մէք-
Թէպլէր եաբանաեա մէէզունն (11) օլուպ,
ֆագաթ, պու մագսուդէ մէքհամիյէի
ումումիյէէնինն ուսուլի Թէարիս (12) վէ
մուալլիմլէրինէն Խրիսթիանոսը, սաղա-
սը, Թարաֆը Շահանէմուտէն մէնսուպ
միւխթէլիֆ պիր մէճլիսի մէարիֆին (13),
նէզարէթէ ու Թէֆթիչի Թահրիրատա
օլմասը, վէ էհլի Խըլամ իլէ Խրիսթի-
եան վէ սայիր Թէպասյի զայրի միւա-
լիմ միեանէսինէ, վէ եախօտ Թէ-
պասյի Իսէվիյէ, վէ սայիր Թէպասյի
զայրի միւսիմէտէն մէզահիպի (14) միւխ-
Թէլիֆէէ Թասի օլանլարըն, պիր պի-
րի պէ յինատ, Թիճարէթի վէ եախօտ
ճինսաեաթա միւթասալլիզ զուհուրա
կէլէճէք ճէմիի տասի, միւխթէլիֆ
սիվանլարա հավալէ օլունուպ, խոթի-
մատի (15) տասա իչլին, իչպու տիվանլար
Թարաֆընատն ադա օլունաճագ մէճ-
լիսլէր, այինի օլաճագընատն, միւտ-
տաի (16) իլէ միւտտաի ալէյհ (17) մու-
վաճէհէ օլունարագ, պունլարըն իգա-
մէ (18) խաէճէքլէրի չահիտլէր, Թէպա-
սյրի (19) վազտալարընը, տայիմա, քէն-

(11) Մէէզզուն, իպնիվի, բուխասթը:
(12) Թէարիս, տէրս վիրմէքլիք:
(13) Մէճլիճ, իլմ ու մալումաթլար:
(14) Մէզահիպ, մէզհէպլէր:
(15) Խոթիմա, իչլիմէք, տինլէմէք:
(16) Մի-ռտտաի, տասլաճը, տասա խոէն:
(17) Մի-ռտտաի ալէյհ, հագգընատա տասլա օլու-
նան տասմ:
(18) Իգամէ, գալգընմագ:
(19) Թէգռրէէ, Թագրիրլէր:

ան այեւեան ու մէղէպլէրի իւզրէ իճրա խաճէքլէրինի, պիր պիր եէմեան իլէ թաամիզ իլլեմլէրի, վէ հուզուզու աամլեէճէ այնա օլան տաամլի տաճի, էեալաթ ու էլվիճէ (1) միւխթէլիֆ (2) մէճլիսլէրինատ, վալի վէ գաարի մէմլէքէթի հաղըր օլտուղլարը հալատ, չէրան վէ եա նիզամէն բուլէթի օլունուզ, իշղու մէհաքիմ վէ մէճալիսատ, մուհաքէմաթը վազըա, ալէնի իճրա օլունմասը, վէ խրիսթիանան վէ սաայիր թէպաայի զայրի միւսլիմէէն իչի քինէ պէ չինատ, հուզուզու իրսիյէէ կիպի տաամլի մախտուսէ, սահիպ տաավա օլանլար, խոթէաիքլէրի հալատ, բաթրիգ վէ եա բուէսաա, վէ մէճալիս մարիֆէթիյլէ բուլէթի օլունմագ իւզրէ, հալալէ դէլիւնմասը, վէ միճաադաթ վէ թիճարէթի գանունլարըյլա միւխթէլիֆ տիվանլարտաա իճրա օլունաճագ ուսուլ ու նիզամաթ, մուրաֆաաթ միւմքին մէրթէպէ, սիւրաթլա խբնալ օլունարագ, վէ զապթ ու թէսվիյէ (3) դէլիւնարագ, մէմալիքի մահբուսէ չի Շահանէչինէ միւթաամէլ օլան էլչինէ չի միւխթէլիֆէէճ թէրճէմէ իլէ, նէչրը ու իլան օլունմասը, վէ հուզուզու լինանիյէէճի, հուզուզու աամլէթ իլէ թէվֆիգ (4) իթմէք իչչին, մագլինէ չի սուչ (5) օլանլարըն, վէ եախօտ թէէաալաթը ճիւզիյէէճէ միւթահադդ պուլունանլարըն, հապս ու թէվզիֆլարըն մախտուս օլան քիաֆիֆէ չի մահպէս, վէ մահալլի սաայիրէճէ, ուսուլ հապսիյէէճին, միւմքին մէրթէպէ, միւաաէթի դալիլէ զարֆիյնատա, խալահընա միւպաշէրէթի օլունմասը, վէ հէր հալատ, հապսխանէլէրատ պիլէ, ճանիալի Սալթանաթը Սէնիյէէմինէն վալ դէլիւնան նիզամաթը լինզըպաաթիյէէճէ մուվաֆիգ օլան մուամէլաթատան մաատա, հիչ պիր կիւնա միւճաղաթը ճիամանիյէէ, վէ էվկյէէթ ու իչթինաճէէճէ միւշաալիհ քէաֆիֆէ չի մուամէլէ տաճի, քէամիլիճէ լաղվ ու իսլաթալ դէլիւնմասը, վէ պուննուն խիլաֆիընատա վուգու պուլաճագ հաբաէաթ, չէհաէէն մէնին ու զէճը (6) օլունաճաղընատան մաատա, պուննուն իճրասընը էմր խոէն մէէմուրին իլէ, պիրինճի իճրա իյլէէէն քէանընըն տաախի, ձէզա գանունննամէսի իդթիհադ արնաճա, թէքմիլը ու թէէաիմ օլունմասը, վէ Տարիւլ Սալթանաթի իւս սէնիյէէմ, վէ էեալաթ, վէ պիլատ, վէ գուբատա, ումուրու զապթիյէէ թանզիմի մաատէսի, ասուսէ հալ օլան քէաֆիֆէ չի թէպաայի միւլուքանէմէ, քէնաի մալ ու ճանլարընըն մուհաֆազասընա, սահիհէն վէ գալիէն էմնիյէէթի վիրճէճէ սուրէթատ թանզիմ դէլիւնմասը, վէ վէրիլինին միւսաաւաթը, թէքճալիֆի սայիրէնին միւսաաւաթընը մուճիպ օլտուղու միսիլլու, հուզուզուճա օլան միւսաաւաթ տաճի, վազաչիֆճէ օլան միւսաաւաթը միւխթէլիֆ օլտուղունատան, խրիսթիանան վէ սայիր թէպաայի զայրի միւսլիմէ տաճի, ահալիի Իսլամ միսիլլու, հիսաէչի մասկէրիյէէ իթմասը հադդընատա, մուախխէրէն վիրիլէն դարատա, ինդըճաատ մէճպուրիյէէթինատ պուլունմասը, վէ պու խուսուսատա պէհտէլ վիրմէք, վէ եա նադատէն ագճէ իթմասըյլա խըսմէթի ֆիիլիյէէտէն մուաֆ օլմագ ուսուլինին, իճրա օլունմասը, վէ իսլաման մաատա թէպաանընն, սունուֆուսաակէրիյէէ էչինատ, սուրէթի խաթիմատընըզ հադդընատա, նիզամաթը լազըմ եաբընըզ, միւաաէթի դալիլէչի միւմքինէ զարֆընատա, նէչրը ու իլան էեալաթ, վէ էվլիյէէ դէլիւնմասը, վէ էեալաթ, վէ էվլիյէէ մէճլիսլէրինատ, թէպաայի միւսլիմէ, վէ խէվիյէէ, վէ սայիրէտէն պուլուհան աաղանըն էմրի ինթիխապլարընը, պիր սուրէթի սահիհէէճէ գօյմագ, վէ ատրանըն (1) տօղրուճա զուհուրունու, թէէմին էյլէմէք էչին, իչղու մէճլիսլէրին, սուրէթի թէրքիյէ վէ թէչքիլլէրի հադդընատա օլան նիզամաթընա լահընա թէչէպպիւս իլէ, Տէվլէթի Սալիյէէմ, նէզիհճէէի ատրաէը, վէ վէրիլէն հիւքմ ու գարարը, սահիհէն պիլմէք, վէ պունա նազարէթի իթմէք էապագ ու վէճայիլի (2) միւէսսիրէսինին (3) իսթիհսալընը (4) միւթալաա էյլէմէի, վէ, չինաքի, պէյ (5) ու ֆէրուխթ, վէ թէսարրուֆու էմլաք ու ագար մատէլէրի հադդընատա օլան գալանին, քէաֆիֆէ չի թէպաայի Միւլուքանէմ հադդընատա միւսաւի օլտուղունատան, գալանինի Տէվլէթի Սալիյէէմէ, վէ նիզամաթը զապթիյէի պէչէտիճէէճ իթթիպա (6) վէ իմթիսալ էյլէմէք, վէ ասըլ եէրլի ահալինին վէրտիքլէրի թէքալիֆի (7) վիրմէք իւզրէ, Սալթանաթը սէնիյէէմ իլէ, տիվէլի էճնէպիյէէ պէչինատ եաբըլաճագ սուվէրի (8) թանզիմիյէէտէն ասնըա, էճնէպիյէէ տաճի, թէսարրուֆու էմլաք միւսաատէնինին իթա օլունմասը, վէ թէպաայի Սալթանաթը սէնիյէէմին քէաֆիֆէսի իւզէրինէ թարհ օլունաճագ վէրկի վէ թէքթալիֆ, սընըֆ վէ մէզհէպլէրինէ պաղըլմաճաարագ, պիր սուրէթէ ասլ օլունմագատա խաուֆինաէն, իչղու թէքթալիֆինի, վէ ալէխուսուս ահալարընն ասլ ու խաթիֆասընատա, վուգու պուլմագատա օլան սուչ խաթիմալաթընն (9) խալահը թէտաալիրի սէրիասը (10), միւթալաա վէ միւզաքէրէ օլունուզ, տօղրուտան տօղրուճա ասլը վէրկի իթմէք ուսուլինին, բէ յաէրբէյ իճրասը, գասիլ օլտուգա, վարխաաթը Տէվլէթի Սալիյէէմին իլղամ օլունմասը ուսուլինին եէրինէ, պու սուրէթի իթթիխազ դէլիւնըզ, ուսուլի հալինէ ճարի օլտուգա, մէէմուրինի Տէվլէթի Սալիյէէմ իլէ, մէճալիս ագալարընըն, միւզայիէէլէրի ալէնէն իճրա օլունաճագ օլան իսթիզամաթատան պիրինի աէրիւհաէ իթաիմէլէրի, վէ եա պիր կիւնա, հիսաէ ալմալարը, միւճաղաթը չէհաէէ իլէ մէն գէլիւնմասը, վէ թէքճալիֆի մահէլիյէէ տաճի, մէհմա էմքէն (11), մահսուսատա խալէլ վիրմէյէճէք, վէ թիճարէթի տաճիրիյէէճէ մանի օլմաճագ սուրէթատ, վազ ու թայինն օլունմասը, վէ ումուրու նաֆիա իչչին, թայինն վէ թախսիս օլունաճագ մէպալիղի միւնասիպլէճէ, պէրրէն վէ պահրէն հինճա վէ իհատա օլունաճագ թուրուգ ու մէսալիքատէն (12) իսթիֆատէ իաէճէք օլան էեալաթ վէ սանճագլարատա, վազ ու թէէսսիս գէլիւնաճագ վէրկիյի մախտուսատ տաճի իլավէ իսիյմի, վէ Սալթանաթը սէնիյէէմին, պէհնէր սէնէ իչչին, վարխաաթ վէ մէսարիֆաթ էֆթէէրինին թանզիմ ու իրաէսի (13) հադդընատա, մուախխէրէն պիր նիզամ մախտուս եաբըլմըշ օլտուղունատան, պուննուն, թէէմմիի իճրայի ահբատընա, իսթինա (14) օլունմասը, վէ հէր պիր մէէմուրինէ թախսիս գէլիւնմըշ օլան մաատընըն, հիսանի թէէվիճէէսինէ, միւսաշէրէթի գէլիւնմասը, վէ հէր պիր ճէօճաաթընն րուէսասը իլէ, թաքրաֆը էչրէֆի Շահանէչինէտէն թայինն օլունաճագ պիրէր մէմուրլարը, թէպաայի Սալթանաթը սէնիյէէմին, ու մուամունա այնա վէ բաճի օլան մաատէ-

(1) Էլվիճէ, լվալար։
(2) Մէ-Եըլիլըն, գաբըշըգ։
(3) Թէ-վիյե, տիվանա թահրիր իթմէք։
(4) Թէվֆիք, մուվաֆըգ գըշմագ։
(5) Մաչինայէ սաչ, ֆիչնա չիսպհէ։
(6) Զէճը, մէն իթմէք, պըրագմամագ։
(7) Թէ-եալիֆ, վէրկիլէր։
(8) Սա-վէբ, սուրէթլէր։
(9) Խընկալըր, գուլաննըշլար։
(10) Սէբէ, չաբուգ։
(11) Մէհմա էմքէն, միւսքին մէրթէպէ։
(12) Մէսալիհ, եօլլար։
(13) Իրաէ, կէօսթէրմէք։
(14) Իրնէնա, իպտամ ու իհթիմամ իթմէք։

լերին միջաբերաթընտա, մեճլիսի վա-
լեատա պուլունմագ խպրե, Մագամը
ճելլիլի վերքատլեթի մութլագամտան,
մախտուսէն ճելլ օլունուպ, վե իչպու
մեճմուրլար, պիրերը սէնէ իչին թայ-
եին գելընըպ, պունլար, մեճմուրիյ-
ենեթլերինէ պաշլատըգլարը կիպի,
թահլիճ օլունմալարը, վե Մէճլիսի վա-
լեանըն սաղտաը, կերէք սաի, վե կէ-
րէք ֆեվգ էլ սաէ, վուգու պուլան
իթթիհամլերինաէ, բէյ վե միլեթատա-
լարընը, տօղրուճա պէեան ու իֆա-
սէ իթմէլերի, վե պունտան տօլաերը,
սալա բէնճիսէ օլունմամալարը, վե
իֆսատ, վե իրթիքապ, վե իթիխա-
ֆա (1) տայիր օլան գավանլընին ա-
քիպտը, քեաֆֆէյի թէպատայ Սալ-
թանաթը սէնիյէեմ հագգլարընտա,
հէր գանդի սընըֆտա, վե նէ տիւրլիւ
մէճմուրիյեէթտէ պուլունուրլար խէ
պուլունունլար, ուսուլի մէշրուտար-
նա թէվֆիգան, իճրա օլունմասը, վե
Տեվլեթի Ալիյէմին թատհիսի ուսուլի
սիրքե իլե, ումուրու մալիյէեմինէ,
իթթիհատ վիրճէք պանգա միսիլու
չէյլեր նաբըլըպ, մեճմալիքի մահրու-
սէյի Շահանէմին, մեճմազաի սերվէթի
մատաիյեէսի օլան խութութաթա իգ-
թիդա իտէն սերմաէելերինն թայեինի
իլե, վե մահութաթը մեճմալիքի Շահա-
նէմին նագլի իչին, իճազ իտէն թու-
րուդ ու ճէտավիլին (2) քիւչատիլե,
վե էմրի դիրատթ ու թիճարէթին
թէվսիինէ (3) հայիլ օլան (4) էսպապըն
մէնինի իլե, թէսհիլաթը (5) սահիհէնին,
իճրա օլունմասը, վե պունուն իչին,
մէարիճ ու ուլում ու սերմաեէյի
Էվրօպատան իսթիճատէնէ (6) պագըլը-
մասը էսպապընըն, պիլէթրաճ միւ-
թալատսըլա, բէյ սէը բէյ մեվգըի
իճրաեէ գծուլմասը մատաէելերինաէն
իպարէթ օլմազլա, սիզ քի, Սատրա-
զամը սիւթութէյիեէմի միւշարիլէյհ-
սիզ, իչպու ֆէրմանը ճելլ իւլ իւն-
վանը միւհիւքանէմի, ուսուլի խպրե,
կէրէք Տէրատատեթիմաե, վե կէրէք
մեճմալիքի Շահանէմին հէր պիր թա-
րաֆընտա, իլան ու իչսաթլա, խու-
սուսաթը մեշրուհէնին, պալէտաե
պէեան օլունուպգու վեճճլէ, իճրայի
իկթիզալարընտա, վե պունտան պէօյ-
լէ, ահքամը ճելլիլէսինին, տայիմա,
վե միսթեմիրլէն, մեճլիսլ իճրա թու-
թուլմասը էսպապը լազըմէ վե վեսայի-
լի գավիյէսինին իսթիհսալ ու իսթիք-
մալի խուսուսունտա, պէզլի ճէլլի հիմ-
մեթի իյլեեէսիպ, չէօյլէ պիլէսիպ, ա-
լեամեթի չերիֆիեմե եթթիհատա գըլա-
սըզ։

Թահրիրէն, ֆի էվայիլի չէհրի ճէ-
մազի իւլ ախըրընի, սէնէ իտնա ու
սեպտին ու միէթեէյն ու էլֆ (1272)։

(1) Իրնիսաֆ, զուլմ իթմէք, եօլտան սապմագ։
(2) ճէրտավէլ, ճէտավէլէր, չայլար։
(3) Թէվէն, կէնդիլէ թմէք։
(4) Հայիլ օլմագ, մանի օլմագ։
(5) Թէահհիլաթ, գօլայլըգ։
(6) Իսթիֆատէ, ֆայիտաե չըգարմագընգ։

ՁԻՒԼՈՒՍՈՒ ՀԻՒՄԱԵՈՒՆ ԱԳԸՊԻՆՏԷ

ՄԱԳԱՄԸ ՎԱԼԷԱՅԻ ՍԱՏԱՐԷԹՈՒԶՄԱՆԷ ԽԻԹԱՊԷՆ ՇԵՐԷՖԻԶԻ ՍՈՒՏՈՒՐ

ՊՈՒՖՐՈՒԼԱՆ

ԹԱԹԹԸ ՀԻՒՄԱԵՈՒՆՈՒՆ

ՍՈՒՐԲԻԹ ՄԻՒՆԻՖԷՍԻ ՏԻՐ։

Վէզիրի մեճլիսէմիրիմ Մէհէմմէտ
Էմին բաշա,

Պու սէֆհա ձէննապը մալիք իւլ միլ-
քին իրաեէյի լէմեեղլիյեէսիյլէ, էճ-
մասը սաղամըմըզ թահթը սաաեէթ-
պահթընա ճիւլուսումուզ վուգու
պուլսագ, սէնին միւճէրրէպ օլան տի-
րաեէթ ու սաաեագաթըն ճիհէթիյլէ,
խամպը (1) ճէսիմի սաաթլէթ, իհտաէյի
ըհվիյեէթինաե խպգա, վե սայիր վիւ-
քելա վե մէէմուրին տահի եէրլէրինա-
եէ թագրիր գըլընմըշ սըր։

Տեվլեթի Ալիյէմիպղին, պիմէնեհի
թատլէա, էքմալ սաաեէթի հալ, վե
պիլա խաթիճա, պիլ ճիւմլէ թէպատայ
Սալթանաթը սէնիյեէմիպղին, խաթիհ-
սալը բէհան ու բահաթլարը, սա-
զամը ամալըմըզ օլսուլտանու, վե պու
էմնիյեէ յի խայրիյեէնին հուսուլի, վե
քեաֆֆէյի սէքէնէյի մեճմալիքի մահ-
լուսէմիպղին, թէէմինի ճան ու ըրզ ու
մալէրի գըմընընսա թէէսսիս օլունմուշ
օլան քեաֆֆէյի դավանլընի էսասիյ-
եէյի սաղլեե, թարաֆըմըզդան թէ-
մամէն թէէքիսա ու թէէեիսա գըլընը-
սըզընը, ճիւմլէեե իլան իտէրիմ։

Սալթանաթը սէնիյեէմիպղին, մեսա-
րը թէէեիսա վե էսասը չեվքեթի օլան
Շէրիաթը չերիֆե քի, սաաեէթ մահզա
սըր, անըն ահքամը միւնիֆեսի,
ճիւմլեմիպղե սէելի թարիպը սելամէթ
օլսուզդու ճիհէթէ, ումուրու չերիյ-
եէեե, պիեսաեսիյլէ տիզդաթ օլունմասը, մաթլուպու դաթիմիպ տիր։

Վէ հէր սեվլեթին, պայիսի սեվամ,
վե թէզաեիսի չեվքեթ ու սաաեիլի,
դավանլընի մեվզուսաե, հէր քես թա-
բաֆընտան, թէէմինիյլէ միւթավաթ
օլունմագ, վե քիպար ու սըղար (2) ճիւմ
լեթէն, հագգ ու վաղիֆեսի տայիրե-
սինի թէճավուզ իթթիմեմէյլէ օլաճա-
ղընսան, պու եօլտա հարեքեթի իսէն-
լեր, թատաֆըմըզդան, մազհարը միւ-
քեաֆաթի օլաճագլարը միսիլու, խո-
լաֆընտա պուլունանլարընն տահի, միւ-
ճազաթընը կեօրմէյլերի, մուհագգագ-
տըր։

Պինաէն ալեյհ, ումուրու միւթէ-
նեվվիայի սեվլեթի Ալիյեեմիպղաե, պիլ
ճիւմլէ տահիան ու պէնատկեան վե
մեէմուրինէն իթթիգամէթլէ իսըտմէթ,
վե սաաղդանե իֆսայի վազայիֆի մեէ-
մուրիյեէթ իթթիմէյլերի, ճիւմլէ յի ավա-
միրի միւեէքքիսեե յի Շահանէմիպղաէն
տիր։

Մուազզամաթը մեհաիհի տիւեէյի-
եէ, հազրէթի մուվաֆֆըգ իւլ ումու-
րան թէվֆիգը, վե էրքանը սեվլե-
թինի իգտամ ու իթթիֆագը իլե գա-
րինի հիւսնէ նէթիճէ օլակէլտիկի, միւ-
սէլլեմաթաէն տիր։

Տեվլեթի Ալիյեեմիպղին, ումուրը միլ-
քիեե վե մալիեեսինին, սերէճէ յի մաթ-

(1) Խոֆ, երկ, քեաբ, չան։
(2) Քիպար ու սըղար, պէօյիւքլէր քիչիքլէր։

լուպէյի ինթիզամ ու մազպուԹիյեԹ խալը, իրԹէ չու գախաէյի միւսէլլեմէնէ, քէմալի Թէվէկքուլէ, եանի, ճիւմլէ Թարաֆընան, խալխանէ վէ միւսԹէգբմանէ իՀԹիմամ ու զայրէԹէ մէնուԹ օլուպ, Թարաֆըմըզան օլ պապաէ, Հէր տիւրլիւ նաղարէԹ վէ հիմմէԹ օլունաճաղը, վէ պիր միւտաէԹաէն պէրու, էսպապը միւՀթէլիֆէէն նաչի, մաղճ(1) արըզ օլան միւչքիլաԹընը, պի աՀվիՀի Թաալէա, գարիպէն տէֆթի հադդընտա մասրուֆ օլաճադ հիմմէմի մախսուսէյի Շահանէմիվէ, Հէր տայիրէ վէ խտաբէ ճանիպլինաէն, հադդըյլա վէ Թէմմընյլա ԼԹԹիպա օլունարագ, վէ զաԹըմըզճա, տէվլէԹլիմիզին խտաէ(2) ու ԹէզկիռԹ ԼԹԹիպարը մալիսլինաէն, վէ Թէպաամըզըն ըէֆահընտան պաշգա ֆիքը ու էմէլ օլմատըզը պիլինէրէք, էմմալը տէվլէԹլին, խաթիհսալ ու սարֆընտա, ԹէսարրուֆաԹը քամիլէյի, վէ պիհուտէ ԹէյլէՓ ու սէրէֆտէն(3) վիդաէէսինի մուճիպ օլաճադ խալահաԹըն, բէհաբէյ Թարաֆըմըզա արզ օլունմատը, վէ ՏէվլէԹի Աալիէէմիվին ահատաի էսպապը չէվքէԹի օլան ասաքիրի պէրրիյէ վէ պահրիյէէմիվին տախի, Հէր Հալ վէ մահէլլաէ մուհաֆազայի նիզամ ու ինթիզամ, վէ խաթիքմալի ըէֆահլաըընա տիգդաԹ խտիլմէսի, վէ ՍալԹանաԹը աէնիյէէմիվին ատաԹ վէ միւԹԹէֆիգի օլան տիւվէլի էՓՆէպիյէէ իլէ ճարի օլան միւնասէպաԹը միւվալաԹքէտարանէսինին, ան պէ ան Թէէքիտիէ, սարֆը մէճհուտ, վէ մուաՀէտաԹը միւնագրաէ ահքէամընա, միւԹէմիրրէն բիաէէԹ գէլընմատը, վէլ Հասըլ, իտարէյի տէվլէԹին, Հէր ճիՀէԹ վէ Հէր ֆէրինտէ(4) վէզայիֆի նէզայիֆի խաթիզամէԹ, վէ էֆֆէէԹ ու սատագաԹ ու զայրէԹի, ճիւմլէնին քէնտիսինէ էսասը Հարէքէթ, վէ պայիսի ֆէլահ ու սէլամէԹ պիլմէսի, իրատէյի գաԹիյէէմիզտէն տիր։

Շուրասընը տախի իլան ու իլավէ իտէրիմքի, Թէպաամընն, ասայիշ ու ըէֆահը հադդընտա օլան արզուլի Շահանէմ, իսթիանա գապուլ ԼԹմէէճկինտէն, էտեան ու ադվամը միւսաԹէլիֆէէն պուլունանլարը տախի, ճիւմլէԹէն, Թարաֆը հիւմաէուընտաբ տան, ատաէէԹ ու հիմմէԹ, վէ Թէէմինի հիւանի հալլէրի էմրինտէ, տիզգաԹը միւԹէսավիյէէ կէօրէճէքլէր տիր։

Վէ, ճէննապը Հադդընն, միլքիմիզէ իհսան պուէուրմուշ օլաուղու էսպապը ադիմէ յի սէրվէԹի ու սամանընն Թէվսիյի Թէտարիճիսի քի, սաէէ յի մադաէէրըԹվաէէ յի սալԹանաԹըմընզտա, ճիւմլէնին, սատաէԹի հալինի մուճիպ օլաճադ ԹարադգըէաԹը սահիհէ տիր։

Անլէրին, վէ ՏէվլէԹի Աալիյէէմիզին իսթիգլալը գադիրէ յի միւհիմմէսինին, հնաՀիվտէ աադղը էֆքէար օլաուղուսու տախի, ԹէքրարԷ իյէրիմ։

ՀադրէԹի ՁէյԷտադը մուԹլադ, հասպիպ էքրէմի հիւրմէԹինէ, ճիւմլէմիզի մուվաֆֆադ պուէուրա, ամին։

Ձէյ 23 զիլգաէ, սէնէ 1277։

ՄԷՎԱՏՏԸ ՈՒՄՈՒՄԻՑԵԷ

Պիր գանուն ու նիզամընն, էա քէաՄիլէն տէյիշԹիրիլմէսի, վէ էախօտ պադը ահքէամընընն Թաատիլ ու ԹաՀվիլի, վէ էա միւճէտատէէն պիր գանուն ու նիզամ վադը, իգԹիզա իյէր իսէ, գանուն ու նիզամ էաբմագատա միւԹէմէհէզ օլան ուսուլուն, ԹէսմաՄիլի իճրասընյլա, էանի, էվվէլա, Շուրայի աէվլէԹտէ, վէ պատէհու մէճմուուղու Հալտէ Թէվէլլիսա(5) խէէն էշխաս, ՏէվլէԹի Աալիյէէ Թէպաատընտան մատուտ տուր(6)։

2. Վալիտէյնի էճնէպլի օլտուղու Հալտէ, մէմալիքի Շահանէտէ միւԹէվէլլիսա օլան(7) շախս, սինի բիւշատէ(8) վիւսուլի Թարիխինաէն պէտիլէ, իչ սէնէ զարֆընտա, ԹապիիյէէԹի ՏէվլէԹի Աալիյէէի, պիհադգ(9) ԹաէէպՀ իտէպիլէր։

3. Սինի բիւշտէ վասըլ օլան պիր էճնէպլի, մէմալիքի Օսմանիյէէտէ, աէէԹԹէվէլի(10) պէշ սէնէ իգամէԹ իյէտիկի Հալտէ, պիղզաԹ, վէ էա պիլ վասըԹա, Խարիճիյէէ Նէզարէթի ճէիլէսինէ պիր իսթիտա ԹագտիմիյլԷ, ԹապիիյէէԹի ՏէվլէԹի Աալիյէէի իսԹիհսալ իտէպիլէր։

4. ՍալԹանաԹը սէնիյէէ, պէնտի սապըգտա մուՀարրէր չէրայիԹի իֆտիէմիվ օլան էճնէպիլէրի տախի, միւսասատ յի իսթիանայէէէ չաէէսԹէ կէօրտիկիս սուրէԹտէ, ֆէվգէլատէ օլարագ, ԹապիիյէէԹինէ գապուլ իտէր։

5. Թէպաայի ՍալԹանաԹը սէնիյէէտէն, մէէզունէն ԹապիիյէէԹի էճնէպիյէէէ կիրէն էշխաս, Թէպաիլի ԹապիիյէէԹի իՀթիջլէրի Թարիխտէն իհԹիպարէն, էճնէպլի սըֆաԹընտա ԹուԹուլուպ, հադդլարընտա, օլ վէճհիլէ մուամէլէ օլունուր։ Ֆագաթ, ՏէվլէԹի Աալիյէէտէն մէէզուն օլմագսըզըն, ԹապիիյէէԹի էճնէպլիյէէէ կիրէր իսէ, իչպու ԹապիիյէէԹի ճէտիտէսի, քէնէն լէմէէքիան(11), վէ քէնտիսի քէմաքէան(12), Թէպաայի ՏէվլէԹի Աալիէէտէն ատա օլունուպ, քէաֆֆէյի խուսուսաԹտա, Թէպաայի ՏէվՏէ յի խաուսուսաԹտա, Թէպաայի ՏէվՏէ

(1) Մաճէ, վարիտաԹճա, մալիյէէճ։
(2) Իտարէ, կէրի տէօնտէրմէք։
(3) Սէրէֆ, Ֆաղլա մասրաֆ, իսրաֆ։
(4) Ձէէ, պիր իշին ԹէֆէրրիւաԹը։
(5) Թէվէլլիսա, տօղրուշ։
(6) Մահտուտ, սայըլմըշ, ատա խիլմիշ։
(7) Մէ-ՐէվէլիսԷ, տօղմուշ։
(8) Սինի բիւշուր, 21 Հաջընտա օլմագլըզ։
(9) Պիհաֆֆ, զաթէն հադդը օլմագլըզ։
(10) ԱէՐՐէվէլի, պիր տիւզիյէէ։
(11) Քէնէ լէմ էէքան, օլմամըշ մագամընտա ԹուԹուլմագ։
(12) Քէմաքէան, էօկի Հալի իւզրէ։

լիսի վիւքէլայի ֆիխամտա միւԹալաասընյլա, գարարլաշընըրըզըպ, իճրասընա էմր ու ֆէրմանը Հազրէթի Փատիշահի միւԹաալլիգ պուլրուլմատըգճա, տիւսԹուր իւլ ամէլ ԹուԹուլմագ։

ԵէնիտէՆ վազ օլունան գալանին ու նիզամաԹը, վէ էախօտ Թէճատտուտ իսլահ օլունան գալանին ու նիզամաԹը գատիմէտէ Թաատիլ ու Թահվիլ դէլընան մէվատտըն ահքէամը, ԹասրիՀ ու Թայէէնն օլունան դէմանաէէն, վէ պիր վագըԹ Թայէէնն ու ԹասրիՀ օլունմատըը Հալտէ, ՏէրասատէԹտէ Թագվիմի վագաիէէ, վէ վիլաէաԹ ու էլվիէէտէ, մահէլլի ըէսմի զաղէԹալարընա տէրճինտէն, վէ զաղէԹա պուլունմաէան եէրլէրտէ, մէրքէզի վիլաէէԹ ու լիվա օլան չէՀիր վէ գասապալարտա, սայիր վէսաէիԹի միւնասէպէ էլէ, իլանը կիւնիւնտէն իՀթիպարէն, ան պէչ կիւն միւրուրինաէ, նէչը օլունմուչ ատատիլէ, տիւսԹուր իւլ ամէլ օլուր։

Պիր գանուն էա նիզամընն հիւքմիւ, մագապլինէ(1) շամիլ օլմամագ. ֆագաթ միւԹաէֆիֆի(2) ճէզա օլան ահքէամը գանունիյէէ, պուննան միւսաԹէնա տըը։

Իրատէյի սէնիյէէ Թարիխի, ֆիյ 25 ըէպի իւլ ախըը, սէնէ 1289։

ԹԱՊԻԻՑԷԷԹԻ ՕՍՄԱՆԻՑԵԷ ԳԱՆՈՒՆՆԱՄԷՍԻ ՏԻՐ

ՄՍ.ՏՏԷ 1. Վալիտէյնի(3), վէ էախօտ էալընըզ վալիտի, ԹապիիյէէԹի(4) ՏէվլէԹի Աալիյէէտէ պուլուն-

(1) Մաէէպպէ, էվվէլ։
(2) Մուխֆֆիֆ, խաֆիֆլէտիճի։
(3) Վալիտէյն, բէտէր իլէ վալիտէ։
(4) ԹապիիյէէԹ, պիր տէվլէԹէ Թապի օլմագլըզ։
(5) ԹէվէլլիսԷ, տօղրուշ։
(6) Մահտուտ, սայըլմըշ, ատա խիլմիշ։
(7) Մէ-ՐէվէլիսԷ, տօղմուշ։
(8) Սինի բիւշուր, 21 Հաջընտա օլմագլըզ։
(9) Պիհաֆֆ, զաթէն հադդը օլմագլըզ։
(10) ԱլէՐՐէվէլի, պիր տիւզիյէէ։
(11) Քէնէ լէմ էէքան, օլմամըշ մագամընտա ԹուԹուլմագ։
(12) Քէմաքէան, էօկի Հալի իւզրէ։

լեթի Ալիեէ հադդընաա օլունան մուա-
մէլէնին այնի իճրա դըլընճաճագ ոըը։
Հէր հալաէ թէպաայի Տէվլէթի Ալալի-
եէաէն պիր չահարն, թէրքի թէ-
պայեէթի իթիմէսի, մութլաղա, իրա-
տէյի Սէնկյեէ խուլերինէ վիրվլէճէք
պիր սէնէաէ մուալլաղ օլաճաղ ոըը։

6. Սալթանաթը սէնկյեէ թարաֆընա-
ան մէէզուն օլմադըղըն, տիեարը
էճնէպկյեէաէ թէպաիլի թապկյեէթի
խաէն, վէ եահօա պիր էճնէպլի տէվ-
լէթին խըամէթի ասկերկյեէսինէ կի-
րէն չահար, Տէվլէթի Ալկյեէ խաթէր ի-
սէ, թապկյեէթինաէն խոդաթ խաէ-
պիլիր։ Վէ պու մադուլէ թապկյեէ-
թի խոդաթ օլունան էշխասըն, մէմա-
լիքի Շահանկեէ ավաէթի, մէճլուս օ-
ըուր։

7. Թէպաայի Տէվլէթի Ալկյեէաէն
իքէն, էճնէպլի իլէ թէզէվվիճ խաէն
դաարն, զվճինին վէֆաթը թարի-
խինաէն իթիբարէն, իչ սէնէ զար-
ֆընաա, խաթիաա խաէր խաէ, թապկ-
յեէթի ապկյեէսինէ ըրճաթ (1) խաէ-
պիլիր։ Պու մաաուէնին հիւքմիւ, շահ-
աա չամիլ ոիր. թէսարրուֆու էմլաք
վէ արազի մաաուէսի, նիզամաթ ու գա-
վանինի ուժմուկյեէսինէ թապկ ոիր։

8. Թապկյեէթի Տէվլէթի Ալկյեէ-
ուէն չըզմըշ, վէ եահօա մահրում օլ-
մուշ օլան էշխասըն էվլաաը, սապկ
տախի օլաա, բէսեըլերինին սըֆաթը
թապկյեէթինէ թապկ օլմաեաբադ,
Սալթանաթը սէնկյեէնէն թապկյեէ-
թինաէ գալըը։ Վէ Տէվլէթի Ալկյեէ
թապկյեէթինէ կիրմիշ օլան էճնէպլի-
նէն էվլաաը, սապկ պիլէ օլաա, բէ-
սերինին սըֆաթը թապկյեէթինէ,
թապկ օլմաեըզ, էճնէպլի սաա օ-
ըունաը։

9. Մէմալիքի մահրուսէյի փաաի-
շահկաէ իզաէթի խաէն հէր պիր չահա,
թէպաայի Տէվլէթի Ալկյեէաէն մաա-
սուա օյուզ, հադդընաա, Տէվլէթի
Ալկյեէ թապկի (2) մուամէլէսի իճրա օ-
ըունաը։ Էկէր քէնաիսի, թէպաայի
էճնէպկյեէաէն խաէ, թապկյեէթինէ,
ուսուլէն խապաթ իթիմէսի լազըմ կէ-
լէնլերէ իթա խաէր։

ՄԷՁԱՐԻՍԻ ՄԷՊՈՒՍԱՆԸՆ ԻՃԹԻՄԱԻՆՏԷ,
ԳԱՆՈՒՆԻՅԷԹԻ ԹԷՐԻԼԻՖ ՕՂՈՒՆՄԱԳ
ԻՒԶՐԷ, ՄԷՋԱՐԻՄԻ ՆԻԶԱՄԻՅԷՆԻՆ
ԹԷՇՐԻԼԱԹԸ ԳԱՆՈՒՆԸ ՄՈՒՎԱԳԱՓԱԹԸ
ՏՐԸ։

ՄՈՒԳԱՏՏԻՄԻ

ՄԱՏՏԷ 1. Մէհաքիմի նիզամիյէ, լի-
քի նէվ ոիր, պիրի ճէզա, տիկերի հու-
դուդ մահքէմէլերի ոիր։ Իչուս ճէ-
զա վէ հուդուդ մահքէմէլերի տախի,
խըի տէրճէ ոիր, պիրինի պիտաէէթ,
վէ տիկերի խոթինաճ մահքէմէլերի
ոիր։ Պունլարըն ֆէվգըլատէ (3) Տէր-
սաաադէթաէ պիր մահքէմէյի թէմէկյ
(4) վար ոըը. մէվասաը ճէղակյեէ-
տէն, ճիւնա վէ գապահաթըա, գա-
պիլի խոթինաճ (5) օլան հուդուդ տա-
վալարը, խըի տէրճէճաէ, եանի, պի-
տաէէթէն վէ խոթինաճէն, վէ ճիւնա-
էէթ տավալարը հադդընաա լահիգ (6)
օլան հիքմէթը, գապկի խոթինաճ օ-
մանըզ, անճադ, թէմէկյեէն բույէէթ
օլունաը։ Հուդուդ վէ գապահաթ
տավալարը, աթիաէ կէօսթերիլճէկի
վէճհիլ, տէվայիրի սուլհկյեէ մարի-
ֆէթկյեէ տախի թէպկյեէ օլունա-
պկիը։

(1) Րէճաէ, կէրի տէօնմէք։
(2) Թապկ, թէպաատան օլմադ։
(3) Ֆըէկէրլէնուէ, իսոթիւն։
(4) Թէմիզ, աէըրա իթմէք։
(5) Գապկիլի խոթինաճ, խոթինաճի օլունապկիը։
(6) Լահիգ, զաթէն վէրիլմիշ օլան։

Հ.Ս.Խ.Հ. Պետական Գրադարան
Ս.Կ.Պ.Հ. Պոլիտիական Բիբլիոթեկա
7/XI 1922
ԱՐՄԵՆԱ, Մ.ՏԵՍՆԻԿՈՎԱ
Ա. ՅԱՍՈՒՆԻՑՅԱՆ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՏԷՎԱՅԻՐԻ ՍՈՒԼՀԻՅԷ, ՎԷ ՀՈՒԳՈՒԳ,
ՎԷ ՃԷԶԱ, ՎԷ ԹԻՃԱՐԷԹ ՄԱՀՔԷՄԷԼԷՐԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ՏԷՎՏՅԷՐԷ ---ԼԷՅԻ

2. Տէվայիրի սուլհկյեէ, գաբիւեէլէր-
աէ (1), իխթիեաար մէճլիսլէրի, վէ նա-
հկյեէէլէրաէ, նահկյեէ մէճլիսլէրի ոիր։
3. Տէվայիրի սուլհկյեէ, հուդուդ
տավալարընաան, թարաֆէյինէն (2)
միւրաճաաթ վէ բիզալարըլյա, սուլ-
հէն թէսվիկյեի գապկի օլանլարը, սուլ-
հէն, վէ գավահտի մախսուսէսինէ թէվ-
ֆիգան պկիթիրը։ Նէվահի մէճլիսլէ-
րի, միւսալահաթէն թէսվիկյեի գա-
պկի օլամաեան, վէ սալէն եիւզ էլի ղու-
բուշու, վէ եահօա պու մըգտար դըյ-
մէթի թէճավուզ իթմէէէն տավալա-
րը տախի, գաթիան, եանի գապկի
խոթինաճ օլմամագ խւզրէ, հիւքմ ի-
աէր։ Պու մըգտար, վէ եահօա դըյ-
մէթճէ, պու տէրճէճէնին ֆէվգըլատա-
քի տավալարը, բույէէթաէն մէճիու-
տուր։ Վէ իչպու հիւքմ սէլահկյեէթի-
նի, գուրա (3) իխթիեաար մէճլիսլէրի
հայիզ (4) տէյիլ ոիր։
4. Տէվայիրի սուլհկյեէաէն, նահկյեէ
մէճլիսլէրինին, մէվասաը ճէղակյեէ-
տէ սէլահկյեէթի, ճէղա գանունունուն
խւճինճիւ ֆասլընաա մուհարրեր գա-
պայհաէն, (5) ալթը պէշլիկէ գա-
տար ճէղայի նագտիեի խլթիզամ իաէն
ճէրաեիմէ, գաթիան, վէ պու մըգ-
տար ճէղայի նագտիեի թէճավուզ ի-
աէն, վէ ալէ իլթագ, հապս ճէղա-
սընը խոթկյզամ կյլկյեէն գապահա-
թա, գապկի խոթինաճ օլմագ խւզրէ
հիւքմ կյլկյմէք ոիր։

(1) Գաբիւեէ, քէօյ։
(2) Թարաֆէյն, իչի Թաարաֆ։
(3) Գուրա, քէօյլեր։

5. Տէվայիրի սուլհկյեէ, իլամ վիր-
մէզ, եալընըզ գարարլարընը, տէֆ-
թէրի մախսուսունա գայտ, վէ մու-
սաատագ սուրէթլերինի, լազըմ կէ-
լէնլերէ իթա խաէր։

ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Հ---ք---ք, վէ ընճուէրի, վէ ճէվա պէօաեէր
մահէէճէլէրէ։

6. Հէր գազաաա, պիր պիտաէէթ
մահքէմէի վար ոըը։ Սալիեէ նէգա-
րէթինին թէնսիպ իաէճէկի հէր մէվ-
զուաա, պիր աէ թիճարէթի մահքէմէ-
սի տախի պուլունուր։
7. Գազա պիտաէէթ մահքէմէլերի,
սայիր մէհաքիմի նիզամիյէ կիպի, գա-
վանին ու նիզամաթը մէվզուա իլէ,
գապկի հիւքմ օլան հուդուդ տավա-
լարընը, բույէէթէ մէէմուր, վէ պուն-
լարըն խարիճինաէէի տավալարը, գա-
թիէն րէաա իլէ, մէրճաի (6) մախսու-
սունա միւրաճաաթա լիւզում կէօս-
թէրմէկէ մէճպուր ոուր։
8. Գազա պիտաէէթ մահքէմէլերի,
գապահաթ վէ ճիւնա աէրէճէսինաէ
պուլունան ճէրայիմի, պիտաէէթէն,
վէ աէօտոմոբինճիւ մաաուէ մուճիպկի-
նէ, նահկյեէ մէճլիսլէրինին, գապկի խ-
թինաճ օլան գարարլարընը, խոթինա-
ֆէն թէսադըֆ վէ հիւքմ իաէր։
9. Գազա մահքէմէլերի, ճիւնաեա-
թըն, թահդըգաթը էվվէլկյեէսինի,
ուսուլի մուհաքէմէյի ճէղակյեէ, վէ
ան պկիթինճը մաուէ հիւքմինէ թէվ-
ֆիգան, իճրա խոթիրէրէք, մազպա-
թալար թանդիմ վէ բէսի լիվա պիտա-
եէթ մահքէմէսինէ իրսալ խաէրլէր։
10. Թիճարէթի մահքէմէյի պուլուն-
մաեան գազալարաա, գազա մահքէ-
քէմէլերի, թիճարէթի տավալարընը
տախի, գանունու մախսուսունա թէվ-

(4) Հայիզ օլմագ, մալիք օլմագ։
(5) Գապայհն, գապահաթլար։
(6) Մէրճա, միւրաճաաթի օլունաճագ մահէլլէ։

ֆիզան, բայեցէթ կայէրլէր, պու հալատ, ղէյլի դանունու թիճարէթ մուճիպինճէ, գաղանըն, միւթէպէրանը թիւճճարը թարաֆընան միւնթէխապ աղայի մուվազդաթանըն, մահքէմէտէ հուզուրի, մեշրութ տուր։

11. Հէր գաղա մահքէմէսի, օ գաղաեա մէրպութ նէվահի (1) վէ գուրաան պէշ պին ղուրուշ գըլմէթ, վէ աէնէվի պէշ եիւզ ղուրուշ իրաա իւզերինէ թէքէվվիւն խաէն (2) տավալարը, գաթիան, եանի, գապլի խաթինաֆ օլմամագ իւզրէ, վէ պու մըղտար գըլմէթի վէ իրաար թէճավուզ խաէն, վէ գըլմէթի թայէրն վէ թագսիր օլունմամըշ պիր չէյ իւզերինէ մէպնի օլան տավալարը, գապլի խաթինաֆ օլարագ, բայեցէթ խաէր։

12. Գաղա մահքէմէլէրինէն, գաթիան հիւքմ խէպէլէճէկի մըղտար պիր տավաան, բէսիւմալ, ֆայիզի իւզէ պէրաբէր, օ մըղտարը թէճավուզ էյլեսէ, վէ եախօտ միւտաալինէն տավարընա մուգապիլ, միւտաի ալէյհ տավի, մահքէմէնին հիւքմ խէպլէճէկի մըղտար պիր չէյի տավա խոպատէ, իբի թարաֆընըն խտաա էյլէտիկի չէնէն, մէճմուի օ մըղտարտան պիէտաէ պուլունաա պիւէ, օ տավաեա նէնէ գաթիան (3) հիւքմ օլունուր։

13. Գաղա մահքէմէլէրի, ճէզա գունահնան պէչինճի մաատէսինճէ, գապահաթ նէվհատէն օլան ճէբայիմէ գաթիան, վէ աէօրտինճի մաատէսի իղթիղասընճա, ճինհա նէվհնատէն պուլունան ճէբայիմէ, գապլի խաթինաֆ օլարագ, հիւքմ խէրլէր։

14. Գաղա մահքէմէսի, պիր բէյիս իւէ իբի ադաան միւբէքքէպ տիր։

15. Մահքէմէնին բէյիսի վէ աղասընըն վազայիֆի տալէյէսի, մէհքէմինի նիզամաթը տավիլէյէսի իւէ մուայենէն տիր։

(1) Նէվահի, նահիյէլէր։
(2) Թէվէվվիւն խէն, ղուհուրա հէվէն։

16. Աազատան պիրի, մահքէմէնին պաշ քիթապէթի վազիֆէսինի իճա խաէր, վէ տիկէրի, ճինաէաթընը թահդըգաթը էվվէլկիյէսինի, վէ ահադընըն խաթինաթադընը իճրա, վէ լայհաալարընը մահքէմէէ թագսիմ էյլէր։

17. Գաղա մահքէմէսի մայէնէթինէ, պիրինճի վէ իքինճի իհնանընըյլա իբի քեաթիպ պուլունուր. պունլար, մահքէմէնին ումուրու թահրիրիյէ վէ գայէյէսինի մէէմուր օլարագ, ճինաէաթընը թահդըգաթը էվվէլկիյէսինէ, պու իշէ մէէմուր օլան ադաեա տավի, մուավէնէթ խաէրլէր։

18. Գաղա պիտաէթ մահքէմէսինէն վուգու պուլաճագ թէպլիղաթընը, վէ բէյիսինէն էմրինի իճրա իշէն, մահքէմէ մայէնէթինէ պիր իճրա մէէմուրու, վէ պիր իճրա մուավինի, վէ լիւզումու գաարագ իճրա միւպաշըրը պուլունուր։

19. Իճրա մուավինէլէրինէն աաէսի, մահէլլինէն իճապընա կէօրէ, ալթըշարը թէճավուզ իթմէմէք իւզրէ, թէզէիյա օլունապիլիր։

20. Իճապը մահէլլիյէ կէօրէ, գաղա մահքէմէսի, հուզուգ վէ ճէզա տայիրէսի նամընա, իբի վէ եախօտ տահա գիեաէտ տայիրէէ թագսիմ օլունապիլիր։ Տայիրէէլէրինէ պիրի, պիր բէյիսի էվվէլ, վէ իբի ադաեա, վէ տիկէրէրի պիրէր բէյիսի սանի իւէ իբիչէր ադաան թէրէքքիւպ խաէր։ Պունլարընը ճիւմլէսի, վազիֆէճէ միւտաալարը վէ պիր տէրէճէտէ օլուպ, եաէընըդ իտարէ ճինհէթինճէ, բէյիսի էվվէլինէ նէզարէթինտէ պուլունուր։ Հուզուգ տայիրէսի, հուզուգ տավալարընը, վէ ճէզա տայիրէսի, գապահաթ վէ ճինհա տավալարընը կէօրիւր, վէ ճինաէաթընը թահդըգաթը էվվէլկիյէէնինի տավի իճրա էթմէրիր։

21. Գաղա մահքէմէլէրինէտէ, բէյիս-

(3) Գաթիան, խաթինաֆ իթմէքճիք ճայիզ օլմամագ իւզրէ։

սին ղըեասընտա, աազանըն էն գըրատէմլիսի (1), վէ աազատան պիրինէն, բէյիսէ վէքէալէթինտէ, վէ եա ղըեասընտա, քեաթիպլի էվվէլ, ծնա վէքեալէթի խաէր։

22. Թիճարէթի մահքէմէլէրինէն վազայիճի, վէ սուբէթի թէչքիլ վէ թէրթիպլի, գանունու մախսուսա մուայենէն տիր։

23. Լիվա մէրքէզի պուլունան հէր գաղանըն պիտաէթի մահքէմէսի, սէքիղինճի, վէ ծն պիրինճի, վէ ծն իչինճիւ մաատէլէրտէ մուհարրէր օլատողու իւզրէ, օ գաղատա վուգու պուլան տավալարը, պիտաէթէէն, վէ սանճագա մէրպութի տիկէր գաղալար մահքէմէլէրինէն գապլի խաթինաֆ օլան իլտիմարընը, խաթինաֆէն բայեցէթ խաէր. ճինաէաթի հադգընատա օլան սէլահիյէթի ու վազիֆէսի, ուղուլի մահքէմէյի ճէզալատէ գանունու իւէ մուայենէն տիր։

24. Լիվա մէրքէզի պուլունան գաղանըն, թիճարէթի մահքէմէսի, օ գաղատա վուգու պուլան թիճարէթի տավալարընը; պիտաէթէէն, վէ լիվաեա մէրպութի տիկէր գաղալարըն, թիճարէթի մահքէմէլէրինատէն վէրիլէն հիւքմլէրի, խաթինաֆէն, բայեցէթ խաէր։ Լիվա մէրքէզինատէ, թիճարէթի մահքէմէսի պուլունմամըղը հալատէ, խաթինաֆ վազիֆէսի տախի, մէրքէզի պիտաէթի մահքէմէսինէ մուհավիլ (2) տիր։

25. Հուզուգու տաէյէէտէն միւնպահա (3) օլուպ, բէս իւլ մալի ծն պին ղուրուշ գըլմէթի, վէ եախօտ սէնէվի պին ղուրուշ իրաա, վէ եա գըլմէթի թայէրն վէ թագսիր օլունմամըշ պիր չէյ իւզերինէ, գաղա պիտաէթի մահքէմէլէրինատէն լահիգ օլան հիւքմլէրինի խաթինաֆը իւէն, լիվա մէրքէզի պիտաէթի մահքէմէսինէ, վէ եախօտ տողրուտան տողրուտան, վէ եախօտ մէրքէզի վիլաէթի խաթինաֆ մահքէմէսինէ միւրաճաաթտա, միւտթէնիֆլէր (3), մուխայէէր (5) տիր. աըլ տավա, ումուրու թիճճարիյէէտէն միւնպահա օլուպ տա, պունա, թիճարէթի մահքէմէսի պուլունմամասը հասէպիյլէ, գաղա պիտաէթի մահքէմէսինէն հիւքմ խոլմիչ օլտա պիլէ, խաթինաֆ իւէն, մէրքէզի լիվա, վէ եախօտ մէրքէզի վիլաէթի թիճարէթի մահքէմէսինէ միւրաճաաթտա, միւտթէնիֆլէր մուխայէէր տիր։

26. Մէրքէզի լիվա պիտաէթի մահքէմէսինատէ, իբի տաղատան պաշգա, իբի տէ տաղա միւլազիմի պուլունուր։ Միւլազիմլէր, ճինաէաթընը թահդըգաթի, վէ տահապընըն խաթինաթադընտա մէէմուր տաղատա մուավէնէթի, վէ բէյիսի մահքէմէսինէն ալաճագլարը էմր իւզրինէ, տաղանըն, ալէյհ ումումի միւքէլլէֆի (6) օլտուղու վազայիֆի (7) տախի իճա խաէրլէր։

27. Մէրքէզի պիտաէթի մահքէմէսի, իբի տայիրէէտէ միւնգաաէմ (8) օլտուղու հալատէ, հէր տայիրէսինատէ, պիրէր տաղա միւլազիմի պուլունտուղու բուլմասը ճայիզ տիր։

ԻՒԶԻՒՆՃԻԻ ՖԱՍԼ

Խաթինաֆ հահէրլէրէ

28. Մէրքէզի վիլաէթի օլան հէր գաղատա, պիր խաթինաֆ մահքէմէսի վար տըր։

29. Հէր վիլաէթէթին խաթինաֆ մահքէմէսի, օ վիլաէթէթ մէրպութի լիվա մէրքէզլէրինատէ պուլունան պիտաէթի

(1) Գըրեմլի, էվվէլճէ օլմէէմուրիյէթէ կէչմիչ օլան։
(2) Մուհավիլ, իհտալ գըլունմուչ։
(3) Մունապա, կէօնտէրիլմիչ։
(4) Մունդրինի, խաթինաֆ խէն։
(5) Մուխայէէր, ատրպաթի, եանի, իբի մահքէմէտէն խաթէտիկինէ միւրաճաաթիա։
(6) Մունէլլէֆ, պօրճ խոմմիչ օլան։ (տէպտիլիր։
(7) Վազայիֆ, պօրճլար, վազիֆէլէր։
(8) Մունգաէէտ, թագսիմ օլունմուչ։

մահքէմէլերինին, մէվաասը հուդուդը յեէ վէ թիճճարիյեէ տայիը գապլի խաթինաճ օլան հիւքմլերիյլե, մէվաասը ճէզաիյեէտէն ճիւնհաեա միւթաալիգ հիւքմլերինի, վէ եիկիրմի պէչինճի մաատէտ կէօսթէրիլմիկի իւզրէ, սայիը գաղա պիտաեէթ մահքէմէլերինին, մէվաասը հուդուդը յեէեէ տայիը հիւքմլերինի, խաթինաճկէն րուչէեթ իտէը։

30. Խաթինաճ մահքէմէսինին, ճիեաեաթ հագդընաա վազիֆէսի, ուսուլ մուհաքէմէյի ճէզաիյեէ դանուեաւ իլէ մուայէնէն տիր։

31. Խաթինաճ մահքէմէսի, իճապը թագտիրինաէ, հուդուդ վէ ճէզա նամլյա, իբի տայիրէեէ թագսիմ օլուճարագ, հուդուդ տայիրէսի մէվաասը հուդուդը յեէեէ, վէ տիկերի մէվաասը ճէզաիյեէեէ միւթաալիգ տավաալը րուչէեթ իտէը։

32. Հէր խաթինաճ մահքէմէսի պիր րէյիս իլէ, տէօրթ ադադաան միւքէքքէպ տիր։ Վէ իբի տայիրէեէ թագսիմ հալինաէ, հէր տայիրէսի տէօրթ ադադաան իպարէթի օլմագ իւզրէ, եիկիրմինճի մաատէտ մուհարրէր օլտուղու վէճհլէ թէչէքքիւլ (1) իտէր, վէ ադաններն իբիսի մուվազզաֆ (2), վէ իբիսի ֆախրի (3) տիր։

33. Ֆախրի ադանընն նամազ ու թայեինի իչին, հէր վիլաեէթ մէրքէզինաէ, եաիօտ սայիր լիվալարընաա, խալգըն իթիմատ ու վուսուգունու (4) ճէլգ իթմիշ, վէ եվսաֆը (5) հաքիմիյեէթի (6) հայիզ պուլունմուշ օլանլարաան, վալիի վիլաեէթ, վէ Աալիեէ միւֆէթթիչի, վէ մահքէմէյի խաթինաճ րէյիսի, պիլ միւզաքէրէ այթը զաթ լինթիխապ էլէ, խամլերինի վիլաեէթ մէճալիս իտարէսինէ, ադադա ինթիխապը նա սէլահիյեէթլերի օլանլարա, իրաեէ խէերլեր. անլերաէ իչպու այթը զաթտան իբխանի թէֆրիդ (7) ու թէճճիհ (8) խոպ, պու իբի զաթ, պիրերը սէնէ միւտաէթլէ, Աալիեէ նէզարէթինաէն խաթինաճ մահքէմէսինէ ադադա թայեին օլունուր։ Պու միւտաէթ ինդիզադընտա (9), ինթիխապ օլունան զաթլարըն եէրլէրինէ, գախաէյի մէզքիրեեէ թէվֆիդան, տիկեր իբխի թայեին օլունուր։ Ֆախրի ադանընն ինթիխապը մատաէսի, հէր իչ սէնէսէ, վէ իճապը հալինաէ, տահա էվվէլ իճրա օլունարագ, միւտաէթլէրինի իբխալ իթմիշ օլան ադանընն, թէքրար ինթիխապը ճայիզ օլուր։

34. Ֆախրի ադագ, հալլի (10) վուդուինաէ, մուվազզաֆ ադանընն եէրինէ կէչմէզ, ֆագաթ, մէէմուրիյեէթլերի էնանսընտա, մուվազզաֆ ադանընն հայիզ օլտուղու րիւթիւպ (11) վէ խամիեագաթընտա տախի նայիլ օլուր։

35. Հէր խաթինաճ մահքէմէսինաէ, պիրերը վէ եաիօտ իբխէրը ադագ միւլազիմի, վէ լիւզումու դադար քէթէպ (12) վէ իճրա միւպաշըրը պուլունուր։ Ադագ միւլազիմլերինին վազիֆէսի, մահքէմէնին ումուրու թահրիրիյեէսինէ նէզարէթի ու մուաէյէնէթի, վէ իճապը հալինաէ, ադագաա վէքաէթի, վէ րէյիսաէն ալաճագըլըը էմր իւզերինէ, տավաալըը խիւլադադ կյլէմէք տիր։

36. Խաթինաճ մահքէմէլերինաէ, րէյիսին ղրեաալընտա, ադանընն էն դրաէմիսի, վէ ադադաան պիրինին զուումու գադար միւմէյեիզ, վէ զաթի քէթէպէսի, խաթիխատամ օլունուր։

41. Ձէզա վէ հուդուդ տայիրէլերինին վազիֆէլերի, դանունու մահսուս իլէ մուայէնէն տիր։

42. Պիտաեէթ վէ խաթինաճ, վէ թէմեիզ մահքէմէլերինին, մուտամէլաթը տախիլիյեէլերի, նիզամը մահսուս իլէ մուայէնէն տիր։

ՊԷՇԻՆՃԻ ՓԱՍԼ

43. Պիր քիսէ, պիտաեէթ մահքէմէսի աղալըզընտա թայեին օլունմագ իչին, սուլ ահվալ իլէ (3) միւթէհիր (4) օլմամագլա պէրապեր, էվվէլա, եիկիրմի պէշ եաշընը իբխալ իթմիշ օլմագ, սանիեա, ճիւնհա վէ ճիւնաեէթ ճէզասըլա մահքիմա (5) օլմամըշ պուլունմագ, սալիսա, Աալիյեէ նէզարէթի, իննթիխապ էնճիւմէնի (6) հուզուրունտա, պիլ իմթիհան, գադուլ օլունմագ, վէ եախօտ, պիր մահքէմէնին ադադա միւլազիմիիկինաէ, վէ միւմէյեիզլիք վէ եա զաթի քիթապէթիհնաէ տէօրթ սէնէ խրամէթի իթմիշ օլմագ, չարթ տըր։

44. Լա ագալլ օթուղ եաշընտա օլտուպտա, տէօրթ սէնէ, պիտաեէթ մահքէմէսինաէ ադալըզ իթմիշ օլանլար, պիտաեէթ մահքէմէսի բիեաեէթինէ, վէ եա խաթինաճ մահքէմէսի ադալըզընտա թայեին օլունապիլէճէկի կիպլի, խաթինաճ մահքէմէսի բիեաեէթլէ, մահքէմէյի թէմեիզ ադալըզընտա թայեին օլունապիլմէք իչին տախի, լա ագալլ գըրդ եաշընտա պուլունմագ, վէ պիտաեէթ մահքէմէսի բիեաեէթլէ, խաթինաճ ադալըզընտա, վէ եա պու մէճմուրիյեէթ-

---

(1) Թէչէքքիւլ, թէչէքիլ օլունմագ։
(2) Մուվազզաֆ, մաաշուը։
(3) Ֆախրի, մաաշուրդ, չէրչի իչին։
(4) Վուսուգ, էմնիյեէթ։
(5) Իվսաֆ, սրջիաթլար։
(6) Հուիջիյեէ, հաքիմլիք։
(7) Թէֆրիէ, աեբրմագ։
(8) Թէրճիհ, իսթիաեն թուեթմագ։
(9) Ինդիզաաընտա, պլիթափկինաէ։
(10) Հալլ, մէճմուրիյեէ թաէն տիւշմէք։
(11) Րիւթիպ, րիւթպեէլեր։
(12) Քեթիպէ, քեաթիպլէր։

(1) Ադաթ, գըսալը։
(2) Մէճազ, ճայիզ։
(3) Սուչ ահվալ, ֆէնա հալլեր։
(4) Մէչրէհէթ, չէօրէթ պուլմուշ։
(5) Մահքիմ, հիւքմ կկսմիշ օլան։
(6) Ինճէլէն, մէճլիս։

լերին իբրեւ տէր, տէօրթ սենէ միւա-տէթ պուլունմուշ օլմագ լազըմ որը։ Մահքեմէյի թէմիզ ըէյիւլերի, մահ-քեմէյի թէմիզ ազասընաան, վէ եա, խոթինաճ ըէյիւլերինաէն, ինթիհասապ օլունուր։ Վէ պու մահքեմէլերաէ, խըտմէթի մէսպուգ (1) օլուպտա, հա-քիմիկին զայըլ, սայիր մէհքեմուրիյ-եէթլերէ նագլ իթմիշ օլանլարաան, դըրդ իւչինճիւ մաատաէ մուհար-րեր եվաճը ճամի (2) պուլունանլա-ըըն տաւի, ղէյրաէ կէօոթէրիլէն սիլ-սիլէյի հիւքքեամ տէրէճաթընա թէվ-ֆիգան, ըէյիս վէ ազա նատը ճա-յիզ ոլը։

45. Միւտաաիւ ումուրիլէր, պու-լունտուգլարը մահքեմէնին, վէ եա-խոա օ տէրէճէաէ պուլունան տիկեր պիր մահքեմէնին բիւասէթ ու տա-զալըղընա, վէ միւտաաիւ ումուրի մուավինլերի, վիլաեէթ մահքեմէսի տաղալըղընա, թայեին օլունապիլէ-ճէքլերի միսիլու, միւֆէթթիշլեր տա-խի, պուլունտուգլարը տէրէճաթա կէօրէ, հիւքքեամ (3) սընըքընա տա-խիլ օլապիլիրլեր։

46. Ինթիհասապ էնճիւմէնի, Աալիյէ նագըրը վէ միսթէշարը, վէ մահքե-մէյի թէմիզ, վէ եա խոթինաճ բու-էսասը իլէ, մահքեմէյի մէդրիսէ տայիրելերինաէն, պիրեր տաղատան միւրէքքեպ տիր։

47. Մէհաքիմ (4) բուէսասը (5) իլէ տաղասը, վէ տաղա միւլազիմլերի, դըրդ իւչինճիւ վէ դըրդ տէօրտինճի մատտէլերաէ մուհարրեր չերայի-թէ թէվֆիգան, Աալիյէ Նէզարէթի-նին, թաղրիրի իւղերինէ, պա իրա-տէյի Սէնիյէէ նատզ, վէ պունլա-րըն խարիճինաէ օլան սայիր մէհ-մուրինի մէհաքիմ, տօղրուտան տօղ-

(1) Մէսպուգ, սէպգաթ իթմիշ, կէչմիշ։
(2) Ճամ, ճէմ խոճի, ճէմ իթմիշ, դա-ռանըշ։
(3) Հիւքքեամ, հաքիմլէր։
(4) Մէհաքիմ, մահքէմլէր։

րուեա, Աալիյէէ Նէզարէթի թարա-ֆընտան, ինթիհասապ ու թայեին օլու-նուր։ Մէհաքիմին պուլունտուգլարը մէվգըլար, իւչ սընըֆի իթիպար օլու-նարադ, հէր պիրինին, էհէմմիյէէթ ու իհթիեաճաթընա կէօրէ, րուէսսա վէ տաղասընըն, մըղտարը մաաշլարը, թայեին գըլընըր։ Աագա միւլազիմ-լերինին, վէ սաէիր մէհմուրինի մէ-հաքիմ, մըղտարը մաաշլարը տախի, իւչ սընըֆի մէվգը իթիպարլըյէ, թէր-թիպ օլունուր։

48. Շէրայիթի մահսուսէինէ թէվ-ֆիգան, ինթիհասապ ու թայեին օլու-նան հիւքքեամ, լա եիւն ազլ (6) տիր, րիզալարը միւնզամմ (7) օլմատըգ-ճա, տիկեր մէհմուրիյէէթէ, թայեին օլու-նամազլար. ֆագաթ, խոթիֆալարը դապուլ օլունուր, վէ րիզա վէ մու-վաֆագաթլարը յոք, պիր մահքեմէէն, օ տէրէճէաէ պուլունան տիկեր մահ-քեմէէ նագլարը, ճայիզ օլապիլիր։ Աագա միւլազիմլերի, վէ զաղի քեա-թիխլերի կիպի, մահքեմէնին էճզա-սընան ատտ օլունան մէհմուրլարըն, սընըֆլարընա եագըչմաեան ահվալ-տան, վէ եախօտ ատէմի իգթիսար-լարընտան (8) տօլաեը, ապլերինէ լու-զում կէօրիւնտիկիւ, պուլունտուգ-լարը մահքեմէ թարաֆընտան թէպ-լիղ օլունուր խէ, Աալիյէէ Նէզարէ-թի ճանիպինտաէն, իճապը իճրա օլու-նուր։

49. Հիւքքեամընն, հաքիմլիք սըֆա-թընա եագըչմաեան հալ ու հարէ-քէթլերի, մահքեմէ յի թէմիզճէ թա-հադդուգ իլէէակաէ, իգթիղասընա կէօրէ եխթար, վէ եա թէքքիր, վէ մուվաղդաթէն գաթի մաաշ իլէ, մէհ-մուրիյէէթաէն թաթիղ օլունուրլար, վէ միւճազաթը թէրհիպիյէէ (9) վէ

(5) Բուէսսա, ըէյիւլէր։
(6) Լա եիւն ազլ, ազլ օլունմազ։
(7) Մէոնղամմ, զահիր իխթիմիշ։
(8) Ասէֆ էֆէնտի, իգթիսարսըզլըգ։
(9) Թէրհիպ, զօրղուլթմազ։

թէէհափիյէէ, վէ մուայէիպի (1) ահ-վալատ տօլաեը, հապսը միւսթէշ-ղիմ միւճազաթը թէքթիրիյէէ իլէ մահ-քեմիյէէթլերի հալինաէ, ազլ իխ-լիրլէր։

50. Պիլա էօզրի չէրի, վէ պիլա բուխ-սաթ, թաթիլի մէէմուրիյէէթ իաէն հաքիմլէր, մահքեմէէէ տէվամ էթմէ-տիքլերի միւտաէթ իչին, մաաշլարընն-տան մահրում օլունըլար։ Վէ պիր այ-տա, իւչ քերրէ, էօզրիւրսիւզ վէ բուխ-սաթսըզ, տէվամ իթմէէէն հիւքքեամ, խոթիֆա իթմիշ տատ օլունուզ, եէր-լերինէ պաշգաաը թայեին գըլընըր։

51. Հիւքքեամ, մէէմուր օլտուգ-լարը մահքեմէնին զայրիսինաէ պիլէ, քէնտիլերինէ վէ եախօտ զէվճէլերինէ, վէ եա, ապլէն վէ սըհրէն (2), ապա ու էճատտ ու էվլատլարընա, վէ վասի օլտուգլարը եէթիմլերէ այիտ տավա-լարտան մատտա, հիչ պիր տավատա, թահրիրէն վէ չիֆահէն, միւտաաի վէ եա միւտաաի ապէյհ սըֆաթընտա պուլունմագտան, վէ ատհապը տա-վաեա, ըէյ վէ նասիհաթ վիրմէքտէն մէճնուր տուր։

52. Պիտաէէթ մահքեմէսի, ըէյիս վէ եա ազասընտան պիրի ապէյհ-մուրու մէէմուրէսինաէն տօլաեը վու-զուհ պուլան ճիհնէա վէ եա ճինաէէթ տավասը, օ մահքեմէնին մէնսուպ օլ-տուգու խոթինաճ մահքեմէսինաէ, վէ պիր խոթինաճ մահքեմէսինին ըէյիսի, վէ եախօտ ազասը ապէյհինէ վուզու-պուլան օ միսիլլու տավալար, մահ-քեմէյի թէմիզտէ կէօրիւլուր։ Տա-վանըն տէվամը միւտաէթճէ, միւթ-թէհիմ օլան հաքիմին, մէէմուրիյէ-թինաէն թաթիլ օլունուզ օլունմա-մասընա, տավաեը բուէէթի խաէն մահ-քեմէ դարար վիրիր։

53. Աագա միւլազիմի, վէ զաղի քեաթիխլերի կիպի, պիր մահքեմէնին

(1) Մուայէիպ, աեբպար, գուսուրլար։
(2) Սըհր, խոսմիրզ։

էճզասընտան ատտ օլունան մէէմուր-լար ապէյհինէ, ուսմուրու մէէմուրէյէ-րինաէն տօլաեը վուզու պուլաճագ տավալար, օ մահքեմէնին, հէյէէթի ուսմուպիյէէսինաէ բուէէթի օլունուր։

Սէլեֆէյ հէ-++եա

54. Էվվէլա, մահքեմէյի թէմիզ րիեասէթի էվվէլիսի, սանիեա, մահ-քեմէյի խոթինաճ րիեասէթի էվվէլի-սի իլէ մահքեմէ յի թէմիզ րէեասէթի սանիյէէսի, սալիսա, մահքեմէյի թէմի-զիզ ազալըղը իլէ մահքեմէյի խոթի-նաճ ըէյիսի սանիլիկի, բաղիա, մահ-քեմէյի խոթինաճ ազալըղը իլէ պի-տաէէթ մահքեմէսի ըէյիսի էվվէլ վէ սանիլիկի, վէ մահքեմէյի թէմիզ պաշ միւմիյէիպլիքլերի, խամիսա, պիտա-էէթ մահքեմէսի ազալըղը իլէ մահ-քեմէյի խոթինաճ պաշ քեաթիխլերի։

Րէ-ըէ-պէ- ֆէ-խըրէլֆէյհ հէ-++եա

55. Մահքեմէյի թէմիզ խրինճի ըէյիսի, պալէա, մահքեմէյի թէմիզ ազալըղը իլէ խոթինաճ րիեասէթի սանիսի, ուչէա սընըֆը էվվէլի, պի-տաէէթ մահքեմէլերի րիեասէթի էվ-վէլիսի իլէ խոթինաճ ազալըղը, վէ պիտաէէթ մահքեմէլերի ըէյիսի սա-նիլիկի, վէ մահքեմէյի թէմիզ պաշ միւմէյիպլիկի, ուչէա սընըֆը սանի-սի, պիտաէէթ մահքեմէլերի ազալ-ղը իլէ խոթինաճ մահքեմէլերի պաշ քեաթափէթի, սանիյէ սընըֆը էվվէլ միւթէմայիզի, պիտաէէթ մահքեմէ-լերի պաշ քեաթափէթլերի, սանիյէ րիւթ-պէլերինէ մուասիլ (3) տիր։ Հէր մահ-քեմէնին, ազա միւլազիմիկի, օ մահ-քեմէնին պաշ քեաթափէթի րիւթպէսի աէրէճէսինաէ օլուպ, ֆագաթ, ճնա թէգաատիւմ (4) խաէր. դըրդ եէսին-

(3) Մուասիլ, միւսավի։
(4) Թէֆաուութ, իւք, իւէբուտէ սաեըլմագ։

ճի մատաէտէ մուհարրէր օլտուղու իպրէ, թաչրա մէհաբիմի իչ սընըճա միւնդաէմ պուլունատուղունան, պիրինճի սընըճ մէհաբիմաէ պուլունաճադ հիւքքեամ ու մէէմուրլին, պա-լհատէ կէօսթէրիլէն, Տէրսաադէթ հիւքքեամ վէ մէէմուրլարը բիւթպէլերինաէն պիրէր, վէ իքինճի սընըճ մէհաբիմի հիւքքեամը, իքիչէր, վէ իչինճիւ սընըճ հիւքքեամը, իչէր տէրէճէ աշաղը բիւթպէլերի հայիղ, իթիբար օլունուր. Տէրսաադէթ վէ թաչրա մէհաբիմինաէ պուլունաճադ զէվաթ, պալհատէ թայինն օլունան տէրէճաթըն ֆէվգընատէ (1), վէ եա մատոնունատա (2) պիր բիւթպէէի հայիղ օլաալար պիլէ, քէնտիլէրի, բիւթպէլի մէէմուրլիյէթլէրինէն, տէրէճէլի մուայէնէսինատէ, սատա օլունուրլար: Պալհատէ զիքր օլունան բիւթպէլեր, զաթա մախսուս օլմանըզ, մէէմուրլիյէթի մէվզուլարընա միւնասըր տըր (3): Մէէմուրլիյէթինաէն իխրաճ օլունան հաքիմին, մէվզուան հայիղ օլտուղու բիւթպէէի տախի, սադրի օլուր (4):

Մատէյէ ռավէզէնա

Հուդուգ մէքթէպինաէն, մէէզունէյէթի բիւմիսիս (5) իլէ հաքիմ եէթիչտիրիլինճէէէ գատար, հիւքքեամ ան հիւանի իֆայի վազիֆէէէ, տաէմի իդթիատարլարը, մահքեմէ յի թէմէ եիղճ թէհատգուգ իտէնլէրինն ազլէրի ճայիզ օլապիլիր:

(1) Ճէվէզէնէ, եօզատա, եիւքսէքատէ:
(2) Մատոնունա, աչաղըտա, կէրիտէ:
(3) Մէ-նհաբ, մախատա:

ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՄԻՒՏՍԱՍՅԻ ՈՒՄՈՒՄԻԼԷՐ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՓԱՍԼ

Մէվզուը դ-ԻՐԲԻԼՅՓ

56. Միւտատայի ումումիլէրը, ումուրա ատլիկէտէ, հուդուգու ամէ մէէի վիդաէէ իչին, թարաֆը Սալթանաթը սէնիյէտէն մէնատպ մէէմուրլար տըր: Պունլարընն վազիֆէյի (6) ատլիկէսի, ատայիշ ու հուդուգու ումումիյէնէնին մուհաֆազասը իչին, ահքեամը զանունիյէնէնին, հիւանի ճէրէեանընա սիդգաթ իթմէքտէն իպատրէմ տըր:

57. Միւտատայի ումումիլէրը, տօղրուտան տօղրուա, Աալիեէ նէզարէթինին, էմրի թահթընատա պուլունուպ, պունլարընն նատպ ու ազլի, Աալիեէ նէզարէթինին թագրիրիյէ, պա երատէյի Սէնիյէէ, իճրա օլունուր: Միւտատայի ումումիլէրը, հաքիմիլիք եվատֆընը, ճամի օլմագ լազըմ տըր:

58. Միւտատայի ումումիլէրին, ումուրա ճէզալիյէէտէ վազիֆէի, ճէզա ուսուլի մուհաքէմէ գանունույա մուայէէն տիր:

59. Տէրսաադէթատէ, մահքեմէ յի թէմիիղ նէզունատէ, պաշ միւտատայի ումումի նամընյա պիր մէէմուր պուլունաճադը կիպի, հէր իսթինաճ մահքեմէսինատէ, պիրէր միւտատայի ումումի, վէ հէր գազա պիսաէէթ մահքեմէսինատէ, պիրէր միւտատայի ումումի մուավինի, պուլունաճադ տըր:

60. Պաշ միւտատայի ումումի, միւտատայի ումումիլէրը հէյէէթինին ամիրի օլուպ, մէհաքիմի իսթինաճիյէէ նէզունատէ պուլունան միւտատայի ումումիլէր, պիղդամ, վէ պիսաէէթ մահքեմէլէրի նէզունատէ օլան միւտատայի ումումի մուավինլէրի, պիլվասըթա, ծնա թատպի տիր. ֆագամ, իտարէյի ատլիկէէէ այիս խուսուսաթատա, միւտատայի ումումիլէրը, վէ միւտատայի ումումի մուավինլէրի իչէ, վէ անլէրատ Նէզարէթէ իչէ, տօղրուտան տօղրուա, մուխատպէրէ իտէրլէր:

61. Մահքեմէյի իսթինաճ նէզունատէ պուլունան միւտատայի ումումի, օ մահքեմէսինին, տայիրէ յի հիւքմիւ տատխիլինատէ իճպատլ վազիֆէ իտէր, վէ օ տայիրէսինին պիսաէէթ մահքեմէլէրի նէզունատէ պուլունան միւտատայի ումումի մուավինլէրի, ծնա թատպի օլաբադ, մէէմուր օլտուղու գազա տայիրէսի տախսիլինատէ իճպատլ վազիֆէ իչլէր:

62. Վիւքէլատան պաշգա, իճրայի մուհաքէմէլերի, գանունէյէն, տիվանը Աալիեէ այիս օլանլարընն մուհաքէմէսինատէ, միւտատայի ումումիլիք վազիֆէսինի, պաշ միւտատայի ումումի, վէ եա մուավինի իճրա իտէր:

63. Ուսուլի մուհաքէմէ յի ճէզալիյէէ գանունունուն նէչրինէ գատար, միւտատայի ումումիլէրինն վազայիֆի, թալիմաթը մախատսէ իլէ թայինն օլունաճադ տըր:

64. Միւտատայի ումումիլէրը հէյէէթի գալէմէրինին սուրէթի թէչքիլի, պիր նիզամնամէ յի տախսիլ իլէ թայինն օլունուր:

ԻՔԻՆՃԻ ՓԱՍԼ

Մէ-պատայ ռահաթլէրէն, պաալէյհ հուքուգընէճ վաղիֆէ

65. Եվվէլա, հուդուգու ումումիյէ նէզունատէ պուլունան միւտատայի ումումիլէր, պիղդամ, վէ պիսաէէթ մահքեմէլէրի նէզունատէ օլան միւտատայի ումումի մուավինլէրի, պիլվասըթա, ծնա թատպի տիր. ֆագամ, իտարէյի ատլիկէէէ այիս խուսուսաթատա, միւտատայի ումումիլէրը, վէ միւտատայի ումումի մուավինլէրի իչէ, վէ անլէրատ Նէզարէթէ իչէ, տօղրուտան տօղրուա, մուխատպէրէ իտէրլէր:

61. Մահքեմէյի իսթինաճ նէզունատէ պուլունան միւտատայի ումումի, օ մահքեմէսինին, տայիրէ յի հիւքմիւ տատխիլինատէ իճպատլ վազիֆէ իտէր, վէ օ տայիրէսինին պիսաէէթ մահքեմէլէրի նէզունատէ պուլունան միւտատայի ումումի մուավինլէրի, ծնա թատպի օլաբադ, մէէմուր օլտուղու գազա տայիրէսի տախսիլինատէ իճպատլ վազիֆէ իչլէր:

62. Վիւքէլատան պաշգա, իճրայի մուհաքէմէլերի, գանունէյէն, տիվանը Աալիեէ այիս օլանլարընն մուհաքէմէսինատէ, միւտատայի ումումիլիք վազիֆէսինի, պաշ միւտատայի ումումի, վէ եա մուավինի իճրա իտէր:

63. Ուսուլի մուհաքէմէ յի ճէզալիյէէ գանունունուն նէչրինէ գատար, միւտատայի ումումիլէրինն վազայիֆի, թալիմաթը մախատսէ իլէ թայինն օլունաճադ տըր:

64. Միւտատայի ումումիլէրը հէյէէթի գալէմէրինին սուրէթի թէչքիլի, պիր նիզամնամէ յի տախսիլ իլէ թայինն օլունուր:

ԻՔԻՆՃԻ ՓԱՍԼ

Մէ-պատայ ռահաթլէրէն, պաալէյհ հուքուգընէճ վաղիֆէ

65. Եվվէլա, հուդուգու ումումիյէ

(1) Վէ-ճահ, ճիհէթլէր:
(2) Պէր, խայրէթ, աէվապ:
(3) Րէպպի հաէէմ, վէ էշհէ-էա ան էլ հէ-էէմ, եանի, պիր տավատա, միւտատի վէ եախօտ միւտատի ալէյհ թարաֆընատան, մէճլիսատ պուլունան հաքիմ ալէյհինատէ, «պանա գարըզ գարազը վար տըր» տէեէրէք պէեանը իթիրազ իտէր իսէ, վէ քէզալիք հաքիմիլէր ալէյհինատէ իչթիհատաէա գըյամ իչլէր իսէ, տիմէք տիր:
(4) Մահճուր, ապլընճա էօղրու պուլունան չախս:

եէեէկ թաալէվգ իտէն ահվալէ, վէ էմվայը աէվլէթէ, վէ պիր մահէլլ ահալիսինէ, վէ ումումա միւթաալլիգ թէէսիսատա, վէ վիճահու (1) պէէրէ (2) տայիր վասիյէլինատէլէրէ, տանիեա, հիւքքեամընն ահվալընա, վէ բիտատ հաքիմ վէ իչթիհատա ան էլ հիւքքեամա (3), սալհատ, վազիֆէ վէ սալահիյէթի մատաէլէրինէ, բաալհատ, սիպհան, վէ մահճուր (4) վէ մէճնունուն կիպի, թահթը վիսաէէթատէ պուլունան էչհատտա, իճմիատա, զայիղ պուլունանլարտա տայիր հուդուգ մահքեմէլէրինատէ բուլունէթ օլունաճադ քէաֆֆէյի տաավինէ, միւտատայի ումումիլէր, միւտախէլէ իտէր: Պու մագուլէ տավալարընն իսթիխլահէնատէ եվվէլ, բէյիսի մահքեմէ թարաֆընատան, պէհէմէհալ, օ մահքեմէսինին տայիրէսինատէ պուլունան միւտատայի ումումի վէ եա մուավինինէ, եվրագը թէպղիղ իտէրը:

66. Աալթմըշ պէշինճի մատոէտէ կէօսթէրիլէն խուսուսաթատան մատտա հուդուգ մահքեմէլէրինատէ, տէրսէաթի բուլունէթ օլունան տաավինէն, քէնտի վազիֆէսինէ միւթաալլիգ դըսմընը թէֆվիզ իչլին, միւտատայի ումումի, հէր նէվի տաավի եվրագընը, մահքեմէտէն թալէպ իտէպիլիր:

67. Միւտատայի ումումի վէ եա մուավինի, քէնտիսինէ եվրագը թէպղիղ օլունան տաավինէ, միւտախէլէ իտէպ իթմէեէճէկլինի, նիհաէէթի սէքիզ կիւն զարֆընատա, թահրիրէն բէքիյէսի մահքեմէեէ պէեան իտէր:

68. Միւտատայի ումումի, պիր տավատա, քէնտի թարաֆընատան միւտախէլէ օլունմատընա լիզում կէօրմէսէ պիլէ, օ տավանըն հիւքմիւ վիրիլմէզսէն եվվէլ, միւտատայի ումումի վէ եա

(1) Վէ-ճահ, ճիհէթլէր:
(2) Պէր, խայրէթ, աէվապ:
(3) Րէպպի հաէէմ, վէ էշհէ-էա ան էլ հէ-էէմ, եանի, պիր տավատա, միւտատի վէ եախօտ միւտատի ալէյհ թարաֆընատան, մէճլիսատ պուլունան հաքիմ ալէյհինատէ, «պանա գարըզ գարազը վար տըր» տէեէրէք պէեանը իթիրազ իտէր իսէ, վէ քէզալիք հաքիմիլէր ալէյհինատէ իչթիհատաէա գըյամ իչլէր իսէ, տիմէք տիր:
(4) Մահճուր, ապլընճա էօղրու պուլունան չախս:

մուավինին, խոթիմա օլունմասընա, մահքէմէ թարաֆընան գարար վիրիլէպիլիր, վէ միւտաասյի ումումի վէ եահօտ մուավինի, պիր տավաեա խաբիճ էզ վազիֆէ միւտախէլէեէ դըեամ խաէրլէր իսէ, ալէտադատարլարընը թալէպլի իւզերինէ, մէնինի միւտախէլէեէ տախի, մահքէմէճէ գարար վիրիլէպիլիր։

69. Պիր տավաեա, միւտասյի ումումի, միւտախէլէ էյլէեէճէք օլսուդու հալէտ, ո տավանընը եէվմի րույեէթի, միւտասյի ումումինին, ինզիմամը (1) րէյի իլէ թայեին օլունուր։

70. Միւտասյի ումումինին միւտախէլէսինի իճապ խանէն տավալարտա ալէտադասը օլան էշխաս, սուլճ թաբիղյլէ թէավիեէ յի մինադաա իթոսէլէր պիլէ, պուննուն զըմինընա, հուդուդու ումումիյեէեէ խալէլ կէլէմէզ։

71. Միւտասյի ումումիլէր, միւտախէլէ իթոխքլէրի տավալարտա, պէհէմհալ թարաֆէյն մուվաճէհէսինի պէեանը էֆքեար իթմէքլէ պէրաբիր, խիլաասյի իթիրազաթ վէ եոխլէսինի (2) լայիհա իթասբյլա, մահքէմէճէ պէեան խաէրլէր. պուննըլար, հիչ պիր սեպէպլէ, մահքէմէնին միւզաքէրեսինտէ հաղըր պուլունմամաեաճաղը միսիլլու, իթայի րէյտէ տախի, իշթիրաք խաէմէզլէր։

72. Միւտասյի ումումիլէր, միւտախէլէ իթոխքլէրի տավալարտա տայիր, մահքէմէնին վիրմիկի գարարլարը, ուսուլի մուհաքէմէ գանուննամա մինաեէրիճ չէրայիթէ թէվֆիղան, խոթիճաֆ վէ թէմէղլ խաէպիլիրլէր. անճագ, չէրայիթի խոթիճաֆիեէ վէ թէմէղլիյէնինին, քէֆալէթ վէ թէէմինաթա տայիր աճքաամընը, իֆտաան խոթխանա օլունուրլար։ Ալմընմըշ պէչինճի մատաէ մուճթիհինճէ հուդուդու ումումիյեէեէ թաալլուգ խաէն ահվալտէն տօլաեը, միւտասյի ումումինին միւտախէլէ խաէճէկլի խաուսուսաթ հադդընտա, խոթիճաֆ վէ եա թէմէղլ տավաընընը նէթիճէէսինէ, ալէտադատարլար թապի տիր. ֆագաթ թարաֆէյնի մէվճուտ օլուպ տա միւտասյի ումումինին, եալընըզ հուդուդու ումումիյեէեի մուհաֆազա էյնի միւտախէլէսի իճապ խանէն տավալար հադդընտա, մահքէմէտէն վիրիլէն դարարա, թարաֆէյն իթիրազ իթմէսէ պիլէ, միւտասյի ումումի խոթիճաֆ վէ եա թէմէղլ խաէպիլիրը, վէ միւտասյի ումումի թարաֆընտան, իգամէ օլունան խոթիճաֆ վէ թէմէղլ տավալարընընը նէթիճէէսինտէն ալէտադատարլար, խոթիֆաէ խաէմէզլէր։

73. Միւտասյի ումումի, մէէմուր պուլունտուղու մահքէմէտէն սուտուր խանէն քեաֆֆէյի հիւքմլէրին իճրասընա նէզարէթ խաէր։

ԻՒՉԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԱՏԼԻԵԼ ԹԷՖԹԻՇ ՄԷՀՄՈՒՐԼԱՐԸՆԸՆ ՍՈՒՐԷԹԻ ԻՆԹԻԽԱՊ Վ.Է ԹԱՑԵԻՆԱԷՐԻՑԼԷ Վ.ԱԶԻՖԷԼԷՐԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՓԱՍԼ

ՄԷ-ՖԷՐԸՐՂԼԷՐԷՆ ՍՍ-ԸՐԸՂ ԸՐԸԷՆՈՊ Վ.Է ԲԱՑԷՆԼԷՐԸ

74. Թաշըրա մէհքէմէի նիզամիյեէսինին, մուամէլաթը ումումիյեէ վէ խուսուսիյեէսիլէ, ահվալ ու հարաքեաթընը, ալէտ տէվամ մուայեէնէ վէ թէֆթիշ իլէ, ումուրա աալիյեէնէն հիւքմ էճրասընա մուխալիֆ, վէ գանուն ու ուսուլէ մուզայիր ահվալտէն, թահդըդը զըմինընտա, հէր վիլաեէթ տայիրէսի իչին, Ատլիեէ նէզարէթինին թագրիրի իւզերինէ, պա իրատէյի Սէնիյեէ, պիրէր միւֆէթթիշ թայեին օլունաճադ տըր։ Վէ իաթանպօլ տախի, միւֆէտաթըյլա, պիր վիլաեէթի իթիպար օլունարադ, պիր միւֆէթթիշ պուլունաճադ տըր։

75. Թէֆթիշ մէէմուրիյեէթինէ, թայեին օլունաճադ զէվաթ, պիլճիւմլէ գավանինի հուդուդգըյեէ վէ ճէզաիյեէ իլէ, ուսուլի մուհաքէմաթա, վուգուճու թամիլ օլմազլէ պէրաբէր, տէվիլէթճէ հէր սուրէթլէ իթիխաատա չաեան պուլունմադ մէչրութ տուր։

ԻՔԻՆՃԻ ՓԱՍԼ

ՄՒ-ՖԷՐՐՂԼԷՐԷՆ ՎաշյէՖ

76. Թէֆթիշ մէէմուրլարը, սէյյար (1) օլուպ, տայիրէյի մէէմուրիյյէթլէրի տախիլինտէ պուլունան մէհքէմէի նիզամիյեէնին ճիւմլէսինի, տայխա տէվր ու թէֆթիշէ մէճպուր օլաճադլար տըր։

77. Միւֆէթթիշ, մահքէմէլէրէ, հէր նէ վագըթ իսթէր խաէ, տուխուլ իլէ, էվվէլա, հէյյէթի մահքէմէնին վագթ ու զէմանընտա տէվամ, վէ մէսայիհ ու տաավիյի հիւքմի րույեէթէ տիպդամ ու իհթիմամ խոթպ իթմէտիկլինի, տանիեա, մուհաքէմաթ վէ միւզաքէրաթ, վէ միւթէֆէրրիաթընըն, գավայիտ ու ուսուլինիզամիյեէսի իւզրէ, ճէրեէան խոթպ իթմէտիկլինի, սալիսա, ճէլպ ու իհզար, վէ թէֆհիմ ու թէպլիղի գարարքէյֆիյեէթլէրինին, ուսուլի մուհաքէմէեէ թէվֆիղան, իճրա օլունուպ օլունմատընը, բապիա, թէտախիլատ նէ մըգտար տաավի վէ մէսալիհ օլտուղունու, խամիսա, մահքէմէնին ումուրու թահրիրիյեէ վէ գուեուտիյեէսինին սուրէթի ճէրեէանընընը, սաութա, իլամաթ ու վէխաեիդ (2) խարճլարընըյլա, րիւսումու թահսիլիյեէնին, մուամէլաթը ճարիյեէ վէ գուեուտիյեէսի ուսուլ ու նիզամաթը մախսուսունա թէվֆիղ օլունուպ օլունմատընը, վէլհասըլ, մահքէմէնին, պիլճիւմլէ մուամէլաթ ու ահվալընը, մուայեէնէ վէ թէֆթիշ իտճէէ, վէ մուհաքէմէ վէ միւզաքէրէ օլմատընը վազըֆալտա, մահքէմէնին, էվրագ ու գուեուտունու տախի, րույեէթ ու մուայեէնէ իտճէէլէրի կիպի, քէթէխպէյի մէհքիմինին, վէ իճրա մէէմուր, վէ մուավինին, վէ միւպաշըրլարընըն, իֆայի վազիֆէսէ, գուսուր իտխպ իթմէտիկլէրինի տախի, թէֆթիշ ու թահդիդ իտճէէ տիր։

78. Ահապը տաավի, հէր գանղի սընըֆ վէ սըֆաթտա պուլունուր իսպէտ պուլունտուն, մէհքիմճէ ահատաի թարաֆէյն հադդընտա, մուամէլէյի թահդիրիյեէ իճրա օլունմամասընա, վէ պիրինին իֆտաէսինի թաստիգ, վէ եախօտ միւտաֆաաեր թէէյեխտ եօլունտա, տաղա թարաֆընան սէօզ սէօյլէնմէմէսինէ, միւֆէթթիշլէր թարաֆընտան տիգդամ օլունաճադ տըր։

79. Մէհքէմէի նիզամիյեէնին, մուհաքէմաթ ու միւզաքէրաթըյլա հիւքմ ու գարարլարը հադդընտա, վէ պիլճիւմլէ, վազիֆէ ու մուամէլաթը տախիլիյեէլէրինէ միւթաալլիգ խուսուսլարտա, միւֆէթթիշլէր, հիւքիմէթի իճրաիյեէ մէէմուրլարը, վէ սայիրլէրի թարաֆընտան, միւտախէլէ վէ իճրիյի նուֆուզ օլունուպ օլունմատըրըը, թահարրի վէ թահդիդ խաճէքլէր տիր։

80. Միւֆէթթիշլէր, թէֆթիշինէ մէէմուր պուլունտուղլարը խուսուսլարտա կէօրմէքլէրի սուի ահվալ ու հարաքաթընը մէհքէմէ վուգուրունէ, իճապ խաէնլէրէ, թահրիրէն իհմթար ու թաալլիյեէ իլէ, Ատլիյեէ նէզարէթինէ տախի պէեանը քէյֆիյեէթի խաէճէքլէր տիր։

(1) Սէյեար, տօլաշըճը։

(2) Վէխայէ, հէրագլար։

(1) Ինզիմամ, գաւիմ, իլավէ։

(2) Էհէլէ, տէլիլլէր, խոպաթլար։

81. Մեւֆեէթթիչլէը, հաքիմիւք սըֆաթընը հայիղ, վէ ֆաալը տաաւիտէ, ըէյ վիրմէկէ մէէղուն տէյիլլէր տիր։ Մուհաքքէմ վէ միւզաքէրէ էնասընտա պուլունսաալար պիւէ, իմթար վէ եահօտ իթտայի ըէյ հիմմէյիպ, ֆագաթ, մէչհուտլարը օլան ահվալ իւզէրինէ իզթիրար էսէն իսթիղֆարաթ ու թէնպիհաթը, այրըճա իճրա խաէճէքլէր տիր։

82. Մուհաքքէմաթըն, ուսուլի մուհաքէմէ գանունունա թէվֆիգան, սուրէթի ալէնիյէտաէ, վէ միւզաքէրաթըն սուրէթի խէֆիյէտաէ իճրասընա, միւֆեէթթիչլէր թարաֆընտան, տիդգաթ օլունաճագ տըր։

83. Միւֆեէթթիչլէր, միւտաէթի մահքիմէլէրինէն գիւէտաէ, վէ եահօտ խըլաֆը գանուն, հապս իտիմիշ էչհօտա պուլունուպ պուլունմաալարը-նը, վէ հապսխանէլէրին, ուսուլի իտարէ յի տախսիյէտէլէրի, վէ մահպուսին հադդ լարընտա, մէէմուրլարընտն մուտաէլէլէրի եօլունտա օլուպ օլմաըղընը, վէ հապսխանէլէրին մէվղըլարը, հըֆզը սրհհէթ գայիտէ յի ուտուտիյէսինէ, մուվաֆըղ պուլունուպ պուլունմաըղընը, թահդըդ իչլին, հապսխանէլէրի եօգլամա իտէճէքլէր տիր։

84. Միւֆեէթթիչլէրին, վաղիֆէլէրի տախսիլինաէ, իճրա իտէճէքլէրի թէնպիհաթ իսպա օլունմազ (1), վէ եահօտ մէնն իլէտիքլէրի հալլեր, թէքէրրիւր իլլեր իսէ, թարաֆլարընտան, Աալիեէ նէզարէթինէ իչար օլունաճագ տըր։

85. Միւֆեէթթիչլէր, վուգուաթը ճէզալիյէտաէն տօլաեր, միւթթէհիմլէր հադդընտա, մահքէմէէ իթտայը լաղըմ կէլէն ժուրնալլար, վաղթ ու պէմանը յլա վիրիլմէտիկէ, վէ ուսուլի խըլինթադ եօլունտա ճէրէեան իթմէտիկէ, վէ մահքէմէճէ լուզում կէօնէն մանի օլապիլէճէք ահվալ ու մուտաէլէթի վուգուա կէթիրիլմիկէ անլաչըլըղը թագտիրտաէ, միւֆեէթթիչլէր, հիւքիւմէթի մահէլլիյէէ, իհթիարը քէյֆիյէթլէ պէրապէր, Աալիեէ նէզարէթինէ պէէանի հալ իտէճէքլէրինէ, պէէանի հալ իտէճէքլէրտիր։

89. Միւֆեէթթիչլէր, տաաւիյէէ վէ չիքեաեաթը տախիյէէ տաիր, իսթիտանտամէ վէ արզուհալ, գապուլ իտէմէղլէր։ Ֆագաթ, իչթիքաա, ան ելհիւքիւմատ գաիտէսինէ մուվաֆըղ սուրէթտաէ, քէնտուլէրինէ չիքեաեէթնամէ վիրիլմիկէ թագտիրտաէ, օ չիքեաեէթնամէ, պիր մահքէմէյի իպթիտայիյէ հէյէէթի, վէ եա աաղասընտան պիրի հադդընտա իսէ, օլ մահքէմէնին թապի օլտուղու իսթինաֆ մահքէմէսինէ հավալէ օլունմադ, վէ նէթիճէսի, թարաֆընա պէէան դէլընմադ իչդրէ, վիլաեէթ, վէ եահօտ միւթէաարրըֆլըղ ճանիպլինէ, վէ մահքէմէյի իսթինաֆիյէէ հադդընտա իսէ, մահքէմէյի թէմիիզէ հավալէ օլունմադ իչդրէ, Աալիյէէ նէզարէթինէ իրսալ ու պէէանը հալ իտէճէքլէրտիր։

90. Միւֆեէթթիչլէր, մէհաքիմի նիզամիյէէ բուէտասաը իլէ, աղա վէ սաիր մէէմուրլարտան ուսմուրու մէէմուրէսինէ, պիհադդ իֆաեաա միւթէէիդիր օլմաեանլարընտն, վէ գըրդ տօդուղունճու մատաէ մուճիպլինճէ, ապլի լաղըմ կէլէն հիւքքեաեինէն, ահվալ ու քէյֆիյէաթընը, տէլայիլի իլէ, Աալիեէ նէզարէթինէ պիլտիրմէճէքլէր տիր։

91. Միւֆեէթթիչլէր, մահքէմէէ պուլունան էվրագտան պաղըլարընտա, հապս էլվաղիֆէ, քէսպի իթթիհա (1) իթմէք իսթէիճլէրի հալտէ, սուրէթի մուտաատտագալարընը (2), մահքէմէնին ըէյհսինտէն, բէտէն թալէպ ու ախզ իտէճէքլէր տիր։

(1) Իպրէչ, վուգուճ, մալիւմաթ։
(2) Մուտտաղթէ, թաատիզ գըլընմըչ օլան։
(3) Մէ-պէյյէն, պէէան իտիճի։

92. Միւֆեէթթիչլէր, իչպու ֆաալտա միւնտէրիճ մէվատտա հադդընտա Աալիեէ նէզարէթինէ կէճտէրէճէքլէրի մուհարրէրաթտան պաշգա, հարաքեաթ ու իճրաաթը միւպէյյէն (3) պիր նէվմիյէ տէֆթէրի թուէթուպ, անըն խիւլասասընը հավի, իչ այտա պիր լայհա թանզիմ վէ իրսալ իտէճէքլէր տիր։

93. Միւֆեէթթիչլէր, նիզամաթը Աալիյէէնին, իճրայի ահքամընտա, սուուպէթի (4) ու միւչքիլաթը միւտաէլէզիմ ահվալ կէօրսիւքլէրինտէ, Աալիեէ նէզարէթինէ իչար էյլէէճէքլէր տիր։

94. Մէհաքիմի նիզամիյէէնէ տայիր սէչհի (5) չէվիրէլ, սէնէ 1288, վէ ֆիյ 30 քեանունի էվվէլ, սէնէ 1287 թարիխինտէ, նէչր ու իլան օլունմուչ օլան նիզամնամէնին հիւքմիւ, իչպու գանունի իլէ միւնֆէսիլ իւր։

ՄԱՏՏԷՅԻ ՄԻՒՆՋԱՄԷ

Նիւվապը (6) չէրին, հինի ինթիխապընտա, մէհաքիմի նիզամիյէէ րիեասէթլէրինէ լազըմ օլան սըֆաթ ու չէրայիթի գանունիյէէնի հայիզ օլտուղուրընա տիդգաթ ու նէզարէթ իթթիլաա մէէմուրլարընտ պուլունուր։

ՈՒՍՈՒԼԻ
ՄՈՒՀԱՊԷՄԷՅԻ ՀՈՒԳՈՒԳՉՅԵԷ
Գ Ա Ն Ո Ւ Ն Ո Ւ

ՇՈՒՐԱՅԻ ՏԻՎԼԷԹՏԷՆ ԹԱՆԶԻՄ ՕԼՈՒՆԱՆ ՄԱՋՊԱԹԱՆԸՆ ՍՈՒՐԷԹԻ ՏԻՐ։

Մէհաքիմի ուսմուիյէէյի նիզամիյեէնին, մէվատտը հուգուգըյեէյի բույ-

(1) Սոռոպէրի, կիւճլիւք։
(2) Սէլէ, աերն սօն կիւնիւ։
(3) Նէ-վօ, նայիպլէր։

եղեր ի վերնատունն ի ներքոյ սենեկին, ուր էին ամենայն առաքեալքն, որոց անուանքն էին Պետրոս եւ Անդրէաս, Յակոբոս եւ Փիլիպպոս, Թովմաս եւ Մատթէոս, Յակոբոս Ալփէոսի եւ Սիմոն Կանանացի եւ Յուդա Յակոբոսի։ Եւ էին միաբանութեամբ ընդ կանանց եւ Մարիամու մաւրն Յիսուսի եւ ընդ եղբարսն նորա։ Եւ յաւուրսն յայսոսիկ յարեաւ Պետրոս յանդամս եղբարցն եւ ասէ (էր ամբոխ անուանց ի միասին իբրեւ հարիւր եւ քսան)։ Արք եղբարք, պարտ էր լնուլ զգրոցն զայն զոր ասաց Հոգին Սուրբ առաջի Դաւթի զՅուդայի զնորա, որ եղեւ առաջնորդ ամենեցուն որ կալան զՅիսուս։ Զի հանդերձ մեզ էր ընդ ամենայն աւուրս յորս մտանէր եւ ելանէր առ մեզ Տէր Յիսուս, սկսեալ յամենայն մկրտութենէ Յովհաննու մինչեւ յաւուրն յորում համբարձաւ յմեզանէ, վկայ յարութեան նորա լինիցի ընդ մեզ մի ոք ի սոցանէ։ Եւ կացուցին երկուս, զՅովսէփ որ կոչեցաւ Բարսաբաս, որ էր ազգանուն նորա Յուստոս, եւ զՄատաթիա։ Եւ աղաչեցին զնա եւ ասեն՝ Դու, Տէր, որ գիտես զսրտերս ամենայն մարդկան, ցուցո զոր ընտրեցեր յերկուսից զայսոցանէ, առնուլ զտեղի պաշտաման եւ առաքելութեան զոր անկաւ Յուդա յանցանել ի տեղի իւր։ Եւ ետուն վիճակ, եւ ելանէ վիճակն ի Մատաթիա, եւ համարեցաւ ընդ տասն եւ մի առաքեալսն։

Եւ յորում հասանել աւուրց Հինգշաբաթիցն, էին ամենեքին միաբան ի նոյն տեղի։ Եւ եղեւ յանկարծ ձայն յերկնից իբրեւ բերման հողմոյ սաստկագունի, եւ լցոյց զամենայն տունն ուր էին նստեալ։ Եւ երեւեցան նոցա բաժանեալ լեզուք իբրեւ հրոյ, եւ նստաւ ի վերայ իւրաքանչիւր մի ի նոցանէ։ Եւ լցան ամենեքին Հոգւոյն Սրբոյ, եւ սկսան խօսել այլազգի լեզուաւք, որպէս Հոգին Սուրբ տայր նոցա խօսել։ Եւ էին արանք հրեայք բնակեալք յԵրուսաղէմ, ազգք երկիւղածք յամենայն ազգաց որ ընդ երկինս։ Եւ եղեւ ձայնիս այնորիկ, եւ ժողովեցաւ բազում ամբոխ, եւ շփոթեցան, զի լսէր իւրաքանչիւր մի զլեզուաւ իւրում խօսեցեալ։ Եւ զարհուրեալ էին ամենեքին եւ զարմանային, եւ ասէին ցմիմեանս՝ Ահա ոչ ամենեքեան սոքա որ խօսին գալիլեացի են։ Եւ մեք զիա՞րդ լսեմք զլեզուաւ մերում զոր ծնաք մեք։ Պարթեւք եւ Մարք եւ Ելամիտք, եւ որ բնակեալք են ի Միջագետս, ի Հրէաստան եւ ի Կապադովկիա, ի Պոնտոս եւ ի Ասիա, ի Փռւգիա եւ ի Պամփիլիա, ի Եգիպտոս եւ ի կողմանս Լիբիոյ որ ընդ Կիւրենէ, եւ հիւրք Հռովմայեցիք, Հրեայք եւ նորադարձք, Կրետացիք եւ Արաբացիք, լսեմք զլեզուաւք մերովք զգործս զօրութեանցն Աստուծոյ։ Եւ զարհուրեալ էին ամենեքին եւ տարակուսեալ, եւ ասէին ցմիմեանս՝ Զի՞նչ կամիցի լինել այս։ Եւ այլք ծաղր առնէին եւ ասէին՝ Թէ քաղցրութեամբ գինւոյ լցեալ են սոքա։

Եւ կայր Պետրոս ընդ տասն եւ մի առաքեալսն, եւ վերացուցեալ զձայնն իւր՝ խօսեցաւ ցնոսա եւ ասէ՝ Արք Հրեայք եւ ամենեքին որ բնակեալ էք յԵրուսաղէմ, զայս ձեզ ծանեալ լիցի, եւ ականջ դիցէք բանից իմոց։ Զի ոչ իբրեւ զձեզ կարծէք սոքա հարբեալ են, զի ժամ երրորդ է աւուր։ Այլ այս է որ ասացաւ մարգարէիւն Յովելի՝ եւ եղիցի յետ այսորիկ, ասէ Աստուած, եւ հեղից յոգւոյ իմմէ ի վերայ ամենայն մարմնոյ, եւ մարգարէասցեն որդիք ձեր եւ դստերք ձեր, եւ երիտասարդք ձեր տեսիլս տեսցեն, եւ ծերք ձեր երազս երազեսցեն։ Եւ ի ծառայս իմ եւ ի սպասաւորս իմ յաւուրսն յայսոսիկ հեղից յոգւոյ իմմէ, եւ մարգարէասցեն։ Եւ տացեմ հրաշս ի վերին երկնի եւ նշանս ի վարի երկրի, արիւն եւ հուր եւ գոլ ծխոյ։ Արեգակն խաւարեսցի եւ լուսին յարիւն, մինչեւ եկեսցէ աւուրն Տեառն մեծ եւ յայտնի։ Եւ եղիցի ամենայն որ կոչեսցէ զանուն Տեառն, կեցցէ։

Արք Իսրայէլացիք, լուարուք զբանիս զայսոսիկ։ ԶՅիսուս Նազովրեցի, այր որ ի Աստուծոյ ապացուցեալ եղեւ ցձեզ զօրութեամբ եւ հրաշիւք եւ նշանիւք զոր արար Աստուած առ նովաւ ի մէջ ձեր, որպէս եւ դուք գիտէք, զայնմանէ որ մատնեցաւ ըստ կանխագիտութեան եւ ըստ նախախնամութեան Աստուծոյ, ձեռամբ անաւրինաց խաչեցեալ սպան։ Զոր Աստուած յարոյց զնա, արձակեալ զցաւս մահուան, որպէս ոչ կարէր պահել զնա ի նմա։ Զի Դաւիթ ասէ ցնա՝ Տեսանէի զՏէր միշտ առաջի իմ, զի ընդ աջմէ կայ, զի մի շարժեսցիմ։ Վասն այնորիկ ուրախ եղեւ սիրտ իմ, եւ ցնծացին շրթունք իմ, եւ մարմին իմ հանգուսցի ի յուսոյ։ Զի ոչ թողուս զանձն իմ յադեան, եւ ոչ տաս զսուրբ քո տեսանել զսրտմտութիւն։ Ծանուցեր ինձ զճանապարհս կենաց, լցուսցես զիս ուրախութեամբ զտեսլեամբ քով։

Արք եղբարք, թոյլ տուք ասասցեմ ձեզ ազատութեամբ զպատրիարքէն Դաւթէ, զի մեռաւ եւ թաղեցաւ, եւ գերեզման նորա առ մեզ է մինչեւ ցայսաւր։ Եւ մարգարէ եղեալ, եւ գիտացեալ զի երդմամբ երդուաւ նմա Աստուած զպտուղ մէջքոյ նորա նստուցանել ի վերայ աթոռոյ նորա, ասաց զյարութենէ Քրիստոսի, զի ոչ թողաւ զանձն նորա յադեան, եւ ոչ մարմին նորա ետես զսրտմտութիւն։ Զայս Յիսուս յարոյց Աստուած, որոյ ամենեքեան մեք վկայ եմք։ Եւ աջմամբ Աստուծոյ բարձրացեալ, եւ զխոստումն Հոգւոյն Սրբոյ առեալ ի Հօրէ, հեղոյց զայս զոր դուք տեսանէք եւ լսէք։ Զի ոչ Դաւիթ ել յերկինս, ասէ ինքն թէ ասաց Տէր Տեառն իմում՝ Նստիր ընդ աջմէ կողմանց իմոց, մինչեւ դիցեմ զթշնամիս քո սաստ ոտից քոց։ Արդ հաստատեալ ամենայն տունն Իսրայէլի գիտասցի զի եւ Տէր եւ Քրիստոս արար զնա Աստուած զայս Յիսուս զոր դուք խաչեցէք։

Եւ լուեալ զայս՝ կսկծեցան սրտիւք, եւ ասեն ցՊետրոս եւ ցառաքեալսն՝ Զի՞նչ արասցուք, արք եղբարք։ Պետրոս ասէ ցնոսա՝ Ապաշխարեցարո՛ւք, եւ մկրտեսցի իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ յանուն Յիսուսի Քրիստոսի ի թողութիւն մեղաց ձերոց, եւ առիցէք զպարգեւս Հոգւոյն Սրբոյ։ Զի ձեզ է խոստումն եւ որդւոցդ ձերոց եւ ամենայն հեռաւորաց, որչափ եւ կոչեսցէ Տէր Աստուած մեր։ Եւ այլովք բազմովք բանիւք վկայէր եւ խրատէր նոցա՝ ասելով թէ Կացուցէք զանձինս ի ձեռն ազգիս այսորիկ ծուռ եւ ի խոտոր։ Եւ որ ընկալան զբանն նորա, մկրտեցան։ Եւ յաւելան յաւուրն յայնմիկ հոգիք իբրեւ երիս հազարս։ Եւ էին յարեալք ի վարդապետութիւն առաքելոցն եւ ի հաղորդութիւն, ի կոտորումն հացին եւ ի յաղօթս։ Եւ էր ամենայն անձի երկիւղ։ Եւ բազում սքանչելիք եւ նշանք առնէին առաքեալքն ի Երուսաղէմ։ Եւ էր ամենայն անձանց երկիւղ։ Եւ ամենայն որ հաւատային էին միաբան, եւ ունէին ամենայն ինչս ընդ միմեանս։ Եւ զկալուածս եւ զգոյս ծախէին, եւ բաժանէին զամենեսեան որպէս ոք պիտոյ էր։ Եւ ամենայն աւուր միաբանութեամբ էին ի տաճարին, եւ կոտորէին հացս ըստ տունս, եւ առնուին զկերակուր իւրեանց ուրախութեամբ եւ սրտիւ պարզութեամբ, օրհնելով զԱստուած եւ ունելով շնորհս առ ամենայն ժողովուրդս։ Եւ Տէր յաւելուր զեկեղեցին զամենայն որ կենդանանային։

Եւ Պետրոս եւ Յովհաննէս ելանէին ի տաճարն ի ժամ աղօթից իններորդի։ Եւ էր մարդ մի կաղ ի փորոյ մաւրն իւրոյ, զոր դնէին ամենայն աւուր առ դրան տաճարին որ կոչի Գեղեցիկ, խնդրել ողորմութիւն ի մտանելոցն ի տաճարն։ Որ տեսեալ զՊետրոս եւ զՅովհաննէս մտանել ի տաճարն, խնդրէր ողորմութիւն առնուլ։ Եւ Պետրոս հայեցեալ ընդ նա ընդ Յովհաննէս, ասէ՝ Նայեա՛ ցմեզ։ Եւ նա ետ ուշ ցնոսա՝ յուսացեալ թէ ինչ ինչ առցէ ի նոցանէ։ Եւ ասէ Պետրոս՝ Արծաթ եւ ոսկի չիք ինձ, այլ զոր ունիմ զայն տամ քեզ։ Յանուն Յիսուսի Քրիստոսի Նազովրեցւոյ յարո՛ւց եւ շրջեա՛։ Եւ կալեալ զաջ ձեռն նորա՝ յարոյց զնա։ Եւ անդէն զօրացան ոտք նորա եւ կոճք նորա, եւ ելեալ կայր եւ շրջէր, եւ մտանէր ընդ նոսա ի տաճարն, շրջելով եւ ցատկելով եւ օրհնելով զԱստուած։ Եւ ամենայն ժողովուրդ տեսանէր զնա շրջելով եւ օրհնելով զԱստուած։ Ճանաչէին զնա թէ նա էր որ ի Գեղեցկի դրան տաճարին նստէր խնդրել ողորմութիւն, եւ լցան զարհուրանաւք եւ զմայլմամբ ի վերայ պատահմանն որ եղեւ ընդ նմա։ Եւ մինչ կայր կաղն զոր բժշկեցաւ Պետրոս եւ Յովհաննէս, հաւաքեցաւ ամենայն ժողովուրդ առ նոսա ի սրահն որ կոչի Սողոմոնի, զարհուրեալ ամենեցուն։

Եւ տեսեալ Պետրոսի՝ պատասխանի ետ ցժողովուրդն՝ Արք Իսրայէլացիք, զի՞նչ զարմանայք ի վերայ այսորիկ, կամ զմեզ ինչ հայիք, թէ զոյժ մերով կամ զօրութեամբ արարաք զնա շրջել։ Աստուած Աբրահամու եւ Իսահակայ եւ Յակոբայ, Աստուած հարցն մերոց, փառաւորեաց զորդի իւր զՅիսուս, զոր դուք մատնեցէք եւ ուրասացարո՛ւք առաջի երեսաց Պիղատոսի, որ դատեցաւ արձակել զնա։ Դուք զսուրբն եւ զարդարն ուրասացարո՛ւք, եւ խնդրեցէք արս մարդասպան շնորհել ձեզ, զկեանսն սպանէք, զոր Աստուած յարոյց ի մեռելոց, որոյ մեք վկայք եմք։ Եւ յանուն նորա հաւատովն զայս զոր տեսանէք եւ գիտէք զօրացոյց զանուն նորա, եւ հաւատովն որ ընդ նմա ետ նմա զողջութիւնս զայս առաջի ամենեցուն ձերոց։ Եւ արդ, եղբարք, գիտեմ զի անգիտութեամբ արարէք, որպէս եւ իշխանքն ձեր։ Եւ Աստուած զոր ինչ նախագուշակեաց բերանով ամենայն մարգարէիցն, զի չարչարեսցի Քրիստոս, կատարեաց։ Ապաշխարեցարո՛ւք եւ դարձարո՛ւք, որ ջնջեսցին մեղք ձեր, եւ եկեսցեն ժամանակք հանգստեան յերեսաց Տեառն, եւ առաքեսցէ զպատրաստեալն ձեզ զՅիսուս Քրիստոս, զոր ընդունել պարտ է երկինս մինչեւ ցժամանակս վերստին կազմութեան ամենայնի, զոր խօսեցաւ Աստուած բերանով սրբոց մարգարէիցն յաւուրց յաւիտենից։ Մովսէս ասաց՝ Զի մարգարէ ձեր յարուսցէ Տէր Աստուած ձեր ի ձէնջ յեղբարց ձերոց, որպէս զիս, զնորա լուարուք ամենայնի զոր ինչ խօսեսցի ցձեզ։ Եւ եղիցի ամենայն անձն որ ոչ լուիցէ զնորա, սատակեսցի յազգէ յայնմանէ։ Եւ ամենայն մարգարէք յԱմուելէ եւ որ հետեւեցան, որ խօսեցան եւ ասացին զաւուրսդ յայսոսիկ։ Դուք էք որդիք մարգարէիցն եւ ուխտին զոր ուխտեաց Աստուած առ հարս մեր, ասելով ցԱբրահամ՝ Եւ ցհարսն քո օրհնեսցին ամենայն ազգք երկրի։ Ձեզ նախ յարուցեալ Աստուած զծառայ իւր զՅիսուս, առաքեաց զնա օրհնել զձեզ, դարձուցանել զամենեսեան ի չարեաց ձերոց։

Եւ մինչ խօսէին նոքա ցժողովուրդն, եկին ի վերայ նոցա քահանայապետն եւ զօրավարն տաճարին եւ սադուկեցիքն, տրտմեալ զի ուսուցանէին զժողովուրդն եւ աւետարանէին ի Յիսուսէ զյարութիւն ի մեռելոց։ Եւ ձգեցին զնոսա ի ձեռս եւ եդին ի կալանս մինչեւ ցվաղիւան, զի արդէն երեկոյ էր։ Եւ բազումք ի լսողացն զբանն հաւատացին, եւ եղեւ թիւ արանցն իբրեւ հազարք հինգ։

Եւ եղեւ ի վաղիւանն ժողովեցան իշխանքն նոցա եւ ծերակուտն եւ դպիրքն ի Երուսաղէմ, Աննա քահանայապետ եւ Կայիափաս եւ Յովհաննէս եւ Աղեքսանդրոս, եւ որ էին յազգէ քահանայապետաց։ Եւ կացուցեալ զնոսա ի մէջ՝ հարցանէին եւ ասէին՝ Ընդ որո՞յ զօրութեամբ կամ ընդ որո՞յ անուամբ արարէք դուք զայս։ Յայնժամ Պետրոս լցեալ Հոգւոյն Սրբոյ ասէ ցնոսա՝ Իշխանք ժողովրդեան եւ ծերակուտ Իսրայէլի, եթէ մեք այսաւր քննեմք վասն բարեգործութեան մարդոյ հիւանդի, որով եղեւ նա առողջ, ծանեալ լիցի ամենեցուն ձերոց եւ ամենայն ժողովրդեան Իսրայէլի, զի յանուն Յիսուսի Քրիստոսի Նազովրեցւոյ զոր դուք խաչեցէք, զոր Աստուած յարոյց ի մեռելոց, ընդ նմա կայ այս առողջ առաջի ձեր։ Սա է քարն որ արհամարհեցաւ ի ձէնջ շինողաց, որ եղեւ գլուխ անկեան։ Եւ չիք յայլում ոմանում փրկութիւն, քանզի ոչ է այլ անուն արկեալ ընդ երկինս ի մարդկանէ, որով պարտ է մեզ փրկել։

Եւ տեսեալ զհամարձակութիւն Պետրոսի եւ Յովհաննու, եւ գիտացեալ զի մարդիկ անգրագէտք են եւ տգէտք, զարհուրեալ էին։ Եւ ճանաչէին զնոսա թէ ընդ Յիսուսի էին։ Եւ զմարդն տեսանէին կայեալ ընդ նոսա, եւ ոչինչ կարէին հակառակել։ Եւ հրամայեցին հանել զնոսա արտաքս ի ժողովոյն, եւ խորհէին ցմիմեանս՝ Զի՞նչ արասցուք մարդկանս այսոսիկ, զի ճանաչելի նշան եղեւ ամենեցուն որ բնակեալ են յԵրուսաղէմ, եւ ոչ կարեմք ուրանալ։ Այլ զի մի՛ եւս տարածանիցի ի ժողովրդեանն, սպառնասցուք նոցա մի՛ եւս խօսել յանուն այնորիկ ոչ ումեք ի մարդկանէ։ Եւ կոչեցեալ զնոսա՝ պատուիրեցին նոցա մի՛ ինչ խօսել եւ մի՛ ուսուցանել յանուն Յիսուսի։ Եւ Պետրոս եւ Յովհաննէս պատասխանի ետուն եւ ասացին ցնոսա՝ Եթէ արդար է առաջի Աստուծոյ լսել ձեզ քան զԱստուած, դատեցարո՛ւք։ Զի մեք ոչ կարեմք զոր տեսաք եւ լուաք մի՛ խօսել։ Եւ նոքա սպառնացեալ արձակեցին զնոսա, զի ոչ գտանէին զիարդ պատժեսցեն զնոսա վասն ամենայն ժողովրդեանն, զի ամենեքեան փառաւորէին զԱստուած վասն եղելոյն։ Զի աւելի էր մարդն յորում եղեւ զհրաշն այն բժշկութեան յիսուն եւ հինգ ամաց։

Եւ արձակեալ եկին առ իւրեանս, եւ պատմեցին զամենայն զոր ինչ ասացին ցնոսա քահանայապետքն եւ ծերք։ Եւ նոքա լուեալ միաբան ամբարձին զձայն առ Աստուած եւ ասեն՝ Տէր, դու ես որ արարեր զերկինս եւ զերկիր եւ զծով եւ զամենայն որ ի նոսա։ Որ ասացեր ի բերան Դաւթի ծառայի քո՝ Ընդէ՞ր զայրացան հեթանոսք, եւ ազգք խորհեցան զդատարկս։ Կացին թագաւորք երկրի, եւ իշխանք ժողովեցան ի միասին ընդ Տեառն եւ ընդ Քրիստոսի նորա։ Զի ժողովեցան ի քաղաքիդ յայսմիկ ի վերայ սրբոյ մանկանդ քո Յիսուսի զոր օծեր, Հերովդէս եւ Պոնտացի Պիղատոս ընդ հեթանոսս եւ ազգաց Իսրայէլի, առնել զամենայն զոր ինչ նախորոշեաց ձեռն քո եւ խորհուրդ քո լինել։ Եւ արդ, Տէր, նայեա՛ ի սպառնալիսն նոցա, եւ տո՛ւր ծառայից քոց ամենայն հանդերձ համարձակութեամբ խօսել զբանդ քո, ձգելով զձեռն քո ի բժշկութիւն եւ ի նշանս եւ ի սքանչելիս լինել անուամբ սրբոյ մանկանդ քո Յիսուսի։ Եւ յորում սասանեցաւ տեղին ուր էին ժողովեալ, եւ լցան ամենեքեան Հոգւոյն Սրբոյ, եւ խօսէին զբանն Աստուծոյ հանդերձ համարձակութեամբ։

Եւ ամենայն հաւատացելոցն էր սիրտ եւ անձն մի, եւ ոչ ոք ասէր զինչ ինչ ի մասին իւրոյ ինչ իսկ իւրոյ, այլ էր նոցա ամենայն ինչ ընդ միմեանս։ Եւ զօրութեամբ մեծաւ տային առաքեալքն զվկայութիւն յարութեան Տեառն Յիսուսի, եւ շնորհք մեծ էին ի վերայ ամենեցուն։ Զի ոչ ոք էր նոցա կարօտ, որչափ եւ ունէին ագարակս կամ տունս, վաճառէին եւ բերէին զգինս զվաճառեալսն, եւ դնէին առաջի առաքելոցն։ Եւ բաժանէր ամենեցուն որպէս ոք պիտոյ էր։ Եւ Յովսէփ որ կոչեցաւ ի առաքելոցն Բարնաբաս, որ է մեկնեալ որդի մխիթարութեան, Ղեւտացի, ազգաւ Կիպրացի, եւ նա ունէր ագարակ, վաճառեաց եւ եբեր զգինն, եւ եդ առաջի առաքելոցն։

Եւ էր մարդ մի անուն Անանիա, եւ Սափիրա կին նորա, եւ ծախեցին զագարակ մի, եւ խորհեցան ի սրտի իւրեանց, եւ ի գնոյ ագարակին ետուն առաջի առաքելոցն։ Եւ ասէ Պետրոս՝ Անանիա, զի՞ լցաւ սատանայ զսիրտ քո, սուտ խօսել առ Հոգին Սուրբ, եւ ի գնոյ ագարակին ետուր առաջի առաքելոցն։ Ոչ ի քո էր, եթէ ոչ ծախեցեր, եւ ոչ ի քո իշխանութեան էր, եթէ ծախեցեր, զի՞նչ է զոր խորհեցար ի սրտի քում զայդ։ Ոչ մարդկան սուտ խօսեցար, այլ Աստուծոյ։ Եւ լուեալ Անանիայի զբանս զայս՝ անկեալ ետ հոգի։ Եւ եղեւ երկիւղ մեծ ի վերայ ամենայն լսողացն։ Եւ յարեան երիտասարդք եւ ծածկեցին զնա, եւ հանեալ թաղեցին առ դրան քաղաքին։ Եւ եղեւ ժամանակ իբրեւ երիս ժամս, եւ կինն նորա մտանէր, եւ ոչ գիտէր զգործեալն։ Եւ ասէ Պետրոս ցնա՝ Ասա՛ ինձ, եթէ ի գնոյ ագարակին ետուք զայդ։ Եւ նա ասէ՝ Այո՛, ի գնոյ։ Եւ ասէ Պետրոս՝ Զի՞ համաձայնեցարո՛ւք փորձել զՀոգին Տեառն։ Ահա ոտք թաղողացն զոր թաղեցին զայր քո առ դրան, եւ զքեզ հանեն արտաքս։ Եւ անկաւ անդէն առ ոտս նորա, եւ ետ հոգի։ Եւ մտեալ երիտասարդքն գտին զնա մեռեալ, եւ հանեալ թաղեցին առ այր իւր։ Եւ եղեւ երկիւղ մեծ յամենայն եկեղեցին եւ ի վերայ ամենայն լսողացն զայսոսիկ։

Եւ ի ձեռն առաքելոցն լինէին նշանք եւ սքանչելիք բազումք ի ժողովրդեանն։ Եւ էին միաբան ամենեքեան ի սեամէնն որ կոչի Սողոմոնի։ Եւ ոչ ոք յայլոց համարձակէր մերձենալ նոցա, այլ մեծարէր զնոսա ժողովուրդն։ Եւ աւելի էին հաւատացեալք ի Տէր, բազմութիւն արանց եւ կանանց, մինչեւ հանել զհիւանդսն ի հրապարակս եւ դնել ի մահիճս եւ ի մանկունս, զի եթէ եկեսցէ Պետրոս, գոնեայ ստուերն իւր ծածկեսցէ զոմն ի նոցանէ, եւ ապրեսցին ի հիւանդութեանց իւրեանց։ Եւ ժողովեցաւ եւ բազում ամբոխ քաղաքացն շրջակայից յԵրուսաղէմ, բերելով զհիւանդսն եւ զտանջեալսն յանհանգիստ ոգւոց, որ բժշկեցան ամենեքեան։

Եւ յարեալ քահանայապետն եւ ամենեքեան որ ընդ նմա էին, որ է աղանդ սադուկեցւոց, լցան նախանձու, եւ ձգեցին զառաքեալսն ի ձեռս եւ եդին ի կալանս հասարակաց։ Եւ հրեշտակ Տեառն ի գիշերի բացեալ զդրունս բանտին եւ հանեալ զնոսա, ասէ՝ Երթայք եւ կացէք ի տաճարին, եւ խօսեցարո՛ւք ցժողովուրդն զամենայն բանս կենացս յայսմանէ։ Եւ լուեալ մտին առ լուսաբաց ի տաճարն, եւ ուսուցանէին։ Եւ եկեալ քահանայապետն եւ որ ընդ նմա էին, կոչեցին զժողովն եւ զամենայն ծերակուտ որդւոց Իսրայէլի, եւ առաքեցին ի բանտն զի բերցեն զնոսա։ Եւ գնացեալ սպասաւորքն եւ ոչ գտին զնոսա ի բանտին, դարձան եւ պատմեցին, ասելով՝ Զբանտն գտաք փակեալ ամենայն ապահովութեամբ, եւ զդռնապանսն կայեալ առաջի դրանց, եւ բացեալ ոչ գտաք ոք ի ներքս։ Եւ որպէս լուան զայս բանս քահանայապետն եւ զօրավարն տաճարին եւ դպիրքն, տարակուսեալ էին ցնոսա, զի՞նչ իցէ զայս եղեալ։ Եւ եկեալ ոմն պատմեաց նոցա՝ եթէ Ահա զոր արկէք ի բանտ՝ կան ի տաճարին եւ ուսուցանեն ամբոխին։ Յայնժամ գնացեալ զօրավարն հանդերձ սպասաւորաւքն՝ ածին զնոսա ոչ հարկանելով, զի երկնչէին ի ժողովրդենէն, զի մի՛ քարկոծեսցին։ Եւ ածեալ կացուցին զնոսա առաջի ժողովոյն։ Եւ հարցանէ զնոսա քահանայապետն՝ Ասելով՝ Ոչ պատուիրեցաք ձեզ պատուիրանաւ մի՛ ուսուցանել յանուն այնորիկ, եւ ահա լցէք զԵրուսաղէմ ուսմամբ ձերով, եւ կամիք բերել ի մեզ զարիւն մարդոյն այնորիկ։ Պետրոս եւ առաքեալքն պատասխանի ետուն եւ ասացին՝ Պարտ է հնազանդել Աստուծոյ քան մարդկան։ Աստուած հարցն մերոց յարոյց զՅիսուս, զոր դուք սպանէք կախեալ ի փայտի։ Զնա Աստուած իշխան եւ փրկիչ բարձրացոյց աջմամբ իւրով, տալ զապաշխարութիւն Իսրայէլի եւ զթողութիւն մեղաց։ Եւ մեք վկայք եմք նորա բանիցս զայսոսիկ, եւ Հոգին Սուրբ զոր ետ Աստուած հնազանդողաց իւրոց։ Եւ նոքա լուեալ զայս՝ կսկծեցան սրտիւք, եւ խորհէին սպանանել զնոսա։

Եւ յարեալ ոմն ի ժողովոյն Փարիսեցի, անուն Գամաղիէլ, ուսուցիչ օրինացն, մեծարեալ ամենայն ժողովրդեանն, հրամայեաց հանել զառաքեալսն փոքր մի ժամանակ, եւ ասէ ցնոսա՝ Արք Իսրայէլացիք, զգուշացարո՛ւք ձեզ ինքեանց զինչ ինչ առնել զմարդկանս այսոսիկ։ Զի յառաջ քան զաւուրսդ յայսոսիկ յարեաւ Թեւդաս ասելով զանձն իւր ոմն լինել, եւ ընդ նմա եղեալ թուով չորեքհարիւր արանց, որ սպանաւ, եւ ամենեքեան որ հաւանեցան նմա ցրուեցան եւ եղեն ի ոչինչ։ Յետ սորա յարեաւ Յուդաս Գաղիլեացի յաւուրս հարկադրութեան, եւ դարձոյց զամբոխ զհետ իւր, եւ նա կորեաւ, եւ ամենեքեան որ հաւանեցան նմա ցրուեցան։ Եւ արդ, ասեմ ձեզ, զգուշացարո՛ւք ձեզ ինքեանց ի մարդկանէ այսոցիկ, եւ թողէք զնոսա, զի եթէ ի մարդկանէ է խորհուրդ այս կամ գործ այս, ապականեսցի։ Եւ եթէ յԱստուծոյ է, ոչ կարէք ապականել զնոսա, զի մի՛ եւ յԱստուծոյ գտանիցիք պատերազմողք։ Եւ հաւանեցան նմա։ Եւ կոչեցեալ զառաքեալսն՝ գանահարեցին զնոսա, եւ պատուիրեցին մի՛ խօսել յանուն Յիսուսի, եւ արձակեցին զնոսա։ Եւ նոքա երթեալ էին ուրախ յերեսաց ժողովոյն, զի արժանի եղեն վասն անուանն Յիսուսի նախատանաց կրել։ Եւ ամենայն աւուր ոչ դադարէին ի տաճարին եւ ի տունս ուսուցանել եւ աւետարանել զՅիսուս զՔրիստոս։

Եւ յաւուրսդ յայսոսիկ բազմանալոյ աշակերտացն՝ եղեւ տրտունջ Հեղինացւոց ընդ Եբրայեցիս, զի անտես լինէին այրիք նոցա ի սպասաւորութեան հասարակաց։ Եւ կոչեցեալ տասն եւ երկու առաքեալքն զբազմութիւն աշակերտացն՝ ասեն՝ Ոչ հաճոյ է մեզ զբանն Աստուծոյ թողեալ սպասաւորել սեղանոց։ Այլ ընտրեցարո՛ւք, եղբարք, ի ձէնջ արս եւթն ընտիրս, լի Հոգւով Սրբով եւ իմաստութեամբ, զորս կացուսցուք ի վերայ գործոյ այսորիկ։ Եւ մեք յանձնեսցուք զմեզ ի պաշտաման բանին եւ ի ծառայութիւն։ Եւ հաճոյ եղեւ բանն առաջի ամենայն ժողովրդեանն, եւ ընտրեցին զՍտեփանոս, արս հաւատացեալ եւ լի Հոգւով Սրբով, եւ զՓիլիպպոս եւ զՊրոքորոս եւ զՆիկանոր եւ զՏիմոն եւ զՊարմենաս եւ զՆիկողայոս նորադարձ Անտիոքացի։ Զորս կացուցին առաջի առաքելոցն, եւ աղաւթս արարեալ եդին ի վերայ նոցա զձեռս։ Եւ բանն Աստուծոյ աճէր, եւ բազմանայր թիւ աշակերտացն յԵրուսաղէմ յոյժ, եւ բազում ամբոխ քահանայիցն հնազանդէին հաւատոյ։

Եւ Ստեփանոս լի շնորհաւք եւ զօրութեամբ՝ էր որ արարանէր հրաշս եւ նշանս մեծամեծս ի մէջ ժողովրդեանն։ Յարեան ոմանք ի ժողովոյն որ կոչի Լիբերտինացւոց եւ Կիւրենացւոց եւ Աղեքսանդրացւոց, եւ որ էին յԱսիայ եւ ի Կիլիկիայ, եւ խնդրէին ընդ Ստեփանոսի։ Եւ ոչ կարէին դիմանալ իմաստութեան եւ Հոգւոյն որ խօսէր։ Յայնժամ գաղտ հրամայեցին ոմանց ասել՝ Եթէ լուարուք զնմանէ բանի հայհոյականաց ընդ Մովսէսի եւ ընդ Աստուծոյ։ Եւ շարժեցին զժողովուրդն եւ զծերակուտն եւ զդպիրսն, եւ հարեալ զնա ածին ի ժողովն, եւ կացուցին զվկայսն սուտս, որ ասէին՝ Այրդ այդ ոչ դադարէ խօսել բանս հայհոյականաց ի տեղւոյդ սորա եւ յօրինացդ։ Զի լուարուք զնմանէ ասելոյ թէ Յիսուս Նազովրեցի այս կործանեսցէ զտեղի զայս, եւ փոխեսցէ զսովորութիւնս զոր աւանդեաց մեզ Մովսէս։ Եւ հայեցեալ ամենեքեան որ նստէին ի ժողովն՝ տեսին զերեսս նորա իբրեւ զերեսս հրեշտակի։

Եւ ասէ քահանայապետն՝ Եթէ այդպէս է զայդ։ Եւ նա ասէ՝ Արք եղբարք եւ հարք, լուարո՛ւք։ Աստուած փառաց երեւեցաւ հարցն մերոց Աբրահամու, մինչ էր նա ի Միջագետս, մինչեւ բնակեցաւ ի Քարանս, եւ ասէ ցնա՝ Ել յերկրէ քումմէ եւ յազգէ քումմէ, եւ եկ յերկիրն զոր ցուցից քեզ։ Յայնժամ ել յերկրէ Քաղդէացւոց, եւ բնակեցաւ ի Քարանս։ Եւ անտի տեղափոխեաց զնա ի յերկիրս զայս յորում դուք այժմ բնակեալ էք, եւ ոչ ետ նմա ժառանգութիւն ի նմա, եւ ոչ հարիւր չափ ոտից, եւ խոստացաւ տալ նմա ի տիրութիւն զնա եւ զզաւակ նորա յետ նորա, մինչ ոչ էր նմա որդի։ Եւ խօսեցաւ Աստուած այսպէս, եթէ Եղիցի զաւակ նորա պանդխտական յերկրի օտարի, եւ ծառայեցուցանիցեն զնա եւ չարչարեսցեն զնա ամս չորեքհարիւր։ Եւ զազգն զոր ծառայեսցեն՝ դատեցից ես, ասէ Տէր, եւ յետ այսորիկ ելցեն եւ պաշտեսցեն զիս ի տեղւոջդ յայսմիկ։ Եւ ետ նմա ուխտ թլփատութեան, եւ այսպէս ծնաւ զՀսահակ եւ թլփատեաց զնա յաւուր ութերորդի, եւ Հսահակ զՅակոբ, եւ Յակոբ զտասն եւ երկուս հարսն։ Եւ հարքն նախանձեցան ընդ Յովսէփ եւ վաճառեցին զնա ի տեղի ի Եգիպտոս, եւ էր Աստուած ընդ նմա։ Եւ փրկեաց զնա ի բազում նեղութեանց իւրոց, եւ ետ նմա շնորհս եւ իմաստութիւն առաջի Փարաւոնի թագաւորի Եգիպտացւոց, եւ կացոյց զնա իշխան ի վերայ Եգիպտոսի եւ ամենայն տանն իւրոյ։ Եկն սով ամենայն երկրին Եգիպտոսի եւ Քանանայ, եւ նեղութիւն մեծ, եւ ոչ գտանէին կերակուր հարքն մեր։ Եւ լուեալ Յակոբայ զի կայ պարարտութիւն յԵգիպտոս, առաքեաց զհարսն մեր առաջին անգամ։ Եւ յերկրորդ անգամ ծանեալ Յովսէփ եղբարցն իւրոց, եւ յայտնեցաւ ազգ Յովսէփայ Փարաւոնի։ Եւ առաքեալ Յովսէփ կոչեցոյց զՅակոբ հայր իւր եւ զամենայն ազգատոհմն իւր, հոգիք եւթանասուն եւ հինգ։ Եւ իջանէ Յակոբ յԵգիպտոս, եւ վախճանեցաւ նա եւ հարքն մեր, եւ փոխեցան ի Սիւքեմ, եւ եդին ի գերեզմանի զոր գնեաց Աբրահամ գնով արծաթոյ ի որդւոցն Եմմորայ որդւոյ Սիւքեմայ։ Եւ որչափ մերձեցաւ ժամանակ խոստմանն զոր երդուաւ Աստուած Աբրահամու, աճեցաւ ազգ մեր եւ բազմացաւ յԵգիպտոս, մինչեւ յարեաւ թագաւոր այլ ոմն ի վերայ Եգիպտոսի, որ ոչ գիտէր զՅովսէփ։ Նա խորամանկեցաւ ազգիս մերում, եւ չարչարեաց զհարսն մեր, ի վատ դնել զմանկունս նոցա, զի մի՛ կեցցեն։ Յորում ժամանակի ծնաւ Մովսէս, եւ էր հաճոյ Աստուծոյ, եւ սնաւ ամիսս երիս ի տան հաւր իւրոյ։ Եւ մանկացեալ նորա՝ առ զնա դուստր Փարաւոնի, եւ սնոյց զնա իբրեւ զորդի իւր։ Եւ ուսաւ Մովսէս զամենայն իմաստութիւն Եգիպտաց

լունաւոգաան սօնրա, մէհաքիմի չերկեչ մէհմուրլարընդեն, մէհաքիմահ իճրայի վէքեաղէթի իմմէկերի մէնեն խիլէմէյիպ, ֆագամի մէհաքիմի նիզամիյէհ մէհմուրլարընդեն կերէք չերի, կերէք նիզամ մահքէմէլերինահ վէքեաղէթի իմմէկերի միւնասիպ օլամաճաճաղընաան, մաահէյի մէգքիւրէնեն, հալկյէ իպգասընա, էքսերիյէթլէ գարար վերէմիչ, վէ էապագը հիւքմ հագդընաա օլան ֆաալը սալիս էլէ, թէապղըգը խամթու խամթէմէ տայիր ֆաալը բագիեն, պագը մէվաատը, ճիւղի թաահիհ էլէ գապուլ օլունարագ, զարար ու զիեան տավալարը հագդընաագի մէվաատը շամիլ օլան ֆաալը խամիսէ կէլինագքաահ, մէվաատը մէգքիւրէաեն եիւզ ծն իքինճի մաահէահ, մէաեուննուն վէֆաթընաա, կիւզէլթէնեն միւնգաթի օլաճաղընաա տայիր պիր ֆըգրա միւնաերիճ իսէ տէ, մէաեուննուն վէրէսէսի, թէրէքէսինէ վագը եէսաա իթմիչ իքէն, թաբիսի վէֆաթընաա, կիւզէլթէնեն գաթ խարիմէսի, տաեին (1) հագդընաա մուճիպի զաար օլաճաղընաան, վէ չիմիկյէ գաասը վէրէսէնեն, թէրէքէսեհ վագը եէսաա խարիպ իթմէմէսիյէ, ֆայիզեն ճէրէեաանը մաաոեսի թէպէտահիւլ կյէմէքահ, եանի, վագ իլեեսաա օլաուգլարը հալահ, ֆաեիվ իչէմէքահ, վէ ադսի թագտիրենէ միւնգաթի (2) օլմագաա օլուպ, պուամէլե կէրէք տաեինլէր, վէ կէրէք վէրէսէ հագդընաա աահլանէ օլաուդունաան, ալեա հալիհա (3) պիլ իպգա, ֆիգրայի մէզպաբէ, պիլ իմթիֆագ, թայ ու իկրաճ խարմիչ, վէ միւաաֆաաթը (4) իալթիտաիյեհ պէեանընաա պուլունան ֆաալը սաապա իչէ, միւհաքէմահ տաթա միւթաալիգ ֆաալը սապի տաախ քեզալիք պագը թաաահիլաթը խաաֆիֆ իճրաաըյլա գապուլ օլունմուշ տուր։

Ա՛հքեամը իպթիտաիյեհ հագդընաա օլան պագը խամխին, հիւքմիւ վէճահի (5) վէ ղըեապիչեհ տայիր իքինճի ֆաալընը թէչքիլ խէն մէվաատըն, պագըաը այնէն, վէ պագըաը թաահիհաթը ճիւղիյեհ իլէ գապուլ օլունաըագ, պաատէհիւքմ, վագը օլան իտտաա վէ իմթերազըրըն ադսամը (6), վէ սուըթի բույեքթ ու ֆաալը հագդընաագի պագը սաահին թէապղըգընաա կիրհիչիլաիքաահ, պագը մէգքիւրուն, ֆաալը եիվէչի հիւքմի ղըեապի իւզերինէ, աէֆի տաեա, եանի, իմթերազը ալէչ հիւքմ, վէ ֆաալը սանիսի իմթիրազ իւ ղայը պէեանընաա օլարագ, պունըարըն տախի հավի օլաուղու մէվաատըն պագըչարը, ճիւղի թաահիհ էլէ խամինաճ հագդընաագի ֆաալը սալիսէ կէչիլաիքաահ, պու ֆաալըն պիրինճի, վէ լաեիհանըն եիւզ եէթմիչ իքինճի մաահէսինահ, մէհաքիմի խաթիաիյեհէահն, պէչպին ղուրուշա գաատ, վէ տահա զիեաահ պիր մէպլաչ իւզերինէ, վէ օչ մըզդաար գըյմէթաէ, վէ եա սէնեվի պէչ եիւզ ղուրուչ իլաա վերիը էմիալը ղայրի մէնգուլէ հագդընաա, թէքէվվիհն խաէն տաավահա տայիր վիրիլէն հիւքմիերին, գապիլի խամինաճ օլաուղու մուհարրեր խէ տէ, պու թագտիրճէ, մէգաատիրի (7) մէգքիւրէ մաաունունտա պուլունան տաավի իչին, պագը խամինաճ աէաա (8) խարմիչ տիմէք օլարագ, հալ պուքի, պէյն էլ նաա, թէքէվվիհն խաէն տաավինէն էքսերի, մէպլագը ճիւղի իւզերինէ օլուպ, պէչ պին ղուրուչուգ տավա նաահիրէն վուգուպուլաճագը, վէ տէրտէնիի թանզիմ օլան մէհաքիմ գանունու իգթիզաըսընդեն սընճա, մէհաքիմի նիզամիյէհ, չիմիքի կիպի, մաատուա վէ մահատուա գալմաերպ, թէքէսիր խաէճէկի ճիհէթլէ, պէշ պին ղուրուչուգտան աչագը տավարընդ խամխանաը ճայիպ վէ միւնասիպ կէօրիւչէմէտիկլինաէն, պէշ պին ղուրուչուն, իքի պին պէչեիւզ, վէ պէշ եիւզ ղուրուչուն, իքի եիւզ եէլի ղուրուչա թէնզիլի պիթթաավիպ, մաատէյի մէգքիւրէ, վէ լաեիհաատա, պունա թէքֆերրիւ խէն տիկէր մէվաատա օլ վէճհէ թաահիհ խիմմիչ, վէ եիւզ նէքսէն իքինճի մաատէահ, խամինաճի իչին, տօգտան պիր կիւն թայինն գըլունմըշ իսէ տէ, թէճարիպի վագտաեա կէօրէ, պու միւաատէր տախի ղիեաահ կէօրէ ղունտան, այթմըշ պիր կիւնէ յինահրիմիչ, վէ ֆաալը բագի, իսէ յի մուհաքէմէ չերրայիթի պէեանընաա օլաուղ, պունուն հավի օլաուղու մէվաատա ճիւմլեհինէն օլան իքի եիւզ նէքիպղինճի մաատէահ, մահքիմ աէ յինի վէֆաթը վուգուպինահ, իսէ յի մուհաքէմէ միւաատէթինէն պագը օլան էյեաահ, միւթէվէֆանըն վէրէսէսինէ հիւքմիւն թէպղիպի թաբիիինէն պէա իսէճէկի մուհարրեր օլմաըյլա, պու պագտէ, ճերէեան խէն պահս վէ միւզաքերէահ, չիմքի, վէրէսէ, միւթէվէֆանըն հուգուգ վէ սայիրէսինէն նէ պուլունուր խէ տէ, անը իքթիսապ խիպ, վարիպիք սըֆաթընը, հուգուգու մէվրուսէ իւզերինէ գիեահէյիք կէթիրէմէեէճէկինահն, չուգահէյէ նազարէն, իսէ յի մուհաքէմէ միւաատէթինէն նէ մըզդաար պուլունուչըար իսէ տէ, անահն խաթիֆահէ իսէճէքլերի միւթազասընա մէպնի, պու մաատէ պէօյլեճէ եազըըմըշ իսէ տէ, մահքիմ աէ յինի իսէ յի մուհաքէմէ միւաատէթինէն խիթաաընան պիր իքի կիւն եվվել վէֆաթը հալինահ, վէրէսէսի, պագըյէէ յի միւաաէէ զագիքընաա, լազըմ կէլէն էսպագը թէհինիչէ վէ իքմազ իսէ մէեէըրէք, շու հագգահան մահրաւմ օլաճաղըարը տէրքեաար օլմազըչէ պէրաաէր, վէրէսէսէչէ թէվաթիւա իսէն հագգ, իսէ յի մուհաքէմէ հագդը օլուպ, պունուն իչին գօնուլան ղէման, անընմիչեարը (1) օլաուղու ճիհէթլէ, իսթիգազ իսէն հագդըն, թէվապի վէ լէվազիմինահն պուլունաուղունահան, հագդը մէգքիւրուն իսթիգազիչէ պէրաաէր, միւաատէթի մուայեենէ յի գանունիչէեենին տախի, պի թէմամիհա միւնթագըլ (2) օլմաար լազըմ կէլէճէկի, վէ միւաատէթի իսթիճահքին խիթաաընահան էվվել վէֆաթ իսէն մահքիմ աէ յհ հագդընաա, իսթիճահ ֆաալընաա, պու մահէյտէ պիր մաատէ մէվճուա իսէ տէ, իսէ յի մուհաքէմէ խաաուսաու, իսթիճահֆա գըեաա գապուլ իթմէեէճէկի ճիհէթլէրլէ, իսէ յի մուհաքէմէ միւաատէթինէն իսթաահընահան էվվել վէֆաթ իսէն մահքիմ աէ յհ վէրէսէսինէ, հիւքմիւն թէպղիպի թաբիիինէն իթթիսապէն, պէչ պին ղուրուչուգ գաատ, վէ տահա զիեաահ պիր մէպլաչ իւզերինէ, վէ օչ մըզդաար գըյմէթաէ, վէ եա սէնեվի պէչ եիւզ ղուրուչ իլաա վերիը էմիալը ղայրի մէնգուլէ հագդընաա, թէքէվվիհն խաէն տաավահա տայիր վիրիլէն հիւքմիերին, գապիլի խամինաճ օլաուղու մուհարրեր խէ տէ, պու թագտիրճէ, մէգաատիրի (7) մէգքիւրէ մաաունունտա պուլունան տաավի իչին, պագը խամինաճ աէաա (8) խարմիչ տիմէք օլարագ, հալ պուքի, պէյն էլ նաա, թէքէվվիհն խաէն տաավինէն էքսերի, մէպլագը ճիւղի իւզերինէ օլուպ, պէչ պին ղուրուչուգ տավա նաահիրէն վուգուպուլաճագը, վէ տէրտէնիի թանզիմ օլան մէհաքիմ գանունու իգթիզաըսընդեն

Պագը տախի. թէմէիղէ տայիր օլարագ, ճիւմլեհի մէվաատընաան պուլունան իքի եիւզ եիկիրմի պէչինճի մաատէահ, թէմէիղ իսթիտաար իլաամընդեն իճրայի հիւքմիւնիւ թէեէիիր խաէճէկի մուհարրեր օլուպ, պու իսէ, գայիտէհի քիւլիյէ յի հուգուգըյեեէեէ վէ ահէիի տայիրեահ ճէրէեան խէն ուսուլի մուղայիր օլաուղունաան, պուսնուն օլ վէճհէ իպգասը ճայիզ օլմամաղլէ պէրաաէր, պիղ տէ մէհաքիմի իպթիտաիյեհէնեն իսլահաթը, հէնուգ տէրէճէհի մաթլուպէահ վասըլ օլամամասը սեպեպիյլէ, բեք չօգ իլամաթը, գապիլի թէմէիղ օլուպ, հեր թէմէիղի

(1) Տայէն, պլաճագը։
(2) Մէ՛ֆրէ՛բլէ, քեսիմիչ։
(3) Ալ՛ֆա հալի՛հա, էսկի հալի իւգրէ։
(4) Մի՛ւֆաֆաա՛թ, միւաաֆաա իթմէքլիք։
(5) վէճհէ, հագըը օլաուղու հալտէ։
(6) Ա՛ֆաա՛, գըսըմըար։
(7) Մէգքաաէր, մըզդաարլար։
(8) Սէաա էհլէճճէ, գաբաաըլմիչ։

(1) Մի՛նթաա, նէշանէնին տօղրուլուղունու թէճրիպէ իչին պիր ալէթ։

(2) Մէ՛ֆրէ՛բլէ, պիր եէրտէն տիկէր պիր նէբէ նագլ իթմիչ օլան

խթիտա օլունան իլամին իճրայի հիւքմիւ հալինտէ իսկ, պիլ ախերէ, միչքիւլաթը ատիտէ թէքէվվիւն իտէճէկինտէն, գախէյլ ումմայիկէնէ թագրիպ մուամէլէ իլէ պէրապէր, միւքթին մէրթէպէ տէֆի միւչքիլաթ իչին, ագճէ վէ էմնալը մէնգուլէ թահսիլի հագդընտա օլան իլամնի հիւքմիւնիւն թէմենիվնի իսթիտա իտէնէրինն, մէպլաղը մահքիմ պիհի թագմին վէ իֆա իտէճէքլէրինի թէէմին իթմիէլերի չարթը իլէ, վէ եա իսամի թարաֆընտան էմլաք ու էմվալի հաճգ(1) օլունմուշ, վէ հախօտ թահինը թէվգըֆա ալընմըշ պուլունուր իսկ, հիւքմիւ իլամընի իճրասընը թէէնէվը իտէպիլմէլերի միւնասիպ կէօրիւլերէք, մաատէյլ մէգքիւրէ եէրինէ, պու մահլաէ միճէտքիւրէ եէրինէ, պու մահլաէ միճէտտէֆն պիր մաատէ թահրիր իտիլմիշ, վէ պիր իլամընն նագդը իչին, տէրմիհան օլունան իթիրազաթ, նագդա քեաֆի օլմասա պիլէ, օլ իլամ, դանուն վէ ուսուլի մուհաքէմէյէ մուղայիր կէօրիւնիւր իսկ, նագդը(2) 2—242 ինճի մաատէտէ մուհարրիր օլմաղլէ, պու մէսէլէ տախի, մուճիպի պահս ու միւզաքէրաթ օլունտուղտան սոնրա, մաատէտէ մուհարրիր օլմաղլէ, պու մէսէլէ տախի, մուճիպի պահս ու միւզաքէրաթ օլունտուղտան սոնրա, մի միւթապագաթընը, եվրագ իւղէրինէ թէագըդ վէ թէմենիզ իթմէքտէ պուլունմասը յլա, մաատէյլ մէգքիւրէնին(3) տավասընտա հագդօզըղըդը թէպէ յեիւն իլլէհիկի թագտիրտէ, մահքիմ օլաճաղը ճէզաեի նագտինին, մէպաէյլ, պին, վէ միւնթէհասը, պէշ պին զուրուշ թահսիտ ու թայեին իսթիմիշ օլուպ, անճագ, իշպու պէշ պին զուրուշ ֆահիշ կէօրինէրէք, ահապը տաավիեի, լէտել հաճէ, մէհաքիմ պէյ(4) հաքիմ ալէյհինէ պիհագդ պէսի(5) չէքվատէն մէննէ պայիս օլապիլէճէկի ճիհէթիլէ, չու մահզուրու տէֆ'էն, իբի պին պէշ եիւզ զուրուշա թէնզիլ գըլընմըշ օլտուղու միսիլու, իբի եիւզ եէթմիշ պիրինճի մաատէտէ տախի, իչթիքաա ան էլ հիւքքեամ տավալարը հագդընտա, կերէք մէհաքիմի իսթինաֆիյէտէն, վէ կերէք մահքեմէյի թէմենիզի հուգուգ տայիրէսինտէն վիրիլէն հիւքմ ու գարարլարընն, եալընըզ մահքեմէյի թէմենիզին հէյեէթի ումմայիկէսինտէ իսթինաֆ օլունմասը միւնասիպ կէօրիւնէրէք, մաատէյլ մէգքիւրէ, օլ սուրէթլէ թատիլ իտիլմիշ տիր։

(1) Հաճգ, մէննի իթմէք, եանի սէքսէնթրօ իթմէք։
(2) Նաֆգա, պօյնագ, չէօզմէք, իսլէլ վիրմէք։
(3) Մաահէլէ, խալէլ վիրիճի, պօզուճու օլան։
(4) Մէ-շիէ-է, իչթիքաա իտիճի։
(5) Պէսա, եայնագ, տաղըթնագ։

լունապիլէճէկի մուհարրէր իսկ տէ, հէյեէթի մէգքիւրէ հուգուգ վէ ճէզա տայիրելերինտէն թէրէֆքիպ իյլէնէճկի, վէ հուգուգ տայիրէսի իսկ, վիրմիշ օլտուղու հիւքմ ու գարարը, հէյեէթի ումմայիկէտէ թէրվիճ իտէճկի, վէ պիլ ֆարղ իբի տայիրէտէ ծատ զաթ պուլունտուղու հալտէ, լինաել հաճէ, եքսէրիյէնթէ միւրաաթի օլունտուգտա, հուգուգ տայիրէսինին զայրի տայիրէ ազասընտան պիր վէ եա իբի զաթընն, հուգուգ տայիրէսի աագասընընն րէյինէ իլթիհագըյլա, եքսէրիյէնթէ հասըլ օլարագ, պու սուրէթլէ պիտաեէթէն րույեէթ իթտիկի պիր իչի, եինէ հուգուգ տայիրէսի, իսթինաֆէն ֆասլ իթմիշ օլարագ, մասլահաթը հէյեէթի ումմայիկէէ գոյմագտան մագսուտ օլան ֆայտէ ֆէվվի օլաճաղը ճիհէթլէ, պու սուրէթ մուվաֆֆըգը գաթտէ վէ մասլահաթ օլամաեաճաղընտան, հուգուգ տայիրէսինտէն վիրիլէն հիւքմ ու գարարլարընն, մահքեմէյի թէմենիզին տիկեր տայիրէսինտէ իսթինաֆ օլունմասը միւնասիպ կէօրիւնէրէք, մաատէյլ մէգքիւրէ, օլ սուրէթլէ թատիլ իտիլմիշ տիր։

Պապը թատ. հաճգէ տայիր օլուպ, հավի օլտուղու մէվատտ ճիւմլէսինտէն իբի եիւզ եէթմիշ պէչինճի մաատէտէ, ումումէն մուվազզաֆինին(1), աէյն մուգտալիլինտէ հաճգ ու թէվգըֆի օլունաճագ մաաշլարը իչին, մըգտարլարը նիսպէթլէյլէ, տէրէճաթը միւթաատիտէ թախսիս ու թայեին գըլընմըշ իսկ տէ, պիլճիւմլէ մուվազզաֆինին, մէսարիֆի զաթիյէ վէ պէյթիյէէսի, պիթթապի մաաշըյլա միւթէնասիպ օլաճաղը ճիհէթլէ, հաճգ իչին, մաաշըն ազըզըընա չօգլուղունա պագըլմասը միւնասիպ, վէ գախէյլ սահիհէէ միւթէնէա օլամաեաճաղընտան, ալել ումում մաաշլար րուպունուն, հաճգ իտիլէպիլմէսի, էքսպունուն, հաճգ իտիլէպիլմէսի, էքսպերիյէնթէլ պիթթապիվպ, օլ վէճհիլէ թատիհ իտիլմիշ, վէ եինէ մաատէյլ մէգքիւրէնին թէագըդը սըրատա, մէտեունուն, հէնուգ տէր անպար իտիլմէէն մահսուլաթը հաճգ իտիլմէքտէ օլտուղունան պահսլէ, պագը թարաֆտան իտիֆֆաբը մուամէլէ օլունմուշ իտուկինտէն, հաճիգ վէ միւնթէճհինի հուգուգունու սիեանէթ իթմէք, վէ իբի թարաֆճա տախի, մուճիպլի զատը ու խասար օլմաեաճաղ, վէ խալգըմընըն ահվալընա թէվֆիգ օլունապիլէճէք սուրէթի իթթիֆաղ իյլէմէք էհէմմի ումուր օլտուղունտան, օլ մէպհասլարտա(2) խայլիճէ իճրայի միւզաքէրաթ օլունտուգտան սոնրա, էքլին եըղընըլարընն, վէ իգթիթաճ(3) օլունմամըշ սէմէրաթ(4) միսիլլու, հալէն պունա միւմասիլ պուլունապիլէճէք սայիր պագը մահսուլաթըն հաճգի ճայիր օլմաեաճաղընը թասրիհէն, մատիզ օլմաեաճաղընը թասրիհէն, մատէյլ մէգքիւրէնէ պիր ֆըգրա իլավէսի թէնսիպ օլունմուշ, վէ պագը մէգքիւրտան տիկեր մէվատտընան պագըլարը այնէն, վէ պագըլարը թասղըլարը այնէն, վէ պագըլարը թասհիհէն ճիւզիյնէ իճրասըյլա հիհաթը ճիւզիյնէ իճրասըյլա դաուլ օլունապագ, լաեիհայի մէպհուսլուն անհանընն նիսպէթի մուսահհահասը, (5) լէֆֆէն թագտիմ գըլընմըշ օլսաղ, օլ պագը էմր ու ֆէրման, հագրէթի մին լէհ իւլ էմրին տիր։

(1) Մավազզաֆին, մաաշլը մէէմուրլար։
(2) Մէպհասա, պիր նէսնէնին պահս օլունտուղու մէգալէ։
(3) Իգթիթաճ, գօբարմագ։
(4) Սէմէրաթ, մէյվէլէր։
(5) Մահահհահ, թահիհ իտիլմիշ։

ՄԷՁԼԻՍԻ ՄԷՊԻՍԱՆԸՆ ԻՃԹԻՄԱԻՆՏԷ, ԳԱՆՈՒՆԻՑՆԷԹԻ ԹԷՔԼԻՖ ՕԼՈՒՆՄԱԳ ԻՒԶՐԷ, ՈՒՍՈՒԼԻ ՄՈՒՀԱՌԷՄԷՅԻ ՀՈՒԳՈՒՐՑՑԷԼ ԳԱՆՈՒՆՈՒ ՄՈՒՎԱԳԱԹՐ ՏՐՐ։

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԼ

ՄԱՏՏԷ 1. Մէհաքլիմի նիզամկիեէեէ մուհավվէլ քեաֆֆէյի տաավէ, ակէրէճէյի էվլատէ, եանի պիտաէէթ մահքէմէլէրինաէ բուլեէթ օլունուր։ Գունլարան պէշ պին զուրուշա գատար օլանլարը, գաթիան, վէ մատաատար գապկլի խաթինաֆ օլարագ հիւքմ ու ֆատլ իտիլիր։ Տէրճէճէյի սանիյէէատ, եանի խաթինաֆտատ բուլեէթ օլունան տաավինէն հիւքմիւ տաիխ դաթի տիր։

2. Մէհաքլիմի խաթինաֆկիեէատէն վիրիլէն իլտիաթ էլէ, մէհաքլիմի խաթինաէկիեէատէն սուրճէթի դաթիկիեէատ վիրիլէն իլտիաթ, գապկլի թէմէլկ տիր։

ՊԱՊՐ ԷՎՎԷԼ

ՄԷՎԱՏՏՐ ՈՒՄՈՒՄԻՅԻՆԷՆ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ

3. Ալէլ ումում մահքէմէլէր, տավալարըն մուհաքէմէսինաէ վէ հիւքմինաէ, միւթէդիլ տիր. պինաէն այէյհ, տավալարըն սուրճէթի բուլեէթ ու ֆատլը էմինաէ, քիմէնէ թարաֆընատ միւտախէլէ օլունամազ։ Վէ պիր մահքէմէտէն վիրիլէն իլտիաթ, օլ մահքէմէտէն, վէ եախոտ անրն մաֆկէվգընատ (1) պուլունան սիկէր պիր մահքէմէտէն, սուլ ու գանուն տայիրէսինաէ, ֆէսախ վէ եա նագզ օլունմատըգտա, մէրի վէ միւթէպէր տատա օլունուր։

(1) Մա ֆէվգէնտա, եոգարտա, իսթիհան։

4. Ումուրը միւքէյէէէ մէէմուր օլան մէճալիս վէ տէվայիրտէն, վէ մէհաքիմ մարիֆէթիյլէ թէչէբբիւլ իթմէմիշ օլան գոմիսիօնլարատան, տատավիյի հուգուգըյէ հագգընատա վէրիլէն հիւքմ ու գարարլար, միւթէպէր աէյիլ տիր։ Շու գատար վար քի, մէճլիսէ Ա.Քեամը Ատիյէէնին ան ալէթընգը քիմատարընատա պէհան օլունուրու իւղրէ, միւտատի վէ միւտատի ալէյհ թարաֆընատան թայինէն օլունան հիւքմիէրին հիւքմիւ նագիզ օլուր։

ՊԱՊՐ ՍԱՆԻ

ՎԱԶԱՅիֆի ՏԱԽԻԼԻՅԷՆէ ՊԷՆԸՆՏԱ ՏՐՐ։

5. Մէհաքլիմի նիզամկիեէ մէէմուրլարը, էյէտմէ թամէլկիեէատէն մատատա կիինէլէրատ, լա ագալլ (2) պէշ սանէ մահքէմէտէ պուլունմատա մէճպուր տուր։ Պինաէն այէյհ, այթը այտա պիր քէրրէ, մէէմուրինի մէվճուտէնին վագըթ վէ սուրճէթի տէվամի, բուէտա թարաֆընատան պիթթայինէն, քէնատիէրինէ պէհան ու թէնպիհ օլունաուգատան պաշգա, պիր գըթա բուտուլատ պիթթանգիմ, մահքէմէնին տիվանխանէսինէ թաալիգ ու իլան օլունաճագ տըր։

6. Հէր մահքէմէ գալէմինաէ, այթը ատէտա ատֆթէր թուէթուլաճագ տըր. պունլարըն պիրինճիսի խաթիտատ ատֆթէրի օլուպ, մահքէմէնէ վէրուտա իատէն պիլ ճիւմլէ տրղատ վէ թագրիրլէրին թարիխլէրիյլէ, միւտատի վէ միւտատի այէյհին իամու չէօհրէթի, վէ թատիխնէնէթ, վէ մահէլլի լգատէթի, վէ տավանըն նէնէ տայիր օլաուգրու, վէ միւպաշըրըն իամու չէօհրէթի, վէ արզուհալ վէ եա թագրիրինն մահքէմէնէ վէրուտի թարիխի, միւթէսէլսէլ

(2) Լա ֆէալ, էն ազը։

(1) Նիւմէրօ այթընատա օլարագ, սըրատըյլա գայա օլունուր։ Իքինճիսի, ճէլպ ատֆթէրի օլուպ, միւտատի վէ միւտատի այէյհէ կէօնտէրիլէն տավէթիյէ, եանի իչզար բուտուլատըրընըն թարիխի, վէ գանպի միւպաշըրատա վիրիլտիկի, վէ թարաֆէ յնէն գանպի կինն մահքէմէյէ կէլէճէկի, վէ տավանըն խիւլասատը, քէզալիք սըրատըյլա գայա օլունուր։ Իչինճիսինի, սէնէտատի ատֆթէրի քի, ասհապը տատավի թարաֆընատան մահքէմէյէ թէսլիմ ու թէվտի (3) օլունան քեաֆֆէյի սէնէտատի վէ էվրագ իլէ, տաէտ վէ մէզգատար, վէ նէվ (3), վէ թարիխի իլէ, խիւլասատը աէրճալ գայա օլունարագ, պիյրի (4), մահքէմէնին ըէյիսի վէ զապթ քեաթիպի թարաֆընատան խիզա գէլընըր։ Տէօրտինճիսինի, գարար ատֆթէրի քի, պիր տավատա գարար վիրիլտիկի անտէ, խիւլասատը եանի, եաընըզ սուրճէթի հիւքմու գատըր գայա իլէ, պիյրի, հիւքմ իտէն ըէյիսը վէ ատզա ճանիպինատէն իզխա օլունուր։ Պէշինճիսի, իլտիաթ սիճիլի քի, մահքէմէտէն չէգան պիլ ճիւմլէ իլտիաթ, իչպու սիճիլէ գայա իտիլիր։ Ալթընճըսը, հասըլտի ատֆթէրի օլուպ, պու տախի, ուսուլ մախսուսէսի վէճհիլ, մահքէմէ մարիֆէթիյլէ ալընան իլտիաթ, վէ թէպլիգ, վէ սուրճէթ, վէ իհզար խարճլարըյլա, պիլճիւմլէ հասըլտի գայա օլունուր։ Իչպու ատֆթէրիրլէր քեաֆֆէյէթէն միճէյէտա օլարագ, հէր պիր սահիֆէյինին պալէտօընա, մահքէմէնին միհրիւ պասըլտըգտան, վէ պու միհրլէր գիյրինէ տախի, սըրատըյլա վէ հուրուֆլա (5)

(1) Մէ-ըէէէլըէլ, գինճիրլէմէ, սըրատըյլա։
(2) Թէվէռի, հըֆիզ էթմէք իչին թէսլիմ էթմէք։
(3) Նէվ, ճինս։
(4) Զէյդ, ալթ։
(5) Հ-ու-ր-ֆ, եազըլար, հարֆլար։
(6) Պէրճհուրէր, եազարագ։
(7) Թէհնէր, միհրիբլէմէք։
(8) Իռնէֆաէ, գուլլանմագ։
(9) Պէռ վէ գ-պաչէրէր, պաչլամագ։
(10) Պիլ-մուայէնէ, մուայէնէյէ խոչրէք։
(11) Պիլ-մուֆտագլէ, գարշըլաչըրարագ։
(12) Թահնիյէ, քէնարա եազմագ։
(13) Հաէ, գազմագ։
(14) Հաղգ, քեաղըտըն պոչ թարաֆը։

ատէտի վազ օլունուգատան, վէ գաչ տահիֆէէտէն իտարէէթ պուլունուգուրէ յիս թարաֆընատան, օ ատֆթէրէրին, էվվէլ ու ախըրընա, պիէթ թահրիր (6), թէմիէիր (7) վէ իզգա գըլընարգատան սօնրա, իսթիհմալինէ (8) պէտ վէ միւպաչէրէթ (9) օլունաճագը կիպի, այթը այտա պիր քէրրէ, ըէյիս թարաֆընատան, պիլ մուայէնէ (10) թատիգ վէ իզգա գըլընըր։ Վէ պունլարատան, իլտիաթ սիճիլինէ, պէհեր իլտի գայա օլունուգուգտա, պիլ մուգապէլէ (11) միւսէվէատէսինէ միւթապըգ օլտուղու, մահքէմէնին պաչ քեաթիպի թարաֆընատան թատիգ օլունուգատան սօնրա, ըէյիս վէ ատզա թարաֆընատան, միհրի զաթի իլէ միհրլէնիպ, պիր իլտի գայատի իլէ, տիկէր իլտի գայտը արաընտա, իլէ բարմագատան զիհատէ վէ եահոգատան պօշ մահէլլ պըրագըլմագ ճայիզ օլմատըգը կիպի, սաթըր արաարընա, վէ եա քենարա իլտիլէ վէ թահզիյէ (12) իսթիմգ, վէ եա իսա սաթըրատա պիր քելիմէ պիլէ հագ (13) վէ եա սիմմէ օլմագ, քիւլլիհեէն մէճմու տուր. անճագ, էնայէ թահրիրատ, պիր կիինա սէհվ վագը օլուր իսէ, ֆաղլա օլան քելիմէլէր պալէտսընա, լինճէ պիր չիզկի չէքիլէրէք, պունուն քէյֆիյէթէի, վէ նօգսան օլան քելիմէլէր տախի, օլ իլտիրն համիչինէ (14) եաղըլըպ, գիյրի ըէյիս վէ պաչ քեաթիպ թարաֆընատան իզգա իտիլիր։

7. Մուհաքէմաթ ֆատըրնատա պէհան օլունաճագը վէճհիլ, մուհաքէմէ վէ մուրաֆատա էնատսընատա թուէթուլաճագ զաթի վարագալարը, պիր սի-

եագտա եաբբլմբշ մաթպու (1) վա-
րագալար խղէրինէ թէպեհիշ (2) վէ
իմզա օլօնճաճաղընատն, իչպու էվրա-
գը մաթպուա տախի, ալթը այտա
պիր քէրրէ, մահքէմէճէ մուայենէնէ
վէ թէտագրագ, վէ պիր աէֆթէր օլ-
մագ խղրէ, սըրասըլյա վաղ ու թէր-
թիպ օլօնարագ, միւթէսէլսիլ նիւ-
մէրօ իլէ, մահքէմէնին միւհրիւ վաղ
ու թապ օլօնտուգատան ասնրա, ճիլա-
լէթ տիրիլիպ, հրֆիզ օլօննուր. վէ պու-
նա զապթ ճէրիտէսի տէնիլիր:

8. Միւտաաի վէ միւտաաի ալէյհ
թարաֆընատն մահքէմէնէ թէպիհ օ-
լօննան էվրագ վէ սէնէտաաթ աէրհալ,
ալթընճը մատտէսէ մէսթուր աէֆ-
թէրի մախտուսունա գայա օլօնտուգ-
ատան ասնրա, նէվ, վէ աաէսի, վէ
թարիհլէրինի միւպէյյէնին, ասհապը-
նա, մահքէմէնին պաշ քեաթիպլի թա-
րաֆընատն, մադպուդ իլմ ու խապէ-
րի վիրիլիր:

9. Մահքէմէնէ թէպիհ օլօննան էվ-
րագ վէ սէնէտաաթ սահիպլէրի, վէ եա-
խօտ վէքիլլէրի թարաֆընատն, թահ-
րիրէն խաթիտա օլօննուպ տա, րէյհան
մահքէմէ թարաֆընատն «Վէէնէ» տէ-
յի պուրրուխատըգճա, մահքէմէ քէ-
թէպէնին, օ մագուլէ էվրագ վէ
սէնէտաաթէն ասլընը վէ եախօտ սու-
րէթլէրինի, հիչ պիր քիմսէնէ վիրմէ-
կէ, վէ մահլէրինի պիլտիրմէկէ, մէէ-
զունիյէթի եօգ տուր. պունուն խի-
լաֆընատա հարէքէթի իտէն մէէմուր-
լար, սէնէտաաթ սահիպլինէ թէրէթ-
թիպ իտէճէք զարար ու զիեանըն
թազմինինատէն պաշգա, իճապը թագ-
տիրինատէ, մէէմուրիյէթլէրինատէն տա-
խի չըգարըլըր:

10. Մահքէմէտէն, էվրագ ու սէ-
նէտաաթը մահֆուզէնին, վէ եախօտ
սիճիլատ մուգայենա իլանաթըն սու-
րէթլէրի վիրիլմէք լազըմ կէլտիկի
թագտիրտէ, ամէլ ու իթիտալարա չա-
եան օլմագ իւզրէ, սուրէթլէրի ասըլ-
լարընա մութաապըգ օլտուղու, դէյ-
լինէ իչարէթ օլօննարագ, մահքէ-
մէնին միւհիւրիւ, վէ պաշ քեաթիպլին
իմզասըլյա թատուիգ ու իթա օլու-
նուր, վէ վիրիլմէճէք սուրէթլէրին մատլ
վէ խպարաթը, ասըլսըրընա մուխալիֆ
օլարագ, թէպհիլ ու թաղդիր օլու-
նաճագ օլուր իսկ, պունատն տօյաերը,
թարաֆէ յնատէն պիրինէ թէրէթթիպ
իտէճէք զարար ու զիեանատան, պաշ
քեաթիպ մէտուլ թուսթուլուր:

11. Պիր տավանըն րուհէթ ու միւ-
զաքէրէսիյլէ իքմալինէ գատար օլան
միւտաէթ զարֆընատա, մահքէմէ քէ-
թէպհի, օլ տավատա միւթէալլիգ
եվրագ ու սէնէտաաթը, մահքէմէ րէ-
յիսինին, թահրիրէն էմրի օլմատըգ-
ճա, ախէր պիր քիմսէնէ վիրմէմէզ. վէ
րէյհանին էմրի իլէ, լազըմ կէլէնլէրէ
իթա իտէճէկի վագըթ, էվվէլ էմիր-
ատ վիրճճէկի վարագա վէ սէնէտին
այնիյլէ պիր սուրէթինի չըգարըպ, աս-
լընա մուխալիֆ օլտուղու, մահքէմէ
պաշ քեաթիպլինէ իմզա, վէ րէյհան
մահքէմէնէ թատիգ իթթիրտիքատէն
ասնրա, իչպու սուրէթի մուսատտա-
գա, ասլընըն իատէսինէ գատար, ա-
սըլ հիւքմիւնատ հրֆիզ ու իսթիմալ
օլօննուր:

12. Մահքէմէնէ թէպհիհ վէ եա է-
մանէթէն թէվտի օլօննան ագճէլէր,
եալընըզ րագդամ իլէ օլմատարագ,
թէքմիլ հուրուֆ իլէ, աէֆթէրի մախ-
սուսունա գայա օլօննտուգատան ասնրա,
մահքէմէ սանտըղընա վիրիլիր. վէ պու-
սանատըղըն մէէմուրու տախի, սահի-
պինին իսմի, վէ ագճէնին մըգտա-
րընը, գօչանըը պիր աէֆթէրէ գայա
իլէ, ուսուլի իւզրէ, պիր բարչասընը
քէսիպ, պատէլ թէմմիր, մադպուդ
իլմ ու խապէրի օլագ իւզրէ, սահիպ-
նէ վիրիր:

13. Զապթ քեաթիպլէրի, վազայի-

(1) Մաֆպու, պատմա օլարագ:
(2) Թէպհիհ, թէմիզ չէքմէք:

ֆի մէէմուրէյէրինատ թէքեատիւ (1)
էյլէտիբէյէրի հալատ, րէյհա թարա-
ֆընատն թէքմիր, վէ լէտէլ իգթիզա
(2) աղլէ եա թէպտիլլէրի լազըմ կէլէն
մագամա իսթար օլօննուր:

14. Կէրէք ատհապը տատավի թարա-
ֆընատն, մահքէմէնէ թէպհիմ գըլը-
նատն սէնէտաթի, վէ էվրագ, վէ նու-
գուտ, վէ էշէանըն, վէ կէրէք մահ-
քէմէ աէֆթէրլէրինին հիւանի մուհա-
ֆազատընատն, մահքէմէ րէյհան տա-
խի մէտուլ օլուր:

ՊԱՊԸ ՍԱԼԻՍ

ՄԷՊԱՏԻՒ ՏԱՎՍ. ՀԱՅԳՐՆՏԱ ՏՐՐ

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Իրնէսալար պայէ պէր·

15. Հէր պիր տավա, արզուհալ իլէ
պէհան օլօննագ լազըմ տըր:

16. Արզուհալտա, եագըլտըղը կիւն
վէ այ, վէ սէնէ թարիհլէրէ, վէ միւտ-
տաի իլէ միւտտայի ալէյհին իսմ ու
շէօհրէթի, վէ սանաթ, վէ մահէլլի իս-
գամէթի, վէ թարաֆէ յնատէն պիրի,
թէպտայի Տէվլէթի Ասլիյէտէն օլ-
մատըղը թագտիրտէ, գանղի տէվլէթ
թէպտատընատն պուլունտուղու, վէ
տավանըն խիլաֆտասը թահրիր օլօն-
մագ, վէ արզուհալըն ղէյրի, սահիպ
խթիտա թարաֆընատն իսմա վէ եա
թէմհիր գըլընմագ, վէ արզուհալ վա-
րագայի սահիհէ իւզրինէ եագըմըշ
պուլունմագ, լազըմ կէլիր:

Վէքիլ իմզասըլյա տախի արզուհալ
թագտիմ օլօննագ ճայիզ օլուպ, ֆա-
գաթ, վէքեալէթի սէնէտինի համիլ (3)
օլմատը, վէ պա սէնէտի մուսատտագ

(1) Թէտեատէ, թէնպեհէք:
(2) Էհեմէ էքրենէ, իգթիզա իթտիքատէ:
(3) Համիլ օլմագ, եէտինատ պուլունմագ:
(4) Մէնշ, պիր չէյլէն պագչատըղը, հասըլ
օլտուղու մահէլլ:

վէքիլ օլտուղունու, իմզասընատա թահ-
րիր իթմէսի լազըմ կէլիր:

17. Արզուհալ տօղրուտան տօղրու-
եա մահքէմէնէ վիրիլիր:

18. Տավանըն, գանղի մահքէմէտէ
րուհէթ օլօննմատը լազըմ կէլէճէկի,
պէր վէճճի աթի թայենին ու պէհան
օլօննուր:

Էվվէլա, հէր տավա, միւտտայի ա-
լէյհին իգամէթիկատը մահքէմէսինատէ
րուհէթ օլօննուր, ֆագաթ, միւտ-
տաի, տավասընը, միւտտայի ալէյհին
իգամէթիկատը օլմատըղը հալտէ,
մուվագգաթէն պուլունտուղու պէյ-
տէնին մահքէմէսինատէ, վէ եախօտ
մէնշայի (4) իտտտաա օլան էշէանըն
թէահիւա ու թէպհիմ օլօննտուղու,
վէ եա ագճէնին թէէտիյէ օլօննա-
ճաղը մահէլլէրին մահքէմէլէրինատէն
հէր դանղիսինատէ միւրատտ իտէր իսկ,
ֆագաթ ու րուհէթ իթթիրմէկէ միւգ-
թէտիր օլուր:

Սանիեա, պիր տավանըն րուհէթի
էնտասընտա օլ տավատա միւթէալլիգ
օլարագ թէահիւա վէ քէֆալէթի մատ-
տէլէրինատէն տօլաերը տիկկր պիր տա-
վա հուտուս (5) իտէր իսկ, տավայի
հատիսէ (6), տավայի ասլիյէտէն րուհ-
էթ օլօննտուղու մահքէմէնէ հավա-
լէ օլօննուր. ֆագաթ, տավայի ասլիյ-
էէնին, միւճերրէտ տավայի հատիսէ-
տէ, միւտտայի ալէյհ օլան քիմսէնէի
քէնատի մահէլլի մահքէմէսինատէն պաշ-
գա պիր մահքէմէնէ իհզար միւտա-
տըլյա թատնի (7) օլօննմուշ օլտուղու
գարինէյի հալիյէ (8), վէ եա պագը
էվրագ վէ սէնէտաթի տէլալէթի (9) իլէ
սատպէթ օլուր իսկ, օ հալտէ թէահիւա
վէ քէֆալէթի տավասընատա, միւտ-
տայի ալէյհ պուլունան չախսըն իհ-
զար օլօննտուղու մահքէմէտէն, նագ-

(5) Հուտուս, զուհուրա կէլմիչ:
(6) Թատնէ, ուսթալագ, հիյէ գուլանմագ:
(7) Գաբինէյէ հալիյէ, մէվճուտ օլան տէլիլ,
իսպաթ:
(8) Տէլալէթ, տէլիլ օլմագլըգ:

լի տավաեա , հագգ ու սելահլյեկեթի վար տըր :

19. Հէր պիր արզուհալըն , մահքեմէնէ իթա օլունաուզու ադրպինաէ , սեքիզինճի մաահէտ պէնան օլունաուզու վէճհլէ , տէֆթէրլի մախսուսունա գայա , վէ զահրընա (1) գայա թարիխի , վէ տէֆթէրը նիւմէրօսու վազ ու թահրիր օլունարագ , ըէյհի մահքեմէնէ վիրիլը . ըէյհա տախի տավանըն միւպաշըրընը վէ զապթ քեաթիխնի պիթթայինն , արզուհալա իշարէթ էյլէմիքաէն սօնրա , իշգու իշարէթ տախի , տէֆթէրէ նագլու լմըլա , վէ միւպաշըրընն եէմինէ , մէէմուրիյէթինի միւպէյինն պիր բուսուլա իթա օլունուր :

20. Թարաֆէյն , սուրէթի խատտա վէ միւտաֆաալարընը , վէ տէլայիլինի մահքեմէնէ թահրիրէն պէնան խէպիլըլէր , պու սուրէթտէ , միւտաի օլան քիմսէ , արզուհալը մահքեմէնէ հավալէ օլունուգտան սօնրա , սուրէթի խատտասընը վէ տէլայիլինի միւպէյինն պիր լայհա թահզիմ վէ խաթիննա (2) էյլէմիկի սէնէտաթ ու էվրադըն սուրէթլէրինի բապթ իլէ , իքիշեր նիւսխէ օլարագ , մահքեմէնէ իթա ու թագահիմ իթմէսի լազըմ կէլիր :

21. Միւտաինն թագահիմ խաէճէկի լայհա վէ էվրագ սուրէթլէրինն պիրեր նիւսխէսի , մահքեմէտէ պիթթէվզիք (3) , տիկեր նիւսխէլէրի , պիր հաճթա զարճընտա , եինէ թահրիրէն ճէվապ վիրմէք իւզրէ , միւտայի ալէյհէ իրսալ ու թէպլիղ (4) օլունուր , վէ անտէն սօնրա , թարաֆէյնին միւհաքէմէսիյլէ տավանըն ֆասլը իչին , պիր կիւն թայինն գըլընըր . չու գաաար քի , միւտայի ալէյհին , վաբագայի ճէվապկիյէսի , պիր հաճթա զարճընտա , մահքեմէնէ վիրուա իթմէմիկի հալտէ , իշգու գուսուրու , միւտաինին իֆասլի վէ միսթէտիկեաթընըն (5) գապուլինի միսթէղիմ (6) օլմաեընդ , միւտաֆասյի չիֆահկիյէսի (7) իւղէրինէ , բույեէթի տավա օլունուր :

22. Միւտաինն , լայհա վէ էվրագ սուրէթլէրի , միւտայի ալէյհէ կէօնտէրիլէճէք տավէթկիյէ բուսուլասյլա պէրապէր իրսալ օլունմագ ճայիզ օլսա , ֆագաթի , օլ հալտէ , տավէթկիյէ բուսուլասընտա կէօսթէրիլէճէք մէհլ (8) իլէ հաճթասան ադալ օլմագ :

ՖԱՍԼ ՍԱՆԻ

Թարաֆէյնէն սուրէնի ճէլտ վէ իհզարը պէնանընդա պըր

23. Թարաֆէյնէն մահքեմէնէ ճէլտ վէ իհզարլարը , արզուհալըն տէֆթէրէ գայտլարը սըրասընճա , մուհաքեմէ օլունաճագլարը կիւն պիթ թայինն , տավէթկիյէ , եանի , իհզար բուսուլարընըն քէնտիլէրինէ իրսալ վէ թէպլիղկիյէ իճրա օլունուր :

24. Տավէթկիյէ վարագալարը , իքիշեր նիւսխէ օլարագ թահրիր , վէ մահքեմէ միւհրիյէ թէմհիր օլունուր :

Վարագայի տավէթկիյէնին քեաֆֆէսինտէ , կիւն վէ այ , վէ սէնէ թարիխլէրի , վէ թարաֆէյնին իսմու չէօհրէթ վէ մահէլլի իգամէթլէրի , վէ էճնէպի օլանլարըն թավկիյէթլէրի , վէ միւպաշըրըն իամի , վէ թարաֆէյնին մահքեմէտէ հաղըր պուլունաճագ կիւնլէրի , թահրիր օլունուր :

25. Տավէթկիյէ բուսուլասըը մահքեմէնէ ճէլտ օլունաճագ քիմէնէլէ-

(1) Զահրընա , քեաղըտընն արգա թարաֆընա :
(2) Խաթինաա , կիւվէնմէք , տաեանմագ ,
(3) Պէր ընվէրճֆ , այը գէօեարագ :
(4) Թեպլիղ , կէօնտէրմէք :

(5) ՄէսԼԷհկեաէ , խաթխատալար :
(6) ՄէսԼԷհեղհմ , սէպէպ օլաճու օլան :
(7) Շէֆֆահի , աղըզտան սէօյլէեէրէք :
(8) Մէհլ , միհլէթ :

րին , միւպաշըր վասըթասըյլա , պիզզաթ քէնտիլէրինէ , վէ եախօտ իգամէթկեահընտա սաբին պուլունան ադրապա վէ եա խըտամէթքեարլարընան պիրինէ թէպլիմ օլունուր :

26. Միւպաշըր , տավէթկիյէ բուսուլասընը , մուէթտադա իգամէթկեահտա թէպլիմէ մէճպուր օլմաեընդ , ճէլտ օլունաճագ քիմէնէնին զաթընա օլմագ իւզրէ , իգամէթկեահընըն խաբիճինտէ , վէ պիր սէֆիհէտէ (1) պիլէ , թէպլիմ իսէպլիլը : Վէ էկէր , իհզար օլունաճագ շախս , թէպտայի էճնէպիկեէտէն իսէ , գօնսօլոսունա , վէ եա թէրճիւմանընա , վէ պիր չիրքէթ չիւրքէքեասընտան օլուպ տա , չիրքէթ պագը իսէ , չիրքէթին իգամէթկեահընտա պուլունան միւտիր վէ եա չիւրէքեասընտան պիրինէ , վէ իճլաս հալինտէ իսէ , սինտիքէրինտէն պիրինէ , իթա վէ թէպլիղ իտէր : Վէ էկէր շախսը մէրգում , իհզար օլունաճագ մահքեմինէն , տայիրէյի հիւքմիւ խարիճինտէ պիր մահէլլտէ մուգիմ իսէ , տավէթկիյէ բուսուլասը , քէնտիսինէ թէպլիղ օլունմագ իւզրէ , ըէյհի մահքեմէ թարաֆընտան , օլ մահէլլին , պիւթիւք մէէմուրունա եաղըլաճագ թահրիրաթա լէֆֆէն , իրսալ գըլընընը : Վէ մէմալիքի էճնէպիկեէտէ օլաուղու թագահիրտէ , քէղալիք , քէնտիսինէ թէպլիղ օլունմագ իւզրէ , պա թահրիրաթ , ումուրու խարիճիյէէ նէզարէթինէ կէօնտէրիլիր : Վէ մալիումմ պիր իգամէթկեահը , վէ եա մահէլլի սէքէնասը օլմասըղը սուրէթտէ , տավէթկիյէ բուսուլասը , մահքեմէ ըէյհինին էմրիյլէ , տավանըն արզ օլունաուղու մահքեմինին տիվանխանէսինէ թաալիգ , վէ պիր սուրէթի ղազէթտէա տէրճ իլէ , իլան խտիլը :

27. Միւպաշըր , տավէթկիյէ բուսուլասընը , կէրէք պիզզաթ ճէլտ օլունաճագ քիմէնէնէ , վէ կէրէք ադրապա վէ խըտամէթքեարլարը վասըթասըյլա , իգամէթկեահընա , վէ եախօտ պալէտտէ մուհարրէր ատէմլէրտէն պիրինէ թէպլիմ էյլէմէք , տիկեր պիր նիւսխէսինի , թէպլիմ իթտիկէ քիմէնէնէ , ախզ իթմիչ օլաուղունու , վէ եէվմի թէպլիմինի միչիր , իմզա վէ եա թէպլիղ իթտիրտիքտէն սօնրա , հրճիզ օլունմագ իւզրէ , մահքեմէնէ իթա խտէր :

28. Տավէթկիյէ բուսուլասը , թէպլիմ օլունաճագ քիմէնէ , միհրիւ օլմասըղընը , վէ եաղը պիլմէմէհկինի պէնան , վէ եա միհիւր պասմագ , վէ եա իմզա գօյմագտան խոթինքեաճ իտէր խէ , օլ հալտէ միւպաշըր , տավէթկիյէ բուսուլասը սահիպինէ վիրիլմէհկինի , վէ իմզա գօյմագ իսթէմէտիկինի , վէ սայիր կիւնա սէպէպինի , տավէթկիյէ բուսուլասընըն նիւսխէյի սանկիյէսինէ թահրիր իթտիրէրէք , ճէլտ օլունաճագ քիմէնէ , էկէր պիր գարիյեէտէ սաբին իսէ , գարիյէ էյհամ (2) վէ մէլհթարլարընտան , վէ եախօտ բաբասլարընտան մէվճուտ օլանլարընա , վէ պունլարտան քիմնէ պուլունամագ իսէ , գարիյեէնին իլէրու կէլիրլէրինտէն էքի իւչ քիշիէէ , վէ մէէմուրինտէն պուլունտուղու սուրէթտէ տայիրէսի ամիրլէրինտէն պիրինէ , վէ գասապատա սաբին օլտուղու հալտէ , մահէլլէսի էյհամէ վէ մէլհթարանընտան գանղիսի պուլունապիլիր իսէ անլէրէ , վէ միհքին օլտուղու թագտիրճէ , գօհշուլարընտան պիր իչհինէ , վէ կէմիտէ իսէ , կէմինին գաբուտանընա , իմզա վէ թէպլիղ իթտիրմէկէ , վէ պունլարտան հիչ պիրինին իճրասընա տէսթիրէս օլունամագ իսէ , տէրհալ քէյֆիյեէթի , մահքեմէ ըէյհինէ իհթիար իթմէկէ , միւպաշըրլար մէճպուր տուր :

29. Եիկիրմի պէչինճի , եիկիրմի ալթընճը , եիկիրմի եէտինճի , եիկիրմի

(1) Սէֆհէ , կէմի :

(2) Էյհամ , իսմալար :

սէքիղինճի մատաէլէրին , ահ.քեամը միւնաէրիճէսինէ թէվֆիգ հարէքէթ օլունամաըղը հալտէ, իրսալ վէ թէսլիմ օլունան տավէթիյէ բուսուլասը , քէնէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ տիր ։

30. Միւպաշըրըն գուսուրունան տօլաեր , տավէթիյէ բուսուլասընըն հիւքմիւզ գալտըղը թէպէ յէհուն իտէր իսէ , միւպաշըր , հիւքմիւզ գալան բուսուլա մասրաֆընըն թազմինինէ մէճպուր օլուր , վէ իճապէնա կէօրէ , մէէմուրիյէթինտէն թարտ տախի օլունուր ։

31. Մէվաատը միհիմմէ վէ միւթաճէլէտէն մաատա խուսուսաթտա իհզար օլունաճագ քիմէնէնէն իգամէթկեահը , մահքէմէնին պուլունտուղու չէհիր վէ եա գասապա տէրուննինտէ օլտուղու սուրէթտէ , տավէթիյէ բուսուլասընտա կէօսթէրիլէճէք մէհ , բուսուլանըն թարիխի թէպլիղինտէն իթիբարէն , իչ կիւնտէն ադալ օլամազ ։ Օլ քիմէնէնէն իգամէթկեահը զիքր օլունան չէհիր վէ գասապա խարիճինտէ եանի պիր գարիյէէտ , եախօտ տիկէր պիր գալա վէ եա լիվա տախլինտէ օլտուղու հալտէ , մէսքէնի օլան մահէլլին , խապաթը վիճուտ իտէճէկի մահքէմէէ գաչ սաաթ մէսաֆէսի վար իսէ , պէհէր ալթը սաաթ , պիր կիւն իթիխարըճէյլիյլը , մէհլի մուայէնէ զամմ օլունուր ։

32. Անատօլու վէ Ռումէլի գըթալարընըն , բէք իչէրուլէրինտէն , վէ Մըսըր վէ Թարապլուսու ղարպ , վէ Թունուս , վէ Հիճազ , վէ Եէմէն կիպի , Մէէմալիքի մահրուսէնին գըթաաթը պայիտ վէ սայիրէսինտէն , վէ Մէմալիքի մահրուսէնէ հէմճիվար օլան մէմալիքի էճնէպիյէէտէն իհզար օլունաճագլարա , իքի այտան տէօրթ սաաա , վէ հէմհուտուտա օբմաեան մէմալիքի էճնէպիյէէտէն կէթիրիլէճէքլէրէ , տէօրթ այտան ալթը սաա տար , վէ Ամէրիգա միսիլլու մէմալիքի պայիտէտէն կէլէճէքլէրէ , պիր սէնէ մէհլ թայէհն օլունուր ։ Մունթազամ վաբօր իչլէմէեէն սատալարտան , վէ մէմալիքի պահրիյէտէն իհզար օլունաճագլարա վիրիլէճէք միւտտէթ , իճապէնա կէօրէ , մահքէմէ ճանիպլինտէն թայէհն իտիլիր ։ Տիւէլի էճնէնպիյէէ մէմալիքինտէն ճէլպ օլունաճագլարըն միւտտէթի , մուհարէպէ կիպի ահվալը ֆէվգէլատէտէ ([1]), թէմմտտ ([2]) օլունուր ։

33. Պիր տավա , մէվաատը միւթաճէլէտէն օլտուղու հալտէ , միւտտաինն , իսթիտայի մախսուսու իզղերինէ , միւտտաի ալէյհ տէրհալ , վէ եախօտ իսթիտանըն իրթէսի կիւնիւ , մահքէմէէ ճէլպ օլունապիլիր . վէ մէյտանտա սէնէտաթը րէսմիյէէ կիպի , տէլայիլի գավիյէէ պուլունտուղու թագտիրտէ , միւտտաի ալէյհէ թէրէթթիւպ իտէճէք զարար ու զիեանըն թազմինի զրմինտա , միւտտայիտէն քէֆալէթ վէ եա թէէմինաթը գավիյէէ ալընտըգտան սոնրա , միճէրրէտ վիգաեայի հուգուգ իչին , միւտտաի ալէյհին էմվալը տախի , հաճզ իթիտիրիլէպիլիր ։

34. Օթուզ իչիճինճիւ մատտէտէ պէհան օլունան ճէլպ վէ իհզար քէյֆիյէթի , իգամէթկեահը օլմաեբպտա , մահէլլի ախէրէ աղիմէթ ու ղայպուպէթի մէլհուզ օլան չախս հագդընտա , վէ թէլէֆ վէ զիեաի միհթէմէլ վէ գապիլ պուլունան էմվալ ու էշեայի մէնդուլէէէ միւթաալիգ տավալարտա , վէ սայիր էմնալի օլան խուսուսաթտա տախի ճարի օլապիլիր ,

([1]) Ֆէվգէլատէ , ատէթին խարիճինտէ ։

([2]) Թէմտէ , ուղաթմագ ։

ՊԱՊԸ ԲԱՊԻ

ՄՈՒՀԱՌԷՄԱԹԱ ՏԱՑԻՐ ՏԻՐ

ՖԱՍԼԸ ԻՎՎԷԼ

Մէհտէթի Նէզտիյէէտ , տահտէթմէրըն ալինէ օլմաը , վէ ահմադրա զաղըԼանըն ահուէրին Ֆէթուա պէհանընտա պէըր ։

35. Մէհաքիմի նիզամիյէէտ , մուբաճաաթ ալինէն ([1]) իճրա օլունուր . ֆագաթ , ալինի իճրասընտա խէճալէթէ վէ եա մահզուրու ([2]) մուճիպ օլան տավալար , մահքէմէնին գարարընըլա , խաճիէն իճրա օլունապիլիր ։

36. Էմնայի մուհաքէմաթտէ , մահքէմէնին ումուրու զապըԼթասը , րէյիս պուլունան զաթա մուհավվէլ տիր ։

37. Էմնայի մուհաքէմէտէ , թարաֆէյնտէն պիրի սէօյլէը իքէն , տիկէրի անըն սէօղիւնիւ քէմէքը , վէ եախօտ իֆհամէսի խիթամ պուլմագընըղըն ճէրհ ու թէքզիպէ գալտըղընմագ , վէ եախօտ խասմէ գարշը , էլֆաղը թահդիրիյէէ իսթիմալ էյլէմէք կիպի հարէքէթէ ճիւրաթ էյլէր իսէ , րէյիս թարաֆընտան մէհն օլունուր ։

38. Իսթիմաի մուհաքէմաթ իչին , խարիճտէն մահքէմէէ կէլէնլէր , քէմալի էտէպ վէ սիւքիւթ իւզրէ տուրուպ , նիզամընըն վիգաեէսի իչին , րէյիսին քեաֆիֆէյի եվամիր ու թէնպիհաթընա , տէրհալ իթաաթա մէճպուր տուր ։ Սամիինտէն ([3]) հէր քիմ օլուր իսէ օլսուն , րէյիսին էմր ու թէնպիհինէ իթաաթ իթմէղ , վէ եախօտ թարաֆէյնին իֆհամէլէրի , վէ րէյիս վէ ահզանըն քէլամը , վէ մահքէմէնին հիւքմու գարարը հագդընտա թահսին ([4]) վէ եա թագպիհի ([5]) միւթէզամմին պիր կիւնա իչարէթ վէ հաբէքէթ խաէր , վէ եախօտ հէր նասընսա , կիւրիւլտիւ վուգուհնէ սէպէպ օլուր իսէ , գալտըղ կիթմէհնէ էմր օլունարագ , ինգըեաս ([6]) իթմէհիկի հալտէ , տէրագաթ ախզ ու կիրիֆթ օլունարագ մահքէմէէտէն թարտ իտիլիր ։

39. Կիւրիւլտիւնէ սէպէպ օլան քիմանէ , մահքէմէ մէէմուրին վէ խատէմէսինտէն օլտուղու հալտէ , օթուզ սէքիղինճի մատաէտէ պէէան օլունան մուամէլէտէն պաշգա , պիր այըգ մասաղ գալի օլունուր ։

40. Ահանըն վէ սայիր մէէմուրինի մահքէմէնին իճրայի մէէմուրիյէթլէրի էճնասընտա , նամուսունա թօգունմագ , վէ եա պունըարը իխաֆէ ([7]) իթմէք միսիլլու հարէքէթէ ճէսարէթի իտէնլէր , րէյիսին էմրիյլէ , տէրհալ ախզ ու կիրիֆթ օլունարագ , մահքէմէնին գարարնամէսիյլէ , թէվգըֆնամէսինէ իրսալ օլունուր , վէ եիկիրմի տէօրթ սաաթ գարֆընտա պիլ իսթինթագ , թէօհմէթինի իսպաթ իտէր սուրէթլէ , մէէմուրու ճանիպլինտէն եաբըլաճագ թագրիր իւզերինէ , եիկիրմի տէօրթ սաաթտան պիր հաֆթաեա գատար , հապսա իլգա իլէ , միճազաթ օլունմասընա , մահքէմէ թարաֆընտան հիւքմ օլունուր ։ Միւթէէհմ , տէրագաթ , ախզ ու կիրիֆթ օլունամասընը հալտէ տախի , ալէյհինէ սաիֆ իւզրէր ճէզա ղրեապէն հիւքմ օլունուպ , ֆագաթ , պու պապտէ եաբըլաճագ իլամըն , քէնտիսինէ վէ եա իգամէթկեահընա , թէպլիղի թահրիհինտէն օն կիւն միւրուրինէ գատար , հապս օլունմագ իւզրէ , քէնտիլինէն կէլիր իսէ , օլ հալտէ , տէֆի տավաեա հագդը օլուր ։ Միւթէէհմին թէօհմէթի , ճէզա գանունունամէսի մուճիպինճէ , մէգքիւր ճէզատան , էշէատի ([8]) միւճազաթը միւտ-

([1]) Ալինէն , հէր քէս հուգուրունտա ։
([2]) Մահզուր , զարար ։
([3]) Սամիլէր , տամիլէր , տիկնէյիճիլէր ,
([4]) Թահսին , պէկլէմէք ։
([5]) Թագպիհ , աերպլամագ ։
([6]) Ինգըեաս , իթաաթ ։
([7]) Իխաֆէ , գօրգութմագ ։
([8]) Էշէատ , չօգ չէտիտ ։

թէզլիմ կէօրիւլիւր իսէ, օլ հալտէ, գանունու մէզքիւր ահքեամընա թաթպիգան, մուհաքէմէ, վէ թէէհիպլի իճրա օլունմադ իւզրէ, քէյֆիյէթէ, իճապ իտէն մահքէմէյի ճէզալայէէ հավալէ օլունուր։

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Թաբաֆէյնէն մահէեզեե կէլմէլէրէ, վէ պավանըն սուրէրի բայէրի պէեանընդա ուբր։

41. Միւտաաի վէ միւտաաի ալէյհտէն հէր պիրի, մահքէմէէ պիզ զաթ կէլմկէ, վէ եահօա պիր մահքէմէ տաավի գալէմինտէն մուսաատուդ վէքեալէթնամէ իթասըլլա, վէքիլ կէօնտէրմէկէ, վէ եահօա վէքիլ իտէճէկի քիմէնէ իլէ պիրլիքտէ կէլիպ, վէքեալէթինի թէսճիլ (1) իթտիրմկէ մէճպուր ուուր։

42. Պիր մահքէմէտէ, մուհաքէմէէ թէվքիլ (2) օլունան քիմէնտէնէն վէքեալէթի, օլ մահքէմէնէն նիհայէթ (3) գարարընըն թէֆհիմինէ գաառ միւթէպէր օլուպ, իթտիրազ ալէլ հիւքմ, վէ իսթինաֆ, վէ իտտէյի մուհաքէմէ, վէ թէմմիպ իսթիտալարընա տաիի վէքիլ օլտուղու, վէ եահօա տավանըն ասն տէրճէճէէ գաառ մուհաքէմէնէ մէճզուն պուլունտուղու, վէ եահօա հէր վէճհլէ վէքիլի միֆիվվէզ (4) վէ մուրախխաս իտուկի, վէքեալէթինամէսինտէ միւսաղրահ (5) օլմատըգճա, մուհաքէմանընըն հէր պիր տէրճէսինտէ գապուլ օլունամադ։

43. Մէհաքիմի նիզամիյէէ մէճմուալարընատն հիչ պիրիսի, պիր մահքէմէտէ տավա վէքեալէթինտէ պուլունամադ. անճագ, քէնտի տավասը իչին պիզզաթ մուհաքէմէէե սէլահիյէէթի օլտուղու կիպի, դէվճէսինէ, վէքէնտիսինին վէ զէվճէսինին ապա ուէճտաա, վէ եվէտա ու ահֆատընա, վէքեալէթի իտէպիլիր. վէ վասի իսէ, պիլվիսաէե, վէ միւթէվէլլի իսէ, պիլի թէվլիէե մուհաքէմէ օլապիլիր։

44. Եէվմի մուայէնատէ, մահքէմէէ կէլճէէք ասհապը տաավի, «էլ ապատՓի էլ ազատմ» գահտէսինէ թէվֆիգան, միհղիր վասըթասըլլա, մահքէմէ օտասընա ճէլզ, վէ, ասըլ, վէ եահօա վէքիլ օլտուղարը պիլի թահդիդ, վէքիլ օլանղարըն վէքեալէթի սէնէտի ախզ ու հըճվ, վէ եահօա չիֆահէն թէվքիլ օլունուր իսէ, քէյֆիյէթէ, թէվքիլի իսթիտանըն գիյըրնէ գայտ իլէ, միւվէքքիլէ (6) իմզա իթտիրիլտիքտէն սոնրա, զապթ քեալթիպի մարիֆէթիլէ, էվվէլա միւտաաինին, վէ պատէհու միւտաաի ալէյհին արզուհալ վէ լայիհա, վէ եվրադը սայիրէէրի դրատթ օլունտուղտան սոնրա, քէզալիք, իպթիտա միւտաաի, վէ պատէհու միւտաաի ալէյհին իֆհատաթը իսթիմա օլունուր։

45. Կէրէք միւտաաի, կէրէք միւտաաի ալէյհին չախսը, մահքէմէճէ մէճհուլ պուլունտուղու, վէ իգամէ օլունան տավա, քէնտի տավալարը օլտուղունա տէլալէթի իտէ էէտալէրինտէ էվրադը միւթէպէրէ պուլունմատըգը թագտիրտէ, չախալարընը, վէ իսմու չէօհրէթիլէրինէ սանաթ ու մահէնի իգամէթլէրինի մուտալիֆ (7), մահէլլէյէրի մընթաբընատն, վէ եահօա թաալի օլտուղարը էտնաֆ քէթխուտասընատն, վէ եա ամիր վէ զաալիթլէրինտէն, պիր դրթա իլմ ու խապէր կէթիրիլմէսի լազըմ ուբր։

46. Էնսայի մուհաքէմէտէ, թաբաֆէյնէն պիրի, սատէհին (8) խարիճինէ չըզար, եահօա մահքէմէճէ օլունան սիւալէ ճէվապ վիրմէզ իսէ, պիրինճի վէ իքինճի տէֆա իսթիթար օլունարադ, խիթխաալ (1) իթմէզ իսէ, միւճաէլէպէտէն (2) խիթինա (3) իթմիշ սատ օլունուր։

47. Էմրի մուհաքէմէնին խատէսի, ըէյհտէ պիտ օլտուղունատն, միւսաֆատ էանասընատա, սաղատատն հիշպիրի, միւտաաի վէ եա միւտաաի աէյհ իլէ միւքեալէմէ իտէմէէէճէկի կիպի, միւզաքէրէ վագթի կէլմէմիշ իբէն, օլ տավա ալէյհինէ, վէ եա լէհինէ պիր կիւնա ըէյ ու էֆքեար պէեան իթմէքտէն, վէ եահօա թաաֆէյնատէն պիրի իլէ միւպահատաա կիրիչիպ, վագը օլան խատատա, վէ եա ատֆի թէէյհա, վէ եահօա ճէրհ իտէր էապատը տէլայիլ սէրա իթմէքտէն իճթինապ իտէճէք տիր։

Շու դատար քի, միւտաաի վէ միւտաաի ալէյհտէն պիր կիւնա սիւալ վէ իսթիֆսար (4) օլտուղու թագտիրտէ, թաբաֆէյն իֆհատաթընը իքմալ էյլէտիքտէն սոնրա, ըէյհտէն պատէլ իսթիֆսան (5) սիւալ վէ իսթիֆսահ իտէր։

48. Պիր մահքէմէէե, զաթը մատաանաթճա, վազայիֆինտէն օլմատան պիր տավա արզ օլունտուղու թագտիրտէ, թաբաֆէյնատէն պիր կիւնա թալէպ վէ իթթիրազ վագը օլմատընը, վէ բույէթինէ միւպաշէրէթի դէլիլնմըշ օլտա պիլէ, մահքէմէ օլ տավաէը բէտտա իթմէկէ մէճպուր ուուր։ Պիտնատէն ալէյհ, թաբաֆէյնին արզուհալ վէ էվրադը դրատթ օլունտուղտան սոնրա, տավանըն բույէթինէ մահքէմէնին սաղահիյէէթի օլմատընը անղաչընըը իսէ, պիլ միւզաքէրէ, վիրիլէճէք գարար, թաբաֆէյնէ թէֆհիմ օլունարադ, մուրաֆատատն սարֆը նազար օլունուր. օլունմաէընը տա, օլ տավաէը բույէթի իթմիկի թագտիրտէ, օլ հիւքմիւ հավի օլան իլամ, ֆէտա եա նազդ օլունուր։

49. Էսպապը գանունիյէէտէն տօլաէը, պիր տավանըն պիր մահքէմէտէն տիկէր մահքէմէէե նագլ ու հավալէսի, թաբաֆէյնատէն պիրի, պուունու, մուհաքէմէէե կիրիչիլմէզատէն էվվէլ իսթիտա իթմէտիքճէ, ճայիզ օլմազ։

50. Մահքէմէ, թաբաֆէյնատէն պիրինէն, իտտաա վէ իֆհատէսինի միւպհեմ (6) վէ եա գարըշըդ կէօրիւր իսէ, չիֆահէն վէ եահօա թահրիրէն, քէնտիսինատէն թաֆխիլամ վէ իյդահաթը լազըմէէի թալէպ իտէր։

51. Վէքիլլերի օլտուղու հալտէ, իճապ իտէր, վէ մահքէմէճէ գարար վիրիլիր իսէ, իֆհատաթը իսթիտա օլունմադ իւզրէ, միւտաաի վէ եա միւտաաի ալէյհ, պիզ զաթ մահքէմէէե ճէլզ օլունամալիր. ֆագաթ, կէլմէսինէ պիր մանիի չէրիի օլտուղու թագտիրտէ, իսանէսինէ կիտիպ թագրիրինի ալմադ իչին, մահքէմէ տաազատընատն պիրի մէճմուր գըլընըը, մէճմուրու միւմանիլէյհ, մահքէմէ քեամիյլէրինատէն պիրի իլէ, իբի միւթէպէր շահիտատ պիլ իսթիհսադ, թագրիրի ալունաճագ չախարն իֆհատաթընը թահրիր, վէ շահիտլէրէ տաիի իսղա վէ թէմհիր իթտիրիր։

52. Մուրաֆատընըն իլք մէճլ պինատէ, նէթիճէյի հիւքմ լահիգ օլամատըգը, վէ միւտաաի ալէյհին իգամէթի կեահը օլմատըգը հալտէ, պիր իգամէթի կեահ թայինինատէն իսթինքեաֆ իթտիրիկէ մէճպուր տուր։

օլունուր . շաեէա քէֆիլ լէթաբընան տախի իմթինա խաէը խսէ , օլ հալտէ թէվֆըֆ օլունարադ , ֆէրտաոը կիւ-նիւ էվվէլպէ էվվէլ օլ տավա ըույէէթ օլունուր :

53. Էնտայի մուխասէմէտէ , թարա-ֆէյնտէն պիրի վէֆաթ էյլէմիբաէ , վուգուհ վէֆաթը , վէրէսէխի թարա-ֆընան մահքէմէտէ , վէ մահքէմէ ճանիպինտէն տախի տիկէը թարաֆա թէպլիղ օլունաճադ տըր : Վէ պու հալտէ , մուհաքէմէյի վագըանըն էթ-մամը ըույէէթի ղըմընընտա , տիկէը թարաֆ տախի , միւճէտահէտէն ար-ղուհալ թագտիմիյլէ , միւթէվէֆֆանըն վէրէսէսինի ճէլպ վէ իհզար էթմիր-մէկէ մէճպուր օլուպ , էթմիրմէտիկի թագտիրտէ , քէնտիսինէ վէֆաթ խու-սուսունուն թէպլիղինտէն ոնըրա , մու-սուսունուն թէպլիղինտէն ոնըրա , մու-հաքէմէտէ տայիր հէր նէ եաբըլըր , վէ նէտէ գարար վէրիլիր խսէ , քէնդի լէմ եէքիւն հիւքմինտէ տտտ օլու-նուր : Մուհաքէմէյի վագըանըն էթ-մամը ըույէէթի ղըմընընտա ճէլպ վէ իհզար օլունան վէրէսէ , միւահէթի մուայէնէ զարֆընտա , մահքէմէտէ կէլմէտիկի հալտէ , միւթէվէֆֆանըն հիյնի հաեաթընտա վուգու պուլմուշ օլան մուհաքէմաթ , ուսուլի իւզրէ , ղըեասդէն ֆայլ ու էթմամ օլունուր :

54. Տավա վէ տէֆի տավանըն խա-պաթը , վէ թահլիֆ ([1]) խուսուսլարըն-տա , ահքեամը Աշխէնէզինն Պէյէ-նաթ քէթաբընտա մուհարրըր ահքեա-մը մախսուսէտէ թէվֆիղ հարճքէթ օլունուր . վէ խապաթը միւտտաա ղըմ նընտա պիր մէհլ թալէպ օլունտուղ-տա , իճապը հալ վէ մաալահաթա կէօ-րէ , միւնասիպ պիր միւտտէթ թայ-էինն գըլընըր :

55. Պիր տավաեա միւթէալլիղ տէ-վայիրի րէամիյէէտէ , էվրադ վէ եա գուեուտա պուլունուր , վէ ծնլարա միւ-րաճաաթա լիւզում կէօրինիւր խսէ , պունլարը խաթիհսալ վէ իպրազ էթմէք իւզրէ , սահիպ տավաեա , պիր մէհլի միւնասիպ վէրիլիր . վէ սահիպ տա-վանըն , խաթիհսալընա միւգթէիիր օ-լամաեաճաղը գուեուտա վէ էվրադ , մահքէմէ ճանիպինտէն պիր միւզա-քէրէ թանղիմիյլէ , ճէլպ օլունուր :

56, Իապաթը միւտտաա ([2]) զըմընը-տա խպրազ օլունան էվրադ , տիկէը թարաֆտան գապուլ օլունմազ վէ եա հինքեար օլունուր խսէ , քէթապը Իգ-բարընը պապը բապինտէ , վէ քէթա-պը Պէյհէնաթընը պապը սանիսինտէ միւնասէրէճ օլան ահքեամա թէվֆիղ մուամէլէ օլունուր . անճագ , իպրազ օլունան սէնէիսին սախթէլիկի խտտաա իլէ , սախթէքեարըզ մատտէսինին թէսադըզը թալէպ օլունուր , վէ օլ պապտէ , տէլայիլ վէ էմարաթը գա-վինէ կէօրինիւր խսէ , սէնէիսին սախ-թէ օլտուղունու խտտաա խտէն քիմէս-նէ , միւտտաաըընը իապաթ խտէմէտի-կի հալտէ , խաամինին զարար ու զի-եանընը թէէմայէէ իտէճէկինէ , քէնդ-տիսինտէն քէֆիլ ալընարադ , իչպու սախթէքեարըզ տավաըընըն թէսադըզ վէ ըույէէթի , պիտ օլտուղու մահ-քէմէտէ հավալէ , վէ պունան հալ ու հաամինէ ([3]) գաատար , ասըլ տա-վանըն ըույէէթի թէէմիյէ գըլընըր . շու գաատար քի , սախթէլիկի խտտաա օլունան էվրադ , տավանըն միւթէ-զամմին ([4]) օլտուղու պիր գաչ մատ-սէտէն պիր իքիսինէ միւթաալլիգ պուլունտուղու հալտէ , պունան իչին տիկէըլէրի թէէմիյէ խսիւմէէրէք , ըույէէթ վէ հիւքմ օլունուր :

57. Պիր տավանըն ըույէէթի էմնա-տա , իպրազ օլունան էվրադ վէ սէ-նէտաթը րէամիյէէտէն պիր մէէմու-ըուն վէ եա պիր մէվգըլի րէամինին սուի մուամէլէսի անլաչըլըը խսէ , մահքէմէ տէրհալ պա միւզաքէրէ մէրճաինէ պէ-եան ու էթմաըը քէյֆիյէթէ մէճպուր տուր :

58. Պիր տավանըն ըույէէթի էմնա-սընտա , միւտտաի վէ եա միւտտաի աէյհէտէն պիրի թարաֆընտան տէրմի-եան օլունան տավայի հատիսէ , տա-վայի ասլիյէէնինն էմնայի ըույէէթինտէ ֆայլ օլունապիլիր . միւճէտահէտէն ար-ղուհալ վէրմէք , վէ տիկէը թարաֆա թէպլիղ օլունմագ կիպի թէքէլլիֆէ հաճաթ եօգ տուր :

59. Րույէէթի մուհասէպէ , վէ մու-այէնէյի տէֆաթիր ([1]) վէ էվրադա միւհթաճ , վէ եախօա միւշքիլ վէ տօ-լաշըզ պիր տավա օլտուղու , վէ լիւ-զում կէօրինիւրինիւ հալտէ , օլ տա-վաէը էթրաֆըլա թահդըզ ու թէֆ-թիշ էթմէսինէ ոնըրա , միւմքին օ-լուր իսէ թարաֆէյնի տուլդ էթմէք , վէ օլամազ իսէ , թէհդըզաթը վա-գըա , վէ ըհյ վէ միւթաալաըրընը միւպէյինն թագրիր վէրմէք իւզրէ , թարաֆէյնէն միւնթէէհաթ , պիրէր վէ եա իքիշէր միւմէյէիզէն իպարէթ պիր էնճիւմէն թէշքիլ օլունուր . վէ իչպու միւմէյէիզէրին էնթիխապըն-տան , ահվալը տավա իսթինքաճի ի-տէր իսէ , մահքէմէճէ էնթիխապ վէ թայինն գըլընըր . քէզալիք , միւշէվ-վէշ վէ ըիւրիւզիւ պիր տավանըն թէհսիլի ([2]) ըույէէթի իչին , թարաֆէյ-նինն իֆտտաճը վագըալարը , վէ իպ-րազ իտէճէքլէրի էվրադ մահէլլէրի իւ-զէրինէ , խիւլասայի տավաէը , վէ հալ օլունաճադ ճիհէթլէրինի միւպէյինն պիր գըլթա թագրիր թանղիմ վէ իւ-թա իլլէմէք իւզրէ , մահքէմէ օլ տա-վաէը , քէնտի տազասընտան պիրինէ հավալէ իտէպիլիր :

Կէրէք միւմէյէիզէր թարաֆընտան վէրիլէճէք պիր գըլթա , վէ եախօա էէկտիկէրէ մուխալիֆ օլարադ իչի գըլթա թագրիրլէր , վէ կէրէք տա-զանըն թանղիմ իտէճէկի թագրիր , հէր հալտէ թարաֆէյնի հուզուրունա գըլաթ , վէ պու պապտէ պիր կիւնա իֆտտէ վէ էթիրազընը վար իսէ , էթմիմա վէ թէտագըզ օլունտուղ-տան ոնըրա , իճապը վէճիլէ , ֆայլը տավա օլունուր :

60. Մէճիլլէյի Ահքեամը Աթլիյէէ-նինն պիրն ոէքիզ եիւզ եիկիրմի պինը-ճը մատտէսինտէ մուհարրըր օլտուղու իւզրէ , թարաֆէյնինն սուլհա րազ-պէթլէրի , մէմուլ օլան , վէ եախօա մուհաքքէմ եանի հաքէմիյէր մարիֆէ-թիյլէ ըույէէթի գապիլ վէ միւնասիպ կէօրիւլէէն մուխասէմէլէրտէ , մուսլիհ վէ եա մուհաքքէմ թայինի խուսուս-ընը թարաֆէյնէ թավսիյէէ վէ էխ-թար օլունարադ , մուվաֆագաթ էթ-տիքլէրի հալտէ , Ահքեամը Աթլիյէէ-նինն քիթապը Սուլհունտա միւնասիբ օլան մէսայիլէ թէվֆիղան սուլդ վէ եախօա քիթապը Գազանըն թահքիմ ֆայլընա թէվֆիղան հիւքմ թայինն էթմիրմիր . մուվաֆագաթ էթմէտիք-լէրի թագտիրտէ , մուհաքէմէ ըույ-էէթ վէ էթմամ օլունուր :

61. Սուլհ վուգուհնտէ , սուրէթի սուլհու միւպէյինն պիր գըլթա սէ-նէտա թանղիմ , վէ թարաֆէյնէ իճմա վէ թախթիմ ([3]) էթմիրիլէրէք , իչպու սէնէիսին զիյրի պիրէթտատիգ իլամ օ-լարադ , թարաֆէյնէ վէրիլիր :

Մուհաքքէմ թայինի հալինտէ տա-խի , թարաֆէյնին , թանղիմ , վէ իճ-զա , վէ թախթիմ իտէճէքլէրի թահ-քիմնամէ , մահքէմէնին զապթ տէֆ-թէրինէ գայա օլունտուղտան ոնըրա , մահքէմէլէրի հավալէ օլունաճադ , վէ մահքէմէլէրի թարաֆընտան , սուրէթի հիւքմիյէրինի միւպէյինն կէլէճէք վա-րադայի հիւքմիյէէ տախի , մահքէմէ-տէն զիյրի պիրէթտատիգ , իլամ օլմագ

([1]) Թահլիֆ , եէմին վէրմէք :
([2]) Մէ-փասա , տավա :
([3]) Հասմ , քէսմէք վէրմէմէք ,
([4]) Մէ-ընէզզին , հավի վէ միւթէմիմ օլան ,
([1]) Տէֆթէր , տէֆթէրլէր :
([2]) Թէ-հիէ , գօլայլաշընըրմագ :
([3]) Թախթիմ , միւհրէմէք , խաթէմ պատ-մագ :

խաղբե, թարաֆէ֊նէ եթա վէ թէպլիզ օլունաճագ տըր։ Թանբիհնամէ հեր նէ գայա վէ չարթ թահրիր օլունմուշ խէ, ծնա րհաեէթ օլունմագ լազըմ տըր. պինաէն ալէյհ, տավանըն խա֊թինաճ օլունմամասը չարթը տախի, թահրիհնամէնէ տէրճ օլունմուշ խէ, մուհաքքէմլէրին վարագայի հիւքմիյ֊եէսի իւղերինէ, ահատաի (1) թարա֊ֆէյն, խաթինաճը տավա խէմէզ։

62. Խազազը էրզագայի աթխնէճ֊աէն պիրի մէվճուտ օլուր խէ, միւա֊տախ վէ եահօտ միւտտաի ալէյհ, մանքէմէ ազասընաան պիրինի րէտտ իտէպլիր. եանի, անըն մուհաքքէմ֊աէ պուլունմամասընը թալէպէ հագդ ու ազահիյեէթի օլուր. պիրինճիսի, օլ ազանըն, տավայի վագըտտա, տօղ֊բուտան տօղրուճա, վէ օախօտ տօ֊յախրօբյլա, մէնճաանը մալիյեէսի օլ֊մասը. իքինճիսի, խտտինաէն պիրի֊նինն ուտուլ վէ ֆիրուինաէն, եանի ա֊զազ ու էճատտա, վէ էզնա ու ախճա֊արնտան պիրի իլէ, գարնտաշ, վէ ա֊մուճա, վէ տաէը, վէ տատնա, վէ դաէըն րէտտէր, վէ տատնաըն պազա֊զը կիպի, իքինճի, վէ իւչինճիս, վէ աէօրտախունճիս տէրճէեէ գատար գա֊բաղէթ (2) վէ սըրհյեէթի պուլունմասը. իւչինճիսիս, թարաֆէ֊յնաէն պիրի իլէ տատվէթի տիւնեէվիյեէսի պուլունմասը. աէօրտախունճիսիս, թա֊րաֆէ֊յնաէն պիրի իլէ աէբտէսթի մուհաքքէմ պիր տավասը օլուտուր հալ֊տէ, օլ էմնատէ, տիւկէր թարաֆըն մուհաքքէմ յի տավասընա, միւպաշէ֊րէթ խոլմիշ օլմասը տըր։

Տավանըն հիւքմինէ գատար րէտ֊տի տազա իսթիտատը մազպուլ օլուպ, վուճուտ անտէ պիրի թէտզըզ, սրհ֊հէթի թէպէ յէհսն իյլէսմիկի հալտէ, օլ ազանըն մուհաքքէմտէ պուլուն֊մամասընա, վէ սրհհէթի թէպէ յէհսն իյլէմէտիկի թագտիրտէ, միւսթէտի֊էն (3) եիւզ զուրուշտան պէշ եիւզ զուրուշա գատար, ճեզայի նագտի տա֊լունմասընա գարար վերիլիր։

63. Էմնալը մանգուլէ վէ զայրի ման֊գուլէ տավալարընտա, միւնազի իւն֊գուլէ գավալարընտա, միւնազի իւն֊ֆիհնի քէշֆ ու մուայենէսիյլէ, էհլի խըզըբ վէ վուճուճտան մալիւմաթ ալընմասընա լիւզում կէօրիւլիւր, վէ եախօտ թարաֆէ յնաէն պիրի խաթխտա խաէր խէ, օլ վէճլէ, վէ թարաֆէ յն վէ եախօտ վէքիլլէրի հազըր օլտուգ֊լարը հալտէ, քէշֆ ու թահգիգ էհլէ֊մէք իւզրէ, մանքէմէնէն պիր գրթա գարարընամէսիյլէ, տազասընաան պի֊րի նաեիպ թայինէն օլունուր։ Մէգքիւր գարարընամէտէ, էհլի խըզըբ վէ վու֊ճուճտան քիմզէր օլաճագը, վէ իճրա օլունաճագ քէշֆ ու թահգիգտամ նէ֊աէն իպարէթ օլտուգտա, վէ մանէզլ, վէ վաղթի իճթիհատ քէյֆիյեաթը պիրի թահրիր, նաեիպէ, վէ պիր գրթա տու֊րէթի թարաֆէ յնէ իթմա օլունաճագը միսիլլու, մանէզլինտէ քէշֆ ու մուայ֊եէնէ օլունաճագ ահվալ ու քէյֆիյ֊եաթի, վէ ալընաճագ մալիւմաթ իւղէ֊րինէ, նայեիպ թարաֆընտան, տէր֊րինէ, նայեիպ թարաֆընտան, տէր֊հալ պիր գրթա թագրիր թանպիհ (4), վէ քէնաիսի էյէ էհլի խըզըբ վէ վու֊ճուճ ճանիպինտէն, խոլա վէ թախ֊թիհ օլունարագ, պիր գրթա տուրէ֊թի թարաֆէ յնէ վիրիլմէյէն ոօնրա, մանքէմէնէ իթմա օլունաճագ, վէ ա֊նըն իւզրինէ թարաֆէ յն մանքէմէնէ ճէլզ, վէ մուհաքքէմլէրի իքմալ օլու֊նաճագ տըր։ Էհլի խըզըբ վէ վու֊ճուճտան, մանքէմէճճ գաթ օլունա֊ճագ իւճրէթ վէ եախօտ եէվմիյեէսի էյէ, տազանըն մէհաքիճի զարուրիյ֊եէսի, հագդ տըզ չըգան թարաֆա րիս֊եէսի, հագդ տըզ չըգան թարաֆա րիս֊եէսի, հագդ տըզ չըգան թարաֆա րիս

ԼԱՀԻԳ Ա.

Տաավինին բուլեէթի էնատա հասպ էլ իճապ վիրիլէն գարարլար տէօրթ նէվ օլուբ. պիրինճիսի, գարարը իտատ. իքինճիսի, գարարը մուվագգաթ. իւչունճիսիս, գարարը գարինէ. տէօրտունճիսիս, գարարը գաթի տիր։

Գարարը իտատ, տավանըն թահդըգ վէ բուլեէթինի թէսհիլ, վէ նէթիճէյի հիւքմինիս իտատ իտէն պիր թէտգիրի միւպէյեին օլան գարար տըր (1)։

Գարարը մուվագգաթ, տավա սուբէթի գաթիյեէտէ ֆասլ ու հիւքմ օլունմազտան էվվէլ, մուվագգաթէն էթթիհազ օլունմասը լազըմ կէլէն պիր թէտգիրի միւթէզամմին գարար տիմէք տիր (2)։

Գարարը գարինէ, տավանըն բուլեէթինի թէսհիլ, վէ նէթիճէյի հիւքմինիս իտատ իլէ պէրապէր, իչպու հիւքմինն նէ օլաճաղընը, հէման իհսաս իթթիրէն պիր թէտգիրի միւպէյեին գարար տըր (3)։

Գարարը գաթի տախի, տավաերը ֆասլ իտէն, եանի տավա անընա մահքէմէտ խութամ պուլան գարար տըր քի, նիհայէթ հիւքմ տիմէք տիր։

Կէրէք գարարը իտատ, վէ կէրէք գարարը մուվագգաթ, տավանըն հիւքմինէն սոնրա, օլ հիւքմ իլէ պէրապէր խութինաֆ օլունապիլիր, եոդսա էվվէլճէ օլունամազ։

67. Պիր տավանըն տէրէճէյի քիֆայէտէ թահդըդ վէ թէտգըդ օլունտուղու, մահքէմէճէ անլաշըլտըգտա, մուրաֆանըն խութամ պուլմուշ օլտուղու բէյիս թարաֆընտան իֆատէ օլունաճագ, վէ պատէհու թարաֆէ յն, հիչ պիր պէհանէ իլէ, իրատը քէլամ իտէմէյիպ, ֆագաթ, պազը իթթիրազաթը վագըասընը միւղիր, տէրհալ բէյիսէ, պիր միւզաքէմէ վիրէպիլէճէք տիր։

ՖԱՍԼԸ ՍԱԼԻՍ

Իսպաթը հէյաթ պէհանընտա տըր։

68. Հէր միւտտաի, տավասընը իսպաթա մէճպուր տուր, ֆագաթ մէճպուր չէ յի Ահքեամը Ատլիյէհէնին պին սէքիզ եիւզ օն եէտինճի մատտէսի մուճիպինճէ, միւտտաի ալէյհ իդրար խոէր խսէ, իդրարըլյա իլզամ (4) օլունուր, վէ իսպաթտան աճիզ գալան թարաֆ, խասմինէ եէմին վիրտիրէպիլիր։

69. Կէրէք միւտտաի ալէյհին, վէ կէրէք վէքիլինին, հուզուրու հաքիմտէ իդրարը միւթէպէր տիր, ամմա, հուզուրու հաքիմընէն պաշգա պիր մահքէմէտ, միւտտաի ալէյհին իդրար իթթիհ օլտուղու, հագգընտա տէրմիեան օլունան իտտաանընը իգամէյի չուհուտա (5) իլէ իսպաթը մէսմու (6) օլմազ, ֆագաթ, օլ իդրարընն պրհհէթինէ տէլալէթ իտէր էմարաթ պուլունուր իսէ, մէսմու օլուր, հուզուրու հաքիմին գայրի մահքէմէտ, վէքիլին իգրար իթթիհ օլտուղու իտտաասը մէսմու օլմազ։

70. Իգրարընն չէրայիթ ու ահքեամը, մէճճէլէյի Ահքեամը Ատլիյէհէտ, 1372 հինճի մատտէսինէն, 1612 հինճի մատտէսինէ գատար միւնտէրիճ օլան ահքեամա թէվֆիգ օլունուր։

71. Ահքեամը Ատլիյէհէնին, քիթապը իգրարընտա մուհարրեր օլտուղու իւզրէ, միւտտաի ալէյհին իմզասը յլա միւմկի, վէ եա մէօհրիս իլէ մախթումի օլան սէնէտաթ իլէ, թիւճճարընն միւթէտաիյէհ օլան տէֆթէրլէրինտէ քի գուէուտա, իգրարը պիլ քինաէհ օլուպ, թագրիրի չիֆահի հիւքմինտէ տիր։

Սէնէտաթա պայիր ծէյտա

72. Թէահիւտաթ վէ մուգավէլաթը չամիլ օլան սէնէտաթ, իքի նէվ օլուպ, պիրինճիսի թանզիմ օլունտուղու մահքէմէտ, մէէմուրինի մախսուսէսի թարաֆընտան, րէսմէն վէ նիզամէն թաստիգ օլունմուշ օլան սէնէտաթ տըր քի, պունլարա սէնէտաթը րէսմիյէ, վէ իքինճիսի, մէէմուրու մախսուսու թարաֆընտան թաստիգ իթթիրիմէ յիպտէ, սատէ իմզա վէ միւհրիս չամիլ պուլունան սէնէտաթ տըր քի, պունլարա սէնէտաթը ատիյէ տէնիլիր։

73. Վազիֆէսինէ պիտա օլմաեան պիր մէէմուրուն, թաստիգլյէ մուսատտագ, վէ եախօտ մէէմուրու մախսուսունն ուսուլի թաստիգտէ գուսուրու մուհագգագ օլան պիր սէնէտ, թարաֆէյինին իմզասը յլա միւմկի, եախօտ միւհրիս իլէ մախթումի օլտուղու հալտէ, ատի սէնէտ սաեըլըր։

74. Սէնէտաթը րէսմիյէ թէահիւտաիտէն իքի թարաֆըն վէ վարիսլէրինին, վէ եէրինէ գայիմ օլանլարըն հագգլարընտա միւթէպէր օլուր։

75. Էչխասը միւթէատտիտէ պէյնինտէ պէր վէճճի պալէտա պիր սէնէտի րէսմի թանզիմ վէ թաամի (1) օլունտուգտան սոնրա, վէ եախօտ թանզիմ օլտուղու սըրատա, էչխասը մէրգումէտէն պազըսընըն, մէգքիւր սէնէտի րէսմինին մէճմուի ահքեամընը, վէ եախօտ ահքեամընտան պազըսընը ֆէսխ (2) իթմէք իւզրէ, պէյնլէրինտէ խաֆիյէն (3) վէ մուազզատէն (4) թանզիմ իթթիքլէրի մուգավէլաթ, եալընըզ քէնտիլէրի, եանի գիքը օլունան մուգավէլաթը խաֆիյեէյի իմզա իտէն քիմսէնէլէր հագգընտա մէրի օլուպ, էչխասը սայիրէ հագգընտա միւթէպէր օլամազ։

76. Թարաֆէյնի միւթէահիւտէյն պէյնինտէ, քէնտի իմզալարըլյա միւմգի, վէ եախօտ քէնտի միւհիւրլէրիլյէ մախթումի օլուպ, ֆագաթ, րէսմէն թաամիգ գըլընմամըշ օլան սէնէտաթը ատիյէ, իմզա վէ եա թախտաթը ատիյէ, իմզա վէ եա թախթիմ իթթիհկինի թաստիգ իտէր, վէ եա իմզա վէ խաթէմ անընն իմզա վէ խաթէմի օլտուղու, մահքէմէճէ թահագուդ էյլէր իսէ, օլ սէնէտ սէնէտաթը րէսմիյէ կիպի միւթէպէր թուլուր։

77. Քէնտի միւհր վէ եա իմզասըլա ատի սէնէտ թահրիր իթթիհ օլան պիր չախս, սէնէտի մէգքիւր քէնտիսինէ իպրազ օլունտուգտա, միւհր վէ իմզասընը վէ եազըսընը իդրար վէ եախօտ ինքիար իթթիհկէ մէճպուր տուր. իթթիհ յիպտէ, մուսէրրիհն (5) սիքիւթ իտէր խսէ, միւնքիր (6) ատտ օլունուր։ Լաքին իչտու միւհր վէ իմզալար վազիֆ վէ մուհարրիրլէրինին վարիսլէրինէ վէ

---

(1) Մէսէլա, պալէտտէ պէհան օլունտուգտան սոնրա, պիր տավանըն միւմկինլերի դուրուսէ, պիր տավանըն միւմկինլերի հավալէ օլունմասը, վէ միւնազալի իւն ֆիհ օլան ագարըն քէչի ու մուայեէնէ խիլմէսի հագգընտա վ'րիլէն գարարլար, գարարը իտատի տիր։

(2) Մէսէլա, միւնազալի իւն ֆիհ օլան էչխասընն մահզուր վէ եա թէհլիքէտէն վ'գաեէսի իչէն, մուվագգաթէն մուհաֆազա ալթընա ալունմասընտա գարար վիրիլմէսի կիպի։

(3) Մէսէլա, պիր քիմսէնին լիւզումու թահլիճի, վէ պիր չրքէթ ագարըն տէյնինտէն տօղարը չէրիք օլտուղու իտտաա օլունան չախսըն, չէրիք օլտուղու հագգընտա վիրիլէն գարարլար տըր քի, օլ քիմսէնէ եվ մին իթթիմէզ իսէ, ալէյհինէ հիւքմ օլունաճաղը, վէ օլ չախսըն չէրիք օլմասը, չիրքէթին տէյնինտէն մահքիւմիյէթի միւթէզիմմ օլաճաղը միւլապէսէսիյէ, զիքր օլունան գաղը միւլապէսէսիյէ, պատէհու վիրիլճէք հիւքմիս իհսաս իթթիրիր։

(4) Իլզամ, լուզերինէ վաճիպ դըլմագ։

(5) Շահիտ, շահիտլէր։

(6) Մէսմա, միւթէպէր։

---

(1) Թաամի, ալմագ վիրմէք։

(2) Ֆէսխ, պօզմագ, պօշ գըլմագ։

(3) Խաֆիյէն, կիզլիճէ։

(4) Մուազզաէն, միւչավէրէ իթմէք։

(5) Մուսէրրիհն, իսրար, իննատ իտէրէք։

(6) Մէնդիր, ինքիար իտիճի։

եահօտ եէրլէրինէ գայիմ օլանլարա իպրազ օլունտուգտա, իդրար վէ եահօտ ինքեարա մէճպուր օլմահըպ, իսթէրլէր իսէ, ինքեար ու իդրար, վէ եահօտ եալընըզ օլ իմգա վէ միւհրիւն սրհհէթ վէ ատէմի սրհհէթի քենտիլէրինճէ մէճհուլ օլտուղունու, իֆատէ վէ թիգքեար իտէրլէր։

78. Պիր ատէմ, վիրտիկի սէնէտատէ օլան խաթէմ վէ իմզատընը, վէ խաթթընը ինքեար իտէր իսէ, վէ եահօտ վարիսլէրի վէ եա եէրլէրինէ գայիմ օլանլար թարաֆընտան թանըեամա՝ արգլարը պէեան օլունուր իսէ, օլ իմգա վէ եահօտ խաթթ ու խաթէմին ֆասլը մախսուսունտա պէեան օլունաճաղը վէճհլէ, թէտգէգ վէ մուդաղէէսի լազըմ կէլիր։

Պէյէնամա գայէ ճվարտ

79. Պէ յեհնէ իւչ գրամարը. պիրինճիսի, շահատէթ վէ իքինճիսի, հիւճճի (1) խաթթիյէճ, իւչհնճիսիս, դարինէյի գաթիյէճ տիր։

80. Սէնէտաթա բասլըը էրֆ (2) ու ատաթ օլան հէր տիւրլիս թէահիւատաթ վէ մուդավէլաթ էլէ, չէրքէթ վէ էլթիզամ, վէ իգրազա տայիր օլուպ տա, պէշ պին ղուրուշու միւթէճաւիզ օլան իտատալար, սէնէտ էլէ իսպաթ օլունմագ լազըմ տըր։ Խուսուսիյէթը մէգքիւրէնէ տայիր պիր սէնէտէ գարշը տէրմիեան օլունան տավա, պէշ պին ղուրուշու թէճաւուզ իթմէտիկի հալտէ պիլէ, սէնէտ վէ եահօտ միւտտաի ալէյհին իգրար վէ եա տէֆթէրէյլէ իսպաթ օլունմագ լազըմտըր։

81. Սէքսէնինճի մատատէ պէեան օլունան ուտուլ վէ գայիտէ, կիւղէշթէնին ըչէս իւլ մալէ զամմըյլա, վէ եահօտ էսասէն իտտաա օլունան պիր գաչ գալէմ մէպլաղըն պիրլէշմէսիյլէ, հասըլ օլան մըգտար, պէշ պին ղուրուշու թէճաւուզ ելթտ պիլէ, ճարի վէ մէրի օլուր։

82. Սէքսէնինճի մատատէ պէեան օլունան ուտուլ ու գայիտէ, ահվալը աթիյէէտ ճարի օլմահըպ, իգամէյի շուհուտ իլէ իսպաթը միւտտաա օլունմագ ճայիզ տիր։ Ահվալը մէզպուրէ տախի, մէվատտը աթիյէէտէն իպարէթ տիր։ Պիրինճիսի, ղէվճ վէ ղէվճէ, վէ ուտուլ վէ ֆիւրու, վէ պիրատէր, վէ հէմշիրէ, եա պունըարընն էվլատըը, վէ եա բէտեր վէ մատեր վէ հէմշիրէսի, վէ գաերնն բէտեր, վէ գաերնն վալիտէ պէհնինտէ օլան մուատէլաթ։ Իքինճիսի, պիր սէպէպլի իղթըրարիտէն (3) տօլաեը, եահօտ գանունէն մագպուլ օլան էսպապա մէպնի, սէնէտ ալմագ միւմքին օլմահան իտտատալար։ Իւչհնճիսիս, տաերնն եէտինտէ օլան սէնէտինի գաղտէն զայ էթմիշ օլմատը։ Տէօրտհնճիսիս, թատրաֆէն պիր գարհյեէտէ օլուպ տա, օլ գարհյեէտէ սէնէտ եաղապհիը պիր քիմէնէնէն պուղունմամատը տըր։

83. Իգամէ յի շուհուտ իլէ իսպաթը միւտտաա խտէճէք օլան քիմէնէ, եվէ էմրտէ իգամէ իտէճէկի չահիտլէրին իտմ ու շէօհրէթ վէ մահէլլի իգամէթլէրինի, վէ պունըարտան պաշգա, չահիտի օլուպ օլմատըղընը, վէ օլտուղու թագտիրտէ, քիմիէր օլտուղունու, վէ պունըարը նէ վագըթ իգամէ իտէճէկինի, հուղուրու մահքէմտէ, վէ խատմի մուվաճէհհէնքէ, վէ պէեան իտերնէք, իշտու իֆատէ պէեան իտերնէք, իշտու իֆատէսի, վէ անըն իւզերինէ խաթիմատի շուհուտ իչնն թայհին օլունաճաղ կիւն, զապթ ու թահրիր օլունտուգտան սոնրա, վիրիլէճէք գարար, թարաֆէյնէ թէֆհիմ (4) օլունուր։

84. Շահիտ իգամէսի իչնն վիրիլէճէք ճէք մէհլ, էկէր շահիտլէրին իգամէթհկեատը մահքէմէնին պուղունտուղու շէհր վէ գաատապատա, վէ եա պիր գարհյեէտէ իսէ, իւչ կիւնտէն ոն պէշ կիւնէ գաատար տըր, վէ էկէր ախէր պիր շէհր վէ գաատապատա, վէ եա պիր գարհյեէտէ իսէ, մահէլլինին պատը (1) մէսաֆէսինէ կէօրէ, մահքէմէճէ թայհին օլունուր։

85. Շահիտլէր, մահքէմէնին վէ թարաֆընէն հուղուրունտա, այրը այրը խաթիմա օլունուր, ֆագաթ, հէր պիր շահիտ, իսթիմա օլունմագտան էվվէլը իսմ ու շէօհրէթի պէս սիւալ, միւատաինին մուգատտէմա պէեան էյլէսիկի քէսանտան օլտուղու թէհադդուգ իտէր իսէ, իսթիմա օլունուր, վէ իլա (2) իսթիմա օլունմագ։

86. Եէվմի մուայէնատէ, շահիտլէրին պիրինի կէլիպ տէ, տիկէրինին էսպապը միճպէրէ վէ մէշրուատա մէպնի կէլէմէտիկի թէհադդուգ իտէր իսէ, կէլմիշ օլան շահիտ, պիլ իսթիմա, տիկէրի էյնն պիր վատէյի գալիէ թայհին օլունուր։

87. Շահիտին իտտթա օլմատընտան, վէ եահօտ թայիֆէյի նիսատէն օլտուպ տա, մագիրէթի (3) մէշրուատընտան տօլաեը, շահատէթինին իգամէթհկատհընտա իսթիմա վէ թահրիրի թալէպ օլունուր իսէ, օլ շահիտնն իֆատաթընը ախզ իթմէք իւզրէ, մահքէմէ թարաֆընտան պիր նայիպ, եանի պիր մէհմուր թայհին վէ իրտալ օլունատաղ, թարաֆէյն հազըր օլտուգլարը հալտէ, օլ շահիտնն իֆատաթը զապթ ու թահրիր իլէ, քենտուսինէ խմյա վէ թէհհիր իթմատիրիլիր։

88. Շահիտլէրինն շահատէթ վէ իֆատէսի, զապթ քէաթիպի թարաֆընտան, խնըլասա վէճճհլէ զապթ խատիր։ Էկէր թարաֆէյնտէն պիրի, վէ եահօտ մահքէմէ, թալէպ վէ թէնսիպ իտէր իսէ, իֆատաթը մէգքիւրէ, հարճ պէ հարճ պիր վարագաեա գայտ օլունուր, վէ պու սուրէթլէ, խնըլասա վէ եահօտ մուճտատատ օլարագ, թահրիր օլունան վարագա, շահիտլէրին հուզուրունտա պատէլ գրաէ, քենտիլէրինէ թէհհիր վէ եահօտ խզա իթատիրիլիր։

89. Շահատէթին նիսապը, վէ քէյֆիյէթի էտասը, վէ շուրութու էսասիյէէսի, վէ տավատա մուվաֆագաթը, վէ շահիտլէրին իսթիհլաճ վէ իֆատաթը, վէ էտայի շահատէթտէն ոնրա, թէզքիյէլէրի, վէ եահօտ շահատէթտէն նիւքիւլլէրի խտուսլարը, մէճելլէյի աճքեամը Սուլէյմանին քիթապը պէ յեհնաթընա թէվֆիգ օլունուր։

90. Պաչէատէ պէեան օլունտուղու իւզրէ, հիւճճէի խաթթիյէէ տախի պէ յեհնէտէն մատտուտ տուր։ Հիւճճի խաթթիյէէ, պէրաթը Սուլթանի, վէ դուեուտտ տէֆթէրլի խագանի իլէ միւտտաի ալէյհին պիլ մուհաբէմէ, մահքիւմիյէէթինէ տայիր պիր մահքէմէյի շէրիյէէ վէ նիզամիյէէտէն սուրէթի գաթիյէէտ վիրիլիպ, թանըի վէ թէզվիրատէն միւպէյյա (4) օլան իլամլար օլարագ, պունըար, սիւպուհ (5) միւտտաէա քեաճի ատտ օլունուր։

91. Գարինէյի գաթիյէէ, մէճելլէյի ահքեամը Սուլէյմանին պին եէտի եիւզ գըրդ պիրինճի մատատէսինտէ մուհարրէր օլտուղու իւզրէ, հատտը եագըինէ պալիգ օլան էմարէ (6) տիր։

Թահլիֆ գայէ ճվարտ

92. Իտտաասընը իսպաթ իտէմէ եէն թարաֆա, թալիպի թահլիֆ օլուպ

(1) Հէճճ, հէօճճէթլէր, տէվհիէր։
(2) Իրֆ, սոնրատտան պիլմէքլիք։
(3) Իգնըբար, մէճպուրիյէէթ, նաչարլըգ։
(4) Թէֆհիմ, խապէր վիրմէք։

(1) Պար, ուղագլըգ։
(2) Վէ եէլէ, զըտտը հալինտէ։
(3) Մադէրէթ, եօղիսր պէեանը։

(4) Մէ-պէյյա, խալի, պէրի վէ արի օլմագ։
(5) Սէ-պուհ, սապահ օլմագ։
(6) Էմարէ, իշարէթ, ալէամէթ։

օլմատըղը պիս սիւալ, թալիպ օլուր իսէ, միւտաաի ալէյհ թահլիֆ օլունուր։

93. Եէմին, հուզուրու մահքէմէտ վէ մուվաճէհէյի խաամնա օլուր։

94. Եէմինի գապուլ, վէ իճրա, վէ եախօա գապուլ վէ իճրասընան իմքթինա, պիղզաթ միւտաաի ալէյհէ րաճի օլուպ, վէքիլինին գապուլ վէ իմթինաի միւթէպէր տէյիլ տիր։

95. Եէմին խաէճէք օլան քիմսանէ, քէյֆիսիզ օլմազ, վէ եա թայիֆէյի նիսաաէն օլուպ տա, մաղիրէթի մէշրուասը պուլունմազ կիպի պիր սէպէպէն տօլաէը, մահքէմէտէն պաշգա պիր մահէլլէտ թահլիֆի լազըմ կէլտիկի թագտիրտէ, ճանիպի մահքէմէտէն պիր նայիպ, եանի պիր մէճմուր էլէ պիր ղաթ թայեին վէ իրսալ էլէ, խաամի տաիխ հաղրը օլտուղու հալտէ, թահլիֆ իթմտիրիլիր։

96. Թահլիֆէ տայիր մուամէլաթը սայիրէտէ, մէճէլլէյի Ա.հքեամը Ա.տալիյէէնին պին եէտի եիւզ գըրգ իքնճի մատտէսինատէն, պին եէտի եիւզ էլլի պիրինճի մատտէսինէ գատար, միւնաէրիճ օլան ահքեամա թէվֆիղ հարէքէթ օլունաճագ տըր։

ՖԱՍԼԸ ԲԱՊ

Թէֆէըէը խընդ ա՝ խընկա պէնանընա պըը։

97. Պիր քիմսէ քէնտուէէ աղվ օլունան խաթթ ու խաթէմի ինքեար իտէը իսէ, պէր վէճճի աթի, օլ խաթթ ու խաթէմ թէտգըդ, վէ եախօա քէնտիսի խմթիքթաալ (1) օլունուր։ Վէ պիր միւթէվէֆտաա աղվ օլունան խաթթ ու խաթէմ, վէրէսէսի թարաֆընտան ինքեար օլունուր իսէ, եալընդ թէտգըդ վէ թաթպիղ օլունուր. չէօյլէ քի, թարաֆէյնին իմթիթֆաղ գըյլա, վէ իմթիթֆաղ իտէմէտիքլէրի հալտէ, մահքէմէճէ իվ նէֆէը էհլի խըսպրէ պիլ ինթիխապ, պու իշէ նէղարէթի իմմէք իւղրէ, աաղատան պիրի տաիխի մէէմուր իտիլիր, վէ օլ պազատէ եաբըլտաճադ գարարնամէէ, միւնազի իւն ֆիհ օլան սէնէտինն հալի իլէ, էհլի խըսպրէնինն էսամիսի, վէ քէյֆիյէէթի ինթիխապը տաիխ տէրճ օլունուր։

98. Րէտաի աաղա հադգընտա օլան դաիտէ, սալիֆ իվ պէեան մէէմուր վէ էհլի խըսպրէ հադգընտա տաիխի ճարի տիր։

99. Մէէմուր օլան աաղա ճանիպինտէն թայեին օլունաճագ եէվմ ու սաաթտա, միւտաաի վէ միւտաաի ալէյհ հաղըր օլտուղըը հալտէ, էհլի խըսպրէ պիլ ինթիխա, պիրլիքտէ օլտուղըը հալտէ իշէ միւպաշէրէթի իտէրլէր. չէօյլէ քի, խաթթ ու խաթէմի ինքեար օլունան քիմսէնինն, աթի իվ պէեան էվրադընտան պիրի պուլունուր իսէ, անըն խաթթ ու խաթէմի իլէ, վէ պուլունմատըղը հալտէ, քէնտիսինէ եաղը եաղըրըլարագ, օվ եաղը իլէ մուդաեէսէ վէ թաթպիղ օլունուր։

Էմրի թաթպիղտէ (2) էսաս վէ մըդեաս թուրթուլաճագ էվրադ հադգընտա, թարաֆէյն ինթիթֆաղ իտէմէտիքլէրի հալտէ, մէէմուրուն, չաեանը թաթպիղ ատտ իտէճէկի էվրադ, էվվէլա մահքէմէ վէ եախօա մէէմուրու մախսուս հուզուրունտա թաստիղ օլունմուշ, վէ եախօա հուզուրու մահքէմէտէ տաավիեէ տայիր էվրադ իւղրինէ վազ ու թահրիր դըլընմըշ, եանի, սէնէտաթը րէսմիյէէտէն մաատուտ օլմուշ օլան էվրադտա մուհարրէր վէ մէվզուի խաթէմ վէ իմղատան, սանիեա, եաղըսը թաթպիղ օլունաճագ քիմսէնինն, տէվվէլթ մէէմուրիյէէթինտէ իքնն եաղմըշ օլտուղու էվրադը րէսմիյէէտէն, սալիսա, միւտաայի ալէյհ թարաֆընտան իմղա վէ

(1) Իմթիթֆաղ, եաղը եաղտըրմազ։

(2) Թուրկիէ, գարշըլաշտըրմազ։

թախթիմ օլունտուղու իդրար ու իթիրաֆ օլունան սէնէտաթը տաիյէէտէն իպարէթ տիր։

Միւտաայի ալէյհին միւնքիր պուլունտուղու ատի պիր սէնէտաէքի խաթէմ վէ իմղա, քէնտիսինին օլտուղունա, մուգատտէմա պիր մահքէմէ թարաֆընտան հիւքմ իտիլմիշ օլսա պիլէ, մէտարը թաթպիղ օլամազ։

100. Էսասը թաթպիղ իթթիխազ օլունան էվրագ, մէէմուրինի տէվզէթտէն, վէ եախօա ահատտի նաստէն պիրինին եէտինտէ պուլունտուղու հալտէ, վագթի մուայէէնտէ թաթպիղ օլունաճագ մահէլլէ կէթիրիպ իրսէ իթմէլի տիր։

Էվրագը մեղքիւրէնին նագլի միւքթին օլմատըղը, վէ եախօա ասհապը, տիկէր պիր շէհր ու գասապատա մուդըիմ օլտուղըը հալտէ, մէէմուրուն թագրիրի իւղերինէ, թաթպիղը խաթթ ու խաթէմ խուսուսունուն մահէլլինտէ իճրասը զըմնընտա, մահքէմէ թարաֆընտան պիր իլամ վիրիլէպիլիր։

101. Ինքեար օլունան խաթթ ու խաթէմ; մէշհուր (1) վէ միւթէաարրիֆ (2) օլտուղու հալտէ, միւթէպէր թուրթուլուր։

Խաթթ ու խաթէմին մէշհուր վէ միւթէաարրիֆ օլմասը, սահիպինին պէյն էլ նաս, խաթթ ու խաթէմինին մահլիումու մատրուֆ պուլունմասը տըր։

102. Էսասը թաթպիղ իթթիխազ օլունաճագ էվրագ օլմատըղը, վէ եախօա օլուպ տա տէրճէյի քիֆաեէտէ պուլունմատըղը, վէ խաթթ ու խաթէմ մէշհուր ու միւթէաարրիֆ օլմատըղը հալտէ, էհլի խըսպրէ թարաֆընտան թէրքիպ օլունաճագ իպարէլէրլէ, միւնքիր օլան քիմսէնէէ եաղը եաղտըրըլարագ, մուայէնէնէ վէ թաթպիղ օլունուր։

103. Միւնազի իւն ֆիհ օլան սէնէտինն իճրասը իշէն, տիկէր թարաֆտան

(1) Մէշհուր, չէօհրէթ պուլմուշ։

տին եաղըլտըղընը, վէ եախօա միւտաայի ալէյհին օլ սէնէտտէ վազը խաթէմ վէ եա իմղա իթտիկինի կէօրէնէլէր իլէ, հադգդաթի հալնին զահիրէ իխրաճընա մէտար օլապիլէճէք վուդաթտան խապէրտար օլանլարընը իֆատէլէրի իթթիմա, վէ միւնազի իւն ֆիհ օլան սէնէտ քէնտիլէրինէ իպրազ վէ իրսէ իլէ, սուրէթի իֆատէլէրի, պիլթահրիր, քէնտիլէրինէ իմղա իթտիրիլիր։

104. Թէտգըդաթը վագըա իխթատընտա, սուրէթի ճէրէեանընը, վէ ինքեար օլունան խաթթ ու խաթէմ, միւտաայի ալէյհին օլուպ օլմատըղընը միւպէյէին պիր գըթա թագրիր պիլթահանգիմ, մէէմուր օլան սաղա վէ էհլի խըսպրէ թարաֆընտան թախթիմ, վէ միւնազի իւն ֆիհ օլան սէնէտիլէրիլէ պէրապէր, մահքէմէէ իթա վէ թագտիմ օլունուր։

105. Միւնազի իւն ֆիհ օլան սէնէտ, ինքեար իտէն ստամ թարաֆընտան իմղա վէ թախթիմ օլունտուղու թահադուգ վէ թէպէյէհիւն իթտիկի հալտէ, խաամինին պու եիւզտէն վագը օլաճագ մէսաբիֆինին թաղմինի իլէ տախի մահքիմ օլուր։

ՖԱՍԼԸ ԽԱՄՍԻՆ

Զաբաբ ա՝ դիճան պավլարընա պայէր ճվարա

106. Պիր շէյին իմալը, վէ եախօա մալիւմիւլմիգտար էշեանըն պիր մահէլի մուայէնտէ իթա վէ թէպլիմի ղըմնընտա, ագտ ու թանգիմ օլունմուշ օլան պիր մուգավէէյի մախսուսէ ահքամընըն տտէմի իճրասընտան, վէ եախօա իճրասընըն թէէխխրինտէն տօղտաը, միւթահիւտտէն իտտաա օլունան թաղմինաի խուսուսու, միւթահիւտան թաահիւտ իլլէտիկի մատտէնին իճրասը իշէն, տիկէր թարաֆտան

(2) Մէնհէյէթ, պիլինմիշ, մալիսաւ։

ուսուլի խաղրե , բէամէն պէր բրօթէսթօ վարագասը էլէ , եանի թէնպիհնամէ էլէ , վէ մեվզըլի բէամիսի մարիֆէթիյլէ , իսթար ու թէպլիղ գըլընմասըզճա , լաղըմ կէլմէզ :

107. Ասըլ մուգավէլէ սէնէթինտէ միւթահիւտ օլան զաթ , վաէնին ինգըզասընտա , թաահիւտ էյլէթիկի չէեի իճա իթմէթիկի հալտէ , իսթարա հաճէթ օլմագըզըն , վաէյի մուայէնէնին ինգըզասը , իսթար վէ թէնպիհ մագամընտա ատտ օլունաճաղընա տայըր , մուգավէլէ սէնէթինտէ պէր չարթ մէվճուտ խսէ , օ չարթ մուճիպինճէ , վաէնին ինգըզասը բրօթէսթօ , եանի իսթար մագամընտա թուխուլաճագ տըր :

108. Պէր միւթահիւտ , թաահիւտինին աէյի իճրասընտան վէ եա խօտ թաահիւտինին թէէխիրի իճրասընտան տօղաճը պէր կիւնա հէյչէսի օլմամըշ օլտա տաթի , լաղըմ կէլճէն զարար ու զիեանը թազմին իթմէկէ մահքիւմ օլուր , ֆագաթ , թաահիւտինէն աէյի իճրա վէ եա թէէխիրի պէր սէպէպլի իպթըրարիէէն եանի քէնաիինէ ազվ ([1]) օլունամաեան , վէ եէտաի իպթիտաըընտա պուլունմաեան պէր սէպէպաէն նէչէթի իթմիշ իսէ , օլ վագըթի մահքիւմ օլմազ :

109. Միւթահիւտ , թաահիւտինին հէյչէեէ միւպէյնի օլմաեարագ , իճրա իտէմէտիկի թագտիրտէ , քէնաիինէէն ալընմասը լաղըմ կէլճէն թազմինաթ , տիկէը թարաֆըն , տօղրուտան տօղրուեա իթմիշ օլտուղու մըղտարը մաարուֆ զարար ու զիեանտան իսպաթէթ տիր :

110. Մուգավէլէնին աէյի իճրասը , միւթահիւտինն հէյչէ վէ տէսէսէնտէն նէչէթի իթմիշ օլտուղու թագտիրտէ , միւթահիւտինն վիրէճէկի թազմինաթ , աէյի իճրա քէչֆիյէթինէէն ասլտըը , տիկէը թաղրուտան տօղրուեա վուղուս պուլան զարար , վէ մահրում գալտըղը քեարընըն իֆասընտան իպարէթ տիր :

111. Տէրունի մուգավէլէտէ , թաթրաֆէ չնաէն հէր գանղիսի թաահիւտինիւ իճա վէ իճրա իտէմէզ խսէ , տիկէը թարաֆտան թազմին օլարագ , պէր մուայէնէ մընգտար մէպլաղ վիրմէսի պէեան ու չարթ գըլընմըշ օլտուղու հալտէ , անտէն զիեատէ վէ նօգսան վիրիլմէսի ճայիզ օլմազ :

112. Ագճէ թէէտիյէէսինտէն իպարէթի օլան թաահիւտտաթ իճրասընըն թէէխիրինտէն տօլտըը , թազմինաթը լաղըմ օլարագ , եալընըղ , վէ բէսիւլ մալին , չէհրի եիւզտէ պիրտէն , կիւղէլթէսինին իճասը հիւքմ օլունուր :

Իչտու ֆայիզ խուսուսու , տաէյին պէր կիւնա զարարա տիւչար օլտուղունու իսպաթա մէճալուր օլմագընըղըն հիւքմ գըլընընը . վէ պէր տէյին աէնէթինտէ ֆայիզ մուգավէլէսի օլմատընը հալտէ , օլ ալճաղըն կիւղէթէսի , թէնպիհնամէ ([2]) իլէ թալէպ օլունմուշ իսէ տէ , թէնպիհնամէ թաըհիհնտէն , վէ օլունմամըշ իսէ , խաթիտա պուչրուլթուլարը թարիհիլէրինտէն հիտապ օլունմագ լաղըմ կէլիր :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՏԻՍ

Մէտֆաէրը էպէյտէյէ պէեանըպա զբր .

113. Պէր տաւանըն բույեէթի իչին , պէր մահքէմէէ արզուհալ վիրիլմասէ , մուգատտէմճէ օ տաւա իչին , տիկէը պէր մահքէմէէ տաւի արզուհալ վիրիլմիշ , վէ եախօտ տաւանըն տիկէը մահքէմէտէ բույեէթի օլունան աթէր պէր տաւաեա թէպլիւգի պուլունմուշ օլտուղունու պէեան իտէրէք , իչին էվվէլքի մահքէմէէ հավալէսինի , թարաֆէյնտէն պէրի , էսասը տաւաեա կիրիչիլմէզտէն էվվէլ թալէպ իտէր , վէ մահքէմէճէ , գանունէն գապուլի լաղըմ կէլիր իսէ , հավալէսինէ գարար վիրիլիր . ֆագաթ , մահքէմէնին ատէմի սալահիյէթի իտտասը միւթէանա տըր :

114. Տավէթիյէէ բուսուլալարը , վէ էնայի մուհաքէմէտէ , թարաֆէյնին գանունէն միւպաահէլէ իտէճէքլէրի էվրագ իչինտէ , միւնտէրիճաթընըն պիւթլանընը ([1]) մուճիպ օլաճագ գուսուր պուլունտուղու սուրէթթաէ , ասըլ տաւաեա պաչլանմազտան էվվէլ իթիրազ օլունուր իսէ , մէսմու տէկիլ տիր :

115. Մէճէլլէյի ահքամը Ալիյէնին 1637 ինճի մաատէսինտէ մուհարըր օլտուղու վէճհիլէ , հինի մուհաքէմէտէ պուլունմալարը մէչրութ օլան էչհասան մաատտա պէր մաատէտէ , միւտտաի ալէյհ իպթիտայի մուհաքէմէտէ օլ տավաեան տօղաճը պէր չախսը սալիսէ բիւճուա հադդ ու սալահիյէթի օլտուղունու իսպաթ իլէ , օլ չախսըն մահքէմէճէ ճէլպ ու իհզարընը թալէպ իտէր , վէ միւտտաի տախի , իչտու սալահիյէթի տէֆ իտէմէզ իսէ , չախսը սալիս ([2]) տախի , պէր միւտտէթի դալիլէտէ ([3]) ճէլպ ու իհզար օլունուր : Վէ չախսը սալիս իլէ օլան տավա , տավայի սալիյէ իլէ պէրիլիբտէ բույեէթ ու հիւքմ օլունմագ միւմքին իսէ , իբխի պէրտէն ֆասլ օլունուր . միւմքին տէյիլ իսէ , եէկտիկէրինտէն պէթ թէֆբիգ , էվվէլ էմիրտէ , տավայի սալիյէ , վէ պատէհու տավայի հատիսէ , պաշգա պաշգա ֆասլ ու իլամ իտիլիր :

([1]) Պէհլան , պաթըլ , պօչ օլմագ :
([2]) Սալիս , իւչիւնճի :

([3]) Գալիբ , ազ :
([4]) Պէր ընէրպէ , իքի թարաֆտան բագի օլմագ :

([1]) Ազվ էնդէ , իւզէրինէ աթմագ :

([2]) Թէնպիհնամէ , բրօթէսթօ :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՊԻ

Մահաբէմէտա գընաալընէ գվաոդը ընի

116. Պիր տաւանըն հիւքմ տէրէճէլինէ կէլտիկի , եանի թարաֆէյնին իճաատաթը խիլաֆ պուլուպ , մասլահաթ մահքէմէճէ միւզաքէրէ օլունաճաղը , բէյիսի մահքէմէ ճանիպինտէն թարաֆէյնէ թէճհիմ օլունտուգտան սօնրա , վուգուի վէճհաթ , վէ եախօտ զաթ վէ սրճհաթճա թէպտիլաթ , իլամընն սուտուրի թէպլիղինէ մանի օլմազ :

117. Թարաֆէյն պէյնինտէ օլան պիր տաւանըն բույեէթ օլունտուղու էնսատէ , պիր չախսը ախէր , օլտաւաեա միւտտախէլէ իթմէք հադդ ու սալահիյէթինի միւպէյեին ուսուլի վէճհիլէ , պիր արզուհալ թագտիմիլէ , մուհաքէմէտէ պուլունմասընը թալէպ իտէր , վէ հադդը միւտտախէլէնինի , թարաֆէյն մուվաճէհէնինտէ , իսպաթ իտէր իսէ , գապուլ օլունուր . անճագ , իչտու միւտտախէլէ , հիւքմ օլունմագ հալինէ կէլմիշ օլան տավայի ասլիյէնին իլամընը թէէխիր խոէմէզ :

118. Մահքէմէէ արզուհալ վիրճէն , ալթը այ մուհաքէմէէ միւրաճաաթ իթմէզ իսէ , զիքը օլունան արզուհալ պաթթալ խոիլիր . վէ միւճէտտէէն արզուհալ վիրմէտիքճէ , տավասը խութիմա օլունմազ :

119. Էնայի մուհաքէմէտէ , թաբաֆէյն պիրի թէրագի ([4]) տավաեը թէրք վէ թէէխիր խոէպլիլիր . ֆագաթ , պու հալտէ , մահքէմէէ պիր պէեաննամէ իթասընա մէճպուր տուրլար :

([3] Գալիբ , ազ :
([4]) Պէր ընէրպէ , իքի թարաֆտան բագի օլմագ :

ՊԱՊԸ ԽԱՄԻՍ

ԱՀԲԵԱՄԸ ԻՊԹԻՏԱԻՅԵԼ ՀԱԳԴԸՆՏ. ՏԸՐ։

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Հինգերորդ հատորն է։

120. Մուրաֆաա խիթամ պուլտուգտա, թարաֆէյն տիշարըեա չըգարըլարագ, հէյկէթի մահքէմէ, հէման, իթայի հիւքմէ մուգթէտիր խսէ, ըէյիս, աաղանըն ըէյլէրինի թօբլար, վէ էկէր իթայի ըէյտէն մուգաատէմ միւզաքէրէեէ լիւզում կէօրիւլիւր խսէ, հէյկէթի մահքէմէ, միւզաքէրէ օտասընա չէքիլիր։

121. Միւզաքէրէ օտասընտա, ըէյիս վէ եախօտ թարաֆընտան թայեին իսէճէկի աաղա, միւտտաինին խաթիտասըլյա, իսպաթը միւտտաա դրմ նընտա իպրաղ էյլէտիկի սէնէտաթընտ մէճահիմինի (1), վէ իրտա էյլէտիկի էատիլլէնի (2), վէ միւտտաի ալէյհին իճատաթընը, վէ եախօտ տէճինի (3), իճմալէն (4) թէքրար էյլէտիքտէն սօնրա, իճապը պիլմիւզաքէրէ, հէյկէթի մէճլիս իթայի ըէյտէ միւգթէտիր օլապիլէտիկի հալտէ, տէրագապ, մէճլիս օտասընա ալտէթլէ, սուրէթի հիւքմ ու գարարը, ըէյիսի մահքէմէ, ալէնէն թարաֆէյնէ պէեան իսէր. վէ էանայի միւզաքէրէտէ, պիր կիւնա գարար վիրիլէմէմիշ խսէ, պէեանը հիւքմ մատտէսի իչին, պաշգա կիւն թայեին, վէ թարաֆէյնէ թէճհիմ օլընարագ, օլ կիւնիւն վէրտիինէ գալընարագ, օլ կիւնիւն վէրտիինէ գատար օլան միւտտէթտէ, պիլմիւզաքէրէ, տտալա հիւքմ ու գարար ալթընա ալընըը։

122. Միւզաքէրէ քէյֆիյէթէի եանընէն իսէճէկի աաղա, միւտտաինին իսթիտասըլյա, իսպաթը միւտտաա դրմ նընտա իպրաղ էյլէտիկի սէնէտաթընտ մէճահիմինի (1), վէ իրտա էյլէտիկի էատիլլէնի (2), վէ միւտտաի ալէյհին իճատաթընը, վէ եախօտ տէճինի (3), իճմալէն (4) թէքրար էյլէտիքտէն սօնրա, իճապը պիլմիւզաքէրէ, հէյկէթի մէճլիս պիլմիւզաքէրէ հալտէ, տէրագապ, մէճլիս օտասընա ալտէթլէ, սուրէթի հիւքմ ու գարարը, ըէյիսի մահքէմէ, ալէնէն թարաֆէյնէ պէեան իսէր. վէ էանայի միւզաքէրէտէ, պիր կիւնա գարար վիրիլէմէմիշ խսէ, պէեանը հիւքմ մատտէսի իչին, պաշգա կիւն թայեին, վէ թարաֆէյնէ թէճհիմ օլընարագ, օլ կիւնիւն վէրտիինէ գալընարագ, օլ կիւնիւն վէրտիինէ գատար օլան միւտտէթտէ, պիլմիւզաքէրէ, տտալա հիւքմ ու գարար ալթընա ալընըը։

(1) Մէճահիմ, մէճհումալ։
(2) Էաէնէ, տէյիլըը։
(3) Տէճի պաղա էնմէ, օլընան տավաըը հէր.
(4) Իճմալ, խիլաաա։ հէր չալըշմագ։

նի իթթիխազ օլընան հիւքմիւն թաճսիլաթը, վէ իլէլ(5) վէ էսպապը, վէ մէվատտը գանունիյէէի, նիհաէէթ իւչ կիւն զարճընտա թահրիր, վէ 65 հինճի մատտէտէ մուհարրէր զապթա իլալէ օլընմագ չարթըյլա, սուրէթի հիւքմ ու գարար մուի թաատարէն, տէճթէրի մախսուսունա հէման գայտ իլէ, ըէյ վիրէն ըէյիս վէ աաղա թարաճընտան իմդա օլընտուգտան սօնրա, թարաճէյնէ պէեան օլընուր։

123. Վիրիլէճէք հիւքմլէր, ըէյիս իլէ պէրապէր պիլ ճիւմլէ աաղանըն իթթիճագ, վէ եա էքսէրիյէէթի աարասըյլա, եանի մէճմունինին նըսճընտան զիեատէսինին, պիր ըէյտէ պուլունմասը յլա հասըլ օլուր։

124. Միւթէավիեէն (6) իսթիճլաճը (7) ատա վուգուինտէ, ըէյիսին վէ եա ըիեասէթէ գայիմ օլան զաթընը պուլունտուգտու թարաֆ, էքսէրիյէէթ գազանընը իթթիպար օլընուր։

125. Թարաֆէյնտէն պիրինին թահլիճի լիզումունա գարար վիրիլմիկի հալտէ, գանդի մատտէլէր իւզէրինէ թահլիճ օլընաճաղը, վէ նէ սուրէթլէ եէմին իսիլէճէկի, մուտաբրահէն (8) թահրիր օլընտուգտան սօնրա, մուճթիմինճէ իճրա իթթիրիլիր։

126. Զարար ու զիեան թազմինի տավա օլընուպ տա, պունուն քէյֆիեէթ վէ միճրէտաթը պիթթէգզագ վէ միւթէաքիբ պիթթէգզագ տավա իլէ պէրապէր հիւքմ օլընաապլ տավա իլէ պէրապէր հիւքմ օլընմագ իսէ, պաշգաճա հիւքմ օլընմագ իւզրէ, միւսթէտի թարաֆընտան միճրէտաթ տէճթէրինին մահքէմէեէ իթթասը պէեան ու թէնպիհ օլընուր։

127. Մէաեունաան զարարտիտէ օլուպ տա, սահիհէն պիր հալի միւզակիյատտա պուլունտուգտու թահագգուգ վէ թէպէյիուն իթտիկի, վէ թէպէյիուն իթտիկի տէյի տէյն իչին, քէնտիսինէ պու հալտէն տօլաըը, միւթէաիլ(1) պիր մէհլ իթթասը, մահքէմէճէ միւնասիպ կէօրիւլտիկիւ հօլտէ, ասըլ տավանըն հիւքմիյլէ պէրապէր, վէրիլէճէք մէհլին մէդտար վէ սէպէպլէրի, իլտա տէրճ օլընուր։

128. Մէաեունաան մալի, տիկէր աալաճագլըլարընըն իսթիտասըյլա տաթըլմըչ, վէ եա հալի իճլաա վուգտու պուլմուչ վէ ճիւրար իտիպ տէ ալէյհինէ զրեապէն տավա օլընմուչ, վէ եա տաեինինէ պա սէնէտ վիրմիչ օլտուգտու թէէմինաթա խալէլ կէթիրմիչ օլուր խսէ, թէէտիյէէյի տէյն իչին, պիր մէհլ իսթիհսալինէ նայիլ օլտաեաճաղը միսիլլու, իթթա օլընմուչ օլան մէհլտէն տախի իսթիճատէ իտէմէղ։

129. Պիր տավայի աալիյէէնին րույեէթի էանտասընտա, ծնա միւթաալլիգ պիր տավա թահատտիւս իթթիչ խսէ, մահքէմէ էքիսինէ պիրտէն, պիր իլտա իլէ հիւքմ իթթիկէ մէճպուր տուրանճագ, էքիսինէ պիրտէն հիւքմ օլընտաըղը, վէ տավայի աալիյէէնէ հիւքմ օլընմագ, տավայի հատիսէնին հիւքմիւնէ միւթէվագգիճ պուլունտուղու հալտէ, օլ տավայի հատիսէի ճասլ իտիպ, պատէհու ասըլ տավանընն իճապընա պագաճագ տըր։

130. Վագը օլան իտտաա, պիր սէնէտի ըէամի, վէ եա մէաեունաուն միւթէրիճ(2) օլտուղու պիր թահահիւտ, վէ եա իսթիհճաճ օլընմամըշ օլան պիր հիւքմիւ սապգըգ իւզէրինէ միւէսսէս օլտուղու հալտէ, օնա տայիր հիւքմ լահիգ օլտուգտան սօնրա, իսթիհճաճը էչին իսթիտտա օլընսա պիլէ, իտտաայի մէգբիւրուն հիւքմ ու գարարըըյլա պէրապէր, մուվագգաթան իճրասընա հիւքմ օլընապլը. ճագաթ, պու հալտէ սահիպ իտտաասան քէճիլ եա թէէմինաթը գավիյէէ ալընըը. վիրէմէտիկի սուրէթտէ, մահքիւմունճ ագճէ պլիթ թահսիլ, մահքէմէտէ էմանէթէն թէվդըճ օլընուր։

131. Պիր իտտաա, 130 ունճու մատտէտէ պէեան օլընան խուսուսաթի իւղերինէ միւէսսէս օլմաերպ տա, իճրասը միւթահաճէլ պուլունտուղու հալտէ, մուվագգաթան իճրասը ճայիզ օլուպ, ճագաթ, տաեին, թալէպ իյլէտիկի չէյին ըէտտի զրմընտա, քէճհալէթի միւթէպէրէ իրաեէ իթթիտիքճէ, մուվագգաթան իճրասը հիւքմ օլընտամագ. միւթահաճէլ օլան մէվատտա, խթինաճա տէկինի թէէխիր իճրասընտա մուզարրաթ, միւթէհագգըգ պուլունան խուսուսաթտան իպարէթի տիր։

132. Եիւղ օթուզունճու, վէ եիւղ օթուղ պիրինճի մատտէլէրտէ պէեան օլընան իճրայի մուվագգաթ, նէճհի ագար տավալարընտա հիւքմ օլընամագ։

133. Մահքէմէ հիւքմ իյլէտիկի մատտէինին, մուվագգաթէն իճրասընը տախի պէրապէրճէ հիւքմ իթթիտիքի սուրէթտէ, արթըգ մուախախարէն, տիկէր պիր գարարըա հիւքմիւնէ միւգկէր պիր գարարըա հիւքմիւնէ միւգթահիր օլտաեաճաղ. ճագաթ, թահրաճէ յնտէն, հէր գանդիսի թալէպ իտէր խսէ, մահքէմէյի խթինաճտա, էվվէլ պէ էվվէլ, իլտաըն իճրայի հիւքմիւնիւ թալէպ խտէպիլիր։

134. Տավասընտա հագգընըգ չըգան էչխաա, բրօթէսթօ, վէ խթիտտա, վէ իլտա խարճլարը, վէ սայիր նիզամէն մագպուլ օլան տավա մէսարիճինի թէէտիյէէյէ մահքիւմ օլտաեաճաղ իսէ տէ, հէր հալտէ, վէ հաթթա պիր օլընան խարճ վէ մէսարիճ, տիկէր թարաճընը զարար ու զիեանընտա մուգաղիլ թուխթուլմագ իւզրէ հիւքմ օլընտա պիլէ, իչտու հիւքմիւն, մուվագգաթէն իճրասը թէճվիզ օլընտամագ։

135. Հէր պիր տավանընն հիւքմ ու գարարը, թէճհիմ օլընտուղու թա-

(5) Իլէլ, հալէթլէր, էօզիւրլէր, սէպէպլէր։
(6) Մէ-ընեավէյ, միւտավի, պիր հալտէ օլմագ։
(7) Իխթիլաճ, ուեուչմամագ, զըրտա օլմագ։
(8) Մուտաբրահ, աշիքեաը սուրէթտէ։

(1) Մէ-ընեութէ, իթթիտալ, գարար իւզրէ։

(2) Մէ-ընեութէճ, իթթիրաճ, իգրար իտիճի։

ըրխտէն իթիւպարէն, նիհաեէթ ան պէչ կիւն զարֆընտա, իլտէ թանզիմ վէ էթա օլունմազ լազըմ կէլիպ, իչպու միւտաէթաէ չըզմաեաճազ օլուր ի-սէ, թէէխխրինէ սէպէպ օլանլար մէ-սուլ թուէթուլուր։

136. Հիւքմ իլտիլարը ֆասլընտա մուհարրէր զապթը տավա վարագալա-ըընա մուէթազըդ, վէ վիրիլէն հիւքմիւն իլէլու էապազը իլէ, մէվտուր գանուն-նիյէէսի, վէ օլ հիւքմիւն թարիխի ի-թտաը իլէ էթթիֆագը, վէ եա էքսէ-րիյէէթի տարա իլէ վիրիլտիկինի միւ-թէզամինն օլմազ լազըմ կէլիպ, պու-նուն միւավէտաէսի գալէմէ ալընա-բազ, վէ ըէյիս վէ տաղայի մէվճու-տէ հուզուրունտա լէտել գրաէ թաս-տիգ գըլընտըգտան, վէ սէքիզինճի մատաէտէ մուհարրէր օլտուղու վէճհ-լէ, տէֆթէրլի մախսուսունա գայա վէ թէմինիր օլունտուգտան սոնրա, վա-րագայի սահիհէ իւղերինէ պիթթէպ-եիզ, մահքէմէնին միւհրիւյէ մէմ-հուր (1), վէ ըէյիսին խզագբյլա միւմ-զի օլարագ, մահքիմլէհէ վիրիլիր։ Վէ պիր գըթա նիւսխէ յի մուսաատագա-սը, մահքիմ ալէյհէ թէպլիղ գըլընըր։

Իլամաթըն թէպլիղի քէյֆիյէթի, տավէթ բուսուլալարընըն թէպլիղի հադգընտաքի ուսուլէ թէվֆիղան, մահքիմ ալէյհին պիղզաթ քէնտիսի-նէ, վէ եախօտ իգամէթկեահընա ի-թտասընտան իպարէթ օլուզ, օլ վէճհ-լէ միւպաշըր մարիֆէթլիյէ, պիթ-թէպլիղ, ալընաճազ իլմ ու խապեր տախի մահքէմէ քեաթիպի թարաֆընտան, պաատէթթաստիղ, մահքիմլէհ եէտինէ վիրիլիր, վէ հէր պիր ելամ պու վէճհլէ թէպլիղ օլունմատըղճա, հիւքմիւ իճրա օլունմազ։

137. Մահքիմ ալէյհ, միւթէաա-տիա օլտուղու հալտէ, հէր պիրինէ պաշղա պաշղա, պիր սուրէթ թէպ-լիղ օլունուր։ Չու գաատար քի, պիր չիրքէթ ազասը իսէ, միւտիրինէ, վէ ու-մում պիր գարիյէէ էհալիսի իսէ, պիր գըթա սուրէթ, վէքիլ իլէ մընթարա իթա օլունտուգտան պաշղա, պիր սու-րէթ, գարիյէէնին մէճմուի նաս օլան պիր մահէլլինէ թաալլիղ օլունուր։

138. Տավաընտա հազդըղ չըղան թարաֆ, տավանըն մէսարիֆաթընը թէէխիյէէէ մէճպուր տուր։ Ֆա-գաթ, տավանըն պիր դըսմընտա, միւտ-տաի, վէ տիկէր գըսմընտա միւտտաի ալէյհ հագդըղ չըղար իսէ, օլ հալ-ատ մէսարիֆի վագըա, թարաֆէյն-տէն միւշթէրիքէն ախզ ու իսթիֆա (2) օլունուր։

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Հէ-ւմ- ղըե-պէ պէեաընըա պըր

139. Պիր տավանըն րույէէթի իչին թաչեին օլունան կիւնտէ, ուսուլինէ թէվֆիղան, տավէթ դըլընան միւտ-տաի վէ միւտտաի ալէյհին իչտիտ, վէ եախօտ վէքիլլերի, մահքէմէէ կէլ-մէտիքլերի հալտէ, մուախխարէն պի-րի կէլիպ ատ, խասմինին միւճէտատ-տէն տավէթ վէ իհզարընը թալէպ իսթնճէէէ գաատար, տավա թէէխիր օլունուր։

140. Թարաֆէյնտէն պիրի կէլիպ-տէ, տիկէրինին կէլմէմէսի մէվանիի (3) տահիհէտէն նէչէթ իթտիկինէ, մահ-քէմէ զահիպ (4) օլուր իսէ, տավանըն րույէէթի տիկէր պիր կիւնէ, վէ եկէր կէլմէէէնին մատաիրէթթի (5) աղըրճա պիր խասթալըդ կիպի պիղզաթ կէլ-մէկէ, վէ եախօտ վէքիլ թաչեին վէ իրսալ իթմէկէ մանի օլուր աէրճճէ-տէ պիր մատաիրէթթի մէչրուէ իսէ,

(1) Մէնհուր, միւհիւրլէնմիչ։
(2) Իսթիֆա, թէմամէն ալմագ։
(3) Մէշհուր, մանիւեր, էնկիւլէր։
(4) Զահիպ, զահիպ օլմագ, պիր զանն ու ի-թիգատա գայիլ օլմագ։
(5) Մուդիրէթ, էօզիւր, սէպէպ կէօսթէրմէք։

օլ մաղիրէթթ էսպապընըն ինտիֆաի-նէ (1) գաատար, թէէխիր օլունուր. պէր մինվալը մուհարրէր, մաղիրէթթի սահիհէ վէ մէչրուէ (2), մահէլլէ մըխ-թարընտան, վէ եախօտ իքի իւչ նէ-ֆէր մահէլլէ միւթէպէրրիէրինտէն պիր դըթա իլմու խապէրլէ, մահքէմէէ պէեան օլունմազ լազըմ կէլիր։

141. Մահքէմէէ կէլմէմէսի մէվա-նիի սահիհէտէն նէչէթթ իյլէտիկինէ, մահքէմէճէ զէհապ օլունմատան, վէ եախօտ մատաիրէթթի մէչրուէսինտէն մահքէմէէի խապէրտար իթմէէէն, վէ եախօտ վիրիլէն մէհլին ինգըզտաընտա տախի, մահքէմէէ կէլմէէէն չախս, միւթէմէրրիտ (3) ատա օլունուր։

142. Մահքէմէէ կէլմէքտէն թէ-մէրրիւտ (4) վէ իմթինա իթմիչ օլան թարաֆ, միւտտաի օլտուղու հալտէ, միւտտաի ալէյհ, քէնտի ալէյհինտէ օլան իտտաաեա ճէվապ վիրմէկէ մէճ-պուր օլմագտըղըն, հագդը մուհաքէ-մէնին, մուվագգաթէն սիւքիւթինէ տայիր պիր գարարը գըէեապի թալէպ վէ թահսիլ իտէպիլիր։

143. Հագդը մուհաքէմէնին մու-վագգաթան սիւքիւթի, միւտտաի թարաֆընտան վիրիլէն իսթիտանըն իսպթալիյէ պէրտպէր, վուգուս պու-լան քեաֆֆէյի մէսարիֆին, վէ միւտ-տաի ալէյհ թարաֆընտան պու եիւզ-տէն տօլաեը վուգուսի իսպաթ օլունա-պիլէճէք զարար ու զիեանըն թազմի-նինտէն իպարէթ օլուզ, եօգսա հագ-դը տավա վէ մուհաքէմէյի իսգաթ իտէմէզ։

144. Մահքէմէէ կէլմէքտէն թէ-մէրրիւտ վէ իմթինա իտէն թարաֆ, միւտտաի ալէյհ օլտուղու հալտէ, քէնտիսինէ իւչէր կիւն միւտտէթլէ ի-քինճի, վէ եինէ կէլմէտիկի թագտիր-տէ իւչիւնճիւ տէֆտա, պիր վարագայի տավէթիյէէ իրսալ օլունարագ, իչպու

(1) Ինդիֆա, տէֆ իթմէք։
(2) Մեչրու, չերիաթա մուխթագըզ։
(3) Մի-ղնէէրրիտ, ինտատ իտիճի։

տավէթիյէէ վարագասընտա թայեին օլունան կիւնտէ տախի կէլմէզ, վէ վէքիլ կէճտէրմէզ իսէ, միւտտաինին թալէպիյլէ, մահքէմէ ան պիր վէքիլ թայեին, վէ միւտտաինին տավա վէ պէյինէսինի իսթիմա իտէճէկի թահ-րիր վէ իհթար օլունուր. չու գաատար քի, միւտտաի ալէյհ մահքէմէինին պու-լունտուգու չէհր վէ գաատպատտա տէ-կիլսէ, միւտտէթի մէզպուրէ գաիտե-սինէ թէվֆիգան, թէմմուհտ իտիլիր։

145. Եիւզ գըրգ տէօրտինճի մատ-տէտէ պէեան օլունան իչխինճիւ վա-րագայի տավէթիյէէ թէպլիղ օլու-նուպ տա, միւտտաի ալէյհ կէլմէտի-կի, վէ վէքիլ կէճտէրմէտիկի, վէ միւտտաի տախի հիւքմի ղըեապի վի-րիլմէսինի թալէպ իթտիկի թագտիր-տէ, արթըգ մահքէմէ, միւտտաի ա-լէյհինի հուզուգունու մուհաֆազա ի-տէպիլէճէք պիր քիմսէէի վէքիլի միւ-տէվէլլիի եախուտ իսէ, մուվաճէէէսին-տէ, միւտտաինին տավասընը, ուսուլի վէճհլէ, րույէէթ ու ֆաալ իտէր, վէ իլամիընը թանզիմ վէ իթա իլլէր. վէ օլ հալտէ, մահքիմ ալէյհին եալընըզ տէֆի տավաեա հագդը գալըր։

146. Վէքիլի միւտէվէլլիր, միւթէմէր-րիտին հուզուգունու մուհաֆազա ի-տէպիլէճէք տէրճէեէտէ, տավանըն միւ-թէալլիղ օլտուղու, ահքամը գա-նունիյէէ վէ նիզամիյէէէ վագըֆի օլ-մասը լազըմ կէլիպ, մահքէմէ հէյէէ-թինին խարիճինտէ օլմագ իւզրէ, պու-նուն լինթիխապ ու թայեինի, մահ-քէմէէ այիս տիր, վէքիլի միւտէվէլ-լիրէ, մուհաքէմէտէ հէր գաչ կիւն պուլունուր իսէ, պէհէր կիւն իչին էլ-լի ղուրուշ թէճավուզ իթմէմէք իւզ-րէ, մահքէմէճէ, միւնասիպ մըգտար իճրէէթ տախի, պիթթայեին, իլամա տէրճ գըլընըր։

147. Վէքիլի միւտէվէլլիր (5), ան-

(4) Թէդրիւտ, ինտատ իթմէք։
(5) Վէ-էլի Ֆէ-էեիեէր, մահքէմէ թայեին գըլընան վէքիլ։

ճագ , տալատա զայիպին հուգու-
գունու մուհաֆազա իչին , հեր տիւր-
լիւ միւտաֆաատա պուլունմասը լա-
զըմ կելիպ , միւտատաւնին իտտաասը-
նը իգրար վէ եթիրաճի իտէմէզ , վէ
միւտատաւնին իսպաթատան աճիկ գալ-
տըղը թագտիրտէ , իչպու վէքճի միւ-
սէխսիրէ , եէմին թէվէճճիւհ ետմէզ :

148. Միւտատի ալէյհ մահքէմէնէ
կելիպ տէ , իտտայի վագըա ճէվապ
վերմէեղերէք սիւքիւթիւնտէ իսրար ի-
տէր իսէ , մէճելէյի Ահքամը Ա-
լիյէնէնին 1834 իւնճիւ մատտէսինտէ
մուհարրեր օլտուղու վէճճէյէ , միւտ-
տահտէն պէյէնէ թալէպ օլունուր ,
վէ միւտտահ ալէյհ սիւքիւթ ետմէ-
յիպ տէ , պիր կիւնա մատպիրեթի տա-
հիհէ վէ մէչրուտաը օլմադըղըն ,
մահքէմէնէ տուրուշմադտան թէյէր-
րիւտ վէ իսմէթինա էյլէր իսէ , քէնտի-
սինէ իքինճի վէ իւչիւնճիւ վարադայի
տավէթիյէնէ կէօնտէրիլէրէք , երինէ թէ-
մէրրիւտ էյլէր իսէ , վէքիլի միւտէխսիր
թայէնիյէյ , հագդընտա հիւքմիւ ղը-
եապի վերիլիր , վէ պու թէմէրրիւտ
վէ իսմէթինա միւտտահի թարաֆընտան
վագը օլտուղու թագտիրտէ , հագ-
դընտա մահքէմէնէ կելմէքտէն իսմէթի-
նա իտէն միւտտահլէր միսիլու մուտ-
մէլէ օլունուր :

149. Թարաֆէյն մուվաճէհէսինտէ լահիղ օլան հիւքմլէրնէ սուրէթլէ թէպլիղ օլունուր իսէ , ղըեապէն լա-
հիղ օլան հիւքմ վէ գարարլար տա-
խի , մահքիմ ալէյհ թարաֆընտա օլ սուրէթլէ թէպլիղ օլունուր . էկէր պիղզաթ շախսը մահքիմ , վէ եա ի-
գամէթկեահընտա քիմէնէսէի պուլու-
նամաեարադ , հիւքմ վէ իսմ քէն-
տիսինէ վէ եախօտ իգամէթկեահընտա
թէպլիղ օլունմադ միւմքին օլամադ ի-
սէ , օլ հիւքմ վէ իսմին սուրէթի ,
մադպուզ սէնէտի ախզ էյլէ , մահէլ-
լէսի մխթարընտա թէպլիմ օլունարադ ,
տիկէր պիր սուրէթի տախի , մահքէմէ
տիվանխանէսինէ թաալլիղ , վէ ղա-
զէթաեա տէրճ ու թէնզիլ էյլէ իլան
օլունուր :

150. Հիւքմիւ ղըեապինին թէպլի-
ղի թարիխինտէն իթիբարէն , օթուղ
պիր կիւն միւրուր իթմէտիքճէ , իճրա-
սը ճայիզ տէյիլ տիր : Մէկէր քի մու-
վաղդաթէն իճրասընա տախի հիւքմ .
օլունմուշ օլա :

ՊԱՊՐ ՍԱՏԻՍ

ՊԱՏԻՆ ՀԻՒՔՄ ՎԱԳԸ ՕԼԱՆ ԻՏՏԱՍ ՎԷ ԻԹԻՐԱԶԼԱՐՐՆ Ա-
ԳՈՍՄԸ , ՎԷ ՍՈՒՐՔԹԻ ՐՈՒՑԵՆԹ ՈՒ ՖԱՍԼԸ ՀԱԳԴՐՆՏԱ ՏՂՐ :

ՖԱՍԼԸ ԻՎՎԷԼ

Հէ-ւթ ղըեապէ է-ղէրինէ , պէճէ պաշ , ճանէ
էրթուղ ալէ հէ-ւմ պէճանընտա պըդ :

151. Միւտատի ալէյհ հագդընտա ,
ղըեապէն հիւքմ լահիղ օլտուղու հալ-
տէ , իչպու հիւքմի ղըեապի ալէյհինէ
իթիրազ իտէպլիր :

152. Իթիրազը ալէլհիւքմտէն միւ-
րատ , ղըեապէն օլունան հիւքմ ու ի-
լամըն իճրասընտա մուխալիֆէթէլէ միւտ-
տահինին տավասընը տէճ իթմէք , վէ
իչպու հիւքմիւ , գանղի մահքէմէ վեր-
միշ իսէ , անտէն ըրիճու իլէմէսինի
թալէպ իթմէքտէն իսպարէթ տիր :

153. Ղըեապէն օլունան հիւքմ ու
իլամըն թէպլիղի թարիխինտէն իթի-
պարէն , օթուղ պիր կիւն միւրուրինէ
տէկին , իթիրազ օլունմասը ճայիզ օ-
լուպ , անտէն սոնրա տէճի տավա իս-
թիտալարը , գապուլ օլունմազ . վէ օ
հալտէ , հիւքմի ղըեապի , հիւքմի վէ-
ճահի հալինի քէսպ իտէր :

154. Եէղ էլի իւչիւնճիւ մատտէ-
տէ պէէան օլունան միւտտէթ զար-
ճընտա , եէղ էլի պէչինճի մատտէ-
տէ մուհարրեր օլան չէրայիթէ թէվ-
ֆիգան , վուգու պուլան իթիրազը ա-
լէլհիւքմ իսթիտասը , լահիղ օլան
հիւքմիւն իճրասընը թէէլլիր իտէճէք .
ֆագաթ , եէղ էլլինճի մատտէ մու-
ճիպինճէ , մուվաղդաթէն իճրասընա
հիւքմ վերիլմիշ իսէ , օլ հալտէ իճ-
րասը , թէէլլիր օլունմաեաճագ տըր .
մա մաճիհ , հիւքմիւն իճրասը , թէէ-
լլիր օլունտուղու հալտէ , իչպու իլամ
մուճիպինճէ , սահիպի հագդ օլան թա-
րաֆ , հուգուգունուն վիճդաեէսի ղըմ
նընտա , հաճզ իթտիրմէք կիպի , թէ-
տապիրի լազըմմ իթթիլտազ իթմէկէ ,
հագդը օլաճագ տըր :

155. Իթիրազը ալէլ հիւքմ , մահ-
քիմլէհ թարաֆընտան սէպդաթ իտէն
տավաեը , վէ անըն իւզէրինէ ղըեապէն
լահիղ օլան հիւքմու իլամը տէֆ վէ
ճէրհ իտէր էսպապ ու իլէլի միւհթէվի
պիր գըթա արզուհալ էյլէ օլուր :

Վէ իչպու արզուհալ , տօղրուտան
տօղրուեա մահքէմէնէ վիրիլիր . ղիբր
օլունան հիւքմ ու իլամընը իճրասը ղըմ
նընտա , թէպլիղ վարադասը իւզէրինէ
մահքիմ ալէյհ թարաֆընտան , տէֆի
տավա իտճէկինի միւտէյէին պիր
չէրհ եազըլըղը հալտէ , մադպուզ օ-
լուր իսէ տէ , թարիխի չէրհտէն սէ-
քիզ կիւն զարֆընտա , վէ իճապը թագ-
տիրինտէ , իչպու միւտտէթէ , մահէլ-
լին պատիյեէթինէ կէօրէ , պէհէր
ալթը սաաթտա , կէլինէճէք մէսաֆէ
իչին , պիր կիւն զամմ ու իլավէսիյլէ ,
հասըլ օլաճագ էյհամ իչինտէ , իթի-
րազ ալէլ հիւքմ արզուհալընը թագ-
տիմ իթմէկէ մէճպուր օլուպ , իթմէ-
տիկի սուրէթտէ , անտէն սոնրա վիրի-
լէճէք իսթիտասը մադպուզ օլմաեա-
ճագ , վէ իճրասը խուսուսունա տա-
խի տէվամ օլունաճագ տըր :

156. Իթիրազը ալէլ հիւքմ արզու-
հալը , միւթէրիղին խասմի թարաֆը-
նա , պիլա թէէլլիր թէպլիղիյլէ պէրա-
պէր , իհզար ֆասլընտա մուհարրեր
ուսուլէ թէվֆիգան , թարաֆէյն , մահ-
քէմէնէ թայինին օլունան կիւնտէ կէլ-
մէլէրի իչին , տավէթիյէնէ վարադա-
լարընյա տավէթ օլունուր :

157. Թայինին օլունան կիւնտէ , թա-
րաֆէյն մահքէմէնէ չաղրըլըպ , եվ-
վէլ էմիրտէ , իթիրազը ալէլհիւքմ իս-
թիտասը , նիզամընա մուվաֆըգ օլուպ
օլմատըղը , վէ վագթինտէ իտիլիպ ի-
տիլմէտիկի , ըսյեէթ վէ մուայեէնէ
օլունուր :

158. Իթիրազը ալէլ հիւքմ իսթի-
տասը , նիզամընա թէվֆիգան թան-
զիմ , վէ վագթի մուայեէնինտէ թագ-
տիմ օլունտուղու թահադդուդ իտէր
իսէ , գապուլ օլունուր , վէ օլ հալտէ ,
տէֆի տավասը , ուսուլ վէ գավախիտ-
նէ թաթպիգան , կէրէք օլ կիւնտէ ,
վէ կէրէք եէվմի ախէրտէ , պիլըսյէ
հիւքմի էվվէլ թաատիդ , վէ եախօտ
ճէրհ ու իպթալ , վէ եա թաատիլ ու
իպահ օլունաճագ տըր . չու գաատար
քի , ղըեապէն օլունան հիւքմիւն ըէմ
ու մէսաբիհի , ղըեապէն մահքիւմ օլ-
մուշ թարաֆըն , հէր հալտէ իւհտէ-
սինէ պըրագըլաճագ տըր :

159. Իթիրազը ալէլ հիւքմ մատ-
տէսինին մուհաքէմէսի իչին , թայինին
օլունան կիւնտէ , միւթէրիղ օլան ա-
տէմ , եէղ մահքէմէնէ կելմէտիկի
հալտէ , իսթիտասընըն ըէատինէ գա-
րար վերիլիր . վէ օլ պապտէ , վերիլէ-
ճէք իչամ ալէյհինէ արթըզ իթիրազ
իթմէք հագդը սագըթ օլուպ , ֆա-
գաթ , տիկէտիկի վէ տավա գապլ
օլտուղու սուրէթտէ , իսթինաճ իտէ-
պիլիր . պիլաքս , պուննուն խասմի , եէվ-
մի մէգքիւրտէ , մահքէմէնէ կելմէտի-
կի թագտիրտէ , ղըեապէն ալէյհինէ ,
լահիղ օլաճագ գարար իւզէրինէ , եէղ
էլլի իւչինճիւ , վէ եէղ էլլի պէչին-
ճի մատտէլէրտէ մուհարրեր մէհլ ու
չէրայիթ մուճիպինճէ իթիրազ օլու-
նապիլիր :

160. Մահքէմէնէ կելմէքտէն , վէ
եախօտ մուհաքէմէնէ սուրուշմագ-
տան իմթինա իտէն միւտտահլէր տա-
խի , հագդընընտա վերիլէն գարարը
ղըեապի իւզէրինէ , օթուղ պիր կիւն
զարֆընտա իթիրազ իտէպլիր :

ՓԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Իրէրաշ է-և ջայ պէեանընդոա պըր

161. Պիր տաւաասա, թարաֆէյնաէն օլմաեան, եանի կէրէք ասալէթէն վէ կէրէք վէքեաւէթէն, մահքէմէեէ ճէլալ ու իհզար օլունմամըշ, վէ քէնտիսի տախի տախիլ օլմագ իւզրէ, իմթիասա թագտիմ իթմէմիշ օլան պիր շախսը սալիսին ղրէապընսան, հուդուդունա տօգունուր պիր հիւքմ վագը օլտուղու հալտէ, օլ շախս, հիւքմիւ մէզպուր ալէյհինէ իթիրազ իսէպիլիր։

162. Կէրէք մէհաքիմի իպթիտաիյեէտէն, վէ կէրէք մէհաքիմի իմթինաֆիյեէտէն լահիգ օլան, հէր նէվի հիւքմու գարար ալէյհինէ, շախսը սալիսին իթիրազա հագդը օլուպ, եալընդ հիւքմիլէրին գարարնամէլէրինէ իթիրազ օլունամագ, վէ հիւքմիլէրին հիւքմիւ, քէնտուլէրինի հաքէմ նասպ ու թայեին իտէն թարաֆէյնին զայրիսի հագդընսա նաֆիզ ու ճարի օլմագ։

163. Իթիրազ իւլ զայր, ասլը վէ թարի իթիպարըյլա, էքիւէ թագսիմ օլունուր։ Իթիրազը ասլը ալէյհինէ իթիրազ օլունան, հիւքմ ու իլամա նայիլ օլան քիմէնէ իլէ, շախսը սալիս պէյնինտէ պիր կիւնա տաւա սէպապ իթմէմիշ իքէն, միւճէտահէտէն վագը օլան իթիրազտան իսպարէթ տիր (1)։

Իթիրազը թարի տախի, պիր տաւանըն բուլեէթի էնտասընտա, թարաֆէյնտէն պիրի ճանիպինտէն, խապթը միւտտաաեա տէլիլ օլմագ իւզրէ, իպտազ օլունան պիր իլամը սապըգ ալէյհինէ, վագը օլան իթիրազ տըր (2)։

164. Իթիրազը ասլի, ուսուլի իւզրէ արզուհալ թագտիմիյլէ օլուպ, իշպու արզուհալ, ճէրհ միւրատ օլունան հիւքմիւ գարարը վիրմիշ օլան մահքէմէեէ հավալէ, վէ թարաֆէյն տախի, ուսուլի վէճհլէ ճէլալ ու իհզար օլունուր։

165. Իթիրազը թարի, ասլ տավաեր բուլեէթ իթմէքտաէ օլան մահքէմէեէ, չիֆահէյն վէ եախօտ թահրիրէն պէեան օլունուր։ Եէնիտէն արզուհալ թագտիմինէ, վէ թարաֆէյնին իհզարընա հաճէթ եօգ տուր. գադաթ, մահքէմէ, ճէրհի միւրատ օլունան իլամը վիրէն մահքէմէտէն տուն օլտուղու թագտիրտէ, միւթէրիզ թարաֆընտան, պիր արզուհալ թագտիմ օլունարագ, իլամը վիրէն մահքէմէեէ հավալէ օլունմագ, վէ օրատա թարաֆէյն ուսուլի վէճհլէ ճէլալ ու իհզար խապիմէք լազըմտըր։

166. Իթիրազ իւլ զայր մատտէսի, ճէրհի միւրատ օլունան իլամընն ահքեամը իճրա օլունունճաեա տէկիյն, ճայիզ օլաճագը միսիլլու, օլ իլամտա միւնտէրիճ օլան ահատտը թարաֆէյն հագդընսա հիւքմիւ իճրա օլունմուշ օլտա տախի, շախսը սալիս, իթիրազա էսաս իթթիխազ իթտիկի հուդուդունտան, միւրուրը զէման գայիտէսի իճապընճա սագդըթ օլմատըգճա, իթիրազա դրեամ իտէպիլիր։

167. Եախսը սալիս թարաֆընտան, իթիրազը թարի վուգուինտէ, մահքէմէ, իճապընա կէօրէ, օլ տավաեը բուլեէթ իթմէեէրէք, պագմագտա օլտուղու սապը տավաեը ֆասախ իտէպիլիր. վէ էկէր իթիրազը մէղբիւր իւղէրինէ, լահիգ օլաճագ հիւքմ, սապը տավանընն հիւքմինէ, թագսիրը իտէպիլէճէկինի հիտա կյէտիկի հալտէ, սապը տավանընն հիւքմինէ, իշպու իթիրազ իւլ զայր տավաորընն ֆասախ ու բուլեէթինէ թաալլիգ իտէր։

168. Իթիրազ իւլ զայր, ճէրհի միւրատ օլունան իլամ հիւքմինէն իճրասընը թէեէիիր իթմէգ. ֆագաթ, օլ հիւքմինն իճրասընտան պիր թէեէիքէ վէ եա զարար վուգուի միւթէպէյհին օլտուղու սուրէթտէ, զիքր օլունան իթիրազ տավաորընն արզ օլունտուղու մահքէմէ, հիւքմիւ մէզբիւրուն իճրասընը պիր միւտտէթ թէեէիխիրէ դարար վիրէպիլիր։

169. Իթիրազ իւլ զայր մատտէսի, մագպուլ վէ եասալը օլտուղու թահագդուդ իթտիկի հալտէ, ճէրհի միւրատ օլունան հիւքմու իլամընն, եաիրընգ միւթէրիզ օլան քիմէնէնին, հուդուդ վէ մէհաքիմինէ աեիտ օլան ճիհէթի ճէրհ օլունուպ, դուսուր ահքիամը իպգա, վէ ֆագաթ, իլամը մէզբիւրուն հիւքմիւ, գապիլ թէեֆրիզ օլմաեան պիր մատտէսէ տայիր իսէ, օլ հալտէ, իլամը մէզբիւրուն օլ իլամտա միւտտաի վէ միւտտաի աէյհ պուլունանլարա պիտ օլան հիւքմիւ, ճէրհ տախի օլունուր։

170. Իթիրազ իւլ զայր տավաորը, զայրը մագպուլ, վէ եա պի էսաս օլտուղու թահագդուդ իյլէտիկի թագտիրտէ, միւթէրիզ օլան քիմէնէ, պունտան տօլաեը, տիկէր թարաֆ հագդընսա, թէրէթթիւպ իթմիշ օլաճագ զարար ու զիհանը տախի իթտաէ մահքիւմ օլաճագ տըր։

---

(1) Մէսէլա, պիր տաեինէն, ալաճաղընը քէֆիլտէն թահսիլինէ տայիր պիր հիւքմ ու իլամ իսթիհսալ իթտիկինի, մէտաունընէն պիլ իսթիխպար, քէնտիսինի իպրա իյլէտիկինտէն պահսըա, օլ հիւքմ ու իլամա իթիրազ իթմէսի կիպի տիր։

(2) Մէսէլա, պիր միլքի, միւչթէրէքէէն սաթընն ալմըշ օլտուղըրը հագդընտա, միւտտաինին վագը օլան խտտասընա մուգապէլէթէէն, միւտտաի ալէյհ, միլքի մէղբիւրտէն օտլաեը, մուգաատտիա պաշգա պիր աեմ իլէ պիլ մուհաքէմէ, մ'ալքի մէղբիւր թէհամէն քէնտիսինէն օլտուղունա տայիր, իսթիհսալ իթմիշ օլտուղու պիր հիւքմի սապըգ իլամընը իպրագ իյլէտիքտէ, միւտտաինին, գիքր օլունան իլամ հագդընտա իթիրազա դրեամ իթմէսի կիպի տիր։

ՓԱՍԼԸ ՍԱԼԻՍ

Խընինաֆ հափընդոա պըր։

171. Մէհաքիմի իպթիտաիյեէտէն պէշ պին զուրուշ, վէ տահա զիեատէ պիր մէպլաղ իւզերինէ, վէ օլ մըգտար գըյմէթտէ, վէ եա սէնէվի պէշ եիւզ զուրուշ, վէ տահա զիեատէ իբտա վէրիր էմվալը զայրի մանգուլէ հագդընտա, թէքէվվիւն իտէն տաավիեէ տայիր վիրիլէն հիւքմլէր, գապիլի իսթինաֆ տըր։

172. Գապիլի իսթինաֆ օլան պիր տավա, բուլեէթ օլունտուղու մահքէմէնին վազիֆէսինէ աեիտ, վէ տահա պը տախի, ֆաիլի մընթար օլուպ տա իսթինաֆ օլունամագ իւզրէ, բուլեէթինէ բազը օլտուգլարընը հավի, թարաֆէյն մահքէմէեէ սէնէտա վիրմիշ օլ տուգլարը թագտիրտէ, իսթինաֆ օլունմագ։

173. Միւտտաինէն, պէշ պին զուրուշտան տուն պուլունան տավաորընա մուգապէլէթէէն, վէ եախօտ մաթլուպունա մահտուսէն, միւտտաի ալէյհին տախի, պէշ պին զուրուշտան տուն պիր տավաը վուգու պուլուպ տա, պիրլէշմիրլիկի հալտէ, իքիսինին մըգտարը պէշ պին զուրուշու թէճավվուզ իթտէ տախի, իսթինաֆը ճայիզ ատեիլ տիր. ֆագաթ, պիրիսի պէշ պին զուրուշու միւթէճավվուզ իսէ, օլ հալտէ իքիսի պիրլիքտէ իսթինաֆ օլունուր։

174. Գապիլի իսթինաֆ օլմաեան պիր տավա, միւտտաի վէ միւտտաի աէյհ թարաֆլարընտան պիլմուվաֆֆագա իսթինաֆը իսթիտա օլունա, վէ եախօտ պիտաեէթ իլամընտա, հիւքմիւն տուրէթի գաթիյեէտէ օլտուղու պէեան օլունմամըշ, վէ եախօտ իսթինաֆ օլունապիլմէսի, հէր նասընըտա թասրիհ գէլընմըշ օլտա պիլէ, եինէ իսթինաֆ օլունմամագ։

175. Ագճէճէ մըգտարը, զայրի մու-

այեէն օլան խոտաալար իւզելինէ, թէրէթթիւպ իսէն հիւքմլեր գապլուի խաթինաճ տըր. ղայրի մուայեէն տէնի-լէն իոտաալարըն հատտը զաթինաէ, թագաւորի գըյմէթ միւմքին օլամաեան եահօտ միւմքին օլուպ տա, թարա-ֆէ,նաէն թագաւորի գըյմէթ գըլըն-մաեան միւոտաատան իպարէթ տիր. թագաւորի գըյմէթ մատտէսի, միւո-տաւինն իոտաատնըտա, եահօտ հինի մուհաքէմէտէ, թարաֆէ,նին վագը օլաճագ իֆատէլէրինտէ պէեան օլու-նուր:

176. Թայենի հուտուա միսիլլու, գըյմէթ իւզերինէ ճերէեան իթմէկեէն տավալար, գապլուի խաթինաճ տըր:

177. Պիր տավանըն, պիր գաչ ճի-հէթի օլուպ տա, ումումի հագգընտա հիւքմ լահիգ օլմագսըզըն, պիր ճի-հէթինին թէֆրիգէյլէ, խաթինաճը ճա-եիզ տէյիլ տիր. անճագ, գապլուի խա-թինաճ օլտուղու պալէատէ թատտտա օլունան տավլի հագգընտա, հիւք-մին լիւհուգունտան էվվէլ, վիրինէն գարարը գարինէլէրին խաթինաճը ճա-եիզ տիր:

178. Պիր մահքէմէնէ հավալէ օլու-նան տավանըն րույեէթի, քէնաի վա-զայիֆի տախիլինտէ օլուպ օլմատրզը հագգընտա, վիրտիկի հիւքմ ու գա-րար խաթինաճ օլունուր. անճագ, օլ տավա, մահքէմէնին վազիֆէսի տա-վա, մահքէմէնին վազիֆէսի տա-խիլինտէ օլուպ տա, գանունէն ճայիզ օլան պիր սէպէպտէն տօլաեը, տիկեր մահքէմէնէ նագլ ու հավալէսի, մու-հաքէմէնէ պէտ օլունմազտան էվվէլ, խաթիտա օլունմամըշ խսէ, օլ պապտէ վիրինէճէք գարար խաթինաճ օլունա-մազ:

179. Պիր տավատա, միւրուրի զէ-մանի օլուպ օլմատրզընտա տայիր, վիրի-լէն գարարլար գապլուի խաթինաճտրը:

180. Խաթինաճը տավա, միւտտաի վէ հա միւտտաի ալէյհ, վէ եահօտ հուգուգտա պունլարըն եէրինէ գայիմ օլանլար թարաֆընտան օլմագ չարթ տըր: Թարաֆէ,նին հուգուգտա մա-գամլարընտա գայիմ օլանլար, վէրէսէ, վէ վասի, վէ խաթինաճա մէէղունն օլան վէքիլլերի, վէ չիրքէթ միւտիրլերի, վէ տէվլէթի Աալիյէէնին իտարէ մէէմուր-լարը, վէ սինաիք, եանի ղուրամա վա-սիլերի տիր:

Քէզալիք, խաթինաճ, եալընըզ թա-րաֆէ,նի սըֆաթըլլա պուլունմուշ օ-լան միւտտաի վէ հա միւտտաի ալէյհ, վէ եահօտ պունլարըն մագամլարընտա գայիմ օլանլար ալէյհինէ իճրա օլու-նուր:

181. Մէհաքիմի խաթիտաիյէէնին հիւքմ ու գարարլարը իւզերինէ, տա-վալի խաթինաճ իչին, ալթմըշ պիր կիւն մէհլ թայենին օլունմուշ տուր. մէհլի մէղքիւր, թարաֆէ,նի հաղըր օլտուգլարը հալտէ, տավա հիւքմ ու ֆասլ օլունմուշ խսէ, սուրէթի իլամըն թարաֆէ,նէ պիղզաթ, եահօտ իգա-մէթկեահընա թէպլիղի թարիխինտէն, վէ էկէր ղըեապէն հիւքմ օլունմուշ խսէ, իթիրազ ալել հիւքմ իչին, թայ-ենին օլունան միւտտէթին ինգըզասըն-տան իթիպարէն հիտապ օլունուր:

182. Միւսթէնիֆին իգամէթկեա-հը, խաթինաճ մահքէմէսինին պուլուն-տուղու պէլտէտէն, ան պէչ մերհալէ վէ եա տահա զիեատէ մէսաֆէտէ, վէ եահօտ մէմալիքի էճնէպիյեէտէ, վէ եահօտ մունթազամ վաբօր իչէ-մէեէն ատալարտա պուլունտուղու հալտէ, մէհլի խաթինաճ տօգտան պիր կիւն իթիպար օլունուր:

183. Հիւքմ ու գարար, պիր տախ-թէ սէնէտ իւզերինէ վագը օլմուշ, վէ եահօտ թարաֆէ,նտէն պիրինին հիւք-մէ մէտար օլաճագ պիր սէնէտի օ-լուպ տա, խասմինին եէտտի քէթմին-տէ պուլունտուղունտան տօլաեը, մահքիմ պուլունմուշ օլտուղու հալ-տէ, միւտտէթի մէհլի խաթինաճ, օլ տախթէ սէնէտին, խասմի թարաֆըն-

տան իգրար վէ թատտիգ, վէ եահօտ պիլմուհաքէմէ իսպաթ օլունտուղու, վէ քէթմ օլունան սէնէտ տախի տա-հիլինէ իատէ գըլընտըղը, վէ եա-խօտ պիր սուրէթլէ եէլինէ կէչտիկի թարիխլերտէն էթիպար օլունուր. չու գատար քի, սէնէտի մէքթուտմուն (1) եէտինէ կէչտիկի կիւնիւ, պիր իսպաթ թահրիրի իլէ, թէպէյիեէն իթտիր-մէկէ մէճպուր օլաճագ տըր:

184. Միւտտէթի մէհլի խաթինաճ, մահքիւմ օլան քիմէանէնին վէֆաթը-յլա թէվգըֆ օլունուպ, միւտտէթի պագըյեէնին իպթիտասը, հիւքմիւն, միւթէվէֆճանըն իգամէթկեահընտա, վէրէսէեէ թէպլիղի թարիխինտէն ի-թիպար օլունուր:

185. Միւտտէթի մէհլի խաթինաճըն ինգըզասըլյա, հագգը խաթինաճ թա-րաֆէ,նտէն գանղիսի օլուր իսէ օլ-սուն, հէր պիրի հագգընտա սագըթ օլուր. ֆագաթ, օլ միւտտէթ զար-ֆընտա, հուգուգճա թարաֆէ,նի մա-գամընա գայիմ օլանլար թարաֆըն-տան խաթինաճ օլունմատրզը ճի-հէթլէ, միւթէզարրուր օլանլարըն, անլէր ալէյհինէ պիտաեէթ մահքէմէ-սինտէ տավա իթմէկէ հագգլարը օլա-ճագ տըր, վէ մէհլի խաթինաճըն ին-գըզասըլյա, հագգը խաթինաճ, պիր մինվալը մուհարրեր, սագըթ օլաճագ իսէ տէ, թարաֆէ,նտէն պիրի խաթի-նաճ էյլէտիկի հալտէ, անըն տավասը ֆասլ ու րույեէթ օլունունճաեա տէ-կինն, միւտտէթի խաթինաճ, միւնդա-զիյեէ օլսա պիլէ, միւսթէնիֆ ալէյհ օլան տիկեր թարաֆըն տախի խաթի-նաճ իթմէկէ սալահիյեէթի վար տըր:

186. Խաթինաճը տավա, արզուհալ թագտիմլէ օլուր. վէ պու արզու-հալ, տօզրուտան տօզրուեա խաթինաճ մահքէմէսինէ վիրիլիր, վէ մահքէմէ-եէ թագտիմ, վէ գայտը թարիխի տավայի խաթինաճա մէպտա (2) ատտ օլունուր: Իչպու արզուհալտա միւս-թէնիֆ վէ միւսթէնիֆ ալէյհին խամ ու չէօհրէթ, վէ սանաթ, վէ մահքէ-լի իգամէթլերի, վէ խաթինաճ օլու-նան հիւքմ ու գարար իլէ, օլ հիւքմ ու գարարըն գանղի մահքէմէսին տու-տուր իթմիչ, վէ միւսթէնիֆէ գանղի թարիխտաէ թէպլիղ օլունմուշ օլտու-ղու, վէ խաթինաճըն էսպապը, վէ գանունէն թայենի օլունան միւտտէթ զարֆընտա, միւսթէնիֆ ալէյհին, վէ եահօտ վէքիլինին, մահքէմէեէ կէլ-մէսի թալէպի, վէ միւսթէնիֆ հագգ-սըզ չըգար խսէ, միւսթէնիֆ ալէյ-հին խաթինաճ մուհաքէմէսի. մատա-ֆըլյա, գանունէն թատտիգ օլունաճագ մէսարիֆի սէֆերիյեէ վէ զարար ու զիեանըն թազմինէէ պիր գավի քէ-ֆիլ կէօսթէրիլիպ, մէվգըի րէամտէն մուատտագ քէֆալէթի սէնէտինին ար-զուհալէ բապի խէյտիկի մատտէլէ-րի, թահրիր օլունմագ լազըմ կէլիր. չէրայիթի մէչրուհաեը ճամի օլմաեան խաթինաճ խաթիտասը, մագպուլ օլմա-եըպ. ֆագաթ, միւտտէթի խաթի-նաճ հէնուզ թէքմիլ օլմամըշ խսէ, նօգսան օլան չէրայիթի իքմալ իթտի-րիլիր. վէ էկէր, եէնիտէն խաթիտաս թանզիմինէ հաճէթ կէօրիւլիր խսէ, միւսթէնիֆին միւճէտտէտէն խաթիտաս թագտիմինէ հագգ ու սալահիյեէթի օլուր:

187. Խաթինաճ արզուհալընըն մահ-քէմէեէ իթտասը թարիխինտէն իթիպա-րէն, պիր հաֆիթա զարֆընտա, միւս-թէնիֆ, իտտաա վէ իթիրազլարընը շամիլ արզուհալ վարագասը իւզերինէ, պէնտա պէնտա եազըլմըշ պիր գըթա լա-հիա թանզիմ, վէ խաթինաճ արզու-հալը, վէ քէֆալէթի սէնէտի, վէ մեզ-քիւր լայհանըն պիրեր գըթա սուրէթ-լերիւլէ պերապեր, խաթինաճ մահքէ-

(1) Մեթոտ, կիզլենիմիզ օլան:

(2) Սեգտա, պաշլանկըճ:

մէջինէ թագաւոր խաերէք, մէղքիւր սուրբ[1]էլէրի, պատէթ թաստիղ(1), թա-
րաֆէ֊ինին մուհաքէմէի իչին գանուն-
նէն թայինն օլունաճագ եէվմի մախ-
սուսի միւպէյինն տավէթիյեէ բու-
սուլասըլա պէրապէր, միւսթէնիֆ
ալէյհէ թէպլիղ ինթիլմէկէ մէճպուր
տուր։

188. Եիւզ սէքսէն եէմինճի մաա-
տէտ զիքր օլունան սուրբէթլէրուէ,
տավէթիյեէ բուսուլասը, միւսթէնիֆ
ալէյհէ թէպլիղ օլունտուղու հալտէ,
պու տախի տավէթ օլունտուղու կիւ-
նէ տէկին, ճեվապլարընը միւպէյինին
վէ արզուհալ վարտաասը իւղերինէ,
մուհարբեր պիւր գըլթա լայիհա վիրմէ-
կէ, վէ գանունէն թայինին օլունան
իհզար միւտաէթի զարճընտա, կերէք
միւսթէնիֆ վէ կերէք միւսթէնիֆ ա-
լէյհ պիղղաթ, մահքեմէյի խաթինա-
ճա հաղըր օլմազա, վէ եախօտ մու-
բահտա վէքիլ կէճտաերմէկէ մէճպուր
տուր. խիլաֆը թագաիրինտէ, հաղըր
պուլունան թարաֆընն թալէպի իւղե-
րինէ, զըեապէն հիւքմ օլունապիլիր.
ֆագաթ, պու սուրբէթլէ մահքեմ օ-
ղան շախս, չերայիթի գանունկունէն
թէվֆիղան, մահքեմէյի խաթինաֆտէ
ինթիրազը ալէ հիւքմ խաէպլիլիր։

189. Պիր հիւքմվէ եա գարարը գարի-
նէյի շամիլ օլան իլտուտա, օղ հիւքմին
վէ եա գարարը գարինէնին մուվազ-
գաթէն իճրասը աէրճ օլունմամըշ խս,
ալէյհինտէ օլան խաթինաֆ իլտիրնընը
իճրասընը թէէխիր խաեր։

190. Խաթինաֆ օլունապիլէճէք հիւքմ
ու գարարընն մուվազգաթէն իճրասը,
դանունէն ճայիղ օլուպ տա, իլտուտա
պէհան ու թաարիհ գըլընմամըշ օլաս-
գու թագաիրտէ, միւսթէնիֆ ալէյհ,
տավայի խաթինաֆընն բույեէթինտէն
էվվէլ պիր խաթիտա թագաիրի, վէ
մահքեմէյի խաթինաֆընն նէթիճէյի
հիւքմինտէ հազդըղ չըգար խս,
մէպլաղը մահքեմէնին ըէատի իչին պիր
քէֆիլ իրտէսի իլէ, մուվազգաթէն
իճրասընը, մահքեմէյի խաթինաֆտան
թալէպ խաէպլիլիր. քէղալիք, պիտա-
եէթ մահքեմէսի, սուրբէթի գաթիկնէ-
տէ հիւքմի մէէզան օլաուղու հալտէ,
վիրտիկի իլտուտա, հիւքմին նէվինի
թաարիհ իթմէմիշ, վէ եախօտ աէրճ-
ճէյի էվվէլտէ տէյի թաարիհ իլտիրնի
խս, միւսթէնիֆ ալէյհ օղ հիւքմին,
մուվազգաթէն իճրասընը, գաիտէյի
մէղքիւրէնէ թաթպիղան թալէպ խաէ-
պլիլիր։

191. Պիտայէթ մահքեմէսի, գանու-
նէն իճտաղ իթմէմիկի հալտէ, պիր
հիւքմին մուվազգաթէն իճրասընա
գարար վիրմիշ խս, միւսթէնիֆ, միւս-
թէնիֆ ալէյհի, աէրիտան մահքեմէյի
խաթինաճա, ուսուլի վէճհինէ ճէլպ ու
տավէթ իթմաիրէրէք, օղ հիւքմին
մուվազգաթէն իճրասընը մէնին իթ-
միրմէկէ սալահիյեէթի վար տըր.
պիտաեէթ մահքեմէսինին գանունէն
մէէզան օլմաեարագ, աէրճճէյի գա-
թիկնէտէ վիրմիշ օլաուղու հիւքմին,
մուվազգաթէն իճրասը հազդընտա
տախի, իշպու գաիտէ ճարի տիր.

192. Խաթինաճտա եէնի պիր տա-
վա, եանի աէրճճէյի ուէյա մահքե-
մէսինտէ աէրիտան օլունմուշ օլան իա-
տտաալարտան պաչգա պիր տավա իհ-
տտասը ճայիղ օլմազ. ֆագաթ, ասըլ
իտտտա օլունան ադճէ մուգտալիվին-
տէ թէգտաս(2) վէ մահտուտ իթմիր-
մէք խտտտասը, վէ եախօտ իտտտայի
ասըլի ճէրճ ու իպթալ, վէ եա թէ-
էյիտա իտէճէք աէլայիկի ճէտիտէ
իպտտաղը, վէ աէրճճէյի էվվէլտէ թէ-
րճէթթիւպ իտէն հիւքմինէն սոնրա, ա-
սըլ միւտտտա պիհին իչչէմիշ օլան կիւ-
զէլթէ, վէ իճար, վէ պունտա միւթէ-
ֆէրրի օլաճագ մէտտարիֆ իլէ, հիւքմի
մէղքիւրէնէ սոնրա վուգու պուլա-
ճագ զարար ու զիեան իտտտալարը,
մէտտու օլուր։

193. Թարաֆէյինտէն պաչգա, հիչ
քիմէտէնէնին, տավաճը սըֆաթըյլա,
իսթինաֆտա տուխտուլի ճայիղ օլտուղ.
ֆագաթ, իսթինաֆ օլունան հիւքմ
ալէյհինէ, իթիրազ իւլ զայը խուս-
տուտա, նիզամէն հազդը օլան իս-
չինճի քիմսէյսիզ, իսթինաֆտա տա-
խալէթ իտէպլիլիր։

194. Միւսթէնիֆ, տավտասընը, ալ-
թը մահ պիլտա էօղր, միւսթէմտաիէն
թէրըք իտէր իսթ, միւսթէնիֆ ալէյ-
հինն իսթիտտասը իւղերինէ, իսթինաֆ
տավտասընըն սուգուլմտուտա գարար
վիրիլիր, վէ օղ հալտէ, պիտաեէթ
մահքեմէսինին հիւքմիւ, սուրբէթի գա-
թիկնէտէ վիրիլմիշ տատա օլունտուր։

195. Մուհաքէմտէթ հազդընտա,
մէհաքիմի իպթիտաիկնէտէ ճարի օլան
ուսուլ ու գավայիտա, տայիր մահքե-
մէյի իսթինաֆտտա տախի, այնիյլէ մէ-
րի օլաճագ տըր։

196. Եիկեր, իսթինաֆը տավա, ու-
սուլ ու գաիտէսինէ թէվֆիղան իճրա
օլունտուպ տա, զաթէն պի էտտս օլ-
տուղու թէպէյիհին իտէր իսթ, բէտտա
օլունտուպ, պիտաեէթ մահքեմէսինին
հիւքմ ու գարարը թաստիղ օլունտուր,
վէ պիլ աքս, իսթինաճ խուսուսու,
հազդը օլտուղու թահազդուզ իթ-
միկի թագաիրտէ, պիտաեէթ մահ-
քեմէսինին իլտմը ֆէտտս իլէ, տավա
նէնիտէն բույեէթ ու հիւքմ օլունտուր։

197. Տէրճճէյի ուէյա մէհաքիմի
նիզամիյեէսի թարաֆընտան վիրիլէն
գարարը գարինէ ալէյհինտէ, իսթի-
նաճ վուգու պուլտուր, վէ գարարը
մէղքիւր, մահքեմէյի խաթինաֆիյեէճճ
ֆէտտս օլունմագ լազըմ կէլիր, վէ է-
տտասը տավա տախի, գարարը գաթի վի-
րիպիլմէք աէրճճէյինտէ թէհազդուզ
իթմիշ պուլունտուր իսթ, մահքեմէյի
խաթինաֆիյեէ, պիր օլունան գարա-

---

(1) Պոթէր ընտոթէ, թաստիղտէն սոնրա։

(2) Թէգտաս, ալտաճաղը վիրճէկէ հավալէ իթ։

ըը գարինէյի ֆէտտս իյլէտիկի իլտի
իլէ, էտտասը տավաերը տախի ֆատտու
հիւքմ խաէպլիլիր։ Ցէրճճէյի ուէյա
մէհաքիմինտէն վիրիլէն գարար, գա-
թի օլուպ տա, իսթինաճճա ֆէտտսի
իպթիղա խաեր իտէ, էտտասը տավաերը
ֆատտ ու հիւքմ խաեր։

198. Էմրի իսթինաճտտա, թարա-
ֆէյինտէն հեր գանպիսի հազդըղ չը-
գար խս, եվվէլ ու ախընը նիզամէն
վուգու պուլան պիլճիւմլէ տավա մէ-
սարիֆինին թէէխիյեէսինէ մահքեմ
օլուր։

199. Մահքեմէյի իսթինաճտտա, պը-
եապէն վուգու պուլան հիւքմիլէր ա-
լէյհինէ իթիրազ օլունտուղու հալտէ,
իչպու իթիրազ ալէլ հիւքմ տավտասը,
ուսուլ ու գաիտէյի մախսուսէսի իս-
պէրինէ, եինէ մահքեմէյի խաթինաճ-
տտա բույեէթ օլունտուր։

200. Էմրի իսթինաճտտա, կերէք թա-
րաֆէյին մուվաճէհէլէրինտէ վուգու
պուլան, վէ կերէք պըեապէն օլտուպ
տա, իթիրազ ալէլ հիւքմ իչին, թայինին
օլունմուշ օլան միւտաէթի զարճընտա,
ալէյհինէ իսթիտտա վուգու պուլմա-
տտան հիւքմ, սուրբէթի գաթիկնէտէ
հիւքմ, սուրբէթի գաթիկնէտէ
տտտա օլունտուր. անճագ, նիզամը մախ-
սուսունա թէվֆիղան, իշպու հիւքմ
ալէյհինէ իտտէյի մուհաքէմէ ճայիղ
օլտուպ, պու տախի վուգունտտէ, եի-
նէ մահքեմէյի խաթինաճտտա, բույ-
եէթ ու գաիտ օլունտուր։

ՖԱՍԼ ԲԱՊ

Իտտէյէ տտտտէ ընտոթէ պէեանընտտա պըր։

201. Մէհաքիմի իպթիտաիկնէտէն
վէ իսթինաճիկնէտէն, թարաֆէյին մու-
վաճէհէլէրինտէ, սերճճէյի ախիրէ-
տէ լահիգ օլան, վէ կերէք պըեապէն
ճէյի ախիրէտէ պըեապէն վիրիլիպ տէ,
իթիրազ ալէլ հիւքմիւ գապուլ իթ-
միշ պուլունտուր իսթ, մահքեմէյի
խաթինաճիկնէ, պիր օլունան գարա-

պէր վէճհի աթի պէեան օլունան էա-
պապատան տօլաեը , թարաֆէ ինին , վէ
եախօտ անլէր մագամընա գայիմ օ-
լանլարըն պիրիսի ճանիսինտէն , թագ-
սիմ օլունաճագ արզուհալ իւզերինէ ,
իատէյի մուհաքէմէ օլունապիլիր ։

202. Իատէյի մուհաքէմէ իչին թայ-
եին օլունան էսպապ , եվվելա տալա
օլունմամըշ պիր չէյին հիւքմ օլունմուշ
օլմասը . սանիեա , տալա օլունմուշ օ-
լան մըգտարտան ֆայըտա չէյ հիւքմ
օլունմասը . սալիսա , տալա օլունան
մէվատտան պաղըսըընըն հիւքմ էէրինտէ
մէսքիւթիւն անհու գալմասը . րապիա ,
պիր մահքէմէյի իսլթիհատկէետէն , վէ
եախօտ պիր մահքէմէյի խթթինաֆկյ-
եէտէն , իբի թարաֆ պէյնինտէ թէ-
քէվվիւն իտէն պիր տալա հագդընտա
իլամ վիրիլտիքտէն սօնրա , թարաֆէյ-
նին զաթ վէ սըֆաթլարը թէպէտտիւլ
վէ թաղեիր ելթմէտիկի , վէ իտտաա-
լարը , էակի տալալարընտան իսպարելթ
պուլունտուղու , վէլ հասըլ , օ իլամա
մուդայիր , միճէտտէէն պիր իլամ
սուտուրինէ դանունէն սէպէպ օլապի-
լէճէք պիր մատտե զուհուր ելթմէտի-
կի հալտէ , եվնէ օլ մահքէմէ , օ իլա-
մըն հիւքմիւ խիլաֆընտա , հիւքմ ու
գարար վիրմէսի . խամխա , պիր իլամ
տա , պիր պիրինէ միւպային հիւքմիեր
պուլունմասը . սատիսա , տալանըն էա-
նայի բույէեթինտէ , սահիհ իսթիհա-
նըն խասմի թարաֆընտան զուհուր
ելթմիշ , վէ մահքէմէնին հիւքմ ու գա-
րարընա թէէսսիրի օլմուշ պիր հիյլէ-
նին վուգու պուլմասը . սատիսա , հիւքմ
ու գարարա էտտա իթթիխաղ օլուն-
մուշ օլան էվրադ վէ սէնէտտաթըն ,
պատէլ հիւքմ սահիհ օլտուղու իգ-
րար վէ եա իսպաթ օլունմուշ օլմասը .
սամինա , հիւքմէ մէտտար օլուպ , խտա-
մի թարաֆընտան քէթմ օլունմուշ , վէ
եա ելթսիրիլմիշ պաղը էվրադ վէ սէ-
նէտտաթըն , պատէլ հիւքմ մահքէմէնէ
իպրադ օլունմասը . թատիա , ուսուլի
մուհաքէմէնին , օլ չէրայիթի քի , կէ-
րէք հինի հիւքմոէ , վէ կերէք գապ-
լէլ հիւքմ , անլէրէ րիայէթ վաճիպ , վէ
րիայէթ օլունմատըդը հալտէ , հիւքմ
ֆատիա օլա , վէ մահքիմ ալէյհ վագ-
թիլլէ սիւքիւթ իտիպ ատ , հագդը
չիքեայէթինտէն սագըթ օլմուշ օլ-
մաեա , իչթէ պու չարթլարտան պի-
րինէ րիայէթ օլունմամըշ օլմասը . վէ
աչըրա , ատվիլթի , վէ եա գատապա ,
վէ գարիյէ էհալիսի , վէ էմնիյէյի ա-
միրիյէ վէ մէվգուֆէ , վէ եախօտ իյ-
թամ ալէյհինտէ տալա օլունուպ ,
հուգուգլարընըն մուհաֆազասը իչին ,
թարաֆլարընտան պուլունմասը լա-
զըմ կելէն վէքիլ , վէ եա վասի , վէ
եա միւթէվէլլի օլմագսըդը , հիւքմիւ
լահիգ օլմասը խուսուսլարը տըր ։

203. Իատէյի մուհաքէմէ միւտաէ-
թի , իսթինաֆ իչին թայեին օլունան
միւտաէթ օլուպ , իատէյի մուհաքէ-
մէ արզուհալը , իչպու միւտաէթի մու-
այեէնէ զարֆընտա թագսիմ օլուն-
մագ լազըմ տըր ։

204. Իբի եիւզ պէչինճի , վէ իբի
եիւզ ալթընճը , վէ իբի եիւզ եէտին-
ճի մատտէէրատ միւնաէրիճ օլան խու-
սուսաթտան մատտա , իատէյի մու-
հաքէմէ իսթիհատընըն միւտաէթի լա-
հիգ օլան հիւքմ , թարաֆէյն մուվա-
ֆէհէսինտէ վագը օլմուշ իսէ , իլամը-
նըն պիղզաթ թարաֆէյնէ , վէ եա-
խօտ իգամէթկեահլարընա թէպլի-
դի թարիխինտէն , վէ ղրեապէն վու-
գու պուլմուշ իսէ , իթթիրազ ալէլ
հիւքմ իչին թայեին օլունան միւտաէ-
թին ինդըզասընտան իթթիպար օլու-
նուր ։

205. Մուհաքէմէտ , վէլի , վէ եա
վասի , վէ եա պունլարընն վէքիլլէրի
պուլունմամըշ օլան եէթիխիեր հագ-
դընտա , միւտաէթի մէզհիպէ , վիրի-
լէն իլամընն , հատտի պիւլուղա իր-
տիբաէն սօնրա , պիղզաթ քէնտիլէրին-
նէ , վէ եա իգամէթկեահլարընա իճ-
րա օլունաճագ թէպլիղի թարիխին-
տէն , հիւսուլ օլունուր ։

206. Իպրազ օլունան սէնէտտաթըն
սահիհ իսթիհատընըն խասմի թարաֆընտան հիյ-
լէ վուգուա կէլտիկի , վէ եախօտ մէք-
թումի օլուպ , հինի մուհաքէմէտէ իպ-
րազ օլունամաեան պաղը էվրադընը ,
մուահիսերէն էլէ կէչիրիլմէսի խուսուս-
լարը , իատէյի մուհաքէմէնէ սէպէպ
օլմուշ իսէ , օլ հալտէ , լի էճլիլ իս-
թիտա , թայեին օլունան միւտաէթ ,
օլ սէնէտտաթըն սահիհ էլինկի , վէ եա
խասմին հիյլէսի թահադգուդ իթթի-
կի , վէ եախօտ էվրադը մէքթումէնին
էլէ կէչիրիլտիկի կիւնտէն , իթթիպար
օլունուր . ֆագաթ , եէվվի մէզհիս-
րուն իհթիճաճա սալիհ էվրադ իլէ իս-
պաթ օլունմասը լազըմ տըր ։

207. Մահքիմ ալէյհին վէֆաթը ,
իատէյի մուհաքէմէ միւտաէթինին խի-
թամընտան էվվել վագը օլուր իսէ ,
իչպու միւտաէթ թէվզիֆ օլունուպ ,
միւտաէթի պագըյէէնին իսթիհատը ,
հիւքմիւն վերէսէեէ թէպլիղի թարի-
խինտէն իթթիպար օլունուր ։

208. Իատէյի մուհաքէմէ իչին , թայ-
եին օլունան միւտաէթ , միւնգաղիեէ
օլտուգտան սօնրա , արթըգ մահքիս-
մուն , թագսիմի իսթիհատեա հագդը
օլմազ . անճագ , իատէյի մուհաքէ-
մէտէ , միւտտաի ալէյհ պուլունան
քիմէնէ , իլամընն ահքեամընտան պա-
զըսը , քէնտի լէհինտէ օլմագ ճիհէ-
թիյլէ , ալէյհինտէ օլան տիկէր հիւքմ
լէր հագդընտա , վագթիյլէ իատէյի
մուհաքէմէ իչին , իսթիհատ իթթիկի
օլտա պիլէ , եվնէ տիկէր թարաֆըն իս-
թիհատը իւզերինէ օլաճագ մուհաքէ-
մէնին խիթամընա գատար , մարէլ
ղիքր ալէյհինտէ պուլունան հիւքմիեր
հագդընտա , օ տախի իատէյի մու-
հաքէմէեի իսթիհատ իտէպիլիր ։

209. Իատէյի մուհաքէմէ իսթիհատ-
ը , պիր արզուհալ իլէ օլուպ , իչպու

արզուհալ , բէտտա օլունան իլամը վիր-
միշ օլան մահքէմէնէ թագսիմ օլու-
նուր ։ Զիքր օլունան իսթիտտա , իլամը
վիրմիշ օլան մահքէմէնին ղայրի պիր
մահքէմէտէ , ախեր պիր տավանըն
րույէեթի էհնասընտա իպրազ օլու-
նուպ տա , վագը օլան իթթիրազ իւզե-
րինէ , իատէյի մուհաքէմէ իսթիհատ օ-
լունմուշ օլատ պիլէ , իչպու իսթիհատ ,
եվնէ իլամը մէզքիւրու վիրմիշ օլան
մահքէմէնէ հավալէ օլունուր , ախեր
տավաեը րույէեթի իթթիֆաքտէ օլան մահ-
քէմէ տախի , օլ տավաեը իճմալընա
կէօրէ , իսթիհատյի մէզքիւրուն հիւք-
միւնէ գատար թաալլիգ վէ թէվզիֆ
իտէր , վէ եախօտ հիւքմ ու ֆագընա
տէվամ իլլէր ։

210. Տէվվելթէ այիտ օլմաեան հէր
պիր իատէյի մուհաքէմէ իսթիհատը-
նը թագսիմ իտէճէք քիմնէ , իսամի-
նին զարար ու զիեանընը թազմինէ մէ-
տար օլմագ , վէ պատէհու , զիեատէ
զարար իտտաասը հագդընա տախի իս-
լէլ վիրմէմէք իւզրէ , պէչ եիւզ զու-
րուշ , պէր վէճհի բէչինն , մահքէմէ սան-
տընընա թէսլիմ իթթիսիքճէ , իսթի-
տասը գապուլ օլունամագ ։

211. Իատէյի մուհաքէմէ իսթիտա-
սը , իատէսի իտտաա օլունան հիւք-
միւն իճրասընը թէէխիր իթթիզ , վէ
թէէխիր իճրասը թալէպ օլունսա պի-
լէ , մահքէմէ թարաֆընտան հիչ պիր
վէճհլէ մուվաֆագաթ օլունամագ ։

212. Իատէյի մուհաքէմէ իսթիտա-
սը իւզերինէ , վագը օլաճագ մուհա-
քէմէտէ , իբի եիւզ իբինճի մատտէտէ
պէեան գըլընան էսպապտէն պաշգա
պիր սէպէպ , մէվզուի պահս օլունա-
մագ ։

213. Իատէյի մուհաքէմէ իտտաա-
սը , պի էսաս օլտուղու թէպէյեիւն
իտէրէք , բէտտա օլունտուղու հալտէ ,
միւթէտիտէն եիւզ զուրուշտան պէչ
եիւզ զուրուչա գատար ճէզայի նագ-
տի ալընմասընա , վէ պէտէլի թագսին

օլարագ , մէվգուֆ ([1]) օլան ագճէնին , խասմինէ իթա օլունմասընա, վէ պունան զիւատէ զարար ու զիւան վուգու պուլմուշ իսէ , անըն տակի իթասընա տահիպի խաթիտա մահբիւմ իտիլիր ։

214. Իատէյի մուհաքէմէ իչին, տերմիւան ([2]) օլունան էոպապ, վագը , վէ գանունա մուվաֆըգ կէօրիւնտիւկիւ հալտէ , իատէյի մուհաքէմէ խաթիտասընըն գապուլինէ , վէ պէր վէճհի մուհարրէր , մահքէմէ ատնատրընա էմանէթէն թէսլիմ օլունան մէպալիղին, տահիպինէ բէտա օլունմասընա , վէ իլամը տապըգ հիւքմիւնիւն , թէէխիրի իճրասընա գարար վիրիլէճքէէն ատնրա , իատէյի մուհաքէմէյի միսաթէլզիմ օլան ճիհէթ, թարաֆէյն մուվաճէհէսինէ պատէլ բույուէ , հիւքմիւ տապըգ ուսուլ վէ նէզամընա թէվֆիգան , թատաիլ ու իսլահ օլունաբագ , միւճէտտէէն իլամ բապը օլունուր . չու գատար քի , իլամը սապըգտա , մահքիմ, պիր գաչ մատտէ օլուպ տա , իատէյի մուհաքէմէ , մէվատտը մէգբիւրէտէն պագընըճնա միւթատիղ իսէ , տիկէրլէրինին իճրասը թէէխիր օլունմազ ։

215. Գապուլ օլունան իատէյի մուհաքէմէ խաթիտասը , իչի իլամին պիր պիրինէ միւպային օլմասընատան նէչէթի իլէտիկի հալտէ , էվվէլճէ վիրիլմիշ օլան իլամին պիր ահքիտամը , թէմամիլէ իճրա օլունաճագ տըը ։

216. Իատէյի մուհաքէմէ խաթիտասը իւզէրինէ , վիրիլէն հիւքմ ու իլամին ալէյհինէ , թէքրար իատէյի մուհաքէմէ խաթիտասը գապուլ օլունամազ ։

([1]) Մէվգուֆ , պալը գօնուլմուշ ։
([2]) Տէրհեան օլունան , մէկտեպտա օլան ։

ՊԱՊԸ ՍԱՊԻ

ԹԷՄԵՒՃԻ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ ։

217. Մէհաքիմի խաթիւնաֆիյէէէն, վէ սուբէթի գաթիյէէտ օլարագ , մէհաքիմի իպթիտաիյէէտէն , թարաֆէյնին մուվաճէհէսի իւզէրինէ իթա օլունան , վէ եահօտ հիւքմիւ պրեապիէի միւթէզամմին օլուպ տա , իթիբաղ ալէյհիւքմ , միւտտէթի միւնգապիյէ օլան հիւքմիւ գաթի իլամ լարը իլէ , մէհաքիմի իպթիտաիյէէտէն գապիլի խաթիւնաֆ օլարագ վիրիլիպ տէ , մէհլի խաթիւնաֆըն միւրուրիյլէ , սուբէթի գաթիյէէ քէպ իտէն հիւքմ իլամլարը , գապիլի թէմեիղ տիր ։

218. Գարարը իտատի , վէ գարարը գարինէլէրլէ , տամանըն էմնայի րույէէթինատէ, հատիս օլան իտատալար հագդընտա վիրիլէն գարար , տարլ տամատա հիւքմիւ գաթի լահիդ օլմուղտան եվվէլ, թէմեիղ օլունամազ . ֆագաթ , պիր գարարը գարինէ քի , հիւքմիւ գաթի սուտուրինէ տէկին , թէէխիրի թէմեիղինատէ , թարաֆէյնտէն պիրինէ թէլաֆիի ([3]) գապիլ օլամատան պիր զարարը , խաթիլզամ իտէճէկի եվվէլճէ մալիւմ վէ միւթէհադդիդ տըը , օլ գարար, տարլ հիւքմ լահիդ օլմազտան մուգատտէմ, թէմեիղ օլունապիլիր ։

219. Մէհլի թէմեիղ տօգտան կիւնտէն իպտարէթ տիր . միւտտէթի մէզպուրէ , թէմեիղի խաթիտա օլունաճագ իլամ , հիւքմի վէճահիեի միւթէզամմին իսէ , ուսուլինէ թէվֆիղան, թէպլիղի թարիխինատէն , վէ հիւքմի զըեապիեի միւթէզամմին իսէ , իթիբազ ալէյհիւքմ միւտտէթինին միւնգապիղիյէ օլուղտու կիւնատէն , վէ խաթիւնաֆի պիր ահքիտամըլը պիր պիտաեէթի իլամ իսէ , միւտտէթի խաթիւնաֆըն խիթամը կիւնիւնատէն պէտ իտէր . ֆագաթ , թէմեիղ խաթիտասընատա պուլունմագսըզըն , միւտտէթի մէգբիւրէ զարֆընտա , վէֆաթ իտէն թարաֆըն վարիսլէրի , իլամը մէգբիւր քէնտուլէրինէ , վէ իչլէրինատէ եէթիմ վար իսէ , վասիսինէ թէպլիղ օլունուպ տա , տօգտան կիւն կէչմէտիքճէ , թէմեիղ տավասընատան տագըթ օլմազ ։

220. Թարաֆէյնատէն պիրի , թէմեիղ խաթիտա իթտիկի հալտէ , անըն տավասը ֆագլ օլունունճա գատար , տիկէր թարաֆ , մէհլի թէմեիղ միւրուր իթմիշ օլսա պիլէ , կէրէք մահսուսէն խաթիտա թագտիմիյլէ, վէ կէրէք միւտտաինին լայիհասընա ճէվապէն վիրէճէկի լայիհատտա իթիրազաթընը պէէտտն իլէ , օ տախի թէմեիղի խաթիտա իտէպիլիր , վէ իթտիկի հալտէ , չէրայիթի սայիրէ իճրասընատան մանֆի վվ թուտուրուր ։

221. Թէմեիղ խաթիտալարը , արզուհալ թագտիմիյլէ օլուր , վէ պուարզուհալ , Տէրսատտէթտէ իսէ, տօզրուտան տօղրուտա մահքէմէյի թէմեիղի հուգուգ տայիրէսինէ , վէ թաշբատա իսէ , եա պիտաեէթ մահքէմէսինէ , վէ եահօտ խաթիւնաֆա մէհմուր մահքէմէնէ վիրիլիր , վէ մէվգըլի մէզքիւրէնէ իթտասը յլա , գայրը թարիխի տավայի թէմեիղէ մէպատա ատա օլունուր . արզուհալատա եէվմ , վէ չէհր , վէ սէնէ թարիխլէրի , վէ միւտտաի վէ միւտտաի ալէյհին իտմ ու չէօհրէթ , վէ մահէլլի իպտամէթլէրի , վէ թէմեիղի խաթիտա օլունան իլամին , գանղի մահքէմէտէն վիրիլմիշ , վէ նէ վագըթ թէպլիղ օլունմուշ օլտուղտու , վէ գանուն վէ նիզամա նէ ճիհէթլէ մուղայիր իտուկի պէճան օլունմագ լագըմ տըը ։

222. Հէր պիր թէմեիղ արզուհալընա , թէմեիղի խաթիտա օլունան իլամին , մէհաքիմ վէ եա տաավի գալէճէլերինատէն մուտտատագ սուբէթիյլէ , միւթէհիմնին սուբէթի իտտաա վէ էտիլէճինի , վէ իթիրազաթընըն իչղահ վէ թահգիգլաթընը չամիլ պէճնա պէճնա եազըլմըշ պիր գըթա լայիհա , վէ թէմեիղ խաթիտասընատա , հագդսըզ չըգտըղը թագտիրատ , իտտիհին նիզամէն թայինի իտէճէք մէտարիճի մուհաքէմէսիյլէ , զարար ու զիւանընըը իճատա քէճալէթի օլունտուղունու միչիր , պիր մէվգըբի բէտտիտէն մուտտատագ , պիր գըթա քէճալէթի սէնէտի, վէ զիւըր օլունան լայիհա վէ սէնէտինի իտտիհին թէպլիղ օլունմագ իւզրէ , պիրըր գըթա սուբէթլէրի բապը օլունմագ լագըմտըր ։

223. Իչի եիւզ եիկիրմի պիրինճի , վէ իչի եիւզ եիկիրմի իչինճի մատտէլէրէ մուվաֆըգ օլմատան խաթիտա բէտտա օլունուր , վէ մէհլի թէմեիղ , միւրուր իթմիշ օլուր իսէ , միւթէտտիլ , չէրայիթինէ մուվաֆըգ սուբէթլէ , եէնիատէն պիր խաթիտա թանզիմ վէ թագտիմ իտէպիլիպ , մէհլի թէմեիղ , միւրուր իթմիշ օլուր իսէ , թէմեիղ հագդը սագըթ օլուր . չու գատար քի , պու մագուլէ խաթիտա վագթու զէմանիյլէ բէտտա օլունմատատագ , պու արատտա մէհլ միւրուր իլէմիշ իսէ , չէրայիթի լագըմէնին իքմալի իչինճ պէշ կիւն մէհլ վիրիլիր , վէ պու մէհլ զարիֆընտա , իքմալի չէրայիթի օլունմատըղը հալտէ , արթըզ խաթիտա պիւթիւն պիւթիւն բէտտա օլունուր ։

224. Թէմեիղ խաթիտասը , ագար հագդընտա օլան իլամընը, իճրասի հիւքմինու թէէխիր իտէր իսէ ատ , ագճէ, վէ էմնալը մէնգուլէ թահսիլի հագդընտա օլան իլամընը , իճրասի հիւքմինու թէէխիր իթմէզ . անճագ , միւտտէէտինին ինատէլ թէմեիղ , հագդսըզ չըգտըղը թագտիրատ , մահքիմ պիհի , ետա վէ թէսլիմ իտէճէկինէ տատիր, քէճալէթի գավիյեէ կէօսթէրիր,

վէ եահօտ մահքիւմ օլան նուգուտ վէ էչեաբը, պիր մէվգըի ըեամիեէ տէ-բօղիթօ իաէր, վէ եա խաամի թարա-ֆընտան, էմլաք ու էմլալը հաճզ օ-լունմուշ, վէ եա թահմըը թէվգըֆա ալընմընշ պուլունուր իսէ, հիւքմիւն իճրասը թէէխիր օլունուր։

Չէքը օլունան քէֆալէթ վէ թէէ-մինաթ, թէմեիզ իսթիտասընըն իթա-արնտան սօնրա տաիսի վիրիլէպիլիր, վէ հէրնէ վագըթ վիրիլիր իսէ, իճրա մաատէսի թէէխիր գըլընըր. տէբօ-զիթօ իտիլէճէք ագճ վէ էչեա, Տէր-սաատէթտէ Ա.տլիյէէ նէզարէթի վէզ-նէօնէ, վէ թաշրաատա, մալ սան-տըգլարընա, պա իլմ ու իսապէր վաղ ու թէալիմ օլունուր։

225. Թէմեիզ իսթիտալարընըն, մահ-քէմէյի թէմեիզէ իթասը թարիիհին-տէն իթիպարէն, նիհաեէթ պիր հաճ-թա զարճընտա, իսթիտաեա մէրպութ օլան իթիրազ լայիհասը, վէ քէֆալէթ աէնէաինին սուրէթլէրի պատէթ թաս-տիգ, միւտաաի ալէյհէ թէպլիղ օլուն-մազ լազըմ տըր, միւտաաի ալէյհ տա-խի, քէնտիսինէ վագը օլան թէպլիղ թարիիհինտէն իթիպարէն, նիհաեէթ պիր հաճթա զարճընտա, միւսթէ-ափի թէմեիզին իթիրազաթը վագըա-սընա գարշը, իրտա իտէճէկի իճա-ատթ վէ միւտաճաաթը, վէ պիլճիւմլէ էտիլէճինի միւպէյէին պիր դըթա ճէ-վազ լայիհասընը պիթթանզիմ, մահ-քէմէյի թէմեիզէ իթա վէ թագտիմ իթմէկէ մէճպուր տուր։

226. Թաշրաատա թէմեիզ իսթիտա-սը, միւսթէափի թէմեիզ թարաճբըն-տան պիզդաթ, վէ եահօտ պիտաեէթ մահքէմէյի ըէյիսի վասըթասըլա, մահքէմէյի իսթինաճիյէէ ըիեաեէթի-նէ իթա օլունուր. մահքէմէյի իսթի-նաճիյէէ ըէյիսի տաիսի, իսթիտաեա մէրպութ լայիհա վէ քէֆալէթ աէնէ-ափինին սուրէթլէրինի, պատէթ թաս-տիգ, տէրհալ միւտաաի ալէյհէ թէպլիղ իտէրէք, պիր հաճթա զար-ճընտա, անըն տաիսի ճէվապ լայիհա-սընը ալաղդտան սօնրա, թարաճբէյ-նինն էվրագընը, թահրիրաթընա լէճճ իտէրէք, պիրինճի բօսթա իլէ, մահ-քէմէյի թէմեիզէ իրտալէ մէճպուր տուր։

Միւսթէափինին, պէր միճվալը մու-հարրըր, մահքէմէյի իսթինաճիյէէ րի-եասէթինէ իթա օլունան իսթիտասը, չէրայիթի միւգթազիյէէեի ճամի կէօ-րինմէմիկի թագտիրտէ, իքմալ ու իսլահը խուսուսու, քէնտուսինէ իխ-խար վէ թէնապիհ օլունուր իսէ տէ, իքմալ ու իթմամ իթմէմիկի, վէ եա-խօտ միւտտաի ալէյհ, պիր հաճթա զարճընտա ճէվապ լայիհասընը վիր-մէմիկի թագտիրտէ, թէմեիզ իսթի-տասը թէէխիր օլունմաերպ, հէմման մահքէմէյի թէմեիզէ կէճտաէրիլիր. վէ օ հալտէ, իսթիտանըն իթասը թարի-խի, վէ միւսթէափէէ վագը օլան իխ-թարաթ ու թէնապիհաթ քէյֆիյէա-թընլա, լայիհանըն միւտտաի ալէյհէ թէպլիղի թարիխի, սաիճ իւլ պէեան միւզէքքէրէէ տէրճ ու իլավէ օլուն-մազ լազըմ տըր։ Խուսուսաթը մէզ-քիւրէէ տաէմի րիաեէթտէն, վէ եա-խօտ իսթիտանըն թէէխիրի իրտալին-տէն տօլաերը, թարաճբէյնտէն պիրի-նին միւթէզարրուր օլմասընա տէպե-պիյէէթ վիրէն մէէմուր, վէ եա մահ-քէմէ, մէսուլ թուքթուլուր։

227. Թէմեիզ իսթիտալարընըն մահ-քէմէյի թէմեիզէ վիրուտիյլէ, միւտ-տաի ալէյհէ թէպլիղ օլունտուգտան պիր հաճթա սօնրաճա, վէ տէճթէ-րի մախսուսունա գայտը սըրտասընճա, թարաճբէյնին մուվաճէհէ վէ իս-թիճվապը իյլին, մահքէմէէ կէլէճէք-լէրի կիւն, պիթթ թայէին, եէվմի մէզ-քիւրտէ, պիղդաթ քէնտուլէրինին վէ եահօտ մուտաատտագ վէքիլլէրինին, մահքէմէէ հաղըը պուլունմալարը-նը միւպէյէին, թարաճբէյնէ, ուսուլի

վէճճէլէ, տավէթթ բուսուլասը պիթ-թանզիմ, քէնտուլէրինէ վէ եահօտ իգամէթկէահլարընա իրսալ ու թէպ-լիղ օլունուր։ Իհզար բուսուլասընտա կէօսթէրիլճէճէք մէհլ, թարաճբէյն, Տէրսաատէթտէ իսէ, բուսուլանըն քէնտուլէրինէ թէպլիղի կիւնիւնտէն իթիպարէն, պիր հաճթաատան ագալլ օլմամազ, վէ թաշրաատա պուլունտուգ-լարը հալտէ, մահէլլինին մէսաճբէսի հէր գաչ սաաթ իսէ, պէհէր ալթը սաաթտա կէլինէճէք մէսաճբէ էչին, պիր կիւն իթիպարընըյլա մէհլի մէզ-քիւր իւղէրինէ զամմ ու իլավէ օլու-նուր։

228. Թաշրաեա կէօնտէրիլճէճէք իհ-զար բուսուլալարը, մահքէմէյի թէմ-եիզ րիեասէթի թարաճբընտան, պիր դընթա թահրիրաթա լէճճէն, մահէլ-լի պիտաեէթ մահքէմէսի րիասէթինէ կէօնտէրիլիր, օլ մէէմուր տաիսի, բուս-սուլաեը վիրուտի անտէ, տավէթթ օ-լունան չահսընը, պիղդաթ քէնտուսի-նէ, վէ եահօտ իգամէթկէահընա պիթ-թէպլիղ, թէպլիղ օլունտուգտունու միւ-ջեր օլան եըմու խապէրի, հէմման պիր գընթա ճէվապնամէսինէ լէճճ իտէրէք, րիեասէթի միւշարիլէյհաեա իրսալ իթմէկէ մէճպուր տուր։

229. Մահքէմէյի թէմեիզ, տավաերը, էվրագ իւղէրինէ բույեէթ վէ թէա-գընդ իտէր, վէ թարաճբէյնին, մահ-քէմէէ տավէթթ օլունմալարը, միւ-ճէրրեա վիրմիշ օլտուգլարը իսթիտա վէ լայիհալարտա պէեան օլունան իհ-ֆատէ վէ իթիրազ, վէ ճէվապլարընը իյլահ իչին տիր, պինայէն ալէյհ, եէվ-մի մուտայեէնտէ, թարաճբէյնտէն հա-ղըը պուլունանլար մուվաճէհէսինտէ, էվրագը մէվճուտ պատէլ գընթա, իֆատէլէրի իսթիմա օլունտուգտան սօնրա, վէ կէլմէեէն օլտուգու թագ-տիրտէ, ղրեապընտա թէագընդաթը թէմեիզիյեէէ միւպաշէրէթթ օլունուր. վէ օլ վէճճէլէ, տավէթթ բուսուլասը պիթ-թանզիմ, քէնտուլէրինէ վէ եահօտ իգամէթկէահլարընա իրսալ ու թէպ-լիղ օլունուր։ Իհզար բուսուլասընտա կէօսթէրիլճէճէք մէհլ, թարաճբէյն, Տէրսաատէթտէ իսէ, բուսուլանըն քէնտուլէրինէ թէպլիղի կիւնիւնտէն իթիպարէն, պիր հաճթաատան ագալլ օլմամազ, վէ թաշրաատա պուլունտուգ-լարը հալտէ, մահէլլինին մէսաճբէսի հէր գաչ սաաթ իսէ, պէհէր ալթը սաաթտա կէլինէճէք մէսաճբէ էչին, պիր կիւն իթիպարընըյլա մէհլի մէզ-քիւր իւղէրինէ զամմ ու իլավէ օլու-նուր։

230. Եէվմի մուտայեէնտէ, տավա-նըն բույեէթ վէ թէագընդը իսթիտա-պուլմաերպ տա, եէվմի ախէրէ թաս-ալլուգ օլունտուգու հալտէ, թէքրար կէլէճէքլէրի կիւն պիթթ թայէին, թա-րաճբէյնէ թէֆհիմ օլունուր, վէ եէվ-մի մէզքիւրտէ կէլմէեէքլէրի թագ-տիրտէ, ղրեապէն իքմալը տավաեա տէվամ օլունուր. պիր տավանըն բույ-եէթի էնտաէ, անա միւթէֆէրրի օ-լուպ տա, կէօրիւլմէսի լազըմ կէլէն էվրագը սայիրէ տաիսի, մահքէմէճճ ճէլպ վէ միւթալաա օլունապիլիր։

Մահքէմէեէ տավէթթ օլունուպ տա կէլմէմիշ օլան թարաճբ, թէքրար տա-վէթթ վէ իհզար օլունապիլէճճէկի կիպի, քէնտիսի տաիսի մահքէմէեէ պիր իսթի-տա թագտիմիյլէ, ճէլպ վէ իսթիճվապ օլունմասընը թալեպ իտէր իսէ, իճրա-պը իճրա օլունուր։

231. Թէմեիզտէն միւրտա, միւթէ-րիզ իւն ֆիհ օլան իլամըն թէագընդը-լա միւթէզամմին օլտուգու տավանըն սուրէթի բույեէթ ու հիւքմիւ, գա-նունա, վէ ուսուլի մուհաքէմէեէ մու-վաֆըգ իսէ, թաատիգ իթմէէ, տէյիլ իսէ, նագզ իլէ եէնիտէն պիր հիւքմ ու իլամա բաղթ իթաիրմէէքտէն իպարէթ-տիր։

232. Իլամաթըն նագզընը իճապ ի-տէն էսպաբ, տէօրթ նէվ օլուպ, պի-րինճիսի, իլամը միրէն մահքէմէնին տէ-լահիյեէթթ վէ մէեգունիյեէթի նիգտա-միյեէսի խարիճինտէ օլարագ, տավա-եա պագմըշ օլմասը. իքինճիսի, խի-լաֆը գանուն հիւքմ օլունմուշ պու-լունմասը. իչինճիսինսւ, ուսուլի մու-հաքէմէեէ մուխալիֆ սուրէթտէ իճ-

լա խոխլմիշ օլմասը. տէօրտիւնճիսիս, պիր մատտէ հագդընտա վիրիլէն իւլամլարըն եէկտիկէրէ միւպային պուլունմասը պըր։

233. Պիր տավա, էտասէն այիտ օլտուղու մահքէմէտէն զայրի պիր մահքէմէտ, մէսէլա, ումուրու թիճարէթտէն իբէն, հուգուգու ատիյէտ մահքէմէսինատ, վէ եահօտ հուգուգու ատիյէտ տավասը օլտուղու հալատ, մահքէմէյի թիճարէթատ, վէ եահօտ մէվատտը չէրիյէտտէն օլտուղու հալատ, պիր մահքէմէյի նիզամիյէտատ, վէ եահօտ պիտաէէթ մահքէմէսինէ այիտ իբէն, խոթխինաճտա, եահօտ խոթխինաճտա բաճի իբէն, պիտաէէթ մահքէմէսինատ, վէ եա խոթխինաճ մէրճանինին զայրիսինատ, բույէէթ օլունմուշ օլուր խոս, էմնայի բույէէթխինատ, պունատան տօլաէրը կէրէք պիտաէէթ, վէ կէրէք խոթխինաճտա թարաճէյնատէն պիր իթիրազ վագը օլմամըշ օլտա պիլէ, օլ պապատ օլան իլամ նագդ օլունուր. ամմա, տավա պիր մահքէմէյի թիճարէթէ այիտ իբէն, տիկէր թիճարէթ մահքէմէսինատ, վէ եահօտ պիր գազա պիտաէէթ մահքէմէսինէ այիտ իբէն, տիկէր գազա պիտաէէթ մահքէմէսինատ կէօրիւտիւշ օլուպ տա, հիյնի բույէէթխինատ, թարաճէյնատէն հիչ պիր իթիրազ տէրմիեան օլունմամըշ խոս, օլ պապատ օլան իլամ, նագդ օլունմազ։

234. Պիր մատտէ հագդընտա վիրիլմիշ օլան իլամ օլ մատտէնին հիյնի վագտունատ, տիւսթուր իւլ ամէլ օլան գանունա մուխալիֆ օլմասըգճա, նագդ օլունմազ։

235. Պիր իլամըն հիւքմիւ, զաթէն պիր մատտէյի գանունիյէէէ մութապըգ օլտա պիլէ, էսպապը մուճիպէ պրրասընտա, եանըլըշ մանէտա վիրիլէբէք, տիկէր պիր մատտէյի գանուն նիյէէէ թաթպիգ օլունմուշ խոս, նագդ օլունուր։

236. Պիր մուգավէլէտէն թահատիւս([1]) իտէն տավանըն բույէէթխինատ, օլ մուգավէլէէէ տայիր օլան սէնէտին միւճառը ատրիհինէ([2]), վէ եահօտ մուգավէլէէէ թատդիւգ իտէն գանուն ու նիզամըն հիւքմինէ, պաշգա տիւրլիւ մանէտա վիրիլմիշ օլուր խոս, օլ մուգավէլէէէ տայիր օլան տավանըն իլամը նագդ օլունուր։

237. Նագդը խոթխտա օլունան իւլամոա, հիւքմէ մէտար օլմագ իւզրէ, միւնտէրիճ օլան ահվալ ու քէյֆիյէտատ, մահքէմէյի թէմամիղատ, մուհագդագատտա օլունուր. անճագ, պունուն էսասը օլան զաթէթ վարագ ալարընա, վէ եահօտ հիյնի մուհաքէմէտատ, թարաճէյնատէն իպրազ օլունան սէնէտատէթ վէ էվրագա կէօրէ, օլ ահվալ վէ քէյֆիյէտատ, մէճրուհ օլտուղու թէպէյէուն իտէր խոս, վիրիլէն իլամըն հիւքմիւ նագդ օլունուր։

238. Պիր մահքէմէտէ, ուսուլի մուհաքէմէյէ մուխալիֆ օլարագ, բույէէթ օլունան տավանըն, մահքէմէյի թէմամ եիղատ նագդ օլունատպիյէմէ, օլմահքէմէյէ այիտ վազաեիֆատ, ուսուլի մուհաքէմէյինին իհալ օլունմասընա, վէ իշպու գուսուր ու խաթանըն լահիդ օլան հիւքմիւ թատիեիր իտէճէք տէրճէէատ պուլունմասընա, վէ եա միւտտաի, վէ եա միւտտաի ալէյհ թարաճընատ, ուսուլի մուհաքէմէնին թատիեիր ու իհալ օլունտուղու նու խապաթ իտէճէք տէրճէէատ իթիրազ օլունուպ տա, մահքէմէյէ թէսդիդ դըլընմամըշ օլմասընա միւթէվագդիբ պըր։

239. Իբի մահքէմէտէն, պիր տավա հագդընտա, վէ միւտտաի, վէ միւտտաի ալէյհ իլէ, տավանըն րէնկի տէկիյէմիշ օլտուղու հալատ, էէկատիկէրէ միւպային օլարագ վիրիլէն իւլամլարըն իբրինճիսի, վէ եէկէր մուխալիֆի գանուն կէօրիւնիւր խոս, եէվէլքիսի տախի նագդ օլունուր։

240. Պիր մահքէմէտէն, վէ եահօտ պիր խոթխինաճ մահքէմէսինէ մէրպութ պիտաէէթ մահքէմէլէրինատէն եէկտիկէրինէ միւպային իլամլար վիրիլիպ տէ, ուսուլինէ թէվֆիգատ, իտատի մուհաքէմէ, վէ եա խոթխինաճ սաբէթլէրի իլէ, ֆէսխ օլունմասընտա թագտիրատ, մահքէմէյի թէմամիղատէն նագդ օլունուր։

241. Պիր իլամըն նագդը իչին, տէրմիեան օլունան իթիրազատի, նագդա քիաճի օլմասա պիլէ, օլ իլամ, սարահէթէն գանուն վէ ուսուլի մուհաքէմէյէ մուգայիր կէօրինիւր խոս, նագդ օլունուր։

242. Մահքէմէյի թէմամիղ, նագդ իթտիիի հիւքմինէ թահթընտա պուլունան տավաըը, մուհաքէմէսինէ կիրիշմէյէէրէք, իճտիհատ իտէն մահքէմէյէ հավալէ կիլէր, վէ եէկէր տավանըն սուբէթի մուհաքէմէսի, ուսուլինէ, վէ իլամըն հիւքմիւ, գանունա մուվաֆըգ իտէ, թէէէյիտա վէ թաստիգ իտէր։

243. Պիր իլամ, մահքէմէնին ատէմի սալահիյէթի վէ վազիֆէսինատէն տօլաըը, նագդ օլունմուշ օլտուղու հալատ, մահքէմէյի թէմամիղ, տավանըն բույէէթխինէ, տօղրուտան տօղրու եա այիտ օլտուղու մահքէմէյէ հավալէ իտէր։

244. Պիր իլամ, ուսուլի մուհաքէմէճէ խաթա վուգուխինատէն տօլաըը, նագդ օլունտուղու թագտիրատ, օլ իլամը թանզիմ վէ իթա իտէն մահքէմէտ, մուճիպլի նագդ օլան խաթանըն վուգուխինէ գատար, ճէրէէան իտէն թահդըդատի, վէ վիրիլմիշ օլան գարարլար, միւթէպէը թուխթուլտա, խաթանըն վուգուխինատէն սոնրա, իթթիխատ խոխլմիշ օլան գարարլար, իլղա([1]) օլունուր, վէ չու հալատ, թարաճէյնի պատէլմուվաճէէէ, իբմալը մասլահատի օլունուր, վէ եէկէր պու խաթա, տավանըն պիտաէէթի բույէէթխինատ զուհուր իթմիլ իտ, օլ իլամ, թէեմամիյէտ մէնգուզ([2]) օլուպ, տավա միւճէտատէն բույէէթ վէ հիւքմ օլունուր։

245. Պիր իլամըն հիւքմիւ, գանունա մուգայիր պուլունմասը ճիհէթիյէ նագդ օլունուր իտ, թահիհ օլունմագ իւզրէ, օլ իլամը վիրմիշ օլան մահքէմէյէ խատէ օլունուր, վէ օլ մահքէմէ, ատրլ մատտէնին թէքրար մուրաճաատընա կիրիշմէէէրէք, եալընըզ նագդ օլունան հիւքմիւ թարաճէյնի մուվաճէէէսինատ թահիհ իտէր։

246. Տէրճէյի ախիրէտէ, եէկտիկէբ միւպային օլարագ վիրիլմիշ օլան իբի գըլթա իլամըն պիրինճիսի, մուվաֆըգը գանուն կէօրինիւպ տէ, իբրինճիսի նագդ օլունուր իտ, տավանըն պիր մահքէմէտէ, թէքրար բույէէթինէ հաճէթ գալմագ. վէ եէկէր իքիսի պիրտէն նագդ օլունուր իտ, իճտիհատընա կէօրէ պիլ բույէէ, միւճէտատէէն իլամա բատպէ օլունմագ իւզրէ, աեիտ օլտուղու մահքէմէյէ հավալէ օլունուր։

247. Գանունա վէ եա ուսուլի մուհաքէմէյէ մուգաեիր օլմասընան տօլաըը նագդ օլունան իլամլարըն իտլահը, մահքէմէսինէ այիտ իտէ տէ, թարաճէյնի մուվաֆագատէ իթտիբլէրի թագտիրատ, մահքէմէյի թէմամիղ, տավաըը, իլամը մէնգուզու վիրմիշ օլան մահքէմէնին տէրճէէսինատ օլարագ, պաշգա պիր մահքէմէյէ հավալէ իտէճիյէը։

248. Նագդ օլունան պիր իլամ, հիւքմինիւն այիտ օլտուղու մահքէմէտատ թահիհի, վէ եահօտ տավանըն բույէէթի իչին, տահիպ տավա խոխլմիշ օլան գարարլար, իլղա([1]) օլունուր, վէ չու հալատ, թարաճէյնի պատէլմուվաճէէէ, իբմալը մասլահատի օլունուր, վէ եէկէր պու խաթա, տավանըն պիտաէէթի բույէէթխինատ զուհուր իթմիլ իտ, օլ իլամ, թէեմամիյէտ մէնգուզ([2]) օլուպ, տավա միւճէտատէն բույէէթ վէ հիւքմ օլունուր։

245. Պիր իլամըն հիւքմիւ, գանունա մուգայիր պուլունմասը ճիհէթիյէ նագդ օլունուր իտ, թահիհ օլունմագ իւզրէ, օլ իլամը վիրմիշ օլան մահքէմէյէ խատէ օլունուր, վէ օլ մահքէմէ, ատրլ մատտէնին թէքրար մուրաճաատընա կիրիշմէէէրէք, եալընըզ նագդ օլունան հիւքմիւ թարաճէյնի մուվաճէէէսինատ թահիհ իտէր։

246. Տէրճէյի ախիրէտէ, եէկտիկէբ միւպային օլարագ վիրիլմիշ օլան իբի գըլթա իլամըն պիրինճիսի, մուվաֆըգը գանուն կէօրինիւպ տէ, իբրինճիսի նագդ օլունուր իտ, տավանըն պիր մահքէմէտէ, թէքրար բույէէթինէ հաճէթ գալմագ. վէ եէկէր իքիսի պիրտէն նագդ օլունուր իտ, իճտիհատընա կէօրէ պիլ բույէէ, միւճէտատէէն իլամա բատպէ օլունմագ իւզրէ, աեիտ օլտուղու մահքէմէյէ հավալէ օլունուր։

247. Գանունա վէ եա ուսուլի մուհաքէմէյէ մուգաեիր օլմասընան տօլաըը նագդ օլունան իլամլարըն իտլահը, մահքէմէսինէ այիտ իտէ տէ, թարաճէյնի մուվաֆագատէ իթտիբլէրի թագտիրատ, մահքէմէյի թէմամիղ, տավաըը, իլամը մէնգուզու վիրմիշ օլան մահքէմէնին տէրճէէսինատ օլարագ, պաշգա պիր մահքէմէյէ հավալէ իտէճիյէը։

248. Նագդ օլունան պիր իլամ, հիւքմինիւն այիտ օլտուղու մահքէմէտատ թահիհի, վէ եահօտ տավանըն բույէէթի իչին, տահիպ տավա

([1]) Թահապպօա, զուհուրա կէլմէն։

([2]) Մէֆգուդ սաբէհ, խալխա մանէտա։

([1]) Իլղա, լազմ, խաթա իթմէք։

([2]) Մէնգուզ, նագդ օլունմուշ, պօզուլմուշ։

վա թարաֆընաան, միւճէտաէէն խա-
թիտա թագաիմինէ հաճէթ օլմաեըպ,
մահքէմէյի թէմիզլին իլամը, իպրազ
ու իրաէ օլունմագ քեաֆի տիր։

249. Պիր իլամ, էսպապը նագըկ-
եէտէն պիրինին, վէ եախօտ պիր գա-
չընըն վիճուտինէ մէպնի, մահքէմէյի
թէմիզլեէ նագը իլէ, թէքրար թէտ-
գըդ իտիլմէք իւզրէ, պիր մահքէմէ-
եէ հավալէ օլունտուգտա, մէվզուի
պահս օլան տավաեա տայիր վիրիլէն
իքինճի իլամըն հիւքմիւ, իլամը մէն-
գուզուն հիւքմիւնէե իսթինտա օ-
լունան իլէլ ու էսպապա պինա օլու-
նուպ տա, թէքրար նագը միւտտաի
վէ եա միւտտաի ալէյհ թարաֆընա-
ան իսթիտա գըլընըը իսկ, մահքէ-
մէյի թէմիզլին հէյեէթի ումումիյ-
եէսինէե, թէքրար թէտագըդ իլէ, ին-
տել իճապ նագը օլունուր, վէ իշլու-
իքինճի նագըն հիւքմիւ տաիի, իպ-
թիտաքի իլամըն նագընտա մէտարը
հիւքմ օլան էսպապա միւպթէնի օլուր
իսկ, տավանըն հավալէ օլունտուգու
մահքէմէ, մահքէմէյի թէմիզլեէ վի-
րիլէն գարարա իսթիտալէ մէճպուր
տուր։

250. Մահքէմէյի թէմիզլ, հա-
գուգ տայիրէօնէե, պիր մատտէնին
գարարը, իթթիճագ վէ եա էքսէրկյ-
եէթի արա իլէ վիրիլիր պիր մատտէ-
տէ, թէսավիյի ատրա (1) վուգուրնատ,
րէյհինին պուլունտուգու թարաֆ թէր-
ճին (2) իտիլմէյիպ, մահքէմէյի թէմ-
եիզլին հէյեէթի ումումիյեէսինէե, օլ
մատտէեէ գարար վիրիլիր։

251. Մահքէմէյի թէմիզլ իլամա-
րընտա, թարաֆէյնին իամ ու չէօհ-
րէթ, վէ ատնաթ, վէ մահէլլի իգա-
մէթլէրի, վէ թէմիզլ օլունան իլամին
հիւքմիյէ, թարաֆէյնատէն աէրմիեան
օլունան իթթիրազաթ ու էտիլլէնին

(1) Թեսավիյէ ատրա, րէյհրին այնի սաեը-
տա օլմասը։

խիւլասալարը, վէ օլ հիւքմինն նագը
վէ եախօտ թատտիգ էսպապը մու-
ճիպէսի կէօսթէրիլիր։

252. Մահքէմէյի թէմիզլ գարար-
լարը իւզերինէ, իթթիրազ ալէհիւքմ,
վէ իատէյի մուհաքէմէ իսթիտասը
ճայիզ տեկիլ տիր. անճագ, ահվալը
աթիյեէտէն պիրինին վիճուտի թագ-
տիրինտէ, թարաֆէյնատէն պիրի, մահ-
քէմէյի թէմիզլ գարարընըն քէնտի-
սինէ թէպլիղի թարիխինտէն իթթիպա-
րէն, նիհաեէթ պիր մահ զարֆընտա,
իթթիրազաթը միւտէյեին, մահքէմէյի
թէմիզլէ պիր արզուհալ իթթասըլտա,
վիրիլէն գարարըն թատհիհինի թա-
լէպ վէ իսթիտա իտէպիլիր։

253. Ահվալը մէզքուրինին պիրին-
ճիսի, մահքէմէյի թէմիզլէ, միւտ-
տաի ալէյհ սըճաթընտա պուլունան
քիմէանէնին, վագթիյլէ խատմինին ի-
թթիրազաթընա գարշը, ճէվապ լայի-
հատընը վիրմիշ, վէ քէնտիսի տաիի,
հէր նատըըտա, մահքէմէյի թէմիզլէտէ
իսթիճվապ օլունմամըշ օլմասը. իքին-
ճիսի, պիր թարաֆըն վիրմիշ օլտու-
ղու լայիհատա, պիր մատտէյի գա-
նունիյեէեէ իսթինատէն, աէրմիեան
իթթիրազ օլտուղու պիր իթթիրազ վէ եա
ճէվապընը, իլամտա մէվզուի պահս
իտիլմէյիպ, պիւթիւն պիւթիւն մէս-
քիւթիւն անհու պըրագըլմըշ օլմասը.
իւչիւնճիսի, մահքէմէյի թէմիզլ ի-
լամընտա, պիր մատտէյի դանունիյ-
եէեէ մուղայիր, վէ եախօտ եէկտի-
կէրինէ միւպայինն գարարլար պու-
լունմասը. տէօրտիւնճիսի, մահքէ-
մէյի թէմիզլէ իպրազ վէ իրաէէ օ-
լունմուշ օլան էվրագտա պիր սանիա (3)
վէ սախթէլիք օլուպ տա, մահքէմէնին
գարարընտա թէէսսիր իթթիրազ օլմասը
խուսուսլարը տըր։

254. Իքի եիւզ էլլի իքինճի մատ-

(2) Թէրճիհ, իսթիւն թուսթմագլըզ։
(3) Սանիա, հիյէ, աէսիսէ։

տէտէ մուհարրէր արզուհալ, մահքէ-
մէյի թէմիզլտէ պիլ միւթալաա, միւս-
թէտինին իթթիրազը, մուվաֆֆըգը նէֆս
իւլէմր (1) կէօրիւնտիւկիւ թագտիրտէ,
գապուլ օլունուր, վէ օլ հալտէ, թա-
րաֆէյն պիր քէրրէ տավէթթ օլունա-
րագ, կէլիրլէր իսկ, իսթիճվապ օլուն-
տուգտան սոնրա, վէ կէլմիգլէր իսկ,
եէրագը մէվճուտէլէրի իւզերինէ, ի-
լամը սապըգ իալահ իտիլիր։

ՊԱՊՐ ՍԱՄԻՆ

ԻՇԹԻՒԵԱ ԱԼԷԼ ՀԻՒՔՔԵԱՄ
ՀԱՅԳԸՆՏԱ ՏԸՐ.

255. Իչթիքաա անէլ հիւքքեամ, պիր
տավատա, թարաֆէյնատէն պիրինէ,
մահքէմէնին րէյիս վէ եա ազասընատն
պիրի, վէ եա պիր գաչը, վէ եախօտ
հէյեէթի մէճմուասը ճանիպինատէն,
գաստէն իտիլէն զաար ու զուլմատան
չէքեաեէթ տիմէք տիր։

256. Իչթիքաա անէլ հիւքքեամ տա-
վաբընըն սեպեպլերի իքի տիր, պիրի
իչթիքաա օլունան հաքիմին մուհաքէ-
մէեէ, վէ եա հիւքմի ելատա հէյլէ ու
խիւսէ իլէ ֆէսատ գարըշըրմըշ,
վէ եախօտ րիւշվէթթ ալմըշ օլմասը տըր.
տիկերի, իհգագը հագդատն, իսթին-
քեաֆ իլլէմէսի տիր։

257. Հաքիմին հէյլէ վէ խիւսէսի,
թարաֆէյնատէն պիրի հագգընատա օ-
լան թատահուպ վէ եա իլթիզամընատան
վէ եա նէֆսանիյեէթատէն տօլաեը,
ատլէ (2) մուղայիր, վէ գանուն ու նի-
զամա մուխալիֆ ամել ու հարէքէթ-
տէ պուլունմասը տըր. մէսէլա, միւս-
տաի ալէյհին, վէ եախօտ իսթիտա օլու-
նան չահիլլէրին իֆսատէլէրինի թէպ-
տիլ վէ թաղեիր իթթիլ, վէ եա էվ-

(1) Նէֆս էւլէմր, հագըգաթ, սահիհլիք։
(2) Ատլ, ատալէթ։

րագ վէ սէնէտաթը մէվճուտէտէն
հիւքմէ մէտար օլաճագ պիրինի, վէ
եա պագըսընը քէթմ վէ իխֆա իլէ-
մէ, վէ եա քիզպ օլտուղունու պիլ-
տիկի ահվալ ու քէյֆիեաթը, սահիհ
վէ մուհագգագ թանըմըշ, վէ եա-
խօտ սէհվ ու խաթատէն օլմաեաբագ,
գաստէն զաար իթմամք արզուսիյլէ,
նիզամա մուղայիր հարէքէթատէ պու-
լունմուշ օլմասը տըր։

258. Հաքիմին, թէրվիճի (3) մէ-
բամ իչին, պիզ զաթ, վէ եա պիլվա-
սըթա, ասհապը տատավիտէն ալտըղը
շէյ, րիւշվէթթ սայըլըը։

259. Իհգագը հագդատն խաթին-
քեաֆ իթթամք, նիզամէն գապուլէ չա-
եան օլան պիր խաթիտա վէ եա ար-
զուհալը, պիլա մուճիպ րէտա իթթամք,
վէ եախօտ պիր տավա, րուչէթթ հա-
զըր պուլունմուշ, վէ սըրասը կէլմիշ
իքէն, պիր թագըմ իխզրը (4) վահիյ-
եէ պէեեանիյլէ, հագըգաթէն սույի
գաստատէն նաչի, րուչէթթ թէչէպ-
պիւս ու տէվամ իթթամքեք տիր։

260. Հէյլէ վէ խիւսէ վէ ախզը րիւշ-
վէթթ մատտէլէրինին իսպաթը, անճագ
սէնէտաթի վէ եվրագը միւթէպէրէ իսպ-
բագը, վէ եախօտ պիղարագ քիմէս-
նէլէրին չահատէթլէրիյլէ պէրապէր,
գարինէյի գաթիյեէնին վիճուտի իլէ
օլուր, իհգագը հագդատն իսթին-
քեաֆ օլունտուգունուն իսպաթը տա-
խի, միւշթէբի թարաֆընատն հիւք-
քեամա հավալէ մէէմուրու վաբթա-
սըլտա, միւթէսէլսիլէն իչ տէֆա օ-
լարագ, իհգագը հագգ օլունմասը
զրինընտա, մուխթիրէ վիրիլիպ տէ,
եինէ տավատա պագըլմամըշ օլմասը յ-
լա օլուր. ֆագաթ, իշպու իչ գը-
թա մուխթիրէ արալարընտա, ագալի
իքիշէր հաֆթա միւտտէթ կէչմէտիք-
ճէ, իթթա օլունամագ։

(3) Թէրճիհ, գապուլ իթթիմամք։
(4) Ռիչտ, էօզլըրէր։

261. Պիտաեէթ մահքէմէլէրինաէն պիրինին, հէյեէթի մէճմուասը, վէ եախօտ աազասընաան պիրի, վէ եա պիր գաչը ալէյհինէ վագը օլան իշթիքաա անէլ հիւքքեամ տավասընըն րույեէթի, օլ մահքէմէնին մէնսուպ օլտուղու իսթինաճի մահքէմէսինէ, վէ պիր իսթինաճի մահքէմէսի, վէ եա պուննուն աազասը ալէյհինէ վուգուա կէլէն տավանըն րույեէթի, մահքէմէյի թէմեիզին հուգուգ տայիրէսինէ րաճի տիր։

262. Իշթիքաա – ան – էլ – հիւքքեամ տավասընը իսէճէք օլան քիմսէ, իշտու տավասը քիմին ալէյհինտէ օլտուղու, վէ էսպապը գանունիյէէսի նէ իտուկի, վէ նէտէն նէչէթի իյլէտիկի, վէ նէ իլէ իսպաթ օլունաճաղը խուսուսլարընը միւպէյեին, վէ թաբիա իլէ միւվէրրաա, վէ քէնտի իհդասը իլէ միւմկի, վէ եա միւհրի իլէ մէճբուր օլարագ, պիր արզուհալ թագտիմ իթմէկէ մէճպուր տուր, չէրայիթի մէզպուրէյի ճամի օլմահան արզուհալ, գապուլ օլունմազ։

263. Եագը, վէ խնդասը, վէ միւհրիւ օլմահան աատմին իսթիտասը, քէնտինին էմրի իւգէրինէ, ախէր քիմէնէնին իհդասը իլէ միւմկի օլարագ, քէնտի իսթիտասը օլտուղու, պիր մահէլլի բէամ ճանիպինտէն մուսաատագ օլմասընգա, գապուլ օլունմազ։

264. Իշթիքաա – ան – էլ – հիւքքեամ արզուհալը, պիր վէքիլ թարաֆընտան տաիի վէրիլէպիլիյէ. ֆագաթ, նէտինտէ պուննուն իշնին վէքիլէթի մահսուսէսինէ տայիր, մուսաատագ պիր սէնէտ օլմասընգա, վէ իսթիտաճա մէրպուէթ պուլունմասընգա, գապուլ օլունմազ։

265. Միւչթէքի, իսթիտասընտա չիքանէէթինի մուճիպ օլան ահվալ ու քէյֆիյէտը, պէր թաֆսիլ պէեանէ մէեդուն իսէ տէ, հիւքքեամ վէ մահքէմէ հագգընտա, հիւքմէթ ու ատասպա մուղայիր, քէլիմաթը ղայրի լաեիգա մուհարրեր օլտուղու հալտէ, մահքէմէնին գարարըյլա, միւսթէտիանէն եիւզ զուրուշանի պէնի զուրուշա գատար ճէղաեի նագտի ալընըր։

266. Իշթիքաա անէլ հիւքքեամ արզուհալը, այնտա օլտուղու մահքէմէնէ իթա օլունտուգտա, միւչթէքի իւն անհիւ ճէլպ ու իսթիճվապ օլունմահարագ, եալընըզ միւչթէքիտէն իյզահաթը լազըմգ ալտ ու իսթիհսալ գէլընմարագ, մահքէմէճ պիլմիւթաասլա, եօլունտա թանզիմ վէ թագտիմ օլունմատըղը, վէ եա էսպապը գանունիյէէսի միւնաէրիճ պուլունմատըղը հալտէ բէտտա օլունուր. պիլաքս, իսթիտա իշտու պապը սամինտէ միւնաէրիճ մէվատտա մուվաֆֆըգ օլտուպտա, գապուլէ չաեան կէօրիւլմիւկիւթագտիրտէ, մուախխարէն տավանըն րույեէթի իլէ հիւքմ օլունմագ իւգրէ, հէմման պիլ գապուլ, միւչթէքի իւն անհիւեա թէպլիղ օլունմասընտա գարար վէրիլիր։

267. Արզուհալին գապուլինէ տայիր գարար, իթասը թարիխինտէն, նիհաեէթ սէբիղ կիւն զարֆընտա, մէգքիր գարարնամէնին, պիր գըթա սուրէթի տախի, միւչթէքի իւն անհիւեա թէպլիղ օլունտուգտան սօնրա, միւչթէքեա ալէյհէ տախի թէպլիղ թարիխինտէն իթիապարէն, օն պէշ կիւն իչինտէ ճէվապնամէսինի թահրիր, վէ մահքէմէնէ իթաեա մէճպուր օլուր։

Միւչթէքի, իշտու ճէվապնամէսինին սուրէթինի պլըպ, օլ տախի պուննա ճէվապ իթա իտէպիլիր։

268. Միւչթէքի-իւն-անհիւ մար էլ պէեան, իսթիտա վէ գարարնամէ սուրէթլէրի քէնտուսինէ թէպլիղ օլունտուգտան սօնրա, արթըգ ատասընտան օլտուղու մահքէմէտէ պուլունաճագ, կէրէք միւչթէքինին, վէ կէրէք ագրապասընտան պիրինին տավալարընա գաթան միւտախէլէ իտէմէզ. չաեէա իտէր իսէ, հինզըմտը բէյիլէ վիրիլճէեք հիւքմ ու գարար պաթըլ օլուր։

269. Իշթիքաա – ան – էլ – հիւքքեամ տավասը գապուլ, վէ թարաֆէյնտէն իթիրազ, վէ ճէվապնամէլէր ախզ օլունտուգտան սօնրա, մահքէմէտէ պիլ րույեէ, միւչթէքի թարաֆընտան աղվ օլունան էսպապ ու ֆիիլիճաթի իսպաթ օլունմահարագ տա, իշտու տավասը վահի վէ պի էսաս օլտուղու անլաշըլըր իսէ, հագգընտա հիւքմ օլունարագ, պէշ եիւզ զուրուշանի իլի պիրինպէշ եիւզ զուրուշա գատար ճէղայի նագտի իլէ պէրաաբեր, մուհաքէմէ մէսարիֆինին, վէ միւչթէքի իւն անհիւ(1) թալէպ իսէճէկի զարար ու զիեան, վէ մէսարիֆի րահիյէե, վէ սայիրէտէն գապուլ վէ թաստիգ օլունաճագ մըգտարընը էիթասընա մահքիմ օլուր. պիլաքս, միւչթէքինին տավասը իսպաթ օլունտուգ տա, էսասը օլտուղու թէպէյեին իտէր իսէ, օլ հալտէ միւչթէքի իւն անհիւ, միւչթէքինին մէսարիֆի մուհաքէմէյէ պէրաաբեր, մուգատտամա քէնտուսինէ իթմիշ օլտուղու զատրան վագը օլան զարար ու զիեանը տախի իֆաեա մահքիմ օլուր. վէ միւչթէքի իւն անհիւն, մահքիմիյեէթինէ սէպէպիյեէթի վիրէն էֆալ ու հարաքեաթ, պիր ճէղայի գանունիյեի տախի միւսթէլզիմ կէօրիւնիւր իսէ, մէհաքիմի ճէղայիյեէճ իճապը իճրա օլունմագ իւգրէ, պաշգաճա պա միւզէքքիրէ, Ա.մալիեէ նէչզարէթի ճէլիլէսինէ իհպար ու իսթիար օլունուր։

270. Իշթիքաա – ան – էլ – հիւքքեամ տավալարը հագգընտա, մէհաքիմի իսթինաֆիյեէտէն վիրիլէն հիւքմլէր մահքէմէյի թէմեիզտե րույեէթ ու ֆասլ օլունուր։

(1) Մէ-չըեէ իւն անհիւ, հագգընտա իշթիքաա օլունան աատմ։

ՊԱՊԸ ԹԱՍԻ

ՀՈՒՃԶ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ՏԸՐ.

271. Հէը պիր տաեին, եէտինտէ պուլունան սէնէտաթը բէտմիյէե, վէ ղայրի բէտմիյէե մուճիպինճէ, մէտեուննուն քէնտի եէտինտէ, վէ եա պիր չախսը սալիս նէզտինտէ պուլունան էմվալը մանգուլէսինի, մահքէմէպունուն իֆասընա տէկին, հաճզ իթտիրէպիլիր։

Տաեինին եէտինտէ սէնէտա օլմահըպտա, սահիհէն մահքէմէպու օլտուղունա տայիր էվրագը միւթէպէրէ, վէ եա տէչզիյի գավիյեէ իպրագիյէ, մահքէմէեէ գանսաթի կէլիր իսէ, թահմին ու թագտիր օլունաճագ մահքէմէպու մըգտարընա կէօրէ, հաճզ ու թէվգըֆ օլունմագ ճայիզ տիր։

272. Հաճզ մատտէսի, տաեինին վիրէճէկի հաճզնամէ իւգէրինէ, քէնտինտէն քէֆիլ այընարագ, մահքէմէնին րուխսաթը թահրիրիյեէսիյլէ իճրա օլունուր. չուգատտար քի, տաեինին մահքէմէպու լազըմ իւլ իճրա օլան, եանի գապիլի իսթինաճի վէ թէմեիզ օլմահան պիր իլամա մէրպութ օլարագ, եէնիտէն մուհաքէմէ վէ իսպաթա հաճէթ օլմատըղը սուրէթտէ, քէֆիլ իրաեէսինէ հաճէթ գալմազ։

273. Հաճզըն իճրասընտա, տէ ֆինին մըգտարը մալիում; վէ տաեինին գաթը նա մախսուս վէ մուաճճէլ(2) օլմասը, վէ պիր շարթ իլէ մուգայեէտ օլմահասը լազըմ սըր. տէ ֆինի միւվէճճէլին(3) վատէսի միւնդազիյեէ օլտուղու հալտէ, մուաճճէլ հիւքմինիւ քէսպ իտէր։

Տէ ֆինին մըգտարը, մալիում օլմատըղը սուրէթտէ, հաճզըն իճրասընա թէշէպպիւս օլունմազտան էվվէլ, մահքէմէնին րուխսաթնամէսինտէ թահմինէն թայինին ու պէեան օլունուր։

(2) Մուաճճէլը վագթ թայինին օլունմամըշըօլան
(3) Մէ-վէճճէլ վագթ թայինին օլունմուշ օլան։

274. Էվվէլա, մէտեուննուն թէայրիւշ վէ իտարէսի իչին, մահքէմէ ճանիպինտէն Թայեին օլննան մըգտարը վարիտաթը. սանիա, մէտեուննուն էվլատ ու աեալընըն Թէայեիւշ վէ Թէլէպլիսիս (1) վէ պէ յոուԹէնէլէրինէ (2) քեաֆի էչեա. սալիսա, սանաաթընըն իճրասը իչին մաքինա, վէ ալէաթ, վէ պուննա միւԹէֆէրրի էչեայի սայիրէսի. բապիա, զիրաըն, չիֆԹու զիրաաթ էտավաթըլլա, հէնուզ անպարա իտիսալ օլննմաեան հասըլաթը, վէ հասըլաթըն հիսսէյի միրիյէսի, վէ չէրիքի օլտուղու հալտէ, անընը տաիսի հիսսէսի. խամիսա, հէնուզ տէվչիրիլմէ յիպ, աղաճը իւզէրինէ օլան հէր նէվի համար. սատիսա, ալէլուսմիւմ, մուվաղզաֆին մահաչլարընըն ըուպուննան զիեատէսի. սապիա, մէհմուրինի միլքիյէ, վէ աուլիյէ, վէ ասքէրիյէնէնին էլպիսէյի ըէմմիյէսի. սամինա, կէրէք մանգուլ, կէրէք զայրի մանգուլ էմվալ ու էչեայի միրիյէ. Թասիա, Թիւճճար պէ յինինէ միւԹէտաւիլ օլան բօլիչա, վէ մէտեուննուն էմրինէ եազըլան սիբարըշ ԹահվիլաԹը, վէ համիլինէ Թէէսիյէսի մէշրութ օլան աչըգ պօնօլար պէտէլաԹը, հաճզ ու Թէվգըֆ օլննամազ. չու գաատար քի, տէյն, էկէր հաճզի իսԹէնիլէն էչեա վէ էրզադ էամանընան նէչէԹ իԹմիշ օլուր, վէ մէգքիւր սէնէտաԹը Թիւճճարիյէ զայ օլմուշ, վէ եա համիլի իղհարը իֆլաս իԹմիշ, վէ եախօտ աատմի Թէէսիյէսինէն տօլաըը, ալէ յհինէ բրօԹէսԹօ օլննմուշ, վէ եախօտ պիր մահքէմէյի ըէմմիյէսէ, համիլլէրի քիմսէը խտուկի իլան ու Թայեին խտիլմիշ, եանի Թէտավիւլտէն դալմըշ պուլննուր իսէ, հաճզ ու Թէվգըֆ օլննապիլիր:

275. Հարպ մէվգըլարընընա, վէ մէէմուրիյէԹի միւհիմմէ իւղէրինտէ պուլննան իւմէրա վէ զապիԹանը ասքէրիյէնէնին մահաչլարընընան նէմնէ հաճզ օլննամազ:

276. Տաեինին վիրէճէկի հաճզնամէ, քէնաի իհզասը յլա միսլի վէ միվէրրախ օլաճաղը կիպի, տաեին իլէ մէտեուննուն, վէ հէմտէ չախսը սալիսին իսմու չէօհրէԹ, վէ սանաԹ վէ մահէլլի իգամէԹլէրինի, վէ տաեինին իսԹինաա էԹտիկի սէնէտ.քէյֆիյէէԹինի, վէ հաճզ խուսուսունուն, նէ մըգտար ագճէ իչին օլտուղու, վէ մըգտարը մալիում օլմատըղը սուրէԹտէ, մահքէմէնին ալէԹ Թախմին Թայեին իյլէէճճէկի մըգտար խտուկինի միւԹէզամմին օլմազ լազըմտըը. վէ մէվտատը մէշրուհաեը հավի օլմաեան հաճզ իսԹիտասը, քէնէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ ԹուԹուլուր:

277. Տաեին, հաճզնամէյի մէտեուննուն, վէ եախօտ չախսը սալիսին մէնսուպ օլտուղու պիտաեէԹ մահքէմէլէրինտէն պիրինէ էԹտաեէ մուխայեէը տիր. տաեինին իգամէԹկեահը մէտեուն իլէ չախսը սալիսին, մէնտուպ օտուղլարը մահքէմէլէր տայիրելէրինտէ օլմատըղը Թագտիրտէ, հաճզնամէեի, պու իլէի մահքէմէտէն գանղիսինէ իԹա խտէճէք իսէ, օ մահքէմէնին տայիրէսինտէ, քէնաուսինէ պիր իգամէԹկեահ Թայեին իտէրէք, հաճզնամէսինէ տէրճ ու իլավէտ իԹմէսի, լազըմ կէլիր:

278. Հաճզնամէնին պիր գըԹա մուսաատաղ սուրէԹի տէրհալ մէտեուննա, վէ եա չախսը սալիսէ Թէպլիղ, վէ եէտինտէն մագպուզ իլմ ու խապերի ախզ օլննուր, վէ իլմ ու խապեր վիրմէքտէն իմԹինա էյլէտիկի Թագտիրտէ, միւԹաալիգ օլտուղու սընըգ քէԹխիւտասընա, վէ եա մէնաուպ օլտուղու տայիրէ զապիԹինէ, վէ եախօտ մահէլլէսի իմամ վէ եա մըխԹաըրընա պիրէ Թէպլիմ, վիսուլ իլմ ու խապերի անլէրտէն ախզ օլննուր, վէ Թաչրատա օլտուղու հալտէ, քէնտիսինէ Թէպլիղ վէ իԹա օլննմագ իւզրէ, մահքէմէ ըէյիսի Թարաֆընտան պա ԹահրիրաԹ, տէրհալ մէտեուննուն վէ եա չախսը սալիսին պուլննտուղու մահէլլին հիւքմիւմէԹինէ իրսալ օլննուր:

279. Հաճզնամէնին Թէպլիղի Թաըիխինտէն իԹիպարէն, տաեին վէ մէտեուն իլէ, չախսը սալիսին իգամէԹկեահլարը պիր մահէլլէտ իսէ, սէքիղ կիւն, վէ մահէլլի սայիրէտէ իսէ, կէրէք մէտեուննուն մահէլլինտէն տաեինին մահէլլինէ, վէ կէրէք չախսը սալիսին իգամէԹկեահընա գատար, պէհէր պիրը սաաԹ իչին, մէգքիւր սէքիղ կիւն իւղէրինէ պիր կիւն տահա զամմ իլէ, իպլաղ օլննաճագ կիւնլէր զարֆընտա, հաճզ ու Թէվգըֆ խուսուսու հադդլարընտա, կէրէք մէտեուննուն, վէ կէրէք չախսը սալիսին պիր տիկէճէքլէրի, վէ իչպու հաճզ քէյֆիյէէԹինի Թատիդ, վէ եա ճէրհ իտէր սուրէԹտէ, պիր կիւնա իԹիբազլարը վար իսէ, տէրհալ, պա արզուհալ, էֆտահէ իԹմէկէ մէճպուր տուրլար:

280. Հաճզ ու Թէվգըֆ խուսուսունտա հադդլը օլտուղունու իսպաԹ զըմընտա, տաեին Թարաֆընտան միւտաէԹի մէգքիւրէտէ իսԹիտա օլննմատըղը, վէ պու իսԹիտանընն պիր սուրէԹի, կէրէք մէտեուննա, վէ կէրէք չախսը սալիսէ, սուրէԹի ըէսմիյէէտէ Թէպլիղ իԹտիրիմէտիկի հալտէ, քէնէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ ԹուԹուլուր, վէ չախսը սալիս եէտինտէ պուլննան էմիլ վէ եա նուգուտու միւԹէհաճճիղէյի ախէրինէ Թէպլիմ իԹտէ, մէտուլ օլամատաճաղը կիպի, միւԹէհաճճիղնն տախի, էմիլ վէ եա նուգուտու մէգքիւրէ, չախսը սալիսէն Թալէպէ սալահիյէԹի օլուր, վէ պիր տէ հաճզնամէնին քէնտուսինէ Թէպլիղնտէն էվվէլ չախսը սալիսին ասլ տաեինէ ԹէպլիմաԹը վուգու պուլտուղու Թահագգուգ խաէր իսէ, հաճզըն պունա շիմալի օլամաեըպ, ֆագաթ, հաճզ օլննան մըգտար մալին, եէտինտէ մէվճուտ օլուպ օլմատըղը, միւտաէԹի մէչրուհա զարֆընտա, չախսը սալիս Թարաֆընտան պէեան օլննմալը տըր:

281. Հաճզ ու Թէվգըֆա սալահիյէԹինի իսպաԹ, վէ եախօտ քէֆֆի եէտտա զըմընտա, տաեին Թարաֆընտան վագը օլաճագ իսԹիտա, մէտեուննուն իգամէԹկեահընտա օլան մահքէմէէ Թագտիմ օլննմագ, վէ օրատա րույէԹ գըլըննմագ լազըմտըը:

282. Հաճզ խուսուսունա տայիր օլան իսԹիտանընն, չախսը սալիսէ Թէպլիղ գըլըննմասը լազըմէտէն օլտուղու միսիլլու, սէքիղ կիւն զարֆընտա պէր վէճհի մահարրէր ալաճաղընընն իսպաԹը զըմընտա, տաեինին վիրէճէկի իսԹիտա, մէտեուննա Թէպլիղ գըլըննըղտան սոնրա, ֆէսախինէ տայիր պիր հիւքմ ԹէրէԹթիւպ իԹմէտիքճէ, կէրէք մէպլաղ, վէ կէրէք եէտտի սայիրէ, պու եիւզտէն վուգու պուլաճագ քեաֆֆէյի զարար ու զիեան իտտաասընտա հադդըղ օլտուղու Թէպէյիհէն իլլէտիկի Թագտիրտէ, հաճզ իԹտիրէն տաեինէ այիտ օլմագ իւզրէ, չախսը սալիս եէտինտէ Թէվգըֆ օլննուպ, հիչ պիր Թարաֆա իԹտասը ճայիղ օլմազ. չաեէտա, չախսը սալիս, մէտեուննա վէ եա ախէրէ Թէպլիմ իտէր իսէ, տաեինին պունու սօլա Թանըմամագա սալահիյէԹի օլաճաղը կիպի, պունան տօլաըը, իլէրուտէ չախսը սալիսին, մէտեուննա միւրաճաաԹա հադդը օլուր:

283. Շախսը սալիս Թարաֆընտան, հաճզըն Թատիդ վէ եա ճէրհինէ տա-

(1) Թէլէպլաս, էլպիսէ կիյինմէքլիքը:

(2) Պէյնո-Ըէն, սաքին օլմագլըզ:

յիր, վերջին ճէվապնամէնին սուրէթի մուսաատադասը, տաեինէ թէպլիղ օլունմադ լազըմ կէլիր։ Իշպու ճէվապնամէ, հաճզըն թաատիպինի միպէ յեին օլտուղու հալտէ, հաճզըն թաատիպի ղըմընտաա, ճէրչեան իաէճէք մուհաբէմէտէ, չախսը սալիսին պուլունմասը լազըմ կէլմէզ, մէկէր քի մահքեմէճ լիւզումու թահադուդ իտուպ, օլ պապտէ պիր գարար վիրիլէ։

284. Ճախսը սալիս ճէվապնամէսինտէ, հաճզը քիւլլիէն վէ մին ճիհէթէն ճէրճ իտէր իտէ, օլ պապտէ թանղիմ իտէճէկի լայիհա իլէ, պունուն էսաս ու արհհէթինի իսպաթ իտէպիլէճէք եէմինտէ հէր նէ էվրադ վէ սէնէտաթ վար իտէ, քէաֆֆէսինի, մահքեմէճէ եմանէթէն թէպլիմ իտիպ, ախզընը միւջիր, եէմինէ պիր գըթա իլմ ու իսպապէր վիրիլիր, վէ չախսը սալիս ճէվապնամէսինի, քէնտի իգամէթկէահը մահքեմէսինէ վիրէպիլէճէկի կիպի, պու ճէվապնամէտէն մօլաէը, տաեին իլէ չախսը սալիս պէյնինտէ, թահատիս իտէն միւնազաա, քէզպլիք չախսը սալիս մահքեմէսինտէ բույեէթ օլունմադ լազըմ կէլիր։

285. Հաճզ ու թէվգըֆ իտուտ, էչեայի մանգուլէ իւզէրինէ վագը օլմուշ, վէ էմրի մուհաֆազաա, վէ եաիտա սէպէթի տէֆթէր իթմէկէ, մէէմուրու մախտուս թայիհինի, տաեինէն իսթիհսարնաա թալէպ օլունմամըշ իսէ, օլ հալտէ, չախսը սալիսին ճէվապնամէսիյլէ, էչեայի մէվգուֆէնին մըգտարընը միպէ յեին, պիր գըթա տէֆթէրինի թագտիմէ մէճպուր օլուր, վէ չանէտա, եա տաեինէն իսթիհսարնա, վէ եա էսպապը սայիրէէ մէպնի, մահքեմէ ճանիպինտէն, էչեանըն մուհաֆազասը իչին, պիր մէէմուրու մախտուս թայիհին գըլընըը իսէ, կէրէք օլ պապտէ օլաճագ մէսարիֆ, վէ կէրէք մէէմուրուն իճրէէթի, թահթը գարարա ալընըը։

286. Հաճզ ու թէվգըֆ օլունան էչեայի մանգուլէ իւզէրինէ, ախէր քիմէնէլէր թարաֆընտան տախի հաճզ վագը օլուր իսէ, սօնրատան հաճզ իթտիրէնլէրին, իտի ու չէօհրէթի վէ մահէլլի իգամէթլէրիյլէ, նէ մըգտար մէպլաղ իւզէրինէ հաճզ իթտիրէնի հավի, էն էվվէլ հաճզ իթտիրէն տաեինէ տէրհալ թահրիրէն իհթարա, չախսը սալիս մէճպուր տուր։

287. Ճախսը սալիս, հաճզ ու թէվգըֆ խուսուսունուն քէնտիսինէ թէպլիղ օլունատուղու սըրատա, սիւքիթ իլէ, պալէատէ կէօսթէրիլտիկի իւզրէ, լազըմ կէլէն պէէանինամէսինի թագտիմ իթմէտիկի հալտէ, մէսուլ օլուր. վէ չախսը սալիս, թագտիմ իթտիկի պէէանինամէսինտէ, էչեայի մահճուղէնին (1) գապլէլ հաճզ (2), մէտեունա վէ եա ախէր մահէլլէ վիրիլմիշ օլտուղունու պէէան խոսպ տէ, տաեին տախի, պունուն աքսինի խատաա խէրսէ, իսպաթ իթմէսի լազըմ կէլիր։

288. Ճախսը սալիս, ճէվապնամէ վիրմէքսիզին, վէ եախօտ վիրտիքտէն սօնրա, նէզտինտէ պուլունան էմլալը մահճուղէնի, մահքեմէնին սանտըղընա, վէ եա իրատէ օլունաճագ մահէլլէ թէէհիյէ վէ թէպլիմ իթմէք թալէպինտէ պուլունուր իսէ, իչպու թալէպի գապուլ վէ իճրա օլունուր, վէ օլ հալտէ, չախսը սալիս, հաճզտան տօլաէը, հէր պիր մէսուլիյէթտէն գուրթուլուր։

289. Հաճզ խուսուսունուն, մէրի վէ մադպուլ իտուկինէ տայիր օլան հիւքմ, տաեին իլէ մէտեուն մուվաճէհէպինտէ օլաճաղընտան, թարաֆէյնտէն պիրի թայինին ու թալախս օլունան կիւնտէ, լիէճլիւլ մուհաքեմէ կէլմէքտէն իմթինա իտէր իսէ, օլ հալտէ հիւքմի ղըեասի ֆասլընտա մուհարըր չէրաեիթէ թաթպիղան, ղըեասպէն ֆասլը տավա օլունուր։

290. Հաճիղին (1), միւթէհաճճիզ (2) դիմմէթինտէ մաթլուպու թէպէյեիւն էյլէտիկի թագտիրտէ, հաճզ պիթ թաստիդ, օլ մաթլուպուն նիզամին լազըմ կէլէն կիւղէլթէսի, վէ հաճզըն մէսաըիֆի իլէ պէրապէր, թահսիլինէ հիւքմ օլունաճաղը կիպի, չախսը սալիս տախի, միւթէհաճճիզ դիմմէթինտէ ալաճաղը օլտուպ տա, օլ սըրատա տավա վէ իսպաթ էյլէտիկի հալտէ, անա տախի հիւքմ օլունուր։

291. Հաճզ ու թէվգըֆ օլունան չէյ, նուգուտտան պաշգա, էմլալը մանգուլէտէն օլտուղու հալտէ, լահիգ օլան հիւքմիւն թէպլիղինտէն սօնրա, սէքիզ կիւն զարֆընտա իֆայի տէյն իթմէսի լիւզումունու, վէ իթմէտիկի թագտիրտէ, էչեայի մահճուղէնին ֆիլրուխթ օլունաճաղընը միպէ յեին, տաեին թարաֆընտան մէտեունա պիր գըթա իսթիաղնամէ իրտաղ ու թէպլիղ օլունուր. վէ իֆայի տէյն իթմէտիկի սուրէթտէ, զիքր օլունան սէքիզ կիւն միրուրինտէ, ուսուլի իւզրէ, էչեանըն ֆիլրուխթ օլունաճաղը մահէլլ իլէ կիւնիւ, զաղէթալար վէ իլանաթը մախտուս իլէ իքի իչ կիւն էվվէլ, պաատէ իչաա, հիւքիւմէթի իճրայինէ մաղլուֆէթիյլէ, պիլ միւզաեէտէ ֆիլրուխթ, վէ էմանը հասըլէսինտէն, միւզաեիտէնին մէսարիֆիյլէ, էչեայի մէզքիւրէտէն տօլաէը, վագը օլան մէսարիֆի զարուրիյէտ պիթթէնզիլ, գուսուրունուն, պալէատէ պէէան օլունտուղու վէճհլէ, հաճզ իթտիրէնլէրէ թէպլիմ ու թէվգի դըլընարագ, ֆաղլա զահուր իտէր իսէ, մէտեունա թէրք օլունուր։

292. Հաճզ ու թէվգըֆ օլունան էչեանըն գըյմէթի, տաեինին մաթլուպու, վէ մատտէյի անիֆէտէ պէէան օլունան մէսարիֆտէն ֆաղլա օլտուպտա, գապլի թէֆրիգ օլտուղու թագտիրտէ, վէֆա իտէճէք մըգտարը ֆիլրուխթ օլունուպ, պագըսը, այնէն սահիպինէ բէտտ ու թէպլիմ օլունուր. վէ թէֆրիգի գապլի տէյիլ իսէ, էսմանը հասըլէսինտէն ֆաղլասը, մէտեունա թէպլիմ օլունուր։

293. Հաճզ օլունան չէյ, նուգուտ իսէ, լահիգ օլաճագ հիւքմիւն թէպլիղինտէն սէքիզ կիւն սօնրա, չախսը սալիստէն պիթ թահսիլ, տաեինէ թէպլիմ օլունուր. ֆագաթ, հաճզ օլունան չէյ, կէրէք էչեա օլսուն, վէ կէրէք նուգուտ օլսուն, լահիգ օլան հիւքմ ալէ յինինէ, գանունէն պիր հիւքմիւն իճրասընը թէէխիր իտէր սուրէթտէ իթտիրազ վագը օլուր իսէ, իճրա, թէվգըֆ իտիլիր։

294. Մէտեունուն էմլալը զայրի մանգուլէսի տախի, հաճզ օլունապիլիր, վէ պունլարըն հաճզի, թէպլիյէսի տէյն օլունճաեա գատար, ախէրկ ֆիլրուխթ, վէ եա ֆէրազ օլունմասընը մէնն իթմէքտէն իպարէթ տիր, վէ օլ պապտէ, տաեին թարաֆընտան վիրիլէճէք հաճզնամէ, էմլալը զայրի մանգուլէնին, մուամէլէյի ֆէրազ ու ինթիգալընը իճրաեա մէէմուր օլան զաթա, պիթ թէպլիղ, մուճիպինճէ, ագաըրը մահճուղուն գայտինէ չէրհ վիրիլիր. չու գատար փի, տէյնին սիւպութի իլէ, հաճզըն թաատիպինտէ, մէճհուլէյի Ահբաանը Ալիյէէնին 998 ինճի մաատէսինին իչինճիս ֆըգրատան մուճիպինճէ, մէտեունուն նուգուտու էմլալը մանգուլէսինտէն, իսթիֆայի տէյն միւմքին օլտաատընը հալտէ, մահճուղ օլան էմլալը զայրի մանգուլէնին ֆիլրուխթունա գարար վիրիլմէք լազըմ տըր, վէ մէտեունուն

(1) Մահճուղէ, սէքիսթրօ իսիլէն չէյ։

(2) Գապլ եվ հաճզ, սէքիսթրօտան էվվէլ։

(1) Հաճիղ, սէքիսթրօ իսիճ։

(2) Միւթէհաճճիզ մալի սէքիսթրօ իսիմիչ օլան

սաքին օլտուղու խանէ իլէ, օլ խանէ-
եի իտարէ հաէճէք գատար արազկի
էմրկիյեէսի (*) սաթըլամատըղը կիպի,
հաճզ օլունամազ։

295. Հաճզու թէվզըճի օլունան էմ-
վալը մանգուլէ հագդընտա, էն էվվել հաճզ իթտի-
րէն չախս էչին, պիր կիւնա իմթիհա-
ղը մուճիպ օլմազ. պինապէրին, հաճզ
օլունմուշ օլան ադճէ, վէ նա էչէա-
նըն գըյմէթի, հաճզ իթտիրէնլէր
միւթէաատիա (1) օլուպ տա, ճիւմլէսի-
նին ալաճաղընա վէճա իթմէզ իսէ, օլ
հալտէ, ղուրամաթէն պէ յինէրինտէ
թէվզի ու թագսիմ օլունուր. վէ էչ-
պու թէվզի վէ թագսիմին իճրասընա-
տան էվվէլ, հաճզ իթտիրէնլերտէն
պաչգա, սայիր ալաճագը ղուհուր
իտիպ տէ, մաթլուպու մահքիմ պու-
լունուր իսէ, վէ նախօտ մէտեուննուն
իճլասը թէպէ յինին իտէր իսէ, ճիւմ-
լէ ասհապը մաթլուպ, գըսմէթի ղու-
րամաէա տախիլ օլուրլար։

296. Մէրհուն (2) օլան էմվալը ման-
գուլէ հագդընտա, հաճզ ճայիզ իսէ-
տէ, միւրթէհինին (3) մաթլուպի թէ-
մամէն էյճա օլունմատըգճա, հաճիզ,
մալի մէրհունատան նէտանէ ալամազ։

ՄԱՏՏԷՑԻ ՄԱԹՍՈՒՍԷ

Թիճարէթ ուսուլի մուհաքէմէսի-
նին, 123 իւնճիւ, վէ 124 իւնճիւ մատ-
տէլէրի ճէսխ ու իլղա օլունմուշ օլտու-
ղու կիպի, նիզամնամէյի մէգբիւրուն,
իչպու գանունննամէյէ միւնադըզ օլան
սայիր ահքեամը տախի մէճտուխ տուր։

(*) Պահան նէ օլմաը, Աբալէ նիշանագիննդե
անլաշըլմաճաք պըր։

(1) Մէ-ընէտոդէ, չօգ, պիրտէն զիեատէ։
(2) Մէրհուն, բէհրին իտիլմիչ օլան։
(3) Մէ-բրնէհրն, բէհրին ալմըչ օլան։
(4) Ալէլ ենլաթ, մալ թալագ սուրէթտէ։
(5) Գըսմա, միւճադաթտա մուգապէլէյի պիր
(6) Ինընէա, իսթէք, միւրատ։ (միսլ իթմէք։

ՄԷՁԼԻՍԻ ՄԷՊՈՒՍԱՆԸՆ ԻՃԹԻՄԱԻՆՏԷ
ԳԱՆՈՒՆԻՑՆԷԹԻ ԹԷՔԼԻՖ ՕԼՈՒՆՄԱԳ
ԻՉՂՐԷ, ՈՒՍՈՒԼԻ ՄՈՒՀԱՔԷՄԱԹԸ ՃԷ-
ՉԱԻՑՆԷ ԳԱՆՈՒՆԻՆԻ ՄՈՒՎԱԳԱԹԸ
ՏՂԸ։

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

ՄԱՏՏԷ 1. Ալէլ իթլագ (4), միւճա-
զաթը գանունիյէ իճրասընը տավա
իթմէք, հուգուգու ումումիյեէտէն
տիր. պինաէն ալէյհ, պու մագուլէ
տաավիեի իգամէ, միւճէրրէտ գանու-
նուն թայէին իթտիկի մէէմուրլարա
այիտ տիր. պիր ճիւնահէթ, վէ նա
ճիւնհա, վէ նախօտ գապահաթընն սէ-
պէպիյեէթ վիրտիկի թազմինաթ իտ-
տաասը, հուգուգու չախսիյեէտէն տիր.
պինաէն ալէյհ, պու մագուլէ թազ-
մինաթը, վէ գաթլ մատտէլերինտէ
դըսաա (5) իճրասընը տավա իտիպ իթ-
մէմէք, միւթէղարրուր օլանլարըն իհ-
թիւարընա (6) մէնուլ (7) տուր։

2. Հուգուգու ումումիյեէ տավասը,
մաղնուն ալէյհին (8) վէճաթըլա սա-
գըթ օլուր (9). Հուգուգու չախսիյեէ
տավասը, մաղնուն ալէյհին վէճաթը
հալինտէ, վէրէսէսինին ալէյհինտէ իւ-
գամէ օլունմագ, ասհապընըն իհթի-
ւարընա (10) մէնուլ տուր. կէրէք հու-
գուգու ումումիյեէ, վէ կէրէք հուգու-
գու չախսիյեէ տավալարը, իչպու գա-
նունուն մէվատտը մախսուսէսինտէ,
թայէին օլունան ղէմանըն միւրուրիյլէ,
սագըթ օլուր։

3. Հուգուգու չախսիյեէ տավասը,
հուգուգու ումումիյեէ տավասըյլա
պէրապէր, վէ պիր մահքեմէտէ կէօ-

(7) Մենուլ, թապի, պաղլը օլան։
(8) Մաղնուն ալէյհ, գապահաթը սըր տէյի
գանն օլունան։
(9) Սաթըլը օլմաթ, պիրմէք, տիւզմէք, չիւրիւմէք
(10) Ահապընըն իհթիւարընա, տավա սահիպ-
լէրինին քէ յինինէ։

րիւլիւը, վէ այրըճա պիր մահքեմէտէ
տախի կէօրիւլէպիլիր իսէ տէ, պու
հալտէ, հուգուգու ումումիյեէ տա-
վասը, կէրէք հուգուգու չախսիյեէ
տավասը էնտասընտա, վէ նախօտ էվ-
վէլճէ իգամէ օլունմուշ օլսուն, գա-
թիան ֆէյսալէզիր (1) օլմատըգճա,
հուգուգու չախսիյեէ տավասընա պա-
դըլմազ։

4. Հուգուգու չախսիյեէ տավասըն-
տան, քէճիլ եէտտա օլունմագ, հուգու-
գու ումումիյեէ տավասընըն րուհէե-
թինէ, մանի օլմազ։

5. Թէպաայի Տէվլէթի Աալիյեէտէն,
հէր քիմ օլուր իսէ օլսուն, մէմալիքի Օս-
մանիյեէ խարիճինտէ, էճնէպիյեէթի տէվ-
լէթի Աալիյեէի իհալէ իլղէմէք, վէ տէվ-
լէթէ մախսուս րէսմի միւհրլերի, վէ
մէաքիւքաաթը րաեիճէէի, վէ էսհամը
ումումիյեէ, վէ թահվիլաթ, վէ սէրկի,
վէ հէր նէվի սէնէտաաթը խազինէէի,
վէ թէտավիւլիւ, գանունէն միւճազ օ-
լան պանգա թահվիլաթընը, թագլիտ
իթմէք ճինաէէթիլէ միւթթէհիմ օ-
լուպ տա, մէմալիքի էճնէպիյեէտէ,
մուհաքէմէի իճրա օլունմատըգը հալ-
տէ, մէմալիքի Օսմանիյեէտէ, գանու-
նու տէվլէթէ թաթպիգան, մուհա-
քէմէ վէ միւճազաթը իճրա օլունուր։

6. Մատտէյի սապըգատա պէեան
օլունան ահքեամը ճինաէաթը մէգբիւ-
րէյի էյդա (2), վէ նա իչթիրազ (3) իլէ
միւթթէհիմ (4) օլուպ, մէմալիքի Օս-
մանիյեէտէ թէվզըճի օլունան, վէ նա-
խօտ ճէլպ ու իսթիրատա (5) օլունապի-
լէճէք օլան, թէպաայի էճնէպիյեէէ
տախի, շամիլ տիր։

7. Թէպաայի Տէվլէթի Աալիյեէտէն
պիրի, մէմալիքի Օսմանիյեէ խարիճին-
տէ, թէպաայի Տէվլէթի Աալիյեէտէն

(1) Ֆէյսալէքէնէր, պագըլըպ պիթմէք։
(2) Իպէ, վուգու պուլտուբմագ։
(3) Իչնիէրա, գապահաթտա հիսսէտար օլմագ։
(4) Մէ-ընէհզի, թէօհմեթլի։

տիկէրի ալէյհինտէ, պիր ճինաէէթէ
միւթէճասիր (6) օլտուղու հալտէ, մէ-
մալիքի Օսմանիյեէէ ավտէթի իտէր,
վէ միւրթէքիպ օլտուղու ճինաէէթ-
տէն տօլաէր, մէմալիքի էճնէպիյեէ-
տէ միւճազաթը գանունիյեէսինի կէօր-
մէտիկի թահադգուդ իյլէր իսէ, հադ-
գընտա մուամէլէյի գանունիյեէ իճրա
օլունուր։

ՓԻԹԱՊԸ ԷՎՎԷԼ

ԶԱՊԸԹԱՑԻ ԱՏԼԻՑՆԷԷԷ, ՎԷ ԱՆԸՆ
ՄԷՏՄՈՒՐԻՑՆԻ ԻՃՐԱԻՑՆԷՍԻՆԷ ՏԱՑԻՐ
ՏԻՐ։

ՓԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Զապըթայի Աալիյեէ մէէմուրլարը։

8. Զապըթայի Աալիյեէ մէէմուր-
լարը, ճինաեաթ (7), վէ ճիւնհա, վէ
գապահաթլարը, թահարրի (8) վէ տէ-
լայիլինի ճէմ ու զապթ իլէ, միւթէ-
ճասիրլէրինի թուէթուպ, միւթաալ-
լիգ օլտուգլարը մէհաքիմի ճէզայիյեէ-
նէ թէսլիմ իթմէկէ մէէմուր տուրլար։

9. Ճինաեէթ տավալարընը, րուհ-
սէթ իտէն մահքեմէլէրին նէզարէթ-
լէրի ալթընտա օլմագ, վէ ալթիտէ
թայէին օլունաճագ ահքեամը մախ-
սուսէնէ թապի պուլունմագ իւզրէ,
զապըթայի Աալիյեէ վազայիֆի, գայի-
մագամ, վէ նա միւտէր, վէ թէֆ-
թիշ մէէմուրլարը, վէ միւտտաիի ու-
մումիլէր, վէ միւաթէնթիզլէր, վէ
զապթիյեէ զապթանը, վէ քէօյ մուխ-
թարլարը, վէ իխթիսար մէճլիսլերի

(5) Իսընէրտա, կէրի վիրիլմէսինի խոտտա իթ-
(6) Մէ-ընէճասէր, ճէսարէթ խոճի։ (մէք։
(7) Ճինաեատ, ճինայէթլէր։
(8) Թահարրի, արատագ, թէֆթիշ իթմէք։

աաղաստը, վէ քէօյ վէ օրման պէքճիլէրի մարիֆէթիլէ, իճրա օլունուր։

10. Վալիլէր, վէ միլէթասրրըֆլար, վէ բայիթախթաա Շէհիր-էմինի, վէ Ջապթիյէ-Նազըրը, վուգուա կէլէն ճինաեէթ, վէ եա ճիւնհա, վէ եա գապահաթըն սիւպութունա մէտար օլան մուամէլաթը լազըմէեի, եա պիզզաթ, վէ եախօա ճիւրմիւն ատրէճէսինէ կէօրէ, այնա օլտուղու զապըթայի Ա.ալիյէէ միէմուրլարը վասըթասըյա իճրա, վէ ֆահիլէրինի (1), լազըմկէլէն մահքէմէէ թէսլիմ էթտիրէպիլէճէքլէր տիր։

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Գայնաքամ, վէ ղարէր, վէ ընֆրիլ ղէհոռլարընա գայիր տիր։

11. Թէֆթիշ միէմուրլարը, վէ թէֆթիշ միէմուրլարը պուլունմաեան գաղալարտա, գայիմագամ վէ եա միւտիրլէր, գապահաթ տէրէճէսինէ օլան հէր նէվի ճէրայիմի թահարրի, վէ օլ գապահաթլարա միւթէֆէրրի օլան իհսպարաթ վէ չիքեաեաթը հավի պէէանանամէլէրի ախզ էյէէճէք, վէ գապահաթըն նէվ ու էսպապըրնը, վէ մահէլլ ու զէմանը վուգուհնի, վէ տէլէյիլ ու էմարաթընը միւպէյէնի, պիր զապթ վարագասը թանզիմ իհէճէքլէր տիր. վէ զիքր օլունան միէմուրլար, թահարրի վէ թահգըզը, օրման վէ քէօյ պէքճիլէրի վազայիֆինէ այնա օլան ճէզա հագգընտա տախի, լէհել հաճէ (2) մուամէլաթը միգբիւրէհի իճրա իհէճէքլէր տիր։

12. Միւթէասիսա տայիրէյի զապթաեա միւնգասիբ օլան գաղալարտա պուլունան թէֆթիշ միէմուրլարը, պուլունտուղլարը գաղալար տախիլինաէ, ալել ուժուր զուհուր իհէն գապահաթլար հագդընտա, զապըթայի աալիեէյի իճրա իհէճէք, վէ գապահաթըն, միէմուր օլտուղլարը տայիրէյի մախսուսէ խարիճինաէ վուգու պուլմասընը, վէսիլէյի մանիա, աատա իհէմիեէճէքլէր տիր։

13. Պիր գաղատա պուլունան թէֆթիշ միէմուրլարընը պիրիսի, էօղրիմագ պուլէ միէնի, միվգըյի միէմուրիեէթինէ պուլունմամաղը հալտէ, ճիվարընտա պուլունան տայիրէյի զապթա թէֆթիշ միէմուրու, անըն միէմուրիյեէթինի իճրա իհէճէք, վէ քէնտի տայիրէսի, միէմուրու մաազուրուն տայիրէսինէ, էն եագըն տայիրէ օլմատըղընը, վէ եախօա մաազիրեէթին մագպուլ վէ միւսապէթ պուլունմատըղընը վէսիլէ իհէրէք, օ տայիրէտէ զուհուր իհէն իչլերի թէէիիր իհէմեէճէք տիր։

14. Եալընըզ պիր թէֆթիշ միէմուրու պուլունան գաղա վէ նահիյեէլէրտէ, թէֆթիշ միէմուրունուն մանիի միչրութ օլտուղու միւտաէթճէ, անըն կէօրէճէկի վազիֆ, օլ գաղա վէ եա նահիյեէնին, գայիմագամ վէ եա միւտիրինէ այնա տիր։

15. Գաղա գայիմագամլարը, վէ նահիյեէ միւտիրլէրի, գապահաթա միւթասալիգ օլան էվրագ ու սէնէտատէր, իճրայի թահաչրիեաթա թէսատտի իչլէտիլէրի կիւնտէն էթիպարէն, նիհաեէթ պէչ կիւնէ գատար, տավաեր կէօրէճէք օլան գաղա պիտաեէթ մահքէմէսինտէ, միւտաի ումումիլիկի իճրա իտէն միէմուրա թէսլիմ իչլէմէկէ միճպուր տուր։

16. Քէօյ վէ օրման պէքճիլէրի, նէզարէթինէ միէմուր օլտուղլարը տայիրէ տախիլինաէ պուլունան արազի վէ օրմանլարճա վուգու պուլաճագ գապահամ վէ ճիւնհալարը թահարրի, նէղարէթի ալթընտա պուլունաճագլար տըր։

18. Ցէվլէթէ, վէ պիր սընըֆ ահալիեէ, վէ եա պիր ճիհէթի խայրիեէէէ միէպուէթ օլան օրմանլարընն պէքճիլէրի, թանզիմ իչլէտիքլէրի զապթ վարագասընը, ոն պէչինճի մատաէնին թայինն իչլէտիկի միւտաէթ զարֆընտա, օրման միէմուրլարընա, վէ օրման միէմուրլարը օլմատըղը հալտէ, էն եագըն եէրտէ պուլունան հիւքիւմէթ միէմուրունա վիրմիկէ միճպուր օլաճագլար, վէ պունլար տախի, օ հաֆթանընն իչինտէ, պիտաեէթ մահքէմէսի միւտաիի ումումիլինէ կէօնտէրճէքլէր տիր։

19. Օրման միէմուրլարը, մաղնուն ալէյհի, վէ եախօա միւտուրու պիրլիալ օլան էշխասը, գապա պիտաեէթ մահքէմէսինէ ճէլալ իթիրէճէք տիր։

ՖԱՍԼԸ ԸՆՊԻ (*)

ՄԻՒՏԱԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻԼԷՐԻ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ.

ԳԸՍՄԸ ԷՎՎԷԼ

Պէրաեէրը հահէրլէրէ գարարէ ուրունլէրէ եէ հաալիլնէրէնէ, ըզպըրայ սուլէյեեէ գուրաալլէէ վաղայիֆի պէեանընա տուր.

20. Միւտաիի ումումիլէր, ճիւնհա վէ ճինաեէթ տէրէճէսինտէ պուլունան քեաֆֆէյի ճէրաեիմի, թահարրի վէ թէճէսսիսէ, վէ միւրթէքիլի ալէյհինտէ, իպտայի տավանա միէմուրտուրլար։

21. Միտաէյի տապըպատա պէեան օլունան վազայիֆի իյֆատա, ճինաեէթ վէ եախօա ճիւնհանընն վուգու

(*) Թիւրքճէ Տիւնթուրուն տէօրտիւնճիւ ճիլտինինն 139 ունճու սահիֆէսինէ թէսատուֆ իտէն իչտու ֆասլըն, սըրասը իգթիպասընճա «Սալիս» օլմասը լազըմ կէլիր իքէն, հէր նասըլ իսէ, ՖԱՍԼԸ ԸՆՊԻ տէնիլմիշ օլտուղունան, պիլ տախի այնի սուրէթտէ պէէան իթմիշ. վէ ֆագաթ, պու գատարճղգ իչլերը տա, էհէմմիյէթտէն ատա իյլէ միչիգ տիր։

(1) Մաէհա, էթրաֆը իհաթա իտիլմիչ։
(2) Մէշրուֆլուր, հէր նէվի պինալար։

(1) Ֆաէլ, իչլեէն, իճրա իտէն։

(2) Լէֆէլ հաճէ, իգթիզա էթտիկինտէ։

պուլտուղու մահէլլ իլէ , մաղնուն ա-
լէյհին իգամէթ իթաիկի , վէ եախօտ
թէվզըճի օլունտուղու մէվզըճին միւա-
տաիի ումումիլէրի , սէվիյէճէն ([1]) մէէ-
մուր տուրլար :

22. Մէմալիքի Օսմանիյէճէնին խա-
րիճինէ , պիր ճինաեէթ վէ եա ճիւն-
հա վուգուի կիպի , պէչինճի վէ ալ-
թընճը , վէ եէտինճի մատաէլէրաէ
պէեան օլունան ահվալաէ , վազիյիճի
մէգքիւրէ , մաղնուն ալէյհին ասըլ ի-
գամէթ իյլէտիկի , վէ եա տէրաէսթ
իսիլտիկի մահէլլին , վէ եա իգամէթ-
կեահը ախիրինին , միւտաաիի ումու-
միսի թարաճընտան իճրա օլունուր :

23. Միւտաաիի ումումիլէրին , վէ
սայիր զապթիայի ատլիյէ մէէմուր-
լարընճն իճրայի մէէմուրիյէէթլէրի
էնտասընտա , պիզ զաթ գուվվէյի միւա-
լիհէ ([2]) թալէպ վէ իսթիհսաղընտա ([3])
հագգ ու սալահիյէէթլէրի օլաճագ
տուր :

24. Միւտաաիի ումումինին , մանիի
օլտուղու հալաէ , խըրամէթինի , բէյի-
սի մահքէմէնին էմրիյլէ , ասաղատան
վէ եախօտ միւմէյիզլէրաէն թայինի
իաէճէկի զաթ , կյիճա կյէէճէք տիր .
վէ մուվագգաթէն միւտաաիի ումու-
միկը մէէմուրիյէէթինէ թայինի օլու-
նան ասաղանճն մէէմուր օլտուղու իշ-
աէ , ասաղլըգ սըճաթընը իճրաեա
սալահիյէէթի եօգ տուր :

25. Միւտաաիի ումումիլէր , միւա-
թէնէթիգլէր թարաճընտան վէրիլէ-
ճէք գարարնամէլէրի , միւսթէնէթիգ-
լէր ճաղընտա պէեան օլունան ուսուլ
ու գաճաիաէ թաթպիգան թէպլիղ
վէ իրսալ իաէճէքլէր տիր :

([1]) Սէվիյէէն , միւտաւի օլարագ :
([2]) Գուվվէյէ ճէալէհ , սիլահճա գուվվէթ :

ԳՕՍՄԸ ՍԱՆԻ

Մէ-պոպէէ սոմո-ճէչըճն , չաղայէճէ ճեհո-ըէ-
լերենն , սոս-վերէ ենշրաէյեէ-նինէ պոյէը տէր :

26. Տէվլէթին հէր պիր մէէմուրու ,
էնասյի մէէմուրիյէէթինաէ պիր ճիւն-
հա վէ եախօտ պիր ճինաեէթին վու-
գուինէ մուեթաալը ([4]) օլտուղու հալ-
աէ , ճիւնհա վէ եա ճինաեէթ գանդի
մահքէմէնին տայիրէսի տախիլինաէ
վուգու պուլմուշ իսէ , օրատա , վէ
եախօտ մաղնուն – ալէյհին տէրաէսթ
իսիլէպիլէճէկի մահէլլին թապի օլ-
տուղու մահքէմէաէ պուլունան միւտ-
տաիի ումումիյէէ , տէրհալ քէյֆիյ-
եէթի իսպար էյլէմէկէ , վէ պունուն-
լա պէրապէր , օլ պապաէ մալիսմա-
թը միւթահսիլէրէի , վէ զապթ վա-
րագասըյլա , եվրագը սայիրէէի , իշար
վէ իրսալ իթմէկէ մէճպուր տուր :

27. Կէրէք էմինյէէթի ումումիյէէ ,
վէ կէրէք էֆրատը նասըն ճան ու մա-
լի ալէյհինաէ , սույի գաստ վուգուի-
նի , հէր քիմ կէօրիւր իսէ , քէյֆիյ-
եէթի ճիւնհա վէ եախօտ ճինաեէթին
վուգու պուլտուղու , վէ եախօտ մաղ-
նուն-ալէյհին տէրաէսթ իսիլէպիլէ-
ճէկի մահէլլին մահքէմէսինաէ պու-
լունան միւտաաիի ումումիյէէ , իհպար
իթմէկէ , մէճպուր օլաճագ տուր :

28. Իհպարնամէլէր , մուհսիլլէրի ,
վէ եա վէքիլի մահտուտլարը ճանիպին-
տէն , վէ եախօտ թալէպ վուգու պու-
լուր իսէ , միւտաաիի ումումիլէր թա-
րաճընտան գալէմէ ալընաճագ , վէ հէր
հալաէ , իհպարնամէլէրին հէր սահի-
ֆէսի , միւտաաիի ումումի իլէ մուհսիլը
վէ եախօտ վէքիլի թարաճընտան իմզա
իսիլէճէք տիր . մուհսիլը վէ եախօտ
վէքիլի իմզա իթմէք պիլմէմիկի , վէ
եախօտ իսթէմէճիկի հալաէ , քէյֆի-

([3]) Իսթիհսաղ , պէրապէր ալմագըգ :
([4]) Մուեթաալը օլմաք , անլամագ :

եէթի իհպարնամէլէ տէրճ ու թաս-
րիհ գըլընաճագ տըր : Տայիմա վէքեա-
լէթնամէ , իհպարնամէէ մէրպուէթ
պուլունաճագ , վէ մուհսիլը , իհպար-
նամէսինին պիր սուրէթինի , ալապիլէ-
ճէք տիր :

29. Ճիւրմիւն , մէչհուտէն ([1]) վու-
գուի հալինտէ , էկէր իրթիքեապ օ-
լունան չէյ , միճաղաթը թէրհիպիյ-
եէի ([2]) իսթիլզամ իտէր ճէրաեիմինէն
իսէ , միւտաաիի ումումի , տէրհալ ,
ճինաեէթին մահէլլի վուգուինէ ապի-
մէթ իտիպ , զաթը վազըաեը , վէ
սուրէթի վուգուինի , վէ մէվզըճինին
ահվալինի զապթ ու թահրիր իտէճէք ,
վէ էնտայի վազըտաէ հազըր պուլու-
նանլարընճ , վէ եախօտ վազըտաեա տա-
յիր մալիսմաթ վէրէպիլէճէք օլանլա-
րընճն իֆտատաթընը զապթ իտէճէքտիր :
Միւտաաիի ումումի , քէյֆիյէէթի ա-
պիմէթինի , միւսթէնէթիգէ պիլտիրէ-
ճէք իսէ տէ , իշպու ֆատըընտա պէ-
եան գըլընտըզը իւզրէ , անընճ վիրու-
տինէ լինթիզարա ([3]) , մէճպուր օլմա-
եաճագ տըր :

30. Միւտաաիի ումումի , մատաէլի
սապըգտա պէեան օլունան ահվալ-
աէ , զապթը իֆտատաթ իտէր իքէն ,
վազըա հագգընտա , մալիսմաթ իթա-
սընա միւգթէտիր տատա օլունաճագ
ադարիպ ([4]) , վէ դօճրու , վէ խըրամէթ-
քեարլըը հուզուրունա ճէլպ իտէպի-
լէճէք , վէ պունլարընճն իֆտատաթը վա-
գըալարընը , քէնտուլէրինէ իմզա իթ-
տիրէճէք տիր : Կէրէք պու մատա-
աէ , վէ կէրէք մատաէլի սապըգտա
հիւքմինճէ զապթ օլունան իֆտատա-
թը , թարաճէ յին իմզա իտէճէք , վէ
իսթինքաճ վուգուինտէ , քէյֆիյէէթ
եվրագընտա , զիքր ու թասրիհ իտի-
լէճէք տիր :

31. Միւտաաիի ումումի , զապթ
վարագասընը իքմալ իտինճէէ գա-
տար , ճիւրմիւն վուգու պուլտուղու
խանէ վէ եախօտ մահէլլէտ պուլու-
նանլար քիմլէր օլուր իսէ օլսուն , տի-
չարըեա չըգմալարընը , վէ եախօտ
թէպահա ([5]) իթմէլէրինի մէճն իտէ-
պիլիր . վէ պու մէճմուլիյէէթ ([6]) իտ-
լաճընտա հարէքէթ իտէնլէր , տէր-
աէսի իտիլէպիլիր իսէ , թէվզըճինա-
նէէճ գօնուլուր : Միւճաղաթը գա-
նունիյէէսի , գապահաթը իրթիքեապ
իտէն չատա մէվճուտ իսէ , իչլար ու
իտթինթագ օլունտուգտան սօնրա ,
տէկիլ իսէ , զրէապընտան , միւտաաիի
ումումինին թալէպի իւզէրինէ , միւս-
թէնէթիգ թարաճընտան հիւքմ օլու-
նուր . վէ պունտան պաշգա , մուամէ-
լէ վէ մէճլէ հաճաթ գալմաեարագ ,
վէ իթիրազ վէ իսթինաճ մագպուլ
օլմաեարագ , հիւքմի վագը իճրա գը-
լընըր : Վէ պու մաղուլէ ահվալտէ ,
հիւքմ օլունաճագ ճէզա , իւչ կիւն
հապս , վէ իրի ատէտ Օսմանլը լիւա-
սը ճէզայի նագտիեի , թէճավուզ իթ-
մէկէճէք տիր :

32. Միւտաաիի ումումի , ճիւրմի
իրթիքեապ իչին իսթիմալ վէ եախօտ
թէհլիկէ ([7]) օլունտուղու անըաշրըլան
էալիհա ([8]) , վէ հէր տիւրլիւ էշեաեը ,
վէ քէզալիք ճիւրմիւն ասարընտան օլ-
տուղու կէօրիւնէն , վէլհասըլ հագը-
գաթընը մէյտանա չըգարմազա մէ-
տար օլան չէյլերի զապթ իտէճէք , վէ
էշեայի մազպութէէի , մաղնուն ալէյ-
հէ իրաէ իլէ , իյղահաթ իսթէճէճէք ,
վէ օլպապաէ թանզիմ իտէճէկի զապթ
վարագասընը , մաղնուն ալէյհէ իմզա
իմտիրէճէք , վէ իսթինքաճի հալինտ-
աէ , քէյֆիյէէթի , զապթ վարագա-
սընա աէրճ կյէէճէք տիր :

([1]) Մէղնուսէն , կէօրէնէլէր օլտուղու հալաէ :
([2]) Թէրհիպ , գօրգութմագ :
([3]) Ինթիզար , պէկլէմէք :
([4]) Աէսէբէպ , խըսըմ , ագրապա :
([5]) Թէպահի , ուզագա կիթմէք :
([6]) Մէճմուէյէէթ , եասագ իսիմէլիլէր ,
([7]) Թէհլիյէէ , հազըրլամագ :
([8]) Էալիհա , սիլահլար :

33. Ձիւրմիւն մահկեհէթի խգթիզա-
սընճա, մաղնուն ալէյհին նէզոլինաէ
պուլանան էվրադ վէ էչեանըն, սիւ-
պութի վուգունէ մէտարը խթխա-
լալ (1) օլապիլէճէկի անլաշըլըը խաէ,
պունլարը թահարրի իչին, միւտաաիի
ումուտի, մաղնուն ալէյհին, տէրհալ
իգամէթկեահընա, ազիմէթ խաէճէք
տիր։

34. Մաղնուն – ալէյհին իգամէթ-
կեահընաա, սիւպութի թէօհմէթինի, (2)
վէ եահօտ պէրայէթի զիմմէթինի (2)
թէէյիհա խաէճէք էվրադ վէ էչեա
մէվճուտ օլաուղու հալաէ, միւտաաիի
ումուտի, դաալի վարագասընը եաբ-
մադլա պէրապէր, էվրադ վէ էչեայի
մեգբիւրեհի զաալի խաէճէք տիր։

35. Իչեայի մաղպութա, միւմքին ի-
սէ պաղլանուպ թէմհիր խաիլէճէք, վէ
իւզերինէ եազը եազըլմադ գապիլ
օլմատըը հալաէ, պիր մահֆադա վէ
եա թօպրա իչինէ գօնուլուպ, վէ իւ-
զերինէ պաղ բաալի օլունուպ, միւտ-
աաիի ումուտի միւհրիյէ թէմհիր գը-
լընաճադ տըր։

36. Մէվաատը սապըգատա պէհան
օլունան մուամէլաթի, մաղնուն ալէյհ
էլէ կէչիրիլմիչ խաէ, հուզուրունատա,
վէ էկէր հազըր պուլունմատը խթէ-
մէզ վէ եա միւգթէտիր օլմադ խաէ,
թայինի խաէպիլէճէկի վէքիլ մուվաճէ-
հէնինաէ իճրա գըլընըը. էչեայի մաղ-
պութէթաատիգ, վէ լէհէլ հաճէ իմղա
խաիլմէք իւզրէ, քէնաատինէ իրաէ օ-
լունաճադ, վէ իմթինայի հալինաէ,
քէյֆիյէթէմ զաալի վարագասընա եա-
գրլաճադ տըր։

37. Միւտաաիի ումուտի, պիր ճիւր-
միւն մէչհուտէն վուգուի վէ միւճադա-
լըը թէրհիպիյէնէի իսթիւզամը հալինա-
էէ, անլըն միւրթէքիպի օլատուղու, է-

(1) Իսթիւոլա, տէլիլ իլէ անլամագ։
(2) Պէրայինէ պիմնէ, գաալահաթի սըզ օլմագլըզգ։
(3) Իճտիհատը գ–ճէդիէա, եալնըզ խաապը վերիր։

մարաթը գավիյէէ իլէ անլաշըլըան էչ-
խաա հազըը իսէ, թէվգըֆի իթմամրէ-
ճէք, ատէկիլ իսէ, իհզարի իչին, էմր
վիրէճէք տիր. պու էմրի միւթէգամ
մին օլան վարագաէա, իհզար միւ-
պէգգիրէսի աէնիկիը. իճտիարը – միւ-
ճէդդիէա(3), իգամէթկեահը օլանլարա,
իհզարնամէ իրսալի իչին, սէպէպի գեա-
ֆի օլամագ. միւտաաիի ումուտի հու-
զուրունա կէթիրիլէն մաղնուն ալէյհի,
տէրհալ իսթինթագ խաէճէք տիր։

38. Իճրա օլունմադատա, վէ եահօտ
հէնուզ իճրա օլունմուշ օլան ճիւրմ,
ճիւրմի մէչհուտա տուր. վէվիլէ յի նաա
իւզերինէ թուրթուլան, վէ եահօտ
ճիւրմիւն իրթիքեաապընը միւթէագգը-
պէն, անըն ֆաիլի, վէ եահօտ չերիկի
օլտուղունու միւվէյիհա (4) օլան էչեա
վէ էալիհա, վէ էտաալաթ, վէ էվրադ
իլէ տէրտէաթ խաիլէն էչհասընն, միւր-
թէքիպ օլտուգլարը ճէրայիմ տախի,
ճիւրմի մէչհուտա գապիլինաէն ատա օ-
լունուր։

39. Մէվաատը սապըգա հիւքմիւն-
ճէ, միւտաաիի ումուտիլէրին թան-
գիմ իսէճէքլէրի գաալի վարագասը-
րը, ճիւրմիւն իրթիքեապ օլունտուղու
գապանըն թէֆթիչ մէէմուրու, վէ
եահօտ գայիմագամ վէ միւտիրի, վէ
եահօտ օ գազատա իգամէթկեահը օ-
լան իչի չահա հուզուրունատա եաբը-
լաճադ, վէ պունլարատան գանգիսի
հազըը իսէ, անըն իմղասըյլա միւմկի
օլաճադ տըր. չու գատար քի, տէր-
հալ չուհուտա թէտաարիւքի գապիլ օլա-
մատըը հալաէ, չուհուտա հուզուրի-
նէ (5) հաճէթի գալմաեատագ, գաալի
վարագասընը թանգիմէ, միւտաաիի
ումուտի մէէգուն (6) տուր։ Ջաալի վա-
րագասընըն հէր ահիֆէսի, միւտ-
աաիի ումուտի, վէ մէվգըի թահդըգ-

(4) Մէ–եյնէ, գուվվէթ, մէթանէթ վիրիճի,
(5) Հո–ղը–ր, հազրը պուլունմագ։
(6) Մեեղըն, բուխաաթը վար օլմագ։

տա հազըը օլան էչհասա թարաֆընատան
իմղա իսիլէճէք, վէ հուզուրընը իս-
թինթաֆի վուգունէ, վէ եահօտ
իմղա իթմէսի գապիլ օլամատըը հալ-
աէ, քէյֆիյէթէմ, զաալի վարագա-
սընտա պէհան օլունաճագ տըր։

40. Մէտաաիի ումուտի, պիր ճիւն-
հա, վէ եահօտ ճինաեէթին մահկյ-
եէթի վէ ահվալինին թէմհիգի, պագը
ֆէնին ու սանաթա թէվագգուֆ իթ-
տիկի հալաէ, էրզասընատան պիր իբի
քիչի իսթիհսաղ (1) իսէճէք տիր։

41. Պիրինին, գաթլ ու իտամը, վէ
եահօտ էսպապը մէճհուլ վէ չիւպ-
հէլի օլարագ վէֆաթը հալինաէ, միւտ-
աաիի ումուտի, պիր վէ եահօտ իբի
թաալիպ վէ ճէրահ իսթիհսաղ իսէ-
ճէք, վէ պունլար ճէնաղինին պուլուն-
տուղու հալ իլէ, էսպապը մէֆթի (2)
հագգընատա պիր թագրիր եաբաճագ-
լար տըր. մատաէյի սապըգա իլէ,
պու մատաէյէ պէհան օլունան ա-
վալաէ, ճէլպ օլունաճագ ատէմլէր,
թագրիրլէրինի, պիրզարազանէ եաբա-
ճագլարընա, վէ միւթալաալարընը,
վիճանը սահիհ իւզերինէ պիլգիրէ-
ճէքլէրինէ տայիր, միւտաաիի ումուտի
հուզուրունատա եէմին իսէճէքլէրը տիր։

42. Միւտաաիի ումուտի, մէվաատը
սապըգա իճապընճա, թանգիմ գըլը-
նան զաալի վարագասըյլա էվրադը
սայիրէ վէ էչեայի մաղպութէյի, պիր-
լա թէէյիհիր, միւսթէնթիգէ իրաալ իս-
տէճէք, վէ պու տախի, ֆասլը մախ-
սուսատա պէհան օլունտուղու վէճ-
հիլէ, մուամէլաթը միւգթագիյէէի
իճրա իյլեեճէճէք տիր. մա մաֆիհ,
մաղնուն ալէյհ, իսթէհիլգիքճէ ճէլպ
օլունապիլմէք իւզրէ, զաալըթանըն նէ-
զարէթի ալթընատա պուլունաճագ տըր։

43. Ձէրայիմի մէչհուտէ իչին, պա-
լեատէ միւտաաիի ումուտիլէ թախ-

(1) Իսթիհսաղ, պէրապէր ալմագ։
(2) Մէֆթի, էօլիմ, էօլիչ։

սիս օլունան վազայիֆի իճրա գըլընմագ
իւզրէ, ճէրայիմի (3) մէչհուտէ գապի-
լինաէն օլմատա պիլէ, խանէ տէրունին-
տէ վուգու պուլմուշ պիր ճիւրմէնէն (4)
տօլաէը, խանէ սահիպի, միւտաաիի
ումուտիլէ միւրաճաաթի իսէճէք տիր։

44. Եիկիրմի տօգուզունճու վէ գըրգ
իչիւնճիւ մատաէլէրատէ պէհան օլու-
նան ահվալ խարիճինատէ, միւտաաիի
ումուտի, կէրէք իհսպար թարիգիլէ,
վէ եահօտ պաշգա պիր սուրէթլէ մէէ-
մուր օլտուղու տայիրէ տախիլինաէ,
պիր ճիւնհա վէ եահօտ ճինաեէթի վու-
գունէ, վէ եահօտ տախիլի տայիրէ-
սինաէ, օ ճիւնհա վէ եա ճինաեէթին
ֆաիլի օլմագ իւզրէ, մաղնուն օլան չախ-
սըն, մէվճուտ օլտուղունա վագըֆի օլ-
տուղու հալաէ, միւսթէնթիգլէրը ֆաս-
լընատա թաֆսիլ օլունտուղու իւզրէ,
թահդըգաթի իճրասը իչին էմր վիրիլ-
մէսինի, վէ լէհէլ իճապ, մահէլլինէ
պիզգաթ ազիմէթլէ, իգթիզա խաէն
զաալի վարագալարընըն եաբըլմասընը,
միւսթէհթիգլէրատէն պիրինէ հավալէ
խաէճէք տիր։

ՖԱՍԼԸ ԽԱՄՍԻՍ

Մէ–պաէյ –ոհ–ղլէբ հաավէնէղ էպեճե+ ըս-
պըղայէ աալէյնէ ղեհոհրըսը պեհանընպա տըր։

45. Գայիմագամ վէ միւտիրլէր, վէ
իհթիեաբ մէճլիսլէրի բուէսասը, վէ
զաալթիյինէ զապըթանը, վէ թէֆթիչ
մէէմուրլարը, տայիրէյի մէէմուրիյ-
եէթլէրի տախիլինաէ, վուգուա կէ-
լէն ճէրայիմէ միւթաալլիգ իհպարա-
թը, գաալուլ իթմէկէ մէճալուր տուր-
լար։

46. Ձիւրմի մէչհուտա հալինաէ, վէ
եահօտ պիր խանէ սահիպի թարա-
ֆընատան թալեպ վուգունաէ, մատա-

(3) Ձէրայիճ, ճիւրմիւր, գաալահաթլար։
(4) Ձի–ւրմ, գաալահաթ։

տէյի սապըգատա պէհան օլունան մէհմուրլար, զապթ վարագասը թանզիմ, վէ շուհուատուն իֆատաթընը խաթիմա խյլէհէճէքլէրը, վէ ահվալը մէպսութէատ (1), միւտաաիի ումումիհին, ճիւմլէյի վազայիֆինատէն օլան թահարրիւհաթ ու պիւտաաթ, վէ մուամէլաթը սայիրէյի իճրա իտէճէքլէր տիր. վէ պու մուամէլաթըն ճիւմլէսի, միւտաաիի ումումի ֆաալիյնատա պէհան օլունան սուվէր (2) ու գավայիտէ թաթպիգան, իճրա օլունաճագ տըր:

47. Միւտաաիի ումումիյէր իյէ, պաչխատէ պէհան օլունան մէհմուրլար, մէվգըի թահգիգատա իճթիհատ խյլէտիքլէրի հալատէ, զապթիյէ աալիյհէէհ այիտ օլան մուամէլաթը, միւտաաիի ումումի իճրա խյլէհէճէք տիր. ֆագաթ, զիքր օլունան մէհմուրլարան պիրի, էվվէլճէ կէլիպ, իչէ պաչլամըշ օլուր իսէ, օլ հալատէ իթմամընը, նա միւտաաիի ումումի տէրիւհատէ իտէճէք, վէ նախօտ պաչլամըշ օլան մէհմուրա հավալէ իտէճէք տիր:

48. Պալհատէ պէհան օլունան մէհմուրլար, մէհզուն օլտուգլարը ահվալատէ, թանզիմ խյլէհէճէքլէրի ևխպարնամէ, վէ զապթ վարագալարը իյէ, էվրագը սայիրէյի պիլա թէհխիր, միւտաաի ումումիյէհ կէճնատէրճէքլէր, վէ պու տախի, տէրհալ, էվրագը մէզքիւրէյի պիթ թէպգիզ, տահա նէ եարըլմագ լազըմ կէլիր իսէ, իճրասընը միւսթէնթիգէ հավալէ խյլէհէճէք տիր:

49. Զապթիյէ աալիյհէ մէհմուրլարը, թահգիգինա տօղրուատան տօղրուհա մէհմուր օլմատըգլարը պիր ճիւնհա վէ եախօտ ճինատէրթին վուգուբ, քէնարլէրինէ խապը վիրիլմիկի հալատէ, իխպարնամէսինի տէրհալ միւտաաիի ումումիյհէ կէճնատէրէճէքտիր:

(1) Մեպուսը, թաֆսիլի պէհան խարիճի օլան:

(2) Սուվէր, սուրէթլէր:

լէր, վէ պու տախի, խատատանամէ յի մախտուս իլէ, միւսթէնթիգէ իրսալ խյլէհէճէք տիր:

ՓԱՍԼԸ ՍԱՏԻՍ

ՄԻՍՔԻՆԹԻԳԼԷՐԻ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ.

ԳԼՍՄԸ ԷՎՎԷԼ

Մէ՛ընդհանրապէս ընայենէ պայէ պէր.

50. Հէր գազատա, իչ սէնէ իֆայի մէհմուրիյհէթի իթմէք իւզրէ, իրատէյի սէնիյհէ յի հազրէթի Բաարիչահի իլէ, մէնսուպ պիր միւսթէնթիգ պուլունաճագ, վէ միւտաէթի մէհմուրիյհէթլէրինին խիթամընատա, թէմսիտի ճայիզ օլապիլէճէք տիր:

51. Միւսթէնթիգլէր, մէհաքիմի իսլթիտաիյհէ ասղասընատան թայինին օլունապիլէճէք տիր, վէ լիւզումի թագտիրինատէ, ասղայի մահքէմէտէն պիրի տախի, ասըլ միւսթէնթիգ իլէ պէրապէր, իֆայի մէհմուրիյհէթի իթմէք իւզրէ, ըէյխի մահքէմէ թարաֆընատան, սուրէթի մուվագգաթատա, միւսթէնթիգ թայինին օլունապիլիր:

52. Միւսթէնթիգլէր, զապթիյէ աալիյհէէհ միւթէֆէրրի օլան վազայիֆի մէհմուրիյհէթլէրինճէ, մահքէմէյի խաթինաճ միւտաաիի ումումիսինին, զիյրի նէզարէթինատէ պուլունաճագլար տըր:

53. Պիր մահէլլատէ, հալընըզ պիր միւսթէնթիգ օլուպ տա, խաաթէլիկի, վէ եա սայիր պիր սէպէպէ մէպնի, զայպատպէթի վուգու պուլուր իսէ, նէրինէ, ըէյխ, մահքէմէյի իսլթիտաիյհէ ասղասընատան պիրինի, հինթիսապ վէ թայինին խատր:

---

(1) Մեպուսը, թաֆսիլի պէհան խարիճի օլան:

(2) Սուվէր, սուրէթլէր:

ԳԼՍՄԸ ՍԱՆԻ

Մէ՛ընդհանրապէս վաչայիֆի պէհանընատա պըր.

ՃԻՒԶԻ ԷՎՎԷԼ

Ճէրաեէդ ղէհուաէյէ պայէ պէր.

54. Միւսթէնթիգլէր, ճէրաեիմի մէչհուատէ վուգուհինատէ, միւտաաիի ումումիհին վազայիֆինատէն օլան քէաֆֆէյի մուամէլաթը, միւտաաիի ումումիլէր իլէ մուավինլէրինէ տայիր օլան պապատէ մուայէհէն օլան ուսուլ ու գավաեիատէ թէվֆիգատան, տօղրուատան տօղրուհա, վէ խօտ պէ խօտ իճրա խատպիլիրլէր, վէ մուամէլաթը մէզքիւրէյի, գաթատան թէէխխիր իթմէքէ իւզրէ, միւտաաիի ումումիհին հաղըր պուլունմասընը տախի թալէպ իթմէկէ մէհզուն տուրլար:

55. Ճիւմլի մէչհուատ, էվվէլճէ թէպէյհէն իթմիշ օլուպ տա, անա միւթաալիգ մուամէլաթը հավլի օլան էվրագ, միւտաաիի ումումի թարաֆընատան, միւսթէնթիգէ իրսալ օլունատուղու թագտիրատ, միւսթէնթիգ, մուամէլաթը վագըանընճէ, պիլա թէէխխիր թէտգիգընա իսլթիտաար իթմէկէ մէճպուր տուր, վէ մուամէլաթը վագրատընճէ ճիւմլէսինի, վէ եախօտ պաղըլատընը, նագըս տատ իտէր իսէ, էէնհատէն իճրա իթմէկէ սալահիյհէթի վար տըր:

ՃԻՒԶԻ ՍԱՆԻ

Մ՛ուտէլլէը ընհէբէբայհէ պէհանընատա պըր

ՊԻՐԻՆՃԻ ՓԷԳՐԱ.

Ա.հէնտը ո՛ռո՛ֆայհէ

56. Միւսթէնթիգլէր, ճէրաեիմի մէչհուատէէն մատատա ահվալատէ, պիր ճիւմհուն, էմրի թահգիգ ու թատպիգինէ տայիր, իճրա իթմիշ օլտուգլարը հէր կիւնա մուամէլաթը, միւտաաիի ումումիհէ պիլպիրէճէքլէր տիր: Վէ միւտաաիի ումումի թահգիգաթ միւտաէթի էյինատէ, հէրհանգ վագըթի խաթէր իսէ, մուամէլաթը մէզքիւրէնին քէնտուսինէ պիլպիրիմէսինի թալէպ իտէպիլէճէք իսէ տէ, ախղ իթտիկի էվրագը, էիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընատա իատէ իթմէկէ մէճպուր օլաճագ տըր. ֆագաթ, միւսթէնթիգլէր իճապը թագտիրինատէ, միւտաաիի ումումի թարաֆընատան թալէպ վուգուհինատէն էվվէլ տախի, էհզար միղէքքիրէսի, վէ եախօտ մուավագգաթ թէվգիճի միղիք քէրէսի իթտասընա մէհզունտուրլար:

57. Միւսթէնթիգ, պիզ զաթ, մէվգըի ճիւմլէ ազիմէթ իտէճէք օլտուղու հալատէ, միւտաաիի ումումի իլէ զապթ քէաթիպի պիրլիքատէ պուլունաճագ տըր:

ԻՔԻՆՃԻ ՓԷԳՐԱ.

Շէհհուրա պայէ պէր.

58. Պիր ճինաեէթ, վէ եա ճիհատատան տօլաէը, քէնտիսինի միւթէզարրուր ատտ իտէն էչխատ, կէրէք ճիւմհուն վուգու պուլտուղու, վէ կէրէք մահնուն – ալէյհին իգամէթ իթտիկի, վէ եա պուլունապիլէճէկի մահհա, միւսթէնթիգի հուզուրունատա, տատավայի չախտ, իգամէ իտէպիլէճէք տիր:

59. Միւտաաի ումումի, քէնտիսինէ արզը չիքեատէթ օլունտուղու չիքեատէպնամէյի, թարաֆընատան պիր խատատանամէ իլէ, միւսթէնթիգէ իրսալ իտէճէք, վէ զապթիյէ աալիյհէ մուավինլէրի տախի, քէնտիլէրինէ արզ օլունան չիքեատէպնամէլէրի, միւտաաիի ումումիհէ թագտիմ իտէճէքլէրինատէն, պուլունտուր տախի, քէնտի խատատանամէլէրիյլէ պէրապէր, միւսթէնթիգէ կէճնատէրէճէք տիր, ճիհնհա նէվինատէն օլան էֆալատէն տօ-

լաեը մաազուր օլան չախս , ալթիաէ թայլին օլունաճագ սուրբէթաէ , ուզրուտան ուզրուեա , ճիւնհա մահքէմէսինէ , արզը չիքեաեէթ իաէպիլիը ։

60. Եիկիրմի սէքիզինճի մաատէնին իսպարտա տայիր օլան ահքեամը , չիքեաեալթ հագդընաա տախի , ճարի օլաճագ տըր ։

61. Միւչթէքիլէր , տաալայի չախսի իգամէ իթթիքլէրինի , վէ եախօտ թազմինալթ իատաաալընաա պուլունուդլարընը , եա չիքեայէթնամէլէրի , վէ եախօտ մուախխարէն վիրէճէքլէրի պիր վարագայի մախսուսէ իլէ պէեան իթմէթիքճէ , միւտաաիլ չախսի տաա օլունամաեաճագդալար , վէ եիրմի տէօրթ սաալթ զարճընաա , տավալարընան ճէրդալթի իաէպիլէճէքլէր տիր . վէ պու հալտէ , ճէրդալթըն թէպլիղինտէն սոնրաքի տավա մէսարիճի , քէնտիլէրինէ այիտ օլմաեաճագ տըր . չունդաատ քի , մաղնուն-ալէ յհին քէնտիլէրինտէն զարար ու զիեան իտտաասընա հագդը պագը օլաճագ տըր ։

62. Միւչթէքիլէր , խթթամը մուրթաեաա գաատ , տավասընըն հէր հալինտէ , հուգուգու չախսիյէէլէրինի տավա իաէպիլիրլէր . անճագ , հիւքմ թէրէթթիւպ իթթիքտէն սոնրա , վէլէվ , պու հիւքմ , իգամէ յի տավատան եալընըդ եիկիրմի տէօրթ սաալթ միւրուրինաէ , իթթա օլունմուշ օլսա պիլէ , ճէրդալթլարը , դաթան մագպուլ օլմաեաճագ տըր ։

63. Թահդիդաթըն իճրա օլունտուղու գազատա իգամէթ իթմէէէն միւտաաիլ չախսի , օլ գազատա պիր իդամէթկեահ ինթիխապ իթմէկէ մէճպուր օլուպ , մահքեմէ յի իպթիատսիէ քեաթիպինէ , ուսուլի իւզրէ գայտ իթթիրէճէք , վէ իթմէտիկի սուրբէթտէ , քէնտուսինէ , դանուննէն իճրասը լազըմ կէլէն թէպլիղաթըն , տաէմի վուգուհնատէն պահսլա , իթթիրազա հագդը օլմաեաճագ տըր ։

64. Քէնտուսինէ միւրաճաաթ վուգու պուլան միւսթէնթիգ , ճիւրմիհն վուգու պուլտուղու , վէ եա մաղնուն ալէ յհին իգամէթ իթթիկի , վէ եախօտ պուլունապիլտիկի մահէլլէր միւսթէնթիգլէրինտէն օլմատըղը թագտիրաէ , չիքեաեէթի վագըաեը , գանղի մահէլլ միւսթէնթիգինէ այիտ իսէ , անա իրտալ իաէճէք տիր ։

65. Շիքեաեէթին , այիտ օլտուղու միւսթէնթիգ , տավանըն իճապը իճրա օլունմագ իւզրէ , չիքեաեէթի վագըաեը , միւտաաիլ ումումիեէ թէպլիղ իաէճէք տիր ։

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ՖԸԳՐՍ.

Շահիւլէրին իմնիսէ հաքընդա պըր .

66. Միւսթէնթիգ , կէրէք վագը օլան ճէրաեիմէ , վէ կէրէք անա միւթէֆէրրի ահվալ ու քէյֆիեաթա մաւլումաթլարը օլտուղու մուխալիը , վէ միւչթէքի , վէ միւտաաիլ ումումի , վէ եա ախէրի թարաֆընաան խապէր վիրիլէն էչխասը , հուզուրունա ճէլպ իթթիրէճէք տիր ։

67. Շահիւլէր , միւտաաիլ ումումինին թալէպի իւզրինէ , պիր մուհզիր , վէ եա զաաթիյէէ մարիֆէթիյլէ ճէլպ օլունաճագլար տըր ։

68. Շահիւլէր , մահքեմէ քեաթիպի հաղըր օլտուղու հալտէ , մաղնուն ալէ յհին հուզուրունտա օլմամագ չարթըլլա , այրը այրը , միւսթէնթիգ թարաֆընաան , խթթիմա օլունաճագ տըր ։

69. Շահիւլէր , գապլել խթթիմա , չէհատէթ իչին ալընշ օլտուղլարը ճէլպնամէէի իպրազ իաէճէքլէր , վէ իպրազ քէյֆիեէթի , զաաթ վարագասընա աէրճ օլունաճագ տըր ։

70. Շահիւլէր , արթըզ եքսիք օլմաեարագ , հագդգաթը հալի սէօյլեէճէքլէրինէ , եէմին իաէճէքլէր , վէ իամ ու չէօհրէթ , վէ սինն ու սանաթ , վէ սըգաթ , վէ մահէլլի իգամէթլէրի , վէ թարաֆէ յինն խըտմէթքեար վէ եա ագրապասընաան օլուպ օլմատըղլարը , վէ տէրճէ յի գարապէթլէրի , միւսթէնթիգ թարաֆընաան սիւալ օլունաճագ ։ Վէ պու սիւալլէր իլէ պլընաճագ ճէվապլար , զաաթ վարագասընա տէրճ գըլընաճագ տըր ։

71. Իսթիճվապնամէ ([1]) չահիտլէրին էօնիւնաէ օգունուպ , զաաթ օլունան իֆատաթընը , թաատիդ իթթիկի հալտէ , միւսթէնթիգ վէ մահքեմէ քեաթիպի իլէ չահիտ թարաֆընաան իմզա վէ եա թէմհիր գըլընաճագ . վէ չահիտ , իմզա վէ եա թէմհիր իթմէկ իսթէմէզ , վէ եա իաէմէզ իսէ , իսթիճվապնամէլէրին , հէր սահիֆէսի , միւսթէնթիգ իլէ քեաթիպ թարաֆընաան , իմզա գըլընաճագ տըր ։

72. Մէվասը սէլէսէյի ([2]) սապըգաատա թայլին օլունան մուամէլաթի իճրա օլունմագ իսէ , քեաթիպաէն իբի այթուն ճէզայի նագտի այընապիլէճէք , վէ լէատէլ իճապ ([3]) , միւսթէնթիգ այէ յհինաէ , իչթիքեաա ան էլ հիւքքամ սալահիյէէթի , իսթիմալ օլունապիլէճէք տիր ։

73. Իսթիճվապնամէլէրաէ հաքք ([4]) վէ սաթըըլարը արասընաա չըգընթը օլմաեաճագ տըր , վէ չիզիլէն , վէ քէնարա իլավէ օլունան իպարէլէր , միւսթէնթիգ վէ քեաթիպ իլէ չահիտ թարաֆընաան , թաատիդ վէ իմզա վէ եա թէմհիր գըլընաճագ , վէ խիլաֆընաա հարէքէթի , մաատէյի սապըգաատա մուհարիբէր միճաղաթը իսթիլզամ ([5]) իտէճէք տիր ։ Սաթըը արասընաա օլան չըգընթը , վէ չիզիլիպ , վէ քէնարա եաղըլըպ աա , թաատիդ օլունմաեան իպարէլէր , քէնէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնաէ թուլթուլաճագ տըր ։

74. Ոն պէշ եաչընաան աչաղը էրքէք վէ դըզ չօճուգլար , իֆատէլէրի մալիւմաթ գապիլինտէն օլմագ իւզրէ , պիլա թահլիֆ ([6]) իսթիմա օլունապիլէճէքլէր տիր ։

75. Հէր քիմ , իսթիչհատ ([7]) իչին ճէլպ օլունուր իսէ , միւսթէնթիգ հուզուրունա կէլէրէք , իտիլէճէք սիւալէ ճէվապ վիրմէկէ մէճպուր տուր . կէլիպ ճէվապ վիրմէտիկի հալտէ , իճապ ([8]) օլունապիլէճէք տիր . չէօյլէքի , միւսթէնթիգ , միւտաաիլ ումումինին թալէպի իւզրինէ , իսթինաֆ օլունամամագ , վէ պաշգա մուամէլաթա հաճաթ գալմամագ , վէ տէօրթ Օսմանլը եիւզիւք ալթունունու թէճաւուզ իթմէմէք իւզրէ , պիլա խմհալ ([9]) , ճէզայի նագտի հիւքմ իտէճէք , վէ կէլիպ չէհատէթ իթմէլէրի իչինն , ճէպրէն իհզարլարընը տախի , էմր իտէպիլէճէք տիր ։

76. Մաատէյի սապըգաատա կէօսթէրիլտիկի վէճհլէ , պիրինճի տէֆա օլարագ , ճէզայի նագտի իլէ հիւքմ օլունան չահիտ , իքինճի տէֆա իհզար օլունտուղու հալտէ , իլք տէֆա կէլէմէիիկինէ տայիր , իհզարը ([10]) մագպուլէ պէեան իլլէր իսէ , միւտաաիլ ումումինին թալէպի իւզրինէ , ճէզայի նագտինէն աճիլ օլունապիլէճէք տիր ։

77. Թազմինալթ թալէպինտէ պուլունան չահիտլէրէ , թարիֆէսի մուճիպինճէ իֆատը լազըմ կէլէն մէպալիղ , միւսթէնթիգ թարաֆընաան թայլին օլունաճագ տըր ։

([1]) Իսթիճվապ , սիւալ ճէվապ իթմէք ։
([2]) Մէվասը սէլէսէ , լէչ մատաէլէր ։
([3]) Լէատէլ իճապ , լգթիպա իթթալիկինտէ ։
([4]) Հաէէ , պօզմագ , գազընմագ ։
([5]) Իսթիլզամ , քէնտի իւզրինէ տավէլթ իթմէք ։
([6]) Թահլիֆ , եէմին վիրմէք ։
([7]) Իսթիշհատ , պիրինին չէհատէթինի իսթէ-
([8]) Իճապ , ճէպր իթմէք ։ (մէք ։
([9]) Պիլա խմհալ , վագըթ կէչիրմէքսիզին ։
([10]) Իհզար , հօզուրլար ։

78. Շահիտլերին, խասթալըգ ճիհէթիյլէ, տավլեթէ իճապէթէ (1) միւգթէտիր օլմատըգլարը, պիր թապիպ վէ եախօտ սըհհիյէէ մէէմուրու չէհատէթնամէսիյլէ թէպէյիւն իթտիկի թագտիրտէ, օ մագուլէլէր, միւսթէնթիդին իգամէթ իթտիկի գասապա սէքէնէսինտէն խսելէր, միւսթէնթիդ պիղղաթ խանէլէրինէ ագիմէթ իսէճէք, վէ ախէր գասապա, վէ գարիյէէ էհալիսինտէն խսելէր, խթիմաի չէհատէթլէրի, միւսթէնթիդ թարաֆընտան, գարիյէէ վէ մահէլլէլէրի մուխթարլարընա հավալէ օլունապիլէճէք, վէ պու սուբէթտէ, նէ մատտէ հագդընտա չէհատէթլէրի մաթլուպ օլտուղունա տայիր, մուխթարլարա, թալիմաթը միւգթազիյէէ իրսալ օլունաճագ տըր։

79. Շահիտլէր, միւսթէնթիդին պուլունտուղու գաղա խարիճինտէ սաքին օլտուգլարը հալտէ, նէզտլէրինէ կիտիպ, չէհատէթլէրինի խթիմա իթմէսինի, միւսթէնթիդ, չահիտլէրին միւթէֆէքին օլտուգլարը գաղա միւսթէնթիդինտէն թալէպ իսէճէք տիր, վէ քէնտիսինտէն պու վէճհլէ թալէպ վուգու պուլան միւսթէնթիդ տախի, քէնտի գասապա վէ մահէլլէսինտէ միւթէմէքքին օլմաեան չահիտլէրին, մատտէյի սապղագաա թէվֆիգան, խթիմաի չէհատէթլէրինի, սաքին օլտուգլարը մահէլլէ վէ գարիյէէլէրի մուխթարընա հավալէ իսէպիլէճէք տիր։

80. Եէթմիշ սէքիզ վէ եէթմիշ ուգուղունճու մատտէլէր իգթիղասընաճա, խթիմաի չէհատէթ իտէն միւսթէնթիդ վէ եա մուխթար, իսթիճվանտանէլէրի մէղիուֆի(2) վէ մախթուտ (3) օլարագ, քէյֆիյէթին բուլէթինէ իսթիտար իթմիշ օլան մահքէմէ միւսթէնթիդինէ իրսալ իսէճէք տիր։

81. Մէվատը սէլէսէյի սապղագա ահքամընճա, միւսթէնթիդ, պիր շահիտին նէզտինէ կիթտիքատէ, պունուն, կէլէմէէճէք պիր հալտէ օլմատըղը անլաշըլըր իսէ, օ շահիտ իլէ 78 ինճի մատտէտէ, մէղքիւր չէհատէթնամէսի վիրմիշ օլան թապիպ, վէ եախօտ սըհհիյէէ մէէմուրու հագդընտա, մուվագդաթ թէվգըֆ միւզէքքիրէսի իթա իսէճէք տիր, վէ պու հալտէ, լազըմ կէլէն ճէզա, միւտտաիի ումուվինին խոտտասը իւղերինէ, 75 ինճի մատտէտէ կէօսթէրիլէն սուբէթէ թէվֆիգան, շահիտլերին պուլունտուղու մահէլլ միւսթէնթիդի թարաֆընտան հիւքմ օլունաճագ տըր։

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՓԼԳՐՍ.

Պէյէնտըը ըտհրէէյեեէ, վէ «է-պու-ըռ-ճէ-ըռ» դուտ օլան էշեաա պայէ պէէ.

82. Միւսթէնթիդ, հագդգաթըն զահիրէ էխրաճը էյին, միւգթազի ատտ օլունան էվրագ ու սէնէտաթը, վէ ալել ումումի քեաֆիֆէյի էշեաէը, թահարրի իթմէք իւղրէ, միւտտաիի ումումի թաբաֆընտան թալէպ վուգուվինտէ, վէ լէտէլ իճապ, քէնտիլիկինտէն, մազնուն–ալէյհին խանէսինէ ագիմէթ վէ տիւսուլ իսէճէք տիր։

83. Միւսթէնթիդ, մատտէյի սապղագաա գիբր օլունան էվրագ ու սէնէտաթըն իհֆա (4) գըլընմըշ օլտուղու մազնուն (5) օլան սայիր մահէլլէրէ տախի կիտիպ, իճրայի թահարրիեաթ իսէպիլէճէք տիր։

84. Ճիւրմի մէշհուա (6) վուգուվինտէ, միւտտաիի ումումինին 32 ինճի, վէ 33 իննճիւ, վէ 34 իննճիւ, վէ 35 ինճի, վէ 36 ընճը մատտէլէր մուճիպինճէ, իճրասընա մէէղուն օլտուղու մուամէլաթը, միւսթէնթիդ տախի իճրա իտէպիլէճէք տիր։

85. Թահարրիի իճապ իտէն էվրագ վէ էշեա, միւսթէնթիդին պուլունտուղու գաղա խարիճինտէ օլտուղու հալտէ, միւսթէնթիդ, մէվատը սապղագաա թայէին օլունան մուամէլաթըն իճրասընը էվրագ ու էշեայի մէղքիւրէնին պուլունմասը մէէմուլ օլան մահէլլ միւսթէնթիդինէ հավալէ իտէճէք տիր։

ՓԱՍԼԸ ՍՍՊԻ

Ձէլլ ու էհզար, վէ ճուվաթթար ու զայրէ ճուվաթթար ընէվէըճ գու-ղէէէրէլէրէ պէճանընտա տըր։

86. Ձինաեէթ վէ եա ճիւնհա գապիլինտէն օլան մէվատտա, միւսթէնթիդ, մաղնուն–ալէյհ ալէյհինէ, եա լընդգ ճէլալ միւզէքքիրէսի իթտասըլլա իքթիֆա իտէպիլիր. անճագ, պատէլ իսթինթագ, մաղնուն–ալէյհին թէվգիֆընա լիւզում կէօրիւնտիւկիւ հալտէ, իգթիղա իտէն միւզէքքիրէսինի իթա իտէպիլէճէք, վէ մաղնուն–ալէյհ իճապէթ իթմէտիկի հալտէ, հագդընտա իհզար միւզէքքիրէսի իթա էյլէէճէք տիր։

87. Տավլեթ իճապէթ իթմէէէն չահիտ հագդընտա, 75 ինճի մատտէ իգթիղասընճա, քէզալիք իհզար միւզէքքիրէսի վիրիլէպիլէճէք, վէ մատտէյի մէղքիւրէտէ մուայէէն ճէզայի նագտի, պաշգաճա հիւքմ օլունապիլէճէք տիր։

88. Ձէլլ միւզէքքիրէսիյլէ կէթիրիլէն էշեաա, տէրհալ, վէ իհզար միւզէքքիրէսիյլէ կէթիրիլէնլէր, նիհահեէթ եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա, միւսթէնթիդ թարաֆընտան իսթինթագ օլունաճագ տըր։

89. Իսթինթագատան սոնրա, վէ եախօտ մաղնուն–ալէյհ ֆիրար իթտիկի հալտէ, հարէքէթի վագըասընը, հապս ճէզասընը, վէ եա տահա աղրը պիր ճէզաեը միւսթէլղիմ իսէ, մուվագգաթ վէ եախօտ զայրի մուվագդաթ թէվգըֆ միւզէքքիրէսի վիրիլէպիլիր, վէ զայրի մուվագդաթ թէվգըֆ միւզէքքիրէսի, միւտտաիի ումումի խաթիմա օլունմատըգճա, վիրիլէմէզ. մուվագդաթ թէվգըֆ, նիհահեէթ օթուզ կիւն իմթիտտատ իտէպիլիր, վէ զայրի մուվագդաթ թէվգըֆ, մահքէմէտէն, հիւքմիւն սուտուրինէ գատար միւմթէտա օլուր. էնտայի թահգըգաթտա, միւտտաիի ումումի թարաֆընտան թալէպ օլունուր իսէ, մաղնուն–ալէյհին հարէքէթի վագըասը, հէր գանզի նէվի ճէրաեիմինէն օլուր իսէ օլսուն, միւսթէնթիդ, մուվագդաթ վէ եախօտ զայրի մուվագդաթ թէվգըֆ էմրինի իսթիթտատ իտէպիլիպ, անճագ, պու թագտիրտէ, մաղնուն–ալէյհ իսթինթիլաքճէ, քեաֆիֆէյի մուամէլաթը թահգըգէյիեէտ հագըր պուլունաճագընա, վէ թէրէթթիպ իտէճէք հիւքմ, իճրա օլունմագ իւղրէ, մահքէմէեէ կէլէճէկլինէ տայիր, թէէվինաթ վիրէճէք տիր, թէվգըֆ էմրինէն իսթիթտատը ալէյհինէ եիթիրագ ճայիզ տէյիլ տիր։

90. Ձէլլ, վէ իհզար, վէ մուվագդաթ թէվգըֆ միւզէքքիրէլէրի, պունլարը վիրէն միւսթէնթիդ թարաֆընտան իմձա, վէ մէէմուրիյէթինէ մախտուս միւհրիլէ թէմհիր գըլընճագագ, վէ տէրուինտէ, մաղնուն–ալէյհինի իմի, վէ եախօտ էվսաֆը միւմէյիզէսի, սարահէթի միւքթինէ իլէ տէրճու թաարիհ օլունաճագ տըր։

91. Ղայրի մուվագդաթ թէվգըֆ միւզէքքիրէսի տախի, մատտէյի սապղագաա թայէին օլունան սուբէթտէ, թանզիմ օլունմագ լազըմ կէլիպ, պունտան մատտա, իթտասընը

(1) Իճապէթի, իթտասի։
(2) Մէլիֆաֆի, պիր զարֆի իչինէ գօնուլմուչ։
(3) Մախնուտ, միւհիւրլէնմիչ։
(4) Իհֆա, սագլամագ, կիզլէմէք։
(5) Մաղնուտ, շիւբհէլի։
(6) Ճիւրմի մէշհուա, կէօրիւլմիչ եիւրմ,

խթելզամ իթմիշ օլան ֆիկիլ(1) իլէ, պունուն ճինաեէթ վէ եա ճիւնհա նէ-վինաէն օլտուղունու միւպէյնին օլան մաատէյի գանունկիյեէ տախի, տէ-րունինաէ ղիքը օլունաճագ տըր։

92. Ճէլլ, վէ իհղար, վէ մուվագ-գաթ, վէ ղայրի մուվագգաթ թէվ-գըֆ միւղէք-քիրէլէրի, պիր մուհղիր վէ եա զապթիյէէ մարիֆէթիլէ, մաղ-նուն-ալէյհէ թէպլիղ վէ իպրաղ օ-լունտուգաան սօնրա, պիր գըլթա սու-րէթի տախի իթա գըլընաճագ տըր. մաղնուն-ալէյհ, մուվագգաթէն մէվ-գուֆ օլա պիլէ, ղայրի մուվագգաթ թէֆգըֆ միւղէք-քիրէսի, եինէ քէնա-սինէ իպրաղ իլէ, սուրէթի իթա գը-լընմագ լազըմ տըր։

93. Ճէլլ վէ իհղար, վէ մուվագ-գաթ վէ ղայրի մուվագգաթ թէվգըֆ միւղէք-քիրէլէրինին աէքեամը, մէմա-լիքի Շահանէնին հէր թարաֆընտա նա-ֆըզ(2) տըր։

Մաղնուն-ալէյհ, մուվագգաթ, վէ եախօտ ղայրի մուվագգաթ թէվգըֆ միւղէք-քիրէսինի, իթա իթմիշ օլան միւսթէնթիղին մէէմուր օլտուղու գա-զա խարիճինաէ պուլունուր իսէ, մա-հէլլէ մուխթարընըն, վէ պունուն ղայ-պուպէթինաէ, օրտոս պուլունան թէֆթիշ մէէմուրունուն, վէ եա զապ-թիյէէ զապթինին հուզուրունա կէ-թիրիլէճէք, վէ պու տախի, իճրասընը մէնն վէ թէէխիր իթմէկէ միւդիէտիր օլաճաերպ, միւղէք-քիրէնին քէնախա-նէ իրաէ օլունտուղունու թաստիգան, իմդա իթմէկէ մէճպուր օլաճագ տըր։

94. Իհղար միւղէք-քիրէսինէ մի-թալաաթ(3) իթմէկէն, վէ եախօտ իթաաթ իաէճէկինի պէեանտէն սօն-րա, ֆէրարէ թէչէպպիւս իտէն չախս, իճպար օլունաճագ տըր. չէօյլէ քի, իհղար միւղէք-քիրէսինի համիլ օլան մէէմուր, իդթիղա իտէր իսէ, էն եա-դըն մահէլլէէ պուլունան գուվվէյի միւսէլլահաեա(4) միւրաճաաթ իտէ-ճէք, վէ պու տախի իհղար միւղէք-քիրէսինին աէքեամը միւնաէրիճէսինի իճրաեէ մէճպուր օլաճագ տըր։

95. Մաղնուն-ալէյհ, իհղար միւ-ղէք-քիրէսի թարիխինտէն իթիպարէն, իչի կիւն կէչմիքտէն սօնրա, կէլմէ-միշ օլտուպ տա, իչպու թէգվիրէեի վիր-միշ օլան միւսթէնթիղին մէէմուր օլ-տուղու դաղա խարիճինաէ, վէ միւս-թէնթիղին իգամէթկեահրնտան պէշ միրիաաէթրո(5) ուզագ պիր մահէլլէէ պուլունուր իսէ, իչպու թէգվիրէնին աէքեամընա իթթիպաէ(6) իճպար ի-տիլմէմէսի ճայիղ օլապիլիր. ֆագաթ, պու թագտիրտէ, պուլունտուղու գա-զա միւտաաիի ումումի հուզուրու-նա կէթիրիլէրէք, թէվգըֆկիանէէ դօնուլմագ իւզրէ, միւտաաիի ումումի թարաֆընտան, մուվագգաթ թէվգըֆ միւղէք-քիրէսի վիրմիշ. էկէր մաղնուն-ալէյհ, արանմասընա սէպէպիյէէթ վիրէն ֆիկմին, ֆայիվ վէ եա չէրիքի օ-տուղունու զանն իթտիրէճէք էչէա, վէ էվրագ, վէ ալէաթ համիլ իսէ, իհղար միւղէք-քիրէսի թարիխինտէն իթիպարէն, գաչ կիւն կէչմիշ օլուր իսէ օլսուն, վէ հէր նէրէսէ պուլու-նուր իսէ պուլունսուն, հադգընտա իչպու թէգվիրէ աէքեամը թէմամիյլա իճրա գըլընաճագ տըր։

96. Միւտաաիի ումումի, մաատէյի սապըգա մուճիպինճէ, իթա իթմիշ օլաճաղը, մուվագգաթ թէվգըֆ միւ-ղէք-քիրէսինին իճրասընտան եիկիրմի աէօրթ սաաթ զարֆընտա, իհղար միւ-ղէք-քիրէսինի վիրմիշ օլան մէէմուրա, քէյֆիյէէթի իխտար, վէ ղաղթ վա-րագասը թանզիմ օլունմուշ իսէ, ա-նը տախի թէպլիղ իյլէէճէք տիր։

97. Իհղար միւղէք-քիրէսինի իթ-թիմիշ օլան, վէ ղաղթ վարագասընը ախզ իտէն մէէմուր, միւսթէնթիղին ղայրի պիր մէէմուր իսէ, եէտինտէ պուլունան էվրագըն քեաֆֆէսինի, եի-նէ եիկիրմի աէօրթ սաաթ զարֆընը-տա, մահէլլի միւսթէնթիղինէ թէպ-լիղ իտէճէք, վէ պու տախի, 85 ին-ճի մաատէ աէքեամընա թէվֆիղ հա-րէքէթէ իյլէէճէք տիր։

98. Տօղրուտան տօղրուեա, վէ եա-խօտ աէքսէն պէշինճի մնատէ հիւք-միննճէ, հավալէթէն, թահդըգաթա իպթիտար իտէն միւսթէնթիղ, վու-դու պուլան ճիւրմէ տայիր, մէվճուտ օլան էվրագ ու էչէաեը, վէ խթիմ-սալ(1) իթաիիի մալիւմաթը, մաղնուն-ալէյհէն խաթինթադը իճրա օլունմագ իւզրէ, տէրտէսթ օլունմուշ օլտուղու մահէլլ միւսթէնթիղինէ, մէմուրէն թէպլիղ վէ իրաաէ իտէճէք տիր. վէ պաատէհու, էվրագ ու էչէայի մէզքիւ-րէնինին ճիւմլէսի, խթիմթադնամէ ի-լէ պէրաաէր, իպթիտար իչէ պաչլա-մըշ օլան միւսթէնթիղէ իտաէ դըլը-նաճագ տըր։

99. Իպթիտար իչէ պաչլամըշ օլան միւսթէնթիղ, ղայրի մուվագգաթ թէվգըֆ միւղէք-քիրէսի վիրմիշ օլտու-ղու հալտէ, մաղնուն-ալէյհէն, թահ-դըգաթըն իճրա օլունտուղու մահէլլ թէվգըֆկիանէսինէ նագլինի, օ միւղէք-քիրէնէ աէրճ իտէպիլիր. նագլ մաա-տէսի, միւղէք-քիրէտէ միւնաէրիճ տէ-կիլ իսէ, 122 ինճի, վէ 123 ինճի, վէ 124 ինճի, վէ 125 ինճի, վէ 126 ընճը, վէ 127 ինճի, վէ 128 ինճի մաա-տէլէր ահքեամընճա, միւսթէնթիղ թա-ֆիքընտան պիր գարար վիրիլինճէնէ գաատար, տէրտէսթ օլունտուղու գաղա թէվգըֆկիանէսինտէ գալաճագ տըր։

100. Ալէյհինէ իհղար միւղէք-քիրէ-սի վիրիլմիշ օլան չախս, պուլունամագ իսէ, իչպու միւղէք-քիրէ, սաքին օլտու-ղու մահէլլ, մէրքէզի գաղա իսէ, գա-յիմագամա, նահիյէէ իսէ, միւտիրէ, գարիյէէ իսէ, մուխթարա, վէ եախօտ օրտոս վէ եախօտ ճիվարտա պուլու-նան թէֆթիշ մէէմուրու վէ եա զապ-թիյէէ զապթինին իպրաղ օլունաճագ, վէ պունարտան գանզիսինէ իպրաղ օլունուր իսէ, միւղէք-քիրէնին քէնա-տուսինէ իրաէ օլունտուղունու թաս-տիգան, իմդա իտէճէք տիր։

101. Հիւքիւմէթ մէէմուրլարընտան վէ ահատտը նասան տախի, հէր քիմ օլուր իսէ օլսուն, ճիւրմի մէչհուտ հալինաէ թուղթուղան, վէ եախօտ, վէլ-վէլէյի նաս իլէ թաաղդըզ օլունան, վէ եա ճէրաեիմի մէչհուտէէն մաատուտ օլան ահվալի սայիրէէն պիրինաէ պու-լունան չախս, ֆիկրի վագը, միճաղա-թը թէրհիպկյէէէի իճապ իտէն էֆալ-էն իսէ, իհղար միւղէք-քիրէսինէ հա-ճէթ օլմահարագ, թուղթուպ միւս-տաիի ումումի հուզուրունա կէթիրմէ-կէ մէճպուր տուր։

102. Մուվագգաթ թէվգըֆ միւ-ղէք-քիրէսինին իպրաղընտա, մաղնուն ալէյհ, պիտաեէթ մահֆէմէսինին թէվ-գըֆկիանէսինաէ այը գօնուլաճագ, վէ թէվգըֆկիանէ միւտիրի, մաղնուն-ա-լէյհին, քէնատուսինէ թէսլիմ օլուն-տուղունու միւպէյնին, միւղէք-քիրէ-յի մէզքիւրէեի կէթիրէն մուհղիր (·) վէ եա զապթիյէէէ աէնէտա իթա իաէ-ճէք տիր։

103. Մուվագգաթ, վէ եախօտ ղայրի մուվագգաթ թէվգըֆ միւղէք-քիրէսինի իճրա իաէճէք մէէմուր, մաղնուն-ալէյհին ախզ ու կիրիֆթի-նէ քեաֆի օլաճագ գուվվէյի միւսէլ-լահա խթիհաճագ իաէճէք, վէ իդթի-զա իտէն նէֆկըրաթ, թէվգըֆ միւ-

---

(1) Իւրէնհաալ, թօբլանագ, թահսիլ իթմէք։

(2) Մուհղիր, կանի մէօհկիւր։

(1) Ֆէէլ, իշ, իճրա, ամէլ, հարէքէթ։
(2) Նաֆըզ, թէէսսիրլի, գուվվէթլի օլմագլըգ։
(3) Մէ-նիվաաե, իթաաթ։
(4) Մէ-սելլահ, սիլահլը։
(5) Մէդիւնէդիրօ, օն պին մէթրօ ուզագլըգ։
(6) Իդնիպա, թապի օլմագ, իմթիսալ իթմէք։

զէք քիրէխէնին իճրա օլունտուղու եէրտէ, էն եադըն օլան մէվգըտան ալընաճագ, վէ մէվգը զապթէի, միւզէք քիրէ ահ քեամընա թէվֆիղան հարէքէթ իթմէկէ, մէճպուր օլաճագ տըր։

104. Մաղնուն-ալէյհ, ախզ ու կիրիֆթ օլունամազ իսէ, զայրի մուվագդաթ թէվգըֆ միւզէք քիրէսի, էն սօնրաքի մէսաբէնինէ թէպլիղ դըլընաճագ, վէ քէյֆիյէթի թահարրիւի միւպէյենին, զապթ վարագասը թուխտուլաճագ տըր. իչպու զապթ վարագասը, միւզէք քիրէնի համիլ օլան մէէմուրուն, մաղնուն-ալէյհին էն եադըն օլան գօճալարընան պուլապիլէճէկի էքի քիչի հուզուրունտա, թանզիմ օլունաճագ, վէ պունլար, վարագայի մէզքիւրէնի իչմա վէ եա թէմիզ իսէճէքլէր, վէ իսէմէհքէրի, եա իթմէք իսթէմէհքէրի հալտէ, քէյֆիյէթի իճզա իչին, թէքլիֆ վուգու պուլտուղունուն թահարիւիլէ, զապթ վարագասընա տէրճ օլունաճագ տըր. զայրի մուվագդաթ թէվգըֆ միւզէքքիրէսինին համիլի, զապթ վարագասընը, 10 ունճու մահտէհտէ պէեան օլունան մէէմուրլարտան պէրինէ թահսիլ իթմէրճէք, վէ պիր գըթա սուրէթինի տաքի պըրագաճագ տըր. պահէհտուղ, զայրի մուվագդաթ թէվգըֆ միւզէքքիրէսինէն համիլի, զապթ վարագասը, մահքէմէ գալէմինէ թէսլիմ գըլընաճագ տըր։

105. Մուվագդաթ, վէ զայրի մուվագդաթ թէվգըֆ միւզէքքիրէսի իւզէրինէ թուխտուլան չահս, պիլա թէէխիր, միւզէքքիրէտէ կէօսթէրիլէն թէվգըֆխանէյէ կէօնտէրիլէճէք տիր։

106. Իչպու միւզէքքիրէյի իճրա իտէճէք մէէմուր, մաղնուն-ալէյհի, թէվգըֆխանէ մէէմուրունա թէսլիմ իլէ, 102 ինճի մահտէ հիւքմինճէ, սէնէտա ախզ իթտիքտաէն սօնրա, մաղնուն-ալէյհին ախզ ու կիրիֆթինէ տայիր օլան էվրագը, պիտահէթ մահքէմէսի գալէմինէ իթա իտիպ, իլմ ու խապէր ալաճագ, վէ իչպու իքի իլմու խապէրի, էհկիրմի տէօրթ սահթ զարֆընտա, միւսթէհաթիգէ իպրազ իտէճէք, վէ միւսթէհաթիգ, իքիսինին իւզէրինէ տախի «կէօրիւլմիւշտիւր» տէեու իչարէթ իլէ, թարիխ վէ իմզա վազ իլլէկէճէք տիր։

107. Ձէլզ, վէ իհզար, վէ մուվագդաթ, վէ զայրի մուվագդաթ թէվգըֆ միւզէքքիրէկլէրինէ տայիր, թայէհն օլունան մուամէլաթ, իյֆա օլունմազ իսէ, մահքէմէ քեամիլիհէն, լա ահդալլ, իքի ալթուն ճէզայի նագտի ալընաճագ, վէ լէհտէ իճապ, միւսթէհաթիգ իլէ միւտտահիի ումումիհէ, իճրայի թէնապիհաթ օլունաճագ, վէ հագլարընտա իչթիքաճ-ան-էլ-հիւքքամ սալահիյէէթի տախի իսթիմալ օլունապիլէճէք տիր։

ՍԷՒԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Մ-վէթէֆրիէն ընթելիյէէյի սէվէլ էլէ էֆալէրը պէեանընտա տըր.

108. Հէր նէվիի մէվտտաա, մաղնուն ալէյհին իսթիտաաը վուգու պուլտուղու հալտէ, միւտտահիի ումումի իսթիմա օլունտուգտան սօնրա, մաղնուն ալէյհ, քեաֆֆէյի մուամէլաթը թահդըզըյէէտ պուլունմագ, վէ հագդընտա թէրէթթիւպ իտէճէք հիւքմ իճրա իտիլմէք իւզրէ, իսթէնիլտիկի հալտէ, կէլէճէկինի թէահիւտտ իթմէք շարթըյլա, մուվագդաթէն թախլիյէէյի սէպիլինի, միւսթէհաթիգ էմր իտէպիլէճէք տիր.

Ձիւնհա նէվինտէն օլան ճէրայիհտէ, ճիւնհանըն, գանունէն միւսթէղիմ օլաճաղը միւճադաթըն, նիհայէթ տէրէճէսի, իքի սէնէտէն էքսիք հապս ճէզասը օլտուղու, վէ մաղնուն-ալէյհ, իդամէթկէտ սահիպի պուլունտուղու թագտիրտէ, իսթինթագընտան պէշկինի սօնրա, մուվագդաթէն թախլիյէէյի սէպիլէ, պիհագդ (1) իճրա օլունմուբ։ Պու մատտէ ահքեամընըն, մուգատտէմա ճինայէթ, եախօտ, պիր սէնէտէն զիէտտէ հապս իչէ մահքիմ օլմուշ օլմալարա չիւմուլի օլմահտաճագ տըր։

109. Մաղնուն – ալէյհին, մուվագդաթէն թախլիյէէյի սէպիլի պիհագդ լազըմ կէլմէճէն ահվալտէ, 115 ինճի մատտէ ահքեամընա թէվֆիղան, մաղնուն – ալէյհ, քէֆալէթի նագտիյէէ վիրմէք շարթըյլա սալը վիրիլէպիլիր։ Իչպու քէֆալէթ, էվվէլա մաղնուն-ալէյհին, պիլ ճիւմլէ մուամէլաթը թահդըզըյէէտ հազըր պուլունմասընը, վէ թէրէթթիւպ իտէճէք հիւքմ իճրա իտիլմէք իւզրէ կէլմէսինի. սանիեա, մէսարիֆի աթիյէէնէն, եանի, էվվէլ էմիրտէ, միւտտահիի ումումիհէ միւթաալիգ օլան, վէ իքինճի տէրէճէտէ միւտտահիի չահսի թարաֆընտան իտիլճէն մէսարիֆին, վէ իւչիւնճիսի տէրէճէտէ իճապ իտէն ճէզայի նագտինին թէսլիյէէսինի զամին տիր (2)։ Քէֆալէթին իչպու իքի գըսմընտան հէր պիրինէ մահսուս օլաճագ ագճէնին մըգտարը, թախլիյէէյի սէպիլ (3) էմրինտէ թայէհն օլունաճագ տըր։

110. Մաղնուն – ալէյհին թախլիյէէյի սէպիլինտէն սօնրա զուհուր իտէպիլէճէք էսպապը միւչտահիտ (4) իւզէրինէ, լիւզումինու կէօրտիւկիւ թագտիրտէ, միւսթէնթիգ, էնէհտէն իհզար, վէ եա մուվագդաթ, վէ եա զայրի մուվագդաթ թէվգըֆ միւզէքքիրէսի իթա իտէպիլէճէք տիր։ Ծու գատար քի, միւսթէնթիգին էմրինի թահսիլէն, տայիրէյի իթթիհամիյէէ թարաֆընտան, մաղնուն – ալէյհին, մուվագդաթէն թախլիյէէյի սէպիլինէ գարար վիրիլմիչ պուլունուր իսէ, միւտտահիի ումումինին իտտահսը իւզէրինէ, գարարը սապըգըն ֆէսխինի մահքէմէ էմր իթմէտիքճէ, միւսթէնթիգըն, էնէհտէն միւզէքքիրէ իթահսընա սալահիյէէթի օլմահտաճագտըր։

111. Մաղնուն – ալէյհ, թահգիգաթ վէ մուհաքէմէհէն, հէր հալ ու զէմանընտա, մուվագդաթէն թախլիյէէյի սէպիլինի իսթիտաա իտէպիլէճէք, վէ տավա, գանզի մահքէմէտէ կէօրիւմէքտէ իսէ, իսթիտաասընը, օրտաեա իթա իթմէսի յազըմ կէլիր։ Մահքիմ – ալէյհ, 327 ինճի մատտէ իգթիզասընճա, նագդը հիւքմ իսթիտասընա սալահիյէէթի օլմագ իչին, թախլիյէէյի սէպիլինի իսթիտաա իտէճէք օլտուղու հալտէ, մահպուսիյէէթինի հիւքմ իթմիչ օլան մահքէմէհէ, միւրաճաաթ իտէճէք տիր։

112. Մատտէյի սապըգատա կէօսթէրիլէն պիլճիւմլէ ահվալտէ, մաղնուն – ալէյհ, վէ եա միւթթէհիմ, վէ եա մահքիմ – ալէյհին, եալընըզ իսթիտանամէսի իչէրինէ, միւտտահիի ումումի իսթիմա օլունտուգտան սօնրա, ալէնի օլմահտարագ, գարար վիրիլէճէք իսէ տէ, մաղնուն – ալէյհ, վէ եա միւթթէհիմ, վէ եա մահքիմ-ալէյհ, իսթիտասընը թէէյիտա իչին, թահրիրէն պէեանը միւթալաաթ իտէպիլէճէք տիր։

113. Մուվագդաթէն թախլիյէէյի սէպիլ իսթիտանամէսի, միւտտահիի չահսինին զաթընա, վէ եախօտ տաչիմի, վէ եախօտ մուվագդաթ իգամէթկէտահընա թէպլիղ օլունաճագ, վէ միւտտահիի չահսի իսթիտասընըն քէնտիսինէ թէպլիղինտէն իթթիպարէն, էհկիրմի տէօրթ սահթ զարֆընտա, թահրիրէն միւթալաաթընը պէեան իտէպիլէճէք տիր։

114. Մուվագդաթէն թախլիյէէյի սէպիլ իսթիտասընտան տօլաեը, էի-

(1) Պիհագդ, զաթէն հագդը օլարագ։
(2) Զաֆֆն, քէֆիլ, պօրճլու օլմագ։
(3) Թախլիյէյի սէվէլ հապտտէն գուրթուլուչ
(4) Էսպապը մուէյյիպէ, գավի սէպէպլէր։

կևրմի ասօրթ սաաթ զարգընաա իթիւրաղ վչ եա իսթինաֆ ճայիզ ակը. իշպու միւտաէթի իւիթիրաղ վչ եա խաթինաֆ, միւտտաիի ումումի ալչյհինէ իսչ, միւսթէհթիգըն էմրի, վչ եա մահքէմէնին հիւքմիւ թաբիևինաէն, վչ մաղնուն-ալչյհ վչ եա միւթթէհիմ, վչ եա մահքիմ-ալչյհ, վչ եախօա միւտտաիի չախսի ալչյհինէ իսչ, զևքը օլունան էմր, վչ եա հիւքմիւն թէպղիզի կևնևինաէն իթիխարէն ճէրևան իսէճէք, վչ մահքէմէ գալչմինաէ թաւթաւլաճադ ասֆիթէրի մախսուսունա գայա օլունաճադ սըը: Միւտտաիի ումումինին, 130 ունճու մաատէնին սօն իչ ֆըգրասընաա թայեին օլունան սուրէթ վչ մէհյլերչ իթթիպաէն, իթիրազա սալահիյէթի օլաճադ սըը:

115. Մաղնուն-ալչյհ, վչ եա միւթթէհիմ, վչ եա մահքիմ-ալչյհին, մուվագդաթան թախլիյէճ սէպիլի, քէֆալէթի նագսիյէճ իլչ մէչլութ (1) օլսուղու թագսիրաճ, պու ագճէ, մաղնուն վչ եա միւթթէհիմ, վչ եա մահքիմ-ալչյհ թարաֆընաան, վչ եախօա ախէրի ճանիպինաէն, իչֆա օլունաճադ, վչ մըգսաըը տախի, միւսթէնթիգ, վչ եախօա մահքէմէ թարաֆընաան, իչին նէվինէ կէօրէ, թայեին օլունաճադ սըը:

Մաղնուն ալչյհ, վչ եա միւթթէհիմ, վչ եա մահքիմ-ալչյհին, մահքէմէճ վուգու պուլաճադ հէր տաւչթէ իճապէթ իսէճէկինի, վչ իթմէսիկի հալաէ, թայեին օլունան մէպղաղը, քէնսիլերի իթա իչչէկճէկինի թէճահիւա իսէրէք, քէնսիլերինին իֆայի թէճահիւաէ միւգթէսիր օլսուղու անյաշըրան էչխաաը սայիրէնին տաախի քէֆալէթի գապուլ օլունապիլեճէք սիր:

116. Նագսէն քէֆալէթ ալընաըղը թագսիրաէ, քէֆալէթ ագճէսի, մալ սանսըղընա թէսլիմ օլունաճադ, վչ միւտտաիի ումումի, սանսըգ իլմու խապէրինին իպրաղը իւղերինէ, մուվագդաթէն թախլիյէճյի սէպիլ էմրինի իճրա իթսիրէճէք սիր, վչ պիր չախսը սիէրին քէֆալէթի գապուլ օլունմուչ իսէ, մահքէմէ գալչմինաէ թանզիմ օլունաճադ թէճահիւանամէսինին իպրաղը իւղերինէ, թախլիյէճյի սէպիլ էմրի իճրա օլունաճադ սըը: Կերէք քէֆալէթ իլչ, վչ կերէք քէֆալէթսիզ, մուվագդաթէն սէպիլի թախլիյէճ գըլընաճադ օլան չախա, մահքէմէ գալչմինաէ սէնէճա իթսընչյլա եվվել պէ եվվել պիր իգամէթկեաճ հինթիսաղ վչ իրաէ իթմէկճ մէճպուր օլաճադ սըը:

117. Մէքֆուլ լէհ, պիլ ճիւմլէ մուամէլաթը թահգըգըյեէճէ հազըր պուլունուր, վչ վագը օլան հիւքմիւն իճրասը իչին մահքէմէճէճ կելիր իսէ, քէֆալէթի ագճէսի գուրթուլմուչ օլուր. վչ պիր էօզրի մագպուլի օլմաեարագ, մուամէլաթը թահգըգըյեէճէն պիրինէ հազըր պուլունմազ, վչ եա իթա օլունան հիւքմիւն իճրասը իչին, մահքէմէճէճ կելմէզ իսէ, քէֆալէթի ագճէսինին պիրինճի գըսմը, խազինէճ (2) օլուր. անճագ, քէֆալէթէ բապթ օլունան չախսըն թէպրիյէճյի պիմինէթի, վչ եախօա գանունէն ճէզա օլմամագ ճիհէթիլչլէ, աաէմի մէսալիյէթի (3), վչ եախօա մէնինի մուհաքէմէճի հալինաէ, քէֆալէթի ագճէսինին պու գըսմընըն իաաէճի, մահքէմէ իլամընաա էմր օլունապիլիր:

118. Քէֆալէթէ բապթ օլունան չախսըն պէրաէթի պիմինէթի, վչ եա աաէմի մէսալիյէթի, վչ եախօա մէնինի մուհաքէմէճի թագսիրինաէ, քէֆալէթ ագճէսինին գըսմը սանիսի, մուհագա իաաէ օլունուր. վչ մահքիմիյէթի հալինաէ, 109 ունճու մաատէճէ մուայենէն գաիաէնէ թաթպիգան, տավա մէսաբիճի իլչ ճէզայի նագսինէն իֆասընա սարճ օլունաուգաան սօնրա, ֆաղլասը վար իսէ, իաաէ գըլընըը:

119. Միւտտաիի ումումի, կերէք 117 ինճի մաատէ աճքեաճընըն իճասը լաղըմ կելսիկինէ տայիր եվրագը ըէսմիյեէնէ միւպղէթնի մահքէմէ գալչմինաէն վիրինճէճէք թաատիգնամէճի, վչ կերէք մահքէմէ իլամընըն 118 ինճի մաատէնին ֆըգրայի սանիյէէսինէ միւթաալիգ օլան աճքեաճընըն խիւլասաընը ըէսէն, վչ եա միւտտաիի չախսինին թալեպի իւղերինէ, մալ սանսըղընա իպրաղ իթմէկճ մէճմուր տուր. վչ իթասը լաղըմ կելճէն մէպղալիգ, թէսլիմ օլունմամըշ իսէ, մալ սանսըղը մարիճէթիյլչ թահսիլ օլունաճադ, վչ լէտէլ իճապ, մուամիլչյի ճէսպրիյէճյի գանունիյէճ տախի իսթիհլալ օլունապիլեճէք սիր:

Մուգաատէմճէ, թէսլիմ օլունմուչ օլան, վչ եա սօնրատան թահսիլ օլունան մէպղալիգ, մահքէմէ մարիճէթիյլչ, պիրչա թէճելիր, գանունէն լաղըմ կելճինէրէ, թագսիմ օլունաճադ սըը:

Պու խուսուսաթա տայիր թահատիւա իսէճէք քեաճիճէյի միւնաղաաթ վագը օլան հիւքմիւն իճրասընա միւթէճերրի մէվատտան աատ օլունաբադ, իսթիհանամէ թագսիմի իւղերինէ, ալչնի օլմաեարագ, ֆասլ օլունաճադ սըը:

120. Քէֆիլի ալընան չախս, մուվագդաթէն սէպիլի թախլիյէճ օլունատուգան սօնրա տավէթի օլունուպատա կելմէզ իսէ, իճապը հալչ կէօրէ, միւսթէնթիգ վչ եախօա մահքէմէ թարաֆընաան, ալչյհինէ, մուվագդաթ վչ եախօա ղայրի մուվագդաթ թէվգըճ միւզէքքիրէսի իթա օլունաճագ սըը:

121. Սէպիլի մուվագդաթէն թախլիյէճ գըլընմըշ օլան միւթթէճիհ, մահքէմէ թարաֆընաան էմր սուսուրինաէ, աերհալ թէվգըճ գըլընաճագ սըը:

ՏՕԳՈՒՉՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԼ

Իչմալչ ընահքէթարնաան սօնրա, ձ-ուրնէրնէչ ընաքաֆընաան էրա օլունաճագ քաբարնաձէչէրէ պայչր սէր:

122. Մուամէլաթը թահգըգըյեէ իչմալ օլունատուղու կիպի, միւսթէնթիգ, թահգըգաթը վագըաեը միւատտաիի ումումիյեէ թէպղիզ իսէճէք, վչ միւտտաիի ումումի տախի, իստտաա իսէճէկի մէվատտը, նիհաեէթ իչ կիւն զարգընաա, միւսթէնթիգէ պէեան կյլչէճէք սիր:

123. Միւսթէնթիգ, վագը օլան ֆիլիլին, նէ ճինաէթ, նէ ճիւնյա, վչ նէ տէ գապահաթ նէվինաէն օլմատըը ըէյլինաէ պուլունատուղու, վչ եախօա իսնաա օլունան ֆիլիլ, մաղնուն-ալչյհին իրթիքեաղ իթթիկինէ տայիր պիր կիւնա տէլիլ վչ էմրաբ կէօրմէսիկի թագսիրաէ, մէննի մուհաքէմէկի, եանի մուհաքէմէճէ մահէլ օլմաեարըընը, պիր գըթա գարարնամէ իլչ պէեան իսէճէք, վչ մաղնուն-ալչյհ թէվգըճի օլունմուչ իսէ, սէպիլի թախլիյէճ գըլընաճագ սըը:

124. Միւսթէնթիգ, իսնաա օլունան ֆիլիլի, գապահաթ նէվինաէն սատ իթթիկի հալաէ, մաղնուն-ալչյհի, գաղա պիտայէթի մահքէմէսինէ կէօնաէրճէք, վչ մաղնուն-ալչյհ մէվգուֆ իսէ, սէպիլի թախլիյէճ գըլընաճագ սըը: Իչպու մաատէ իլչ, մաատէյի սապըգա ահքեաճը, միւտտաիի չախսի վչ միւտտաիի ումումինին ատթիսէ պէեան օլունաճագ հուգուգունա խալել կէթիրմէճէճէք սիր:

(1) Մեչրու-ն, չարթ գըլընմըշ օլան:
(2) Խազինեճանաէ, խազինեճէ գալմըշ:
(3) Ա.ռեմ ֆեռուլեյեեն, մէսուլիյէթի պուլունմաեան:

125. ձիւրմի վագը, միճաղաթը թէէմպիկեէեի միւսթէլլիմ մէվասան առտ օլունտուղու հալտէ, միւսթէնթիդ, մաղնուն-ալէյհի, մահքեմէնէ իրսալ էյլէէճէք, վէ ճիւրմի վագը, հապսը իսթիլզամ իտէպիլէճէկի թագտիրտէ, մաղնուն – ալէյհ, զաթէն թէվգըճի օլունմուշ իսկ, մուվագաթան մէվգուճի գալաճագ տըր։

126. ձիւրմ, հապս ճէզասընը մուճիպ օլմատըդը թագտիրտէ, մաղնուն-ալէյհին, եէվմի մուայէնինտէ, իգթիզա իտէն մահքեմէնէ կէլմէք չարթըյլա, սէպիլի թախլիյէ գէլընաճագ տըր։

127. Տավանըն մահքեմէնէ հավալէսի թագտիրինտէ, միւտտաիի ումումի, պիլճիւմլէ էվրագը տավաեը թէրթիպ, վէ նիւմէրօլարընը վազ իթթիքատէն սօնրա, նիհայէթ գըրդ սէքիզ սաաթ զարճընտա, իշին այիտ օլտուղու մահքեմէնէ իրսալ իտէճէք, վէ տավա, ճիւնհաեա միւթաալիգ իսկ, մաղնուն-ալէյհի, 168 ինճի մատտէտէ թայէին օլունան մէհլ գայիտէսինէ թէվճիհան, իհպար վուգուհունտէն գըրդ սէքիզ սաաթ զարճընտա կէլմէք իւզրէ, մահքեմէնէ տավէթ իթտիրէճէք տիր։

128. Միւսթէնթիդ, վագը օլան ճիւրմիւ, միճաղաթը թէրհիպկիեէեի միւսթէլզիմ, վէ իհնաաաթը վագըաեը տէրէճէյի քիճայէտէ միւսկիթ ատտ իյլէր իսէ, թահդըդաթը հավի էվրագընը, վէ զաթը վագըաեը միւսկիթ օլան զաաթ վարագասը իլէ, սիպուրթը ճինայէթէ մէտտար օլաճագ էշեաննըն պիր գըթա բուսուլասընընը ճաալը մահասուսունտա պէէան օլունտուղու վէճհլէ, իճտալը իճրա օլունմադ իւզրէ, միւտտաիի ումումի թարաճընտան պիրա թէէիիր, ճինայէթի բույնէյէթէ մէէմուր մահքեմէ նէզտինտէ պուլունան միւտտաիի ումումիյէէ թէպլիգ օլունմասընը էմր իտէճէք տիր։

Սիւպուրթը ճինայէթէ մէտտար օլան էշեաա, 210 ունճու վէ 246 ընճը մատտէէեր ահքաամընա իաալել կէլմէմէք իւզրէ, միւսթէնթիդըն մէհնուպ օլտուղու մահքեմէտէ գալաճագ տըր։

129. Մատտէյի սապըգատտա պէէան օլունան ահվալտէ, մաղնուն-ալէյհ հագդընտա վիրիլմիշ օլան մուվագաթ թէվգըճի միւղէքքիրէսինին հիւքմիւ, լիվա պիտայէթ մահքեմէսի, վէ եա մահքեմէյի իսթիհնաճիյէէ թաբաճընտան գարար վիրիլինճէէէ գատտար ճարի օլաճագ տըր, 123 իւնճիւ, վէ 124 իւնճիւ, վէ 125 ինճի, վէ 126 ընճը, վէ 128 ինճի մատտէլէր ահքաամընճա, միւսթէնթիդ թարաճընտան իթտա օլունաճագ գարարնամէլէր, միւտտաիի ումումինին իտտաանամէսի զիյրինէ եազըլաճագ, վէ պու գարարնամէլէրտէ, մաղնուն-ալէյհին իսմու չէօհրէթի վէ սինի, վէ մահէլլի վէլաատէթի վէ իդաաէթի, վէ սանաթը, վէ քէնտիսինէ իսնատ օլունան ֆիիլին մուխթասարճա թարիճի իլէ, գանուղնէն, գանղի նէվ ճէրաեիմնէն օլտուղու, վէ իսնատաթը վագըաեա տատյիր տէլայիլի քեաճիյէ օլուպ օլմատըդը միւնտէրիճ պուլունաճագ տըր։

130. Միւտտաիի ումումի, միւսթէնթիդ թարաճընտան իթտա օլունան գարարնամէլէր ալէյհինէ, հէր հալտէ իթթիրազ իտէպիլէճէէէք տիր։ Միւտտաիի շահսինին 109 ունճու, վէ 123 իւնճիւ, վէ 124 իւնճիւ, վէ 126 ընճը, վէ 431 ինճի մատտէլէրտէ միւնտէրիճ ահվալտէ վիրիլէն, վէ ալէլ իթլազ հուգուգու շահսիյէէսինէ թօգունան գարարնամէլէր ալէյհինէ իթթիրազա սալահիյէթի օլաճագ տըր։ Մաղնուն-ալէյհ, անճագ 109 ունճու մատտէ մուճիպսինճէ իթտա օլունան գարարնամէլէր ալէյհինէ, վէ 431 ինճի մատտէտէ պէէան օլունան հալ վուգուհունտէ, իթթիրազ իտէպիլէճէէէք տիր։

Իթթիրազընամէ, եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարճընտա իթտա օլունմադ լազըմ կէլիպ, միւտտաիի ումումի ալէյհինէ իսէ, գարարնամէ թարիիսինտէն, վէ միւտտաիի շահսի, վէ եա մէվգուճ օլմատան պիր մաղնուն-ալէյհ հագդընտա իսէ, գարարնամէնին, մէրքէզի մահքեմէտէ իսթիհնաղ իյլէտիքլէրի իգտամէթկեահլարընտա թէպպիղինտէն, վէ մէվգուճ պուլունան մաղնուն-ալէյհ հագդընտա իսէ, գարարնամէնին, մահքեմէ քեաթիպի թարաճընտան քէնտիսինէ իպրագընտան իթթիպարէն, միւտտէթի իթթիրազ ճէրէէեան իտէճէք տիր։ Գարարնամէնին պէր վէճհի մուհարրըր թէպպիղ վէ իպրագը, գարարնամէ թարիիսինտէն եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարճընտա իճրա օլունմադ լազըմ կէլիր. վէ վագը օլան իթթիրազընամէ, ճինաեաթը բույնէյէթէ մէէմուր մահքեմէէեէ վիրիլէճէք, վէ մէսալիհի սայիրէէեէ թագտիմէն, տէրհալ բույնէյէթի մասլահաթ օլունաճագ տըր։ Իթթիրազա տայիր օլան եվրագ, եիւղ եիկիրմի սէքիզինճի մատտէէեէ թէվճիհան, մահքեմէսինէ իրսալ գըլընաճագ տըր։ Մէվգուճ պուլունան մաղնուն-ալէյհ, իթթիրազ հագդընտա պիր գարար սուտտուրինէ, վէ հէր հալտէ, միւտտէթի իթթիրազընի ինգըզասընա (1) տէկին, մահպուս գալաճագ տըր։ Իթթիրազ հագդը, հէր հալտէ, լիվա պիտայէթ մահքեմէսինտէ, վէ եա մահքեմէյի իսթիհնաճիյէէսէ պուլունան միւտտաիի ումումիէէ պիտա օլաճագ, վէ միւսթէնթիդ թարաճընտան իթտա օլունան գարարնամէ թարիիսինտէն իթթիպարէն, ան կիւն զարճընտա, իթթիրազ իթտիկինի պէէան իթմէսի լազըմ կէլէճէք տիր. պու ճիւմլէ իւչ պէրաապեր, գարարնամէնին, մաղնուն-ալէյհին թախլիյէէյի սէպիլինէ տայիր օլան ահքաամը, սուրէթի մուվագաթաատ իճրա օլունաճագ տըր։

131. Իթթիրազ իտէպ տէ հագդըզը չըգան միւտտաիի չահսինին, մաղնուն ալէյհէ թագվինաթ իտա իթմէսի, հիւքմ օլունաճագ տըր։

ՔԻԹԱՊԸ ՍԱՆԻ

ՄՈՒՀԱՄԷԹԱՆ ՏԱՑԻՐ ՏԻՐ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԳԱՊԱՀԱԹ ՎԷ ՃԻՒՆՀԱՆԱ ՄԻՒԹԱԱԼԻԳ ՏԱԱՎԻեի ՐՈՒՑՆԷԹ ԻՏԷՆ ՄԷՀԱՔԻՄԷ ՏԱՑԻՐ ՏԻՐ.

ՊԻՐԻՆՆԻ ՖԱՍԼ

Գապահրա ձ-ռաաալէէէ պաավէէէ բայնէրը էպեն ձհաէէձ պայէր պէր։

132. Գաղալարրըն պիտայէթ մահքեմէլերի, մէհաքիմին թէչքիլաթընա տայիր օլան գանուննամէտէ մուհարըր օլտուղու իւզրէ, գապահաթ տավալարընը, գաթիան, վէ ճիւնհա տավալարընը, գապիլի խաթինաճ օլմագ չարթըյլա, պիտաեէթէն հիւքմ իտճէլէր տիր։

133. Գազա պիտայէթ մահքեմէլէրի, միւնհասըրէն (2) աթի իւչ զիքր մէվատտը, եանի, էվվէլա մատտէյի սապըգատէ, տէրէճէսի թայէին օլունան էֆալէ միւթաալիգ, գազա տավսիյէտէ վուգու պուլան ճէրայիմի, սանիեա, բույնէթ վէ հիւքմինէ մէզզուն օլտուղու ճէրայիմտէն թէվէլլիւտ իտէն պիլ ճիւմլէ թագվինաթ տավալարընը, բույնէթ վէ ֆասլ իտէճէք տիր։

(1) Ինէըզա, պիթմէք, թէքմիլ օլմագ։

(2) Մէհնհասըրէն, մահտուտ օլարագ։

ՓԸԳՐԱՑԻ ԷՎՎԷԼԻ

Գոպահաւ պաւսընըն սաւրենի բոյեներէ .

134. Գազա պիտաեէթ մահքեմէ-
լէրինաէ , մախաուս միւտաաիի ումու-
մի մուավինի եօգ իսէ , միւտաաիի ու-
մումիլիք վազիֆէսինի թէֆթիշ մէէ-
մուրու , վէ թէֆթիշ մէէմուրու օլմա-
սըղը հալաէ , զապթիյեէ զապթիի
իֆա իյլեեէճէք ատիր : Միւթէտաաիա
թէֆթիշ մէէմուրլարը պուլունտուղու
հալաէ , պունլարտան գանղիսի վազի-
ֆէյի մէգբուրեէի իֆա իթմէք լազըմ
կէլէճէկինի , լիվա պիտաեէթ մահքե-
մէսի նէզտինաէ պուլունան միւտաաիի
ումումի մուավինի , ինթիխապ վէ
թայեին իյլեեէճէք ատիր :

135. Գազահաթտան տօլաները կէօն-
աէրիլէճէք ճէլպնամէլեր , միւտաաիի
ումումիլիք վազիֆէսինի իֆա իաէն
մէէմուրուն , վէ եախօտ , միւտաաիի
չախսինին իսթիտաատը իւգէրինէ թան-
զիմ օլունուր . վէ մահքեմէնին մուհդիրի
մարիֆէթիյլէ , մաղնուն – ալէյհ իլէ
մէտուլի պիլ մալէ թէպլիղ իլէ պերա-
պեր , պիրերը սաւրենի պըրագըլըր :

136. Ճէլպնամէ, պէհեր միրիամէթ-
րօ իչին իքիչեր կիւն իլավէ օլունմազ
իւգրէ , ագալլի եիկիրմի սէօրթ սա-
աթտան աշադը միւտաէթ իչին եաղը-
լամազ . աքսի հալինաէ , կերեք ճէլպ
վէ կերեք ղրեապէն վիրիլէճէք օլան
հիւքմ մինֆէսէխ([1]) ատիր . ֆագաթ ,
մէֆտախլիյեէթ իտտաաը , հեր նէվի
իթիրազ վէ միւտաֆաատան եավէլ ,
իյք մուրաֆաատա աէրմիեան օլունմազ
լազըմ կէլիր , ահվալը միւպերրեմէտ
([2]) ճէլպ իչին մուայեէն օլան , միւտ-
աէթի մէգբուրէ թադիլ , վէ հաթթա
բէյտ թարաֆընտան վիրիլէճէք բուս-
սուլա մուճիպինճէ , թարաֆէյն , օ

([1] Մէ–ռֆուէ , ֆէսխ օլունմուշ :
([2] Մէ–պէրրէ , կէրի պըրագըլմաեան :

կիւն իչինտէ թայեին օլունաճագ սա-
աթտա իհդար օլունապիլէճէք ատիր :

137 Ճէլպնամէնէ հաճէթ պըրագ-
մաեարադ , սաի պիր խապեր իւգէրի-
նէ , թարաֆէյն , մահքեմէնէ կէլմէք-
տէ , մուխայեէր ([3]) ատիր :

138. Գազա պիտայեէթ մահքեմէսի ,
մուրաֆաատա կիւնիւնտէն եավէլ , միւտ-
աաիի ումումի վէ եախօտ միւտաաիի
չախսինին իսթիտաատը իւգէրինէ վուգու
պուլան զարարը թադաթիր իլէ , զապթ
վարադաասընը թանզիմ , վէ միւսթաա-
ճէլ օլան քեաֆֆէյի մուամէլաթը իճ-
րա իտէճէք ատիր :

139. Տավէթ օլունան քիմսէնէ, ճէլպ-
նամէտ թայեին օլունան վագըթտա ,
մահքեմէնէ կէլմէտիկի հալաէ , մուհ-
աքեմէսի , ղրեապէն իճրա դըլընտա-
ճագ տըր :

140. Ղրեապէն մահքիմ օլան չախ-
սըն , մատտէյի աթիյեէտէ թայեին
օլունան զէմմանէ մահքեմէնէ կէլմէ-
տիկի հալաէ , այէյհինաէ վիրիլէն իւ-
լամըն իճրասընտա մուխալիֆէթէլէ վու-
գու պուլաճագ իթիրազը գապուլ օ-
լունմաեաճագ տըր . չու գաատար քի ,
իսթինաճ վէ թէմէիիլի տավա սալա-
հիյեէթի , աթիտէ պէեան օլունան
ահքեամը մախսուսէսինէ թապի օլա-
ճագ տըր :

141. Ղրեապէն վիրիլէն եըմամէյ-
հինաէ օլունան իթիրազ , թէպլիղնա-
մէնին զիյրինէ ճէվապէն եաղըլապի-
լէճէք , վէ եախօտ հեր պիր միրիա-
մէթրօ մէսաֆէ իչին իքիչեր կիւն զամիր
օլունմազ իւգրէ , թէպլիղնամէնին վի-
րուտի թարիխինաէն իչ կիւնէ գա-
տար , վարադայի մախսուսէ իլէ պիլ-
միրիլէճէք ատիր : Իթիրազ մահքեմէ-
եէ , պիհադդ , ճէլպի միւթէզամմին
ատիր , եանի , միւթէրիզ , իթիրազ իթ-
մէքլէ պէրաբեր , մահքեմէեէ մէ-

([3] Մուխայեէր օլմաք , եանի քէնտի քէյֆինէ
պաղը օլմազ :

տաւվ([1]) ատա օլունուր . ճէլպ իչին ,
մուայեէն օլան միւտաէթին ինզըզա-
սընը միւթէադդիպէն , էն եավէլ աչը-
լաճագ մէճլիսի մուրաֆաատա , միւ-
թէրիզ հազըր պուլունմազ լազըմ կէ-
լիր , հազըր պուլունմազ իսէ , իթիի-
բազ , քէնդն լէմ եէքիւն , հիւքմինաէ
ատա օլունուր :

142. Մահքեմէեէ ճէլպ օլունան
չախս , եա պիղղաթ հազըր օլուր , վէ
եա վէքիաէթինամէյի մախսուս իլէ
պիր վէքիլ կէօնտէրիր :

143. Հեր տավանըն մուհաքեմէսի ,
սուրեթի ալէնիյեէտէ օլաճագ , վէ ա-
լէնի օլմաեան մուհաքեմաթ , քէնդն
լէնդն լէմ եէքիւն , հիւքմինաէ թու-
թունաճագ տըր : Մուհաքեմաթ պէր
վէճհի աթի ճէրեեան իտէճէք ատիր :
Զապթ վարադաասընը վար իսէ , մահքե-
մէ քեաթիպի թարաֆընտան , գրաաթ
օլունուր , միւտաաիի ումումի վէ եա-
խօտ միւտաաիի չախսի թարաֆընտան
չահիտ տավէթ օլունմուշ օլտուղու ,
վէ լիւզում կէօրիլտիկտէ հալաէ ,
իսթիմա օլունուր : Միւտաաիի չախսի ,
հուդուդու չախսիյեէսինի իտտաա ի-
տէր , մահքեմէեէ ճէլպ օլունան չախս
միւտաֆաատ իտէր , վէ մատտէյի ա-
թիյեէ մուճիպինճէ , իյգամէ յի չիհու-
տա սաղահիյեէթի վար իսէ , կէթիրմիշ
վէ եա ճէլպ իթմէրմիշ օլտուղու չա-
հիտլերի իսթիտա իթմէրիր : Միւտաաիի
ումումի , խիւլասայի մախլահաթը վէ
միւտաաասընը պէեան իտէր : Միւտ-
աաիի ալէյհ օլ պապաէ օլան իլմիարաթ
վէ իթիրազաթընը աէրմիեան իտէպլի-
իր : Գազա պիտայեէթ մահքեմէսի , մու-
հաքեմէնին իքմալ օլունտուղու մէճ-
լիստէ , վէ նիհայեէթ մէճլիսի աթիտէ
տավաեա հիւքմ իտէր :

144. Գազայիհ , զապթ վարադա-

([1] Մէռուվ , տավէթ օլունմուշ օլան :
([2] Վազիֆէ , աշխքեաը , պէյլի :
([3] Վէռայէթ , վէսիդալար , էվրազլար :
([4] Մաղնան , մանէա , մէֆհում :

լարը վէ թադրիրլերլէ , վէ պունլար օլ-
մատըղը , վէ եախօտ օլտուղ տա նա-
զըր , վէ եա զայրի վազըհ([2]) պուլուն-
տուղու հալաէ , չէհատէթլէ իսպաթ
օլունուր : Զապթ վարադաալարը իլէ ,
թադրիրլեր սահթէլիկի իտտաա օլուն-
ճաեա , գաատար մամուլ վէ միւթէ-
պէր օլմասը , գանունէն մէչրութ օլան
վէսայիգ([3]) ճիմիէսինաէն իսէ , մազմուն
վէ միւնաէրիճաթը խիլաֆընը իսպաթ
իչին , իգամէյի չիհուտա օլունմազ ,
օլունուր իսէ , քէնդն լէմ եէքիւն հիւք-
միւնաէ ատիր . սահթէլիկի իտտաա օ-
լունունճաեա գաատար , մամուլիյեէթի
մէչրութ օլմասան զապթ վարադաալա-
րը վէ թադրիրլեր մազմուն([4]) վէ միւն-
աէրիճաթը խիլաֆընտա մահքեմէճէ
թէնահիզ օլունտուղու հալաէ , կերեք
էտիլէյի թահրիրլիյեէ , վէ կերեք չա-
հիտ խպրազ վէ իգամէ օլունապիլիր :

145. Իգամէ օլունան չիհուտա , զա-
յիտ([5]) վէ նագըս օլմասարադ , հադը-
գաձը հալի սէօյլեեէճէքլերինի , մահ-
քեմէ հուզուրունտա եէմին իտէճէք-
լէր ատիր , վէ պու վէճհլէ եէմին իթ-
մեեէն չահիտլերին չէհատէթի , քէնդն
լէմ եէքիւն հիւքմինաէ թուէթուլուր :
Մահքեմէ քեաթիպի , թահլիֆ քէյ-
ֆիյեէթինի , վէ չահիտլերին իսմ ու
չէօհրէթ , վէ սիճն ու սանաթ վէ մա-
հիյլի իգամէթլերինի , վէ չէհատէթի
վազըալարընըն հիւքմիւ ֆըգրալարը-
նը , զապթ իտէճէք ատիր :

146. Մաղնուն–ալէյհին ապատ ու էճ-
տատ , վէ էվլատ , վէ ահֆատընտան ,
վէ պիրտաեր վէ հեմշիրելերինաէն , վէ
եախօտ պու տերեճէտ պըհրէն([6]) գա-
րապեթի([7]) օլանլարտան , վէ թալագ([8])
վուգուինաէն ածըրա պիլէ , ղեվճ վէ
զեվճէտէն հիչ պիրինին չէհատէթի
մադպուլ տէյիլ ատիր : Պու մադուլէ-

([5] Զայէ , զիեատէ , ֆազլա :
([6] Սըհրէն , խըսրմիզգ օլարագ :
([7] Գարապէր , եագընըզգ , ապրապալզգ :
([8] Թալաֆ , գարը պօշամազլզգ :

լերին չէհատէթլերի իսթիհա օլունուպ տա, կերէք միւտաաիի ումուի, վէ կերէք միւտաաիի չախսի, վէ կերէք մահնուն – ալէյհ թաւաֆքնաան պիր կիւնա իթիրազ խիլմէմիշ օլուր իսէ, քէնդի լեմ եէքիւն հիւքմիւնաէ թաւթուլմաերպ, մերի վէ միւթէպիր օլուր։

147. Տավէթէ իճապէթ իթմէյէն չիհուտա, մահքէմէ թաւաֆքնաան իճապար օլունապիլիր. վէ պու ատէմի իճապէթ (1) իլէն, միւտաաիի ումումինէն իստասաը իւղէրինէ, եէնէ օ մէճլիսաէ իկը տէֆասը իլէն ճեզայի նագտի, վէ իքինճիսինաէն մօլաերը հապս ճէզասը, մահքէմէճէ հիւքմ օլունուր։

148. Պիրինճի տէֆա կէլմէմէսինէն մօլաերը, ճեզայի նագտի իլէ միւճաղաթ օլունան չահիտ, մահքէմէնին իբինճի տավէթինաէ, իիզարը մէչրուա պէեան իթտիկի հալտէ, միւտաաիի ումումի իսթիհա օլունտուգան սօնրա, չահիտ, ճեզայի նագտիսէն աֆվ օլունապիլիր։ Էկէր չահիտ, թէքրար տավէթ օլունմադըշ օլտուղու հալտէ, քէնտիսի վէ եախօտ վէքիլի մահքէմէնին իբինճի իճթիհատինաէ կէլիպ, իիզարը մէչրուա պէեան իտէր իսէ, ճեզայի նագտիյէէ տայիր օլան հիւքմէ, մուաֆիյեէթինի իսթիհսալ իտէպիլիր։

149. Իտտաա օլունան մատտէ, նէ գապահաթ վէ նէ ճինհա գապիլինէն աէկիլ իսէ, մահքէմէ, ճէլզ, վէ սայիր ուսուլի մուհաքէմէճէ ճէրէեան իթմիշ օլան մուամէլաթը ֆէսխ ու իպթալ (2) իլէ, թաղմինաթա միւթաալլիգ իտտաա օլտուղու հալտէ, անը րույեէթ ու հիւքմ իտէր։

150. Իտտաա օլունան մատտէ միւճաղաթը թէէտիպիյեէտի, վէ եախօտ տահա չէտիտ պիր ճեզաերը միւսթէլզիմ օլուր. ճիւրմ գապիլինէն իսէ, մահքէմէ թարաֆէյնի միւտտաիի ումումիյէէ կէճնաէրիր։

151. Մաղնուն–ալէյհին գապահաթը սապէթ օլուր իսէ, մահքէմէ պիր էլամտա, միւճաղաթընա հիւքմ իլէ պէրապէր, իսթիբտաաը հալ, վէ թաղմինաթա միւթաալլիգ տավաեա տախի հիւքմ իտէր։

152. Մահքիւմ ալէյհ, մուհաքէմէ մատարաքընը թէէտիյէէէ մէճպուր օլտուգան պաշգա, միւտաաիի ումումինին մէտարիֆինի տախի իթաեա մէճպուր օլաճադ տըր. վէ վիրիլէճէք իլամտա, մէտարիֆին մըգտարը թայէին գրլընաճադ տըր։

153. Հէր հիւքմի գաթիեի (3) միւթէզամմին օլան իլամտա, էսպապը մուճիպէ պէեան օլունաճադ, վէ իլամընին միւսթէնէա օլտուղու ահքեամը դանունիյէէ թաորիհ գրլընաճադ տըր։ Պու չէրայիթի հալի օլմաեան իլամ, քէնդի լեմ եէքիւն հիւքմիւնաէ թաուլաճադ տըր։ Իլամընին գապիլի իսթիհաք օլուպ օլմատըդը, մէթինէն (4) թաորիհ գրլընաճադ տըր։

154. Իլամ միւտէվէյատէի, մահքէմէ ըէյիս վէ ապտաը թարաֆընաան, նիհայէթ եիվէրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա իմզա օլունուր, եիկիրմի տէօրթ սաաթը թէճավուզ իթտիկի հալտէ, մահքէմէ քեաթիպինէն պիր ալթուն ճեզայի նագտի աէլընտրգտան պաշգա, կերէք ըէյիս վէ ապտա, վէ կերէք քեաթիպ ալէյհինէ, իչթիքեա ան էլ հիւքքեամ օլունապիլիր։

155. Միւտաաիի ումումի, վէ միւտաաիի չախսի, հիւքմի իլամտան, քէնդիլէրինէ պիտա օլան մէվատընէն իճրասընը թաւէպ իտէճէք տիր։

—

(1) Ապոճ իճապէն, իթտաթ իթմէմէք։
(2) Իպթալ, պաթըլ գըլմագ։
(3) Հէյէթ–ֆէնի, իսթինաճ օլունմագ։
(4) Մէթին, եաղըլմըշ պիր չէյին ասլը։

ՖԸԳՐԱՅԻ ՍԱՆԻՅԵԼԷ

Գապահաէա ֆէրաաըլլէէֆ էլաֆըլըն ասասըլէ էրբէաֆը։

156. Գաղա պիտայէթ մահքէմէլէրինաէ, գապահաթա տայիր վիրիլէն հիւքմլէր, գապիլի իսթիհաճի օլմաերպ, ֆագաթ, մէհաքիմին թէչքիլաթը գանունամէսինին տէօրթինճի մատտէսինաէ մուհարրէր օլտուղու իւզրէ, գաղա տախիլինաէ վագը նահիյէէ մէճլիսլէրինաէն, գապիլի իսթիհաճի օլմադ իւզրէ վիրիլէն հիւքմլէր, պէր վէճհի աթի, գաղա պիտայէթ մահքէմէլէրինաէ, իսթիհաճինէն րույեէթ օլունուր։

157. Իսթիհաճը տավա, հիւքմիւն էնճաղընը թավիզ (1) իտէր։

158. Իսթիհաճի իսթիտաաը, նահիյեէ մէճլիսինաէն վիրիլէճէք իլամընին, մահքիւմ–ալէյհին չախսընա, վէ եախօտ իդամէթկեաճընա թէէպիլիղի թաորիհինաէն իթթապարէն, ան կիւն զարֆընտա թաղտիմ օլունմագ լազըմ կէլիր։

159. Էանայի իսթիհաճտա, միւտաաիի ումումի, վէ եախօտ թարաֆէյնատէն պիրի, չիհուտաուն թէքրար իսթիհսանի, վէ պաշգա չահիտլէրինէն տախի ճէլպինի թալէպ իտէպիլիր։

160. Մէվատտը սապըգանընը, իլանիյեէթի թահգըգաթա, վէ տէլայիլինէն նէվ, վէ ճինս, վէ ուսուլինէ, վէ հիւքմի գաթիինէն սըհհէթինէ, վէ իմզասընա, վէ մէսարիֆ, վէ միւճազաթի հիւքմիւնէ միւթաալլիգ օլան ահքեամը, իսթիհաճէն րույեէթ օլունան մէվատտա տախի ճարի տիր։

161. Կերէք միւտաաիի ումումի, վէ կերէք թարաֆէյնատէն պիրի, գաթիան, վէ եախօտ իսթիհաճէն վիրիլէն իլամլարը, մահքէմէյի թէմեիղատ, թէմեիղ իթթէպիլիր։ Թէմեիղ իտտաաը, աթիտէ պէեան օլունաճադ ուսուլ վէ միւտաէթաէ վագը օլմագ լազըմ կէլիր։

162. Գաղալար պիտաէէթ մահքէմէլէրի, վիրտիքլերի հիւքմլերին իսթիսասա ճէտվէլինի, իչ այտա պիր, լիվալար պիտաեէթ մահքէմէլէրի միւտտաիի ումումիսինէ կէճնաէրէճէքլէր տիր։

—

ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Ճէնհաեա միւթաալլիգ տտավի, մէհաքիմ թէչքիլաթը գանունամէսինին թայէին էյէտիկի տէրէճէ կէօրէ, գաղա վէ լիվալարըն պիտաեէթ մահքէմէլէրինաէ րույեէթ օլունաճադ տըր։ Օրման իտարէսի թաբաքընաան, օրմանա տայիր իդամէ օլունան պիլ ճիւմլէ ճիւնհա տավալաըը, թէֆքիրդը տէրէճէ օլունմաեարագ, մահքէմէյի գաղա վէ լիվատան գանղիսի ադրէպ (2) իսէ, օրատտա րույեէթ օլունուր։

164. Վիլաեէթլէրտէ, գաղա պիտաեէթ մահքէմէլերի հէյեէթլերի, լա ագալլ իւչ քիչիսէն, վէ մէրքէզի լիվա պիտաեէթ մահքէմէլերի հէյեէթլերի, պէչեր քիչիսէն իպարէթ պուլունմատըգտա, վէ Ցէրտաեէթտէ, նիզամիյէէ մախսուսունտա մուայեէն օլան մըգտար մէվճուտ օլմատըգտա, տաավիեէ հիւքմ իտէմէէճէք տիր։

165. Մուհաքէմէ էանասընտա, հուզուրու մահքէմէտէ պիր ճինհա վուգու պուլուր իսէ, օ մահքէմէ, վէլեվ հուգուգու սահիեէ տավալարընը րույեէթէ մախսուս պուլունուն, ըէյիս թաորաֆընտան, վագըանընն զապթ ճէրիսէսի թանզիմ, վէ միւթէէհիմ

(1) Թավէէֆ, մէնն իթմէք, ալը գօյմագ։
(2) Ադրէպ, զիեատէ եագընն։

իւէ չահիւլէր խաթիմա օլունուպ, օ սըրատա, դանունէն լազըմ կէլէն ճէզա, տէրհալ մահքէմէ թարաֆընտան հիւքմ օլունուր. վէ պու մադուլէ հիւքմիէր հագդընտա տախի, գահէսինէ թէվֆիգան, խաթինաֆ սալահիյեէթի պագը տըր։

166. Մահքէմէլէր, բույեէթի տաիրէյի սալահիյեէթի տախիլինտէ օլան ճիւնհա տավալարընը, կէրէք 125 ինճի, վէ 150 ինճի մատտէլէր ահքեամընճա հավալէ թարիգըյլա, վէ կէրէք միւտաաիի չահի թարաֆընտան, միւթթէհիմ վէ եահօա մէսուլի պիլմալ ալէյհինտէ խաթիտա վուգուլէ կէլմիշ օլա, բույեէթ խաճ ճէքլէրի կիպի, օրմանա միւթաալիգ պիլ ճիւմլէ ճիւնհա տավալարընը տախի, օրման մուհաֆըզ վէ միւֆէթթիշլէրիյլէ գօրուճու պաշըլարը թարաֆընտան վուգու պուլան խաթիտա խուզուրինէ, բույեէթ խաէր, հէր հալտէ միւտաաիի ումումի թարաֆընտան խաթիտա վուգուլ խուզուրինէ, տաավվուլ մէզքիւրէ, մահքէմէճէ բույեէթ օլունուր։

167. Միւտաաիի չահի, վիրճինկի խաթիտանամէտէ, մահքէմէնինն պուլունտուղու շէհիր տախիլինտէ օլմազ իւզրէ, պիր իգամէթկահ թայենին իլէ պէրապէր, տավասը նէտէն եապարըթթ օլտուղունու պէկեան իտճէճէ տիր. վէ պու խաթիտա, շիքայէթնամէ հիւքմիունտէ թուլթուլաճագ տըր։

168. Խաթիտանամէնինն, մահքէմէ թարաֆընտան տավէթթ օլունան չահա, վէ եա իգամէթկահընա թէպլիղ օլունմամըշ թարիխինտէն խաթիպարէն, պէհէր միրհամէթթօ իչին էքիչէր կիւն իլավէ օլունմագ իւզրէ, իւչ կիւն միւրուր խաթմէտիքճէ, հիւքմի ղըեասի վիրիլէմէկէճէէ, վէ վիրիլմիկի հալտէ, քէնդն լէմ եէքիւն հիւքմիունտէ թուլթուլաճագ տըր. չուճ չարթ իլէ քի, հիւքմի ղըեասինին մէֆհումիյեէթի (1) խատասը, հէր նէվի խաթիրաղ վէ միւտաֆատան եվվէլ, իլէ մուրաֆատա տէրմիեան օլունմագ լազըմ կէլիր։

169. Հապսը միւսթէհաբ օլմատան ճիւնհալարտա, մաղնուն – ալէյհ միւտաֆատա իչին պիրինի թէվքիլ (2) խաէպլիլը. ֆագաթ, մահքէմէ թէնսիպ (3) խաէր խէ, մաղնուն – ալէյհին պիղզաթ կէլմէսինի տախի էմր խաէպլիլը։

170. Մաղնուն – ալէյհ մահքէմէնէ պիղզաթ կէլմէք էմրինէ իճապէթտէն իմթինա (4) խաէր խէ, հագդընտա ղըեասին հիւքմ օլունուր։

171. Հիւքմի ղըեասի, մահքիւմ – ալէյհին զաթընա վէ եա իգամէթկահընա թէպլիղ օլունտուղու թահրիսէն իթիպարէն, պէհէր միրհամէթթօ իչին էքիչէր կիւն իլավէ օլունմագ իւզրէ, պէհէր միրհամէթթօ իչին պիր կիւն իլավէ օլունմագ իւզրէ, պէկ կիւն զարճընտա, մահքիւմ – ալէյհ, պու հիւքմիւն իճրասընա իթիրազ խաէր. վէ իթիրազընը միւտաաիի ումումիյէ վէ միւտաաիի չահաիէ թէպլիղ էյլէր խէ, հիւքմի ղըեասի, քէնդն լէմ եէքիւն տատ օլունուր։ Ֆագաթ, հիւքմի ղըեասի իլամընըն թէպլիղի մէսաուիֆիյլէ, իթիրազ մասրաֆը, մաղնուն ալէյհէ հիւքմ օլունապիլիր։ Էկէր հիւքմի ղըեասի իլամը, մահքիւմ ալէյհին զաթընա թէպլիղ օլունմամըշ օլուր, վէ եահօա հիւքմիւն իճրասընան խապէրտար օլտուղու սապիթ օլմազ խէ, ճէզանընն միւրուրի զէմանի իլէ սուգութի իչին մուայէնէ օլան միւտաէթի գանունիյէէնին ինգըզասընա գաապու իթիրազ խաթիտասը գապուլ օլունուր։

172. Մէհաքիմէ իթիրազնամէ թապիմ օլունտուղու հալտէ, պիրինճի, եէվմի իճթիհատտէ մուհաքէմէ օլունմագ իւզրէ, թարաֆէյնի տավէթթ իթմէկէ մէճպուր տուր. էկէր միւթէրիզ պու տավէթթ իճապէթ իթմէզ խէ, իթիրազը քէնդն լէմ եէքիւն տատ օլունուր, վէ պու հիւքմի ղըեասինէ պիր տախի գահաիէ օլմատըգընա տայիր վագը օլապիլէճէէք իտտալարտա հիւքմ օլունճագ, վէ իթթիհամ վէ եա թէպղիյեէէ (3) մէտար օլապիլէճէէք էչէա չահիլէրէ վէ թարաֆէյնէ իրտէ օլունճագ տըր. մաղնուն – ալէյհ իթթիհամ օլունճագ, վէ մաղնուն–ալէյհ իւէ մէսուլի պիլմալ օլանլար միւտաֆատա խաէճէքլէր տիր։

Միւտաաիի ումումի, խիւլասայի մասալահաթը, վէ նէթիճէյի միւտաասընը պէկեան խաէճէք, վէ մաղնուն–ալէյհ իւէ մէսուլի պիլմալ օլանլար, մուգապիլէ իւլէեէճէքլէր տիր. մահքէմէ պու մուամէլաթըն ագըպինտէ, վէ նիհաեէթի, մէճլիսի աթիտէ տավաեա հիւքմ խաէճէք տիր։

175. Տաավա օլունան մատտէ, նէ գապահաթ, վէ նէ ատ ճիւնհա նէվինտէն օլմատըգը թահադդուգ իւլէմիսինի հալտէ, մաղնուն–ալէյհ հագդընտա, ուսուլի մուհաքէմէճ ճէրէեան իթմիշ օլան քեաֆֆէյի մուամէլաթ ֆէսխ օլունագագ, միւտաաի, մուաղազաան մէնն օլունուր, վէ պունուն իւէ պէրապէր, թազմինաթ տավասընընա պագըլըր։

176. Տավա օլունան մատտէ, գապահաթ նէվինտէն օլուպ տա, միւտաաիի ումումի, վէ եա միւտաաիի չահասի, վէ եահօա մաղնուն – ալէյհ թագ օլունճագ, վէ մաղնուն–ալէյհ իւէ մէսուլի պիլմալ օլանլար միւտաֆատա խաէճէքլէր տիր։ Մահքէմէ պու մուամէլաթըն ագըպինտէ, վէ նիհաեէթի, մէճլիսի աթիտէ տավաեա հիւքմ խաէճէք տիր։

177. Տաավա օլունան մատտէ, նէ գապահաթ, վէ նէ ատ ճիւնհա նէվինտէն օլմատըգը թահադդուգ իւլէմիսինի հալտէ, մաղնուն–ալէյհ հագդընտա, ուսուլի մուհաքէմէճ ճէրէեան իթմիշ օլան քեաֆֆէյի մուամէլաթ ֆէսխ օլունագագ, միւտաաի, մուաղազաան մէնն օլունուր, վէ պունուն իւէ պէրապէր, թազմինաթ տավասընընա պագըլըր։

---

(1) Մեվո–եէյեէէ, ֆէսխ օլունմագըզդ։
(2) Թէվէլլ, վէքիլ թայենին իթմէք։
(3) Թէնսիխ, միւնասախ կէօրմէք։
(4) Իմթինա է՞ն֊դէ֊, խաթէմմէք։

մագ իւզրէ, թարաֆէյնի տավէթթ իթմէկէ մէճպուր տուր. էկէր միւթէրիզ պու տավէթթ իճապէթ իթմէզ խէ, իթիրազը քէնդն լէմ եէքիւն տատ օլունուր, վէ պու հիւքմի ղըեասինէ պիր տախի գահաիէ օլմատըգընա տայիր վագը օլապիլէճէէք իտտալարտա հիւքմ օլունճագ, վէ իթթիհամ վէ եա թէպղիյեէէ (3) մէտար օլապիլէճէէք էչէա չահիլէրէ վէ թարաֆէյնէ իրտէ օլունճագ տըր. մաղնուն – ալէյհ իթթիհամ օլունճագ, վէ մաղնուն–ալէյհ իւէ մէսուլի պիլմալ օլանլար միւտաֆատա խաէճէքլէր տիր։

Միւտաաիի ումումի, խիւլասայի մասալահաթը, վէ նէթիճէյի միւտաասընը պէկեան խաէճէք, վէ մաղնուն–ալէյհ իւէ մէսուլի պիլմալ օլանլար, մուգապիլէ իւլէեէճէքլէր տիր. մահքէմէ պու մուամէլաթըն ագըպինտէ, վէ նիհաեէթի, մէճլիսի աթիտէ տավաեա հիւքմ խաէճէք տիր։

175. Տաավա օլունան մատտէ, նէ գապահաթ, վէ նէ ատ ճիւնհա նէվինտէն օլմատըգը թահադդուգ իւլէմիսինի հալտէ, մաղնուն–ալէյհ հագդընտա, ուսուլի մուհաքէմէճ ճէրէեան իթմիշ օլան քեաֆֆէյի մուամէլաթ ֆէսխ օլունագագ, միւտաաի, մուաղազաան մէնն օլունուր, վէ պունուն իւէ պէրապէր, թազմինաթ տավասընընա պագըլըր։

176. Տաավա օլունան մատտէ, գապահաթ նէվինտէն օլուպ տա, միւտաաիի ումումի, վէ եա միւտաաիի չահասի, վէ եահօա մաղնուն – ալէյհ թագ օլունճագ, վէ մաղնուն–ալէյհ իւէ մէսուլի պիլմալ օլանլար միւտաֆատա խաէճէքլէր տիր։ Մահքէմէ պու մուամէլաթըն ագըպինտէ, վէ նիհաեէթի, մէճլիսի աթիտէ տավաեա հիւքմ խաէճէք տիր։

177. Տաավա օլունան մատտէ, նէ գապահաթ, վէ նէ ատ ճիւնհա նէվինտէն օլմատըգը թահադդուգ իւլէմիսինի հալտէ, մաղնուն–ալէյհ հագդընտա, ուսուլի մուհաքէմէճ ճէրէեան իթմիշ օլան քեաֆֆէյի մուամէլաթ ֆէսխ օլունագագ, միւտաաի, մուաղազաան մէնն օլունուր, վէ պունուն իւէ պէրապէր, թազմինաթ տավասընընա պագըլըր։

---

(1) Էճվէպէ, ճէվապլար։
(2) Մաֆպո֊Լ էո֊Լ շահաէթի, շահատէթի մագ֊

պուլ օլան քիմսէնէ։
(3) Թէպղիյեէ, աուշուգ օլմագըզդ։

անը տախի բույեէթի խաէր. պու հալատէ, հիւքմի վագը գապլվի խթինաճ տէկիլտիր։

177. Տալա օլունան մաատէ, միւճաղաթը թէրհիպկյեէվի խթիլզամ խաէր ճէրայիմ նէվինաէն խսէ, մահքէմէ, տէրհալ մուվագգաթ, վէ եա զայըլ մուվագգաթ թէվզիճ էմրինի վիրէպկիր, վէ մաշնուն – ալէյհի լաղմ կէլէն միսթէնթիգըն հուզուրունա կէճնաէրիր։

178. Մաշնուն–ալէյհ, վէ մէսուլ պիլմալ, վէ եա մուատաւիի շախսի աէյհինաէ, հիւքմ լահիգ օլտուղու հալատէ, տավանըն հուգուգու ումուէ միյեէ վէ շախսկյեէ ճիհէթինէ թաալիւգ խաէն պիլճիւմլէ մէսարիճինի տախի թէէսկյեէ էթմէկէրինէ հիւքմ օլունուր, վէ մըգտարը մէսարիճ տախի, ճէզա իչին վիրկլէն կլամնա թայէին իտիկիր։

179. Հիւքմ իլամընըն ճըգրտի հիւքմկյեէսինաէ, մահքէմէէ իհզար օլունան էչխասըն, միճրիմ (1) վէ եա մէսուլ օլմալարընը, իճապ իտէն էճալ իլէ միճաղաթի, վէ հուգուգու շախսկյեէ հագգընա թէրէթթիւպ խաէն ահքամ թասրիհ օլունաճագ, վէ հիւքմուն միսթէնէա օլտուղու մէթնի գանուն տախի, բէյնա թարաճընան հէյնի թէճհիմաէ, գրաաթ օլունաճագ, քէյճկյեէթի գրաաթ, իլամնա պիրը ու պէեան, վէ մէթնի գանուն տախի տէրճ օլունաճագ, վէ օլունմաղընը հալատէ, մահքէմէ քեաթիպի պիր լիրա ճէզայի նագտի իթտաբյյա մահքիմ օլաճագ տընը։

180. Իլամ միսկյեէտէսի, հիւքմի վիրէն մահքէմէ էրքանընը թարաճընան նիհաէէթ եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարճընաա խիչա օլունաճագ տընը. մահքէմէ քեաթիպլէրի պապլ էլ խիչա, միսկյեէտէէն սուրէթինի վիրաքլէրի հալատէ, հագգլարընաա սախթէքեար մուամէլէսի օլունաճագ տընը. միւատաւիի ումումիլէր, իլամաթ միսկյեէվկյեաաթընը հէր այ մուայեէնէ իտէճէք, վէ պու մաատէ հիւքմինէ մուխալիճ ահվալտէ, իգթիզա իտէն մուամէլէ իճրա օլունմաղ իւզրէ, պիր զապթ վարագաաը թանզիմ իյլէնէճէքլէր տիր։

181. Հիւքմի իլամ, միւատաւիի ումումի վէ միւատաւիի շախսինէն, քէնտիլէրինէ այիտ օլան ճիհէթինճէ, վուգու պուլաճագ թալէպ վէ խթիտաալարը իւզէրինէ իճրա օլունուր. ֆաէմա, թահսիլ ու զապթընա հիւքմ օլունան ճէզայի նագտի, վէ էմնալ ու էչկանըն միւթալէպէսի (.), այիտ օլտուղլարը տէվայիր նամընա օլարագ, միւատաւիի ումումի թարաճընան իճրա իտիկիր։

182. Միւատաւիի ումումի մուավինի, հիւքմինէ սուաուբինաէն խթիպարէն, ան պէչ կիչի զարճընաա, պիր զըմթա խիլաասընը մահքէմէի խթինաճինկյեէ նէզահինաէ պուլունան միւատաւիի ումումինէ իրսալէ մէճպուրտուր։

183. Ճիւնհա տավալարընա միւթաալիգ հիւքմիը, մէհաքիմին թէշքիլաթը գանունննամէսի մուճիպինճէ, գապլի խթինաճ տընը։

184. Խթինաճ հագգը, էվվէլա միճրիմ վէ եա մէսուլ օլանլարա, սահնիեա, եալընըզ հուգուգու շախսկյեէսինաէն տօլաէրը, միւատաւիի շախսիէ, ապիտա, լիվա պիտաէէթ մահքէմէլէրինաէ պուլունան միւատաւիի ումումիլէրիե, բաշկա, մահքէմէի խթինաճինկյեէաէ պուլունան միւատաւիի ումումինկյեէ այիտ տիր. օրմանա միւթաալիգ ճիհնհալարաան տօլաէրը, օրմանի խաարէէնինէն տախի, խթինաճի հագգը վար տընը։

(1) Մէ–ճէմ, գապահաթլը։

(2) Մէ–ֆալէպէ, թալէպ խթմէք, խթդմէք։

185. Եիւզ սէքսէն եէտինճի մաատէէ խիլէն խթինաատան (1) մաատա, հիւքմիւն վիրիլտիկի կիւնատէն խթիպարէն, ան կիւն զարճընաա հիւքմիւ վիրէն մահքէմէնէն գալէմինէ, խթինաճ օլունաճաղը պէեան օլունմաղ խսէ, խթինաճի հագգը սագլթի օլուր. էկէր հիւքմ, ղրեապէն վիրիլմիչ խսէ, պէհէր միրհամէթրօ իչին իքի կիւն իւլվէ օլունմաղ իւզրէ, հիւքմիւն մահքէմէ–ալէյհին զաճընա վէ եա իգտիքամ–ալէյհին զաճընա մէթկյեահընա թէպլիղ օլունտուղու կիւնատէն իթիպարէն, քէզալիք ան կիւն զարճընաա խթինաճի օլունմաղ լազըմ կէլիր, պու միւատաէթ թէճավուզ իտէր խսէ, հագգը խթինաճի սագլթի օլուր. էկէրէք միւատաէթի խթինաճինկյեէսէ, վէ կէրէք տավանըն խթինաճէն բուկյեէթի էնտասընաա, հիւքմի իւլամ իճրա օլունմաղ։

186. Էսպապը խթինաճինկյեէյի հավի խթիտաա, միւատաէթի մէգճիւբէ զարճընաա, մահքէմէյի մէգճիւբէ գաէմինէ իճրա օլունապիլիր. վէ պու իւէթիտամէ, միսթէնիճ վէ եա վէքիլի թարաճընան իճրա օլունմաղ, վէ վէքիլ իճզասը յլա օլտուղու հալատէ, վէքեալէթնամէ, խթիտանամկյեէ մէլճուճ պուլունմաղ լազըմ տընը. վէ խթիտայի մէգճիւբ, տօղրուտան տօղրուեա տավաէը խթինաճինէն բուկյեէթ խաէճէք մահքէմէնէն գալէմինէ տախի թադիմ օլունապիլիր։

187. Մահքէմէյի խթինաճինկյեէտէ պուլունան միւատաւիի ումումի, հիւքմինն սաաըը օլտուղու կիւնատէն իթիպարէն, իքի այ զարճընաա, վէ հիւքմ թարաճինէատէն պիրի ճանիպկյեատէն գայիտէթէն քէնտիսինէ թէպլիղ խիլմիշ խսէ, թէպլիղի թարիսկյեատէն իթիպարէն, պիր այ զարճընաա խթինաճը տավա խաէճկյինի, կէրէք միւթնաճիը տավա խաէճկյինի, կէրէք միւթէհմ, վէ կէրէք մէսուլու պիլմալէ պիլտիրմէք լազըմ կէլիր. ինճըզայի միւատաէթտէ, հագգը խթինաճի սագլթի օլուր։

188. Մաշնուն–ալէյհ, թէպրիկյեէյի զիմմէթի էյլէտիկի հալտէ, խթինաճի վուգու պուլսա պիլէ, տէրհալ սէպիլի թահլիկյեէ օլունուր։

189. Խթինաճի խթիտասը, տէրէճէյի ուչա մահքէմէսի գալէմինէ վիրիլմիշ խսէ, խթասը թարիսինատէն իթիպարէն, եվրագը միւթէճիչերրիսա–սը յլա պէրապէր, իչ կիւնատէն զիհասը յլա պէրապէր, միւատաւիի ումումի թարաճընան մահքէմէյի խթինաճկյեէսէ իրսալ օլունաճագ տընը։

Մահքիմ–ալէյհ, մէվզուճի խսէ, միւատաէթի մէգճիւբէ զարճընաա, մահքէմէյի խթինաճկյեէնին պուլունտուղու մահէլլ թէվզիճխանէսինէ նագլ օլունմասը իչին, միւատաւիի ումումի թարաճընաան էմր վիրիլիր։

190. Խթինաճի իւզէրինէ, ղրեապէն վիրիլէն հիւքմիը ալէյհինաէ, պիտաէէթէն վիրիլէն հիւքմի ղրեապիլէր հագգընաա, միւթէթէպէգ (2) վէ մուայեէն օլան ուսուլ վէ միւատաէթաէ, խթիրազ օլունապիլիր. խթիրազ վուգուի հալինաէ, մահքէմէնէն պիրինճի եէվմի իճթիհմինաէ, թարաճէյն մահքէմէէ տավէթ օլուր. միւթէրիզ մահքէմէէ նաճագ տընը. միւթէրիզ մահքէմէէ կէլմէզ իսէ, խթիրազը քէէն լէմ եէքիճն հիւքմինաէ թուխուլուր, խթիրազ իւզէրինէ վիրիլէն իլամ ալէյհ. հինաէ, միւթէրիզ անճագ տավանըն մահքէմէյի թէմեիպտէ, թէմեիպկյեէն բուկյեէթ օլունմասընը իստուսա իսէ. պիլիր։

191. Խթինաճի օլունան տավա, զաան պիրինէն թադրիրի իւզէրինէ, պիր այ իչինաէ մահքէմէճճ բուկյեէթ ու հիւքմ օլունուր։

192. Թադրիր գրաաթ օլունտուղ.

(1) Իմնինա, գայիտէտէն խարիճ գըլմադ։

(2) Մէ–ըրնեեէչ, գապուլ իտիլմիչ օլան։

տան սօնրա, թագրերի վերէն զաթ իւէ, սազայի սայիրէ բէյլէրինի վերմէզտէն էվվէլ, կերեք մահլիւմ վէ կերեք պէրի իւզ զիմմէ պուլունսուն, մաղնուն-ալէյհ իլէ մէսուլի պիլմալ, վէ միւտաաիի չախսի, վէ միւտաաիի ումումի, 174 իւնճիւ մատտէտէ թայեին օլունան ուսուլ ու թէրթիպ իւզերինէ իսթիհմա օլունուր:

193. Մուհաքէմէնին իլանկէչէթինէ, վէ պէյէնաթըն մահկէմէթինէ, վէ տերճէյի ուլեա մահքէմէսի իլամը գաթիսինին սուվերի թանղիմկէյէ վէ իմզակէյէսինէ, վէ տավա մէսարիֆի իլէ, ճէզանըն թայեին վէ հիւքմինէ միւթաալլիգ մէվատը սապըգատա պէեան օլունան ահքեամը իսթինաֆ իւզերինէ վերիլէն հիւքմէրէ տախի շամիլ տիր:

194. Տավա օլունան մատտէ, գաւնունէն նէ ճիւնհա, վէ նէ տէ գապահաթա միւթաալլիգ էֆալ գապիլինոէն օլմատըդը ճիհէթլէ, մահքէմէյի իսթինաֆ հիւքմի թաատիլ վէ թաղեիր իտեր իսէ, մահքիմ-ալէյհ հագդընտա, մուտարաղաեր մէնն իտեր, վէ քէնտիսինին թազմինաթ իտտաասը վար իսէ, ծնա տախի հիւքմ կէլեր:

195. Տավա օլունան մատտէ, գապահաթ նէվինատէն օլսուղու ճիհէթլէ, մահքէմէյի իսթինաֆ, հիւքմի վագդի ֆէսխ իտեր իսէ, միւտաաիի չախսի, վէ միւտաաիի ումումի, վէ մաղնուն-ալէյհ, տավանըն այիտ օլսուղու մահքէմէսէ նագլինի իսթիտաա իթմէմտիքլերի հալատէ, ճէզտաա հիւքմ իտէճէկի միսիլլու, թազմինաթ իտտաասը վար իսէ, ծնա տախի հիւքմ իտեր:

196. Տավա օլունան մատտէ, միւճազաթը թէրհիպկէյէ մի միւթէկիլիմ էֆալտան օլսուղու ճիհէթլէ, հիւքմի վագը ֆէսխ ու իսթիալ օլունուր իսէ, իգթիդաընա կէօրէ, տավանը իսթինաֆէն ըուկէյէթ իտէն մահքէմէ, միւթէհէմին մուվաֆֆաթ վէ եա պայըի մուվաֆֆաթ սուրէթտէ թէվդիֆընա էմր վիրիր. վէ տավաեա քէնտիսի պագմադ իտըրէ, թահդիդաթ իճրաասընը, նէտիճտէ պուլունան միւթէնէթթիդէ հավալէ կէլեր:

197. Ուսուլի մուհաքէմէճէ, մէֆսուսիյէթի հիւքմիւ միւթէկիլիմ օլուր, խաթիեաթ վէ նէգայիտաէն ոօլաեը հիւքմի վագը ֆէսխ ու իսթիալ օլունուր իսէ, մահքէմէ էսասը տավաեա հիւքմ իտեր:

198. Միւտաաիի չախսի, վէ մաղնուն-ալէյհ, վէ միւտաաիի ումումի, վէ մէսուլի պիլմալ, հիւքմի իսթինաֆընի, թէմէիիդէն ըուկէյէթինի իսթիտաա իտէպիլիրլեր:

ՊԱՊը ՍԱՆԻ

ՁԻՆԱՆԱԹը ՐՈՒՑԵԼԻ ՄԼԷՄՈՒՐ ՄԱՀՔԷՄԷԼԻՐԻ ՏԱՑԻՐ ՏԻՐ.

ՖԱՍԼը ԷՎՎԷԼ

Ս–ԵՐԻ ԷՐԵԽՇԱՅԵՑԵ ԳԼՈՒԽԱՒՈՐԸ Է.

199. Լիվա պիտաեէթ մահքէմէսինտէ պուլունան միւտաաիի ումումի մուաֆֆինի, 128 մինճի վէ եախսա 130 ունճու մատտէլէր ահքեամընճա, քէնտիսինէ թէվաի օլունմուշ օլան էվրագը ալտըդը կիւնտէն իթիպարէն, պէշ կիւն զարֆընտա իչի թէրթիպ վէ թէհիյէ իթմէկէ, վէ անտէն սօնրա, նիհաեէթ պէշ կիւն զարֆընտա տախի թագրիրինի թանղիմ կէլմէկէ մէճպուր օլաճագ. վէ պու ան կիւն զարֆընտա, միւտաաիի չախսի, վէ մաղնուն-ալէյհ, թագրիրին թէհէիիրինէ սէպէպ օլմամագ չարթըյլա, պա միւղէքիրէ արզը իֆաատաի իտէպիլէճէքլեր տիր:

200. Միւտաաիի ումումի մուաֆֆինինի թագրիրի իթա օլունտուղունու միւթէապդըպէն, վէ միւմքին օլամատըդը սուրէթտէ նիհաեէթ իչ կիւն զարֆընտա, իչպու թագրիր հագդընտա, հէյեէթի իթթիհամիյեէ պիր զարար վիրմէք իչին, լիվա պիտաեէթ մահքէմէսի աազասընտան իչ զաթ պիթ թէֆրիդ, թէհդիդ օլունաճագ հէյեէթի մախսուսէյի իթթիհամիյեէ իզթիդա իթթիքաճ, միւտաաիի ումումի մուաֆֆինինի թալէպի, վէ եախսա րէյիսի մահքէմէսինի տավէթի իչզերինէ, իճթիհմա իտէճէք տիր:

Հէյեէթի իթթիհամիյեէտէ պուլունան տաղա, իթթիհամ իթթիքէլերի չախսըն, մահքէմէտէ հէյնի մուհաքէճէմէսինտէ, րէյ վիրմէեէճէքլեր տիր. վիրիրլեր իսէ, մահքէմէնին հիւքմիւ, քէնտի լեմ եէքիւն ատտ օլունուր:

201. Րէյիսի մահքէմէ, միւտաաիի ումումինին թագրիրի իթթա օլունտուղունու միւթէապդըպէն, վէ միւմքին օլամատըդը սուրէթտէ նիհաեէթ իչ կիւն զարֆընտա, իչպու թագրիր հագդընտա, հէյեէթի իթթիհամիյեէ պիր զարար վիրմէք իչին, վէ հէյեէթի տախի իճպարի մէճմուրիյեէթէ մէճպուր օլաճագ տիր:

202. Տավա օլունան մատտէ, տօղրուտան տօղրուեա, մահքէմէյի թէմէլլէրիդէ այիտ մէվատտան իսէ, իքմալը թահդիդաթա պագըլմաեարագ, իչինտէ տերհալ մահքէմէյի մէդթիրէնէ հավալէ օլունմատընը, միւտաաիի ումումի թալէպ կէլմէկէ, վէ հէյեէթի իթթիհամիյեէ տախի, իչի օլաեա հավալէ իթմէկէ մէճպուր տուր:

203. Մատտէյի սապըգատա պէեան օլունան հալին ղայրինատէ, հէյեէթի իթթիհամիյեէ, մաղնուն-ալէյհին, գանունէն ճինաեէթ ատտ օլունուր պիր ֆիէյի միւրթէքիպ օլսուղունա պիր տէյի տէլիլ վէ եախսա զունա տայիր պիր տէլիլ վէ եախսա էմարէ օլուպ օլմատըդընը, վէ օլսուղու հալատէ, մէտարը իթթիհամ օլաճագ տիր:

204. Զապթ քեաթիպի, միւտաաիի ումումի տախի հազըր օլսուղու հալատէ, տաավանա միւթաալլիգ քեաֆֆէյի էվրագը, հէյեէթի իթթիհամիյեէ հուզուրունտա դրատթ կէլէճէք, վէ պատէլ գրատ, էվրագը մէզքիւրէեէ, միւտաաիի չախսի, մաղնուն ալէյհ թարաֆընտան վիրիլէն միւղէքիրէ իլէ պէրատէր, հէյեէթէ թէսլիմ իտէճէք տիր:

205. Միւտաաիի չախսի, վէ մաղնուն-ալէյհ, վէ չահիտլէր, ասլէն հէյեէթի իթթիհամիյեէ հուզուրունա ճէլպ օլունմատաճագ տըր:

206, Միւտաաիի ումումի, միւմիլի իտտաանամէսինի, հէյեէթէ թէսլիմ կէլէճէքտէն ոօնրա, զապթ քեաթիպի իլէ պէրատէր, օտտաան չըդաճագ-լար տըր:

207. Հէյեէթի իթթիհամիյեէ, խաւրիճաէն հիչ քիմսէնէ իլէ իսթիլամի իթմամեէրէք, պիլա ֆասըլէ (1) միւղաքերէ իտէճէք տիր:

208. Հէյեէթի իթթիհամիյեէ, էվրագը պիրլիքտէ թէպլիղ օլունմուշ օլան միւշթէրէք ճէրայիմ հագդընտա, դարար միւզաքերէսինի, պիր մաղպաթաա տէրճ իտէճէք տիր:

209. Էվվէլա էշխասը միւճթէմիա թարաֆընտան պիր զէմմատէ, վէ սանիեա, էվվէլճէ պէյնէլերինտէ հասըլ օլան իթթիֆագ իւզերինէ, էշխասը միւթէտտաատիտ թարաֆընտան միւթէֆէրրիգան; եզմինէ վէ մահալլի միւխթէլիֆէտէ իշլէնիլէն, սալիսա, պիրի տիկերինի իրթիքեապ, վէ եա թէսհիլէ (2), վէ եա հուսուլինի, վէ եախսա ճէզասըդ գալմասընը, թէէմինէ մէտար օլմագ իչին իտիլէն ճիւրմլեր, ճէրայիմի միւշթէրէքէ տաա օլունուր:

(1) Պէլե ֆասըլէ, արատտան վագըթ կէչիրմէմէք

(2) Թէսհիլ, պըղըդ վիրմէք:

210. Հէյեէթի իթթիհամիյեէ սաղաըսը լէհել իգթիղա, մալիսմաթը ճէտիաէ իսթիհալինի, վէ սէրէճէյի ուղէա մահքեմէսինաէ գալմըշ նէ գառար մէսաըը հիւքմ օլաճագ էվրագ վէ էշէա վար իսէ, անլէրին ճէղալինի, միմքին օլաուղու գաառար ազ զէմանաէ էմր իսէպիղէճէք սիը։

211. Հէյեէթի իթթիհամիյեէ, մաղնուն-ալէյհին ֆիիլինաէ, գանունէն ճիւմ սաա օլաննուը պիը էսէը, վէ եաիօա իթթիհամը իչին, էմարաթը քեաֆիյէ պուլունամաըղը հալաէ, թաիղիյեէյի սէպիլինի էմր իսիպ, պու էմր սաիի, մաղնուն-ալէյհ պիը սէ-պէպի աիէրէ մէպնի, մէվգուֆ սէ-կիլ իսէ, սէրհալ իճրա օլաննուը։ Պու մագուլէ ահվալաէ, մաղնուն-ա-լէյհին թաիղիյեէյի սէպիլինէ, միա-թէննիթ թարաֆընաան էմր վիրիլմիշ օլուպ սա, ալէյհինաէ իթիրազ օլա-նուը իսէ, միսթէննիթըն էմրի թաա-միղ օլաննուը։

212. Հէյեէթի իթթիհամիյեէ, մաղնուն-ալէյհի գապահաթ վէ եա-իսօա ճիհնհաաան տօլաէը միսթէէհէմ կէօրիւը իսէ, այնա օլաուղու մահքէ-մէնէ կէօնաէրիը, վէ ճիրմիւն գապա-հաթ նէվինաէն օլաուղու անլաշըլըը իսէ, մաղնուն-ալէյհին սէպիլի թաիա-լինէ խոիը։

213. Հէյեէթի իթթիհամիյեէ, մաղնուն-ալէյհին ֆիիլի, գանունէն ճինաէաթաան մաաուա օլաուղու, վէ իթթիհամը իչին սէլայիլի քեաֆիյէ պուլունաուղու հալաէ, լիվա պիաա-էէթ մահքեմէսինէ, վէ եաիօա մահ-քեմէյի իսթինաֆիյինէէ իրաալինի էմր իսէր։

Միսթէննիթըն էմրի, հէր նէ սու-րէթաէ պուլունուը իսէ պուլունաուն, հէյեէթի իթթիհամիյեէ հուզուրունա կէօնաէրիլմիշ օլան մաղնուն-ալէյ-հին, իթթիհամ օլաննուը օլունմամա-սընա, հէնուզ գաըար վիրիլմէմիշ պու-լունաուղու հալաէ, եվվելճէ պաշգա թաըաֆաան թահգըգաթա միապաչէ-րէթ օլունմուշ օլաուն օլմասըն, թա-հարրիեաթ իճրասընը էմր իյլէմէկէ, վէ տավաէա թաալլուգ իսէն էվրագը ճէղալ իյլէմէկէ, վէ իճրայի թահգը-գաթ իթմէկէ սալահիյէէթի վար սըը։

218. Մաաէյի սապըգաաա պէ-էան օլունան ահվալաէ, 200 իւնճիւ մաաէէ մուհաըրէր օլան հէյեէթի իթթիհամիյեէ աաղաօընաան պիրի, միսթէննիթիգլիգ մէէմուրիյեէթինաէ պուլունաճագ սըը։

219. Մաաէյի սապըգա մուճի-պինճէ, թայեին օլունան միսթէն-նիգ, չահիալերի պիղղաթ իսթիհա, վէ եաիօա իգամէթ իթթիքլերի մա-հէլլ, աէրէճէյի ուղէա մէհաքիմին-աէն գանղիսինէ թաալի իսէ, լիէճլիալ իսթիհա, օ մահքեմէ աաղաօընաան պիրինի թայեին, վէ մաղնուն-ալէյհի իսթինթագ իսէճէք, վէ իսթիհալ օլունապիլէճէք աէլայիլ վէ էմարաթը գապը վէ թահրիը իթթիրէճէք, վէ իճաազընա կէօրէ ճէղալ, վէ եա մու-վագգաթ վէ զայրի մուվագգաթ թէվ-գըֆ միզէքքիրէսի իթա իյլէէճէք-սիը։

220. Միսաաիի ումումի էվրագ վէ էշէանըն, միսթէննիթիգ թարաֆըն-սան, քէնաիինէ թէալիմ օլունաու-ղու կիւնաէն իթթիպարէն, պէշ կիւն զարֆընաա թագրիրինի թանգիմ իյ-լէէճէք սիը։

221. Իշպու թահգըգաթաան, մաղ-նուն-ալէյհին, լիվա պիաաէէթ մահ-քեմէսինէ, վէ եաիօա մահքեմէյի իս-թինաֆիյինէէ իրաալը իճապ իսէճէ-կի թէպէյիէն իթաիիկի հալաէ, հէյ-եէթի իթթիհամիյեէ 213 իւնճիւ, վէ 214 իւնճիւ, վէ 215 իւնճի մաաաէէր, վէ գապա պիաայէթ մահքեմէսինէ իրաալը լազըմ կէլմիկի սաըէթաէ, 212 իւնճի մաաաէ աֆքեաընա թէվ-ֆիգ հարէքէթի իսէճէք, վէ պու հալ-աէ, մաղնուն ալէյհ թէվգըֆի օլունմուշ պուլունուը, վէ ճիհնհաը աաիի հապս ճէգաըընը միսթէէղիմ օլաիի-լիը իսէ, իթթաըը մուհաքեմէէ գա-տար մահկեսաէ գալաճագ սըը։

222. Մաղնուն-ալէյհ, մահքեմէյի ճինաէէթէ կէօնաէրիլէճէկի թագաիր-աէ, միսաաիի ումումի, պիը գըլթա իթթիհամիաամէ թանգիմ իյլէմէկէ մէճ-պուր սաը. իչպու իթթիհամիաամէ-աէ, էվվելա, իթթիհամա էսաս օլան ճիւրմիւն մահկեէթի, սանիէա, վա-գուի հալ վէ ճէղայի թէչհիա վէ եա թաիղիֆ իսէպիլէճէք էսպապ ու ահ-վալ թաֆսիլ ու թէչրիհ, վէ մաղ-նուն-ալէյհին իամ ու հալի պէէան ու թասրիհ օլաննաճագ սըը. վէ նիհա-եէթինաէ, քէյֆիյեէթ, վէճճի աթի իչպէճ խիլասա իսէճէք սիը։

Պինաէն ալէյհ, «ֆիլան քիմսէ, ֆի-լան գաթլին վէ եա ֆիլան սիրգա-թըն, վէ եաիօա ֆիլան ճինաէէթին, չու սուրէթաէ ֆայիլի պուլունմալէ իթթիհամ օլաննուը» սըը։

223. Հէյեէթի իթթիհամիյեէնին մաղպաթաը, վէ միսաաիի ումու-մինին իթթիհամիաամէսի, միսթէէհէմ թէպիլիղ, վէ պաննալըըն պիրէը սուրէ-թի, քէնաիինէ իթա օլաննաճագ սըը։

224. Վագթը թէպիլիղէն իթիպա-րէն, եիվկըմի տէօրթ սաաթ զարֆըն-սա, միսթէէհէմ, հէյեէթի իթթիհա-միյեէնին պուլունուղու մահէլլ թէվգըֆիաանէսինէէն, մուհաքեմէ օ-լունաճագը լիվա պիաայէթ մահքեմէ-սի, վէ եաիօա մահքեմէյի իսթինա-ֆիյինէ թէվգըֆիաանէսինէ կէօնաէրի-լէճէք սիը։

225. Միսթէէհէմ, սէրաէսի իսիա-լէմէսիկի, վէ եա ասլէն իսպաթը վի-ճուա իթթիսիկի հալաէ, իճապ իսէն մուաաէէլէ, պաալը բաղիին ֆասլը սա-նիսինաէ կէօսթէրիլէճէկի վէճճլէ, զըեապէն իճրա օլաննաճագ սըը։

(1) Մէ-ֆէհ, իճմալ իսիլմիշ օլան։

(2) Մէ-նոթէ, տէրճ իսիլմիշ։

226. Մխտաաին ումումի, միթթէհէմին, լիվա պիտայէթ մահքեմէսինէ, վէ եախօտ մահքեմէյի իսթինաֆիյեհեհ իրսալը հադգընտա, հէյեհէթի իթթիհամիյեհ թարաֆընտան մազպաթա վիրիլմիկինի, միթթէհէմին իգամէթկեահը մալիում օլտուղու հալտէ, կերէք անըն վէ կերէք ճիւմլեսին վուգու պուլտուղու մահէլլին, թապի օլտուղու գազա գայիմագամլարընտա պիլտիրէճէք սիր։

227, Հէյեհէթի իթթիհամիյեհէնին, լիվա պիտայէթ մահքեմէսինէ, վէ եախօտ մահքեմէյի իսթինաֆիյեհեհ իրսալինէ մահէլլ օլմադըղընտա գարար վիրմիշ օլտուղու, մաղնուն – ալէյհին թէօհմէթէի իչին, ահլայիլի ճեմիաէ մէյտանէ չըգմադըգճա, օ տաճա իչին, մահքեմէհէ կէօնտէրիլմէմէճէք սիր։

228. Հէյեհէթի իթթիհամիյեհէ մազպաթասընտա տա զայիֆ տատ օլունմուչ տէյիլսէ թագվիյեհ իաէճէք, վէ եախօտ վուգուի հալէ տահա գիւճաէ իթթիլաէ մէտար օլտուգդ, հադգամի հալին զահիրէ չըգմասընը մուճիպ օլաճագ սուրէթաէ վուգու պուլան չէհատէթլէր, վէ գուհուր իաէն զատըգ ճէրիտլէրի, վէ եվրադը սայիրէ, տէյիլսէ ճեմիաէ տատ օլունուր։

229, Պու հալտէ զապըթայի տալիյեհ մէճմուրու վէ եախօտ միսթէհինթիգ, գուհուր իաէն էվրադ վէ տէյիլսէ սայիրէնին պիր սուրէթինի, պիլա թէէմիլ, միտաաին ումումիյա եհ իրսալ, վէ միտաին ումումինին իտտաասը իւգէրինէ, ճինաեէթի բույեէթէ մէճմուր մահքեմէ րէյիսի, գանի միսթէհինթիգ թարաֆընտան, թահպի միսթէհինթիգ թարաֆընտան ճեմիաէ օլունաճագ զրգաթը ճեմիաէ իճրա օլունաճագ զընը, թայինին իյլէր. գադամի, իճագ պը հալինտէ, միսթէհինթիգ, 211 ինճի մատտէ ահքամընճա, սէպիլի թահվիյեհ օլունմուչ օլան մաղնուն–աէյհին թէվզըֆը իչին, էվրադը մէզպուրէնին միտաաին ումումիյեհ իրսալինտէն էվվէլ, պէր մուվազդամի թէվզըֆ միզէքքիրէսի իթա իտէպիլիր։

230. Միտաաին ումումի, հէյեհէթի իթթիհամիյեհէնէ կէլէն ճինայէթի, վէ ճիւնհա, վէ գադատահի տավալաըրընըն, պիր զըթա տէֆթէրինի, հէր այտա, մահքեմէյի իսթինաֆիյեհ միտաաին ումումիսինէ կէօնտէրիճէք սիր։

231. Մահքեմէյի իսթինաֆիյեհ միտաաին ումումիսի, ճիւնհա վէ գադատահի տէֆթէրխանէտէ կէօսթէրիլէն ճիւմլէրի, տաճա աղըր տատ իթտիյեի սուրէթտէ, օ ճիւմլէրէ տայիր էվրադըն քէնտիսինէ իրսալինի, տէֆթէրի մէզքուրու ախզ իթտիյեի թարիխտէն իթթիլարէն, ոն պէշ կիւն զարֆընտա էմր իտէպիլիպ, էվրադըն քէնտիսինէ թէսլիմ օլտուղու կիւնտէն իթթիլարէն, ոն պէշ կիւն զարֆընտա տաին, միսթալտա վէ իտտաասընը, հէյեհէթի իթթիհամիյեհէհ իչըր, վէ հէյեհէթ տաին, իւչ կիւն իչինտէ, օլ պապատէ գարարընը, իթա իյլէհէճէք սիր։

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

ձինաեէթը բույեէթէ մէճմուր մահքեմէ րէյիսի, գանի միսթէհինթիգ թարաֆընտան, թահպի միսթէհինթիգ թարաֆընտան ճեմիաէ օլունաճագ զրգաթը ճեմիաէ իճրա օլունաճագ զընը, թայինին իյլէր. գադամի, իճագպը հալինտէ, միսթէհինթիգ, 211 ինճի մատտէ ահքամընճա, սէպիլի

232. Ձինաեէթի բույեէթէ մէճմուր մահքեմէ րէյիսի, իզհարը հադգա մէտար տատ իտէճկի վէյայիլթի (1) միսքինէեհ, քէնտի րէյիյէ իսթիհամատէ մէզզունիյեէթի քեամիլէհի հայիզ սիր. պու մէէզզունիյեէթին հիւքմի իսթիհամալ իչին, նազարը դանունտա, քէնտիսինին նամուս վէ վիճտանը քեաֆիլ ու զամին(2) սիր։

(1) Վէյայէթ, վասթաթալար։

(2) Քեաֆիլ ու զամին, քէֆիլ։

233. Րէյիսի մահքեմէ, հէյնի մուհաքեմէտէ, կերէք միթթէհէմին վէ կերէք չիհուտտան իֆտատաթընտան, հադգամը հալի իղնադտա մէտար օլաճաղընը անլատաճաղը քէսան, վէ եվրադ ու էչեաեը ճէլլ իտէպիլէճէք սիր. հաթթա, իհղար միզէքքիրէսի կէճտէրէրէք ճէլլ օլունան քէսան թախլիֆ օլունմատըղ, իֆտատէլէրի տատի, մալիսաթ գապիլինտէն տատ օլունաճագ տըր։

234. Րէյիս, մահքեմէտէ, նէթիճէյի տավաճա պիր կիւնա ֆայիտէսի օլմատըղ, միւպահիսին ուզատասընը իճապ իտէճէք չէյլերի րէտտ ու մէհնի իտէճէք սիր։

ՖԱՍԼԸ ՍԱԼԻՍ

ձինաեէթը բույեէթէ մէճմուր մահքեմէ րէյիսի պուլունտուղու հադիսէյի պուլունմատըղընը։

235. Միտաաին ումումիյեր, իթթիհամ ֆասըընտա պէեան օլունան ուսուլ իւզրէ իթթիհամ օլունմուչ օլան էչեաա ալէյհինտէ, միճէրրէտ իթթիհամ մազպաթասընտա միճնտէ րիճ թէօհմէթտէն տօլաէը, պիղզաթ իգամէյի տավա իտէճէք, վէ եա մուավինլէրինէ իհտիրէճէք սիր։ Վէ իթթիհամ մազպաթասընըն խարիճին, միթթէհէմ ալէյհինտէ իգամէտէ, միթթէհէմ թարաֆընտան, ալէյհինէ իգամէ իտէրլէր իսէ, քէնտին լէմհէքհին տատ օլունտուգտան պաչգա, միթթէհէմ թարաֆընտան, ալէյհինէ իչթիհտա ան էլ հիւքքեամ տավաը տաին, իգամէ օլունապիլիր։

236. Միտաաին ումումի, էվրադը տավաեը ալտընը կիպի, մուամէլաթը իպթիտաիյեհնին իքմալինէ, վէ մուհաքեմէնին եէվմի մուայեհնինտէ իճրա օլունապիլմէսի էտապատընըն իսթիհսալինէ պայրէթ իտէճէք սիր։

237. Միտաաին ումումի, էնսայի մուհաքեմէտէ հադըր օլտուգ, միճահ զաիը գանունիյեհնին միթթէհէմ հադգընտա իճրասընը իտտաա իյլեեհճէք, վէ հիւքմին թէֆհիմի էնսասընտա տաին պուլունաճագ տըր։

238. Միտաաին ումումի, տաավիեի վագըատա, գանուն նամընտա օլարագ, միճնտաին կէօրտիկիս իսթատաթ վէ իֆտատաթը, թահրիրէն մահքեմէհէ արզ իտէճէք, վէ մահքեմէ տաին, օ իսթիտատաթը մէվզըի պահտա վազ իթմէհէ միճտուր օլաճագ տըր։

239. Միտաաին ումումի, իսթիտատաթի վէ իֆտատաթը թահրիրիյեհնին իմզա իտէճէք, վէ էնսայի մուհաքեմէտէ վագը օլաճագ իֆտատաթ, քեատիպ թարաֆընտան թուխուլաճագ զապթ ճէրիտհինէ պիլ գայտ, նէհճ քէնտի թարաֆընտան իմզա օլունաճագ տըր. վէ պունուն իւղէրինէ վիրիլճէք գարարլար, րէյիս իլէ քեատիպ թարաֆընտան իմզա իտիլճէք սիր։

240. Միտաաին ումումի թարաֆընտան, էնսայի մուհաքեմէտէ վուգու պուլան իսթիտատաթ վէ իֆտատաթ, մահքեմէ թարաֆընտան գապուլ օլունմատըղը հալտէ, նէ մուհաքեմէ վէ նէ հիւքմ թէէիիր օլունմազ. ֆագամի, միտաաին ումումի, պատէլ հիւքմ, տաէմի գապուլ գարարընը, թէմեիւզ իթտիրէպիլիր։

241. Զապըթայի տալիյեհ մէճմուրլարընըն քեաֆֆեսի, վէ միսթէհինթիգլէր, մահքեմէյի իսթինաֆիյեհ միտաաին ումումիսինին, թահրիր նէզարէթինտէ պուլունաճագ. վէ իչպու նիզամընտան ոզգուզունճա մատտէյի հիւքմինճէ, մէհաքիմէ թատլուգը օլան իտտաա մէճմուրլարը տախի, մէճմուրիյեթլէրինին տալիյեհ ճիհէթինճէ, քէզալիք մահքեմէյի իսթինաֆիյեհ միտաաին ումումիսինին նէզարէթի ալթընտա օլաճագ տըր։

242. Մահքեմէյի իսթինաֆիյեհ

միւսոսաիի ուժումիսի, զապրթայի սաւլիկե մէկմուրլարընըն, վէ մէհաքիսի իպրիհաիկե, վէ մահքէմէ յի խոթինաֆիկեհե պուլունան միւսթէնոթիդլերին, ուժուրու մէկմուրելերինճե, դուսուր վէ թէքհասիլլերի վուդուխնահ, քէնոուլերինէ խոթար խեճեք, վէ խոթարաթընը պիր տէֆթերի մախսուսա դայա էյլեհեճեք տիր։

243. Թէքերրիւր վուդուխնահ, մահքէմէհ խոպարը քէյֆիկեհեթ, վէ մահքէմէ սուրեթի մախսուսէհ, քէնոուլերինի ճելդ, վէ ուժուրու մէկմուրելերինէ տիդդաթ խոթարէք, վէ օլ պապահ վուդու պուլաճադ մէսարիֆ, քէնոուլերինէ թաղմին խոթիրիլեճեք տիր։

244. Խոթարը վագրանըն, տէֆթերե դայա օլունոուդու թարիխահէն խոթխարեն, պիր սէհէ միւրուր խոթմէքսիզին, մէկմուրինի միւմանիլէ յհիմտէն պիր տահա գուսուր վէ թէքհասիլ խահնէր, միւքերրեր սաա օլունաճադ տըր։

245. Լիմա պիտայեթ մահքէմէլերի իլէ, մահքէմէյի խոթինաֆիկեհ միւսաահի ուժումիլերինէն, զապրթայի սաւլիկե, վէ հա միւսթէնոթիդլիք մէկմուրինեթինի իֆհա խոթմէկէ մէկդուն օլսուդլարը ահվալահ, հէր պիրի իհզար վէ հա թէկզըֆ միւզէքքիրէսի վիրէպիլմէք սալահիյեթի միւսթէնա օլմադ իւզրե, քէնոուսինէ այնա վազիֆէ, ճիւմլեն վուդու պուլսուդու մահէլլ ճիվարընահի դազատա պուլունան միւսահիի ուժումիկե, վէ հա միւթէնոթիդ, վէ հահօա դազա պիտայեթ մահքէմէսինէ, իհտալե իտէպիլիր։

ՖԱՍԼԸ ՐԱՊԻ

Ձինայեթին սահաբա մահաթէհաքընա գայիր գիր։

346. Մաշնուն – ալէյհ, հէյեթեի խոթիհամիկեհ թարաֆընահան, խոթիհամ օլունոուդուգահան սօնրա, տավահա միւթալիպ էվրադ, վէ էչեա, նիհահեթե եվկիրմի աէօրթ սահաթ զարֆընահա, մահքէմէհե կէօնաէրիլէճեք տիր։

247. Մահաէյի սապըդահա պէհան օլունան, եվկիրմի աէօրթ սահաթ միւահեթ, խոթիհամ գարարընըն, միւթէքէհէմէ թէպլիղ օլունոուդու անահ պէտ խէճեք տիր։

248. Էվրադըն, մահքէմէ գալէմիհնի թէպլիհնահէն խոթարէն, նիհայեթ եվկիրմի աէօրթ սահաթ սօնրա, միւթէքէհէմ, հուզուրու մէճլիսէ ճելդ էլէ, խոթիճվապ օլունաճադ տըր։

249. Միւթէքէհէմէ, միւահֆահաթընահա մուավէնեթե խոթմէք իւզրե, պիր վէքիլ ինթիխապը թէքլիֆ, վէ ինթիխապ խոթմէհիկի հալահ, մահքէմէ թահրաֆընահան աերհալ պիր վէքիլ թայեհն օլունաճադ, վէ թայեհն օլունմարընը հալահ, մուամէլաթը միւթէադդըպէ, քէնէն լէմ եէքիւն հիւքմիհնահ թուէթուլաճադ կիպի, ահէմի ինթիխապ էհնասընահա, վադը օլան մուամէլաթ տահի, միւթէպեր թուէթուլաճադ տըր։

250. Միւթէքէհէմ, վէ եահօա մահքէմէ թայեհն իսէճէկի վէքիլի, անճադ մահքէմէ մայեթէհինահ պուլունան տավա վէքիլլերինահէն ինթիխապ խոթմէկէ մէճպուր օլաճադ, վէ ֆագաթ, պադէն միւթէքէհէմհն ադրապա, վէ հա ահրպպապընահան պիրի տահի, մահքէմէհնի միւսահաէյի մախսուսէսինէ, վէքիլ թայեհն իտիլէպիլէճեք տիր։

251. Խոթիհամ գարարընըն մէֆսուխիկեհեթի, իսահաասընը խոթմէկէ քէնոուսինի հադդը ահա իսէր իսէ, պէշ կիսն զարֆընահա իսահաա խոթմէսի, վէ խոթմէսիկի թահդիրեհ, անէն սօնրա, իսահաասը մէսմու օլմաճադը, մահքէմէ թարաֆընահան միւթէքէհէմէ խոթար իտիլէճեք, վէ կէրէք պու մահաէնհն վէ կէրէք մահաէթէյնի սալիֆեթէյհն ահֆեսընը իճրա օլունոուդու զապթ վարադ սաբընահ հազըլաճադ, վէ պու զապթ վարադ սաբը, մահքէմէ քեաթիպի, վէ միւթէքէհէմ թարաֆընահան խնզա օլունաճադ, վէ միւթէքէհէմ խնզա իսէմէհիկի, վէ հա խոթմէք իսոթմէհիկի հալահ, քէյֆիկեհեթ զապթ վարադ սընահա պէհան վէ թահրիհ դըլընաճադ տըր։

252. Մահահ յի սապըդա մուճիպինճէ, միւթէքէհէմէ խոպարը քէյֆիկեհեթ օլունմարընը հալահ, միւթէքէհէմհն սիւքութի իլէ մէֆսուխիկեհեթ իսահաասը հադդընահ խազըլ կէլմէհեճեք, վէ դարարը գաթիհէն սօնրա, պու հադդը խոթխազ օլունապիլէճեքտիր։

253. Միւահաիի ուժումի տահի, մէֆսուխիկեհեթ տայիր իսահաասը վար իսէ, պու իսահաասընը իշպու իսոթիճվապ թարիխնահէն խոթիպարէն պէշ կիհն զարֆընահա, պէհան խոթմէկէ մէճպուր օլուպ, պու միւահեթ միւսոսաիր խոթմէք իսոթմէհիկի հալահ, 251 ինճի մահաէ մուճիպինճէ, իսահաասը մէսմու օլմահահաճադ տըր։

254. Մէֆսուխիկեհեթ իսահաասը, անճադ հէյեհեթի խոթիհամիկեհնէն, խոթիհամ մայպահաասը ալէյհնահ, վէ էսպապը ահիկեհի երպահա իզհերինէ խազիէպիլը. պու էսպապըն պիրինճի, մահքէմէհնի ահէմի սալահիյեթի, իքինճի, տավա օլունան ֆիքհնի գանունէհն ճինայեթ նէվինահէն միւահուա օլմամար, իչինճիսի, միւահաիի ուժումի խոթխա օլունմարընը հալահ, աէօրահինճիսի, հիւքմի իխթա իսէհն հէյեհեթի խոթիհամիկեհ ահպասընըն, ահէթճէ մըգահաբը գանունախինէն միւահունահա պուլունմասը միւահաէսի տիր։

255. Մէֆսուխիկեհեթ իսահաանահմէսի միւահքէմէ քեաթիպինէ վիրիլմէք իզհիպա իսէճեք, վէ իսահաանահմէ վիրիլինճէ, միւահքէմէյի թէմիհլ նէզարհնահ պուլունան պաշ միւահաիի ուժումիկեհ իրահալ օլունաճադ, վէ միւահքէմէյի թէմիհլ տահի, տահվիլի սահյիրեհե թադահմհն, զիքր օլունան իսահաահա հիւքմ էյլեհեճեք տիր։

256. Մէֆսուխիկեհեթ իսահաասը, միւհաքէմհնէ կիրիչելմէհէն էվվելչու պուլսուր իսէ, թահդիգաթը, միւհաքէմէ աերեճէսինէ գահար կէօթիրիլիպ, միւհաքէմհնէ պաշլանըլմահաճադ տըր. վէ մէֆսուխիկեհեթ իսահաասը, 251 ինճի միւահաէսհ պէհան օլունան միւամէլաթընը իճրա, վէ միւահաէթհն ինգլեզահընահան սօնրա վուդու պուլսուդու հալահ, պիրնճի թէվզիֆ միւհաքէմահա պաշլանըլմաճադ տըր. պու հալահ մէֆսուխիկեհեթ իսահաասը մահքէմէյի ճինահեէթհն հիւքմի գաթիհէն սօնրա, պիր զարֆ իչինհ վազ իլէ, մէմուրհն մահքէմէ պաշ քեաթիպինէ կէօնաէրիր։

257. Վէքիլ հէր զէման, միւթէքէհէմ իլէ խոթիլաթ իսէպիլեճեք, վէ թահդիգաթա խազէլ կէլմէհեք իզրէ, քեաֆֆեյի եվրադը, պահեր միհհէլհ կէօթիւրմհեէրեք, միւայհնհ էյլեհեճեք տիր։

258. Խոթիսա օլունան չահիտլերհն միւահա, մահքէմէյի ճինահեթհն պուլունուդու միհհէլհն խարիթհն պուլունուդու միհհէլհն չահիտլեր պուլունուդու հալահ, միւահքէմէ օչիհուուն պուլունուդու մահհէլհն պահեր պիր սահճադահա պուլունան միւսթէնոթիդհնի, չահիտլերհն թադրիրհնի ալմադ իւզրե մէկմուր իսէր, վէ միւսթէնոթիդ սահխ թադրիրլերհնի զապթ խոթմէքսահն սօնրա, պիր զարֆ իչինհ վազ իլէ, մէմուրհն մահքէմէ պաշ քեաթիպինհ կէօնաէրիր։

259. Ձինահաթը բայհեթհ մէկմուր օլան մէհաբիմհն տավէթհ իս-

պէրինէ կելմէնէն, վէ պիր մագերէթի սահիհէ պէեան էյլէմէնէն, վէ եա կէլիպ ոէ իֆայի չէհաէթաէն խաթիներ քնաճ խաէն չահիալերը, պուլունուդու մահէլլ մահքեմէսինաէ պիրլմուհաքէմ, 80 լինճի մաատէ ահքեամընա թէվֆիգան, թէէթիպ օլունաճադլարտըր։

260. Միւթթէէէմլերլէն վէքիլլերի, մէսարիֆի քէնաիէրլինէ այիտ օլմագ իւզրէ տավանա միւթաալիգ օլսագ, միւտաֆաաա մէսար աատ խաէճէքլերի քնաճֆէէյի էվրագըն սուրէթլէ-րինի ալագալիէճէքլեր տիր. ֆագաթ, ճիւրմէն թահագդուգու հագդընաա օլան զագաթ ճէրիաէլերի իլէ, չիհուաան իֆաագաթը թահրիրկնէլերինէն, միւթթէէէմ միւթէաագաա օլաա աագխի, եալընըզ պիր սուրէթի մէճճանէն վիրիլիր։

261. Պիր ճիւրմանէն օտլաակը միւթէաագաա եչլաա ալէյհինաէ, միւթէաագաա իւթթիհամինաէլեր վիրիլմիշ պուլունուր իսէ, պունլարըն պիրլէչմիրլմէսինի, միւտաաիի ումումինէն թալեգի իւզերինէ, վէ եախօա րէայէն(1) աախի, րէյիսի մահքեմէ էմր իաէր։

262. Պիր իւթթիհամինաէ, միւթէաագաա ճէրայիմի զայրի միւչթէէրէքէեի միւհթէէլի օլուր իսէ, միւտաաիի ումումի, միւթթէէէմլերաէն պիրինէն, վէ եա պիր դաչընըն էվվէլ պէ էվվէլ մուհաքեմէ օլունմասընը իտաաա, վէ րէյիս տախի էմր իաէպիրիր։

ՖԱՍԼ Ը ԽԱՄԻՍ

ՄՈՒՀԱՒՊԻՄԻ ՎՒ ՀԻՒՔՄ ՈՒ ԹԻՆՖԻՋ ՊԻՆԱՆԸՆԱ ՏՐՐ։

ԳՐՍՄԸ ԵՎՎԵԼ

Մ—հաւթ—ճէեէ պայէր պէր։

263. Միւթթէէէմ, մահքեմէ հուդաւրունա մուգայեէա օլմաեարագ չըմանէն, ագալլի եիկիրմի սէօրթ սաաթ էվվէլ, իսմ ու սանաթ վէ մահէլլի իգամէթլերի թահրիրէն պիլտիրիլմիշ օլան չահիալերին իսմերի միւն-սէրիճ օլապիլէճէք, վէ պու սուրէթի, 233իւնճիւ մատաէնէն, րէյիսէ վիրիլիկ սալահիյէէթէ մանի օլամաեաճադ տըր։

Միւթթէէէմ վէ եա միւտաաիի ումումի, քէնաիէրլինէ թահրիրէն պիլտիրիլմէմիշ, վէ եախօա պիլտիրիլմիշ սէ, լաեըգըլլա թասրիհ ու թարիֆ իտիլմէմիշ օլան չահիալերին իսմերի հագդընաա իթիրազ իսէպիլէճէք, վէ իթիրազը վագըըն, չաեանը զագաթ օլուր օլմաըգընա, մահքեմէ թարաֆընտան սէրհալ գարար վիրիլէճէք տիր։

267. Րէյիս, չահիալերէ, մահքեմէ տայիրէսինաէ, քէնաիէրլինէ թախսիս օլունան օտաեա կիթմէլերինի էմր ուսէճէք, վէ չահիալեր տախի, թայէին օլունան օտատան չըգամաեաճադլար տըր. անճագ իֆայի չէհաէթ իչին, րէյիս լեսել հաճէ, չահիալերին, զագլ էլ չէհաէ, ճիւրմի վագըա վէ միւթթէէէմէ տայիր նէկահիկերլիլէ պահսիթթէլերինի մանի օլաճագ թէէտագլերի իչթիհաթիյէէյի իթթիհսագ վէ իճրա իսէճէք տիր։

268. Շահիալեր, միւտաաիի ումումինէն թէրթիպի վէճճէ, միւնֆէրիտէն(1) իճրայի չէհաէթ իսէճէքլերը տիր, վէ իճրայի չէհաէթաէն էվվէլ պիր կիւնա խէֆվ ու խաչիյէէթ(2) վէ զարագ ու խուսումէթ մէպնի, վէ արթըգ էքսիք օլմաեարագ, հագդըգաթը հալի պէեան իսէճէքլերինէ տաչիր, թահդիֆ օլունաճագլար տըր։

Պու սուրէթլէ, զագլ էլ չէհաէ թահդիֆ օլունմասան չահիալերին չէհաէթի վագըալարը, քէնէն լէմ եէքինն հիսաիինաէ տիր։

---

(1) Մէ—նֆէրիտէն, եալընըզճա, թէնհաճա։

Րէյիս, չահիալերէ, իսմ ու չէօհրէթի վէ սինն ու սանաթլարընը, վէ տայիմի վէ եա միւվագգաթ իգամէթհաէրընը, վէ իթթիհաճիսամէսէ պէեան օլունան ճիւրմիէն վուգուէնէն էվվէլ, միւթթէէէմի թանըրընըզ թանրմասարգլարընը, վէ միւթթէէէմէ վէ եախօա միւտաաիի չախսկնէ, պիր կիւնա գարագթէրլերի օլուզ օլմասրգընը, վէ օլուսուդու թագտիրսէ, նէսէրճէսէ պուլունսուդունու, վէ միւթթէէէմինէ վէ եախօա միւտաաիի չախսինէն խըսամէթինսէ պուլունուզ պուլունմասարգլարընը սիւալ իսէճէք, վէ պատէհու չահիալեր չիֆահէն իճրայի չէհաէթի էյլէնէճէքլերը տիր։

269. Րէյիս, պու չահիալերինն չէհաէթի, վագըասըլլա իֆաագաթը սագրդասը պէ յինինսէ զուհուր իսէպիլէճէք զիեաէ վէ նօգսանը, վէ թագէերագթ վէ թէպէսաիւլաթը, մահքեմէ քնաճիպինէ զագթ իթթիրէճէք տիր։

Պու միսիլու զիեաէ վէ նօգսանընն վէ թագէերագթ ու թէպէսաիւլաթընն զագթ իթթիրիլմէմինի, միւտաաիի ումումի էլէ միւթթէէէմ տախի, րէյիսաէն թագէպ իսէպիլէճէքլեր տիր։

270. Հէր չահիսին չէհաէթի խիթամ պուլսուդսան սօնրա, րէյիս, չահիսէ, հագդընաա չէհաէթի իթթիհիկի միւթթէէէմնէն միւրասը, հագդըը պիլ մէճլիս օլան միւթթէէէմ մի տիր աէեի սիւալ իսէճէք, վէ պաաէհու միւթթէէէմէ, քէնաի ալէյհինաէ սէօյլէնիլէն չէյլերէ ճէվապ վիրիպ վիրմէեէճէկինի սիւալ էյլէնէճէք տիր։

Շահիսին, էնսայի չէհաէթինսէ, քէլամը զագթ օլունամասաճադ տըր. միւթթէէէմ վէ եախօա վէքիլի, վէ եախօա միւտաաիի ումումի, վէ եախօա միւտաաիի չախսի, չահիսէ պաաէլ չէհաէ, րէյիս վասըթասը յլա,

---

(1) Ա—ճէրէեէ, եալընըզճա, թէնհաճա։

(2) Խաչիյէէթ, պօրպու։

(1) Րէյէն, քէնաի թարաֆընտան։

(2) Ճէհրէէ, այիքնաը օլարագ։

խթէսիքլէրի սիւռի իսէճէքլէը տիր. վէ զաթը վէ եա չէհաւէթի ալէյհինէ օլարագ աէֆի տավաեա մէտար օլապիլէճէք չէյլերի սէօյլեէպիլէճէքլէը տիր. ըէյիս, չահիտաէն վէ միւթթէէհմիտէն, հագըգաթը հալին զահիրէ իւրաճը իչին լիւզում կէօրէճէկի հէր տիւրլիւ կյզահաթը թալէպ կյլէեէճէք տիր: Ըէյիտաէն բուխաաթ ախզըյլա կյզահաթը մէչրուհանըն թալէպլինէ, աագանըն սալահիյէեթի օլաճագ տըր:

271. Հէր չահիա իճրայի չէհաւէթաէն սօնրա, ըէյիս թարաֆընաան, մէճլիսաէն չըգմասընա էմր վուգու պուլմատըգճա, չըգամաեաճագ տըր:

272. Միւտաաիի ումումինէն, վէ հուգուգու չախախյեէ միւտաախինէն իգամէ խթախքլէրի չահիտլէր խթիմա օլունտուգաան սօնրա, միւթթէէհմ, կէրէք խթթիհամինամէլէրտէ պէեան օլունան ճիւրմէ, վէ կէրէք քէնտուսինէն էչլի ըրզ վէ միւթթէգըլիմ (1), վէ հարաքեաթը մէմուհէ ասհապընան պուլունտուգունա տայիը չէհաւէթ իթմէք իւզրէ, եվվելճէ աէֆթէրինի վիրմիչ օլտուգու չահիտլերինի իսթիխա իթմաիրէճէք տիր:

Միւթթէէհմիտլերին խթիխտաաբ իւզրինէ ճէլպ օլունաճագ չահիտլերին մէսաբիֆի ճէլպկյեսի, վէ չահիտլերին իւճրէթլերի, միւթթէէհմիտլերէ րաճի օլաճագ տըր. ֆագաթ, միւթթէհէմ թարաֆընաան պէեան օլունուպ, հագըգաթը հալին զահիրէ իւրաճը իչին, միւտաաիի ումումի ճանիպինաէն ճէլպինէ լիւզում կէօսթէրիլէճէք չահիտլերին մէսաբիֆի միւսթէհանա տըր:

273. Միւթթէէհմին, վէ թէտաաիւսի հալինաէ, իչլերինաէն պիրինին, եվվէլա ապա ու էճտաաբընըն, սանիհա եվլատ ու ահֆաաբընըն(2), սալիսա ախվան(3) ու ախվաթընըն, վէ րապիա, պուտէրէճէլերտէ պուլունան ագարիպլի սրհրիյեէնին, խամիսա, թալագ վուգուխինաէն սօնրա օլսա պիլէ, զէվճ վէ զէվճէնին, սատիսա, գանունէն միւքեաֆաթը նագպիյեէնէ նայիլ օլան մուխպիրլերին չէհաւէթլերի, մէսմու ատկիլ տիր:

Մա մաֆիհ (4), զիքր օլունան էչխաբըն, միւտաաիի ումումի, վէ եախօտ միւտաաիի չախսի, վէ եախօտ միւթթէհէմ թարաֆլարընաան խթիխմա օլունմալարը ալէյհինտէ, պիր կիւնա եթիրագ վուգու պուլմագսըզըն խթիխմա օլունմուշ օլմալարը, մուամէլաթըն մէֆտուխիյեէթինի, խթիրլզամ էթմէզ:

274. Գանունէն միւքեաֆաթը նագպիյեէնէ նայիլ օլմաեան մուխպիրլերին չէհաւէթի մէսմու օլապիլիր. ֆագաթ, մուխպիր օլտուգլարընա, մահքեմէնին մնլումաթը օլմագ լազըմ տըր:

275. Թարաֆլարընա ճէլպնամէ կէօնաէրիլմէքսիզին, միւտաաիի ումումի, վէ եախօտ միւթթէհէմ թարաֆընաան կէթիրիլէն չահիտլեր, եվվելճէ թահրիրէն իճրայի չէհաւէթ իթմէմիշ օլաալար պիլէ, էնսայի մուհաքէմէտ խթիխմա օլունապիլիր. չուգաաար քի, իչպու չահիտլերին խալիլերի, հէր հալտէ 266 ընճը մաատէտ պէեան օլունան չիհուտա բուսուլաաբնա տէրճ օլունմուշ օլմալը տըր:

276. Շահիտլեր դանզի թարաֆըն օլտր իսէ օլսուն, եէքսիկէրինի խաթիճագ խէմէեէճէքլէը տիր:

277. Շահիտլեր, չէհաւէթ իթմէկտաէն սօնրա, միւթթէհէմ պուննալաան գանզիլերինի խթիխը իսէ, տիշարը չըգարըլմալարընը, վէ տիշարը չըգարըլմալարընը պիր վէ եախօտ պիր գաչինըն թէքրար ճէլպկյեչ, պիրեր պիրեր եալընըզճա վէ եախօտ եէքսիկէ-

(1) Մէ-ընէքլէմ, տօղրու հարէքէթ խէն:
(2) Ահֆաա, թօրունլար:
(3) Ախվան, գարնտաչլար:
(4) Մա հաֆիհ, պուննունա պէրաբէր:

րի մուվաճէհէսինտէ եէնիտէն խթիխմա օլունմալարընը, թալէպ իսէպլէճէք տիր. չուգ սալահիյէեթի միւտաաիի ումումի տաեի հայիղ տիր:

Պու մուամէլէեի թալէպ վուգու պուլմագսըզըն, ըէյիսի մահքեմէ ըէսէն տաեի իճրա իսէպլիլիր:

278. Ըէյիս, պիր շահիտէն խթիխմահինտէն եվվել, վէ եա խթիխմահ էսնասընտա, վէ եախօտ խթիխմահինտէն սօնրա, միւթթէէհմիտլերի տիչարը չըգարըպ, իչլերինտէն իճապ իսէնի, տաեինըն պագը ճիհէթլերի իւզերինէ միւնֆէրիտէն, վէ եա միւճթէհիտան (1) խթիճվապ կյլէմէք իչլին ալըգօեապիլէճէք տիր. ֆագաթ, հէր պիր միւթթէէհմ քէնտի ղէեապընտա ճէրէեան իսէն ահվալը վէ նէթիյեէճի հասըլէսինի պիլտիրմէէպքճէ, մուհաքէմէ յի ումումիյեէեէ տեվամ օլունամաեագ տըր:

279. Մուհաքէմէ էնտասընտա, միւտաաիի ումումի վէ տագա, կէրէք շահիտլերին չէհաւէթլերինտէ, վէ կէրէք միւթթէէհմին միւտաֆտասընտա, քէնտիլերինէ միհհամ կէօրմէնէն չէյլերի, միւտահասաթա խալել կէլմէմէք շարթըյլա, զագաթ ու թահրիր իսէպլէճէքլէը տիր:

280. Շէհաւէթ էնտասընտա, վէ եախօտ սօնրա, ըէյիս, ճիւրմի վագըա մէտարը սիւռութ օլապիլէճէք քեաֆֆէյի էչէա վէ եվրագը, միւթթէէհմ իւրաէ խթիրէճէք, վէ միւթթէհմէ ըաէ խթիրէճէք տիր. ըէյիս լէտել հաճ, զիքր օլունան էչէա վէ եվրագը շահիտլերէ տաեի իւրաէ խթիրէպլիլէճէք տիր:

281. Թէագըգաթ իգթիզասընճա, պիր շահիտն չէհաւէթի քեաֆիպ օլտուգու կէօրիլմէկտէ եէնիտէն խթիխմա օլունմալարընը, թալէպ իսէպլէճէք տիր. չուգ սալահիյէեթի միւտաաիի ումումի տաեի հայիղ տիր:

Պու մուամէլէեի թալէպ վուգու պուլմագսըզըն, ըէյիսի մահքեմէ ըէսէն տաեի իճրա իսէպլիլիր:

278. Ըէյիս, պիր շահիտէն խթիխմահինտէն եվվել, վէ եա խթիխմահ էսնասընտա, վէ եախօտ խթիխմահինտէն սօնրա, միւթթէէհմիտլերի տիչարը չըգարըպ, իչլերինտէն իճապ իսէնի, տաեինըն պագը ճիհէթլերի իւզերինէ միւնֆէրիտէն, վէ եա միւճթէհիտան (1) խթիճվապ կյլէմէք իչլին ալըգօեապիլէճէք տիր. ֆագաթ, հէր պիր միւթթէէհմ քէնտի ղէեապընտա ճէրէեան իսէն ահվալը վէ նէթիյեէճի հասըլէսինի պիլտիրմէէպքճէ, մուհաքէմէ յի ումումիյեէեէ տեվամ օլունամաեագ տըր:

279. Մուհաքէմէ էնտասընտա, միւտաաիի ումումի վէ տագա, կէրէք շահիտլերին չէհաւէթլերինտէ, վէ կէրէք միւթթէէհմին միւտաֆտասընտա, քէնտիլերինէ միհհամ կէօրմէնէն չէյլերի, միւտահասաթա խալել կէլմէմէք շարթըյլա, զագաթ ու թահրիր իսէպլէճէքլէը տիր:

280. Շէհաւէթ էնտասընտա, վէ եախօտ սօնրա, ըէյիս, ճիւրմի վագըա մէտարը սիւռութ օլապիլէճէք քեաֆֆէյի էչէա վէ եվրագը, միւթթէէհմ իւրաէ խթիրէճէք, վէ միւթթէհմէ ըաէ խթիրէճէք տիր. ըէյիս լէտել հաճ, զիքր օլունան էչէա վէ եվրագը շահիտլերէ տաեի իւրաէ խթիրէպլիլէճէք տիր:

281. Թէագըգաթ իգթիզասընճա, պիր շահիտն չէհաւէթի քեաֆիպ օլտուգու կէօրիլմէկտէ եէնիտէն խթիխմա օլունմալարընը, թալէպ իսէպլէճէք տիր. չուգ սալահիյէեթի միւտաաիի ումումի տաեի հայիղ տիր:

Պու մուամէլէեի թալէպ վուգու պուլմագսըզըն, ըէյիսի մահքեմէ ըէսէն տաեի իճրա իսէպլիլիր:

278. Ըէյիս, պիր շահիտէն խթիխմահինտէն եվվել, վէ եա խթիխմահ էսնասընտա, վէ եախօտ խթիխմահինտէն սօնրա, միւթթէէհմիտլերի տիչարը չըգարըպ, իչլերինտէն իճապ իսէնի, տաեինըն պագը ճիհէթլերի իւզերինէ միւնֆէրիտէն, վէ եա միւճթէհիտան (1) խթիճվապ կյլէմէք իչլին ալըգօեապիլէճէք տիր. ֆագաթ, հէր պիր միւթթէէհմ քէնտի ղէեապընտա ճէրէեան իսէն ահվալը վէ նէթիյեէճի հասըլէսինի պիլտիրմէէպքճէ, մուհաքէմէ յի ումումիյեէեէ տեվամ օլունամաեագ տըր:

279. Մուհաքէմէ էնտասընտա, միւտաաիի ումումի վէ տագա, կէրէք շահիտլերին չէհաւէթլերինտէ, վէ կէրէք միւթթէէհմին միւտաֆտասընտա, քէնտիլերինէ միհհամ կէօրմէնէն չէյլերի, միւտահասաթա խալել կէլմէմէք շարթըյլա, զագաթ ու թահրիր իսէպլէճէքլէը տիր:

280. Շէհաւէթ էնտասընտա, վէ եախօտ սօնրա, ըէյիս, ճիւրմի վագըա մէտարը սիւռութ օլապիլէճէք քեաֆֆէյի էչէա վէ եվրագը, միւթթէէհմ իւրաէ խթիրէճէք, վէ միւթթէհմէ ըաէ խթիրէճէք տիր. ըէյիս լէտել հաճ, զիքր օլունան էչէա վէ եվրագը շահիտլերէ տաեի իւրաէ խթիրէպլիլէճէք տիր:

281. Թէագըգաթ իգթիզասընճա, պիր շահիտն չէհաւէթի քեաֆիպ օլտուգու կէօրիլմէկտէ եէնիտէն խթիխմա օլունմալարընը, թալէպ իսէպլէճէք տիր. չուգ սալահիյէեթի միւտաաիի ումումի տաեի հայիղ տիր:

Պու մուամէլէեի թալէպ վուգու պուլմագսըզըն, ըէյիսի մահքեմէ ըէսէն տաեի իճրա իսէպլիլիր:

278. Ըէյիս, պիր շահիտէն խթիխմահինտէն եվվել, վէ եա խթիխմահ էսնասընտա, վէ եախօտ խթիխմահինտէն սօնրա, միւթթէէհմիտլերի տիչարը չըգարըպ, իչլերինտէն իճապ իսէնի, տաեինըն պագը ճիհէթլերի իւզերինէ միւնֆէրիտէն, վէ եա միւճթէհիտան (1) խթիճվապ կյլէմէք իչլին ալըգօեապիլէճէք տիր. ֆագաթ, հէր պիր միւթթէէհմ քէնտի ղէեապընտա ճէրէեան իսէն ահվալը վէ նէթիյեէճի հասըլէսինի պիլտիրմէէպքճէ, մուհաքէմէ յի ումումիյեէեէ տեվամ օլունամաեագ տըր:

(1) Մէ-ընէքլէմ, պիրլիքտէ օլարագ:
(2) Մէճլիսէ ումի, կէլէճէք աէֆտաքի մ. ճլիս:
(3) Թաալլիք, պրագըլմագ, գալմագ:
(4) Էյնապ-ալհաղ, կէլմէք վէ կէրի կէթմէք:

մէսալիճի սայլուկ , կելմէնէն չահիա թարաճընան թաղմին օլունաճագ , վէ մուհաքէմէնի մէճլիսի ալթինէ թասլիդ խաէն գարարնամէտէ , միւտաաիի ումումինին թալէպի իւղերինէ , մէսալիճի վագրանըն , ինտել իճապ , չահիաի մէրգումանան , հապս իլէ թահսիլ օլունմասը տէրճ գըլընաճագ սըը . վէ գարարնամէյի մէգքիւրաէ , լինճիւլ խալիմա , չահիաի մէրգումուն ճէպը իլէ հուզուրու մահքէմէնէ ճէպի էմր օլունաճագ սըը : Հէր հալտէ տավէթ օլունուպ տա , մահքէմէնէ կելմէնէն , վէ եահօտ կելիպ ոէ եէմին իթմէքտէն , վէ եահօտ իճրայի չհատէթտէն խալինքեաճ էյլէնէն չահիտլէը , 80ինճի մատտէտէ մուհարբը ճէզալարլա տախի միճաղալթ օլունուրլար :

285. Շահիա , ալէյհինէ վագը օլան հիւքմին քէնախինէ , վէ եահօտ իգամէթկեահընա թէպլիպլ թարիխին-տէն իթիպարէն ան կին զարիճընտա , վէ պէհեր միրիամէթրօ մէսաճէտէ միւտաէթի մէգքիւրէնէ պիր կին զամմ օլունմագ չարթըյլա , հիւքմի վագը հադգընտա իթիրազ խաէպլիր . վէ մահքէմէնէ կելէմէտիկի պիր էօզրի մագպուլ միսթէնէտա օլտուղունու , վէ եահօտ ալէյհինէ հիւքմ օլունան ճէզայի նագալինին թահգըգը իճապ խաէճէկինի իսպաթ էյլէր իսկ , իթիրազը մէսմու օլուր :

286. Միւթթէհէմ վէ չահիտլէր , եէքտիկէրինին , վէ եահօտ պունըարտան պիրիսի , սայիրլէրինին սէօյլէտիկի լիսան իլէ թէքէլլիւմ խաէմէտիկի հալտէ , րէյիսի մահքէմէ րէմէյն , լա ագտլ եիկիմի պիր եաչընտա օլմագ իւզրէ , պիր թէրճիւման թայէին խաէճէք . վէ պու թէրճիւման տօղրուճա թէրճիւմանլրդ խաէճէկինէ տայիր թահլիճ օլունաճագ սըը : Թէրճիւման պու սուրէթլէ թայէին ու թահլիճ օլունմագ իսկ , ճէրէեան խաէն մուսաէլթի քէնէն լէմ եէքիւն հիւքմինտէ թուխթուլուր : Միւթթէհէմ վէ միւտաէիի ումումի , պէեանը էսպապ իլէ , թայէին օլունան թէրճիւմանը րէտտ խաէպլիլը . պէեան իթիխքլէրի էսպապընէն չաեանը գաղուլ օլմապ սըընա , մահքէմէ թարաճընտան տէրհալ գարար վիրիլիր . միւթթէհէմ վէ միւտաաիի ումումի բազի օլաալար պիլէ , թէրճիւման , տաղայի մահքէմէ վէ չահիտլէրտէն իմթիհապ օլունամաեաճագ սըը . օլունուր իսկ , մուհաքէմէ , քէնէն լէմ եէքիւն հիւքմինտէ թուխթուլուր :

287. Էկէր միւթթէհէմ տաղըը վէ տիլսիզ օլուպ տա , եազը եաղմագ պիլմէզ իսկ , րէյիս , պունունլա միւպատէլէյի էֆքեարէ , էն պիեատէ իւլֆէթի վէ մէլէքէսի ([1]) օլան պիրիսինի , րէսէն թէրճիւման թայէին խաէճէք տիր . տաղըը վէ տիլսիզ չահիտլէր հադգընտա տախի , պու սուրէթի իճրա գըլընըը . մատտէյի տապըգատա , իմթիհապա միւթթաալիղ չէրայիթի տայիրէ , պու խուսուստա տախի ճարի տիր . տաղըը վէ տիլսիզ օլան միւթթէհէմ , վէ եա չահիա , եազը եազմագ պիլտիքլէրի հալտէ , ատրուլաճագ սիւալլարը , զապթ քէտթիխի , պիր վարադաեա թահրիր իլէ , քէնտիլէրինէ վիրէճէք , վէ պունլար տախի , թահրիրէն ճէվապ իթտա խաէճէքլէր տիր : Խիլէն սիւալլար , վէ վիրիլէն ճէվապլար , զապթ քէտթիխի թարաճընան , մէճլիսաէ գըրաաթ խալիր :

288. Միւթթէհէմ , միւթէատիտա օլտուղու հալտէ , դանղիսինին էն էվվէլ , հուզուրի մահքէմէնէ չըդարըլմասը լազըմ կելմէճէկինի , րէյիսի մահքէմէ թայէին խաէճէք , վէ էկէր թէօհմէթտէ էն պիեատէ պիյ մէտխալ ([2]) օլան պիր քիմսէ վար իսէ , անատէն պաշլանըլաճագ , վէ հէր պիրի պաշգա պաշգա խաթինթագ վէ խաթիճվապ օլունաճագ սըը :

289. Շահիտլէրին խաթխանինտէն , վէ վագը օլան չէհատէթլէրի իւզրէրինէ ճէրէեան խաէն սիւալ ու ճէվապտան սօնրա , հուզուգու չախսիյէճ միւտաաիի վէ եահօտ վէքիլի , վէ միւտաաիի ումումի , թէօհմէթի վագըյի թէէկիա խաէճէք տէյիլլէրինի իյղահ վէ թաֆսիլ խաէճէքլէր տիր , վէ միւթթէհէմ վէ եահօտ վէքիլի տախի ճէվապ վիրիպիլճէքլէր տիր : Հուզուգու չախսիյէճ միւտաաիի , վէ միւտաաիի ումումի տախի , պունլարըն ճէվապլարընա ճէվապ վիրիպիլճէքլէր տիր . ֆագաթ , հէր հալտէ , էն սօնրա սէօզ սէօյլէմէք հագգը , միւթթէհէմ վէ եահօտ վէքիլինէ այիտ տիր . պատէհու րէյիս , մուհաքէմէնին խաթամ պուլտուղունու պէեան խտէր :

290. Մատտէյի սապըգա մուճիպինճէ , խութամը մուհաքէմէ , րէյիս թարաճընան պէեան օլունտուգտան սօնրա , րէյիս վէ տապա միւպաքէրէ տատընա չէքիլէրէք , իթթիհամինամէեի , վէ զապթ վարագալարընը , վէ միւտաաիի ումումի իլէ միւտաաիի չախսինին , վէ միւթթէհէմին խտապա վէ միւտաֆաալարընը , վէ տապլ մատտէ իլէ միւնֆէրրիտաընը պիլէթրաճ թէտգըգ խաէճէք , վէ պատէհու իշ խիւլտա խալիպ , սիւալ օլունաճագ մէվտա գարարլաշտըրըլըգտան սօնրա , րէյիս , միւթթէհէմին խտապա օլունան ֆիիլի միւրթէքիպ օլուպ օլմապրընա , տաղանըն րէյիլէրինի թօզլաեագ տըը , վէ միւթթէհէմին խտապա օլունան ֆիիլի միւրթէքիպ օլտուղունա հիւքմ օլունտուղու թագտիրտէ , տէրէճէյի միճաղաթը միւզաքէրէնէ կիրիպիլմէեէճէք տիր . միճրիմ ատլան պիր քիմսէ վար իսէ , անատէն պաշլանըլաճագ , վէ հէր պիրի պաշգա պաշգա խաթինթագ վէ խաթիճվապ օլունաճագ սըը :

289. Շահիտլէրին խաթխանինտէն , վէ վագը օլան չէհատէթլէրի իւզրէրինէ ճէրէեան խաէն սիւալ ու ճէվապտան սօնրա , հուզուգու չախսիյէճ միւտաաիի վէ եահօտ վէքիլի , վէ միւտաաիի ումումի , թէօհմէթի վագըյի թէէկիա խաէճէք տէյիլլէրինի իյղահ վէ թաֆսիլ խաէճէքլէր տիր , վէ միւթթէհէմ վէ եահօտ վէքիլի տախի ճէվապ վիրիպիլճէքլէր տիր : Հուզուգու չախսիյէճ միւտաաիի , վէ միւտաաիի ումումի տախի , պունլարըն ճէվապլարընա ճէվապ վիրիպիլճէքլէր տիր . ֆագաթ , հէր հալտէ , էն սօնրա սէօզ սէօյլէմէք հագգը , միւթթէհէմ վէ եահօտ վէքիլինէ այիտ տիր . պատէհու րէյիս , մուհաքէմէնին խաթամ պուլտուղունու պէեան խտէր :

290. Մատտէյի սապըգա մուճիպինճէ , խութամը մուհաքէմէ , րէյիս թարաճընան պէեան օլունտուգտան սօնրա , րէյիս վէ տապա միւպաքէրէ տատընա չէքիլէրէք , իթթիհամինամէեի , վէ զապթ վարագալարընը , վէ միւտաաիի ումումի իլէ միւտաաիի չախսինին , վէ միւթթէհէմին խտապա վէ միւտաֆաալարընը , վէ տապլ մատտէ իլէ միւնֆէրրիտաընը պիլէթրաճ թէտգըգ խաէճէք , վէ պատէհու իշ խիւլտա խալիպ , սիւալ օլունաճագ մէվտա գարարլաշտըրըլըգտան սօնրա , րէյիս , միւթթէհէմին խտապա օլունան ֆիիլի միւրթէքիպ օլուպ օլմապրընա , տաղանըն րէյիլէրինի թօզլաեագ տըը , վէ միւթթէհէմին խտապա օլունան ֆիիլի միւրթէքիպ օլտուղունա հիւքմ օլունտուղու թագտիրտէ , տէրէճէյի միճաղաթը միւզաքէրէնէ կիրիպիլմէեէճէք տիր . միճրիմ ատլէհինտէ էքսէրիյէթի ([1]) , սիւլիւտանը տարանըն ([2]) իթթիհամի իլէ հասըլ օլուր :

—

ԳԼՈՒԽ ՍԱՆԻ

Հէ-ւմ ու ընդհէք պայէր պէր :

291. Րէյիս , միւթթէհէմի , հուզուրու մահքէմէնէ ճէլպ խաէճէք , վէ զապթ քեաթիպի մահքէմէնին հիւքմինու , միւթթէհէմին մուհաճէհէսինէ , գըրաաթ խաէճէք տիր :

292. Միւթթէհէմին միճրիմ օլմապրընա հիւքմ օլունմուշ իսկ , րէյիս , միւթթէհէմին հագգընտա ազվ օլունան թէօհմէթտէն թէպլիյէեյի զիմմէթի իթթիհ օլատուղունու պէեան իլէ , պայգա պիր սէպէպ իւզրինէ մէվգուֆ տէկիլ իսկ , տերագապ սէպիլինին թախլիյէ օլունմասընը , իլամ խտէր :

Պատէհու , մահքէմէ , թարաֆէյնին , թաղմինաթ տավալարընը , վէ օլապատէ միւտաֆաալարընը , վէ միւտաաիի ումումինին անա միւթաալիղ իֆատթընը խութխա իթթիհամ իթտիքտէն սօնրա , իճապընա կէօրէ հիւքմ խաէճէք տիր . մա մաֆիհ , մահքէմէ միւնտահիպ կէօրուր իսկ , թարաֆէյնի խութխա , վէ սէնէտաթլարընը մուտայէնէ իլէ , քէյֆիյէտէթի մահքէմէնէ պատթագրիր արզ էյլէմէք իւզրէ , տաղատան պէրիսինի թայէին խտէպլիր : Պու թագտիրտէ , թարաֆէյն , եինէ հուզուրու մահքէմէտէ միւտահաղալարընը պէեան խտէպլիճէքլէր , վէ միւտաաիի ումումի տախի , եէնիտէն խութխա օլունաճագ սըը : Թէպլիյէեյի զիմմէթի իթթիհ օլան միւթթէհէմին , քէնտիսինէ իֆթիրա իթթիհ օլմապրընտան սօլաեը , մուխպիրլէրինտէն թաղմինաթ խտտա վէ ախզընա հագգը օլապիլիր . ֆադաթ , մէճմուրիյէթլէրի ճիհէթիյլէ

([1]) Էքսէրիյէէ , չօգլու գ :

([2]) Սէ-լիւտանը տարա , րէյէրին իւչտէ իքսիս :

([1]) Մէլէտէ , պայրըմը օլմագլըգ :

([2]) Զէյ Գէֆեաէ , իչտէ իլմի , մէտխալի օլան :

մալուճաթի ալաըգլաըը, ճէրայիմէ տա-
յիր իթահէ մէճպուր օլտուգլաըը իխ-
պարաթաան տօլաէը, հիւքիւմէթի
մէհմուլաըը ալէյհինաէ իֆթիխրա վէ
թազվին տաւլասը իգամէ օլունամազ.
մա մաֆիհ, պու միսիլլու մէհմուրինն
հադգընտա, ինսէլ իճմալ, իլթիքտա
ան էլ հիւքքեամ դայիռէսինէ թէվ-
ֆիգան, արդը չէքճաէէթի ճայիզ օլուր,
միւթթէֆէմին թալէպի իւղէրինէ,
մուխալիլլէրինի քէնարխինէ պիլտիրմէ-
կէ, միւտաաիի ումումի մէճպուր տուր-

293. Միւթթէֆէմ թարաֆընտան մուխալիլլէրի, վէ եա միւտաաիի չախ-
սի ալէյհինաէ, վէ միւտաաիի չախի թարաֆընտան, միւթթէֆէմ վէ եա-
խօտ մահքիւմ-ալէյհ ալէյհինաէ վու-
գուբ պուլան թազվինաթ տավալաըը, ա-
սըլ ճինայէթի տավասընը բույիւթի խան
մահքէմէնէ արզ օլունուր. միւտաաիի
չախի, թազվինաթի տավասընը, ճինա-
յէթի տավասը իւղէրինէ հիւքմ վու-
գուբնաէն էվվէլ իգամէ իթմամը լա-
զըմտըը, ածնրա վուգուբ պուլան թազ-
վինաթի տավասը մէհմուլ տէկիլ տիր.
մուխալիր մայիւմ իսէ, միւթթէֆէմ
թարաֆընտան տա մուխալիր ալէյհին-
աէ վուգուբ պուլան թազվինաթի տավա-
սը, քէզալիք ճինայէթի մաատէսի իւղէ-
րինէ հիւքմ վուգուբնաէն էվվէլ օլմազ
զաըըմտըը, ածնրա վուգուբ պուլան թազ-
վինաթի տավասը մէհմուլ տէկիլ տիր.
միւթթէֆէմ մուխալիրինի ճինայէթի տա-
վասը իւղէրինէ հիւքմ վուգուբնաէն
ածնրա, էյրէնմիշ իսէ, թազվինաթի
տավասը հադգը սաղլըմ օլմահընդ,
իշպու տավասը, հուգուգու սաիյէէ-
նէ մախսուս մէհաքիմաէ բույիւթի իթ-
միրճէք տիր. իգամէյի տավասա
միւտաաի վէ եա միւտաաի ալէյհ սը-
ֆաթընտա պուլունմամըշ օլանլարընն
թազվինաթի տավալաըը օլտուգու հալ-
սէ, հուգուգու սաիյէէ մէհաքիմինէ
միւրաճաաթլէ բույիւթի իթմիրիլլէր:

294. Բէնաէիհինէ ազլ օլունան թէօհ-
մէթէն գանունէն թէպլիյիէյի գիմ-
մէթի իթմիշ օլան պիր չախս, եվինէ օ
թէօհմէթի իչլին պիր տահա թէվգըֆ
վէ իթթիհամ օլունամազ:

295. Միւթթէֆէմ, թէպլիյիէյի գիմմէթի իթմիշ իքէն, իպրաղ օլունան էվրաղ մահէլինաէն, վէ եախօտ շա-
հիտլէրին վուգուբ պուլան չէհաաէ-
թինաէն, էվվէլքի ազվ օլունան թէօհ-
մէթէ թաալլուգը օլմաեան պիր թէօհ-
մէթի միւթթէքիպ օլտուղու, էմնայի
մուհաքէմաէ անլաշըլըը իսէ, ըէյիս,
միւթթէֆէմին էվվէլքի ազվ օլունան
թէօհմէթաէն պէրի իւղ գիմմէ օլ-
տուղունու պէէան իլէ պէրաբէր, ի-
քինճի թէօհմէթի իչլին թահգըգաթ իճ-
րասընը էմր իտէճէք, վէ պինաէն ա-
լէյհ, 86 ընճը մաատաէ թայէին օ-
լընտուղու իւղրէ, միւթթէֆէմի ճէլգ
ու իհզար վէ եա թէվգըֆի միւղէքքի-
ըէսինլէ, թէօհմէթի հաախսէ իչլին եէ-
նիսէն միւթթէֆէմիդ հուզուրունա իւ-
սալ լյլէեէճէք տիր. պու մուամէլէ,
անճաղ միւթթէֆէմին թէօհմէթի հա-
ախսէ իչլին, թահթը խաթինթաղ վէ
մուհաքէմէնէ ալընմասը լազըմ կէլէ-
ճէկինի, միւտաաիի ումումի, էմնայի
մուհաքէմաէ պէէան իթմիշ օլուր ի-
սէ, իճրա օլունապիլէճէք տիր:

296. Միւթթէֆէմին իտտաա օ-
լունան գիւիլ միւթթէքիպ օլտուղունա
հիւքմ օլունմուշ իսէ, մահքէմէնէ
միւտաաիի ումումի, թայէինի միճա-
զաթ իտտաանամէսինի, վէ միւտաաիի
չախսի տախի խաթիրտասը էմվալ վէ
թազվինաթի խաթիտասընը թագտիմ ի-
տէճէք տիր:

297. Ըէյիս, միւթթէֆէմ, միւտ-
տաաիի ումումինին տէրքէճէյի ճէզաաէ
միւթթաալիգ իտտաասընա միւտաֆիա
իչլին, աէօյլէէճէճէկի պիր չէյ օլտուգ
օլմահըդգընը սիւալ իտէճէք տիր.
նէ միւթթէֆէմ, վէ նէ տէ վէքիլի,
գիւիլնն ասլը օլմահըդգընա տայիր, տէ-
գիճ թէտտուտի իտէմէյիգ, անճաղ,

էճալը մէճիուտտան օլմահըդգը, վէ
գանունէն ճէրայիտնէն մատտուտ պու-
լունմահըդգը, վէ եա միւտտաիի ու-
մումինն թայէինի թալէպ իթթիգի
միճազաթը իսթիւզամ իթմէնէճէկի,
վէ եախօտ միւտտաիի չախի, թազ-
վինաթի իթտաբնա մահէլլ օլմահըդգը,
վէ եախօտ իսթէնիլէն թազվինաթի գա-
հիշ պուլունտուղու խուսուսլարընա
տայիր, միւտտաֆիա իտէպիլէճէքլեր
տիր:

298. Միւթթէֆէմին միւթթէքիպ օլ-
տուղունա տայիր հիւքմ օլունան գիւիլ,
գանունու ճէզաաա էճալը մէճիուտ-
տան օլմահըդգը թազտիրաէ, մահքէ-
մէ, միւթթէֆէմին տաէմի մէտուլիյէէ-
թինէ հիւքմ իտէր:

299. Միւթթէֆէմին միւթթէքիպ օլ-
տուղու գիւիլ, էճալը մէճիուտտան իւ-
սէ, մահքէմէ, նէթիճէյի մուհաքէ-
մէ, վազիֆիգի տախիլինաէ օլմա-
մըտը անլաշըլմըշ օլսա պիլէ, միճա-
զաթը գանունիյէսինի թայէին ու
զաթը գանունիյէսինի թայէին ու
զաթը գանունիյէսինի թայէին ու
թահտիա իտէր, պիր գաչ ճինայէթի
նա ճիհնտա պիրլէշմիշ օլտուղու հալ-
սէ, եալընըզ էն ազըր ճէզաաէր իա-
թիզամ իտէն միճազաթի թայէինի օ-
լունուր:

300. Միւթթէֆէմ, կէրէք պէրի իւղ
գիմմէ, վէ կէրէք մահքիւմ պուլուն-
սուն, վէ եա զայրի մէտուլ օլսուն,
մահքէմէ, միւտաաիի չախսի վէ եա
միւթթէֆէմ թարաֆընտան իտտաա
օլունան թազվինաթի տավասընը թէա-
զըգ վէ հիւքմ իլէ, մըգտարընը ասլ
տավա իչլին վիրէճէկի իլամնա թասրիհ
իսէճէք, վէ եախօտ 292 ինճի մաա-
էտէ պէէան օլունտուղու վէճհլէ,
թարաֆէյնի խաթիմա, վէ էլլէրինտէ
պուլունան էվրաղը մուայէէնէ իլէ,
նէթիճէյի թէտգըգաթընը պա թազ-
վին մահքէմէնէ արզ էլլէմէք իւղրէ,
տաղտան պիրիսինի մէէմուր էլլէնէ-
ճէք տիր. մահքէմէտ թէվգըֆի օլունմուշ էչնա վար իսէ, տահիպլինէ իտտաէ
օլունմասընը տախի էմր իտէճէք տիր.
ֆագաթ, միւթթէֆէմ մահքիւմ օլ-
մուշ իսէ, էչնայի մէվգուֆէ, տահիպլի
թարաֆընտան մահքիւմ-ալէյհ թէմ-
եիզ իսթիտտաը միհնէթինի կէչիրմիշ
իտուկի, վէ եախօտ թէմեիզ իսթի-
տտաը իճրա օլունուպ, մասլահաթ գա-
թէյէն ֆէյսալէթիր օլմուշ օլտուղու
իսպաթի օլունմահըդգա, իտտէ օլտ-
նամաեաճագ տըր:

301. Միւթթէֆէմին մատղուր օլ-
տուղու թահագգուգ էյլէտիկի թազ-
միրտէ, մահքէմէ գանունէն մագիրէ-
թինի իլամ էյլէկէճէք տիր:

302. Միւթթէֆէմ վէ միւտտաիի
չախսիտէն գանդիսի հադգըզը չըգտը
իսէ, իտտամինն, վէ տէվկէթինն տավա
մէտարիֆինի թէէտիյէէ վէ թազվին
իտէր:

303. Մէվտտաը սապըգտտա պէ-
էան օլունան մուամէլաթըն իճրասըն-
տան ածնրա, ըէյիս վէ տաղա, եվինէ
միւզաքէրէ օտտասընա չէքիլլէրէք, թա-
րաֆէյնին իտտաա վէ միւտտաֆիտտը
հադգընտա, իթթայի ըէյ իտէճէքլեր
տիր. ֆագաթ, հիւքմ, մէվգըի մուհա-
քէմէտ հաղըը օլան խալգըն, վէ միւթ-
թէֆէմին հուզուրունտա, ըէյիս թա-
րաֆընտան ճէհրէն թէֆհիմ օլունուր.
ըէյիս հիւքմիս պէէան իլէ պէրաբէր.
գանունուն գանդի մատտէսինէ թաթ-
պիգ օլունմուշ իսէ, անը տախի գը-
բասի իտէր, գապգի քեաթիպլի, հիւք-
մի վագըի թահրիր վէ գապգի խոխ,
պի խապարէթիհա, մատտէյի գանու-
նէյիէ տախի տէրճ իտէր. խիլաֆընտա հարէքէթի էյլէր իսէ, էքի վերա
ճէզայի նագտի իլէ մահքիւմ օլուր:

304. Հիւքմիս վագըըն միւսէվվէտտէ-
սի, հիւքմիս մէզքիւրու վիրէն ըէյիս
վէ տաղա թարաֆընտան խնյա օլու-
նուր, միւսէվվէտտէյի մէզքիւրէ տա-
գաեա խնյա իթտաբիվմէդ իսէ, գապգի
քեաթիպլինտէն, պէշ լիրա ճէզայի
նագտի ալընըը. վէ ինսէլ իճտագ, կէ-

բէք բէյիս վէ սազա, վէ կէրէք զապթ քեաթիպի ալէյհինաե, իզթիքբեա ան էլ հիւք-քեամ հագդը տախի խթիմա օլունապիլիր. միսէվէտաե, հիւքմիւն թէֆհիմինաէն էթիպարէն, եիկիրմի աէօրթ սաաթ զարֆընտա իմզա օլունմադ իգթիդա իտեր:

305. Բէյիս, հիւքմիւ թէֆհիմինէն սօնրա, իգթիզայի հալէ կէօրէ, միւճրիմէ սապր ու մէթանէթ կէօսթէրմէկի, վէ եախօտ թաահիւի մեպլեք իյէմէկի նասիհաթ իտէպիլիր: Իլանէն, էվրադը տավա էլէ պէրապէր, լեհճիւլ թէմեիզ, մահքեմէյի թէմեիզէ կէօճաէրիլճեկկինի, վէ պիր աէնէճէկի վար իսէ, էվրադըյը պիրլիքտէ կէօճաէրիլմէք իւզրէ, պիր հաֆիթա զարֆընտա, պիր լայիհա վիրէպիլէճէկկինի, մահքիմ-ալէյհէ իհթիար իտէճէք տիր:

306. Զապթ քեաթիպի, ուսուլի մուհաքէմէճէ մուայէնէն օլան մուամէլաթըն իճրա օլունտուղունու, զապթ վարագասընա իշարէթ իտէճէք տիր, իշպու զապթ վարագասընտա, միւթթէհիմներին վիրտիքլերի ճեվապլար, վէ շահիտլերին վադը օլան չէհաաէթլերի աէրճ օլունմաեըպ. ֆագաթի, շահիտլերին իֆատէլերինտէ կէօրիւլէն թէնագըս վէ թադիլրաթ, 269 ունճու մատտէնին հիւքմինճէ, իշարէթ իտիլէճէք տիր: Զապթ վարագասը, ըէյիս իլէ զապթ քեաթիպի թարաֆընտան իմզա վէ եա թէմհիր իտիլէճէք տիր. իշպու մատտէ ահքամընա րիաեէթ օլունմատըդը հալտէ, մուամէլաթը վադա, քէնդիլէմ եէքիւն հիւքմինտէ աատ օլունուբ: Զապթ վարագասը թուքմատըդը, վէ իշպու մատտէնին իչինճիս ֆըգրասընըն հիւքմիւ իճրա գըլընմատըդը թագտիրաէ, զապթ քեաթիպինտէն եիկիրմի եիւզիւք ալթունու ճեզայի նագտի ալընըր:

307. Մահքիմ-ալէյհ, մահքեմէյի թէմեիզէ կէօճաէրիլմէք իւզրէ, լայհա վիրէճէք օլտուղու հալտէ, մահքեմէ գալէմինէ, սէքիդ կիւն զարֆընտա թէպլիմ իլէմէպի լազըմ կէլիր. միհլեթի մէգքիւրէ զարֆընտա, միտտաաիի ումումի վէ միտտաաիի չահսինին տախի պիրերը լայհա իթաա սընա հագդլարը վար տըր. ֆագաթ, միտտաաիի չահսինին լայհասը, անճաղ քէնտի հուզուզու չահսիյէպիճէ այնա օլմադ լազըմ կէլիր: Մահքեմէյի թէմեիզի թէմհիր վէ իզհար իտիլէճէք տիր:

308. Մահքեմէյի թէմեիզ, թէմհիրիզէն բույեէթ իլէաիկի ճինաաթի իլանաթընը թաատիդ իլէաիկի հալտէ, միտտաաիի ումումիէ թէպլիճինաէն իւչ կիւն զարֆընտա, հիւքմի իճրա օլունուբ. իլանաթը մէզքուրէ տէն իտտամա տայիր օլանըդը, ճէզա գանունընամէյի հիւմաեունուն 16ընճը մատտէսի մուճիպինճէ, իզաէյի սէնիյէնին սուտուրինտէն սօնրա, մէվզրի իճրաէե գօնուլուբ:

309. Մուճրիմ, պագը չէյլերի պէեան էթմէք իսթէհիկի հալտէ, հիւքմիւն իճրա օլունաճագ մահէլլ մահքեմէսի ատազասընտան պիրիյլէ զապթ քեաթիպի, թագրիրինի ախզ ու թահրիր իտէրլեր:

310. Հիւքմի վագըըն իճրա օլունտուղունա տայիր, թուքմատըդ զապթ վարագասը, զապթ քեաթիպի մարիֆէթիյլէ թանզիմ օլունուպ սուրէթի եէնէ քենտուսի մարիֆէթիյլէ, եիկիրմի աէօրթ սաաթ զարֆընտա, հիւքմի իլամը, դայատընըն ալթընա թահրիր վէ իմզա իտիլիր. վէ զապթ վարագասը համիշինէ տախի գայա օլունտուղու քէյֆիյէթինի իշարէթ օլունուպ, քէզալիք զիյդի իմզա իտիլիր: Մէվտտաը մուհարրէրէնէն խիլաֆը հարէքէթ վուգուինտէ, զապթ քեաթիպինէն իւի օսմանը լիրասը ճէզայի նագտի ալընըր. իշպու զապթ վարագասը գայատ, պի այնիհի ասլը կիպի մատմուլ պիհ թուքմատըդ:

311. Էնտայի մուհաքէմէտէ, կէրէք պաղը էվրադ վէ էչէանընն ատէլէթիյլէ, վէ կէրէք չահիտլերին չէհատէթիյլէ, միւթթէհիմին իթթիհամ օլունտուղու ճինաեաթտան պաչդա ճինաեաթի իլէ տախի միւթթէհէմ օլտուղու անլաչըլըդը, վէ իչպու եէնի զուհուր իտէն ճինաեաթ, էվվէլքի ճինաեէթլերին միւթթէղիմ օլտուղու միճաղաթտան չէտիտ ճէզալարը իթթիլդամ իյլէտիկի, վէ եախօտ միւթթէհէմին թահթը թէվզըֆտա չէրիք թէօհմէթլերի պուլունտուղու թագտիրաէ, մահքեմէ, միւթթէհէմին աէյհինաէ զուհուր իտէն եէնի ճինաեէթլեր իլէն, իշպու գանունընամէ ահքամընա թէվֆիգտան, իգամէյի տաավա օլունմատընը էմր իտէճէք տիր. իշպու իքի սուրէթտէ տախի, միտտաիի ումումի, էվվէլքի ճինաեէթլերէտէն տօլայը, միւթթէհէմին ալէյհինաէ վաղը օլան հիւքմիւն իճրատընը, եէնի ճինաեէթլեր իչին վուգու պուլաճաղ մուհաքէմէնին խիթաբընա գտատր թէէխիր իյլէեէճէք տիր:

312. Մէհաքիմի ճէզայինէտէն վիրիլէն իլանաթըն գուեուտա տէֆաթիրի վէ միւավէտաէլերի, գանդի մահքեմէճէ միւթտաղիդ իտէ, օ մահքեմէնէն էվրադ մախդէնինտէ, հըզիզ օլունաճագ տըր:

ՊԱՊԸ ՍԱԼԻՍ

ԻԼԱՄԱԹԸՆ ՈՒՍՈՒԼԻ ԹԷՄԵԻԶԻՆԷ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ.

—

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Թահդիքտըր վէ էլ-տաֆրընը նաֆզընը խոնուտ էտէն ահվալե տայիր տիր:

313. Ճինաեէթ, վէ ճիւնհա, վէ գապահաթա տայիր սօն աէրէճէտէ վիրիլմիչ օլան իլանաթ, վէ պու իլանաթ

թըն միւթտաղիդ օլտուղու տաավի հագդընտա սէպպաթի իտէն մուամէլաթի վէ թահդիդաթի, աթի իւզ զիյդը ահվալտէ, իսթիտտա իւզերինէ նագդ օլունապիլիր:

—

ՖԸԳՐԱՑԻ ԷՎՎԷԼԻ

Հիճաեթտա պայէր տէր:

314. Միւթթէհէմի ալէյհինաէ հիւքմ օլունուպ տա, կէրէք հէյեէթի իթթիհամիյէէ գարարընտա, վէ կէրէք մահքեմէյի ճինաեէթի հուզուրունտա իճրա գըլընմըչ օլան թահդիդաթի վէ մուհաքէմաթտա, վէ եախօտ հիւքմ իլանընտա ատէմի իճրատը, իշպու գանունընամէ հիւքմինճէ մէֆսուխիյէթի միւթթէղիմ օլան մուամէլաթըն պիրինտէ վէ եա պիր գաչընտա, խիլաֆը գանուն հիւքմ վէ զուհուլ վուգուի, իլանըն մէֆսուխիյէթինի միւթթէղիմ օլաճաղը կիպի, մէֆսուխիյէթի իճապ իտէն սէպէպի էվվէլինի վուգուի թարիխինտէն սօնրա ճէրեան իլլեմիչ օլան մուամէլաթըն տախի մէֆսուխիյէթինի մուճիպ օլուր:

Մահքեմէնին տաէմի սալահիյէթի, նագդ հիւքմիւ իլթիզամ իտէճէկի կիպի, միւթթէհէմին վէ եախօտ միւտտաիի ումումինին քենտիլերինէ գանունէն վիրիլմիչ օլան պիր հագդ ու սալահիյէթի իսթիմալ իչին վագը օլան մէթալիպինտէն պիրի, վէ եախօտ պիր գաչը իսպերինէ, զուհուլէն վէ եախօտ բէտտէն պէեանը բէյ օլունմատընտան ութաէն տախի, մուամէլէյի մաթլուպէնին տաէմի իճրատը, մուճիպի նագդ օլտուղունա տայիր գանունէն սալահէթի օլմատա պիրէ, նագդը միւթթէղիմ տիր:

315. Միւթթէհէմին պէրաէթի զիմմէթի հալինտէ, պու հիւքմիւ միւթթէզամինի օլան իլանըն, վէ մուամէլաթի վէ թահդիդաթընը, թէմեիզինէն նագդընը, պէրաէթի հիւքմինէ իսալել կէլ-

մէմէք չարթըլլա, միւճէրրէտ գանուն հիւանի ճէրէեանընը թէէվինան, միւաահիի ումումի թարաֆընան խաաա օլունապիլիր։

316. Մէֆհուխիյեէթ, իլահնա հիւքմ օլունան ճէզանըն մէպհուս-լուն-անհիւ օլան ճինայէթ իչին, մուայէնէն օլան միճաղաթը գանունիյէէնին ղայրի օլմասընան միւնապահ իսէ, օ հալտէ իլահին նադրը, մահքիւմ-ալէյհ թարաֆընան խաաա օլունապիլէճէկի կիպի, միւաահիի ումումի թարաֆընան տախի թալէպ օլունապիլիր, վէ 298 ինճի մատահէ պէէան օլունան աահմի մէսուլիյէէթ հիւքմիւ, գանունէն ֆըգհանը (1) ճէզահէ միւաթէնի (2) օլտուղու, վէ մահէզա (3) միւճաղաթը գանունիյիէ մէվճուտ պուլունտուղու հալտէ, նադր խաաասը միւաահիի ումումիյիէ այիտ տիր։

317. Իլահնա հիւքմ օլունան ճէզա, գանունէն օ ճինահէթ հադրընաա թայինին լյլէտիի ճէզտա օլուպ տա, իսպարէյի գանունիյէէնին իլահնա եանուշ դիքր օլունմասընան տօլաէը, թաբաֆիյնաէն հիչ պիրինին նադրը իլահը, խաաահա սալահիյէէթի եօզտուր։

318. Հիչ պիր հալտէ, միւաահիի չախսի, պէրաէթ գարարընըն, վէ եահօա տահմի մէսուլիյէէթ իլահընըն նադրընը խաաա խահմէզ. ֆագաթ, օ մադուլէ իլահնա, պէրաէթ վէ եահօա տահմի մէսուլիյէէթինէ հիւքմ օլունան թարաֆըն խաաա լյլէտիի մընդաարան դիճաահէ, միւաահիի չախսի ալէյհինէ, թագմինահ հիւքմ օլունմուշ իսէ, իլահըն եալընըզ պուճիհէթինինադրը խաաասընա, միւաահիի չախինին սալահիյէէթի վար տըր։

---

(1) Ֆըգհան, ապրդ։
(2) Մէ-պինէ, պինա օլունմուշ օլան։

ՖԸԳՐԱՅԻ ՍԱՆԻՅԷՆ

ՃԻՆԱՀ ՎԷ ՀԱՊԱՀԱԹԱ ՊԱՅԷՐ ՊԷՐ։

319. Իչ եիւղ ան տէօրտինճի մաահէտէ պէէան օլունան տուվէրի ֆէսխիյէ, ճիւնհա վէ գապահաթա միւթաալլիգ տաավիահէ տախի ճարի տիր։ Կէրէք ալէյհինահէ ճիւնհա վէ եահօա գապահաթ տավասը իգամէ խոիլէն չախսըն, վէ կէրէք միւաահիի ումումի, վէ միւաահիի չախսինին պէրաէթ վէ եա աահմի մէսուլիյէէթ, վէ եահօա մահքիւմիյէէթէ միւթաալլիգ իլահնէ տախի միւթէնա թուղուլմահարադ, գաթիան վիրիլմիչ պիլճիւմլէ իլահնէրընըն նադրընը խաաահա սալահիյէէթի վար տըր. չու գահար քի, միւթէհհէմին պէրաէթի գիմմէթինէ, վէ եա աահմի մէսուլիյէէթինէ հիւքմ օլունմուշ իսէ, քէնտիսինին միւաահհասընը թէէվինի իչին, վաղ օլունան ուսուլի մուհաքէմէ ահքիւմինա աահմի ըհայէթ վէ եա գուհուղ վուգու պուլտուղու պէհանէսիյլէ, այէյհինէ իգամէյի տավա խահմէզ։

320. Իչ եիւղ ան եէտինճի մաահէնին հիւքմիւ, ճիւնհա վէ գապահաթա միւթաալլիգ մէվատտա տայիր ան տէրէճէհէ վիրիլէն հիւքմի գարարընընա տախի ճարի տիր։

321. Մահքէմէյի թէմիիզ, վէ եա լիվա պիտայէթ մահքէմէսի, վէ եահօա մահքէմէյի խաթիինաֆ, մուահէլաթը թահդիդգէյէհէն պիրինին մէֆհուխիյեէթինի հիւքմ իթմիկի թագտիրահ, եէնիհէն պաչանընըճագ մուահէլաթտան միւթէվէլլիտ մէսաբիֆինի մէֆհուխիյեէթինէ սէպէպ օլան միւսթէնթիգ վէ եա տայիր մէէմուր թարաֆընտան թէէխիյէ օլունմասընը տախի էմր իտէպիլիր. անճագ, պուրթիպի թարաֆընան խիչա օլունուր. միւսթէհի խիչա կյլէմէք խաթէմէդ, վէ եահօա իտէմէդ իսէ, քէյֆիյէէթ քէաթիպի թարաֆընտան խաթիտանամէէ իչարէթ օլունուր. վէ պու խաթիտանամէ, եինէ պու գահտէէ թէվֆիգան, մահքիւմ-ալէյհին վէքիլի թարաֆընան տախի վիրիլէպիլիպ, պու հալտէ, վէքիալէթնամէ, խաթիտանամէէ բաալթ օլունմագ լազըմ կէլիր։

Խաթիտանամէլէր, տէֆթէրի մահսուսունա գայտ օլունաճագ, վէ պու տէֆթէր, տայիմա աչըգ թուղրուպ, հէր քէս խաթէտիկի գայտըն սուրէթինի ալապիլէճէք տիր։

324. Ճիւնհա վէ եահօա գապահաթա տայիր ան տէրէճէտէ վիրիլէն հիւքմլէր ալէյհինահ, թէմիիզ իտտասը, եա միւտտաիի չախսի, վէ եա միւտտաիի ումումի թարաֆընան իճրա օլունտուղու հալտէ, խաթիտալարը, մատտէյի սապղատտա պէէան օլունտուղու վէճհլէ, գայտ խիլաֆըտէն պաչղա, իչ կիւն զարֆընտա, միւտտաի-ալէյհ թարաֆընա թէպլիգ օլունտուր, միւտտաի-ալէյհ մէվգուֆ օլմասըդը սուրէթտէ, թէմիիզ խաթիտանամէսի, մահքէմէ քէտաթիպի թարաֆընան քէնտիսինէ դըրտաթ օլունտուպ, խիլա խիթտիրիլէճէք, վէ խիլա խիմէք խաթէմէդ, վէ եահօա իտէմէդ իսէ, քէյֆիյէէթ խաթիտանամէէ իչարէթի խիլէճէք տիր. միւտտաի-ալէյհ մէվգուֆ օլմասըդը թագտիրահ, խաթիտանամէ, միւսպաչըդը մարիֆէթիյլէ, միւտտաի թարաֆընան միւտտաի-ալէյհին զաթընա, վէ եահօա հնթիխապ իթմիկի իգամէթի կեահրընա թէպլիգ օլունաճագ, վէ պու հալտէ, մէհլի մուայէնէ իւղերինէ, պէհէր միրնեամէթրօ իչին իչի կիւն զամմ խիլէճէք տիր։

325. Թէմիիզ իտտասը իտէճէք միւտտաիի չախսի, խաթիտանամէսինէ, հիւքմ իլահընըն պիր տուրէթի մուսաաա

էմր, մէֆհուխիյեէթին խաթիեաթը ճէսիմէտէն միւնապահ օլտուղու ահվալտէ, վէ իչպու գանունննամէնին մէվգըթի իճրաեէ գոնուլտուղու թարիխտէն իբի սէնէ սոնրա վուգու պուլան մէֆհուխիյեէթլէր հադրընտա, սաադր օլապիլիր։

ՖԱՍԼ ՍԱՆԻ

ԹԷՄԷՂՂՈՒԼ ԷՄՐԻՒՏԱՐԸՆԱ ՊԱՅԷՐ ՊԷՐ։

322. Ճինաեէթէ միւթաալլիգ իլահնէթ, խաթիտաեէ հաճէթի օլմաեարադ, րէսմէն վէ րէսմէն թէմէիիզ օլունուր, ճիւնհա վէ գապահաթա միւթաալլիգ իլահնէթըն թէմէիիզի իսէ, խաթիտաեէ մէվգուֆ տուր. գապահաթ վէ ճիւնհաեա միւթաալլիգ աճրեաամըն իտտասիյեէ վէ թահդիդգէյէհ, վէ եինէ պու գապլըէն օլուպ, սոն տէրէճէտէ վիրիլէն հիւքմլէր ալէյհինահ թէմէիիզ իտտասը, տավանըն իլահը գաթինահէն սոնրա մէտտու օլապիլիր. օ մադուլէ գարարը իտտասիյլէրին, մահքիւմ թարաֆընան պիլ խաթիեաթ իճրա խիլմիչ օլմասը, թէմէիիզ խաթիտասընը ըէտտահ սէպէպ օլամագ. պու մուտտահնին հիւքմիւ, մահքէմէնին սալահիյէէթինէ տայիր վիրիլէն հիւքմլէրէ չամիլ օլմահէրէք, պու մադուլէ ահվալտէ, վէ իլահը գաթինէն սուտտուրինէ խնթիխապ օլունմագ լազըմ կէլմէդ. ճինաեէթէ տաավիհինէ տախի, տաէմի սալահիյէէթէ իտտասը, գապահաթ վէ ճիւնհաեա միւթաալլիգ սալահիյէէթէ իտտասը հադրընտա օլան աճրեամա թագտիրահ տիր։

323. Ճիւնհա վէ եահօա գապահաթա տայիր օլան թէմէիիզ խաթիտանամէսի, մահքիւմ-ալէյհ թարաֆընան, հիւքմինա թարիխի թէֆհիմինէ իթիպարէն, սէբէպ կիւն զարֆընտա մահքէմէ քէտաթիպինէ վիրիլիր, վէ մահքիւմ-ալէյհ վէ մահքէմէ քէտաթիպի թարաֆընան խիչա օլունուր. միւտտաի-ալէյհ տէրէճէտէ վիրիլէն հիւքմլէր խաթէմէդ, վէ եահօա իտէմէդ իսէ, քէյֆիյէէթ խաթիտանամէէ իչարէթի խիլէճէք տիր. միւտտաի-ալէյհ մէվգուֆ օլմասըդը թագտիրահ, խաթիտանամէ, միւսպաչըդը մարիֆէթիյլէ, միւտտաի թարաֆընան միւտտաի-ալէյհին զաթընա, վէ եահօա հնթիխապ իթմիկի իգամէթի կեահրընա թէպլիգ օլունաճագ, վէ պու հալտէ, մէհլի մուայէնէ իւղերինէ, պէհէր միրնեամէթրօ իչին իչի կիւն զամմ խիլէճէք տիր։

325. Թէմիիզ իտտասը իտէճէք միւտտաիի չախսի, խաթիտանամէսինէ, հիւքմ իլահընըն պիր տուրէթի մուս-

ապատագասընը լապլթ լթմէկէ մեճ-պուբ տուբ, վչ իլամ, մուվաճէհէթէն վիրվիմիշ խսէ պէշ, վչ ղըլեապչէն վիրվիմիշ խսէ, իբի պուչուգ Օսմանլը լիբասը ճէղայի նագաի օլարագ մահքէ-մէկէ թէվհի լթմէսիքճէ, իստասասը մէեմու օլամազ։

326. Ճէղայի նագաի թէվհիհնաէն, էվվէլա, ճհնայէթի իլչ մահքիմ օլանլար, սանիեա, իսարէյի միքիյէկէ վչ արագի վչ վարիսաթը միրիյէկէ միթասլիգ մէսալիհ իչհն տասվա իտչն մէէմուրլար, մուաճի վչ միսթէս-նա սըրլար, վչ պու խթհնա խարիճհնաէ պուլունան էչհսա հագգընտա, ճէղայի նագաի, թէվհիլ տավասընտա հագգըղը չըգան թարաճա այիտ տիր. նըսըճի Օսմանլը ալթունունան աշաղը վչրկիսի օլսուգունա, վչ եա հիչ վչրկիսի օլմասըղընա, վչ եախօտ ճագըր վչ սի գուտրէթի պուլունսուղունա տայիր, հիւքիւմէթի մահէլլիէկ թարաճհնաան մուտատաղ չահատէթնամէ խթհիհսալլիլէ, խթհիտանտամէսհնէ լապլթ իսէնլէր տասի թէմէվհիլ խթհիտասը իչհն ճէղայի նագաի թէվհիհնաէն մուաճի սըրլար։

327. Հապա ճէղասըլլա մահքիմ օլանլարընը, հայը մահպուսիյէթտաէ պուլունտուղլարը, վչ եախօտ քճճալէթէ լապլթ իլէ սայը վիրվիմիշ օլտուղլարը սապթի օլմատըղճա, թէմվհիլ խթհիտալարը մէամու օլամազ. հապա վչ եա սիլ քճճալէ թահվիյէէսի սէպիլ վարագայի ըէամիյէէսի, թէմվհիլ խթհիտանամէսհնէ մէրպուլթ պուլունմազ լազըմ տըր. չու գատար քի, թէմվհիլ խտտասը մահքէմէհնհն սաէմի սալահիյէէթհնաէն նաշի խսէ, միսթէճհնհն միսրաճաաթը մազպուլ օլմազ իչհն, մահքէմէ-չի թէմվհիլհն պուլունտուղտա մահհլլ թէվգրճհնանէսհնէսհնէ քճնաի խթհիտասըլլա մահպուստա պուլունտուղտունու իսպապթ լթմէսի սաահի քճաճի տիր. պու մագսուլէյէր, մահքէմէյի մէգքիսրէճէ պաշ միստաահի ուսմուիյէէ խթհիտանամէ վիրիլպ, անըն իչարէթի իսղէրհնէ հապսհնահէ խտարէսի թարաճրընտան գապաս օլունապիլէճէքլէր տիր։

328. Մահքիմ-ալէյհ, վչ եա միստաահի չահսի, եա թէմվհիլ խթհիտասընը վիրտիկի սըրատա, վչ եախօտ անտէն սօնրա միսրուր իտչն ճն կիւն գարճրնտա, թէմվհիլի թապէպ օլունան հիւքմիւ վիրչն մահքէմէ քճաթիպչհնէ, թէմվհիլ խթհիտասընը մուճիպ օլան էապապը հավի լայիհա վիրէպիլէճէք տիր, վչ քճաթիպի մահքէմէ քճնաիճնէ պիր իլմ ու խապէր լթհասըլլա պէրապէր, լայիհաեր տասի տէրհալ միստաահի ուսմուիյէէ թէսլիմ իտչճէք տիր։

329. Թէմվհիլ խթհիտանամէսի վիրիլտիկի թարիհատչն լթհիպարչն, նիհայէթ ճն կիւն սօնրա, միստաահի ուսմուի, եվրագը տավասը, վչ թարճիչ ինչն արզուհալարը վար խսէ, անլերի Ալլահյէ նէզարէթինէ կէօնաէրէճէք տիր։

Թէմվհիլի թապէպ օլունան հիւքմիւ վիրչն մահքէմէնչն քճաթիպի, եվրագը տավանըն պիլա խարճ պիր տէճթէրինի եարբպ, իլամա բապթ իտչճէք, վչ խիլաճը հալինտէ, իւչ ալթունն ճէղայի նագաի լթհասընա մահքէմէյի թէմվհիլտէ հիւքմ օլունաճագտըր։

330. Ալլահյէ նէզարէթի, իչպու եվրագը ախչնտաչն լթհիպարչն, եիկիրմի տէօրթ սաապ զարճրնտա մահքէմէյի թէմվհիլչ կէօնտաէրէճէք, վչ քճյճիյէէթի, եվրագը մէգքիսրէճի կէօնտաէրմիշ օլան մէէմուրա պիլմատըճէք տիր. մահքիմ-ալէյհ օլանլար, արզուհալարընը, վչ իլամ իլէ թէմվհիլ խթհիտալարընըն էապապը մուճիպէ վարագասընըն սուբէթլէրինի, տօղրուճա մահքէմէյի թէմվհիլ դալէմինէ տասի լթմա իտէպիլէճէքլէր տիր։

331. Մահքէմէյի թէմվհիլ հէր նէվի ճհնաէէթ, վչ ճիւնհա, վչ գապահաթա միլթասլիգ մէվատտա, թէմվհիլ խթհիտալարընը, իչպու ճասլտա պէեան օլունան մէհլին ինղըզասընտան, նիհայէթի պիր այ զարճրնտա բուլէէթ լթմէկէ մէճպուբ տուբ։

332. Մահքէմէյի թէմվհիլպիչէ, խթհիտանըն մէամու (¹) օլուպ օլմաէաճագ-ղընա տայիր, էվվէլ էմիրաէ պիր իլամը մահսուս լթհասընա հաճէթի գալմագսըղըն, հիւքմի իլամը թաատիգ վչ եախօտ նագզ խտէր։

333. Մահքէմէյի թէմվհիլ, ճիւնհա վչ եախօտ գապահաթա միլթասլիգ պիր մատտէ խզղրինէ վիրվիմիշ պիր իլամը նագզ իլչէտիկի հալտէ, տավտըր, իլամը մէճհուսի վիրմիշ օլան մահքէմէյէ, եախօտ օ տէրճէճտէ պուլունան տիկէր պիր մահքէմէյէ հավալչ խտէր։

334. Մահքէմէյի թէմվհիլ ճհնաէէթէ միլթասլիգ պիր իլամը նագզ իտէր խսէ, աթի իսղ զիրը մէվատտը սէպատէ պէեան օլունան ահքամա թէվճիլ մուտամէլէ խտէճէք տիր։

335. Մահքէմէյի թէմվհիլ, ճհնաէէթէ միլթասլիգ տատվիեի, մատտէյի սապըղտատա պէեան օլունան իլամը մէնգուզ, կէրէք 25 իւնճիս մատտէ թատտա (²) իսիլչն էսպապչ, վչ կէրէք մէճսուսիյէէթի հիւքմիւ իսթիղամ խտէր ահվալչ միլթասլիգ պիր խէթաեէ մէպնի նագզ օլունմուշ օլսուն, իլամը մէնգուզու վիրչն մահքէմէէ, վչ եախօտ անըն տէրճէճսինտէ պուլունան տիկէր պիր մահքէմէէ, վչ էկէրչի եալընըղ հուգուգատ չահսիյէէ ճիհէթինտահն տօլտէր նագզ օլունմուշ խսէ, միլթասլիգ օլտուղու հուգուգատ տատիյէէ մահքէմէսինէ հավալչ խտէր. վչ էկէրչի իլամ, տատվի սալահիյէէթի տէպէպսիյչ նագզ օլունտուղտա տատիյէէ մահքէմէյէ հավալչ խտէր։

336. Մահքէմէյի թէմվհիլ պիր իլամը նագզ իտիպ տէ, տավտըր բուլէէթի լթհտիրմէք իսղրչ, պիր մահքէմէյի իպթիհտահիյէէ վչ եախօտ իտիհնաճիյէէէ հավալչ լթհասը իլամը նագզ իտէպ տէ, մահքէմէյի թէմվհիլ տատվի սիր իսթիհսամ օլունմամըշ չէրիքի թէօհմէթի պուլունտուղու հալտէ, մահքէմէ, պիր միսթէճհնթիպը, վչ միստաահի ուսմուի մուավինէրհնտէն պիրինի թայհն իտիպ, պունտէն պիրինի թայհն իտիպ, պունլարընն հէր պիրի, մէէմուրիյէէթլէրինճէ իճապ իտէն թահգըգատըր իճրա իտէճէք, վչ եվրագը թահգըգիյէէհի մահքէմէէ լթմա, վչ մահքէմէ տատիպ, եվրագը մէգքիսրէ իսղրհնէ, թէօհմէթտէ միչարիք տատ օլունանլարընը, հէյէէթի լթհթիհամիյէէհէ կէօնտաէրիլմէէրի յագրմ կէյիպ կէյմէհէճէկհնէ, հիւքմ իյչէէճէք տիր։

340. Իլամ, ճիւրմհն նէվի իչհն, գա-

(¹) Մէամա, տիկնէհիմիշ օլան։

(²) Թատտա, սայմագ։

նունէն մուայէն օլան ճէզանըն գայրի պիր ճէզա հիւքմ օլունմասընան տօլաեը նագդ օլունմուշ իսէ , ճէզանըն նէվ վէ աերէճէսի թաասիհ օլունուր :

Էկէր պաշգա պիր սէպէպէ մէպնի նագդ օլունմուշ իսէ , օ հալտէ մահքէմէ նէնիսէն իճրայի մուհաքէմէ իտեր : Ֆէսախ իսթիլզամ իսէն հալ , լամըն ահքամը միւնաէրիճէսինէն պաղըսընը իվտալ իսիեօր իսէ , օ հալտէ մահքէմէյի թէմէիլ իլամըն եա լընըզ մուխթէլ[1] օլան հիւքմիլէրինի նագդ իսիպ , պագըսընա թօղունմա եաճագ տըր :

341. Մահքիմիյէթի նագդ օլունսա տա , մահքէմէյի ճինաէթէտ , նէնիսէն մուհաքէմէսի լազըմ կէլէն միւթէէէհէմ , եա մէվգուֆիյէթի վէ եախօտ մահպուսիյէթի հալինաէ գաշագ , մուհաքէմէսինէ մէհմուր օլան մահքէմէյի ճինաէթէ կէօնտէրիլիր :

342. Կէրէք ճինհա վէ կէրէք ճինաէթի տամալարընտա , հագդսըզ չէգան միւտաաիի չախսի պէրաէթի զիմմէթի , վէ եա գանունէն տաէմի մէսաուլիյէթի տապիի օլան թարաֆտա մէսարիֆինի իթա իլէ պէրապեր , պէշ Օսմանլը լիրասը թամամին վիրմէյէ մահքիմ օլուր : Վէ պունտան պաշգա , հիւքիմէթ իչին պէշ Օսմանլը լիրասը ճէզայի նագտի տախի ալընըր : Իլամ ղընտապէն վիրիլմիշ իսէ , իչպու ճէզայի նագտինին , եալընըզ նըսֆը ախզ օլունուր . հիւքիմէթ թարաֆը , տաավվի չախսիյէտէ հագդսըզ չէգարղը հալտէ , եալընըզ թամամինտի իթա իսէր :

343. Պիր իլամ , գըսմէն վէ եախօտ քիւլլիէն , հէր նէ սէպէպէ մէպնէն նագդ օլունուր իսէ օլունտուն , վէ մէթնի իլամտէ թէվհի օլունան ճէզայի նագտինին իտտէխի թաասիհ իսթիհսան իսիլմէմիշ տաէնին իտտէխի պուլունտուն , թէմէիլ իլամընըն տաաուրինի միւթէադդիպէն , վէհաայի[2] մէգբուրէ սահիպինէ տէրհալ բէտտա օլունուր :

344. Պիր իլամըն նագդը իչին օլունան իսթիտտա բէտտա օլունտուղու հալտէ , պու իտտաեը իսէն թարաֆ նէ պէհանէ վէ վէսիլէ իլէ օլուր իսէ օլունուն , օ իլամ հագդընտա պիր տահա նագդ տավասը իտէմէյէճէք տիր :

345. Նագդ իսթիտտասընը բէտտա իտէն հիւքմիւն , մահքէմէյի թէմէիլ ճէզա տայիրէսի բէյնի իլէ պաշ միւտտաիի մէյնիզի թարաֆընտան միւտտի պիր սուրէթի , մահքէմէյի թէմէիլ նէզտինտէ պուլունան պաշ միւտտաիի ումումիյէ իթա օլունուր , վէ անտէն տաղիյէ նէզտրէթինէ , վէ օրտտան , նագդը իտտաա օլունան իլամը վիրէն մահքէմէտէ պուլունան միւտտաիի ումումիյէ կէօնտէրիլիր :

346. Սօն տէրէճէտէ վիրիլմիշ պիր իլամ , տէֆայի էվվէլտէ մահքէմէյի թէմէիզտէ նագդ իսիլտիքտէն սօնրա , օ տաավա իչին , թարաֆէյն , էվվէլքի սըֆաթլընըտա պուլունտուղու հալտէ , տէֆայի տանիյէտ տուգլըը հալտէ , վիրիլմիշ օլան իլամ հագդարադ , վիրիլմիշ օլան իլամ հագդընտա , էվվէլքի էսպապտան նաչի , թէբրար թէմէիզի տաավա օլունաճագ օլուր իսէ , մահքէմէյի թէմէիզ , հէյէթի ումումիյէ ագտի իլէ հիւքմ իտէր : Էկէր էքընճի իլամ , պիրինճի իլամըն իճապ էթտիկի էսպապտէն նաչի , եինէ նագդ օլունուր իսէ , տաավվանըն հավալէ օլունտուղու պիտտանըն հէթթա վէ եախօտ իսթիհսաճ մահքէմէսի , մահքէմէյի թէմէիզին իլամընտա իթթիհսաղ էթտիկի էսասը գանունիէ , իթթիհտա իտէճէք տիր :

347. Աալիյէ նէզտրէթի թարտիքընտան թահրիրէն վիրիլէն էմրի պա-

([1] Մուխթէլ , խալէլ գէլմիշ օլան :

([2] Վէհպէ , էհանէթէն թէպիմ օլունան չէյ :

թի իւզէրինէ , մահքէմէյի թէմէիզտէ պուլունան պաշ միւտտաիի ումումի , գանունտա մուխալիֆ մուամէլաթը թահդիդդիյէ վուգուտա կէլմիշ , վէ եախօտ իլամտի վիրիլմիշ օլտուղունու , մահքէմէյի թէմէիզինի ճէզա տայիրէսինէ խտպէր վիրիր իսէ , օ մագուլէ մուամէլաթ վէ իլամտի նագդ օլունաճաղը կիպի , պունու եաբան գապըթայի տաղիյէ մէհմուրըրլըյլա հիւքքեամ , իչպու քիթապըն տէօրտինճի պապընըն , իչինճի ֆասլը մուճիպինճէ , մէսուլ թուխթուլաճագլար տըր :

348. Մէհաքիմի ճէզաիյէսէն սօն տէրէճէտէ վիրիլէն պիր իլամ շահտընը նագդ օլտուղու հալտէ , թարաֆէյնտէն հիչ պիրի , միւտտէթի մուայէնէսի զարֆընտա իգթիդա իսէն իտտաեը իթմէմիշ պուլունսա պիրէ , մահքէմէյի թէմէիզ նէզտինտէ պուլունան պաշ միւտտաիի ումումի , ինդըզայի միւտտէթէ պագմասընտա , քէյֆիյէթի ըէսէն մահքէմէյէ խապէր վիրէպիլիր . վէ օ հալտէ օ իլամ նագդ օլունսա տահի , թարաֆէյն պու մէֆսուխիյէթտէն պիղ իսթիֆտատէ , իճրայի ահքամընա իթիրազ վէ մուխալիֆէթ իտէմէյէճէքլէր տիր :

ՖԱՍԼ . ՍՍԼԻՍ

ճինաէթի վէ ճինհա պաբտլարընըն էսպապ ու հուքումլէրինա պայիր տիր :

349. Պիր ատէմէ գաթլ ճինաէթի իսնատա օլունուպ , ալէյհինէ հիւքմ օլունտուգտան սօնրա , մագթուլիյէ-թի իտտաա օլունան չախսըն պէր հաեաթ պուլունտուղունա տէլալէթի ուտճէք էհտարաթը քէաֆիյէտ զուհուր իտէր իսէ , վէ եախօտ պիր ատէմ պիր ճինհա վէ եա ճինաէթէ իչին մահքիմ օլտուգտան սօնրա , տիկէր պիրիսի ալէյհինէ , պաշգա պիր իլամ իլէ օ ճինսիհնի ֆայիլի օլմագ իտգրէ , հիւքմ իսիմիշ պուլունուր , վէ պու իչէ իլամ նէքսիկէրիյլէ թէէլիֆ օլունամաեաք տա , պու թէզտատաղարը[1] , մահքիմիյէթինէ պիրինին մատտուտիյէթինէ[2] տէլալէթի իլգերսէ , վէ եախօտ էնսայի մուհաքէմէտէ , չէհատէթի մէտտու օլմուշ օլանլարտան պիրի ալէյհինէ , պատէլ հիւքմ տավա օլունտուպ տա , օ չահիտ , օ տավատա , չէհատէթի քեազիպէ[3] իթմիշ օլմագլա մահքիմ օլուր , վէ եախօտ պիրինին քեազիպէ իտտիլգ մէսէնիյէսինէն սիղուէթինա հիւքմ օլունմուշ պուլունուր իսէ , իսատէյի մուհաքէմէ իսթիտտա օլունապիլիր , վէ իսատէյի մուհաքէմէ , չէհատէթի քեազիպէտէն միւնապահա[4] օլուր իսէ , չէհատէթի քեազիպէ իլէ մահքիմ օլան չախսիյէն օ տավատա խաթիմայի ճայիզ օլմագ :

350. Իսատէյի մուհաքէմէ իթտէպիլմիք , էվվելա , Աալիյէ նագըրընտա , սանիեա , մահքիմ-պէէյհէ , սաիտա , մահքիմ-պէէյհէն վէֆաթընտան սօնրա , վէրէսէ վէ ագրապասընա , վէքինաի թարաֆընտան պա վասիյէթի թէվքիլ օլունանլարտա այիտ տիր :

Ճինհաեա միւթաալլիգ մուհաքէմէյի թէրէֆտէն իսատէտի , անճագ , մահքիմ-պէէյհէն հապսընա հիւքմ օլունմուշ օլտուղու հալտէ , ճայիզ օլապիլիր . աէլէյհինէ իթլագ , իսատէյի մուհաքէմէյէ միւթաալլիգ ահվալատէ . Աալիյէ նագըրը , եա թարաֆէյնէն իսթիտտասը իւզէրինէ , վէ եախօտ բէտտէն մահքէմէյի թէմէիզ նէզտինտէ պուլունան պաշ միւտտաիի ումումիյէ էմրի վիրիպ , օ տաավի ճինայէթի տայիրէսինէ իսատէյի

([1] Թէզտատ , պիր պիրինէ գլտա օլմագ :

([2] Մուտտուֆիյէէ , սաէչտուգլուգ :

([3] Ճէհատէթէ էտպէպէ , եալան չահիտլիկի :

([4] Միւնապահա , կէօնտէրիլմիշ օլան :

մուշտարիները, որոնք ամեն տարի ինձ կը գտնեն, ինչպես նաև նորերը, որոնք ինձ կը գտնեն։ Ես ալ կը ջանամ, որ ամեն մարդ գոհ մնայ ինձմէ։ Ես ալ կը ջանամ, որ ամեն մարդ գոհ մնայ ինձմէ։ Ես ալ կը ջանամ, որ ամեն մարդ գոհ մնայ ինձմէ։

331. Ո՞ւմ կրնամ վստահիլ, որ ինձի ծառայող մարդիկը ինձի հաւատարիմ ծառայեն։

Ինչպէս որ ինքդ քեզի կրնաս վստահիլ, որ քեզի հաւատարիմ ծառայեն։ Ինչպէս որ ինքդ քեզի կրնաս վստահիլ, որ քեզի հաւատարիմ ծառայեն։ Ինչպէս որ ինքդ քեզի կրնաս վստահիլ, որ քեզի հաւատարիմ ծառայեն։

332. Ինչպէս պէտք է վարուիլ ծառաներուս հետ։

Ինչպէս որ կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզի հետ վարուի, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։ Ինչպէս որ կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզի հետ վարուի, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։ Ինչպէս որ կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզի հետ վարուի, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։

333. Ի՞նչ կերպ պէտք է ծառաներուս հետ խօսիմ։

Ինչպէս որ քու տէրդ քեզի հետ կը խօսի, դուն ալ անոնց հետ այնպէս խօսէ։ Ինչպէս որ քու տէրդ քեզի հետ կը խօսի, դուն ալ անոնց հետ այնպէս խօսէ։ Ինչպէս որ քու տէրդ քեզի հետ կը խօսի, դուն ալ անոնց հետ այնպէս խօսէ։

334. Ի՞նչպէս պէտք է ծառաներուս հետ վարուիմ, որ ինձ սիրեն։

Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզ սիրէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։ Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզ սիրէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։ Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզ սիրէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։

335. Նախքան ծառայ մը վարձելը ի՞նչ բաներ պէտք է քննեմ։

Նախ պէտք է քննես, թէ ինչ տարիքի մարդ է, ինչ կերպ ծառայած է, ինչ կերպ վարքի տէր է, ինչ կերպ կը խօսի, ինչ կերպ կը նայի, ինչ կերպ կը քալէ, ինչ կերպ կը ծիծաղի, ինչ կերպ կը լսէ, ինչ կերպ կը հասկնայ, ինչ կերպ կը սորվի, ինչ կերպ կը յիշէ, ինչ կերպ կը մտածէ, ինչ կերպ կը զգայ, ինչ կերպ կը սիրէ, ինչ կերպ կը ատէ, ինչ կերպ կը վախնայ, ինչ կերպ կը յուսայ, ինչ կերպ կը հաւատայ, ինչ կերպ կը կասկածի, ինչ կերպ կը հաւատայ, ինչ կերպ կը կասկածի, ինչ կերպ կը հաւատայ, ինչ կերպ կը կասկածի։

336. Ծառաները ինչպէ՞ս կրնան ինձ հաւատարիմ ծառայել։

Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզի հաւատարիմ ծառայէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։ Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզի հաւատարիմ ծառայէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։ Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզի հաւատարիմ ծառայէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։

(¹) Ծ[illegible], կրօնական ժողով։
(²) Հ[illegible]ական, կրօնական ժողով։
(³) Ա[illegible]ական, կրօնական ժողով։

ԳԱՆՁ ՀԱՅԱՍ

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ՈՒՂՂԱՓԱՌ ՎԱՅԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ
ՀԱՆԴԷՍ ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ 350-ԱՄԵԱԿԻՆ

Սրբազան Հայրապետական Կաթողիկոսական Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի

---

337. Ի՞նչ կերպ պէտք է ծառաներուս հետ խօսիմ։

Ինչպէս որ քու տէրդ քեզի հետ կը խօսի, դուն ալ անոնց հետ այնպէս խօսէ։ Ինչպէս որ քու տէրդ քեզի հետ կը խօսի, դուն ալ անոնց հետ այնպէս խօսէ։ Ինչպէս որ քու տէրդ քեզի հետ կը խօսի, դուն ալ անոնց հետ այնպէս խօսէ։

338. Ինչպէ՞ս պէտք է ծառաներուս հետ վարուիմ, որ ինձ սիրեն։

Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզ սիրէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։ Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզ սիրէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։ Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզ սիրէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։

339. Ծառաները ինչպէ՞ս կրնան ինձ հաւատարիմ ծառայել։

Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզի հաւատարիմ ծառայէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։ Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզի հաւատարիմ ծառայէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։ Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզի հաւատարիմ ծառայէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։

340. Ծառաները ինչպէ՞ս կրնան ինձ հաւատարիմ ծառայել։

Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզի հաւատարիմ ծառայէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։ Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզի հաւատարիմ ծառայէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։ Ինչպէս որ դուն կ՚ուզես, որ քու տէրդ քեզի հաւատարիմ ծառայէ, դուն ալ անոնց հետ այնպէս վարուէ։

(¹) Ա[illegible]ական, կրօնական ժողով։
(²) Ի[illegible]ական, կրօնական ժողով։

իպրազը լաղըմ կէլէն եվրազ, դանղի խարէսէ պուլունուր իսէ պուլունսուն վիրիլմէմիկի հալսէ, մէէմուրինէն հապսը աէրկճէսինէ գառար կիսիլճեճը, վէ թալէնսամէ իլէ մադպուզ սէնէսի սահիպինէ դարչը, մէէմուրինի մէսուլիյէթսէն գուրթարաճագ սըր։

361. Պիր սէնէսի ըմամինէն ճէլպի լաղըմ կէլսէրսէ, դանղի խարէ վէ չախսըն եէսինսէ պուլունուր իսէ, պուլունսուզ մահէլլին մահքէմէսի ըէյիսի թարաֆընսան մուսաադագ պիր սաբէթինի ալարգառա, թէսլիմ խէճէը, վէ քէյֆիյէթի թառսիդ, մահքէմէնին զապթ վարագասընա դայա օլունաճագ սըր. անճագ, թաչէպ օլունան սէնէա, պիր սէֆթէր սահիլինսէ պուլունուպ սա, թէֆթիշդը դապիլ օլամազ իսէ, սուրէթի իթթասընան սարֆը նազար օլունարագ, սէֆթէրի մէգբուր ճէլպ օլունապիլճէը սիր։

362. Իվրազ վէ սէնէսաթը գայըի ըմամիյէ տահի, թարաֆէ յնսէն գապ վէ թաահդ օլունուզու հալսէ, լիճճ իթ թաթապիդ իպրազ օլունազիլիր. անճագ, մէէմուրլարան օլմաճըզ սա, պու միսիլլու եվրազ վէ սէնէա եէսէրինսէ պուլունսուզու նու իթիրաֆ իսէնլէր պիլէ, թէսլիմսէն իմթինա իթթաիբլէրի հալսէ, սէրհալ իճգար օլունամաճըզ, պիր քէրէ մահքէմէ հուզուրունա ճէլպ իլէ, սէպէպի իմթինալարը մադպուլ օլմասրը թէսլէյհին իպէսէրիկի հալսէ, սէնէսին ազը իչին, մուամէլէյի հապսիյէ իճրասը էմր օլունազիլիր։

363. Շահիտլէր, տավաա միթասլիդ օլան եվրազ վէ սէնէսաթի հադդընա, պիր իֆսաէլէրի վուգու պուլսուզու հալսէ, եվրազը մէզբուրէյի իմձա իպէսէրճէքլէր սիր, վէ իմձա իսէմէսիքլէրի հալսէ, քէյֆիյէթ զապթ վարագասընա դիքր օլունազ սըր։

364. Պիր տավանըն հիյնի թահդըդ վէ մուհաքէմէսինսէ, թարաֆէ յնսէն պիրի, իպրազ օլունան պիր սէնէսին սաթէ օլսուզունու իտասա իսէր իսէ, սէնէսի մէզպուրու իմթիսալ իսիպ իթմէսէճէկսինի, խասինէ սիսալ իպէսէճէը սիր։

365. Պա սիսալ իսզէրինէ, էկէր սաթէ օլսուզու իթիրազ օլունան պիր սէնէսին իմթիսալ օլունմասաճագը, ճէվապէն պէճան օլունուր. վէ եախօա, սէրիզ կիսինէ գառար հիչ պիր ճէվապ վիրիլմէզ իսէ, սէնէսի մէզքիսը, նազարը իթիպարա ալընմասաճագ, թահդըդաթ վէ մուհաքէմաթա սէվամ օլունաճագ սըր, վէ իմթիսալ գըլընաճագը պէճան օլունուր իսէ, սէնէսին սաթէ օլսուզու տավասը, էսասը տավաը իսէ մահքէմէսէ, տավայի հասիսէ գապիլինաճէն օլարագ իպէսէրի օլունաճագ սըր։

366. Սէնէսին սաթէ օլսուզունու իտասա իսէն քիմէնսէ, սէնէսին սաթէքճասրը, վէ եախօա մուչինին իպրազ իսէն շախա օլսուզունու իտասա իսէր, վէ եա նէթիճէյի մուհաքէմէսէն սաթէքճար, վէ եախօա մուչինինին պէր հաեաթ օլսուզու թէպէչիճն իսէր, վէ միսրուրի ղէման իլէ իգամէյի տավա հադդը տահի սադըթ օլմամըշ պուլունուր իսէ, մասլահաթ, ճինասէթի տավասը հադդընա ճարի օլան ուսուլէ թէվֆիգան, իպէսէրի օլունուր. ֆագաթ, էսասը տավա, հուզուզու շախսիյէճէ մէպնի օլսուզու հալսէ, մուհաքէմէսի սաթէքճարըղդ մատասէհի հադդընա հիքմ թէրէթթիպ իսինճէճէ դառար, թէճճիսը իսէր. էկէր էսասը տավա, ճինասէթ, վէ ճիւնհա, վէ գապահաթան միթէվէզզիսա իսէ, անը իպէսէրի իսէն մահքէմէ, միսրուրի ումումիսի իսթիմա իթթիքասէն սօնրա, սարը տավաը թէճճիսը իսիպ իթմէճէկսինէ, էվվէլ էմիրսէ գարար վիրմէկէ մէճպուր սուր։

367. Մաղնուն-ալէյհ, վէ եախօա միսթթէճճմաէն, եաղըսը իսթէճնիլիը, վէ մահքէմէ հուզուրունա պիր իչի սաթըը եաղը տահի եաղարըրըլապիլիր, իսթինքճաֆ վէ սիւքիւթ իպէսէրիկի թագտիրսէ, քէյֆիյէթէ, զապթ վարագասընա տէրճ օլունուր։

368. Պիր տավա, հուզուզու չախսիյէճէն միսթէվէզզիսա պիլէ օլա, ֆասլ ու ըսլէճէթինէ մէճմուր օլան մահքէմէ, տավաըը էնսայի ըսլէճէսէ, էվրազ իչինէ սահիթ քճաղրա օլսուզունա, վէ սահիթէքճարըն չախսընա տայիր պազը էմարաթ կէօրսիսիկիւ հալսէ, միսրուրի ումումի, վէ եախօա մահքէմէ ըէյիսի, էվրազը մէզքիսըէնի սահիթէքճարըղդըն վուգու պուլսուզու զանն օլունան, վէ եախօա մաղնուն-ալէյհին թէվգիֆ օլունապիլճէճինի մահէլլ միսթէճնիթիգինին ըիճագաթընսա պուլունան միսրուրի ումումի մուամինինէ թէսլիմ իպէսէճէը, վէ հիյնի հաճաթսա, մաղնուն-ալէյհին ճէլպի իչին, իհզար միսզէքքիրէսի տահի վիրմէկէ սալահիյէթի օլաճագ սըր։

369. Սէնէսաթը ըէմամիյէճէնին մէճմուի, վէ եա պազը ֆըզրալարը սահիթ օլսուզու թէպէչիճն իպէսէրիկի թագտիրսէ, սահիթէքճարըղդ տավասընը րուչէթթ իսէն մահքէմէ, ֆըզրաթը մէզքիսըէնի մահվ ու իսպաթ, վէ եա իլամէ թարիգիպէ, հալի սալիսինէ իրճա իթթիրճէճէը, վէ քէյֆիյէթի զապթ վարագասընսա թաֆսիլէճն պէճան օլունաճագ սըր։

Լսասը թաթապիդ օլան եվրազ, թարիխի հիքմճէճն իթթիպարէն, օն պէշ կիսի զարֆընսա, ալընսաղըլսըը մահէլլերէ իսահ գըլընաճագ սըր, գըլընմասաղը թագտիրսէ, քէսաթիպի մահքէմէճէն իչի լիրա ճէզայի նագտի ալընաճագ սըր։

370. Սահիթէքճարըղդ հադդընսա, մէվսուսը սաղըդսուսա միսէրրահ օլան մուամէլաթի խարիճինսէ, իգթիզա իսէն թահդըդաթի, ճէրայիճի սահիպէրէ հադդընսա մէրի օլան ուսուլէ թէվֆիգան, ճէրճէճան իսէճէը սիր, ֆագաթի, մահքէմէյի խթինաֆ ըէյիսլէրի էլէ, միստահիլ ումումիլէրը, վէ եախօա մուավինլէրի, վէ խխթիճար մէճլիսի սաղասը, վէ միսթէճնիթիգլէր տայիրէյի մէէմուրիյէթ վէ հիւքիւմէթլերի տահիլինսէ պուլունան մահէլլեր խարիճինսէ տահի, տեվվէթինի մէսրիւքճաթընը, վէ ըէմի տամղալարընը, վէ եվրազը նագտիյէճինի, վէ պանգա թահվիլաթընը թագլիսա վէ խմալ իսէն, վէ եա պու մադուլէ մամուլաթը, մէճմուիի տեվվէթէ իսալ իսէն, վէ եա թէտավիլինէ վասըթա օլան էչիսաը մաղնունէճինի իգամէթկճահըրընա տուխուլ իլէ, թահարրիճաթը լաղըմ իճրասընա մէճունսուր։

ՓԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

ճէնաէրպա հէսդ ղըճաչէ պէճաընդա սըր։

371. Պիր չախսըն, տայիրէյի իթթիհամիյէճէ, իթթիհամընա հիքմ օլունտուգսան սօնրա տէրճէսի օլունամասրը, վէ եախօա հիքմիճն, իգամէթկճահընա թէպլիղի թարիխինսէն իթիպարէն ճն կիսն զարֆընսա մահքէմէճէ կէլմէմիկի, վէ եախօա կէլմիսէն, վէ եա տէրճէսի օլունտուգսան սօնրա ֆիրար իթտիկի հալսէ, մահքէմէնին ըէյիսի, վէ եախօա ըէյիսին ղըճապը թագտիրինսէ, սաղասան էն գըրէմիճի թարաֆընսան միսթթէճճէմէ միսճէտաէսէն ճն կիսն մէհլ վիրիլճերէք, պու մէհլի միսթէզամինն օլան գարարնամէսէ, միսթթէճճէմ, միստաէթի մուայէնէճ զարֆընսա կէլմէմիկի հալսէ, քէնաու-

սինէ, գանուներ իթաաթ իթմէմիչ նա-
ղարըյլա պագըլարագ, հուզուգու մե-
ռէնիյէեէն իսգաթ գըլըննաճաղը, վէ
մուհաբէմէյի ղըեապիյեէսի էնտաեէ,
էմլալը հաճղ իսիլէճէկի, վէ պու էս-
նաեէ պիր կիւնա տալա իգամէսինէ
հագդը օլամաեաճաղը, վէ ալէյհին-
եէ տալաեա գըեաճ օլունաճաղը,
վէ քէնաուսինին պուլունտուղու մա-
հէլլի խապէը վիրմէկէ հէր քէս մէճ-
պուր պուլունտուղու թաարիհ, վէ
միլթէէհէմ օլտուղու ճինայէթին նէ-
վիյլէ ալղ ու կիրիֆթ էմրի, աէրճ ի-
տիլէճէք պիր։

372. Գարարնաամէնին պիրէր սուրէ-
թի, միլթէէհէմին իգամէթկեաճը ի-
լէ հիւքիւմէթ գծնաղը, վէ մահքէ-
մէ գարուլարընա եարըշարըլըգտան
սօնրա, միևնաամի(1) վաըթաաըյլա տա-
խի ելանը հալ օլունաճաղ, վէ պիրէր
նիւխէեսի տախի, միւտաաիի ումումի
վէ եախօտ մուավինի թարաֆընտան
միլթէէհէմին էմլաղը հաճղ օլունմաղ
իւզրէ, իգթիզա իսէն մէէմուրլիյնի
մահէլլիյեէնէ կէծտաէրիլէճէք պիր։

373. Օն կիւն մէհլին ինդըզաըն-
տա, միլթէէհէմին ղըեապէն մուհա-
քէմէնէ չուրու օլունաճաղ տըր։

374. Միւթթէէհէմին մուհաքէմէյի
ղըեապիյեէնէտ, թարաֆընտան միւ-
տաֆտա իչին քիմսէ գապուլ օլուն-
մաեաճաղ տըր, եկէր միլթէէհէմ,
մէմալէքի Օսմանլիյեէտ պուլունմաղ,
վէ եախօտ մահքէմէյէ կէլմէսի տախմ
իւլ խիքեան(2) օլուր իսէ, ագրապա
վէ ահլպապաընին մաապիրէթինի պէ-
եան, վէ մէչրուլիյեէթինի խապէտա
հագդլարը օլաճաղ տըր։

375. Խապէթը մաապիրէթ, մահքէ-
մէճէ գապուլ օլունտուղու հալտէ,
պաար մէսաֆէյէ վէ պէյան օլունան
էօղրէ կէօրէ, միլթէէհէմին մուհաքէ-

(1) Մէնապէ, տէլլալ։
(2) Ա.պիմ էօլ էմէեան, միւմքին օլմաեան։

մէսիլլէ էմլաղընդն հաճղը խուսուսա,
պիր միւտաէթի միևնաէպէ իլէ թէմա
հիւ(3) դըլընըը։

376. Մաղիրէթին ատէմի վուգուբ,
վէ եախօտ ատէմի գապուլի հալին-
տէ, իթթիհամ մաղպաթաընդն, վէ
ղայիպէ թէպլիղ գըլընմըշ օլան գա-
բարնաամէնին սուրէթի, վէ պունուն
իլան վէ մէվգըի լաղըմէնէ թաալիգ
վէ թէչհիր օլունտուղունու միւպէյ-
եին օլան զապթ վարագալարը, գը-
բաաթ օլունարագ, պունուն իւղերի-
նէ, միւտաաիի ումումի, վէ եախօտ
մուավինի իսթիհա օլունուպ միլթէէ-
հէմին ղըեապէն մուհաքէմէսինէ հիւքմ
օլունաճագ տըր. թահգըգաթը վա-
գըա, մուվաֆֆըգը գանուն օլմատըղը
հալտէ, միևնֆէսէխի ատտ օլունարագ,
խիլաֆը գանուն օլան պիրինճի մուա-
մէլէտէն պէտ իլէ, թէճահի, մահ-
քէմէ թարաֆընտան էմր օլունաճագ
տըր։

Թահգըգաթը վագըա, մուվաֆֆըգը
գայիտէ իսէ, մահքէմէ, մուճիպլի իթ-
թիհամ օլան ֆիիլ հագդընտա իգթի-
զա իսէն հիւքմիւ իթա իսէճէք, վէ
հուզուգու չահսիյէ տավասը վար ի-
սէ, անը տախի բույեէթ իլէէեճէք
պիր։

377. Միւթթէէհէմի ղայիպ, մահ-
քէմէ օլտուղու հալտէ, ատտըր օլան
հիւքմիւն իճրասը թարիխնտէն իթի-
պարէն, էմլալը, չահսը ղայիպ էմլա-
լը նազարըյլա պագըլըպ, օ սուրէթ-
լէ իտարէ օլունուր։

Հիւքմի ղըեապիեի ֆէսախ իչին մու-
այեէն օլան միւտաէթին ինդըզաըյ-
լա, հիւքմ, միւմթէնի իւթ թաղեիր(4)
հալինէ կիրտիքտէն սօնրա, ղայիպին
էմլալը վէ մուհասէպէսի, միւթա-
հագդընա թէպլիմ օլունուր։

378. Միւթթէէհէմի ղայիպ ալէյհին-

(3) Թէմէլլ, միւհլէթ վիրմէք։
(4) Մէ-ընէհ է-ըն ընաչէէ, տէյհլիմէդ։

տէ թէրէթթիպ իսէն հիւքմ խիւ-
լասասը, թարիխի սուտուրինտէն ի-
թիպարէն, սէքիզ կիւն զարֆընտա,
լիվա պիտայէթ մահքէմէսի վէ եախօտ
մահքէմէյի թէմէիիզ միւտաաիի ու-
մումիսի, վէ եա մուավինի մարի-
ֆէթիյլէ, մահքիւմիւն իգամէթկեահը
ախիրինին թապէ օլտուղու վիլաեէթ
ղազէթասը վասըթասըյլա, նէշր ու
իլան օլունաճագ տըր, վէ պիրէր վա-
րագայի մախսուսէ տախի, մահքիւմի
ղայիպլին իգամէթկեահը ախիրիյլէ,
ճինաեէթին մահէլլի վուգուբ օլան
գաղանըն, հիւքիւմէթ գծնաղըյլա,
մահքէմէնին դաբուլարընա թաալիգ
իսիլէճէք, վէ պիր նիւխէեսի տախի,
էմլաքընն պուլունտուղու մահէլլեէքի
էմլաք իտարէսինէ վիրիլէճէք պիր։

379. Ղըեապէն սատրը օլան հիւք-
միւն թէմէիիզ տավասը, միւճէրրէտ
պաշ միւտաաիի ումումի, վէ հուզու-
գու չահսիյէ ճիհէթինճէ տախի,
միւտաաիի չահսի թարաֆընտան ի-
գամէ օլունուր։

380. Պիր միւթթէէհէմին ղայտուպէ-
թի, հաղըը պուլունան միւթթէէհէմի
միւչթէրէքլէրին թէեիիրի մուհաքէ-
մէսինէ, սէպէպի միւաթաղիլ օլամաղ։

Իսապաթը միւտտաա ղըմընտա, մահ-
քէմէնէ կէթիրիլիպ, գալէմինէ թէս-
լիմ օլունմուշ օլան էչեա, պատէլ
մուհաքէմէ ասհապընա, վէ եախօտ
միւթահադդլարընա պիլա շարթ, վէ
եախօտ իսթէնիլաէիկի հալտէ, մահ-
քէմէնէ կէթիրմէք չարթըյլա թէսլիմ
օլունուր. պու միսիլլու էչեա, ասհա-
պընա թէսլիմ օլունմաղտան էվվէլ,
նէվ վէ ճինսի, մահքէմէ քեաթիխի թա-
րաֆընտան զապթ ու թահրիր իսիլէ-
ճէք պիր, խիլվէզ իսէ, քեաթիխտէն
տէօրթ ալթըն ճէզայի նագտի ախչ
օլունաճագ տըր։

381. Միւթթէէհէմի ղայիպլին էմլա-
լը, հիւքիւմէթին թահթը հաճղ վէ
իտարէսինտէ պուլունտուղա, զէվճէ
վէ էվլատ, վէ վալիտէյնինէ իհթի-
եաճլարը օլտուղու հալտէ, էմլաքը
մէզքիւրէ վարիտաթընտան, հիւքիւ-
մէթի իճրաիյեէճէ թաալիպ(1) օլու-
նաճագ սուրէթտէ իանէ օլունուր։

382. Միւթթէէհէմի ղայիպ, քէն-
տիսինի հիւքիւմէթէ թէսլիմ իտեր,
վէ եախօտ հագդընտա թէրէթթիպ
իսէն ճէզա միւրուրի զէմանի իլէ սա-
գըթի օլմազտան էվվէլ աէրտէսթի օ-
լունուր իսէ, հիւքմի ղըեապի միևն-
ֆէսէխ օլաճաղը կիպի, 371 հինճի մաա-
տէ մուճիպլինճէ, վիրիլմիչ օլան ախղ
ու կիրիֆթ էմրինտէն պէտ իլէ, վու-
գուա կէլմիչ օլան պիլ ճիւմլէ մուա-
մէլաթ, պիհագգըին միևնֆէսէխ օ-
լըր, վէ տավասը գայիտէյի միւթա-
տէ իլգրէ բույեէթ օլունուր։

383. Մատտէյի սապրգատտա պէ-
եան օլունան լքի հալտէ տախի, պա-
զը չահիտլերին, հուզուրու մահքէմէ-
տէ իսթիհսաի միւմքին օլամազ իսէ, էվ-
բագը տավա միեանընտա, կէրէք պուն-
լարընն մէվճուտ օլան չէհատէթի թահ-
րիրիյեէլերի իլէ, միւթթէէհէմի միչ-
թէրէքլէրին էճվէպէյի թահրիրիյեէ-
լերի, վէ կէրէք բէյնի թարաֆընտան
հագդգաթը հալի իզհարա մէտար
ատտ օլունաճագ սայիր էվրագ, հու-
զուրու մահքէմէտէ գըբաաթի օլունա-
ճագ տըր։

384. Միւթթէէհէմի ղայիպ, քէնտի
քէնտինէ կէլիպ, վէ եախօտ թութու-
լպատտա, մուհաքէմէյի վէճահիյեէսին-
տէ(2), լէհինտէ հիւքմ գազանմըշ օլտա
պիլէ, դայպուպէթինտէն տօլաեր,
վուգուա կէլմիչ մէտարիֆին թազմի-
նինտէն մուաֆ օլամազ։

(1) Թաալիպ, պէեէնմէք, միևնտսիպ կէօրմէք։

(2) Վէճահէ, հագըրտա օլարագ։

ՖԱՍԼԸ ՍԱԼԻՍ

ՄԻՀԱՓԻՄ ՄԷՄՈՒԼԱՐՆԵՆ ԻՃՐԱՑԻ ՄԷՄՈՒԻՑԵՔ ԻՓՄԷՏԻՒԼԷՐԻ ԶԷՄԱՆՏ, ՎԷ ԵԱԽՕՏ ՄԷՄՈՒԻՑԵՔ ԷՍՆԱՍՐՆՏ. ՎՈՒԳՈՒ ՊՈՒԼԱՃԱԳ ՃԷՐԱՅԻՄԻ ՊԷՆԱՆՐՆՏ. ՏՐՐ.

—

ԳԼՍՄՐ ԵՎՎԵԼ

Մէհափէմ ԺԷհմոբլարընէն էճրայէ ԺԷհմոբէյներէ էրնէԺոխէլէրէ վէմանպա, վոբճոբա կէլէճէհ ճէնահալարընէն սոբբէրնէ ըհտիբէ վէ մահափէհնէնէ պայէր պէբ։

385. Մէհաբիմի նիզամիյէհ ասլա վէ բուհասասընտան, վէ եա միւտաաիի ումումի, վէ եա միւթէնթիդլէրտէն պիրի, ճիւնկա նէվինտէն պիր ֆիկիի միւրթէքիպ օլմադըհ մանտուն պուլունուբ խսէ, մաֆհէվդըրնտէ պուլունան մահքէմէնին, միւտաաիի ումումիի մարիֆէթիյլէ ճէլպ օլունաբադ, օլ մահքէմէտէ, մուհաքէմէլէրի պիլ իճրա հիւքմ օլունուբ։

386. Մաաշէյի սապըգատա պէհան օլունան մէհաբիմ մէմուրլարընտան պիրի, ճիւնկէ նէվինտէն պիր ֆիկիի միւրթէքիպ օլմադըհ մանտուն պուլունուբ խսէ, մաֆհէվդըրնտէ պուլունան մահքէմէնին րէյիսի եվվէլի թարաֆընտան, մահքէմէնին միւսթէնթիդ, վէ միւտաաիի ումումիի թարաֆընտան, պիր զապըթայի ասլինէ մէէմուրու թայէին օլունուբ։

—

ԳԼՍՄՐ ՍԱՆԻ

Մէհափէմ ԺԷհմոբլարընէն էճրայէ ԺԷհմոբէյներէ էնէսաբնպա, վոբճոբա կէլէճէհ ըբլ ոբ ինասդոբէ, վէ սայէր ճէնահէրէ վէ ճէնահալարընէն սոբբէրնէ ըհտիբէ վէ մահափէհնէնէ պայէր պէբ։

տուղու իտաաա օլունտուգտա, միւսթէնթիդլիգ վազայիֆինի, մահքէմէյի թէմիիզ պիրինճի րէյիսի, վէ միւտաաիի ումումիլիք խըրամէթի, մահքէմէյի թէմիիզ պաշ միւտաաիի ումումիի, վէ եախօտ քէնտուլէրինին թայէին իահէճէլէրի մէէմուր թարաֆընտան էյֆա գըլընըբ. անճաղ, ճիւնկէ էսէրի մէյտանտա օլուպ, հէնուզ միւսթէնթիդլիգ վէ միւտաաիի ումումիլիք խըրամէթի, հիչ պիր քիմսէնէ իւհտէսինտէ թէգադրիւր էթմէմիշ օլուբ իսէ, քէյֆիյէթի, հէր զապըթայի ասլինէ մէէմուրու թաբաֆընտան թահգըգ օլունապիլիպ, մուամէլաթը սայիրէտէ իշպու գանունամէնին ահքեամը ումումիյէհսինէ թէվֆիգան հարէքէթի օլունուբ։

388. Մէհաբիմի թիճարէթի, վէ եա մէհաբիմի սուլհիյէհտէն պիրինին, հէյէյէթի մէճմուասընա մէէմուրիյէհէթի սույի խաթիմալ ճէզասընը, վէ եախօտ տահա աղըր պիր ճէզաէը միւսթէզիմ օլուբ պիր ճիւնահէթի իտնաա օլունուբ, վէ եախօտ պիտահէթի վէ իաթինաճի մէհաբիմի նիզամիյէհսինտէն պիրինին հէյէյէթի մէճմուասը, վէ եախօտ բուհսսա, վէ աապասընտան պիրի, վէ եա պիր դաչը, վէ եա միւտաաիի ումումի, վէ եա մուավինլէրինտէն պիրի, իյֆայի մէէմուրիյէհէթ էնտաասընտա, պիր ճիւնահէթի միւրթէքիպ օլմադըհ, մանտուն պուլունուբ իսէ, պէր վէճհի աթի մուամէլէ օլունուբ։

389. Քէյֆիյէհէթի ճիւնայէթի, Ատլիյէհ նաղըրընտա իհսպար օլունաճագ, վէ Ատլիյհէ նաղըրը տահի, իճապընտա կէօբէ, միւտաաիի ալէյհին իճրայի մուհաքէմէհի իչին, մահքէմէյի թէմիեզ նէզտինտէ պուլունան պաշ միւտաաիի ումումիհէ, վէ եախօտ վիլաեէթ մահքէմէյի իաթինաճը միւտաաիի ումումիսինէ էմր վիրճէճէք տիր։

Մուխպիրի մաղտուր, իչթիքատ-ան էլ-հիւքքամ սալահիյէհէթինի իաթիմալ հալինտէ պուլունուբ, վէ եախօտ ասըլ տավանըն մահքէմէյի թէմիեզտէ բուլունէթի էնտաասէ, քէյֆիյէթի ճիւնայէթի իաթաէր վիրիր իսէ, օ հալտէ, Ատլիյէհ նաղըրը, իհպարընը գապուլ իահէպլէճէք տիր։

390. Մահքէմէյի թէմիեզ պաշ միւտաաիի ումումիսի, վէ եախօտ վիլաեէթ մահքէմէյի իաթինաճը միւտաաիի ումումիսի, նէզարէթ ճանիպլինտէն, վէ եախօտ թարաֆէյնատէն քէնտիլէրինէ վիրիլճէն էվրագտան մալիւմաթը քեաֆիյէհ իաթիհսալ իահէմտիքլէրի թադաիրտէ, միւշթէքի անհիւ Տէրսաասէթտէ իսէ, թահգըգաթը լազըմէնին իճրասընա, վէ չահտէրին իաթիմանինէ, Տէրսաասէթտէ մէհաբիմի միւսթէնթիդլէրինտէն պիրի, վէ վիլաեաթտա իսէ, մէնտուպ օլտուղու մահքէմէնին զայրի պիր մահքէմէնին միւսթէնթիդի, մահքէմէյի թէմիեզ պաշ միւտաաիի ումումիսինին, վէ եախօտ վիլաեէթ մահքէմէյի իաթինաճը միւտաաիի ումումիսինին իաթիտասը իւզերինէ թայէին գըլընըբ։

391. Մաաշէյի սապըգա աճքեամինա թէվֆիգան, թայէին գըլընան միւսթէնթիդ, թահգըգաթը վագըասընը միւթէզամինին, զապթ վարադաթըլընը, վէ էվրագը սայիրէյի, միւշթէքատ անհիւ, պիտահէթ մահքէմէսի հիւքքամընան իսէ, մէնտուպ օլտուղու մահքէմէյի իաթինաճ րէյիսինէ, վէ մահքէմէյի իաթինաճ հիւքքամինան իսէ, մահքէմէյի թէմիեզ ճէզա տայիրէսի րէյիսինէ, մադտուճէն(¹) վէ մէմհուրէն(²) կէօնտէրճէճէք, վէ անլէր տահի, կէրէք պու թահգըգաթան, վէ կէրէք էվվէլքի էվրագտան, իաթիհսալ իահէճէլէրի մալիւմաթ իւզերինէ, իճապ իթիսիկի հալտէ, մադտուճէն-ալէյհին միւտաֆիրէթէն թէվզըֆ էլ-հիւքքամ սալահիյէհէթինի իաթիմալ հալինտէ պուլունուբ, վէ եախօտ ասըլ տավանըն մահքէմէյի թէմիեզտէ բուլունէթի էնտաասէ, քէյֆիյէթի ճիւնայէթի իաթաէր վիրիր իսէ, օ հալտէ, Ատլիյէհ նաղըրը, իհպարընը գապուլ իահէպլէճէք տիր։

392. Հուգուգ տայիրէսի, վէ եա մահքէմէյի իաթինաճ հէյէյէթի իթթիհամիյէհսի, պու իտտաանամէլէրի պիլմիթալաա բէտտա իյլէտիկի, վէ մադտուճէն-ալէյհ մէվգուֆ պուլունտուղու հալտէ, թահվիլէյէի սէպիլինի էմր իահէճէք, վէ պիլաքս իտտաանամէհէ գապուլ իտտէր իսէ, մադտուճէն-ալէյհին միւթթէհէմ օլուպ օլմատըղընա գարար վիրճէճէք տիր։

393. Քէյֆիյէթի չիքճաէթի, մահքէմէյի թէմիեզտէ, տէրտէսթի մուհաքէմէ օլան ասըլ տավտա թաալլիգ իահէրէք, հատիսէն վուգուգ պուլմուշ, վէ տավայի ասլիյէհի լույէթի իահէն տայիրէ, ճէզա տայիրէսի իսէ, մադտուճէն-ալէյհին միւթթէհէմ օլուպ օլմատըղընա, տայիրէյի մէկթուբէտէն,

(¹) Մադտուճէն, գարի իչինէ գօնուլատագ։

(²) Մէհմուրէն, միւհիմ րէյնէրէք։

վչ տէյլըմտէ , մատաէյի սապըգա վչճնլէ , հուգուզ տայիրէսինտէ գա-
բար վիրնիր :

394. Մահքէմէյի թէմելիզ տէվայի-
լինտէն պիրի , իլթիքաա-անել-հիւք-
քիամէ տայիր , վչ եախօտ տայիր պիր
տաւսանը լույէնէթ իտէրքէն , կէրէք
տօղրուտան տօղրուեա , վչ կէրէք հա-
ախէն չիքտաէնէթ վուգու պուլմամըշ
օլսա պիլէ , 385ինճի մատաէտէ մու-
հարրիր , մէհապիմ տաղատընան պի-
րի ալէյհինտէ ճինաէնէթ տավասը ի-
գամէ օլունմազ իլթիզա իտէճէկինի
միւշահէտէ իտէր իսէ , մատաէյի սա-
պրզա ահքեամընա թէվֆիզան , քէյ-
ֆիյէթինի իճապ իտէն մահքէմէնէ
կէօնտէրիլմէսինի , էմր իտէպիլիր :

395. Մահքէմէյի թէմելիզին հէյ-
նէթի ուժուվիյէսինտէ , պիր տավա-
նըն հէյնի լույէնէթինտէ մատաէյի սա-
պրզա իճապընճա , տաղատի մէհա-
քիմինէն պիրի ալէյհինտէ , իգամէյի
տավա լուզումի թէպէյիէն էյլէտիկի
հալտէ , հուգուզ տայիրէսինէ հավա-
լէ օլունուր :

396. Հիւքքեամ ալէյհինէ իգամէ
օլունան տավալարտա , մաղնուն-ալէյ-
հին միւթթէհիտ օլուպ օլմասընդընա ,
մահքէմէյի թէմելիզին գանղի տայի-
րէսի գարար վիրէճէք իսէ , միւսթէն-
թիղ վազայիֆինի տախի , օղ տայի-
րէնին ընչյիսի իճրա էյլէնէճէք տիր :

397. Տայիրէյի մէդքուրէ ընչյիսի ,
չիհուտ իսթիմանի , վչ մաղնուն-ա-
լէյհին իսթինթագընը , պիր պաչգա
միւսթէնթիգ տախի հավալէ իտէպի-
լէճէք տիր :

398. Րէյիս թարաքընան վիրի-
լէճէք թէվզիմնատէ , մահպուսէն ,
մաղնուն-ալէյհին թէվզիֆ օլունաճա-
ղը թէվզիֆխանէ , թայէնի գելընա-
ճաղ տըր :

399. Մահքէմէյի թէմելիզ տայիրէ-
լէրնատէն , հէյնէթի իթթիհամընէ
հալինէ կիրէճէք տայիրէ , վչ վիրա-
նէթլէրտէ , 200 իւնճիւ մատաէ հիւք-
միւնէ թէվֆիզան , մահքէմէյի իսթի-
նաֆ տաղատընան թէղէքքիւլ իտէն
հէյնէթի իթթիհամինէ , ալէնի օլմա-
կարագ , վչ տաղատը թէք օլարագ ,
մաղնուն-ալէյհին միւթթէհէմ օլուպ
օլմադըղընա դարար վիրէճէք , վչ մաղ-
նուն-ալէյհին միւթթէհէմ օլմադը-
ղընտա , էքսէրիյէնէթի արա հասըլ օլ-
տուղու հալտէ , չիքտաէնէթի վագըտ
պիր դարարնամէ իլէ րէտտա օլունուպ ,
մաղնուն-ալէյհ Տէրտաատէթտէ իսէ ,
սպիրլի տէրհալ , պաշ միւտտաիի ու-
մումի , վչ թաչրատտա իսէ , վիլատէթ
մահքէմէյի իսթինաֆ միւտտաիի ու-
մումիի թարաքընան , թախլիյէ դը-
ղընճաղ տըր :

400. Էքսէրիյէնէթի ատրա իլէ մաղ-
նուն-ալէյհ իթթիհամ օլունտուղու
հալտէ , օղ պապատէ , պիր իթթիհամ
մադպաթտաը թամղիմ , վչ պունատա ,
միւթթէհէմին ախզ ու կէրիճթի օլուն-
մատը էմրի թաարիհ օլունագաղ , քէն-
տուսի մուհաքքէմէի իչին թայէնին օ-
ղունճաղ մահքէմէնին թէվզիֆխա-
նէսինէ գծնուլաճաղ տըր :

401. Մահքէմէյի թէմելիզատ ճէրէ-
եան իտէն իչպու մուամէլաթըն սու-
վէրի իճրատյէսինէ իթթիրաղ օլունա-
մազ , վչ մուամէլաթը մէդքուրէ , միւթ-
թէհէմին չէրիճ թէօմէթէլէրի , սընը-
ֆը հիւքքեամտան օլմասալար պիլէ ,
անլէր հագդընտա տախի այնիյլէ ճէ-
րէեան իտէճէք տիր :

402. Իչպու գանունննամէնին , պու
ֆասըլտա միւնասիբիճ ահքեամընա մու-
ղայիր օլմասան ահքեամը սայիրէսինէ
տախի րիաէնէթ օլունաճաղ տըր :

403. Հիւքքեամտան պիրի հագդըն-
ա վիրիլմիշ օլան հիւքմ , լիէճլիլ
թէմելիզ , մահքէմէյի թէմելիզին ճէղա
տայիրէսինէ կէլտիկի հալտէ , օ իչէ
տայիր իթթիհամ մադպաթտաընը վիր-
միշ օլան տայիրէ տաղատընան քիմ-
սէ պուլունուր իսէ , րէյ վիրէմէճէ-
ճէք տիր . ֆագաթ , եէնէ օ մատաէ ,
տէֆայի սանկիյէտէ , թէմելիզ իչին
կէլտիքտէ , ագա օլունաճաղ հէյնէ-
թի ուժուվիյէտէ , քիաֆֆէյի տաղա-
սընըն րէյ իթտասընա սալահիյէթի օ-
լաճաղ տըր :

Մահքէմէյի թէմելիզ տաղա վչ միւա-
տախի ուժումի վչ միւսթէնթիգլէրինտէն պիրի , կէրէք էֆայի մէէմուրիյէթէ
էտնասընտա , վչ կէրէք խարիճինտէ ,
միւճաղաթը թէէտիպիյէ վչ թէրհի-
պիյէթի իսթիլզամ իտէր պիր հարէ-
քէթտէ պուլունմուգտա , Ամիյէթ
նէզարէթինին թադրիրի իւզերինէ ,
տիվանը Ամիտէ մուհաքէմէի իճրա
դրլընըր :

ՖԱՍԼ ԲԱՊ

Մէհապիմ վչ հէյէթլէրին ղէնէռալընըն , ֆէրաղ
լազըմ օլան րէյսիր իէլէֆընտա վէզիր պուլ-
մադըղընա տաիր ահվալ պէհանընտա տըր :

404. Պիր մահքէմէ հուզուրունտա ,
վչ եախօտ հէր նէ մահէլլէտ օլուր իս-
կէ օլսուն , ումում մուվաճէհէսինտէ
վուգու պուլան թահդըղաթ էտնա-
սընտա , հուդայի թարաքընան մու-
ամէլէյի թահսինիյէ վչ եա թադիլ-
հիյէ միւշահէտէ օլունտուղու , վչ
եախօտ հէր նէ տուրէթլէ օլուր իսէ
օլսուն , կիւրիւլտիւ իսիլտիկի հալտէ ,
պու մադուլէ եվզատէ ([1]) պուլունան-
լար , րէյհի մահքէմէ վչ եախօտ միւա-
թէնթիգ թարաքընան թարա օլու-
նաճաղ տըր . վչ մուխալիֆէթ իտէն ,
վչ եախօտ թարա օլունտուղատան սոն-
րա , ալտէթ իլլէնէն օլուր իսէ , րէ-
յիս վչ եախօտ միւսթէնթիգըն էմրի
իւզերինէ թաթպուլուպ , թէվզիֆխա-
նէյէ կէօնտէրիլիր , վչ քէյֆիյէթէ
զապթ վարադատընա տէրճ օլունուր .

([1]) Էվզա , հալլեր , տուրուշլար : (իթմէք :
([2]) Մէ-ջրէե , տէօյիւպ տայտադ , գավզա

թէվզըֆխանէ միւտիրի , զապթ վա-
րադատընըն պիր տուրէթի քէնտուսինէ
իրաէ օլունտուգտա , կէօթիւրիւլէն
տաէմի , եիկիրմի տէօրթ տաախ թէվ-
զիֆ իտէր :

405. Կիւրիւլտիւ , միւտարէպէ , վչ
միւշաթէմէ ([2]) կիպի միւճաղաթը թէէ-
տիպիյէ , վչ եա թէբտիրիյէէնի միւա-
թէզիմ պիր հարէքէթի ինթաճ իտէր
իսէ , թահդըղաթը պիլ իճրա , ճիւբ-
միւն սիւպութինի միւթէապդըպէն ,
միւճաղաթը տէրհալ հէյէթինի հա-
զըրկէնի մահքէմէ թարաքընան հիւքմ
օլունուր , հիւքմ օլունան ճէղա , միւճա-
զաթը թէբտիրիյէէտէն իսէ , գանղի
մահքէմէ թարաքընան հիւքմ օլուն-
մուշ օլուր իսէ օլսուն , իսթինաֆ օլա-
նամազ , միւճաղաթը թէէտիպիյէէ-
տէն իսէ , իսթինաֆը , գայիէսինէ թա-
պի օլուր :

406. Ձինաէնէթէ հիւքմ իտէմէնէն
պիր մահքէմէ հուզուրունտա , պիր
ճինաէնէթի վուգու պուլտուգու թահ-
միրատ , միւթէճասիրլըրը մահքէմէյի
մէդքուրէ թարաքընան թէվզիֆ օ-
լունուպ , անա տայիր օլան զապթ վա-
րադատը , եվրադը սայիրէ իլէ պէրա-
պէր , ճինաէնէթի վագըտընն մէրճիի
րույէնէթի օլան մահքէմէէ կէօնտէ-
րիլիր :

407. Մահքէմէյի թէմելիզին տայի-
րէսինատէ , վչ պիտայէթ մահքէմէլէրի
իլէ մահքէմէյի իսթինաֆկէէ հուզու-
րունտա վուգու պուլան միւտարէպէ ,
ճինաէնէթէ միւնգալէպ ([3]) օլուր . վչ
տայիր ճինաէնէթի մէչհուտէ վուգու
պուլուր իսէ , տէրհալ մուհաքէմէսի-
նէ իպղիճտար օլունուր . չիհուտ իլէ
պէրաբէր , ճանի տէ([4])ալէնէն իսթիմա
օլունարագ , քէյֆիյէթէ թահդիտ
իլլէտիքտաէն , վչ միւտտաիի ումումի ,
վչ եա մուամիլինի տախի , քէզալիք ա-

([3]) Մէ-ֆալէպ , կվվէլի հալինէ պէօնմէք :
([4]) Ճառէ , ճինայէթի տահիպի :

լենէն խաթիմա, վէ ճինաեէթ խոպաթ օլունսուդաան սոնրա, ճէզա հիւքմ օլունուր։

408 Մաասէյի սապըգաաա միւնաէրիճ վուգուաթըն մուհաքէմէօնաէ հազըր օլան հիւքքեամ, պէչ եա ալաթը նէֆէր օլսուդու համառ, տէօրթ ըէյ, վէ եէսի նէֆէր պուլսունսուդու թագալրաէ պէչ ըէյ, վէ սէքիզ եա զիեաաէ օլուր իսկ, հիւքքեամը հաղրէ ատէաէնին, իւչ բուպունուն ըէյի իլէ հիւքմ օլունուր։

409. Վալիյէր, վէ միւթէասրըֆլար, վէ գայիմագամլար, վէ միւաիրլէր, վէ զապըթայի միւքիյէէ վէ ատլիյէէ մէէմուրլարը ալէնէն իճրայի մէէմուրիյէէթ իթիաքլէրի էանաաէ, իչպու գանունէնամէնին 404 իւնճիւ մաաէսինաէ մուհարրեր օլան վաղանիֆի իճրաաէ մէէզուն տուրլար, վէ մաղնուն – ալէյհի ալող ու կիրիֆթ իլէ, քէյֆիյէէթի միւթէզամմին զապթ վարագաար թանղիմ իթիաիրիպ, իճաագ իթիաիկի հալաէ, մերճիի պուլունան մէհաքիմ հաղուրունա կէօնաէրէճէքլէր սիր։

ՓԱՍԼԸ ԽԱՄԻՍ

Ֆէրար էոկ պերթօր էոկլէն համէօ ալեհլէրն, էոպունը հի-վէյեէրինէ (*) պայէ պէր։

410. Ֆիրարի օլան մահքիմ-ալէյհ ալող ու կիրիֆ օլունուրու հալաէ, թէազըգը հիւվիյէէթի (1), ալէյհինէ հիւքմ իաէն մէհաքիմէ այիա օլսուդու կիպի, ֆիրարլէրինաէն տօլաէր, գանունէն հագդլարընաա թէրէթթիւպ իաէն միւճագաթը միւնազամէ տաիի՝ մէհաքիմի մէզպուրէ թարաֆընաան հիւքմ օլունուր։

411. Իչպու հիւքմլէր, կէրէք միւաաիի ումումինին, վէ կէրէք մահքիմ-ալէյհին թալէպի իւզէրինէ ճէլպ օլունմուշ օլան շահիալէրին խաթիմալինաէն սոնրա իթաա օլունաճագ տըր. վէ պու մուհաքէմէ տաիի ալէնի օլաճագ, վէ ալող ու կիրիֆթ օլունան շախս, մէվճուա պուլունաճագ տըր, աքսի հալինաէ, հիւքմի վագը քէնէն լէմ եէքինէ սաա օլունուր։

412. Հիւվիյէէթէ տայը հիւքմ մազպաթասը ալէյհինաէ, իչպու գանունէնաամէէ մուայէնէն օլան ուսուլ իւզրէ, վէ մէհլի մուայէնէի զարֆընաա թէմէղիլ խաթիաասընաա միւտաաիի ումումինին վէ միւտաաի ալէյհին սալահիյէէթլէրի օլաճագ տըր։

ՓԱՍԼԸ ՍԱՏԻՍ

Պէր հաճաէնէն, եվրաքը հէւթիյէէ վէ դընիաէտ ալէմինէ ալէյհինէ պէր հաճաէնէն ալէյհինէ պայէ պէր։

413. Ճինաեէթ վէ ճիւնհաեա միւթաալիք մէվաաաա տայը իլանաթ միւսէվվէաաէլէրի, վէ եա հէնուզ նէթիճէէրէղլը օլմամըշ թահգըգաթ վէ մուհաքէմաթա միւթաալիք եվրաք, հարիզ, վէ սէյլ (2), վէ սայիր էսպապը ֆէվգէլաաէ իլէ թէլէֆ վէ եա զայիպ օլուպ, վէ եա սիրգաթ օլունուպ աա, եէնիաէն թանղիմ օլունմալարը միւաքին օլմաարըը հալաէ, պէր վէճհի աթի մուաամէլէ օլունուր։

(*) Պու հէ-վէյեէրէ լուզէթի, 140 ընճը սահիֆէաէ պուլունան 331 իննճի մաաէսէ տաիի կէչմիշ օլուպ, օլ պապաէ միւաքիթ պիր մաէնա թահսիլ իսկմէ տիկկատըն, « հավայէ չեվէր (օլմալը տըր) » տէնէրէք, կէչմիքլիկէ մէճմուր օլմուշ իսկը տէ, ասնրատան սիւալ իթտիկտիպաէ, մէգքիւր մանէ անրն եանրը օլսուդու, վէ ասըլ մանէ ասընրն իսկ, արաընրընաճագ տա օլան պիր ատամ տէրէճէթ խորտիկինաէ, ֆիլ հագըգա քէնտիսի՝ մի տիր, տէյլ մի տիր տէյլ իչրա խիլէն թէազըգաթ մանէ ասընա պուլունսուդու անղաչըընմըշ տըր։

(1) Հէ-վէյեէրէ, չախաճա թէազըգաթ։

(2) Սէյլ, սէլ։

414. Իլամըն սուրէթ վէ եա նիւսխէյի մուսաաուագասը, մէվճուա օլսուդու հալաէ, կէրէք էֆքարաը նասաէն, վէ կէրէք մէէմուրլիաաէն հէր քիմին եէտինաէ պուլունուր իսկ պուլունսուն, հասըլը պու պապաէ մահքէմէ ըէյհի թարաֆընաան վիրիլէճէք էմր իւզէրինէ, իլամը վիրմիշ օլան մահքէմէ գալէմինէ թէսլիմ իթմէկէ մէճպուր օլաճագ, վէ իթմէթմէկի հալաէ, ճէզպրէն ալընապիլէճէք տիր, վէ պու մագուլէ էվրագ, միւսէվվէաաէ հիւքմինաէ հըճգ օլունաճագ տըր, վէ ըէյհիսին իչպու էմրի, իլամընն միւթաալլիգ օլսուդու քիմսէլէրէ գարշը, համիլինի մէսուլիյէէթաէն թախլիս իաէր, վէ պէօյլէ թէլէֆ վէ եա զայ օլան, վէ եախօա սիրգաթ օլունան միւսէվվէաաէլէրի, վէ եա նէնիսխէյի մուսաաուագալարընը համիլ օլանլար, պունլարը մահքէմէէ թէսլիմ իթմէքլէրի հալաէ, պիրէր սուրէթլէրինի մէճճանէն ալմադա հագդ-լարը օլաճագ տըր։

415. Պիր մաաէյի ճինաեէթ հագդընաա, սաարը օլան հիւքմ իլամընընն պիր սուրէթ, վէ եա նիւսխէյի մուսաաուագասը պուլունմաեըզ, եալընըզ միւթթէհէմին մապհ իլ իթթիհամը օլան ֆիիլ իլլէեիպ իլլէմէաիկինէ տայիր, մահքէմէնին գարարը միւսէվվէաաէի մէվճուա իսկ, իչպու գարարա թէվֆիգան թաթպիգը գանուն մուհաքէմէսինէ միւալաաէրէթ օլունուր։

416. Մաաէյի սապըգաաա պէեան օլունան էվրագ զայ օլմուշ օլուր, վէ գարար միւսէվվէաաէի տաիի պուլունմագ իսկ, թահգըգաթ վէ մուհաքէմաթ էվրագը զայ օլան գըսմընաան պէաա իլէ, եէնիաէն պաչլանըըը։

ՊԱՊԸ ԽԱՄԻՍ

ՏԱԱՎԻՆԻՆ ԹԱՅԵՒՆԻ ՄԷՐՃԻՒ ԻԼԷ ՊԻՐ ՏԱՎԱՆԸՆ ՊԻՐ ՄԱՀՐԻՒՄԷՏԷՆ ՏԻԿԷՐԻՆԷ ՆԱԳԼԻ ՊԷԵԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ.

ՓԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Տաավինին ընյէնէ վերճէէ պէեանըաա տըր։

417. Տաավինին թայեւինի մէրճէի հագդընաա վիրիլէն խաթիաանամէլէր, պէր վէճհի աթի մուխթասարէն թահգըգ վէ հիւքմ օլունուր։

418. Պիր ճինաեէթ, վէ եա ճիւնհա, վէ եա գապահաթըն, վէ եա պունլարան պիրիյլէ միւշթէրէթ օլան պիր ճիւրմիւն մուհաքէմէսի, եէքսիկէրինէ մէրպութիյէէթի օլմաեան միւթէասիա մէհաքիմ վէ միւսթէնթիգ գրինէ հավալէ օլունմուշ օլսուդու հալաէ, մահքէմէի թէմէիզ, իգթիզասընա կէօրէ, օ տաավանըն մէրճինի թայեւին իաէր։

419. Բէզալիք, պիր ճինայէթ վէ եա ճիւնհա, վէ եա գապահաթըն, վէ եա պունլար իլէ միւշթէրէք օլան պիր ճիւրմիւն թահգըգաթ վէ մուհաքէմէի, պիր թարաֆան պիր մահքէմէի ասկերիյէէ վէ եա պահրիյէէէ, վէ եա պիր զապըթայի աալիյէէի աաքէրիյէէ մէէմուրունա, վէ եախօա սայիր մէհաքիմի մախաաէէտէն պիրինէ, վէ տիկէր թարաֆտան, գապա վէ եա լիվա պիտայէթ մահքէմէլէրինէ, վէ եախօա մահքէմէի իթթիհամաիկինէ, վէ եախօա պիր միւսթէնթիգէ հավալէ օլունմուշ օլունսուդու հալաէ, մահքէմէի թէմէիզ, իգթիզասընա կէօրէ, տավանըն մէրճինի թայեւին իաէր։

420. Թայեւինի մէրճիի տավա հագդընաաի իթթիաանամէ, մահքէմէի թէմէիզէ թագալմ օլունսուդաա, մահքէմէի թէմէիզին ճէզա տայիրէ-

սի, եվրագը միաթէֆերըիասընը ըույ-
եէթ էյլէտիքտէն սոնրա, եվրագընն
քեամիլէն թարաֆէյնէ թէպլիղ օլուն-
մասընը էմր, վէ եահօա հադդը ի-
թիրազ սադըթ օլմամագ իւզրէ, խու-
սուսու միաթէտիաեէ գաթիւեէն հիւքմ
իտէր։

421. Թէպլիղաթը մէգքիւբէ, մաղ-
նուն – ալէյհ, վէ միաթէհէմ, վէ
միւտտաիի շահսինին, թայեէնի մեր-
ճիի հադդընտա վուգու պուլան ի-
թիտասը իւզերինէ էմր օլունտուղու
հալտէ, մահքեմէյի թէմեիղ, տավա-
նըն հավալէ օլունմուշ օլտուղու մէ-
հաքիմի միաթէտաահտէտ, միւտ-
տաիի ումումիլիք խըտմէթինի իֆա ի-
տէն զէվաթա, պու տավահա միաթա-
ալլիգ նէզդլէրինտէ պուլունան եվրա-
գը իրտալ, վէ պու խութիտա հադդըն-
տա միաթալաալարընը միւտէյյիլ օլա-
րագ իշար էյլէմլէրինի, էմր իտէր։

422. Թէպլիղաթը մէգքիւբէ, տա-
վանըն հավալէ օլունմուշ օլտուղու մէ-
հաքիմի միաթէտաահտէտ, միւտ-
տաիի ումումիլիք խըտմէթինտէ պու-
լունանլարտան պէրինին խութիտասը
իւզերինէ, էմր օլունտուղու հալտէ,
տիկէր մահքեմէնին միւտտաիի ումու-
միսինէ, օ տահահա տայիը նէզդին-
տէ պուլունան եվրագ վէ աէնէտաթը
իրտալ, վէ րէյ վէ միաթալաասընը տա-
խի միւտէյյիլ օլարագ իշար էյլէմէ-
սի, էմր օլունաճագ տըր։

423. Մահքեմէյի թէմեիղ, եվրա-
գըն թարաֆէյնէ թէպլիղի էմրինի հա-
վի օլան միւղէքքիրէսինտէ, սէպէպի
խութիլաֆ օլան մուամէլաթը մուխթա-
սարէն կէօսթէրէճէք, վէ պահը մէ-
սաֆէնէ կէօրէ, եվրագ վէ միաթա-
լանամէլէրին, մահքեմէյի թէմեիղ
գալէմինէ իրտալի իչին, պիր մէհլի միւ-
նասիպ թայեէն խէճէք տիր։

Մահքեմէյի թէմեիղ, իշղու թէպ-
լիղի եվրագ էմրինի հավի միւղէքքի-
րէսի թարաֆէյնէ թէպլիղ օլունտու-
ղու անտէ, ալէլ ումում օ տավահա
տայիը մուրաֆահաթ թահսիլ օլունա-
ճաղը կիպի, ճինայէթ տավալարընտա
մուամէլաթը թահդըգըյեէնէ խալէլ
կէլմէմէք իւզրէ, էկէր մաղնուն – ա-
լէյհ իթթիհամ օլունմագ իւզրէ պու-
լունուր խս, իթթիհամը, վէ էկէր
իթթիհամ օլունմուշ պուլունուպ տա,
մուհաքեմէսինէ պաչլանըլաճագ հալ-
սէ խս, մուհաքեմէսի թէէլլիր վէ
թահսիլ օլունուր։ Մաղնուն-ալէյհ,
վէ միւթէհէմ, վէ միւտտաիի շահսի
իչպու գանունտա միւնահիճ թէմեիղ
գայիեսինէ թէվֆիգան, պու իխթի-
լաֆի հադդընտաքի իթթիրազլարընը,
թէմեիղ մահքեմէսինէ արզ իտէպի-
լէճէքլէր տիր։

424. Մահքեմէյի թէմեիղին, մէ-
վատտը սապըգատա պէհան օլունան
եվրագըն, թարաֆէյնէ թէպլիղինէ
լիզում կէօրմէյեիպ տէ, եաղընըղ
թագտիմ օլունան խութիտա իւզերի-
նէ թայեէնի մէրճի իթթիհի հալտէ,
պունտա տայիը վիրճինի միւղէքքիրէ-
սի, մահքեմէյի թէմեիղ պաչ միւտ-
տաիի ումումիսի, վէ Ա.տլիյեէ նագը-
րը մահրիֆէթ վէ վատաթաթըյլա,
տավա գանղի մահքեմէ վէ եա միւթէհ-
թիդտէն գալտըրըլաճագ իտէ, օ մահ-
քեմէնին միւտտաիի ումումիսինէ, վէ
եա օ միւթէհէթիդէ, վէ մաղնուն-ա-
լէյհ վէ եա միւթէհէմ, վէ միւտ-
տաիի շահսի վար իտէ, ծնա տաիի
թէպլիղ օլունուր։

425. Մաղնուն–ալէյհ վէ եա միւթ-
թէհէմ, վէ միւտտաիի շահսի, իշղու
գանունտամէտ միւնահիճ թէմեիղ
ուտուլինէ թէվֆիգան, մահքեմէյի
թէմեիղին, մահտէյի սապըգատա պէ-
հան օլունան միւղէքքիրէսինէ, իւչ
կիւն զարֆընտա իթթիրազ իտէպիլէ-
ճէքլէր տիր։

426. Մահտէյի սապըգա մուճի-
պինճէ, մահքեմէյի թէմեիղին միւ-
ղէքքիրէսինէ իթթիրազ վուգուխնտէ,

423 իւնճիւ մահտէտէ կէօսթէրիլմի-
կի վէճհլէ, մուհաքեմէ թէէլլիր վէ
թահսիլ օլունուր։

427. Մէվգուֆ պուլունմահան մաղ-
նուն–ալէյհ, վէ մահպուս պուլուն-
մահան միւթթէհէմ, վէ միւտտաիի
շահսինին եվվէլճէ վէ եահօա 425ին-
ճի մահտէտէ թահսինն օլունան միւտ-
տէթ զարֆընտա, պէյնլէրինտէ խու-
թիլաֆ (1) օլան մէհքեմէնէն պիրինին
տայիրէսի տահսիլինտէ իդամէթկէտ
թայեէն իթմէմիշ օլտուղուրը հալտէ,
մահտէյի սապըգատէ պէհան օլու-
նան իթիրազ հադդընտան իսթիֆատէ
իտէմէճէճլէրի կիպի, քէնտիլէրինէ
թէպլիղաթ վուգու պուլմամըշ օլմա-
սընտան տոլայը չիքտայէթէ տահի
սալահիյեէթլէրի, վէ սահիպ իսթի-
տատընն քէնտիլէրինէ թէպլիղաթ իճ-
րասընա մէճպուրիյեէթի, օլմահտաճագ
տըր։

428. Մահքեմէյի թէմեիղ, մահ-
տէյի միւթթէհիֆ իւն ֆիհտաեէ հիւքմ
իթմէճլէ պէրապէր, տավահը, դան-
գի մէհաքիմ վէ միւաթէհհիդլէրտէն
րէֆ իտէճէք (2) իսէ, օ մէհաքիմ վէ
միւաջէհհիդլէր թարաֆընտան իճրա
օլունմուշ օլտաղընն մուամէլաթի հադ-
դընտա տահի գարար վիրիր։

429. Մահքեմէյի թէմեիղ, 423ին-
ճիւ մահտէտէ պէհան օլունան թէպ-
լիղի եվրագ էմրինի հավի միւղէքքի-
րէսի վիրճինէն, վէ պունտան հիւք-
միւ իճրա օլունտուգտան սոնրա, մահ-
տէյի միւթթէհիֆ իւն ֆիհտա հադդըն-
տաքի հիւքմ իտամընտա իթթիրազ օլուն-
մամագ։

430. Մահքեմէյի թէմեիղին, կէ-
րէք 423իւնճիւ մահտէտէ պէհան օ-
լունան թէպլիղի եվրագ էմրինի հավի
միւղէքքիրէսինէ սոնրա, վէ կէրէք 425
ինճի մահտէտէ մուհարրեր իթթիրազ
իւզերինէ վիրմիշ օլտուղու իչմի, 424

(1) Խիլաֆ, ուրմահագլուգ։

իւնճիւ մահտէտէ աճքեամընա թէվֆի-
գան, թարաֆէյնէ թէպլիղ օլունա-
ճագ տըր։

431. Մաղնուն-ալէյհ, վէ եա միւթ-
թէհէմ, վէ միւտտաիի ումումի վէ
շահսի, մէհաքիմի իսլահատիյեէտէն
պիրինին, վէ եա միւաթէհհիդին, ա-
տէմի սալահիյեէթի իտտաասընը հա-
վի, օ մահքեմէ վէ եա միւաթէհհիդէ
միւզէքքիրէ վիրտիքլէրի հալտէ, թայ-
եէնի մէրճիի տավա իչին, տօղրուտան
տօղրուեա մահքեմէյի թէմեիղէ միւ-
րաճաաթ իտէմէճիպ, օ իտտաալա-
րը, մէհաքիմի մէզպուրէ թարաֆընտան, գապուլ օլունմուշ օլսուն օլ-
մասընը, օ մահքեմէ, վէ եա միւաթէհ-
թիդին, հիւքմ ու գարարընը, օ մահ-
քեմէնին իլամընը իսթինաֆ իտէպիլէն
մահքեմէտէ իսթինաֆ իթթիրէճէք,
վէ անճագ, մա ֆէվգընտէ պուլուն-
նան մահքեմէնին հիւքմինէ թէմեիղ
իթթիրմէք իչին, լէտել հաճէ, մահքե-
մէյի թէմեիղէ, միւրաճաաթ էյլէմէ-
ճէք տիր։

432. Ձինայէթ վէ եա ճիւնհա, վէ
գապահաթ, վէ եահօա պունըար իլէ
միւշթէրէք ճիւրիւերէ միւթթաիլեիգ պիր
տավա, պիր մահքեմէյի իսթինաֆկյ-
եէնին տայիրէսի տահսինտէ պուլուն-
նան մէհաքիմի իսլահատիյեէտէն իբի
մահքեմէնէ, վէ եա միւաթէհհիդէ հա-
վալէ օլունմուշ պուլունտուղու հալտէ,
տավանըն թայեէնի մէրճիի, օ մահ-
քեմէյի իսթինաֆկյեէնէ պիտա տիր.
անճագ, օ մահքեմէյի իսթինաֆկյեէ-
նէն, օլպապատէ օլան հիւքմու, լէտել
հաճէ, մահքեմէյի թէմեիղատէ, թէմե-
ելիլ իթթիրէպիլիր։

433. Միւտտաիի շահսի, վէ մաղ-
նուն–ալէյհ, վէ եա միւթթէհէմ, տա-
վանըն թայեէնի մէրճիի հադդընտա
օլան իտտաալարընտա հադդըղ էշգ-
տըգլարը հալտէ, քէնտիլէրինտէն եի-

(2) Րէֆ էճտէ, չըգարմագ, գալտըրմագ։

կերմի լրաւեը թէճաւուզ իթմէմէք իւզրէ, ճէզայի նագահ ալազ օլունաճագ, վէ պուննան նըւաթը, ատիկէը թաւթաճա վերելէճէք տիր։

ՓԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Տասներեքերորդ գլուխ նորից պատմում է

434. Մահքեմէյի թէմելով պաշ մուհաճատի ուհտումխանին թաղէպի լուզերինէ, ճինայէթ, վէ ճիւնհա, վէ գապահաթա տայիր տաւաիւիլ, էմինիյէթի ուհտումիյէէյի մուհաֆազա, վէ եահօտ չուբհէյի տայի (1) էապատը մագուպուլէյի նիզամխանէյէ պինահէն, այիտ օլուռգլարը մէհաբիմ վէ միւսթէնիթիդ տէրճէօխանահ ատիկէը պիր մահքեմէյէ վէ եա միւսթէնթիդէ նագլ իթատերէպլիյիր։

Իշպու նագլ մատահէսի, թարաֆէյինէն իսթիտասը լուզերինէ տախի իճրա օլունապիլիր իսէ տէ, պու պապահ իսթիտա, միւճերրէտ չուբհէյի տայի էապատը մագուպուլէյի նիզամխանէյէ միւսթէնէա օլմագ լազըմ կէլիր։

435. Թարաֆէյնահէն պիրի տաւաւասընը, հիւանի բիզասըյլա պիր մահքեմէ վէ եա միւսթէնթիդ հուզուրունա ըոյէյէթ իթատերէպահ պուլունուռզու հալահէ, մուահիխերէն նագլի տաւա իսթիտասընուա պուլունուր իսէ, պէհան իահճէկի էապատը գանունիյէէնէն, մուահիխարէն զուհուր իթմիշ օլմասը լազըմ կէլիր։

436. Միւտաաիի ուհտումիլէր, էապատը գանունիյէէէ պինահէն, պիր տաւանընը պաշգա մահքեմէէ նագլինի, ոտրուտան ոտրուէա, մահքեմէյի թէմելիպահէն թալէպ իահպիլիրլէր, գապահ, էմինիյէթի ուհտումիյէէյի մուհաֆազահէն, նագլի տաւա թալէպլիճահ պուլունուրլար իսէ, էվրագը տաւա լէյհինաալարընը, լէտէլ հաճէ, մահքեմէյի թէմելիզ հավալէ օլունմագուա օլտուղու մահքեմինէն միւտաաիի ուհտումխանէ, վէ եա միւսթէնթիդէ կէօնաէրիպ, պու տավահա միւթաալլիզ էվրագը իրսալ, վէ նագլի տաւա հագդընտա օլան միւթաալաալարընը միւտէլլիլ օլարագ իչար իթմէլէրինի, վէ իսթիտանընը տիկէը թարաֆա տախի թէպլիղ օլունմասընը, լէտէլ հաճէ միւզէքքիրէտ էմր իահճէք տիր։

439. Նագլի տաւա իսթիտասը, միւտաաիի ուհտումի թարաֆընտան վուգու պուլուպ տա, մահքեմէյի թէմելիպ պու պապահ գարարը գաթի վիրմէտիկի հալահէ, իսթիտանամէնինի թարաֆէյնէ թէպլիղինի, լէտէլ հաճէ էմր իահճէք, վէ եահօտ միւնասիպ կէօրէճկի սայիր պիր թէապիրի իտաահ

(2) իթթիհաղ էյլէհէճէք տիր։

(1) Տայէ, տաւէթ իսիճի։

(2) Իպար, հագըր գըլմագ։

440. Մէվատաը սապըգատա պէհան օլունան իսթիտա վէ էվրագ իւղերինէ, մահքեմէյի թէմելիզ, նագլի տավահա, գաթիհէն հիւքմ իթատիկի հալահէ, իշպու հիւքմ իլամընը, պաշ միւտաահի ուհտումխանէ, վէ Ասլինէ նէղարէթի մատրիճէթ վէ վասաթաթըյլա, տավա գանզի մահքեմէհէն գալարըրլաճագ իսէ, օ մահքեմինէն միւտաահի ուհտումխանէ, վէ եահօտ միւսթէնթիդինէ, վէ կերէք միւտաահի չահսի, վէ մանզունա-ալէյհ, վէ մահքիմ-ալէյհին զաթլարընա, վէ եա հինթիխապ էյլէտիրլէրի իգամէթկէտահլարընա թէպլիղ իթատերէճէք տիր։

441. Պու հիւքմ ալէյհինահ վուգու պուլաճագ իթիրազ, 425ինճի մատահ մահքեմընա միւթապէգ օլաուղու հալատէ, դապուլ օլունաճագ տըր։

442. Պէօյլէ պիր իթիրազ գապուլ օլունաուղու հալահէ, 423ինճիւ մատահ մահքեմընա թէվֆիգան, մուհաքեմէ թէէխխիր (1) վէ թատաթիլ օլունաճագ տըր։

443. Տաավինին թայէհնի մէրճիի հագդընտա օլան 417ինճի, վէ 422ինճի, վէ 423ինճիւ, վէ 426ընճը, վէ 427ինճի, վէ 428ինճի, վէ 429ունճու, վէ 430ունճու, վէ 433ինճիւ մատահէրին ահքեմին, նագլի տավա (2) հագդընտա տախի ճարի տիր։

444. Նագլի տավա իսթիտասընըն, մահքեմէյի թէմելիզ թարաֆընտան րեհտա օլունմասը (3), մուահիխերէն զուհուր իահճէք էապատ (4) մէպնի, պիր տիկէը նագլ իսթիտասընա մանի օլմագ։

(1) Թէէխխիր, կերի պըրագըլըշ։
(2) Նաֆլէ պավա, տատանը պիր մահքեմէհէն տիկէը պիր մահքեմէհէ գալըրմագ։

ՊԱՊԸ ՍԱՏԻՍ

Մէնսաֆի վէ էմունիյեէթի ուհմումիյեէեէ տաձիր պաձր մէվաստ պէեանընընտա տըր։

ՓԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Մոհտէմմա ֆէրհաթլէ էվրագը ջայո ու ղարը պէեանընընտա տըր։

445. Ճինայէթ, վէ ճիւնհա, վէ գապահաթ մահքեմէհի քեաթիպլէրի, աէյհինահ ճէզա հիւքմ օլունան քեանընըն իամու չէօհրէթի, վէ սինն ու սըֆհաթ վէ իգամէթկեահլարընը հուրուֆը հէճա թէրճիպլէյլէ պիր տէֆթէրի մահսուսա գայա իթմէկէ, վէ հիզաըրընա, վէ մուհթասար վէճհլէ տավալարընը, վէ էապատը մահքիմիյէթլէրինի հապսհաճա մէճպուր օլուպ, պու պապահ սէհվ (5) իթատերէրի իհալատէ, հէր սէհվ իչին քենահլէրինահէն, իքիչէր լիրա ճէզայի նագտի ալընաճագ տըր։

446. Մէհաքիմ քեաթիպլէրի, մատէյի սապըգատէ մուհարրէր տէֆթէրին պիրէր սուրէթլէրինի, իչ այատա պիր քերրէ, Ասլինէ վէ Զապթիյէհ նագլընընա կէօնաէրմէկէ մէճպուր օլուպ, կէօնաէրմէտիքլէրի հալատէ, քենահլէրինահէն տէօրթ լիրա ճէզայի նագտի ալընաճագ տըր։

447. Ասլինէ նէղարէթի, վէ Զապթիյէհ նէղարէթի, մատատէյի սապըգատա պէեանի օլունան սուրէթլէր գայա օլունմագ իւղրէ, պիրէր տէֆթէրի ուհմումի թուխտուրաճագլար տըր։

(3) Բէտա օլունմագ, գապուլ օլունմատագ։
(4) Իսպապ, սէպէպլէր։
(5) Սէհվ, համպըզըղ։

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Թէվէըֆ վէ հապսհանէլէր հաքքընտա ոըր։

448. Միւճազաթի իչին միւհասիս օ-
լան հապսհանէլէրտէն մաասա, հէր
մահքեմէյի ճէզասընէ նէզարէթ պի-
րէր թէվզըլֆհանէ պուլունաճադ ոըր։

449. Իչպու թէվզըլֆհանէլէր, մի-
ճազաթի իչին թէհլիս օլունան հապս-
հանէլէրտէն, պիրբիրին պիրբիրին այ-
րը օլաճադ ոըր։

450. Հիւքիւմէթի մէհքեմէլէրի, մէզ-
քիւր հապս վէ թէվզըլֆհանէլէրին,
էմինիյէթ վէ նէզաֆէթինէ (1), վէ
սըհհէթի պէտէնիյէնէի իխտալ վէ իֆ-
սատ (2) իհթիմէնէճէք աերէճէտէ պու-
լունմասընա, ոիդդաթ վէ իհթինա ի-
տէճէլէր ոիր։

451. Հապսհանէ վէ թէվզըլֆհանէ
պէքճիլէրի, հիւքիւմէթի թարաֆըն-
ատն թայինն գէլընաճադ լար ոըր։

452. Հապսհանէ վէ թէվզըլֆհանէ
պէքճիլէրի, պիրէր աէֆթէր թութ-
մահա մէճպուր օլուպ, թէվզըլֆհանէ
աէֆթէրլէրինին հէր սահիֆէսի, մէն-
սուպ օլսուդլարը մահքեմէ ըէյիսի
թարաֆընատն, վէ հապսհանէ աէֆ-
թէրլէրի, վալի, վէ նա միւթէսար-
ըըֆ, վէ նա գայիմադամ թարաֆըն-
ատն իմզա խարիճէճ ոիր։

453. Թէվզըֆ վէ նահօա ախղ ու
կէրիֆթ էմլինի, վէ նա մահքիմիյ-
էէթ իլամը ահքեամընը իճրահէ մէճ-
միւր օլանլար, պիր քիմէնէյի թէվ-
զըլֆհանէ վէ նահօա հապսհանէճէ
թէսլիմ իհթիմէլահէն էվվէլ, համիլ օլ-
սուդլարը էմրի, աէֆամիրի մահսու-
սէսինէ գայա իհթահրմէկէ մէճպուր
պուպ, թէսլիմ վէ թէսէլլիմ սէ-
նէսի տախի միւվաճէհէլէրինատ թան-
զիմ օլունարադ, կէրէք քէնտիլէրի
վէ կէրէք թէվզըֆհանէ վէ նահօա
հապսհանէ պէքճիլէրի թարաֆընատն
իմզա գըլընաճադ, վէ սէնէտի մէզ-
քիւրան, պէքճիլէր թարաֆընատն
միւմկիւն պիր գըլթա սուրէթի, նէճէլ-
րինէ իհթա գըլընաճադ ոըր։

454. Թէվզըֆհանէ վէ հապսհանէ
պէքճիլէրի, քէնտիլէրինէ, աէֆթամը
նիզամիյէսինէ թէվֆիգան, պիր մահ-
քեմէ թարաֆընատն վիրիլմիչ թէվզըֆի
էմրի, վէ նա պիր իհթիհամ մազպա-
թասը, վէ նա պիր հիւքմ իլամը իպրազ
օլունմասընա, վէ պունլարը աէֆա-
թիրի մահսուսէլէրինէ գայա իհմէ-
ճէքճէ, քիմսէյի գապուլ, վէ հապս,
վէ թէվզըֆի խարիճէճէքլէր, վէ իհ-
ճիքլէրի հալատ, պի ղայրի հադդ
հապսը էչխասէ միւթէճասիր օլանլար
հադդընատքի միւճազաթա, քէսպի
խոթիհդադ կյլէճէճէքլէր ոիր։

455. Թէվզըֆհանէ վէ հապսհանէ
աէֆթէրլէրէրինատ, մէվզուֆին վէ մահ-
պուսինին, թարիխի թէվզըֆ վէ հապ-
սը կէօսթէրիլմէկին կիպի, աէպիլլէրի
թահվիլէճէ օլունուդուա, սայը վի-
րիլճէքլէրի թարիխ, վէ պու պապաճ
սուռուր խէյն էվամիր, վէ իլամաթ,
վէ աճքամ տախի, դարշըլըգլը գայա
ու զապթ օլունաճադ ոըր։

456. Միւթէվէլլիդլէր, լա ագալլ,
այսա պիր քէրրէ, վէ մէհաքիմի ճէ-
զասինէ լուէսասը իչ այսա պիր
քէրրէ, թէվզըֆհանէլէրատ պուլու-
նան մէվզուֆինի մուայէնէճ իսէճէք-
լէր, վէ հիւքիւմէթի մէէմուրլարը սա-
խի, իպթիդասընա կէօրէ, թէվզըֆի
վէ հապսհանէլէրի, մուայէնէճ էյլէ-
նէճէքլէր ոիր։

457. Տէրիսաադէթատ Զապթիյէճ
նազըրը, վէ վիլաճաթա վալիլէր,
մէվզուֆինի վէ մահպուսինին, մէէքիւ-
լաթի (3) վէ մէշրութաթընին (4) սապ-
մահպ։տ, թէսլիմ իհմալ, վէ նահօա չը-
(4) Մէճլիսընի, հէնէճէք չէյլէր։ (գարմագ։
(5) Մեշրութաթի, իչի ճէք չէյլէր։

լամ վէ քնաֆի օլմասընա, վէ ալէլ
ումում թէվզըֆի վէ հապսհանէլէրինին,
ումուրու ինզըպաթիյէճէճինէ, ոիդ-
դաթի վէ նէզարէթի խարճէճէքլէր ոիր։

Ֆագաթի, մէհաքիմի ճէզասինէ,
լուէսասը, վէ միւթէվէլլիդլէր,
մահքեմէլէրինէ մէնսուպ օլան թէվ-
զըլֆհանէ վէ հապսհանէ պէքճիլէրի-
նէ, թահվըզաթի վէ մուհաքեմաթճա
լուզումի օլան հէր կիւնա թէսաուլրի,
էմրի խարիճէճէքլէր ոիր։

Պիր միւթէվէլլիդ, մէվզուֆինէն
պիրինին իհթիլաթատան մէնին օլունմա-
սը լուզումունու կէօրաիւկիւ հալատ,
պունուն իչին, պէքճինէ այրըճա, էմ-
րի թահրիրի վիրճէճէք, վէ պու էմ-
րի հապսհանէ աէֆթէրլինէ գայա օլու-
նուպ, իհթիլաթատան մէնին մաասէսի
թէքէրրիւր խարիպիլէճէքճէ, պիր
աէֆասա ոն կիւնէճէն պիհասէ միւճ
թէսա օլամաճաճադ ոըր։ Միւթէվէ-
լիդ, պիր մէվզուֆու, իհթիլաթատէն
մէնին իհթիրիկի հալատ, քէյֆիյէթի,
միւասաիի ումումիյէ խապէր վիրմէ-
կէ մէճպուր օլաճադ ոըր։

458. Մէվզուֆին վէ նա մահպու-
սինէն պիրի, թէվզըֆհանէ վէ նա
հապսհանէ պէքճիսի, վէ նա սայիր
մէէմուրլարընը, վէ նահօա մէվզու-
ֆին վէ նա մահպուսինի սայիրէ հադ-
դընատ մուամէլաթը թէհխիյէճէ (1)
վէ նա թահվիլիյէճ, վէ նահօա ճէպ-
րիյէճէճ ճիհաթի (2) իլէճիկի հալատ,
վիրիլճէճք էմրի մահսուս իւղէրինէ,
միհնիճէրիատէն (3) հապս օլունուր. վէ
հիւքմէթ վէ նահօա մուամէլէյի շէ-
միէյի ճէպրիյէճէճ թէսաուրի իլէճ-
իիկի հալատ, թիմարէ տախի վու-
րուլուր, անճադ, հարէքէթի վազըա-
լարընատն ոօլաէը իճրա օլունապիլէ-
ճէք մուհաքեմէլէրինէ խալել կէլմէդ։

---

(1) Թէհխիյէ, գօրդու վէրմէք,
(2) ճիհաթ, վիլաուսէ ճէսարէթ։
(3) Միհնիճէրիյէ, այրըճա։

ՖԱՍԼԸ ՍԱԼԻՍ

Մահպուսէյնէրին նա ճէլբօսուխ ֆարըը, հօր-
բէյնէրին շահէյնէյին, ոօրբէրի վէյֆսէսի
պէհանընտա ոըր։

459. Հէր քիմ, հիւքիւմէթճէ թէվ-
զըլֆհանէ վէ նահօա հապսհանէ իհ-
միհադ օլունմամըշ օլան պիր մահքե-
մէ, պիրինին հապս ու թէվզըֆի զը-
լընաըզընը խանիիպադ (1) իսէր իսէ,
էմնան քէյֆիյէթի, նա միւտտաիի
ումումիյէ, վէ նահօա մուավինինէ,
վէ նա միւթէվէլլիդէ, վէ նահօա
զապըթա իտարէսինէ, վէ նա պաշ
միւտտաիի ումումիյէ խապէր վիրմէ-
կէ մէճպուր ոուր։

460. Մուտտէյի սապըդտատա պէ-
նան օլունան մէէմուրլար, պէօյլէ պիր
խապէր ալաըզլարընատ, աերհալ օ
հապս մահքեմինէ կիհմէկէ, վէ մահ-
պուսու սայը վիրաիմէկէ, վէ մահ-
պուսիյէճէճի հադդընատ պիր սէպէ-
պի մէշրու պէնան օլունուդու հալ-
սէ, մահպուսու մէրգումու, օ տախէ,
ֆիրինին միւթտաղիդ օլուուդու մահ-
քեմէճէ կէօնտէրմէկէ մէճպուր օ-
լաճադ, վէ պու մուամէլաթը իֆա
իհմէճիիկի հալատ, պի ղայրի հադդընին
հապսը էչխասէ իսէնէրէ մուլկինին (5)
նազարըլլա պադըլըպ, թահվիլ մու-
հաքեմէճէ ալընաճադ ոըր, վէ պու
մուամէլաթի իչին, պիր զապթ ճէրի-
սէճի տախի թուխուլաճադ ոըր։

461. Մէէմուրինի մէրգումէ, լէտէյ
իհթիրա, իչպու գանունամէնին 90
ընճը մատտէսինատ մուսարրահ օլուու-
զու վէճճէլ, էվամիր տախի իհթա իւ-
տէճէք, վէ քէնտիլէրինէ մուխալիֆէթի
խանին օլուուդու հալատ, գուվվէյի միւ-
սէլլէհա իսհիհդարընա (6) տախի սա-

(1) Խրիիպադ, խավֆը արնագ։
(5) Մուլկինէ, նարսագր խոճայ։
(6) Իսլիհդարընա, չաղըրնագ, ճէլսլ իհթմէք։

լահիւնէթլէրի օլաճադը կիսպի, հէր քիմէ էմր իտէր իսէ, իճրայի մուամէնէյէթ մէճպուր օլաճադ ըրը։

462. Թէվգըֆխանէ վէ հապսխանէ պէնճիլէրի, մէնուսլ օլաուդլարը թէվգըֆ վէ նա հապսխանէյին ումուրու ինղլաթիլիյէսինէ նէզարէթ իտէն իսառէ մէհմուդլարընա, պիր մէվգուֆ վէ նա մահպուսու կէօսթէրմէմէքլէրի, վէ նախօա կէօսթէրիլմէմէսի իչին պիր էմր իսլադ իթմէմէքլէրի, վէ ատֆթերլէրինի իրաէ էյլէմէքտէն իճթինապ, վէ նախօա պադը մէվսաթը միւնաէրիճէյինին իսթիւնասընա (1) մուխալիֆէթ էյլէմէքլէրի հալտէ, պիղադայրի հագդըին հապսը եչիսա ֆիիլհալ վէ նա մուլկինի նազարը յոխ պագըլարադ, թահմիը մուհաքէմէյէ ալընաճադլար ըրը։

ՖԱՍԼ ԲԱՊԻ

Մահէլմէնին իապէյէ հուքուգա ճէմաաթը պէնանընդոա ըրը։

463. Միւճադաթը թէրհիպկյունէ վէ թէէտիպկյունէ իլէ մահքիմ օլանլարընը, միւտաէթի ճէզալարընը իքմալ, վէ նախօա թահսիլի մուաֆիկյէթ (2) էյլէմէքլէրի հալտէ, հուգուգու մէմնուաը (3) իտաէ օլունադիկյը։

464. Միւճադաթը թէրհիպկյունէ իլէ մահքիմ օլանլար, աէպկյլէրի թահլկյունէ օլունաուգաան ոճրա, նէրէտէ իգամէթ իթմիշ օլաուդլարընը, վէ հապսխանա չըգարըդլարը թարիխտէն պէրու, 464ինճի մատտէտէ մուայէնէ միւտաէթտէն պիէտաէ վագըթ կէչմիշ իսէ, անը տաիի կէօսթէրմէմէքլէր տիր։

467. Իտաէյի հուգուգու մէճմուա իսթիսասընա պուլունանլար, քէնտիլէրինէ տաալա խարճը, վէ միճադաթը նագտկյունէ, վէ թազմինաթ հիւքմ օլունմուշ իսէ, անլերի իֆա էյլէմէքլէրինի, վէ նախօա իֆասընան աֆվ օլունաուդլարընը, վէ նա

(1) Իսթինապ, պիր չէյին սուրէթինի նազմագ։
(2) Մաուֆկյէթ, աֆվլագ։ (իսթէմլէք։
(3) Մէճմու, նասագ իտիլմիշ։
(4) Լա եէնպուղէր, տէյիլմէզ։

պունլարա մուգապիլ, գանունէն, քէնտիլէրինէ հիւքմ օլունան հապս միւտաէթինի իքմալ իթմէքլէրինի, վէ նա միւթէզարրուր օլանլարընը, հապս իտտաասընան ֆարիղ օլաուդլարընը, վէ հկյլէ իլէ իզհարը իֆլաս իթմիշ իսէլէր, իֆլասլարընտա զուհուր իտէն աէյէունան ըէս իւլմալ, վէ կիսպէթէ, վէ մէսարիֆի սայիրէսինի իֆա իթմիշ, վէ նախօա պունլարտան աֆվ օլունմուշ պուլունաուդլարընը, իսպաթ իթմէկէ մէճպուր օլաճադլար ըրը։

468. Պու իսթիտա իւզէրինէ, գազա միւտտաիի ումումիսի, միւսլիմինին իգամէթ իթմէկլին տայիրէյի պէլէտիյէսինատէն, հիւքմէթ վասըթտաըլյա, հագդընտա չէհտաէթնամէ թալէպ իտէճէք, վէ պու չէհտաէթնամէտէ, էվվէլա մահքիմ-ալէյհին, հէր պիր գարկյունէ վէ ճիվարընտա իգամէթ էյլէմէկլի միւտտէթ իլէ, պիտաէէթ ու նիհաէէթի իգամէթի, սանիեա, միւտտէթի իգամէթտէ, հարաքետթը վագըտը, սալիտա, միւտտէթի մէգքիւբէ զարֆընտան, սուբէթի թէայնիւշի պէճան օլունաճագ, վէ պու չէհտաէթնամէնին իտտաֆը իսթիտասընա մէտար օլմագ իւզրէ իթմա օլունաուդու կէօսթէրիլճէք տիր։ Պունտան պաշգա, միւտտաիի ումումի, միւսլիմինին մահէլլի իգամէթինտէ պուլունան իսթիեար մէճլիսինին, պու պապատ, րէյհնի տաիի սիւալ էյլէնէճէք տիր։

469. Քէզալիք գազա միւտտաիի ումումիի, միւսլիմինին ալէյհինտէքի հիւքմ իլամընըն պիր սուրէթէյլէ, հապս օլունմուշ օլաուդու հապսխանէտէ նէ հարէքէթտէ պուլունմուշ օլաուդունա տայիր, հապսխանէ գուհուունան պիր խիւտտա իսթիհսալ իտէճէք, վէ պու եվրագը, միւթտասընըն իլավէսիյլէ պէրատըր, լիմա միւտտաիի ումումիյինէ իրտալ իտէճէք տիր։

470. Իտաէյի հուգուգու մէճմուա իսթիտասընտի, մահքիմ-ալէյհին տաքին օլաուդու լիմա պիտայէթ մահքէմէսինէ թագտիմ օլունմագ իւզրէ, եվրագը միւթէֆէրրիտասը իլէ պէրատպէր, լիմա պիտայէթ մահքէմէսի միւտտաիի ումումիսի թարաֆընտան, մահքէմէնին գալէմինէ թէսլիմ օլունաճագ ըրը։

471. Պու եվրագ, լիմա պիտայէթ մահքէմէսի գալէմինէ թէվտի օլունաուդու կիսնատէն իսթիսասընա, տայիրէյի իսթիհկյամկյէնէ իթտա գըլընտաճագ, վէ միւտտաիի ումումի, նէսթիճէյի միւտտասընը, թահրիրէն վէ միւտէլլիէն պէճան իտէճէք տիր. վէ տաավանըն հէր հալինտէ, թահգըգաթը ճէսթիտէ իճրասընը, մահքէմէ, րէյհէն, վէ նախօա միւտտաիի ումումինին թալէպի իւզրինէ, էմր իտէպլիկյ, ֆագաթ, պունտան տօլայը, մասլահաթ, ալթը այտան զիէտտէ թէէսիսիր օլունմաճադ ըրը։

472. Մահքէմէ, միւտտաիի ումումիսի պատէլ իսթիմա, գարար միւթալասընը, միւտէլլիէն պէճան իտէր։

473. Մահքէմէնին գարար միւթալասը, իտաէյի հուգուգ իսթիտասընը թէրվիճ թարաֆընտա օլմատըդը հալտէ, իսթիտա թարիխինտէն իթիպարէն, իքի սէնէ միւրուր իթմէսթիքճէ, միւսթէտի, թէէրիրի իսթիտա իտէմէզ։

474. Մահքէմէնին, գարար միւթալասը, իտաէյի հուգուգ իսթիտասընը թէրվիճ թարաֆընտա օլտուդու հալտէ, միւթալասանամէ, եվրագը միւթէֆէրրիտասըլյա պէրատպէր, միւտտաիի ումումի մարիֆէթիյլէ, միւթէագդըպէն, Ասլկյնէ նազըրընտա իրտալ օլունուր, վէ Ասլկյնէ նազըրը տաիի, միւսթէտինին վագթիյլէ, ալէյհինտէ հիւքմ իթմիշ օլան մահքէմէնին րէյհնի տաիի, իսթիֆսար իտէպլիկը։

475. Մատաէի սապըգատա պէ-
ետն օլունան մուամէլաթատն սօնրա,
քէֆկինէթ, Ամկինէ նէզարէթլինին
թագրիրի իւզերինէ, հաբիբայի Ե-
հանէնէ լէտել արզ, իլատէի սէնկի-
էնէի իսթիհսալ գըլընըը:

476. Իսթիտա, մէվատը սապը-
գատա պէետն օլունուդու իւզրէ,
դապուլ օլունմուշ օլուդու հալտէ,
իսատէի հուգուգու մէմնուա պույ-
րուլտուու իլա օլունուը:

477. Մէգքիր պույրուլտու, 470
ինճի մատատէ կէօսթէրիլտիկի վճ-
հիլէ, պու իսթիտա հադգընատ մու-
թալաա պէետն իլմիչ օլան մահքե-
մէնէ, վէ պիր սուրէթի մուսատա-
գատ տախի, միսմէմանինին ալէյհին-
ատ հիքմ իլմիչ օլան մահքեմէնին
հիքմ մադպաթատը մու ալէյհինին
գայրը հիդայնա գայտ օլունմադ
իւզրէ, մահքեմէնէ կէճտաէրիլիր:

478. Իսատէի հուգուգու մէմնուա
հիքմիւ, մահքեմինն մահքեմիյնէ-
թի սէպէպիյլէ, զաթընճա, միսմագ-
պէլ էյնն սադրէթ օլան քեաֆֆէյի
հուգուգունու իսատ խէր:

Մէվատը սապըգա հիքմինճէ,
իսատէի հուգուգու մէմնուաեա նա-
յիլ օլմագ, թիճարէթ գանունննամէ-
սինին 313 ինճի մատատէի ահքեա-
մինա խալել կէթիրմէզ:

Միւքերրէր օլարագ միճադաթը
թէրհիպիյնէ իլէ մահքիւմ օլանլար,
իքինճի ահֆա օլարագ, ալէյհէրինա
վուգու պուլան հիքմինէն սօնրա
իսատէի հուգուգու մէմնուաեա նա-
յիլ օլամազլար:

ՖԱՍԼԸ ԽԱՄՍԻՍ

Մէրհումէթ էլճան էլչի ֆէճաճէթնէն սոգիսնա-
պէետնէնա պըր:

479. Ձինայէթատէն սօլաեը հիքմ
օլունան միճադաթի, թարիհի հիք-
միւնատէն իթիպարէն, եվէլհրմի սէնէ
սօնրա սադրէթ օլուր, անճագ, մի-
ճուրի զէմման իլէ, միճադաթը սա-
դրէթ օրմուշ օլան միճրիմլէր, զաթէն
վէ եախօա մալէն, քիմլէր ալէյհինատ
իրթիքապատը ճինայէթ իմի Ֆիշ խսէլէր,
անչէրին վէ եախօա ապուրին(1) վէ էվ-
լատլարընըն իգամէթ էյլէտիքլէրի սան-
ճագ տախիլինատ իգամէթ խաէմէեպ,
պու միսիլլուլէրէ, հիքմիէթ թա-
րաֆընատն, իգամէթկէտ թայէնն
օլունապիլիր:

480. Ձինհատան սօլաեը հիքմ
օլունան միճադաթի, սօն սէրէճէտ
իմա օլունան իլանըն թարիխինատէն,
վէ մէհաբիմի իպթիտայիյէ թարա-
ֆընատն հիքմ օլունմուշ խսէ, իլա-
մին միսատէթի իսթինճիյէսի կիս-
դէրան իթատիկի թարիխատն իմիպա-
րէն, պէշ սէնէ սօնրա սադրէթ օլուր:

481. Իսամ(2) ճէզասը, վէ եա մի-
էպպետէն միճադաթը թէրհիպիյնէ,
վէ եախօա մուվագգաթէն միճադա-
թը թէրհիպիյնէնի միսմէյղիմ պիր
ճինայէթին վուգուի թարիխինատէն ի-
թիպարէն, ճն սէնէ զարֆընատա, հագ-
դընատա իգամէյի տավա, վէ իճրայի
թահգըգաթ օլունմամըշ օլուդու
հալտէ, օ միսատէթին ինգըզասընատա,
օ ճինայէթ հադգընատա հուգուգու
ումումիյնէ վէ շախսիյնէ տավասը սա-
դրէթ օլուր. վէ պու միսատէթ զար-
ֆընատա իգամէյի տավա, վէ իճրայի
թահգըգաթ օլունուպ տա, հէնուզ
իլամ վիրիլմէմիշ օլուդու հալտէ,
էն սօնր օլան մուամէլէ թարիխին-
ատէն իթիպարէն, ճն սէնէատէն սօնրա
հուգուգու ումումիյնէ վէ շախսիյնէ
տավասը սադրէթ օլուր:

482. Մատաէի սապըգատա պէտր
օլունան իրի հալտէ, միճադաթը թէհ-
ատիպիյնէնի միսմէյղիմ էֆալ էյնն,

(1) Ապուրինատէն վէ վարիսէ:

(2) Իսամ, Հօլիմ ճէզասը տըր:

Հ.Ս.Խ.Հ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Ա. ՅՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ
7/XI 1922

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0547434